

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + Refrain from automated querying Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Educt 1118.90.436

Harbard College Library

FROM

THE ESTATE OF

PROFESSOR E. W. GURNEY

(Class of 1852)

Received 3 May, 1899

02091

Soura C. Herper.
16 Chestriet

BALLI

Layerweatter !!.

. •

GREEK READER.

CONSISTING OF SELECTIONS FROM

XENOPHON, PLATO, HERODOTUS, AND THUCYDIDES.

With Notes

ADAPTED TO THE REVISED AND ENLARGED EDITION OF GOODWIN'S GREEK GRAMMAR,

AND COPPERPLATE MAPS.

EDITED BY

WILLIAM W. GOODWIN, Ph.D., LL.D., ELIOT PROPESSOR OF GREEK LITERATURE IN HARVARD COLLEGE

REVISED AND ENLARGED EDITION.

BOSTON, U.S.A.:
PUBLISHED BY GINN & COMPANY.
1890.

Educt 1118,90,436

HARVARD COLLEGE LIBRARY FROM THE LOTATE OF PROFESSION I. W. GURNEY MAY 3, IA9.

Entered according to Act of Congress, in the year 1877.

BY WILLIAM W. GOODWIN,
in the Office of the Librarian of Congress, at Washington.

Typography by J. S. Cushing & Co., Boston, U.S.A.

Presswork by Ginn & Co., Boston, U.S.A.

PREFACE TO THE FIRST EDITION.

This Reader is designed to supply an equivalent for Xenophon's Anabasis, which is now almost universally read in preparation for American colleges. It surely needs no argument to show that a better knowledge even of the elements of a language is gained from a variety of styles than from a single author, or that even the briefest course of reading is the better for exhibiting the higher qualities of the literature which it represents. The fact that the Anabasis is accessible in carefully prepared editions has given it a prominence in our schools which neither its literary merit nor its historic importance could justly claim; and its exclusive reign has not been without its injurious effect on our scholarship.

Xenophon and Herodotus are perhaps the only strictly classic prose-writers of Greece who can be studied with success by beginners, except in selected passages. Demosthenes and Thucydides are by no means as well adapted as Cicero and Caesar to the attainments of young students; and Plato must be divested, to a great extent, of his philosophic robes before he can enter our schoolrooms. It will therefore surprise no one that so large a part of the present work is given to Xenophon and Herodotus.

We have attempted to select characteristic passages from

the four authors included in the work, and at the same time to admit nothing which a diligent scholar cannot reasonably be expected to master in the first two years of his Greek studies. We have given the Third and Fourth books of the Anabasis entire, as being the most interesting part of the Retreat of the Ten Thousand, and as admirably adapted by its simplicity of style for elementary drill. Then follows the greater part of the Second Book of the Hellenica, describing the capture of Athens by the Spartan Lysander, the tragic end of the long Peloponnesian war in the destruction of the Piraeus and of the Long Walls of Athens - the pride of Themistocles and Pericles - to the insulting music of flutes, the odious rule of the Thirty Tyrants, with the expulsion of the oligarchy and the restoration of the democracy by Thrasybulus and his band of exiled patriots from Phyle; to which are added the last sections of the Hellenica, describing the battle of Mantinea and the death of Epaminondas.

Next comes the first chapter of the Memorabilia, giving the character of Socrates as drawn by Xenophon, followed by the last section of the same work. The short extracts from Plato which follow consist of the final address of Socrates to his judges from the Apology, and the narrative part of the Phaedo describing the last hours of the great philosopher.

The selections from Herodotus are in four parts. The first contains the account of the invasion of Darius and the battle of Marathon. The three others contain the most important passages in the Seventh and Eighth books, forming a continuous account of the invasion of Xerxes,—the pomp of the Great King's preparation; the march of the mighty host from Asia to Greece, including bridging

the Hellespont and cutting the canal through Athos; the preparations of the terrified Greeks; the wisdom of the Delphic oracle and the craft of Themistocles; the battles of Thermopylae, Artemisium, and Salamis; and finally the ignominious retreat of Xerxes from Salamis to Asia. The campaign of Mardonius in the following year, with the battles of Plataea and Mycale, is omitted for want of space. In thus condensing two long books of Herodotus into so small a compass, great pains have been taken to avoid abrupt transitions; and often single sentences have been taken from a chapter to keep up the continuity of the narrative. It is hoped that the wonderful story of the campaign of Xerxes has thus been presented to the pupil in greater vividness and completeness than it could have been by detached extracts.

The passage from Thucydides has been abridged by omitting the speeches, and such parts of the narrative as are not essential to the main account. As there is no continuous passage of this length in Thucydides which does not contain difficulties of construction or style too great for beginners, occasional liberties have been taken in omitting sentences or even clauses which are not essential to the story, simply to avoid difficulties. There is perhaps no other part of Thucydides from which so simple a narrative passage of equal interest with this story of Pylus could have been taken.

Although this Reader is especially designed for those who are preparing for college, with a view of giving them the best material afforded by the Greek literature to enliven the course of their earlier studies, it is yet hoped that it may be of use also to those whose study of Greek must be confined to the school or academy. It is especially

vi Preface.

hard for such persons to spend a year or more in reading Greek, but to see nothing except the Anabasis,—a story of an expedition saved from oblivion chiefly by a skilful retreat,—when the great deeds of Marathon, Thermopylae and Salamis, Leonidas and his Three Hundred, Miltiades, Themistocles, Aristides, Socrates, and Epaminondas are equally within their reach. For such, and indeed for all who may use the work, we desire that it may "enlarge and not belittle the notion of what a classic language and literature mean. The best justification of classical study, after all, is not its value as a means of mental discipline, but that it combines that discipline with some guiding of the mind towards the higher interpretation of history and the deeper lessons of human life."

The notes make no pretension to learning, and aim merely at aiding beginners in laying a solid foundation for future scholarship. The grammatical aid is given chiefly in the form of references, in which alone it can be systematic. No notes can supply all the collateral information needed for the full understanding of an ancient historian. Constant reference should be made to a classical dictionary and to some Greek history. It may be too much to expect of school-boys in these days that they should read a history like that of Grote; but we cannot too strongly recommend all who wish to catch the true spirit of the history they are studying, to read Grote's graphic account of the Persian wars with Herodotus, his story of Pylus and Cleon with Thucydides, and his chapters on the Thirty Tyrants and on Epaminondas with Xenophon's Hellenica. Many parts too of his chapter on Socrates (in vol. viii.) would be appreciated by every thoughtful reader of the extracts here made from the Memorabilia and from Plato. We

believe, further, that the time spent in reading these chapters of Grote would be more than saved by their aid as a commentary to the Greek text, while the increased interest which they would awaken might often change the study from a task to a pleasure.

It is of course impossible in notes like these to give special credit for every remark which is wholly or partly borrowed. We must therefore express, once for all, our obligations to the long and familiar line of commentators on Xenophon, Herodotus, Thucydides, and Plato; and last, not least, to Grote, from whose notes many valuable hints have been derived which could not be acknowledged by quotation-marks. The maps at the end of the volume are chiefly copied from larger maps in Kiepert's "Atlas von Hellas."

No Poetry has been added to this Reader, partly because the masterpieces of Greek Poetry are nearly all accessible in a convenient form, but chiefly because no ancient poetry is so well adapted to the minds of youth as the Homeric poems, which every scholar should carry with him to college without abridgment. One great advantage of the extended course of preparatory study which, it is to be hoped, all our best colleges will soon expect of those who intend to be classical scholars will be the more thorough acquaintance with Homer which young men will thereby gain before they enter college.

In the extracts from Xenophon, the chapters and sections are numbered as they are in recent editions. The other selections are divided into new sections as they stand, and numbered accordingly. In all cases (except in Plato), the numbers of the original chapter and section with which the right-hand page ends are given at the top of the page.

No special lexicon is added to the volume, partly from the impossibility of making a really complete small lexicon to such a variety of authors, but chiefly from the belief that the use of a partial lexicon is injurious to sound scholarship. We do not refer to such special works as are really more full than a general lexicon, which are often invaluable in reading a difficult author; but to such imperfect glossaries as are sometimes expected at the end of a Greek Reader. The abridgment of Liddell and Scott's Greek-English Lexicon, which admirably combines convenience in size with completeness and exactness in definitions, is now so easily accessible, that all difficulty in this respect is happily removed.

THE EDITORS.

CAMBRIDGE, MASS., July, 1871.

PREFACE TO THE SECOND EDITION.

THE first edition of this Reader, which was published in 1871, was prepared by the undersigned and the Rev. Joseph H. Allen of Cambridge, Mass. The Preface to that edition, which is here reprinted without change, shows the general plan of the work and the purposes at which it aimed. In the present edition the First and Second Books of the Anabasis have been substituted for the Third and Fourth, and the notes on the Anabasis here given contain more than twice as much matter as those belonging to the same amount of text in the former edition. This change has been made in deference to the opinion of many practical teachers, whose views on the nature of a commentary intended for beginners seemed to the Editor entitled to the highest respect. It will be seen that the notes on the First Book of the Anabasis, which it is assumed will be used for giving pupils a solid foundation in the general principles of Greek Syntax, are especially copious; while those on the Second Book of the Anabasis, like those on the following extracts, are written for pupils who are supposed to have mastered the rudiments. In the opinion of the Editor, it is highly desirable to use as small a portion as possible of the classic literature as a corpus vile for the

more minute dissection, and to enable pupils at the earliest possible moment to read Greek and Latin with an appreciative mind. The notes on the Anabasis have been prepared in great part by my colleague, Professor John W. White, with whose "First Lessons in Greek" the students of this Reader have, it is hoped, already become acquainted. The notes on the remainder of the work are, with few changes, the same as those which appeared in the former edition. A map designed to illustrate the Anabasis, copied chiefly from Kiepert's map in Rehdantz's Anabasis (1873), has been added in this edition.

W. W. GOODWIN.

HARVARD COLLEGE, March, 1877.

CONTENTS.

	XENOPHON.				
I.	Anabasis, Books I. and II				Page 1
II.	FALL AND RESTORATION OF ATHENS	Ĭ		•	61
III.	THE BATTLE OF MANTINEA		·		86
IV.	CHARACTER OF SOCRATES		•	Ĭ	90
	PLATO.				
I.	Socrates before his Judges				96
II.	THE DEATH OF SOCRATES		•		101
	HERODOTUS.				
I.	INVASION OF GREECE BY DARIUS				112
II.	MARCH OF XERXES: PREPARATIONS OF THE GREEKS				120
III.	THE PASS OF THERMOPYLAE				136
IV.	ARTEMISIUM: MARCH OF XERXES TO ATHENS: SA	LA	MI	3:	
	RETREAT OF XERKES TO ASIA		•		156
	THUCYDIDES.				
Pylu	US AND SPHACTERIA	•		•	192
Note	ES			1.	-159
Para	ALLEL REFERENCES				160

TABLE OF DATES

XENOPHON.

I. ANABASIS.

BOOK FIRST.

Ι. Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίγνονται παίδες δύο, πρεσβύτερος μεν 'Αρταξέρξης, νεώτερος δε Κυρος. έπελ δὲ ἠσθένει Δαρείος καὶ ὑπώπτευε τελευτὴν τοῦ βίου, ἐβούλετο τω παίδε αμφοτέρω παρείναι. 3. ο μεν ούν πρεσβύτερος παρών ετύγγανε. Κύρον δε μεταπέμπεται από τής άρχης ης αυτον σατρώπην εποίησε, καὶ στρατηγον δε αυτον απέδειξε πάντων όσοι είς Καστωλού πεδίον αθροίζονται. άναβαίνει οὐν ὁ Κύρος λαβών Τισσαφέρνην ὡς φίλον, καὶ τῶν Ελλήνων δὲ ἔχων ὁπλίτας ἀνέβη τριακοσίους, ἄρχουτα δε αυτών Ξενίαν Παρρώσιον. 8. επεί δε ετελεύτησε Δαρείος καὶ κατέστη είς την βασιλείαν 'Αρταξέρξης, Τισσαφέρνης διαβάλλει τον Κύρον προς τον άδελφον ώς έπιβουλεύοι αὐτῷ. ὁ δὲ πείθεταί τε καὶ συλλαμβάνει Κῦρον ώς αποκτενών ή δε μήτηρ εξαιτησαμένη αυτον αποπέμπει πάλιν επὶ τὴν ἀρχήν. 4. ὁ δ' ὡς ἀπῆλθε κινδυνεύσας καὶ ατιμασθείς, βουλεύεται όπως μήποτε έτι έσται έπὶ τώ άδελφώ, άλλ', ην δύνηται, βασιλεύσει άντ' έκείνου. Παρύσατις μεν δη ή μήτηρ ύπηρχε τω Κύρω, φιλούσα αὐτὸν μαλλον ή του βασιλεύοντα 'Αρταξέρξην. 5. δστις δ' άφικυείτο των παρά βασιλέως προς αυτον, πάντας ούτω διατιθεις απεπέμπετο ώστε αυτώ μαλλον φίλους είναι ή βασιλεί. καὶ τῶν παρ' ἐαυτῷ δὲ βαρβάρων ἐπεμελεῖτο ὡς πολεμεῖν τε ίκανοὶ είησαν καὶ εὐνοϊκῶς ἔχοιεν αὐτῷ. 6. τὴν δὲ Ἑλληνικήν δύναμιν ήθροιζεν ώς μάλιστα έδύνατο έπικρυπτόμενος, δπως δτι απαρασκευότατον λάβοι βασιλέα. ώδε οθν έποιείτο την συλλογήν. όπόσας είχε φυλακάς έν ταις πόλεσι, παρήγγειλε τοις φρουράρχοις έκάστοις λαμβάνειν άνδρας Πελοπονυησίους ότι πλείστους καὶ βελτίστους, ώς έπιβουλεύοντος Τισσαφέρνους ταις πόλεσι. και γαρ ήσαν αί Ίωνικαι πόλεις Τισσαφέρνους το άρχαιον έκ βασιλέως δεδομέναι, τότε δ' άφειστήκεσαν προς Κύρον πάσαι πλην Μιλήτου τ. έν Μιλήτφ δε Τισσαφέρνης προαισθόμενος τὰ αὐτὰ ταῦτα βουλευομένους, ἀποστήναι πρὸς Κῦρον, τοὺς μεν αυτών απέκτεινε τους δ' έξέβαλεν. ό δε Κύρος, υπολαβών τους φεύγοντας, συλλέξας στράτευμα επολιόρκει Μίλητον καὶ κατά γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, καὶ ἐπειράτο κατώγειν τους έκπεπτωκότας, και αυτη αυ άλλη πρόφασις ην αυτώ του άθροίζειν στράτευμα. 8. προς δε βασιλέα **ν**έμπων ήξίου άδελφος ών αυτού δοθήναι οι ταύτας τὰς πόλεις μαλλον ή Τισσαφέρνην ἄρχειν αὐτῶν, καὶ ή μήτηρ συνέπραττεν αυτώ ταυτα· ώστε βασιλεύς την μέν προς έαυτον επιβουλήν ουκ ήσθώνετο, Τισσαφέρνει δε ενόμιζε πολεμούντα αὐτὸν ἀμφὶ τὰ στρατεύματα δαπανᾶν. ὥστε οὐδὲν ἦχθετο αὐτῶν πολεμούντων. καὶ γὰρ ὁ Κῦρος ἀπέπεμπε τους γιγνομένους δασμούς βασιλεί έκ των πόλεων ων Τισσαφέρνης ετύγγανεν έγων. 9. άλλο δε στράτευμα αυτώ συνελέγετο έν Χερρονήσω τη καταντιπέρας 'Αβύδου τόνδε τον τρόπον. Κλέαργος Λακεδαιμόνιος φυγάς ήν. τούτφ συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἡγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικούς. ὁ δὲ λαβὼν τὸ χρυσίον στράτευμα συνέλεξεν από τούτων των γρημάτων, καὶ ἐπολέμει ἐκ Χερρονήσου όρμωμενος τοις Θραξί τοις ύπερ Ελλήσποντον οἰκοῦσι, καὶ ἀφέλει τοὺς Ελληνας δόστε καὶ χρήματα συνεβάλλοντο αὐτῷ εἰς τὴν τροφὴν τῶν στρατιωτῶν αἱ Έλλησποντιακαὶ πόλεις έκουσαι, τουτο δ' αὐ ούτω τρεφόμενον ελάνθανεν αυτώ το στράτευμα. 10. Αρίστιππος δε ο Θετταλος ξένος ων ετύγχανεν αὐτώ, καὶ πιεζόμενος ὑπὸ των οίκοι αυτιστασιωτών έρχεται προς τον Κύρον και αίτει αύτον είς δισγιλίους ξένους καὶ τριῶν μηνῶν μισθον, ὡς οὕτω περιγενόμενος αν των αντιστασιωτών. ό δε Κύρος δίδωσιν αύτω είς τετρακισχιλίους και έξ μηνών μισθον, καί δείται αυτού μη πρόσθεν καταλύσαι προς τους αντιστασιώτας πρὶν αν αὐτῷ συμβουλεύσηται. οὕτω δὲ αὖ τὸ ἐν Θετταλία ἐλώνθανεν αὐτῷ τρεφόμενον στράτευμα. 11. Πρόξενον δε τον Βοιώτιον ξένον όντα αὐτῷ ἐκέλευσε λαβόντα ἄνδρας ὅτι πλείστους παραγενέσθαι, ὡς εἰς Πισίδας βουλόμενος στρατεύεσθαι, ώς πράγματα παρεχόντων των Πισιδών τη έαυτου χώρα. Σοφαίνετον δε τον Στυμφάλιον καὶ Σωκράτην τὸν Αχαιὸν, ξένους ὅντας καὶ τούτους, εκέλευσεν άνδρας λαβόντας ελθείν ότι πλείστους, ώς πολεμήσων Τισσαφέρνει σύν τοις φυγάσι των Μιλησίων. καὶ ἐποίουν οὕτως οῦτοι.

Π. Ἐπεὶ δ' ἐδόκει ἤδη πορεύεσθαι αὐτῷ ἄνω, τὴν μὲν πρόφασιν ἐποιεῖτο ὡς Πισίδας βουλόμενος ἐκβαλεῖν παντάπασιν ἐκ τῆς χώρας καὶ ἀθροίζει ὡς ἐπὶ τούτους τό τε βαρβαρικὸν καὶ τὸ Ἑλληνικόν. ἐνταῦθα καὶ παραγγέλλει τῷ τε Κλεάρχῳ λαβόντι ἤκειν ὅσον ἢν αὐτῷ στράτευμα, καὶ τῷ ᾿Αριστίππῳ συναλλαγέντι πρὸς τοὺς οἴκοι ἀποπέμψαι πρὸς ἑαυτὸν ὁ εἶχε στράτευμα καὶ Ἐενίᾳ τῷ ᾿Αρκάδι, ὸς αὐτῷ προειστήκει τοῦ ἐν ταῖς πόλεσι ξενικοῦ, ἤκειν παραγγέλλει λαβόντα τοὺς ἄνδρας πλὴν ὁπόσοι ἱκανοὶ ἢσαν τὰς ἀκροπόλεις ψυλάττειν. ٤. ἐκάλεσε δὲ καὶ τοὺς Μίλητον πολιορκοῦντας, καὶ τοὺς ψυγάδας ἐκέλευσε σὺν αὐτῷ στρατεύεσθαι, ὑποσχόμενος αὐτοῖς, εἰ καλῶς καταπράξειεν ἐφ᾽ ἃ ἐστρατεύετο, μὴ πρόσθεν παύσασθαι πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαδε. οἱ δὲ ἡδέως ἐπείθοντο · ἐπίστευον γὰρ

αὐτῷ καὶ λαβόντες τὰ ὅπλα παρῆσαν εἰς Σάρδεις.

8. Ξενίας μὲν δὴ τοὺς ἐκ τῶν πόλεων λαβῶν παρεγένετο εἰς Σάρδεις ὁπλίτας εἰς τετρακισχιλίους, Πρόξενος δὲ παρῆν ἔχων ὁπλίτας μὲν εἰς πεντακοσίους καὶ χιλίους, γυμνῆτας δὲ πεντακοσίους, Σοφαίνετος δὲ ὁ Στυμφάλιος ὁπλίτας ἔχων ως πεντακοσίους, Πασίων δὲ ὁ ἀχαιὸς ὁπλίτας ἔχων ώς πεντακοσίους, Πασίων δὲ ὁ Μεγαρεὺς τριακοσίους μὲν ὁπλίτας, τριακοσίους δὲ πελταστὰς ἔχων παρεγένετο ἡν δὲ καὶ οὖτος καὶ ὁ Σωκράτης τῶν ἀμφὶ Μίλητον στρατευομένων. 4. οὖτοι μὲν εἰς Σάρδεις αὐτῷ ἀφίκοντο. Τισσαφέρνης δὲ κατανοήσας ταῦτα, καὶ μείζονα ἡγησάμενος εἰναι ἡ ὡς ἐπὶ Πισίδας τὴν παρασκευὴν, πορεύεται ὡς βασιλέα ἡ ἐδύνατο τάχιστα ἰππέις ἔχων ὡς πεντακοσίους. 5. καὶ βασιλεὺς μὲν δὴ, ἐπεὶ ἡκουσε Τισσαφέρνους τὸν Κύρου στόλον, ἀντιπαρεσκευάζετο.

Κύρος δὲ ἔχων οθς εἴρηκα ώρματο ἀπὸ Σάρδεων καὶ έξελαύνει διὰ τῆς Λυδίας σταθμούς τρεῖς παρασάγγας εἶκοσι καὶ δύο ἐπὶ τὸν Μαίανδρον ποταμόν. τούτου τὸ εὖρος δύο πλέθρα · γέφυρα δὲ ἐπῆν ἐζευγμένη πλοίοις ἐπτά. 6. τούτον διαβάς έξελαύνει διά Φρυγίας σταθμον ένα παρασάγγας οκτω είς Κολοσσας, πόλιν οἰκουμένην, εὐδαίμονα καὶ μεγάλην. ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας ἐπτά· καὶ ήκε Μένων ὁ Θετταλὸς ὁπλίτας ἔχων χιλίους καὶ πελταστας πεντακοσίους, Δόλοπας και Αινιανας και 'Ολυνθίους. 7. έντευθεν έξελαύνει σταθμούς τρείς παρασάγγας είκοσιν είς Κελαινάς, της Φρυγίας πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. ἐνταῦθα Κύρφ βασίλεια ἢν καὶ παράδεισος μέγας άγρίων θηρίων πλήρης, α έκεινος εθήρευεν άπο ἵππου, οπότε γυμνάσαι βούλοιτο έαυτόν τε καὶ τοὺς ίππους. διὰ μέσου δὲ τοῦ παραδείσου ρει ὁ Μαίανδρος ποταμός · αί δὲ πηγαὶ αὐτοῦ είσιν ἐκ τῶν βασιλείων · ῥεῖ

δὲ καὶ διὰ τῆς Κελαινών πόλεως. 8. ἔστι δὲ καὶ μεγάλου βασιλέως βασίλεια έν Κελαιναίς έρυμνα έπλ ταίς πηγαίς τοῦ Μαρσύου ποταμοῦ ὑπὸ τἢ ἀκροπόλει · ῥεῖ δὲ καὶ οὖτος διὰ τῆς πόλεως καὶ ἐμβάλλει εἰς τὸν Μαίανδρον· τοῦ δὲ Μαρσύου τὸ εὖρός ἐστιν εἴκοσι καὶ πέντε ποδῶν. ἐνταῦθα λέγεται 'Απόλλων εκδείραι Μαρσύαν, νικήσας ερίζοντά οί περί σοφίας, και τὸ δέρμα κρεμάσαι ἐν τῷ ἄντρῷ ὅθεν αί πηγαί· διὰ δὲ τοῦτο ὁ ποταμὸς καλεῖται Μαρσύας. 9. ἐνταῦθα Ξέρξης, ὅτε ἐκ τῆς Ἑλλάδος ήττηθεὶς τῆ μάχη απεχώρει, λέγεται οἰκοδομήσαι ταῦτά τε τὰ βασίλεια καὶ την Κελαινών ακρύπολιν. ἐνταῦθα ἔμεινε Κῦρος ἡμέρας τριάκουτα καὶ ήκε Κλέαρχος ὁ Λακεδαιμόνιος φυγάς έχων όπλίτας χιλίους καὶ πελταστάς Θράκας όκτακοσίους κοὶ τοξότας Κρήτας διακοσίους. άμα δὲ καὶ Σῶσις παρήν ὁ Συρακόσιος έχων όπλίτας τριακοσίους, καὶ Σοφαίνετος • Αρκας έχων όπλίτας χιλίους. καὶ ένταθθα Κυρος έξέτασιν καὶ ἀριθμὸν τῶν Ἑλλήνων ἐποίησεν ἐν τῷ παραδείσω, καὶ ἐγένοντο οἱ σύμπαντες ὁπλίται μὲν μύριοι καὶ χίλιοι, πελτασταί δε άμφὶ τοὺς δισχιλίους. 10. ἐντεῦθεν ἐξελαύ νει σταθμούς δύο παρασώγγας δέκα είς Πέλτας, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθ' ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς · ἐν αἶς Ξενίας ό 'Αρκας τα Λύκαια έθυσε και αγώνα έθηκε · τα δε άθλα ήσαν στλεγγίδες χρυσαί · έθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κῦρος. έντευθεν έξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας δώδεκα είς Κεραμών αγοράν, πόλιν οἰκουμένην, έσχάτην προς τη Μυσία γώρα. 11. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγης τριάκοντα είς Καΰστρου πεδίον, πόλιν οἰκουμένην. ένταῦθ' ἔμεινεν ἡμέρας πέντε· καὶ τοῖς στρατιώταις ώφείλετο μισθός πλέον ή τριών μηνών, καὶ πολλάκις ἰόντες ἐπὶ τας θύρας απήτουν. ὁ δὲ ἐλπίδας λέγων διηγε, καὶ δηλος ην ανιώμενος ού γαρ ην προς του Κύρου τρόπου έχοντα

μη ἀποδιδόναι. 19. ἐνταῦθα ἀφικνεῖται Ἐπύαξα ἡ Συεννέσιος γυνή τοῦ Κιλίκων βασιλέως παρά Κύρον καὶ ἐλέγετο Κύρφ δουναι χρήματα πολλά. τη δ' ουν στρατιά τότε απέδωκε Κύρος μισθον τεττάρων μηνών. είχε δε ή Κίλισσα καὶ φύλακας περὶ αυτήν Κίλικας καὶ 'Ασπενδίους · ελέγετο δε και συγγενέσθαι Κύρον τη Κιλίσση. 13. έντευθεν δε έξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας δέκα είς θύμβριου, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθα ἡν παρὰ τὴν όδον κρήνη ή Μίδου καλουμένη τοῦ Φρυγῶν βασιλέως, ἐφ' η λέγεται Μίδας του Σάτυρου θηρεύσαι οίνω κεράσας αὐτήν. 14. έντευθεν έξελαύνει σταθμούς δύο παρασώγγας δέκα είς Τυριαίου, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθα ἔμεινεν ήμέρας τρείς. καὶ λέγεται δεηθήναι ή Κίλισσα Κύρου επιδείξαι το στράτευμα αυτή. βουλόμενος ουν επιδείξαι, εξέτασιν ποιείται έν τῷ πεδίω τῶν Ελλήνων καὶ τῶν βαρβάρων. 15. έκέλευσε δε τους Ελληνας, ώς νόμος αυτοίς είς μάχην, ούτω ταχθήναι καὶ στήναι, συντάξαι δ' εκαστον τους έαυτου. έταχθησαν ουν έπι τεττάρων είχε δε το μεν δεξιον Μένων και οι σύν αυτώ, το δε ευώνυμον Κλέαργος καὶ οἱ ἐκείνου, τὸ δὲ μέσον οἱ ἄλλοι στρατηγοί. 16. ἐθεώρει οὖν ὁ Κῦρος πρώτον μὲν τοὺς βαρβάρους οἱ δὲ παρήλαυνον τεταγμένοι κατ' ίλας καὶ κατὰ τάξεις · εἶτα δὲ τοὺς Ελληνας, παρελαύνων έφ' άρματος καὶ ή Κίλισσα έφ' άρμαμάξης. είχον δε πάντες κράνη χαλκά καὶ χιτώνας 😁 φοινικούς καὶ κυημίδας καὶ τὰς ἀσπίδας ἐκκεκαλυμμένας. 17. ἐπειδη δὲ πάντας παρήλασε, στήσας το άρμα προ της φάλαγγος μέσης, πέμψας Πίγρητα τον έρμηνέα παρά τους στρατηγούς των Έλλήνων ἐκέλευσε προβαλέσθαι τὰ ὅπλα καὶ ἐπιχωρήσαι ὅλην τὴν φάλαγγα. οἱ δὲ ταῦτα προείπον τοις στρατιώταις και έπει έσιιλπιγξε, προβαλλόμενοι τά όπλα επήεσαν. εκ δε τούτου θάττον προϊόντων συν κραυγή,

άπὸ τοῦ αὐτομάτου δρόμος ἐγένετο τοῖς στρατιώταις ἐπὶ τὰς σκηνάς. 18. τῶν δὲ βαρβάρων φόβος πολύς, καὶ ή τε Κίλισσα έφυγεν έπὶ της άρμαμάξης καὶ οἱ ἐκ της άγορας καταλιπόντες τὰ ὧνια ἔφυγον· οι δὲ Ελληνες σὺν γέλωτι έπὶ τὰς σκηνὰς ηλθον. ή δὲ Κίλισσα ἰδοῦσα την λαμπρότητα καὶ τὴν τάξιν τοῦ στρατεύματος έθαύμασε. Κῦρος δὲ ήσθη του έκ των Ελλήνων είς τους βαρβάρους φόβον ίδων. 19. έντευθεν έξελαύνει σταθμούς τρείς παρασώγγας είκοσιν είς Ἰκόνιου, της Φρυγίας πόλιν έσχάτην. ένταθθα έμεινε τρείς ήμέρας. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ της Λυκαονίας σταθμούς πέντε παρασύγγας τριάκοντα. ταύτην την χώραν επέτρεψε διαρπάσαι τοις Ελλησιν ώς πολεμίαν ούσαν. 20. εντεύθεν Κύρος την Κίλισσαν είς την Κιλικίαν αποπέμπει την ταγίστην όδον και συνέπεμψεν αυτή στρατιώτας οθς Μένων είχε καὶ αὐτόν. Κῦρος δὲ μετά τῶν ἄλλων έξελαύνει διὰ Καππαδοκίας σταθμούς τέτταρας παρασάγγας είκοσι καὶ πέντε προς Δάνα, πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς · ἐν ῷ Κύρος απέκτεινεν άνδρα Πέρσην Μεγαφέρνην, φοινικιστην βασίλειου, καὶ έτερου τινα των υπάρχων δυνάστην, αίτιασάμενος επιβουλεύειν αύτω. 21. εντεύθεν επειρώντο είσβιίλλειν είς την Κιλικίαν ή δε είσβολη ην όδης άμαξιτος ορθία ισχυρώς, και αμήχανος είσελθείν στρατεύματι εί τις έκώλυεν. έλέγετο δε καὶ Συέννεσις είναι έπὶ τῶν ἄκρων φυλάττων την είσβολήν. διὸ έμειναν ήμέραν εν τῷ πεδίω. τη δ' ύστεραία ήκεν ἄγγελος λέγων ὅτι λελοιπως εἴη Συέννεσις τὰ ἄκρα, ἐπεὶ ἦσθετο ὅτι τὸ Μένωνος στράτευμα ἤδη έν Κιλικία ην είσω των ορέων, και ότι τριήρεις ήκουε περιπλεούσας ἀπ' Ἰωνίας εἰς Κιλικίαν Ταμῶν ἔχοντα τὰς Λακεδαιμονίων καὶ αὐτοῦ Κύρου. 22. Κῦρος δ' οὖν ἀνέβη επὶ τὰ ὄρη οὐδενὸς κωλύοντος, καὶ είδε τὰς σκηνὰς οδ οί

Κίλικες εφύλαττον. εντεύθεν δε κατέβαινεν είς πεδίον μέγα καὶ καλὸν, ἐπίρρυτον, καὶ δένδρων παντοδαπών σύμπλεων καὶ ἀμπέλων πολύ δὲ καὶ σήσαμον καὶ μελίνην καὶ κέγχρον καὶ πυρούς καὶ κριθάς φέρει. ὅρος δ' αὐτὸ περιέχει όχυρον καὶ ύψηλον πάντη ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν. 23. καταβάς δε δια τούτου του πεδίου ήλασε σταθμούς τέτταρας παρασύγγας πέντε καὶ είκοσιν είς Ταρσούς, τῆς Κιλικίας πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα, ἐνταῦθα ἦσαν τὰ Συεννέσιος βασίλεια τοῦ Κιλίκων βασιλέως · διὰ μέσου δὲ της πόλεως ρεί ποταμος Κύδνος όνομα, εύρος δύο πλέθρων. 24. ταύτην την πόλιν έξέλιπον οί ένοικουντες μετά Συεννέσιος είς χωρίον όχυρον έπὶ τὰ όρη, πλην οί τὰ καπηλεία έχοντες · έμειναν δε καὶ οἱ παρὰ τὴν θάλατταν οἰκοῦντες έν Σόλοις καὶ έν Ἰσσοίς. 25. Ἐπύαξα δὲ ή Συεννέσιος γυνη προτέρα Κύρου πέντε ημέραις είς Ταρσούς αφίκετο. έν δὲ τη ύπερβολη των ορέων των είς το πεδίον δύο λόγοι τοῦ Μένωνος στρατεύματος ἀπώλοντο · οἱ μὲν ἔφασαν άρπάζοντάς τι κατακοπηναι ύπο των Κιλίκων, οί δε ύπολειφθέντας καὶ οὐ δυναμένους εύρειν τὸ ἄλλο στρώτευμα ούδε τας όδους είτα πλανωμένους απολέσθαι ήσαν δ' ούν ούτοι έκατον όπλιται. 26. οί δ' ἄλλοι ἐπεὶ ήκον, τήν τε πόλιν τους Ταρσούς διήρπασαν, διὰ τὸν ὅλεθρον τῶν συστρατιωτών δργιζόμενοι, καὶ τὰ βασίλεια τὰ έν αὐτŷ. Κύρος δε έπει εισήλασεν εις την πόλιν, μετεπέμπετο τον Συέννεσιν προς έαυτον· ο δ' ούτε πρότερον ουδενί πω κρείττονι έαυτοῦ εἰς χειρας ἐλθειν ἔφη, οὖτε τότε Κύρω ίέναι ήθελε, πρὶν ή γυνη αὐτον ἔπεισε καὶ πίστεις ἔλαβε. 27. μετά δε ταῦτα ἐπεὶ συνεγένοντο ἀλλήλοις. Συέννεσις μεν έδωκε Κύρω χρήματα πολλά είς την στρατιάν, Κύρος δε εκείνω δώρα α νομίζεται παρά βασιλεί τίμια, ἵππυν χρυσοχάλινον καὶ στρεπτον χρυσούν καὶ ψέλια καὶ ἀκινώκην χρυσοῦν καὶ στολην Περσικην, καὶ την χώραν μηκέτι ἀφαρπάζεσθαι· τὰ δὲ ήρπασμένα ἀνδράποδα, ην που ἐντυγχάνωσιν, ἀπολαμβάνειν.

ΙΙΙ. Ἐνταῦθα ἔμεινε Κῦρος καὶ ή στρατιὰ ἡμέρας είκοσιν· οἱ γὰρ στρατιώται οὐκ ἔφασαν ἰέναι τοῦ πρόσω· ύπώπτευον γὰρ ήδη ἐπὶ βασιλέα ἰέναι· μισθωθήναι δὲ οὐκ έπὶ τούτω έφασαν. πρώτος δὲ Κλέαρχος τοὺς αύτοῦ στρατιώτας εβιάζετο ίεναι· οί δε αυτόν τε εβαλλον καὶ τὰ ύποζύγια τὰ ἐκείνου, ἐπεὶ ἡρξατο προϊέναι. 2. Κλέαρχος δὲ τότε μεν μικρον εξέφυγε μη καταπετρωθήναι, υστερον δ, έπεὶ ἔγνω ὅτι οὐ δυνήσεται βιάσασθαι, συνήγαγεν ἐκκλησίαν των αύτου στρατιωτών, και πρώτον μεν εδάκρυε πολύν χρόνον έστως οι δε όρωντες έθαύμαζον καὶ έσιώπων είτα δε ελεξε τοιάδε. 3. "Ανδρες στρατιώται, μή θαυμάζετε ότι χαλεπώς φέρω τοις παρούσι πράγμασιν. έμοι γαρ ξένος Κύρος έγένετο καί με φεύγοντα έκ της πατρίδος τά τε άλλα ετίμησε καλ μυρίους έδωκε δαρεικούς. ους έγω λαβων ούκ είς το ίδιον κατεθέμην έμοι άλλ' ούδε καθηδυπάθησα, άλλ' είς ύμας έδαπάνων. 4. καὶ πρώτον μέν προς τους Θράκας ἐπολέμησα, καὶ ὑπὲρ τῆς Ελλάδος έτιμωρούμην μεθ' ύμων, έκ της Χερρονήσου αὐτοὺς έξελαύνων βουλομένους άφαιρεῖσθαι τοὺς ἐνοικοῦντας Ελληνας την γην. ἐπειδη δὲ Κύρος ἐκάλει, λαβων ύμας ἐπορευόμην, ΐνα εἴ τι δέοιτο ώφελοίην αὐτὸν ἀνθ' ὧν εὖ ἔπαθον ύπ' εκείνου. 5. επεὶ δε ύμεις οὐ βούλεσθε συμπορεύεσθαι, ανάγκη δή μοι η ύμας προδόντα τη Κύρου φιλία χρησθαι η προς εκείνου ψευσάμενου μεθ' ύμων ίεναι. εί μεν δη δίκαια ποιήσω ούκ οίδα, αίρήσομαι δ' ούν ύμας καὶ σύν ύμιν ο τι αν δέη πείσομαι. καὶ οὖποτε έρει οὐδεὶς ώς έγω, Ελληνας άγαγων είς τους βαρβάρους, προδούς τους Ελληνας την των βαρβάρων φιλίαν είλόμην. 6. άλλ' έπεὶ

ύμεις έμοι ουκ έθέλετε πείθεσθαι ουδε Επεσθαι, έγω συν ύμιν έψομαι καὶ ὅ τι αν δέη πείσομαι. νομίζω γαρ ύμας έμοι είναι και πατρίδα και φίλους και συμμάχους, και σύν ύμιν μεν αν οξμαι εξναι τίμιος όπου αν ω, ύμων δε έρημος ων ούκ αν ίκανος είναι οίμαι ούτ' αν φίλον ώφελησαι ούτ' αν έχθρον αλέξασθαι. ώς έμου ουν ιόντος όπη αν και ύμεις, ούτω την γνώμην έχετε. 7. ταῦτα εἶπεν· οἱ δὲ στρατιώται οί τε αυτού έκείνου και οι άλλοι ταυτα ακούσαντες, ότι ού φαίη παρά βασιλέα πορεύεσθαι, ἐπήνεσαν παρά δὲ Εενίου καὶ Πασίωνος πλείους ή δισχίλιοι λαβόντες τὰ ὅπλα καὶ τὰ σκευοφόρα ἐστρατοπεδεύσαντο παρὰ Κλεάρχω. 8. Κύρος δε τούτοις απορών τε και λυπούμενος μετεπέμπετο τον Κλέαρχον· ὁ δὲ ἰέναι μὲν οὐκ ήθελε, λάθρα δὲ τῶν στρατιωτῶν πέμπων αὐτῷ ἄγγελον ἔλεγε θαρρεῖν ὡς καταστησομένων τούτων είς το δέον μεταπέμπεσθαι δ' έκέλευεν αὐτόν· αὐτὸς δ' οὐκ ἔφη ἰέναι. 9. μετὰ δὲ ταῦτα συναγαγών τούς θ' έαυτοῦ στρατιώτας καὶ τοὺς προσελθόντας αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων τὸν Βουλόμενον, ἔλεξε τοιάδε. "Ανδρες στρατιώται, τὰ μὲν δὴ Κύρου δῆλον ὅτι οὕτως ἔχει προς ήμας ωσπερ τα ήμετερα προς εκείνον ούτε γαρ ήμεις έκείνου έτι στρατιώται, έπεί γε ού συνεπόμεθα αὐτώ, οὖτε έκεινος έτι ήμιν μισθοδότης. 10. ὅτι μέντοι άδικείσθαι νομίζει ύφ' ήμων οίδα. ώστε καὶ μεταπεμπομένου αὐτοῦ οὐκ ἐθέλω ἐλθεῖν, τὸ μὲν μέγιστον αἰσχυνόμενος ὅτι σύνοιδα έμαυτῷ πάντα έψευσμένος αὐτὸν, ἔπειτα καὶ δεδιὼς μη λαβών με δίκην ἐπιθη ὧν νομίζει ὑπ' ἐμοῦ ἡδικησθαι. 11. εμοί οὖν δοκεί οὐχ ώρα είναι ἡμίν καθεύδειν οὐδ' ἀμελείν ήμων αυτών, άλλα βουλεύεσθαι ό τι χρη ποιείν έκ τούτων. καὶ έως τε μένομεν αὐτοῦ σκεπτέον μοι δοκεῖ είναι όπως ασφαλέστατα μένωμεν, εί τε ήδη δοκεί απιέναι, όπως ασφαλέστατα απιμεν και όπως τα επιτήδεια έξομεν.

ανευ γαρ τούτων ούτε στρατηγού ούτε ίδιώτου όφελος ούδέν. 12. ὁ δ' ἀνὴρ πολλοῦ μὲν ἄξιος φίλος ῷ αν φίλος η, χαλεπώτατος δ' έχθρος φ αν πολέμιος η, έχει δε δύναμιν καὶ πεζην καὶ ίππικην καὶ ναυτικην ην πάντες όμοίως δρώμεν τε καὶ επιστάμεθα καὶ γὰρ οὐδε πόρρω δοκουμέν μοι αὐτου καθησθαι. Εστε ώρα λέγειν δ τι τις γιγνώσκει ἄριστον είναι. ταῦτα είπων επαύσατο. 13. έκ δε τούτου ανίσταντο οι μεν έκ του αυτομάτου, λέξοντες ά εγίγνωσκου, οι δε και ύπ' εκείνου εγκέλευστοι, επιδεικυύντες οία είη ή απορία ανευ της Κύρου γνώμης καὶ μένειν καὶ ἀπιέναι. 14. εξς δὲ δὴ εξπε, προσποιούμενος σπεύδειν ώς τάχιστα πορεύεσθαι είς την Ελλάδα, στρατηγούς μεν έλέσθαι άλλους ώς τάχιστα, εί μη βούλεται Κλέαρχος απάγειν· τὰ δ' ἐπιτήδει ἀγοράζεσθαι· ἡ δ' ἀγορὰ ἡν ἐν τῷ βαρβαρικῷ στρατεύματι καὶ συσκευάζεσθαι έλθόντας δὲ Κῦρον αἰτεῖν πλοῖα, ὡς ἀποπλέοιεν ἐὰν δὲ μὴ διδῷ ταῦτα, ἡγεμόνα αἰτεῖν Κῦρον ὅστις διὰ φιλίας τῆς χώρας άπάξει εάν δε μηδε ήγεμόνα διδώ, συντάττεσθαι την ταχίστην, πέμψαι δὲ καὶ προκαταληψομένους τὰ ἄκρα, όπως μη φθάσωσι μήτε Κύρος μήτε οἱ Κίλικες καταλαβόντες, ὧν πολλούς καὶ πολλά χρήματα έχομεν ἀνηρπακότες. ούτος μεν τοιαύτα είπε· μετά δε τούτον Κλέαρχος είπε τοσούτου. 15. 'Ως μεν στρατηγήσοντα έμε ταύτην την στρατηγίαν μηδεὶς ύμῶν λεγέτω· πολλὰ γὰρ ἐνορῶ δί & έμοι τούτο οὐ ποιητέον : ὡς δὲ τῷ ἀνδρὶ ον αν ἔλησθε πείσομαι ή δυνατον μάλιστα, ίνα είδητε ότι καὶ ἄρχεσθαι ἐπίσταμαι ως τις καὶ άλλος μάλιστα ἀνθρώπων. 16. μετὰ τοῦτον ἄλλος ἀνέστη, ἐπιδεικνὺς μὲν τὴν εὐήθειαν τοῦ τὰ πλοία αἰτείν κελεύοντος, ώσπερ πάλιν τον στόλον Κύρου ποιουμένου, επιδεικνύς δε ώς εξηθες εξη ήγεμόνα αίτειν παρά τούτου ο λυμαινόμεθα την πράξιν. εί δε και το ήγεμόνι

πιστεύσομεν δυ αν Κύρος διδώ, τί κωλύει καὶ τὰ ἄκρα ήμιν κελεύειν Κύρον προκαταλαμβάνειν; 17. έγω γαρ οκνοίην μεν αν είς τα πλοία εμβαίνειν α ήμιν δοίη, μη ήμας αυταίς ταις τριήρεσι καταδύση, φοβοίμην δ' αν τῷ ήγεμόνι ῷ δοίη επεσθαι, μη ήμας αγάγη δθεν ούχ οδόν τε έσται έξελθείν. βουλοίμην δ' αν ακοντης απιων Κύρου λαθείν αυτον απελθών δού δυνατόν έστιν. άλλ' έγώ φημι ταῦτα μὲν φλυαρίας είναι 18. δοκεί δέ μοι ἄνδρας έλθόντας προς Κύρον οίτινες επιτήδειοι συν Κλεάρχω ερωταν εκείνον τί βούλεται ημίν χρησθαι· καὶ ἐὰν μὲν ή πράξις ή παραπλησία οίζιπερ καὶ πρόσθεν έχρητο τοῖς ξένοις, ἔπεσθαι καὶ ήμᾶς καὶ μή κακίους είναι των πρόσθεν τούτφ συναναβάντων 19. εάν δὲ μείζων ή πράξις της πρόσθεν φαίνηται καὶ ἐπιπονωτέρα καὶ ἐπικινδυνοτέρα, ἀξιοῦν ἡ πείσαντα ἡμᾶς ἄγειν ἡ πεισθέντα προς φιλίαν ἀφιέναι ούτω γὰρ καὶ ἐπόμενοι αν φίλοι αὐτῷ καὶ πρόθυμοι ἐποίμεθα, καὶ ἀπιόντες ἀσφαλῶς αν ἀπίσιμεν· ὅ τι δ' αν προς ταῦτα λέγη ἀναγγεῖλαι δεῦρο· ήμας δ' ακούσαντας προς ταυτα βουλεύεσθαι. 20. έδοξε ταῦτα, καὶ ἄνδρας έλόμενοι σὺν Κλεάρχω πέμπουσιν οδ ηρώτων Κύρον τὰ δόξαντα τη στρατία. ὁ δ' ἀπεκρίνατο ότι ακούει 'Αβροκόμαν έγθρον ανδρα έπι τώ Ευφράτη ποταμφ είναι, ἀπέχοντα δώδεκα σταθμούς προς τοῦτον οὖν έφη βούλεσθαι έλθειν· καν μεν ή έκει, την δίκην έφη χρήζειν επιθείναι αὐτώ, ἢν δε φεύγη, ἡμείς ἐκεί προς ταῦτα βουλευσόμεθα. 21. ἀκούσαντες δε ταῦτα οἱ αίρετοὶ ἀναγγέλλουσι τοις στρατιώταις τοις δε ύποψία μεν ην ότι άγει προς βασιλέα, όμως δε εδόκει επεσθαι. προσαιτούσι δε μισθόν· ό δε Κύρος ύπισχνείται ήμιόλιον πάσι δώσειν ου πρότερον έφερον, αντί δαρεικού τρία ήμιδαρεικά του μηνὸς τῷ στρατιώτη. ὅτι δὲ ἐπὶ βασιλέα ἄγοι οὐδὲ ἐνταῦθα ήκουσεν ούδεὶς έν γε τῷ φανερῷ.

ΙΥ. Έντεῦθεν έξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας δέκα έπι του Ψάρου ποταμού, ου ην το εύρος τρία πλέθρα. έντευθεν έξελαύνει σταθμον ένα παρασάγγας πέντε έπὶ τον Πύραμον ποταμον, ου το ευρος στάδιον. Εντεύθεν Εξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας πεντεκαίδεκα είς Ίσσούς, της Κιλικίας εσχάτην πόλιν επὶ τη θαλάττη οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. 2. ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς. καὶ Κύρφ παρήσαν αἱ ἐκ Πελοποννήσου νήες τριάκοντα καὶ πέντε καὶ ἐπ' αὐταῖς ναύαρχος Πυθαγόρας Λακεδαιμόνιος. ήγειτο δ' αυταίς Ταμώς Αιγύπτιος έξ Έφεσου, έχων ναύς έτέρας Κύρου πέντε καὶ εἶκοσιν, αἶς ἐπολιόρκει Μίλητον, ὅτε Τισσαφέρνει φίλη ήν, καὶ συνεπολέμει Κύρφ προς αὐτόν. 3. παρήν δε και Χειρίσοφος Λακεδαιμόνιος έπι των νεών, μετάπεμπτος ύπο Κύρου, έπτακοσίους έχων όπλίτας, δυ έστρατήγει παρά Κύρω. αι δε νήες ώρμουν παρά την Κύρου σκηνήν. ἐνταῦθα καὶ οἱ παρ' Αβροκόμα μισθοφόροι Ελληνες αποστάντες ήλθον παρά Κύρον τετρακόσιοι όπλίται καὶ συνεστρατεύοντο ἐπὶ βασιλέα. 4. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμον ένα παρασώγγας πέντε έπὶ πύλας τῆς Κιλικίας καὶ τῆς Συρίας. ἢσαν δὲ ταῦτα δύο τείχη, καὶ τὸ μὲν ἔσωθεν τὸ πρὸ τῆς Κιλικίας Συέννεσις εἶχε καὶ Κιλίκων φυλακή, το δε έξω το προ τής Συρίας βασιλέως έλέγετο φυλακή φυλάττειν. δια μέσου δε ρεί τούτων ποταμὸς Κάρσος ὄνομα, εὖρος πλέθρου. ἄπαν δὲ τὸ μέσον τῶν τειχῶν ἦσαν στάδιοι τρεῖς καὶ παρελθεῖν οὐκ ἦν βία. ην γαρ ή πάροδος στενή καὶ τὰ τείχη εἰς την θάλατταν καθήκοντα, υπερθεν δ' ήσαν πέτραι ήλίβατοι έπὶ δὲ τοῖς τείχεσιν αμφοτέροις έφειστήκεσαν πύλαι. 5. ταύτης ένεκα της παρόδου Κύρος τὰς ναύς μετεπέμψατο, ὅπως ὁπλίτας αποβιβάσειεν είσω καὶ έξω των πυλών, καὶ βιασάμενοι τους πολεμίους παρέλθοιεν, εί φυλάττοιεν επί ταις Συρίαις

πύλαις, ὅπερ φετο ποιήσειν ὁ Κῦρος τον ᾿Αβροκόμαν, έχοντα πολύ στράτευμα. 'Αβροκόμας δε ου τουτ' εποίησεν, άλλ' ἐπεὶ ήκουσε Κυρον ἐν Κιλικία ὅντα, ἀναστρέψας έκ Φοινίκης παρὰ βασιλέα ἀπήλαυνεν, έχων, ώς ἐλέγετο, τριάκοντα μυριάδας στρατιάς. 6. έντευθεν έξελαύνει δια Συρίας σταθμον ένα παρασάγγας πέντε είς Μυρίανδον, πόλιν οἰκουμένην ύπο Φοινίκων ἐπὶ τῆ θαλάττη εμπόριον δ' ην το χωρίον καὶ ωρμουν αὐτόθι όλκάδες πολλαί. 7. ενταθθ' εμειναν ήμερας επτά καὶ Εενίας ὁ Αρκας στρατηγός καὶ Πασίων ὁ Μεγαρεύς ἐμβάντες εἰς πλοίον καὶ τὰ πλείστου ἄξια ἐνθέμενοι ἀπέπλευσαν, ώς μὲν τοῖς πλείστοις έδόκουν, φιλοτιμηθέντες ὅτι τοὺς στρατιώτας αὐτων τους παρά Κλέαρχον απελθόντας ως απιόντας είς την Ελλάδα πάλιν καὶ οὐ πρὸς βασιλέα εἶα Κῦρος τὸν Κλέαργου έχειν. ἐπεὶ δ' ήσαν ἀφανεῖς, διῆλθε λόγος ὅτι διώκοι αύτους Κύρος τριήρεσι καὶ οἱ μεν εύχοντο ώς δειλους οντας αυτούς ληφθήναι, οί δ' Εκτειρον εί άλωσοιντο. 8. Κύρος δε συγκαλέσας τους στρατηγούς είπεν. 'Απολελοίπασιν ήμας Εενίας καὶ Πασίων. άλλ' εὖ γε μέντοι έπιστάσθωσαν ότι οὖτε ἀποδεδράκασιν οἶδα γὰρ ὅπη οἶχονται· οὖτε ἀποπεφεύγασιν· ἔχω γὰρ τριήρεις ὥστε έλείν τὸ ἐκείνων πλοίον άλλα μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἔγωγε αὐτοὺς διώξω, οὐδ' ἐρεῖ οὐδεὶς ὡς ἐγὼ ἔως μὲν ἀν παρŷ τις χρῶμαι, ἐπειδὰν δὲ ἀπιέναι βούληται, συλλαβών καὶ αὐτοὺς κακώς ποιώ καὶ τὰ χρήματα ἀποσυλώ. ἀλλὰ ἐόντων, είδότες ότι κακίους είσι περί ήμας ή ήμεις περί έκείνους. καίτοι έχω γε αὐτῶν καὶ τέκνα καὶ γυναῖκας ἐν Τράλλεσι φρουρούμενα άλλ' οὐδὲ τούτων στερήσονται, άλλ' άπολήψονται της πρόσθεν ένεκα περί έμε άρετης. 9. καὶ ό μεν ταῦτα εἶπεν οι δε Ελληνες, εἶ τις καὶ ἀθυμότερος ἡν προς την ανάβασιν, ακούοντες την Κύρου αρετην ήδιον καί προθυμότερον συνεπορεύοντο.

Μετά ταῦτα Κῦρος έξελαύνει σταθμούς τέτταρας παρασάγγας είκοσιν έπὶ τον Χάλου ποταμον, όντα το εύρος πλέθρου, πλήρη δ' ιχθύων μεγάλων καὶ πραέων, ους οί Σύροι θεούς ενόμιζον καὶ ἀδικείν οὐκ είων. οὐδὲ τὰς περιστεράς. αί δε κώμαι εν αίς εσκήνουν Παρυσάτιδος ήσαν, είς ζώνην δεδομέναι. 10. έντευθεν έξελαύνει σταθμούς πέντε παρασύγγας τριύκοντα έπὶ τὰς πηγὰς τοῦ Δύρδατος ποταμού, οὖ τὸ εὖρος πλέθρου. ἐνταῦθα ἢσαν τὰ Βελέσυος βασίλεια τοῦ Συρίας άρξαντος, καὶ παράδεισος πάνυ μέγας καὶ καλὸς, έχων πάντα ὅσα ὧραι φύουσι. Κῦρος δ' αύτον εξέκοψε καὶ τὰ βασίλεια κατέκαυσεν. 11. έντεῦθεν έξελαύνει σταθμούς τρεις παρασάγγας πεντεκαίδεκα έπὶ τον Ευφράτην ποταμον, όντα το εύρος τεττάρων σταδίων. καὶ πόλις αὐτόθι ῷκεῖτο μεγάλη καὶ εὐδαίμων Θάψακος ονομα. ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας πέντε καὶ Κῦρος μεταπεμψάμενος τους στρατηγούς των Ελλήνων έλεγεν ότι ή όδος έσοιτο προς βασιλέα μέγαν είς Βαβυλώνα καὶ κελεύει αὐτοὺς λέγειν ταῦτα τοῖς στρατιώταις καὶ ἀναπείθειν έπεσθαι. 19. οἱ δὲ ποιήσαντες ἐκκλησίαν ἀπήγγελλον ταῦτα· οἱ δὲ στρατιῶται ἐχαλέπαινον τοῖς στρατηγοῖς, καὶ έφασαν αυτους πάλαι ταῦτ' είδοτας κρύπτειν, καὶ ουκ έφασαν ιέναι, έὰν μή τις αὐτοις χρήματα διδώ, ώσπερ τοις προτέροις μετὰ Κύρου ἀναβᾶσι παρὰ τὸν πατέρα τοῦ Κύρου, καὶ ταῦτα οὐκ ἐπὶ μάχην ἰόντων, ἀλλὰ καλοῦντος τοῦ πατρός Κύρον. 13. ταύτα οί στρατηγοί Κύρφ ἀπήγγελλου · ό δ' ύπεσχετο ανδρί εκάστω δώσειν πέντε αργυρίου μυᾶς ἐπὴν εἰς Βαβυλώνα ήκωσι, καὶ τὸν μισθὸν ἐντελή μέχρι αν καταστήση τους Ελληνας είς Ίωνίαν πάλιν. τὸ μεν δη πολύ του Ελληνικού ούτως επείσθη. Μένων δε, πρὶν δήλον είναι τί ποιήσουσιν οί ἄλλοι στρατιώται, πότερον έψονται Κύρφ ή οῦ, συνέλεξε το αυτου στράτευμα γωρίς των άλλων καὶ έλεξε τάδε. 14. Ανδρες, εάν μοι

πεισθήτε, οὖτε κινδυνεύσαντες οὖτε πονήσαντες τῶν ἄλλων πλέον προτιμήσεσθε στρατιωτών ύπο Κύρου. τί οὐν κελεύω ποιήσαι; νῦν δείται Κύρος Επεσθαι τους Ελληνας έπὶ βασιλέα εγω οὖν φημι ύμας χρηναι διαβηναι τον Ευφράτην ποταμον πριν δήλον είναι ο τι οι άλλοι Ελληνες αποκρινούνται Κύρω. 15. ην μεν γαρ ψηφίσωνται έπεσθαι, ύμεις δόξετε αίτιοι είναι ἄρξαντες τοῦ διαβαίνειν, καὶ ώς προθυμοτάτοις οὖσιν ύμιν χάριν εἴσεται Κῦρος καὶ ἀποδώσει επίσταται δ' εί τις καὶ άλλος ην δ' αποψηφίσωνται οἱ ἄλλοι, ἄπιμεν μὲν ἄπαντες τοὖμπαλιν, ὑμῖν δὲ ὡς μόνοις πειθομένοις πιστοτάτοις χρήσεται καὶ είς φρούρια καὶ εἰς λοχαγίας, καὶ ἄλλου οὖτινος αν δέησθε οἶδα ὅτι ὡς φίλου τεύξεσθε Κύρου. 16. ακούσαντες ταῦτα ἐπείθοντο καὶ διέβησαν πρίν τους άλλους αποκρίνασθαι. Κύρος δ' έπεὶ ησθετο διαβεβηκότας, ήσθη τε καὶ τῷ στρατεύματι πέμψας Γλούν είπεν, Έγω μεν, ω ανδρες, ήδη ύμας επαινώ όπως δε καὶ ύμεις έμε επαινέσετε έμοι μελήσει, ή μηκέτι με Κυρον νομίζετε. 17. οί μεν δη στρατιώται έν έλπίσι μεγάλαις όντες εύχοντο αυτον ευτυχήσαι, Μένωνι δε και δώρα ελέγετο πέμψαι μεγαλοπρεπώς. ταῦτα δὲ ποιήσας διέβαινε· συνείπετο δε καὶ τὸ άλλο στρώτευμα αὐτῷ άπαν. καὶ τῶν διαβαινόντων τον ποταμον οὐδεὶς ἐβρέχθη ἀνωτέρω των μαστων ύπο του ποταμού. 18. οί δε Θαψακηνοί έλεγου ότι οὐπώποθ' οὖτος ὁ ποταμὸς διαβατὸς γένοιτο πεζη εί μη τότε, άλλα πλοίοις, α τότε 'Αβροκόμας προϊων κατέκαυσεν, ίνα μη Κύρος διαβή. Εδόκει δη θείον είναι καὶ σαφώς υπογωρήσαι του ποταμου Κύρω ώς βασιλεύ-19. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Συρίας σταθμοὺς έννέα παρασάγγας πεντήκοντα καὶ άφικιοῦνται προς τον Αράξην ποταμόν. ἐνταῦθα ἦσαν κῶμαι πολλαὶ, μεσταὶ σίτου καὶ οίνου, ένταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἐπεσιίσαντο.

V. Έντεῦθεν έξελαύνει διὰ τῆς 'Αραβίας, τον Ευφράτην ποταμον εν δεξιά έχων, σταθμούς ερήμους πέντε παρασάγγας τριάκουτα καὶ πευτε. ἐν τούτφ δὲ τῷ τόπφ ἦν μὲν ἡ γη πεδίον απαν όμαλες ωσπερ θάλαττα, άψινθίου δε πλήρες εί δέ τι καὶ ἄλλο ἐνῆν ὕλης ἡ καλάμου, ἄπαντα ἦσαν εὐώδη ώσπερ ἀρώματα δένδρον δ' οὐδεν ενην. 2. θηρία δὲ παντοία, πλείστοι ὄνοι ἄγριοι, πολλοὶ δὲ στρουθοὶ οἱ μεγάλοι ενήσαν δε καὶ ωτίδες καὶ δορκάδες ταῦτα δε τὰ θηρία οἱ ἱππεῖς ἐνίστε ἐδίωκον. καὶ οἱ μὲν ὅνοι, ἐπεί τις διώκοι, προδραμόντες έστασαν πολύ γάρ των ίππων έτρεγον θαττον· καὶ πάλιν, ἐπεὶ πλησιάζοιεν οἱ ἵπποι, ταὐτὸν έποίουν, καὶ οὐκ ἢν λαβείν, εἰ μὴ διαστάντες οἱ ἱππεῖς θηρώεν διαδεγόμενοι. τὰ δὲ κρέα τῶν άλισκομένων ἦν παραπλήσια τοις έλαφείοις, άπαλώτερα δέ. 3. στρουθον δε ούδεις έλαβεν οι δε διώξαντες των ίππέων ταχὺ έπαύοντο πολύ γὰρ ἀπεσπᾶτο φεύγουσα, τοῖς μὲν ποσὶ δρόμω, ταῖς δὲ πτέρυξιν αἴρουσα ὥσπερ ἱστίω χρωμένη. τὰς δὲ ἀτίδας ἄν τις ταχὺ ἀνιστῆ, ἔστι λαμβάνειν πέτονται γὰρ βραχὺ ώσπερ πέρδικες καὶ ταχὺ ἀπαγορεύουσι. τὰ δὲ κρέα αὐτῶν ήδιστα ήν. 4. πορευόμενοι δὲ διὰ ταύτης τῆς χώρας άφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Μάσκαν ποταμὸν, τὸ εὖρος πλεθριαίου. ἐνταῦθα ἢυ πόλις ἐρήμη μεγιίλη, ὄνομα δ' αὐτη Κορσωτή· περιερρείτο δ' αὕτη ὑπὸ τοῦ Μάσκα κύκλφ. ἐνταῦθ' ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἐπεσιτίσαντο. 5. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς ἐρήμους τρισκαίδεκα παρασάγγας ενενήκοντα, του Ευφράτην ποταμον εν δεξιά έχων, καὶ ἀφικνεῖται ἐπὶ Πύλας. ἐν τούτοις τοῖς σταθμοῖς πολλά των υποζυγίων απώλετο υπο λιμού ου γάρ ήν χόρτος ουδε άλλο ούδεν δενδρον, άλλα ψιλη ην άπασα ή χώρα/ οί δε ενοικούντες όνους αλέτας παρά τον ποταμον ορύττοντες καί ποιούντες είς Βαβυλώνα ήγον καὶ ἐπώλουν, καὶ ἀνταγορά-

ζουτες σίτου έζων. 6. τὸ δὲ στρώτευμα ὁ σίτος ἐπέλιπε, καὶ πρίασθαι οὐκ ἢν εὶ μὴ ἐν τῆ Λυδία ἀγορά ἐν τῷ Κύρου βαρβαρικώ την καπίθην αλεύρων η αλφίτων τεττάρων σίγλων. ο δε σίγλος δύναται έπτα οβολούς και ήμιωβόλιου 'Αττικούς · ή δε καπίθη δύο χοίνικας 'Αττικάς εχώρει. κρέα οὖν ἐσθίοντες οἱ στρατιῶται διεγίγνοντο. 7. ην δὲ τούτων των σταθμών οθς πάνυ μακρούς ήλαυνεν, όπότε ή προς ύδωρ βούλοιτο διατελέσαι ή προς χιλόν. καὶ δή ποτε στενογωρίας και πηλού φανέντος ταις άμωξαις δυσπορεύτου. έπέστη ο Κύρος σὺν τοις περί αὐτον ἀρίστοις καὶ εὐδαιμονεστάτοις καὶ έταξε Γλοῦν καὶ Πίγρητα, λαβόντας τοῦ βαρβαρικού στρατού, συνεκβιβάζειν τὰς άμάξας. 8. ἐπεὶ δ' εδόκουν αὐτῷ σχολαίως ποιείν, ώσπερ ὀργŷ ἐκέλευσε τους περὶ αὐτον Πέρσας τους κρατίστους συνεπισπεῦσαι τας αμάξας. ένθα δη μέρος τι της ευταξίας ην θεάσασθαι. ρίψαντες γὰρ τοὺς πορφυροῦς κάνδυς ὅπου ἔτυχεν ἔκαστος έστηκως, ίεντο ωσπερ αν δράμοι τις περί νίκης καὶ μάλα κατὰ πρανούς γηλόφου, έχοντες τούτους τε τοὺς πολυτελείς γιτώνας καὶ τὰς ποικίλας ἀναξυρίδας, ἔνιοι δὲ καὶ στρεπτους περί τοις τραχήλοις και ψέλια περί ταις χερσίν εὐθύς δε σύν τούτοις είσπηδήσαντες είς τον πηλον θάττον ή ως τις αν ώετο μετεώρους έξεκόμισαν τας αμάξας. 9. το δε σύμπαν δήλος ην Κύρος ώς σπεύδων πασαν την όδον καὶ οὐ διατρίβων ὅπου μὴ ἐπισιτισμοῦ ἔνεκα ή τινος ἄλλου αναγκαίου εκαθέζετο, νομίζων, όσω μεν θαττον έλθοι, τοσούτφ ἀπαρασκευοτέρφ βασιλεί μαχείσθαι, δσφ δε σχολαίτερον, τοσούτω πλέον συναγείρεσθαι βασιλεί στράτευμα. καὶ συνιδείν δ' ήν τῷ προσέχοντι τὸν νοῦν ή βασιλέως άρχη πλήθει μεν χώρας καὶ ἀνθρώπων ἰσχυρὰ οὖσα, τοῖς δὲ μήκεσι τῶν ὁδῶν καὶ τῷ διεσπάσθαι τὰς δυνάμεις ἀσθε-`, εί τις διὰ ταγέων τον πόλεμον εποιείτο. 10. πέραν

δε του Ευφράτου ποταμού κατά τους ερήμους σταθμούς ήν πόλις εὐδαίμων καὶ μεγάλη, ὄνομα δὲ Χαρμάνδη· ἐκ ταύτης οί στρατιώται ηγόραζον τὰ ἐπιτήδεια, σχεδίαις διαβαίνοντες ώδε. διφθέρας ας είχον σκεπάσματα επίμπλασαν χόρτου κούφου, είτα συνήγον καὶ συνέσπων, ώς μη απτεσθαι της κάρφης το ύδωρ · έπὶ τούτων διέβαινον καὶ έλάμβανον τὰ ἐπιτήδεια, οἶνόν τε ἐκ τῆς βαλάνου πεποιημένον της από του φοίνικος και σίτον μελίνης τουτο γαρ ην έν τῆ χώρα πλεῖστον. 11. ἀμφιλεξάντων δέ τι ἐνταῦθα τῶν τε του Μένωνος στρατιωτών και τών του Κλεάρχου, ό Κλέαργος κρίνας άδικειν του του Μένωνος πληγάς ένέβαλεν· ὁ δὲ ἐλθων πρὸς τὸ ἐαυτοῦ στράτευμα ἔλεγεν· ἀκούσαντες δ' οἱ στρατιῶται ἐχαλέπαινον καὶ ἀργίζοντο ἰσχυρῶς τῷ Κλεάρχω. 12. τῆ δὲ αὐτῆ ἡμέρα Κλέαρχος ἐλθὼν ἐπὶ την διάβασιν του ποταμού και έκει κατασκεψάμενος την άγοραν, άφιππεύει έπὶ την έαυτοῦ σκηνην διὰ τοῦ Μένωνος στρατεύματος σύν ολίγοις τοίς περί αὐτόν Κύρος δε ούπω ήκεν, άλλ' έτι προσήλαυνε των δε Μένωνος στρατιωτών ξύλα σχίζων τις, ώς είδε Κλέαρχον διελαύνοντα, ἵησι τῆ ἀξίνη· καὶ οὖτος μὲν αὐτοῦ ἥμαρτεν· ἄλλος δὲ λίθω καὶ ἄλλος, εἶτα πολλοὶ, κραυγῆς γενομένης. 13. ὁ δε καταφεύγει είς το έαυτου στράτευμα, καὶ εὐθὺς παραγγέλλει είς τὰ ὅπλα· καὶ τοὺς μὲν ὁπλίτας αὐτοῦ ἐκέλευσε μείναι τὰς ἀσπίδας πρὸς τὰ γόνατα θέντας, αὐτὸς δὲ λαβων τους Θράκας καὶ τους ίππέας, οὶ ήσαν αὐτῷ ἐν τῷ στρατεύματι πλείους ή τετταράκοντα, τούτων δε οί πλείστοι Θράκες, ήλαυνεν έπὶ τοὺς Μένωνος, ωστ' έκείνους έκπεπληχθαι καὶ αὐτον Μένωνα, καὶ τρέχειν ἐπὶ τὰ ὅπλα. οί δὲ καὶ ἔστασαν ἀποροῦντες τῷ πράγματι. 14. ὁ δὲ Πρόξενος, έτυχε γὰρ ὕστερος προσιών καὶ τάξις αὐτῷ έπομένη των όπλιτων, εύθυς ουν είς το μέσον αμφοτέρων άγων

δθετο τὰ ὅπλα καὶ ἐδεῖτο τοῦ Κλεάρχου μὴ ποιεῖν ταῦτα. ὁ δ' ἐχαλέπαινεν ὅτι αὐτοῦ ὀλίγου δεήσαντος καταλευσθηναι πράως λέγοι τὸ αὐτοῦ πάθος, ἐκέλευσέ τε αὐτὸν ἐκ τοῦ μέσου ἐξίστασθαι. 15. ἐν τούτφ δὲ ἐπήει καὶ Κῦρος καὶ ἐπύθετο τὸ πρᾶγμα· εὐθὺς δ' ἔλαβε τὰ παλτὰ εἰς τὰς χεῖρας καὶ σὺν τοῖς παροῦσι τῶν πιστῶν ἡκεν ἐλαψνων εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει τάδε. 16. Κλέαρχε καὶ Πρόξενε καὶ οἱ ἄλλοι οἱ παρόντες Ελληνες, οὐκ ἴστε ὅ τι ποιεῖτε. εἰ γάρ τινα ἀλλήλοις μάχην, συνάψετε, νομίζετε ἐν τῆδε τῆ ἡμέρα ἐμέ τε κατακεκόψεσθαι καὶ ὑμᾶς οὐ πολὺ ἐμοῦ ὕστερον· κακῶς γὰρ τῶν ἡμετέρων ἐχόντων πάντες οῦτοι οῦς ὁρᾶτε βάρβαροι πολεμιώτεροι ἡμῖν ἔσονται τῶν παρὰ βασιλεῖ ὅντων. 17. ἀκούσας ταῦτα ὁ Κλέαρχος ἐν ἑαυτῷ ἐγένετο· καὶ παυσάμενοι ἀμφότεροι κατὰ χώραν ἔθεντο τὰ ὅπλα.

VI. Ἐντεῦθεν προϊόντων ἐφαίνετο ἴχνη ἴππων καὶ κόπρος εικάζετο δ' είναι ο στίβος ώς δισχιλίων ίππων. ούτοι προϊόντες έκαον καὶ χιλον καὶ εί τι άλλο χρήσιμον ην. 'Ορόντας δε Πέρσης ανηρ, γένει τε προσήκων βασιλεί καὶ τὰ πολέμια λεγόμενος έν τοις ἀρίστοις Περσών, ἐπιβουλεύει Κύρφ, καὶ πρόσθεν πολεμήσας καταλλαγεὶς δέ. 2. ούτος Κύρω είπεν, εί αυτώ δοίη ίππέας γιλίους, ότι τους προκατακάουτας ίππέας ή κατακάνοι αν ένεδρεύσας ή ζωντας πολλούς αὐτῶν έλοι καὶ κωλύσειε τοῦ κάειν ἐπιόντας, καὶ ποιήσειεν ώστε μήποτε δύνασθαι αὐτοὺς ἰδόντας τὸ Κύρου στράτευμα βασιλεί διαγγείλαι. τώ δὲ Κύρω ἀκούσαντι ταῦτα ἐδόκει ώφέλιμα είναι, καὶ ἐκέλευσεν αὐτὸν λαμβάνειν μέρος παρ' έκάστου τῶν ἡγεμόνων. 'Ορόντας, νομίσας έτοίμους είναι αύτῷ τοὺς ἱππέας, γράφει έπιστολην παρά βασιλέα ότι ήξοι έχων ίππέας ώς αν δύνηται πλείστους άλλα φράσαι τοις έαυτου ίππευσιν εκέλευεν ώς φίλιον αὐτον ὑποδέχεσθαι. ἐνην δὲ ἐν τῆ

επιστολή και της πρόσθεν φιλίας ύπομνήματα και πίστεως. ταύτην την επιστολην δίδωσι πιστώ ανδρί, ώς ψετο ό δε λαβων Κύρφ δίδωσιν. 4. αναγνούς δε αὐτην ο Κύρος συλλαμβάνει 'Ορόνταν, καὶ συγκαλεί εἰς τὴν έαυτοῦ σκηνὴν Πέρσας τους αρίστους των περί αυτον έπτα, και τους των Έλλήνων στρατηγούς εκέλευεν όπλίτας αγαγείν, τούτους δὲ θέσθαι τὰ ὅπλα περὶ τὴν αύτοῦ σκηνήν. οἱ δὲ ταῦτα έποίησαν, άγαγόντες ώς τρισχιλίους όπλίτας. 5. Κλέαργον δε καὶ εἴσω παρεκάλεσε σύμβουλον, ος γε καὶ αὐτῷ καὶ τοις άλλοις εδόκει προτιμηθήναι μάλιστα των Ελλήνων. ἐπεὶ δ' ἐξῆλθεν, ἐξήγγειλε τοῖς φίλοις τὴν κρίσιν τοῦ 'Ορόντα ώς ἐγένετο· οὐ γὰρ ἀπόρρητον ἢν. ἔφη δὲ Κύρου ἄρχειν τοῦ λόγου ώδε. 6. Παρεκάλεσα ύμας, ἄνδρες φίλοι, ὅπως σὺν ὑμιν βουλευόμενος, ὅ τι δίκαιόν ἐστι καὶ πρὸς θεῶν καὶ πρὸς ἀνθρώπων, τοῦτο πράξω περὶ 'Ορόντου τουτουί. τοῦτον γὰρ πρῶτον μὲν ὁ ἐμὸς πατὴρ έδωκεν ύπήκοον είναι έμοί · έπει δε ταχθείς, ώς έφη αὐτὸς, ύπο του έμου άδελφου ούτος έπολέμησεν έμοι έχων την έν Σάρδεσιν άκρόπολιν καὶ έγὰ αὐτὸν προσπολεμῶν ἐποίησα ώστε δόξαι τούτφ τοῦ πρὸς ἐμὲ πολέμου παύσασθαι καὶ δεξιὰν ἔλαβον καὶ ἔδωκα, 7. μετὰ ταῦτα, ἔφη, ω 'Ορόντα, ἔστιν ὅ τι σε ἠδίκησα; ἀπεκρίνατο ὅτι οὖ. πάλιν δὲ ὁ Κύρος ήρώτα, Ούκουν ύστερον, ώς αύτος σὰ όμολογείς οὐδὲν ὑπ' ἐμοῦ ἀδικούμενος, ἀποστὰς εἰς Μυσοὺς κακῶς έποίεις την έμην χώραν δ τι έδύνω; έφη ὁ 'Ορόντας. Οὐκουν, έφη ὁ Κυρος, ὁπότ' αὐ έγνως την σεαυτοῦ δόναμιν, έλθων έπὶ τον της Αρτέμιδος βωμον μεταμέλειν τέ σοι έφησθα καὶ πείσας έμε πιστὰ πάλιν έδωκάς μοι καὶ έλαβες παρ' έμοῦ; καὶ ταῦθ' ώμολόγει ὁ 'Ορόντας. 8. Τί οὖν, έφη ὁ Κύρος, άδικηθείς ὑπ' έμοῦ νῦν τὸ τρίτον ἐπιβουλεύων μοι φανερος γέγονας; είποντος δε τοῦ 'Ορόντα ὅτι οὐδεν

άδικηθείς, ήρώτησεν ό Κύρος αὐτὸν, Όμολογείς οὖν περὶ έμε άδικος γεγενήσθαι; Η γαρ ανάγκη, έφη ό 'Ορόντας. έκ τούτου πάλιν ήρώτησεν ὁ Κύρος, Ετι οὐν αν γένοιο τῷ ἐμῷ ἀδελφῷ πολέμιος, ἐμοὶ δὲ φίλος καὶ πιστός; ὁ δὲ άπεκρίνατο ότι οὐδ' εί γενοίμην, & Κύρε, σοί γ' άν ποτε έτι δόξαιμι. 9. προς ταυτα Κυρος είπε τοις παρούσιν, 'Ο μεν άνηρ τοιαθτα μεν πεποίηκε, τοιαθτα δε λέγει · ύμων δε σὺ πρώτος, ὁ Κλέαρχε, ἀπόφηναι γνώμην ὅ τι σοι δοκεί. Κλέαρχος δε είπε τάδε. Συμβουλεύω έγω του ανδρα τουτον έκποδων ποιείσθαι ώς τάχιστα, ώς μηκέτι δέη τοῦτον φυλάττεσθαι, άλλα σχολή ή ήμιν το κατά τοῦτον είναι τους έθελοντας φίλους τούτους εὐ ποιείν. 10. ταύτη δὲ τη γνώμη έφη καὶ τοὺς ἄλλους προσθέσθαι. μετὰ ταῦτα κελεύοντος Κύρου έλαβον της ζώνης του 'Ορόνταν έπλ θανάτω απαντες αναστάντες και οι συγγενείς είτα δε εξήγον αυτον οίς προσετάχθη. ἐπεὶ δὲ είδον αυτον οίπερ πρόσθεν προσεκύνουν, καὶ τότε προσεκύνησαν, καίπερ εἰδότες ὅτι έπὶ θάνατον άγοιτο. 11. ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν Αρταπάτου σκηνην εἰσήχθη τοῦ πιστοτάτου τῶν Κύρου σκηπτούχων, μετὰ ταῦτα οὖτε ζώντα 'Ορόνταν οὖτε τεθνηκότα οὐδεὶς εἶδε πώποτε ουδε όπως απέθανεν ουδείς είδως έλεγεν είκαζον δε άλλοι άλλως τάφος δε ούδεις πώποτε αύτοῦ έφάνη.

VII. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Βαβυλωνίας σταθμοῦς τρεῖς παρασάγγας δώδεκα. ἐν δὲ τῷ τρίτῷ σταθμῷ Κῦρος ἐξέτασιν ποιεῖται τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ἐν τῷ πεδίῷ περὶ μέσας νύκτας · ἐδόκει γὰρ εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἔω ἥξειν βασιλέα σὺν τῷ στρατεύματι μαχούμενον καὶ ἐκέλευε Κλέαρχον μὲν τοῦ δεξιοῦ κέρως ἡγεῖσθαι, Μένωνα δὲ τὸν Θεττιλὸν τοῦ εὐωνύμου, αὐτὸς δὲ τοὺς ἑαυτοῦ διέταξε. 2. μετὰ δὲ τὴν ἐξέτασιν ἄμα τῷ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ἤκοντες αὐτόμολοι παρὰ μεγάλου βασιλέως ἀπήγγελλον

Κύρω περί της βασιλέως στρατιάς. Κύρος δε συγκαλέσας τους στρατηγούς και λοχαγούς των Ελλήνων συνεβουλεύετό τε πως αν την μιίχην ποιοίτο και αυτός παρήνει θαρρύνων τοιάδε. 3. 1 ανδρες Ελληνες, ούκ ανθρώπων απορών βαρβάρων συμμάχους ύμας άγω, άλλα νομίζων άμείνους καὶ κρείττους πολλών βαρβάρων ύμας είναι, δια τοῦτο προσέλαβον. ὅπως οὖν ἔσεσθε ἄνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας ης κέκτησθε καὶ ης ύμας έγω εὐδαιμονίζω. εὖ γὰρ ἴστε ὅτι τὴν ἐλευθερίαν έλοίμην αν ἀνθ' ὧν ἔχω πάντων καὶ ἄλλων πολλαπλασίων. 4. ὅπως δὲ καὶ εἰδητε εἰς οἶον ἔρχεσθε ἀγῶνα, ὑμᾶς εἰδὼς διδάξω. το μεν γὰρ πληθος πολύ, καὶ κραυγή πολλή ἐπίασιν αν δὲ ταῦτα ἀνάσχησθε, τάλλα καὶ αἰσχύνεσθαί μοι δοκώ οΐους ἡμίν γνώσεσθε τους έν τη χώρα όντας ανθρώπους. ύμων δε ανδρών οντων και ευτόλμων γενομένων, έγω ύμων τον μεν οικαδε βουλόμενον απιέναι τοις οίκοι ζηλωτον ποιήσω απελθείν, πολλούς δε οίμαι ποιήσειν τὰ παρ' έμολ έλέσθαι ἀντὶ τῶν οίκοι. 5. ἐνταῦθα Γαυλίτης παρών φυγάς Σάμιος, πιστὸς δε Κύρφ, είπε, Καὶ μὴν, ὁ Κῦρε, λέγουσί τινες ὅτι πολλὰ ύπισχνεί νῦν διὰ τὸ ἐν τοιούτω είναι τοῦ κινδύνου προσιόντος. αν δε εθ γενηταί τι, ου μεμνήσεσθαί σε φασιν. ένιοι δε ούδ' εί μεμνηό τε καλ βούλοιο, δύνασθαι αν άποδούναι όσα ύπισχνεί. 6. ακούσας ταύτα έλεξεν ό Κύρος, Αλλ' ἔστι μεν ήμιν, ὦ ἄνδρες, ή ἀρχὴ ή πατρώα πρὸς μεν μεσημβρίαν μέχρι οδ διά καθμα οὐ δύνανται οἰκείν ἄνθρωστοι, πρὸς δὲ ἄρκτου μέχρι οὖ διὰ χειμώνα· τὰ δ' ἐν μέσφ τούτων πάντα σατραπεύουσιν οἱ τοῦ ἐμοῦ ἀδελφοῦ φίλοι. 7. ἡν δ' ἡμεῖς νικήσωμεν, ἡμᾶς δεῖ τοὺς ἡμετέρους φίλους τούτων έγκρατείς ποιήσαι. ώστε ου τουτο δέδοικα μη ουκ έχω ο τι δω έκαστω των φίλων, αν εθ γένηται, άλλα μη ούκ έγω ίκανους οίς δω. ύμων δε των Ελλήνων και στέφανον έκάστω χρυσούν δώσω. 8. οί δε ταῦτα ἀκούσαντες αυτοί τε ήσαν πολύ προθυμότεροι καὶ τοῖς ἄλλοις ἐξήγγελλον. είσήεσαν δε παρ' αυτον οί τε στρατηγοί και των άλλων Ελλήνων τινές, άξιούντες είδεναι τί σφίσιν έσται έαν κρατήσωσιν. ὁ δὲ έμπιμπλας άπάντων την γνώμην απέπεμπε. 9. παρεκελεύοντο δε αυτώ πάντες οσοιπερ διελέγοντο μη μάχεσθαι, άλλ' όπισθεν έαυτων τάττεσθαι. έν δὲ τῶ καιρῶ τούτω Κλέαργος ὧδέ πως ήρετο τὸν Κῦρον. Οίει γάρ σοι μαχείσθαι, & Κύρε, τον άδελφόν; Νη Δί', έφη ὁ Κύρος, εἶπερ γε Δαρείου καὶ Παρυσάτιδός ἐστι παῖς έμος δε άδελφος, οὐκ άμαχεὶ ταῦτ' έγω λήψομαι. 10. ένταθθα δη έν τη εξοπλισία αριθμός εγένετο των μεν Ελλήνων ἀσπὶς μυρία καὶ τετρακοσία, πελτασταὶ δὲ δισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι, τῶν δὲ μετὰ Κύρου βαρβάρων δέκα μυριάδες καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα άμφὶ τὰ εἶκοσι. 11. τῶν δε πολεμίων ελέγοντο είναι έκατον και είκοσι μυριάδες και άρματα δρεπανηφόρα διακόσια. άλλοι δε ήσαν έξακισχίλιοι ίππεις, ων 'Αρταγέρσης ήρχεν ούτοι δ' αὐ πρὸ αὐτοῦ βασιλέως τεταγμένοι ήσαν. 12. τοῦ δὶ βασιλέως στρατεύματος ήσαν ἄρχοντες καὶ στρατηγοὶ καὶ ήγεμόνες τέτταρες, τριάκοντα μυριάδων έκαστος, 'Αβροκόμας, Τισσαφέρνης, Γωβρύας, Αρβάκης. τούτων δε παρεγένοντο έν τη μάχη ένενήκυντα μυριάδες καὶ άρματα δρεπανηφόρα έκατον καὶ πεντήκουτα· 'Αβροκόμας δὲ ὑστέρησε τῆς μάχης ἡμέραις πέντε, έκ Φοινίκης έλαύνων. 13. ταῦτα δὲ ήγγελλον πρὸς Κύρον οί αὐτομολήσαντες ἐκ τῶν πολεμίων παρὰ μεγάλου βασιλέως πρὸ τῆς μάχης, καὶ μετὰ τὴν μάχην οὶ ὕστερον ἐλήφθησαν των πολεμίων ταυτά ήγγελλου. 14. εντεύθεν δέ Κύρος έξελαύνει σταθμον ένα παρασάγγας τρείς συντεταγμένω τω στρατεύματι παντί και τω Ελληνικώ και τώ βαρβαρικώ · ώετο γαρ ταύτη τη ήμέρα μαχείσθαι βασιλέα ·

κατά γάρ μέσον τον σταθμον τοῦτον τάφρος ην όρυκτη Βαθεία, το μεν εύρος οργυιαί πέντε, το δε βάθος οργυιαί τρείς. 15. παρετέτατο δὲ ἡ τάφρος ἄνω διὰ τοῦ πεδίου ἐπὶ δώδεκα παρασάγγας μέχρι του Μηδίας τείχους, ένθα αί διώρυχες, απὸ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ ρέουσαι εἰσὶ δὲ τέτταρες, το μεν εύρος πλεθριαίαι, βαθείαι δε ισχυρώς, καὶ πλοία πλεί έν αὐταίς σιταγωγά · εἰσβάλλουσι δὲ εἰς τὸν Ευφράτην, διαλείπουσι δ' έκάστη παρασάγγην, γέφυραι δ' έπεισιν. ἢν δὲ παρὰ τὸν Εὐφράτην πάροδος στενὴ μεταξὺ τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς τάφρου ὡς εἴκοσι ποδῶν τὸ εὖρος. 16. ταύτην δὲ τὴν τάφρον βασιλεὺς ποιεί μέγας ἀντὶ ἐρύματος, ἐπειδη πυνθάνεται Κύρον προσελαύνοντα. ταύτην δη την πάροδον Κυρός τε καὶ ή στρατιὰ παρηλθε καὶ έγενοντο είσω της τάφρου. 17. ταύτη μεν οὖν τῆ ἡμέρα οὐκ έμαχέσατο βασιλεύς, άλλ' ύποχωρούντων φανερά ήσαν καί ίππων καὶ ἀνθρώπων ίχνη πολλά. 18. ἐνταῦθα Κῦρος Σιλανον καλέσας τον 'Αμβρακιώτην μάντιν έδωκεν αὐτῷ δαρεικούς τρισχιλίους, ὅτι τἢ ένδεκάτη ἀπ' ἐκείνης ἡμέρα θυόμενος είπεν αυτώ δτι βασιλεύς ου μαχείται δέκα ήμερων, Κύρος δ' είπεν, Ούκ άρα έτι μαχείται, εί έν ταύταις ου μαχείται ταις ήμεραις · εαν δ' άληθεύσης, υπισχιούμαί σοι δέκα τάλαντα. τοῦτο τὸ χρυσίον τότε ἀπέδωκεν, ἐπεὶ παρηλθον αι δέκα ημέραι. 19. ἐπεὶ δ' ἐπὶ τῆ τάφρω οὐκ έκώλυε βασιλεύς το Κύρου στράτευμα διαβαίνειν, έδοξε καὶ Κύρφ καὶ τοις άλλοις ἀπεγνωκέναι τοῦ μάχεσθαι · ώστε τῆ ύστεραία Κύρος επορεύετο ήμελημένως μάλλον. 30. τή δε τρίτη ἐπί τε τοῦ ἄρματος καθήμενος τὴν πορείαν ἐποιεῖτο καὶ ολίγους ἐν τάξει ἔχων προ αύτοῦ, το δὲ πολὺ αὐτῷ ανατεταραγμένον επορεύετο καὶ τῶν ὅπλων τοῖς στρατιώταις πολλά ἐπὶ άμαξῶν ἤγετο καὶ ὑποζυγίων.

VIII. Καὶ ἦδη τε ἢν ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν καὶ πλη-

σίον ην ο σταθμός ένθα έμελλε καταλύειν, ηνίκα Πατηγύας ανήρ Πέρσης των αμφί Κύρον πιστων προφαίνεται έλαύνων ανα κράτος ίδροθυτι τῷ ἴππω, καὶ εὐθὺς πασιν οίς ἐνετύγγανεν έβόα καὶ βαρβαρικώς καὶ έλληνικώς ὅτι βασιλεύς σύν στρατεύματι πολλώ προσέρχεται ώς είς μάχην παρεσκευασμένος. 3. ένθα δη πολύς τάραχος έγένετο αὐτίκα γάρ έδόκουν οί Ελληνες και πάντες δε ατάκτοις σφίσιν έπιπεσείσθαι / 3. Κυρός τε καταπηδήσας από του άρματος του θώρακα ενέδυ καὶ ἀναβὰς επὶ τον ἵππον τὰ παλτὰ εἰς τὰς χείρας έλαβε, τοίς τε άλλοις πασι παρήγγελλεν έξοπλίζεσθαι καὶ καθίστασθαι εἰς τὴν έαυτοῦ τάξιν εκαστον. 4. ενθα δη σύν πολλή σπουδή καθίσταντο, Κλέαργος μεν τα δεξιά τοῦ κέρατος έχων πρὸς τῷ Εὐφρώτη ποταμῷ, Πρόξενος δὲ έχόμενος, οί δ' άλλοι μετὰ τοῦτον, Μένων δὲ καὶ τὸ στράτευμα τὸ εὐώνυμον κέρας ἔσχε τοῦ Ελληνικοῦ. 5. τοῦ δὲ βαρβαρικοῦ ἱππεῖς μὲν Παφλαγόνες εἰς γιλίους παρὰ Κλέαρχου έστησαν έν τω δεξιώ και το Ελληνικον πελταστικον, έν δὲ τῷ εὐωνύμω 'Αριαίος τε ὁ Κύρου ὕπαρχος καὶ τὸ ἄλλο βαρβαρικόν. 6. Κύρος δε καὶ οἱ ἱππεῖς τούτου ὅσον έξακόσιοι ώπλισμένοι θώραξι μέν αὐτοὶ καὶ παραμηριδίοις καὶ κράνεσι πάντες πλην Κύρου Κύρος δε ψιλην έχων την κεφαλήν είς την μάχην καθίστατο. 7. οί δ' ίπποι πάντες οί μετὰ Κύρου είχου καὶ προμετωπίδια καὶ προστερνίδια. είχου δε καὶ μαχαίρας οἱ ἱππεῖς Ἑλληνικάς. 8. καὶ ήδη τε ην μέσον ημέρας καὶ οὖπω καταφανείς ησαν οἱ πολέμιοι. ηνίκα δε δείλη εγίγνετο, εφάνη κονιορτος ώσπερ νεφέλη λευκή, χρόνω δε συχνώ υστερον ωσπερ μελανία τις έν τώ πεδίω έπὶ πολύ. ὅτε δὲ ἐγγύτερον ἐγίγνοντο, τάχα δὴ καὶ χαλκός τις ήστραπτε καὶ αἱ λόγχαι καὶ αἱ τάξεις καταφανείς εγίγνοντο. 9. καὶ ησαν ίππεις μεν λευκοθώρακες επί τοῦ εὐωνύμου τῶν πολεμίων Τισσαφέρνης ἐλέγετο τούτων άρχειν έχόμενοι δε τούτων γερροφόροι, έχόμενοι δε όπλιται σύν ποδήρεσι ξυλίναις ασπίσιν Αιγύπτιοι δ' ούτοι έλέγουτο είναι· άλλοι δ' ίππεις, άλλοι τοξόται. πάντες δ' ούτοι κατά έθνη έν πλαισίω πλήρει ανθρώπων έκαστον τὸ έθνος επορεύετο. 10. προ δε αὐτών ἄρματα διαλείποντα συχνον απ' αλλήλων τα δη δρεπανηφόρα καλούμενα είχον δε τα δρέπανα έκ των αξόνων είς πλάγιον αποτεταμένα και ύπο τοις δίφροις είς γην βλέποντα, ως διακόπτειν ότω έντυγχάνοιεν. ή δε γνώμη ην ώς είς τὰς τάξεις τῶν Ελλήνων έλωντα και διακόψοντα. 11. δ μέντοι Κύρος είπεν ότε καλέσας παρεκελεύετο τοίς Ελλησι την κραυγήν των βαρβάρων ἀνέχεσθαι, έψεύσθη τοῦτο· οὐ γὰρ κραυγη ἀλλὰ σιγή ώς ανυστον και ήσυχή έν ίσφ και βραδέως προσήεσαν. 12. καὶ ἐν τούτφ Κύρος παρελαύνων αὐτὸς σὺν Πίγρητι τῷ έρμηνεῖ καὶ ἄλλοις τρισὶν ἡ τέτταρσι τῷ Κλεάρχω ἐβόα άγειν τὸ στρώτευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, ὅτι ἐκεῖ βασιλεύς είη · καν τοῦτ', έφη, νικωμεν, πάνθ' ήμιν πεποίηται. 13. όρων δε ό Κλέαρχος το μέσον στίφος και ακούων Κύρου έξω όντα του Ελληνικού εὐωνύμου βασιλέα τοσούτον γαρ πλήθει περιήν βασιλεύς ώστε μέσον το έαυτου έχων τοῦ Κύρου εὐωνύμου έξω ην άλλ' όμως ὁ Κλέαρχος οὐκ ήθελεν ἀποσπάσαι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὸ δεξιὸν κέρας, φοβούμενος μη κυκλωθείη έκατέρωθεν, τῷ δὲ Κύρῷ ἀπεκρίνατο ὅτι αὐτῷ μέλοι ὅπως καλῶς ἔχοι. 14. καὶ ἐν τούτῷ τῷ καιρῷ τὸ μὲν βαρβαρικὸν στράτευμα όμαλῶς προήει, το δε Ελληνικον έτι έν τῷ αὐτῷ μένον συνετάττετο έκ τῶν έτι προσιόντων. και ό Κύρος παρελαύνων ου πάνυ προς αὐτῷ τῷ στρατεύματι κατεθεᾶτο έκατέρωσε ἀποβλέπων εἶς τε τους πολεμίους καὶ τους φίλους. 15. ίδων δε αὐτον ἀπο του Ελληνικού Εενοφών 'Αθηναίος, ύπελάσας ώς συναντήσαι ήρετο εί τι παραγγέλλοι· ό δ' επιστήσας είπε καὶ λέγειν εκέλευσε πάσιν ὅτι καὶ τὰ ίερὰ καλὰ καὶ τὰ σφάγια καλά. 16. ταῦτα δὲ λέγων θορύβου ήκουσε διὰ τῶν τάξεων ιόντος, και ήρετο τις ό θόρυβος είη. ό δε Κλέαρχος είπεν ότι το σύνθημα παρέρχεται δεύτερον ήδη. και δς έθαύμασε τίς παραγγέλλει καὶ ήρετο ο τι είη το σύνθημα. ο δ' απεκρίνατο, ΖΕΤΣ ΣΩΤΗΡ ΚΑΙ ΝΙΚΗ. 17. ὁ δὲ Κῦρος ἀκούσας Αλλα δέχομαί τε, έφη, και τούτο έστω. ταύτα δ' είπων είς την έαυτου χώραν ἀπήλαυνε και οὐκέτι τρία ἡ τέτταρα στιίδια διειχέτην τω φιίλαγγε απ' αλλήλων ήνίκα επαιάνιζόν τε οί "Ελληνες καὶ προήρχοντο αντίοι ιέναι τοις πολεμίοις. 18. ώς δε πορευομένων έξεκύμαινε τι της φάλαγγος, τὸ ἐπιλειπόμενον ἦρξατο δρόμω θεῖν καὶ ἄμα ἐφθέγξαντο πάντες οιόνπερ τω Ενυαλίω έλελίζουσι. και πάντες δε έθεον. λέγουσι δέ τινες ώς και ταις ασπίσι προς τὰ δόρατα έδούπησαν, φόβον ποιούντες τοίς ίπποις. 19. πρίν δε τόξευμα έξικνείσθαι, εκκλίνουσιν οί βάρβαροι καὶ φεύγουσι. καὶ ένταθθα δη εδίωκον μεν κατά κράτος οί Ελληνες, εβόων δε αλλήλοις μη θείν δρόμω αλλ' έν τάξει έπεσθαι. 20. τὰ δ' άρματα εφέροντο τὰ μεν δι' αὐτῶν τῶν πολεμίων, τὰ δε καὶ διὰ τῶν Ελλήνων κενὰ ήνιόχων. οἱ δ' ἐπεὶ προίδοιεν, διίσταντο· έστι δ' όστις καὶ κατελήφθη ώσπερ εν ίπποδρόμω έκπλαγείς καὶ οὐδεν μέντοι οὐδε τοῦτον παθείν έφασαν, οὐδ' ἄλλος δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐν ταύτη τῆ μάχη έπαθεν ουδείς ουδεν, πλην επί τω ευωνύμω τοξευθηναί τις έλέγετο. 21. Κύρος δ' όρων τους "Ελληνας νικώντας το καθ' αύτους καὶ διώκοντας, ήδόμενος καὶ προσκυνούμενος ήδη ώς βασιλευς ύπο των αμφ' αυτον, ουδ' ως έξηχθη διώκειν, άλλα συνεσπειραμένην έχων την των συν έαυτο έξακοσίων ίππέων τάξιν επεμελείτο ο τι ποιήσει βασιλεύς. καὶ γὰρ ἦδει αὐτὸν ὅτι μέσον ἔχοι τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος. 22. καὶ πάντες δ' οἱ τῶν βαρβάρων ἄρχοντες μέσεν

έχοντες το αύτων ήγουνται, νομίζοντες ούτω καὶ εν ἀσφαλεστάτφ είναι, ην η ή ίσχυς αυτών έκατέρωθεν, και εί τι παραγγείλαι χρήζοιεν, ήμίσει αν χρόνω αισθάνεσθαι το στράτευμα. 23. καὶ βασιλεύς δη τότε μέσον έχων της αύτου στρατιάς όμως έξω έγένετο του Κύρου εὐωνύμου κέρατος. ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς αὐτῷ ἐμάχετο ἐκ τοῦ ἀντίου οὐδὲ τοις αυτού τεταγμένοις έμπροσθεν, επέκαμπτεν ώς είς κύκλωσιν. 24. ένθα δη Κύρος δείσας μη όπισθεν γενόμενος κατακόψη τὸ Ελληνικον έλαύνει ἀντίος καὶ έμβαλων σύν τοις έξακοσίοις νικά τους προ βασιλέως τεταγμένους και είς φυγην έτρεψε τους έξακισχιλίους, και αποκτείναι λέγεται αὐτὸς τῆ ἐαυτοῦ χειρὶ ᾿Αρταγέρσην τὸν ἄρχοντα αὐτῶν. 25. ὡς δ' ή τροπη έγενετο, διασπείρονται και οι Κύρου έξακόσιοι είς το διώκειν όρμησαντες, πλην πάνυ ολίγοι άμφ' αὐτον κατελείφθησαν, σχεδον οι όμοτράπεζοι καλούμενοι. 26. σὺν τούτοις δε ών καθορά βασιλέα και το άμφ' εκείνον στίφος · και εὐθὺς οὐκ ἡνέσχετο, ἀλλ' εἰπὼν Τον ἄνδρα ὁρῶ, ἵετο ἐπ' αὐτὸν καὶ παίει κατὰ τὸ στέρνον καὶ τιτρώσκει διὰ τοῦ θώρακος, ως φησι Κτησίας ό ιατρος και ιασθαι αυτος το τραθμά φησι. 27. παίοντα δ' αὐτον ἀκοντίζει τις παλτώ ὑπο τον οφθαλμον βιαίως και ένταθθα μαχόμενοι και βασιλεύς και Κυρος καὶ οἱ ἀμφ' αὐτοὺς ὑπὲρ ἐκατέρου, ὁπόσοι μὲν τῶν ἀμφὶ βασιλέα απέθνησκον Κτησίας λέγει παρ' εκείνω γαρ ήν. Κύρος δε αὐτός τε ἀπέθανε καὶ ὀκτω οἱ ἄριστοι των περὶ αὐτὸν ἔκειντο ἐπ' αὐτῷ. 28. 'Αρταπάτης δ' ὁ πιστότατος αὐτῷ τῶν σκηπτούχων θεράπων λέγεται. ἐπειδὴ πεπτωκότα είδε Κύρον, καταπηδήσας από τοῦ ίππου περιπεσείν αὐτώ. 29. καὶ οἱ μέν φασι βασιλέα κελεῦσαί τινα ἐπισφάξαι αὐτον Κύρω, οι δ' έαυτον επισφάξασθαι σπασάμενον τον ακινάκην είχε γαρ χρυσούν και στρεπτον δ' έφόρει και ψέλια καὶ τάλλα ώσπερ οἱ άριστοι Περσων· ἐτετίμητο γὰρ ύπο Κύρου δι' εθνοιάν τε και πιστότητα.

ΙΧ. Κύρος μεν ούν ούτως ετελεύτησεν, άνηρ ων Περσων των μετά Κύρον τον άρχαιον γενομένων βασιλικώτατός τε καὶ ἄρχειν ἀξιώτατος, ώς παρὰ πάντων όμολογείται τῶν Κύρου δοκούντων εν πείρα γενέσθαι. 2. πρώτον μεν γάρ έτι παίς ων, ὅτ' έπαιδεύετο καὶ σὺν τῷ ἀδελφῷ καὶ σὺν τοῖς άλλοις παισὶ, πάντων πάντα κράτιστος ἐνομίζετο. 3. πάντες γάρ οι των άρίστων Περσών παίδες έπι ταις βασιλέως θύραις παιδεύονται ενθα πολλήν μεν σωφροσύνην καταμώθοι αν τις, αισχρον δ' ούδεν ουτ' ακούσαι ουτ' ίδειν έστι. 4. θεώνται δ' οι παίδες και τιμωμένους ύπο βασιλέως και ακούουσι, καὶ άλλους ἀτιμαζομένους ωστε εὐθὺς παίδες οντες μανθάνουσιν άρχειν τε καὶ άρχεσθαι. 5. ένθα Κύρος αἰδημονέστατος μεν πρώτον των ήλικιωτών εδόκει είναι, τοῦς τε πρεσβυτέροις καὶ τῶν ἐαυτοῦ ὑποδεεστέρων μᾶλλον πείθεσθαι, έπειτα δὲ φιλιππότατος καὶ τοῖς ἵπποις ἄριστα χρήσθαι· έκρινον δ' αὐτὸν καὶ τῶν εἰς τὸν πόλεμον έργων, τοξικής τε καὶ ἀκοντίσεως, φιλομαθέστατον είναι καὶ μελετηρότατον. 6. έπεὶ δὲ τῆ ἡλικία ἔπρεπε, καὶ φιλοθηρότατος ην καὶ πρὸς τὰ θηρία μέντοι φιλοκινδυνότατος. καὶ ἄρκτον ποτε επιφερομένην ούκ ετρεσεν, άλλα συμπεσων κατεσπάσθη ἀπὸ τοῦ ἵππου, καὶ τὰ μὲν ἔπαθεν, ὧν καὶ τὰς ὡτειλὰς είχε, τέλος δε κατέκανε και τον πρώτον μέντοι βοηθήσαντα πολλοίς μακαριστου εποίησευ. 7. επεὶ δε κατεπέμφθη ύπο τοῦ πατρὸς σατράπης Λυδίας τε καὶ Φρυγίας της μεγάλης καὶ Καππαδοκίας, στρατηγὸς δὲ καὶ πάντων ἀπεδείχθη οίς καθήκει είς Καστωλοῦ πεδίον αθροίζεσθαι, πρώτον μεν έπέδειξεν αύτον ότι περί πλείστου ποιοίτο, εί τω σπείσαιτο καὶ εἴ τω συνθοῖτο καὶ εἴ τω ὑπόσγοιτό τι, μηδεν ψεύδεσθαι. 8. καὶ γὰρ οὖν ἐπίστευον μὲν αὐτῷ αἱ πόλεις ἐπιτρεπόμεναι, επίστευον δ' οι ανδρες καλ εί τις πολέμιος έγένετο, σπεισαμένου Κύρου ἐπίστευε μηδεν αν παρά τὰς

σπουδάς παθείν. 9. τοιγαρούν έπεὶ Τισσαφέρνει έπολέμησε, πασαι αι πόλεις έκουσαι Κυρον είλοντο αντί Τισσαφέρνους πλην Μιλησίων ούτοι δε, ότι ουκ ήθελε τους φεύγοντας προέσθαι, έφοβοῦντο αὐτόν. 10. καὶ γὰρ ἔργφ έπεδείκυυτο καὶ έλεγεν ὅτι οὐκ ἄν ποτε προοῖτο, ἐπεὶ ἄπαξ φίλος αὐτοῖς ἐγένετο, οὐδ' εἰ ἔτι μὲν μείους γένοιντο ἔτι δὲ κάκιον πράξειαν. 11. φανερος δ' ην καὶ, εί τίς τι αγαθον ή κακου ποιήσειεν αύτου, νικάν πειρώμενος καὶ εύχην δέ τινες αυτοῦ εξέφερον ώς ευχοιτο τοσοῦτον χρόνον ζην έστε νικώη καὶ τοὺς εὖ καὶ τοὺς κακῶς ποιοῦντας ἀλεξόμενος. 12. καὶ γὰρ οὖν πλείστοι δὴ αὐτῷ ένί γε ἀνδρὶ τῶν ἐφ' ήμων ἐπεθύμησαν καὶ χρήματα καὶ πόλεις καὶ τὰ ἑαυτών σώματα προέσθαι. 13. οὐ μεν δη οὐδε τοῦτ' ἄν τις εἶποι ώς τους κακούργους και άδίκους εία καταγελάν, άλλ' άφειδέστατα πάντων έτιμωρείτο. πολλάκις δ' ην ίδειν παρά τὰς στειβομένας όδοὺς καὶ ποδών καὶ χειρών καὶ όφθαλμών στερομένους ανθρώπους ωστ' έν τη Κύρου αρχή έγενετο καὶ Έλληνι καὶ βαρβάρω μηδεν άδικοῦντι άδεως πορεύεσθαι ὅποι τις ἤθελεν, ἔχοντι ὅ τι προχωροίη. 14. τούς γε μέντοι άγαθους είς πόλεμον ώμολόγητο διαφερόντως τιμάν. καὶ πρώτον μὲν ἡν αὐτῷ πόλεμος πρὸς Πισίδας καὶ Μυσούς στρατευόμενος οὖν καὶ αὐτὸς εἰς ταύτας τὰς χώρας οθς έωρα έθέλοντας κινδυνεύειν, τούτους καὶ ἄρχοντας εποίει ής κατεστρέφετο χώρας, επειτα δε καὶ ἄλλοις δώροις ετίμα. 15. ώστε φαίνεσθαι τους μεν άγαθους ευδαιμονεστάτους, τους δε κακους δούλους τούτων άξιουσθαι είναι. τοιγαρούν. πολλη ην άφθονία αὐτῷ τῶν ἐθελόντων κινδυνεύειν, ὅπου τις οίοιτο Κύρον αισθήσεσθαι. 16. είς γε μην δικαιοσύνην εί τις αὐτῷ φανερὸς γένοιτο ἐπιδείκνυσθαι βουλόμενος, περί παντός εποιείτο τούτους πλουσιωτέρους ποιείν των έκ τοῦ ἀδίκου φιλοκερδούντων. 17. καὶ γὰρ οὖν ἄλλα τε

άδικηθείς, ήρώτησεν ὁ Κύρος αὐτὸν, Όμολογείς οὖν περί έμε άδικος γεγενήσθαι; "Η γαρ ανάγκη, έφη ό 'Ορόντας. έκ τούτου πάλιν ήρώτησεν ὁ Κύρος, Έτι οὖν αν γένοιο τῶ ἐμῷ ἀδελφῷ πολέμιος, ἐμοὶ δὲ φίλος καὶ πιστός; ὁ δὲ άπεκρίνατο ότι οὐδ' εί γενοίμην, & Κύρε, σοί γ' ἄν ποτε έτι δόξαιμι. 9. προς ταυτα Κύρος είπε τοις παρούσιν, Ο μεν άνηρ τοιαύτα μεν πεποίηκε, τοιαύτα δε λέγει ύμων δε σὺ πρώτος, ὁ Κλέαρχε, ἀπόφηναι γνώμην ὅ τι σοι δοκεί. Κλέαργος δὲ εἶπε τάδε. Συμβουλεύω ἐγὼ τὸν ἄνδρα τοῦτου έκποδων ποιείσθαι ώς τάχιστα, ώς μηκέτι δέη τοῦτον φυλάττεσθαι, άλλὰ σχολή ή ήμιν τὸ κατὰ τοῦτον είναι τους έθελοντας φίλους τούτους εὐ ποιείν. 10. ταύτη δε τη γνώμη έφη καὶ τοὺς άλλους προσθέσθαι. μετὰ ταῦτα κελεύοντος Κύρου έλαβον της ζώνης του 'Ορόνταν έπλ θανάτω απαντες αναστάντες καὶ οἱ συγγενεῖς εἶτα δὲ ἐξῆγον αυτον οίς προσετάγθη. ἐπεὶ δὲ είδον αυτον οίπερ πρόσθεν προσεκύνουν, καὶ τότε προσεκύνησαν, καίπερ εἰδότες ὅτι έπὶ θάνατον ἄγοιτο. 11. ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν Αρταπάτου σκηνην εἰσήχθη τοῦ πιστοτάτου τῶν Κύρου σκηπτούχων, μετὰ ταῦτα οὖτε ζῶντα 'Ορόνταν οὖτε τεθνηκότα οὐδεὶς εἶδε πώποτε ούδε δπως απέθανεν ούδεις είδως έλεγεν είκαζον δε άλλοι άλλως τάφος δε ούδεις πώποτε αυτου εφάνη.

VII. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Βαβυλωνίας σταθμοῦς τρεῖς παρασάγγας δώδεκα. ἐν δὲ τῷ τρίτῷ σταθμῷ Κῦρος ἐξέτασιν ποιεῖται τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ἐν τῷ πεδίῷ περὶ μέσας νύκτας · ἐδόκει γὰρ εἰς τῆν ἐπιοῦσαν ἔω ῆξειν βασιλέα σὺν τῷ στρατεύματι μαχούμενον · καὶ ἐκέλευε Κλέαρχον μὲν τοῦ δεξιοῦ κέρως ἡγεῖσθαι, Μένωνα δὲ τὸν Θεττιλὸν τοῦ εὐωνύμου, αὐτὸς δὲ τοὺς ἐαυτοῦ διέταξε. 2. μετὰ δὲ τὴν ἐξέτασιν ἄμα τῆ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ἤκοντες αὐτόμολοι παρὰ μεγάλου βασιλέως ἀπήγγελλον

καὶ τῷ προθυμεῖσθαι χαρίζεσθαι, ταῦτα ἔμοιγε μᾶλλον δοκεί άγαστα είναι. 25. Κύρος γαρ έπεμπε βίκους οίνου ήμιδεείς πολλάκις όπότε πάνυ ήδυν λάβοι, λέγων ότι ούπω δή πολλού χρόνου τούτου ήδίονι οίνω επιτύχοι τούτον ούν σολ έπεμψε καὶ δείταί σου τήμερον τοῦτον έκπιείν σὺν οίς μάλιστα φιλείς. 26. πολλιίκις δε χήνας ήμιβρώτους επεμπε καὶ ἄρτων ήμίσεα καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἐπιλέγειν κελεύων τὸν φέροντα, Τούτοις ήσθη Κύρος · βούλεται οὖν καὶ σὲ τούτων γεύσασθαι. 27. ὅπου δὲ χιλὸς σπάνιος πάνυ εἶη, αὐτὸς δ' έδύνατο παρασκευάσασθαι διὰ τὸ πολλοὺς ἔχειν ὑπηρέτας καὶ διὰ τὴν ἐπιμέλειαν, διαπέμπων ἐκέλευε τοὺς φίλους τοῖς τὰ έαυτῶν σώματα ἄγουσιν ἵπποις ἐμβάλλειν τοῦτον τὸν , χιλον, ώς μη πεινώντες τους έαυτου φίλους άγωσιν. 28. εί δὲ δή ποτε πορεύοιτο καὶ πλείστοι μέλλοιεν όψεσθαι, προσκαλών τους φίλους έσπουδαιολογείτο, ώς δηλοίη οθς τιμά. ώστε έγωγε εξ ών ακούω οὐδενα κρίνω ύπο πλειόνων πεφιλησθαι ούτε Ελλήνων ούτε βαρβάρων, 29. τεκμήριον δε τούτου καὶ τόδε. παρὰ μεν Κύρου δούλου όντος οὐδεὶς απήει προς βασιλέα, πλην 'Ορόντας έπεχείρησε καὶ οὖτος δη δι φετο πιστόν οι είναι ταχύ αὐτον εύρε Κύρφ φιλαίτερον ή έαυτω παρά δε βασιλέως πολλοί προς Κύρον απήλθον, έπειδη πολέμιοι άλλήλοις έγένοντο, καὶ οὖτοι μέντοι οἱ μάλιστα ύπ' αὐτοῦ άγαπώμενοι, νομίζοντες παρά Κύρφ οντες αγαθοί αξιωτέρας αν τιμής τυγχάνειν ή παρα βασιλεί. 80. μέγα δὲ τεκμήριον καὶ τὸ ἐν τῆ τελευτῆ τοῦ βίου αὐτῷ γενόμενον ότι καὶ αὐτὸς ην ἀγαθὸς καὶ κρίνειν ὀρθῶς ἐδύνατο τους πιστους και εύνους και βεβαίους. 31. αποθνήσκουτος γὰρ αὐτοῦ πάντες οἱ παρ' αὐτον φίλοι καὶ συντράπεζοι απέθανον μαχόμενοι ύπερ Κύρου πλην 'Αριαίου. ούτος δε τεταγμένος ετύγχανεν επὶ τῷ εὐωνύμω τοῦ ἱππικοῦ ἄρχων ως δ' ἤσθετο Κῦρον πεπτωκότα, ἔφυγεν ἔχων καὶ τὸ στράτευμα πᾶν οδ ἡγεῖτο.

Χ. Ένταθθα δη Κύρου αποτέμνεται ή κεφαλή καὶ ή γείρ ή δεξιά. βασιλεύς δε και οί συν αυτώ διώκων είσπίπτει είς το Κύρειον στρατόπεδον και οι μεν μετά 'Αριαίου οὐκέτι ίστανται, άλλα φεύγουσι διὰ τοῦ αύτων στρατοπέδου είς τον σταθμον ένθεν ώρμηντο · τέτταρες δ' ελέγοντο παρασώγγαι είναι της όδου. 3. βασιλεύς δε και οι σύν αὐτῷ τά τε ἄλλα πολλὰ διαρπάζουσι, καὶ τὴν Φωκαΐδα τὴν Κύρου παλλακίδα την σοφην και καλην λεγομένην είναι λαμβάνει. 8. ή δε Μιλησία ή νεωτέρα ληφθείσα ύπο τῶν άμφὶ βασιλέα ἐκφεύγει γυμνη πρὸς των Ελλήνων οι έτυγου έν τοις σκευοφόροις όπλα έγοντες, καὶ ἀντιταγθέντες πολλούς μεν των άρπαζόντων άπέκτειναν, οί δε καὶ αὐτων άπεθανον· οὐ μὴν ἔφυγόν γε, άλλὰ καὶ ταύτην ἔσωσαν καὶ άλλα όπόσα έντὸς αὐτῶν καὶ χρήματα καὶ ἄνθρωποι έγένοντο πάντα έσωσαν. 4. ένταθθα διέσχον άλλήλων βασιλεύς τε καὶ οἱ "Ελληνες ώς τριώκοντα στώδια, οἱ μὲν διώκοντες τους καθ' αύτους ώς πάντας νικώντες, οί δ' άρπάζοντες ώς ήδη πάντες νικώντες. 5. έπει δ' ήσθοντο οι μεν Ελληνες ότι βασιλεύς σύν τῷ στρατεύματι έν τοῖς σκευοφόροις είη, βασιλεύς δ' αὐ ήκουσε Τισσαφέρνους ότι οί Ελληνες νικώεν τὸ καθ' αύτοὺς καὶ εἰς τὸ πρόσθεν οἴχονται διώκοντες, ένταῦθα δὴ βασιλεὺς μεν ἀθροίζει τε τοὺς έαυτοῦ καὶ συντάττεται, ό δε Κλέαργος εβουλεύετο Πρόξενον καλέσας, πλησιαίτατος γὰρ ἢν, εἰ πέμποιέν τινας ἢ πίντες ἴοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον αρήξοντες. 6. έν τούτω και βασιλεύς δήλος ην προσιών πάλιν ώς έδόκει όπισθεν. καὶ οἱ μὲν Ελληνες στραφέντες παρεσκευάζοντο ώς ταύτη προσιόντος καὶ δεξόμενοι, ό δε βασιλεύς ταύτη μεν ούκ ήγεν, ή δε παρήλθεν. έξω τοῦ εὐωνύμου κέρατος ταύτη καὶ ἀπήγαγεν, ἀναλαβων καὶ τοὺς ἐν τῆ μάχη κατὰ τοὺς Ελληνας αὐτομολήσαντας καὶ Τισσαφέρνην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. 7. ὁ γὰρ Τισσαφέρ-

νης έν τη πρώτη συνόδω οὐκ έφυγεν, άλλα διήλασε παρά τον ποταμον κατά τους Ελληνας πελταστάς διελαύνων δε κατέκανε μεν ούδενα, διαστάντες δ' οί Ελληνες έπαιον καὶ καὶ ἡκόντιζον αὐτούς. Ἐπισθένης δὲ ᾿Αμφιπολίτης ἡρχε των πελταστων καὶ έλέγετο φρόνιμος γενέσθαι. 8. ὁ δ' ουν Τισσαφέρνης ώς μείον έχων απηλλάγη, πάλιν μεν ούκ αναστρέφει, είς δε το στρατόπεδον αφικόμενος το των Έλλήνων έκει συντυγγάνει βασιλεί, και όμου δη πάλιν συνταξάμενοι επορεύοντο. 9. επεὶ δ' ήσαν κατὰ τὸ εὐώνυμον των Ελλήνων κέρας, έδεισαν οι Ελληνες μη προσώγοιεν προς το κέρας και περιπτύξωντες ώμφοτέρωθεν αὐτούς κατακόψειαν καὶ εδόκει αὐτοῖς ἀναπτύσσειν το κέρας καὶ ποιήσασθαι όπισθεν τον ποταμόν. 10. έν ώ δε ταῦτα έβουλεύοντο, καὶ δὴ βασιλεὺς παραμειψάμενος εἰς τὸ αὐτὸ σχήμα κατέστησεν αντίαν την φάλαγγα ώσπερ το πρώτον μαχούμενος συνήει. ώς δε είδον οί Ελληνες έγγυς τε όντας καὶ παρατεταγμένους, αὐθις παιανίσαντες ἐπήεσαν πολύ ἔτι προθυμότερον ή το πρόσθεν. 11. οἱ δ' αὖ βάρβαροι οὖκ ἐδέχουτο, άλλ' έκ πλείονος ή το πρόσθεν έφευγου οί δ' έπεδίωκου μέγρι κώμης τινός. 19. ένταῦθα δ' έστησαν οί «Ελληνες» ύπερ γαρ της κώμης γήλοφος ήν, εφ' οδ ανεστράφησαν οι άμφι βασιλέα, πεζοι μεν οὐκέτι, τῶν δὲ ἱππέων ο λόφος ενεπλήσθη, ώστε το ποιούμενον μη γιγνώσκειν. και το βασίλειον σημείον όραν έφασαν αετόν τινα χρυσούν έπὶ πέλτη έπὶ ξύλου ἀνατεταμένον. 18. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐνταῦθ' ἐχώρουν οἱ Ελληνες, λείπουσι δη καὶ τὸν λόφον οἱ ίππεις· ου μην έτι αθρόοι άλλ' άλλοι άλλοθεν· έψιλουτο δ' ό λόφος των ίππεων τέλος δε καὶ πάντες ἀπεχώρησαν. 14. ο ουν Κλέαργος ουκ ανεβίβαζεν έπι τον λόφον, αλλ' ύπ' αυτον στήσας το στράτευμα πέμπει Λύκιον τον Συρακόσιον καὶ άλλον ἐπὶ τὸν λόφον καὶ κελεύει κατιδόντας τὰ ύπερ τοῦ λόφου τί έστιν ἀπαγγείλαι. 15. καὶ ὁ Λύκιος ήλασέ τε καὶ ἰδων ἀπαγγέλλει ὅτι φεύγουσιν ἀνὰ κράτος. σχεδου δ' ότε ταυτα ην καὶ ηλιος εδύετο. 16. ενταυθα δ' έστησαν οί Έλληνες καὶ θέμενοι τὰ ὅπλα ἀνεπαύοντο· καὶ αμα μεν εθαύμαζον ὅτι οὐδαμοῦ Κῦρος φαίνοιτο οὐδ' ἄλλος απ' αὐτοῦ οὐδεὶς παρείη· οὐ γὰρ ήδεσαν αὐτὸν τεθνηκότα, άλλ' είκαζον η διώκοντα οίγεσθαι η καταληψόμενον τι προεληλακέναι 17. καὶ αὐτοὶ έβουλεύοντο εἰ αὐτοῦ μείναντες τὰ σκευοφόρα ἐνταῦθα ἄγοιντο ἡ ἀπίοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδου. έδοξεν αὐτοῖς ἀπιέναι καὶ ἀφικνοῦνται ἀμφὶ δορπηστον έπὶ τὰς σκηνάς. 18. ταύτης μεν της ήμερας τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο. καταλαμβάνουσι δὲ τῶν τε ἄλλων χρημώτων τὰ πλείστα διηρπασμένα καὶ εἴ τι σιτίον ἡ ποτὸν ην, καὶ τὰς ἀμάξας μεστὰς ἀλεύρων καὶ οίνου, ἃς παρεσκευάσατο Κύρος ίνα, εί ποτε σφοδρά τὸ στράτευμα λάβοι ένδεια, διαδοίη τοις "Ελλησιν ήσαν δ' αυται τετρακόσιαι ώς ελέγοντο αμαξαι· καὶ ταύτας τότε οἱ σὺν βασιλεῖ διήρ-19. ώστε άδειπνοι ήσαν οι πλείστοι των Ελλήνων ήσαν δὲ καὶ ἀνάριστοι πρὶν γὰρ δὴ καταλῦσαι τὸ στράτευμα προς ἄριστον βασιλεύς έφάνη. ταύτην μεν οὖν την νύκτα ούτω διεγένοντο.

BOOK SECOND.

Ι. 'Ως μεν οὖν ἠθροίσθη Κύρφ τὸ Ἑλληνικον ὅτε ἐπὶ τον ἀδελφον ᾿Αρταξίρξην ἐστρατεύετο, καὶ ὅσα ἐν τῷ ἀνόδφ ἐπράχθη καὶ ὡς ἡ μάχη ἐγένετο καὶ ὡς Γῦρος ἐτελεύτησε καὶ ὡς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἐλθόντες οἱ Ἦληνες ἐκοιμήθησαν οἰόμενοι τὰ πάντα νικᾶν καὶ Κῦρον ζῆν, ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγφ δεδήλωται. 2. ἄμα δὲ τῷ ἡμέρᾳ συνελθόντες

οί στρατηγοί έθαύμαζον ότι Κύρος ούτε άλλον πέμποι σημανούντα ο τι χρη ποιείν ούτε αύτος φαίνοιτο. έδοξεν ούν αυτοίς συσκευασαμένοις α είχον και έξοπλισαμένοις προϊέναι είς το πρόσθεν έως Κύρω συμμίζειαν. 3. ήδη δε έν όρμη όντων άμα ηλίω ανίσχοντι ηλθε Προκλής ό Τευθρανίας άρχων, γεγονώς από Δαμαρύτου τοῦ Λύκωνος, καὶ Γλούς ο Ταμώ. οδτοι έλεγον ότι Κύρος μεν τέθνηκεν, Αριαίος δε πεφευγώς εν τώ σταθμώ είη μετά των άλλων βαρβάρων δθεν τη προτεραία ωρμηντο, και λέγοι ότι ταύτην μεν την ημέραν περιμείνειεν αν αύτους, εί μέλλοιεν ηκειν, τη δε άλλη απιέναι φαίη επὶ Ἰωνίας, δθενπερ ηλθε. 4. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἄλλοι Ελληνες πυνθανόμενοι βαρέως έφερον. Κλέαρχος δε τάδε είπεν, 'Αλλ' ώφελε μεν Κύρος ζην επεί δε τετελεύτηκεν, απαγγέλλετε 'Αριαίφ ότι ήμεις νικωμέν τε βασιλέα και ώς όρατε ούδεις έτι ήμιν μάχεται, και εί μη ύμεις ήλθετε, έπορευόμεθα αν επί βασιλέα. ἐπαγγελλόμεθα δὲ ᾿Αριπίω, ἐὰν ἐνθάδε έλθη, είς του θρόνου του βασίλειου καθιείν αὐτόν των γάρ μάχη νικώντων καὶ τὸ ἄρχειν ἐστί. 5. ταῦτ' εἰπων ἀποστέλλει τους άγγέλους και συν αυτοίς Χειρίσ του τον Λάκωνα καὶ Μένωνα τον Θετταλόν καὶ γὰρ αὐτὸς Μένων έβούλετο ήν γὰρ φίλος καὶ ξένος Αριαίου. 6. οἱ μὲν ώχουτο, Κλίαρχος δε περιέμενε. το δε στράτουμα επορίζετο σίτον δπως εδύνατο εκ των ύποζυγίων κόπτοντες τους βούς καὶ ὄνους. ξύλοις δ' έχρωντο μικρον προϊόντες ἀπὰ της φάλαγγος οδ ή μάχη έγένετο τοις τε οίστοις πολλοίς ουσιν, ους ήναγκαζον οι Ελληνες εκβάλλειν τους αυτομολουντας παρά βασιλέως, καὶ τοις γέρροις καὶ ταις ἀσπίσι ταίς ξυλίναις ταίς Λίγυπτίαις πολλαί δὲ καὶ πέλται καὶ αμαξαι ήσαν φέρεσθαι έρημοι οίς πασι χρώμενοι κρέα έψοντες ήσθιον έκείνην την ημέραν. 7. και ήδη τε ην περί

πλήθουσαν άγορὰν καὶ έρχονται παρὰ βασιλέως καὶ Τισσαφέρνους κήρυκες οι μεν άλλοι βάρβαροι, ήν δ' αὐτῶν Φαλίνος είς "Ελλην, δς ετύγχανε παρά Τισσαφέρνει ων καί έντίμως έχων και γαρ προσεποιείτο επιστήμων είναι των άμφὶ τάξεις τε καὶ όπλομαχίαν. 8. οὖτοι δὲ προσελθόντες καὶ καλέσαντες τοὺς τῶν Ελλήνων ἄρχοντας λέγουσιν ὅτι βασιλεύς κελεύει τους "Ελληνας, έπει νικών τυγχάνει και Κύρον ἀπέκτονε, παραδόντας τὰ ὅπλα ἰόντας ἐπὶ τὰς βασιλέως θύρας ευρίσκεσθαι αν τι δύνωνται αγαθόν. 9. ταυτα μεν είπον οι βασιλέως κήρυκες οι δε Ελληνες βαρέως μεν ήκουσαν, δμως δε Κλέαρχος τοσούτον είπεν, ότι οὐ τῶν νικώντων είη τὰ ὅπλα παραδιδόναι ἀλλ, ἔφη, ὑμεῖς μὲν, ὦ ανδρες στρατηγοί, τούτοις αποκρίνασθε ο τι κάλλιστόν τε καὶ ἄριστον ἔχετε· έγω δε αὐτίκα ήξω. ἐκάλεσε γάρ τις αύτον των ύπηρετων, όπως ίδοι τα ίερα έξηρημένα · έτυχε γαρ θυόμενος. 10. ένθα δη απεκρίνατο Κλεάνωρ μεν ό Αρκάς πρεσβύτατος ὢν ὅτι πρόσθεν ἂν ἀπόθάνοιεν ἢ τὰ όπλα παραδοίεν Πρόξενος δε ό Θηβαίος, 'Αλλ' έγω, έφη, ω Φαλίνε, θαυμάζω πότερα ώς κρατών βασιλεύς αίτει τὰ όπλα η ώς διὰ φιλίαν δώρα. εἰ μεν γὰρ ώς κρατών, τί δεῖ αύτον αίτειν και ού λαβειν έλθόντα; εί δε πείσας βούλεται λαβείν, λεγέτω τί έσται τοις στρατιώταις, εαν αυτώ ταυτα γαρίσωνται. 11. προς ταθτα Φαλίνος είπε, Βασιλεύς νικάν ήγειται, έπει Κύρον απέκτονε. τίς γαρ αυτώ έστιν όστις της αρχης αντιποιείται; νομίζει δε καὶ ύμας έαυτου είναι, έχων εν μεση τη εαυτού χώρα καὶ ποταμών εντος άδιαβάτων καὶ πλήθος ανθρώπων έφ' ύμας δυνάμενος αγαγείν δσον ούδ' εὶ παρέγοι ὑμίν δύναισθε αν ἀποκτείναι. 12. μετα τοῦτον Θεόπομπος 'Αθηναίος εἶπεν, 'Ω Φαλίνε, νῦν, ὡς σὺ όρᾶς, ήμιν οὐδὲν ἔστιν ἀγαθὸν ἄλλο εἰ μὴ ὅπλα καὶ ἀρετή. οπλα μεν οὖν ἔχοντες οἰόμεθα αν καὶ τῆ ἀρετῆ χρῆσθαι,

παραδόντες δ' αν ταθτα και των σωμιίτων στερηθήναι. μή οὖν οἴου τὰ μόνα ἀγαθὰ ἡμῖν ὄντα ὑμῖν παραδώσειν, ἀλλὰ συν τούτοις και περί των ύμετέρων αγαθών μαχούμεθα. 13. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φαλίνος ἐγέλασε καὶ εἶπεν, ᾿Αλλὰ φιλοσόφω μεν έοικας, ω νεανίσκε, καὶ λέγεις οὐκ ἀχάριστα. ἴσθι μέντοι ἀνόητος ὧν, εἰ οἶει τὴν ὑμετέραν ἀρετὴν περιγενέσθαι αν της βασιλέως δυνίμεως. 14. άλλους δέ τινας έφασαν λέγειν υπομαλακιζομένους ώς και Κύρφ πιστοί έγένοντο καλ βασιλεί αν πολλου άξιοι γένοιντο, εί βούλοιτο φίλος γενέσθαι καὶ εἶτε ἄλλο τι θέλοι χρησθαι εἶτ' ἐπ' Αίγυπτον στρατεύειν, συγκαταστρέψαιντ' αν αυτώ. 15. έν τούτω Κλέαρχος ήκε, καὶ ήρώτησεν εἰ ήδη ἀποκεκριμένοι είεν. Φαλίνος δε ύπολαβων είπεν, Ούτοι μεν, & Κλέαρχε, άλλος άλλα λέγει συ δ' ήμιν είπε τί λέγεις. 16. ό δ' είπεν, Έγώ σε, & Φαλίνε, άσμενος έώρακα, οίμαι δε καὶ οί άλλοι πάντες σύ τε γὰρ Ελλην εί και ήμεις τοσούτοι οντες δσους συ όρας εν τοιούτοις δε όντες πράγμασι συμβουλευόμεθά σοι τί χρη ποιείν περί ων λέγεις. 17. σὺ οὖν προς θεών συμβούλευσον ημίν δ τι σοι δοκεί κάλλιστον καὶ άριστον είναι, και δ σοι τιμήν οίσει είς τον έπειτα χρόνον λεγόμενον, ότι Φαλινός ποτε πεμφθείς παρά βασιλίως κελεύσων τους "Ελληνας τὰ ὅπλα παραδοῦναι συμβουλευομένοις συνεβούλευσεν αυτοίς τάδε. οίσθα δε ότι ανάγκη λέγεσθαι έν τη Έλλωδι α αν συμβουλεύσης. 18. ό δε Κλέαρχος ταῦτα υπήγετο βουλόμενος καὶ αυτον τον παρά βασιλέως πρεσβεύοντα συμβουλεύσαι μη παραδούναι τά όπλα, όπως εὐέλπιδες μᾶλλον είεν οἱ Ελληνες. Φαλίνος δε ύποστρέψας παρά την δόξαν αὐτοῦ εἶπεν, 19. Ἐγω, εἰ μεν των μυρίων έλπίδων μία τις ύμιν έστι σωθήναι πολεμούντας βασιλεί, συμβουλεύω μη παραδιδόναι τὰ ὅπλα· εἰ δέ τοι μηδεμία σωτηρίας έστιν έλπις ακουτος βασιλέως,

συμβουλεύω σώζεσθαι ύμιν όπη δυνατόν. 20. Κλέαρχος δε προς ταθτα είπεν, 'Αλλά ταθτα μεν δή συ λέγεις παρ' ήμων δε απάγγελλε τάδε, ότι ήμεις οιόμεθα, εί μεν δέοι βασιλεί φίλους είναι, πλείονος αν άξιοι είναι φίλοι έγοντες τα όπλα ή παραδόντες άλλφ, εί δε δέοι πολεμείν, άμεινον αν πολεμείν έγοντες τὰ ὅπλα ἡ ἄλλω παραδόντες. 21. ὁ δὲ Φαλίνος είπε, Ταύτα μεν δη απαγγελούμεν αλλά και τάδε ύμιν είπειν έκέλευσε βασιλεύς ότι μένουσι μεν αύτοῦ σπουδαὶ είησαν, προϊούσι δὲ καὶ ἀπιούσι πόλεμος. είπατε ούν καὶ περὶ τούτου πότερα μενείτε καὶ σπονδαί είσιν η ώς πολέμου όντος παρ' ύμων ἀπαγγελώ. 22. Κλέαρχος δ' έλεξεν, 'Απάγγελλε τοίνυν καὶ περὶ τούτου ότι καὶ ἡμῖν ταυτιι δοκεί άπερ και βασιλεί. Τί ουν ταυτά έστιν: έφη ό Φαλίνος. απεκρίνατο Κλεαρχος *Ην μεν μένωμεν, σπουδαί. απιούσι δε καὶ προϊούσι πόλεμος. 23. ό δε πάλιν ήρώτησε, Σπονδάς ή πόλεμον απαγγελώ; Κλέαρχος δε ταύτά πάλιν απεκρίνατο, Σπονδαί μεν μενουσιν, απιούσι δε ή προϊούσι πόλεμος. ὅ τι δὲ ποιήσοι οὐ διεσήμηνε.

Η Φαλίνος μὲν δὴ ἔχετο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. οἱ δὲ παρὰ ᾿Αριαίου ἡκον Προκλῆς καὶ Χειρίσοφος · Μένων δὲ αὐτοῦ ἔμενε παρὰ ᾿Αριαίῳ · οὕτοι δὲ ἔλεγον ὅτι πολλοὺς φαίη ᾿Αριαίος εἶναι Πέρσας ἑαυτοῦ βελτίους, οῦς οὐκ ἄν ἀιασχέσθαι αὐτοῦ βασιλεύοντος · ἀλλ' εἰ βούλεσθε συναπιέναι, ἤκειν ἤδη κελεύει τῆς νυκτός. εἰ δὲ μὴ, αὐτὸς πρῷ ἀπιέναι ψησίν. 2. ὁ δὲ Κλέαρχος εἶπεν, ᾿Αλλ' οὕτω χρὴ ποιεῖν ἐὰν μὲν ἤκωμεν, ὥσπερ λέγετε · εἰ δὲ μὴ, πράττετε ὁποίον ἄν τι ὑμῖν οἴησθε μάλιστα συμφέρειν. ὅ τι δὲ ποιήσοι οὐδὲ τούτοις εἶπε. 3. μετὰ ταῦτα ἤδη ἡλίου δύνοντος συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς ἔλεξε τοιάδε. Ἐμοὶ, ἄ ἄνδρες, θυομένῷ ἰέναι ἐπὶ βασιλέα οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά. καὶ εἰκότως ἄρα οὐκ ἐγίγνετο · ὡς γὰρ ἐγὰν νῦν πυνθάνομαι, ἐν μέσῷ ἡμῶν καὶ βασιλέως ὁ Τίγρης ποταμός ἐστι ναυσί-

πορος, ον ούκ αν δυναίμεθα ανευ πλοίων διαβήναι πλοία δε ήμεις ούκ έχομεν. ού μεν δή αύτου γε μένειν οδόν τε. τὰ γὰρ ἐπιτήδεια οὐκ ἔστιν ἔχειν ιέναι δὲ παρὰ τοὺς Κύρου φίλους πάνυ καλὰ ήμιν τὰ ίερὰ ήν. 4. ώδε οὖν χρη ποιείν απιόντας δειπνείν ο τι τις έχει έπειδαν δε σημήνη τῷ κέρατι ὡς ἀναπαύεσθαι, συσκευάζεσθε ἐπειδὰν δὲ τὸ δεύτερον, ανατίθεσθε έπὶ τὰ ὑποζύγια· έπὶ δὲ τῷ τρίτφ έπεσθε τῷ ήγουμένω, τὰ μὲν ὑποζύγια ἔχοντες πρὸς τοῦ ποταμού, τὰ δὲ ὅπλα ἔξω. 5. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ ἀπῆλθον καὶ ἐποίουν οὕτω. καὶ τὸ λοιπον ο μεν ήρχεν, οι δε επείθοντο, ουχ ελόμενοι, άλλα ορώντες ότι μόνος εφρόνει οία δεί τον άρχοντα, οί δ' άλλοι. ἄπειροι ήσαν. 6. ἀριθμὸς δὲ τῆς όδοῦ ἡν ἡλθον ἐξ Ἐφέσου της 'Ιωνίας μέχρι της μάχης σταθμοί τρείς και ένενήκουτα, παρασάγγαι πέντε καὶ τριάκοντα καὶ πεντακόσιοι, στάδιοι πεντήκοντα καὶ έξακισχίλιοι καὶ μύριοι ἀπὸ δὲ της μάχης ελέγουτο είναι είς Βαβυλώνα στάδιοι εξήκουτα καὶ τριακόσιοι. 7. ἐντεῦθεν ἐπεὶ σκότος ἐγένετο Μιλτοκύθης μεν ό Θράξ έχων τούς τε ίππίας τοὺς μεθ' έαυτοῦ εἰς τετταρώκοντα καὶ τῶν πεζῶν Θρακῶν ὡς τριακοσίους ηὐτομόλησε προς βασιλέα. 8. Ελέαρχος δε τοις άλλοις ήγειτο κατά τὰ παρηγγελμένα, οί δ' είποντο· καλ άφικνοῦνται είς τον πρώτον σταθμον παρά Αριαίον και την εκείνου στρατιὰν ἀμφὶ μέσας νύκτας καὶ ἐν τάξει θέμενοι τὰ ὅπλα συνήλθον οί στρατηγοί καὶ λοχαγοί των Ελλήνων παρά 'Αριαίον καὶ ώμοσαν οί τε Ελληνες καὶ ὁ 'Αριαίος καὶ των σύν αὐτῷ οἱ κράτιστοι μήτε προδώσειν ἀλλήλους σύμμαχοί τε έσεσθαι· οἱ δὲ βάρβαροι προσώμοσαν καὶ ἡγήσεσθαι άδόλως. 9. ταῦτα δ' ἄμοσαν, σφάξαντες ταῦρον καὶ λύκου καὶ κάπρου καὶ κριὸυ εἰς ἀσπίδα, οἱ μὲυ Ελληνες βάπτοντες ξίφος, οί δὲ βάρβαροι λόγχην. 10. ἐπεὶ δὲ τὰ πιστὰ ἐγένετο, εἶπεν ὁ Κλέαρχος, "Αγε δη, & 'Αριαῖε. ἐπείπερ ὁ αὐτὸς ὑμῶν στόλος ἐστὶ καὶ ἡμῶν, εἰπὲ τίνα γνώμην έχεις περί της πορείας, πότερον ἄπιμεν ήνπερ ήλθομεν ή άλλην τινα έννενοηκέναι δοκείς όδον κρείττω. 11. ό δ' είπεν, "Ην μεν ήλθομεν απιόντες παντελώς αν ύπο λιμοῦ απολοίμεθα ύπαρχει γαρ νῦν ήμιν οὐδεν των επιτηδείων. έπτακαίδεκα γὰρ σταθμών τών ἐγγυτάτω οὐδὲ δεῦρο ἰόντες έκ της χώρας ούδεν είχομεν λαμβάνειν ένθα δ' εί τι ην, ήμεις διαπορευόμενοι κατεδαπανήσαμεν. νῦν δ' ἐπινοοῦμεν πορεύεσθαι μακροτέραν μεν, των δ' επιτηδείων ουκ απορήσομεν. 12. πορευτέον δ' ήμιν τους πρώτους σταθμούς ώς αν δυνώμεθα μακροτάτους, ίνα ώς πλείστον ἀποσπασθώμεν τοῦ βασιλικοῦ στρατεύματος. ἢν γὰρ ἄπαξ δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν όδον ἀπόσχωμεν, οὐκέτι μη δύνηται βασιλεύς ήμας καταλαβείν. ὀλίγω μεν γαρ στρατεύματι οὐ τολμήσει έφέπεσθαι πολυν δ' έχων στόλον οὐ δυνήσεται ταχέως πορεύεσθαι. ἴσως δὲ καὶ τῶν έπιτηδείων σπανιεί. ταύτην, έφη, την γνώμην έχω έγωγε.

13. Ην δε αυτη ή στρατηγία ουδεν άλλο δυναμένη ή αποδράναι ή αποφυγείν ή δε τύχη εστρατήγησε κάλλιον. έπει γαρ ημέρα έγενετο, επορεύοντο εν δεξιά έχοντες τον ηλιου, λογιζόμενοι ηξειν αμα ήλίω δύνουτι είς κώμας της Βαβυλωνίας χώρας καὶ τοῦτο μεν οὐκ εψείσθησαν. 14. ἔτι δὲ ἀμφὶ δείλην ἔδοξαν πολεμίους όραν ἱππέας καὶ των τε Έλλήνων οι μη έτυγον έν ταις τάξεσιν όντες είς τας τάξεις έθεον, καὶ 'Αριαίος, ετύγχανε γὰρ εφ' άμάξης πορευόμενος διότι ετέτρωτο, καταβάς εθωρακίζετο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. 15. έν ώ δε ωπλίζουτο ήκου λέγουτες οι προπεμφθέντες σκοποί ὅτι οὐχ ἱππεῖς εἰσιν ἀλλ' ὑποζύγια νέμοιτο. εὐθὺς ἔγνωσαν πάντες ὅτι ἐγγύς που ἐστρατοπεδεύετο βασιλεύς και γαρ και καπνος έφαίνετο έν κώμαις ου πρόσω. 16. Ι λέαρχος δε έπὶ μεν τους πολεμίους ουκ ήγεν ήδει γαρ καὶ ἀπειρηκότας τοὺς στρατιώτας καὶ ἀσίτους ὅντας. ήδη δε καὶ όψε ήν ου μέντοι ουδε απέκλινε, φυλαττόμενος

μη δοκοίη φεύγειν, άλλ' εὐθύωρον ἄγων ἄμα τῷ ἡλίφ δυομένω είς τὰς έγγυτάτω κώμας τοὺς πρώτους έχων κατεσκήνωσεν, έξ ων διήρπαστο ύπο του βασιλικού στρατεύματος καὶ αὐτὰ τὰ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν ξύλα. 17. οἱ μὲν οὖν πρῶτοι όμως τρόπφ τινὶ ἐστρατοπεδεύσαντο, οἱ δὲ ὕστεροι σκοταίοι προσιόντες ώς ετύγχανον εκαστοι ηύλίζοντο, καὶ κραυγήν πολλην εποίουν καλούντες άλληλους, ώστε καὶ τοὺς πολεμίους ακούειν. ώστε οί μεν έγγύτατα των πολεμίων καί έφυγον έκ των σκηνωμάτων. 18. δήλον δὲ τοῦτο τῆ ύστεραία έγενετο ούτε γαρ υποζύγιον ετ' ουδεν εφάνη ούτε στρατόπεδον οὖτε καπνὸς οὐδαμοῦ πλησίον. ἐξεπλάγη δὲ, ώς έοικε, καὶ βασιλεύς τη εφόδω τοῦ στρατεύματος. έδήλωσε δε τουτο οίς τη ύστεραία επραττε. 19. προϊούσης μέντοι της νυκτός ταύτης καὶ τοις Ελλησι φόβος έμπίπτει, καὶ θόρυβος καὶ δοῦπος ην οίον εἰκὸς φόβου έμπεσόντος γίγνεσθαι. 20. Κλέαρχος δε Τολμίδην 'Ηλείον, δυ ετύγχανεν έχων παρ' έαυτώ κήρυκα ἄριστον των τότε, τοῦτον ἀνειπεῖν εκέλευσε σιγην κατακηρύξαντα ότι προαγορεύουσιν οί άρχοντες, δς αν τον αφέντα τον όνον είς τὰ ὅπλα μηνύση, ὅτι λήψεται μισθον τάλαντον άργυρίου. 21. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐκηρύχθη, έγνωσαν οί στρατιώται ότι κενός ό φόβος είη καὶ οί άρχοντες σωοι. αμα δε δρθρφ παρήγγειλεν ο Κλίαρχος είς τάξιν τὰ ὅπλα τίθεσθαι τοὺς Ελληνας ἡπερ είχον ὅτε ἡν ἡ μάχη.

ΙΙΙ. Ο δὲ δὴ ἔγραψα ὅτι βασιλεὺς ἐξεπλάγη τῆ ἐφόδῳ, τῷδε δῆλον ἦν. τῆ μὲν γὰρ πρόσθεν ἡμέρᾳ πέμπων τὰ ὅπλα παραδιδόναι ἐκέλευε, τότε δὲ ἄμα ἡλίφ ἀνατέλλοντι κήρυκας ἔπεμψε περὶ σπονδῶν. 2. οἱ δ' ἐπεὶ ἦλθον πρὸς τοὺς προφύλακας, ἐζήτουν τοὺς ἄρχοντας. ἐπειδὴ δὲ ἀπήγγελλον οἱ προφύλακες, Κλέαρχος τυχῶν τότε τὰς τάξεις ἐπισκοπῶν εἶπε τοἰς προφύλαξι κελεύειν τοὺς κήρυκας περιμένειν ἄχρι ἀν σχολάση. 3. ἐπεὶ δὲ κατέστησε τὸ στράτευμα ὥστε καλῶς ἔχειν ὁρῶσθαι πάντη φάλαγγα πυκνὴν,

των δε ἀσπλων μηδένα καταφανή είναι, εκάλεσε τους άγγελους, καὶ αὐτός τε προηλθε τούς τε εὐοπλοτάτους έχων καὶ εὐειδεστάτους τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν καὶ τοῖς ἄλλοις στρατηγοίς ταυτά έφρασεν. 4. έπει δε ην προς τοις άγγελοις. ανηρώτα τί βούλοιντο. οί δ' έλεγον ότι περί σπονδών ήκοιεν ανδρες οίτινες ικανοί έσονται τά τε παρά βασιλέως τοίς Έλλησιν απαγγείλαι και τα παρά των Ελλήνων βασιλεί. 5. ό δε απεκρίνατο, Απαγγέλλετε τοίνυν αὐτῷ ὅτι μάχης δεί πρώτον . ἄριστον γὰρ οὐκ ἔστιν οὐδ' ὁ τολμήσων περὶ σπονδών λέγειν τοις Ελλησι μη πορίσας άριστον. 6. ταθτα ακούσαντες οἱ ἄγγελοι ἀπήλαυνον, καὶ ἡκον ταχύ · ὧ καὶ δήλον ήν ότι έγγύς που βασιλεύς ήν ή άλλος τις ώ έπετέτακτο ταῦτα πράττειν. έλεγον δὲ ὅτι εἰκότα δοκοίεν λέγειν βασιλεί, καὶ ήκοιεν ήγεμόνας έχοντες ολ αὐτοὺς, ἐὰν σπονδαὶ γένωνται, ἄξουσιν ἔνθεν ἔξουσι τὰ ἐπιτήδεια. 7. ὁ δὲ ηρώτα εί αὐτοῖς τοῖς ἀνδράσι σπένδοιτο ἰοῦσι καὶ ἀπιοῦσιν, η καὶ τοῖς ἄλλοις ἔσοιντο σπονδαί. οἱ δὲ, Απασιν, ἔφασαν, μέχρι αν βασιλεί τὰ πορ' ύμων διαγγελθή. 8. ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἶπον, μεταστησάμενος αὐτοὺς ὁ Κλέαρχος ἐβουλεύετο· καὶ ἐδόκει ταχὺ τὰς σπονδὰς ποιείσθαι καὶ καθ' ήσυγίαν ελθείν τε επὶ τὰ επιτήδεια καὶ λαβείν. 9. ὁ δέ Κλέαρχος είπε, Δοκεί μεν κάμοι ταθτα ού μέντοι ταχύ γε απαγγελώ, αλλά διατρίψω έστ' αν οκνήσωσιν οί άγγελοι μη αποδόξη ήμιν τας σπονδάς ποιήσασθαι οίμαί γε μέντοι, έφη, και τοις ήμετέροις στρατιώταις του αυτου φόβου παρέσεσθαι. έπεὶ δὲ έδόκει καιρὸς είναι, ἀπήγγελλεν ὅτι σπένδοιτο, καὶ εὐθὺς ἡγεῖσθαι ἐκέλευε πρὸς τάπιτήδεια. 10. καὶ οἱ μὲν ἡγοῦντο, Κλέαρχος μέντοι ἐπορεύετο τὰς μὲν σπονδας ποιησόμενος, το δε στράτευμα έχων έν τάξει, καὶ αύτος ώπισθοφυλάκει. καὶ ένετύγχανον τάφροις καὶ αύλωσιν ύδατος πλήρεσιν ως μη δύνασθαι διαβαίνειν άνευ γε-Δυρών άλλ' εποιούντο έκ των φοινίκων ολ ήσαν έκπεπτω-

κότες, τους δε καὶ εξέκοπτον. 11. καὶ ένταῦθα ἢν Κλέαρχον καταμαθείν ώς έπεστάτει, έν μεν τἢ άριστερᾶ χειρὶ τὸ δόρυ έγων, έν δε τη δεξιά βακτηρίαν και εί τις αυτώ δοκοίη των προς τουτο τεταγμένων βλακεύειν, έκλεγόμενος τον έπιτήδειου επαισεν αν, καὶ αμα αὐτὸς προσελάμβανεν είς τὸν πηλον έμβαίνων . ώστε πασιν αισχύνην είναι μη ού συσπου-19. καὶ ἐτάγθησαν μὲν πρὸς αἰτοῦ οἱ τριάκοντα έτη γεγονότες · επεί δε καὶ Κλέαργον εώρων σπουδάζοντα, προσελάμβανον καὶ οἱ πρεσβύτεροι. 13. πολὺ δὲ μᾶλλον ό Ελέαργος έσπευδεν, ύποπτεύων μη αεί ούτω πλήρεις είναι τὰς τάφρους ὕδατος · οὐ γὰρ ἢν ώρα οία τὸ πεδίον ἄρδειν · άλλ' ίνα ήδη πολλά προφαίνοιτο τοις Ελλησι δεινά είς την πορείαν, τούτου ένεκα βασιλέα ύπώπτευεν έπὶ τὸ πεδίον τὸ ύδωρ άφεικέναι. 14. πορευόμενοι δε άφίκοντο είς κώμας οθεν ἀπέδειξαν οἱ ἡγεμόνες λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια. ἐνῆν δε σίτος πολύς καὶ οίνος φοινίκων καὶ όξος έψητον ἀπο των αὐτῶν. 15. αὐταὶ δὲ αἱ βάλανοι τῶν φοινίκων οΐας μὲν ἐν τοις "Ελλησιν έστιν ίδειν τοις οικέταις απέκειντο, αί δὲ τοις δεσπόταις αποκείμεναι ήσαν απόλεκτοι, θαυμάσιαι του κάλλους καὶ μεγέθους, ή δε όψις ήλεκτρου ούδεν διέφερε τὰς δέ τινας ξηραίνοντες τραγήματα απετίθεσαν. καὶ ην καὶ παρὰ πότον ήδὺ μεν, κεφαλαλγες δέ. 16. ένταῦθα καὶ τὸν έγκέφαλον τοῦ φοίνικος πρώτον έφαγον οἱ στρατιώται, καὶ οί πολλοὶ έθαύμασαν τό τε είδος καὶ τὴν ἰδιότητα τῆς ήδονῆς. ην δε σφόδρα καὶ τοῦτο κεφαλαλγές. ὁ δε φοῖνιξ ὅθεν έξαιρεθείη ὁ έγκέφαλος όλος αὐαίνετο.

17. Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· καὶ παρὰ μεγάλου βασιλέως ἡκε Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικὸς ἀδελφὸς καὶ ἄλλοι Πέρσαι τρεῖς· δοῦλοι δὲ πολλοὶ εἴποντο. ἐπεὶ δὲ ἀπήντησαν αὐτοῖς οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατηγοὶ, ἔλεγε πρῶτος Τισσαφέρνης δι' ἐρμηνέως τοιίδε. 18. Ἐγὰ, ὧ ἄνδρες Έλληνες, γείτων οἰκῶ τῆ Ἑλλάδι, καὶ ἐπεὶ ὑμᾶς

ύπερ του λόφου τί έστιν απαγγείλαι. 15. και ο Λύκιος ηλασέ τε καὶ ἰδων ἀπαγγέλλει ὅτι φεύγουσιν ἀνὰ κράτος. σχεδον δ' ότε ταῦτα ην καὶ ηλιος εδύετο. 16. ενταῦθα δ' έστησαν οί Έλληνες καὶ θέμενοι τὰ ὅπλα ἀνεπαύοντο καὶ αμα μεν εθαύμαζον ὅτι οὐδαμοῦ Κῦρος φαίνοιτο οὐδ' ἄλλος απ' αυτοῦ ουδείς παρείη· ου γὰρ ήδεσαν αυτον τεθνηκότα, άλλ' είκαζον η διώκοντα οίχεσθαι η καταληψόμενον τι προεληλακέναι 17. και αυτοί έβουλεύοντο εί αυτού μείναντες τὰ σκευοφόρα ένταῦθα ἄγοιντο ἡ ἀπίοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδου. έδοξεν αὐτοῖς ἀπιέναι καὶ ἀφικνοῦνται ἀμφὶ δορπηστον έπὶ τὰς σκηνάς. 18. ταύτης μὲν τῆς ήμέρας τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο. καταλαμβάνουσι δὲ τῶν τε ἄλλων γρημάτων τὰ πλείστα διηρπασμένα καὶ εἴ τι σιτίον ἡ ποτον ην, καὶ τὰς άμάξας μεστὰς ἀλεύρων καὶ οίνου, ᾶς παρεσκευώσατο Κύρος ίνα, εί ποτε σφοδρά το στρώτευμα λώβοι ένδεια, διαδοίη τοις "Ελλησιν: ήσαν δ' αυται τετρακόσιαι ώς έλέγοντο αμαξαι καὶ ταύτας τότε οἱ σὺν βασιλεῖ διήρπασαν. 19. ώστε άδειπνοι ήσαν οι πλείστοι των Ελλήνων ήσαν δὲ καὶ ἀνάριστοι πρὶν γὰρ δὴ καταλῦσαι τὸ στράτευμα προς ἄριστον βασιλεύς ἐφάνη. ταύτην μεν οὖν την νύκτα ούτω διεγένοντο.

BOOK SECOND.

Ι. 'Ως μεν οὖν ἠθροίσθη Κύρφ τὸ Ἑλληνικον ὅτε ἐπὶ τον ἀδελφον ᾿Αρταξέρξην ἐστρατεύετο, καὶ ὅσα ἐν τῆ ἀνόδφ ἐπράχθη καὶ ὡς ἡ μάχη ἐγένετο καὶ ὡς Ϝ ῦρος ἐτελεύτησε καὶ ὡς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἐλθόντες οἱ Ἑλληνες ἐκοιμήθησαν οἰόμενοι τὰ πάντα νικᾶν καὶ Κῦρον ζῆν, ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγφ δεδήλωται. 2. ἄμα δὲ τῆ ἡμέρα συνελθόντες

ουντες. 34. ό μεν ουτως είπεν άκούσας δε ό Τισσαφέρνης έφη, Ταῦτα έγω απαγγελώ βασιλεί καὶ ύμιν πάλιν τὰ παρ' έκείνου · μέχρι δ' αν έγω ήκω αί σπονδαί μενόντων · άγορὰν δὲ ἡμεῖς παρέξομεν. 25. καὶ εἰς μὲν τὴν ὑστεραίαν ούχ ήκεν · ωσθ' οί Ελληνες εφρόντιζον · τη δε τρίτη ήκων έλεγεν ότι διαπεπραγμένος ήκοι παρά βασιλέως δοθήναι αὐτῷ σώζειν τοὺς Ελληνας, καίπερ πάνυ πολλῶν ἀντιλεγόντων ώς οὐκ ἄξιον εἴη βασιλεί ἀφείναι τοὺς ἐφ' ἑαυτὸν στρατευσαμένους. 26. τέλος δε είπε, Καὶ νῦν ἔξεστιν ὑμίν πιστά λαβείν παρ' ήμων ή μην φιλίαν παρέξειν ύμιν την χώραν καὶ ἀδόλως ἀπάξειν εἰς τὴν Ελλάδα ἀγορὰν παρέχοντας · όπου δ' αν μη η πρίασθαι, λαμβάνειν ύμας έκ της χώρας εάσομεν τὰ επιτήδεια. 27. ύμας δ' αὐ ήμιν δεήσει ομόσαι ή μην πορεύσεσθαι ώς διὰ φιλίας ασινώς σίτα καὶ ποτὰ λαμβάνοντας όπόταν μη άγορὰν παρέχωμεν · ην δὲ παρέχωμεν άγοραν, ώνουμένους έξειν τα έπιτήδεια. 28. ταῦτα έδοξε, καὶ ὤμοσαν καὶ δεξιὰς έδοσαν Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικός άδελφος τοις των Ελλήνων στρατηγοίς καὶ λοχαγοίς καὶ έλαβον παρὰ τῶν Ελλήνων. 29. μετὰ δε ταθτα Τισσαφέρνης είπε, Νθν μεν δη ἄπειμι ώς βασιλέα. έπειδαν δε διαπράξωμαι α δέσμαι, ήξω συσκευασάμενος ώς απάξων ύμας είς την Ελλάδα και αυτός απιων έπι την έμαυτοῦ ἀρχήν.

IV. Μετὰ ταῦτα περιέμενον Τισσαφέρνην οι τε Ελληνες καὶ ὁ Αριαίος ἐγγὺς ἀλλήλων ἐστρατοπεδευμένοι ἡμέρας πλείους ἡ εἰκοσιν. ἐν δὲ ταύταις ἀφικνοῦνται πρὸς Αριαίον καὶ οι ἀδελφοὶ καὶ οι ἄλλοι ἀναγκαίοι καὶ πρὸς τοὺς σὺν ἐκείνω Περσῶν τινες, παρεθάρρυνον τε καὶ δεξιὰς ἐνίοις παρὰ βασιλέως ἔφερον μὴ μνησικακήσειν βασιλέα αὐτοῖς τῆς σὺν Κύρω ἐπιστρατείας μηδὲ ἄλλου μηδενὸς τῶν παροιχομένων. 2. τούτων δὲ γιγνομένων ἔνδηλοι ἦσαν οι περὶ ᾿Αριαίον ἡτ

τον προσέχοντες τοις Ελλησι τον νούν . ώστε καὶ διὰ τούτο τοις μέν πολλοις των Ελλήνων ουκ ήρεσκον, άλλα προσιόντες τῷ Κλεύρχω έλεγον καὶ τοῖς ἄλλοις στρατηγοῖς, 3. Τί μένομεν; ή ούκ επιστάμεθα ότι βασιλεύς ήμας απολέσαι αν περί παντος ποιήσαιτο, ίνα καὶ τοίς άλλοις Ελλησι φόβος η έπὶ βασιλέα μέγαν στρατεύειν; καὶ νῦν μὲν ἡμᾶς ύπώγεται μένειν διὰ τὸ διεσπάρθαι αὐτῷ τὸ στράτευμα. έπην δε πάλιν άλισθη αὐτφ ή στρατιά, οὐκ ἔστιν ὅπως οὐκ έπιθήσεται ήμίν. 4. Ισως δέ που ή αποσκώπτει τι ή αποτειχίζει, ώς ἄπορος ή ή όδός. οὐ γάρ ποτε έκών γε βουλήσεται ήμας έλθόντας είς την Ελλάδα απαγγείλαι ώς ήμεις τοσοίδε όντες ενικώμεν βασιλέα έπι ταις θύραις αὐτοῦ καὶ καταγελάσαντες ἀπήλθομεν. 5. Κλέαρχος δὲ ἀπεκρίνατο τοίς ταῦτα λέγουσιν, Έγω ένθυμοῦμαι μεν καὶ ταῦτα πάντα· έννοῶ δ' ὅτι εἰ νῦν ἄπιμεν, δόξομεν ἐπὶ πολέμφ απιέναι καὶ παρὰ τὰς σπονδὰς ποιείν. ἔπειτα πρῶτον μὲν αγοράν οὐδεὶς παρέξει ἡμίν οὐδὲ ὅθεν ἐπισιτιούμεθα · αὐθις δε ο ήγησομενος οὐδεὶς ἔσται καὶ ἄμα ταῦτα ποιούντων ήμων ευθύς 'Αριαίος άφεστήξει. ώστε φίλος ήμιν ουδείς λελείψεται, άλλα και οί πρόσθεν όντες πολέμιοι ήμιν έσον-6. ποταμός δ' εἰ μέν τις καὶ ἄλλος ἄρα ἡμῖν ἐστι διαβατίος οὐκ οἶδα · τὸν δ' οὖν Εὐφράτην ἴσμεν ὅτι ἀδύνατον διαβήναι κωλυόντων πολεμίων. οὐ μεν δη αν μάχεσθαι γε δέη ίππεις είσιν ήμιν σύμμαχοι, των δε πολεμίων ίππεις είσιν οί πλείστοι καὶ πλείστου άξιοι. ώστε νικώντες μέν τίνα αν αποκτείναιμεν: ήττωμένων δε ουδένα οδόν τε σωθηναι. 7. έγω μεν ούν βασιλέα, ώ ούτω πολλά έστι τὰ σύμμαχα, είπερ προθυμείται ήμας ἀπολέσαι, οὐκ οίδα ὅ τι δεί αυτον ομόσαι καὶ δεξιαν δούναι καὶ θεούς έπιορκήσαι καὶ τὰ ἐαυτοῦ πιστὰ ἄπιστα ποιῆσαι Ελλησί τε καὶ βαρβάροις. τοιαθτα πολλά έλεγεν.

8. Έν δε τούτφ ήκε Τισσαφέρνης έχων την έαυτου δύναμιν ώς είς οίκον ἀπιων καὶ 'Ορόντας την έαυτοῦ δύναμιν. ηγε δε καὶ την θυγατέρα την βασιλέως έπὶ γάμφ. 9. έντεύθεν δε ήδη Τισσαφέρνους ήγουμένου καὶ άγορὰν παρέχουτος επορεύουτο επορεύετο δε καὶ Αριαίος το Κύρου βαρβαρικον έγων στρώτευμα άμα Τισσαφέρνει καὶ 'Ορόντα καὶ συνεστρατοπεδεύετο σὺν ἐκείνοις. 10. οἱ δὲ Ελληνες ύφορωντες τούτους αυτοὶ έφ' έαυτων έχωρουν ήγεμόνας έχουτες. έστρατοπεδεύουτο δε εκάστοτε απέχουτες αλλήλων παρασάγγην καὶ μείου εφυλάττοντο δὲ άμφότεροι ώσπερ πολεμίους αλλήλους, και εύθυς τοῦτο ὑποψίαν παρείχεν. 11. ἐνίστε δὲ καὶ ξυλιζόμενοι ἐκ τοῦ αὐτοῦ καὶ χόρτον καὶ ἄλλα τοιαῦτα συλλέγοντες πληγας ἐνέτεινον ἀλλήλοις ωστε καὶ τοῦτο έγθραν παρείγε. 12. διελθόντες δὲ τρείς σταθμούς άφίκοντο προς το Μηδίας καλούμενον τείγος, καὶ παρήλθον εἴσω αὐτοῦ. ἡν δὲ ὡκοδομημένον πλίνθοις όπταις εν ασφάλτω κειμέναις, εύρος είκοσι ποδών, ύψος δε έκατόν· μήκος δ' ελέγετο είναι είκοσι παρασαγγών· απέχει δε Βαβυλώνος ου πολύ. 18. εντεύθεν δ' επορεύθησαν σταθμούς δύο παρασάγγας όκτω καὶ διέβησαν διώρυχας δύο, την μεν έπι γεφύρας, την δ' έζευγμένην πλοίοις έπτά · αυται δ' ησαν ἀπο του Τίγρητος ποταμού · κατετέτμηντο δε έξ αὐτῶν καὶ τάφροι έπὶ τὴν χώραν, αἱ μεν πρῶται μεγάλαι, ἔπειτα δ' ελάττους τέλος δε καὶ μικροὶ όχετοὶ, ωσπερ έν τη Έλλάδι έπι τὰς μελίνας και άφικνοῦνται έπὶ τον Τίγρητα ποταμόν προς ώ πόλις ήν μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος ή όνομα Σιττάκη, ἀπέχουσα τοῦ ποταμοῦ σταδίους πεντεκαίδεκα. 14. οἱ μεν οὐν Ελληνες παρ' αὐτην έσκήνησαν έγγυς παραδείσου μεγάλου καὶ καλοῦ καὶ δασέος παντοίων δένδρων οί δε βάρβαροι διαβεβηκότες του Τίγρητα, οὐ μέντοι καταφανεῖς ἢσαν. 15. μετὰ δὲ τὸ δείπνον

έτυγον έν περιπάτω όντες προ των όπλων Πρόξενος καί Εενοφων και προσελθων ανθρωπός τις ήρωτησε τους προφύλακας που αν ίδοι Πρόξενον η Κλέαρχον Μένωνα δε ούκ εζήτει, καὶ ταῦτα παρ' 'Αριαίου ων τοῦ Μένωνος ξένου. 16. επει δε Πρόξενος είπεν ότι αυτός είμι ον ζητείς, είπεν ό ἄνθρωπος τάδε. "Επεμψέ με 'Αριαίος καὶ 'Αρτάοζος, πιστοι όντες Κύρω και ύμιν εύνοι, και κελεύουσι φυλάττεσθαι μη ύμιν επιθώνται της νυκτός οι βάρβαροι. έστι δε στράτευμα πολύ έν τῷ πλησίον παραδείσφ. 17. καὶ παρά την γέφυραν τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ πέμψαι κελεύουσι φυλακήν, ώς διανοείται αὐτήν λύσαι Τισσαφέρνης τής νυκτός. έὰν δύνηται, ώς μη διαβητε άλλ' έν μέσω άποληφθητε τοῦ ποταμού καὶ της διώρυχος. 18. ακούσαντες ταῦτα ἄγουσιν αύτον παρά τον Κλέαρχον και φράζουσιν α λέγει. ό δε Κλέαργος ἀκούσας ἐταράγθη σφόδρα καὶ ἐφοβεῖτο. 19. νεανίσκος δέ τις των παρόντων έννοήσας είπεν ώς ούκ ακόλουθα είη τό τε επιθήσεσθαι καὶ λύσειν την γέφυραν. δήλον γαρ ότι επιτιθεμένους ή νικαν δεήσει ή ήττασθαι. εαν μεν ούν νικῶσι, τί δεῖ αὐτοὺς λύειν τὴν γέφυραν; οὐδὲ γὰρ αν πολλαὶ γέφυραι ὦσιν, ἔχοιμεν αν ὅποι φυγόντες ήμεῖς σωθωμεν. 20. έαν δε ήμεις νικώμεν, λελυμένης της γεφύρας ούχ έξουσιν έκείνοι ὅποι φύγωσιν· οὐδὲ μὴν βοηθήσαι πολλῶν ὄντων πέραν ούδεις αύτοις δυνήσεται λελυμένης της γεφύρας. 21. ἀκούσας δὲ ὁ Κλέαργος ταῦτα ήρετο τὸν ἄγγελον πόση τις είη χώρα ή εν μέσω τοῦ Τίγρητος καὶ τῆς διώρυχος. ό δε είπεν ότι πολλή και κώμαι ένεισι και πόλεις πολλαί καὶ μεγάλαι. 22. τότε δη καὶ ἐγνώσθη ὅτι οἱ βάρβαροι τον ανθρωπον ύποπέμψειαν, οκνούντες μη οί Ελληνες διελόντες την γέφυραν μείνειαν έν τη νήσφ έρύματα έχοντες ἔνθεν μεν τον Τίγρητα, ἔνθεν δε την διώρυχα· τὰ δ' ἐπιτήδεια έχοιεν έκ της έν μέσφ χώρας πολλης καὶ ἀγαθης ούσης

καὶ τῶν ἐργασομένων ἐνόντων εἶτα δὲ καὶ ἀποστροφὴ γένοιτο εἶ τις βούλοιτο βασιλέα κακῶς ποιεῖν. 38. μετὰ δὲ ταῦτα ἀνεπαύοντο ἐπὶ μέντοι τὴν γέφυραν ὅμως φυλακὴν ἔπεμψαν καὶ οὕτε ἐπέθετο οὐδεὶς οὐδαμόθεν οὕτε πρὸς τὴν γέφυραν οὐδεὶς ἦλθε τῶν πολεμίων, ὡς οἱ φυλάττοντες ἀπήγγελλον. 34. ἐπειδὴ δ' ἔως ἐγένετο, διέβαινον τὴν γέφυραν ἐζευγμένην πλοίοις τριάκοντα καὶ ἐπτὰ ὡς οἶόν τε μιίλιστα πεφυλαγμένως ἐξήγγελλον γίρ τινες τῶν παρὰ Τισσαφέρνους Ἑλλήνων ὡς διαβαινόντων μέλλοιεν ἐπιθήσεσθαι. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ψευδῆ ἢν διαβαινόντων μέντοι ὁ Γλοῦς αὐτοῖς ἐπεφώνη μετ' ἄλλων σκοπῶν εἰ διαβαίνοιεν τὸν ποταμόν ἐπειδὴ δὲ εἶδεν, ῷχετο ἀπελαύνων.

25. 'Απὸ δὲ τοῦ Τίγρητος ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τέτταρας παρασάγγας είκοσιν έπὶ τον Φύσκον ποταμον, το εύρος πλέθρου · ἐπῆν δὲ γέφυρα. καὶ ἐνταῦθα ἀκεῖτο πόλις μεγάλη η όνομα Ππις προς ην απήντησε τοις Ελλησιν ό Κύρου καὶ 'Αρταξέρξου νόθος άδελφος άπο Σούσων καὶ 'Εκβατάνων στρατιών πολλήν άγων ώς βοηθήσων βασιλεί. καὶ ἐπιστήσας τὸ ἐαυτοῦ στράτευμα παρερχομένους τοὺς Ελληνας έθεώρει. 36. ό δὲ Κλέαρχος ήγεῖτο μὲν εἰς δύο, έπορεύετο δὲ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ἐφιστάμενος. ὅσον δὲ χρόνου το ήγούμενον τοῦ στρατεύματος επιστήσειε, τοσοῦτον ην ανάγκη χρόνον δι όλου του στρατεύματος γίγνεσθαι την έπίστασιν ωστε το στράτευμα και αυτοίς τοις Έλλησι δόξαι πάμπολυ είναι, καὶ τὸν Πέρσην ἐκπεπληχθαι θεωρούντα. 27. έντεύθεν δε επορεύθησαν δια της Μηδίας σταθμούς ερήμους εξ παρασάγγας τριάκοντα είς τὰς Παρυσύτιδος κώμας της Κύρου καὶ βασιλέως μητρός. ταύτας Τισσαφέρνης, Κύρω ἐπεγγελών, διαρπάσαι τοῦς Ελλησιν έπέτρεψε πλην ανδραπόδων. ένην δε σίτος πολύς καὶ πρόβατα καὶ ἄλλα χρήματα. 28. ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν

σταθμούς ἐρήμους τέτταρας παρασάγγας εἶκοσι τον Τίγρητα ποταμον ἐν ἀριστερᾳ ἔχοντες. ἐν δὲ τῷ πρώτῳ σταθμῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ πόλις ὡκεῖτο μεγάλη καὶ εἰδαίμων ὄνομα Καιναὶ, ἐξ ἡς οἱ βάρβαροι διῆγον ἐπὶ σχεδίαις διφθερίναις ἄρτους, τυροὺς, οἶνον.

V. Μετά ταθτα άφικνοθνται έπὶ τον Ζαπάταν ποταμον, τὸ εὐρος τεττάρων πλέθρων. καὶ ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρείς · εν δε ταύταις ύποψίαι μεν ήσαν, φανερά δε ούδεμία έφαίνετο επιβουλή. 2. έδοξεν οὖν τῷ Ι λεάρχω συγγενέσθαι τώ Τισσαφέρνει, εί πως δύναιτο παῦσαι τὰς ὑποψίας πρὶν ἐξ αὐτῶν πόλεμον γενέσθαι καὶ ἔπεμψέ τινα ἐροῦντα ότι συγγενέσθαι αὐτῷ χρήζοι. ὁ δὲ ἐτοίμως ἐκέλευεν ήκειν. 3. ἐπειδη δὲ συνηλθον, λέγει ὁ Κλέαρχος τάδε. 'Εγω, ω Τισσαφέρνη, οίδα μεν ήμιν δρκους γεγενημένους και δεξιας δεδομένας μη αδικήσειν αλλήλους • φυλαττόμενον δε σέ τε όρω ώς πολεμίους ήμας και ήμεις όρωντες ταθτα άντιφυλαττόμεθα. 4. έπεὶ δὲ σκοπῶν οὐ δίναμαι οὖτε σὲ αἰσθέσθαι πειρώμενον ήμας κακώς ποιείν έγώ τε σαφώς οίδα ὅτι ήμείς γε οὐδ' ἐπινοοῦμεν τοιοῦτον οὐδὲν, ἔδοξέ μοι εἰς λόγους σοι λθείν, ὅπως εἰ δυναίμεθα ἐξέλοιμεν ἀλλήλων τὴν ἀπιστίαν. 5. καὶ γὰρ οίδα ἀνθρώπους ήδη, τοὺς μὲν ἐκ διαβολής τοὺς δε καὶ εξ υποψίας, οὶ φοβηθίντες ἀλλήλους φθάσαι βουλόμενοι πρίν παθείν εποίησαν ανήκεστα κακά τους ούτε μέλλοντας οὖτ' αὖ βουλομένους τοιοῦτον οὐδέν. 6. τὰς οὖν τοιαύτας άγνωμοσύνας νομίζων συνουσίαις μάλιστα αν παύεσθαι ήκω καὶ διδάσκειν σε βούλομαι ώς σὺ ήμιν οὐκ ὀρθώς απιστείς. 7. πρώτον μεν γὰρ καὶ μέγιστον οἱ θεών ήμας δρκοι κωλύουσι πολεμίους είναι άλλήλοις δστις δε τούτων σύνοιδεν αύτῷ παρημεληκώς, τοῦτον εγὼ οὖποτ' ἀν εὐδαιμονίσαιμι. τον γαρ θεών πόλεμον ούκ οίδα ούτ' από ποίου αν τάχους φεύγων τις αποφύγοι οὖτ' εἰς ποίον αν σκότος

αποδραίη ούθ' όπως αν είς έχυρον χωρίον αποσταίη. πάντη γαρ πάντα τοις θεοις υποχα και πανταχή πάντων ίσον οί θεοί κρατούσι. 8. περί μεν δή των θεών τε καί των δρκων σύτω γεγνώσκω, παρ' οθς ήμεις την φιλίαν συνθέμενοι κατεθέμεθα των δ' ανθρωπίνων σε έγω εν τώ παρόντι νομίζω μέγιστον είναι ήμιν άγαθόν. 9. σὺν μὲν γὰρ σοὶ πᾶσα μὲν όδος εύπορος, πας δε ποταμός διαβατός, των τε επιτηδείω» ούκ ἀπορία· ἄνευ δὲ σοῦ πᾶσα μὲν διὰ σκότους ἡ όδός· ουδέν γαρ αυτής επιστάμεθα πας δε ποταμός δύσπορος, πας δε όχλος φοβερος, φοβερώτατον δ' έρημία μεστή γαρ πολλής απορίας έστίν. 10. εί δε δή και μανέντες σε κατακτείναιμεν, άλλο τι αν η τον εύεργέτην κατακτείναννες προς βασιλέα του μέγιστου έφεδρου αγωνιζοίμεθα; δσων δε δη καλ οίων αν έλπίδων εμαυτον στερήσαιμι, εί σε τι κακον έπιγειρήσαιμι ποιείν, ταῦτα λέξω. 11. έγω γὰρ Κῦρου επεθύμησα μοι φίλον γενέσθαι, νομίζων των τότε ικανώτατον είναι εὐ ποιείν δυ βούλοιτο • σε δε νῦν όρῶ τήν τε Κύρου δύναμιν καὶ χώραν έχοντα καὶ τὴν σαυτοῦ ἀρχὴν σώζοντα, την δε βασιλέως δύναμιν, ή Κύρος πολεμία έχρητο, σοί ταύτην σύμμαχον ούσαν. 12. τούτων δε τοιούτων όντων τίς οθτω μαίνεται όστις οὐ βούλεταί σοι φίλος είναι; άλλά μην έρω γαρ και ταυτα έξ ων έχω έλπίδας και σε βουλήσεσθαι φίλον ήμιν είναι. 13. οίδα μεν γαρ ύμιν Μυσούς λυπηρούς όντας, ούς νομίζω αν σύν τη παρούση δυνάμει ταπεινούς ύμιν παρασχείν οίδα δε και Πισίδας ι ἀκούω δε και άλλα έθνη πολλά τοιαθτα είναι, α οίμαι αν παθσαι ένογλοθντα αεὶ τῆ ὑμετέρα εὐδαιμονία. Αἰγυπτίους δὲ, οἶς μάλιστα ύμας νῦν γιγνώσκο τεθυμωμένους, οὐχ ὁρῶ ποία δυνάμει συμμάχω χρησιίμενοι μάλλον αν κολάσαισθε της νύν σύν έμοι ούσης. 14. άλλα μην έν γε τοις πέριξ οίκουσι συ εί μεν βούλοιό τφ φίλος είναι, ώς μέγιστος αν είης, εί δέ τίς

σε λυποίη, ώς δεσπότης αν αναστρέφοιο, έχων ήμας ύπηρέτας, οί σοι οὐκ αν τοῦ μισθοῦ ἔνεκα μόνον ὑπηρετοῦμεν ἀλλὰ καὶ τῆς χάριτος ῆν σωθέντες ὑπὸ σοῦ σοὶ αν ἔχοιμεν δικαίως.

15. ἐμοὶ μὲν ταῦτα πάντα ἐνθυμουμένφ οὕτω δοκεῖ θαυμαστὸν εἶναι τὸ σὲ ἡμῖν ἀπιστεῖν ὥστε καὶ ἥδιστ' αν ἀκούσαιμι τοὔνομα τίς οὕτως ἐστὶ δεινὸς λέγειν ὥστε σε πεῖσαι λέγων ώς ἡμεῖς σοι ἐπιβουλεύομεν. Κλέαρχος μὲν οὖν τοσαῦτα εἶπε· Τισσαφέρνης δὲ ὧδε ἀπημείφθη.

16. 'Αλλ' ήδομαι μεν, & Κλέαρχε, ακούων σου φρονίμους λόγους ταῦτα γὰρ γιγνώσκων εί τι έμοὶ κακὸν βουλεύοις, αμα αν μοι δοκείς και σαυτώ κακόνους είναι. ώς δ' αν μάθης ότι οὐδ' αν ύμεις δικαίως ούτε βασιλεί ούτ' έμοί άπιστοίητε, άντάκουσον. 17. εί γὰρ ὑμᾶς ἐβουλόμεθα ἀπολέσαι, πότερά σοι δοκουμεν ίππέων πλήθους απορείν ή πεζων η όπλίσεως έν η ύμας μεν βλάπτειν ίκανοὶ είημεν αν, άντιπάσγειν δε ούδεις κίνδυνος; 18. άλλα γωρίων έπιτηδείων ύμιν επιτίθεσθαι απορείν αν σοι δοκούμεν; ού τοσαύτα μεν πεδία α ύμεις φίλια όντα συν πολλώ πόνω διαπορεύεσθε. τοσαθτα δε όρη υμίν οράτε όντα πορευτέα, α ήμιν έξεστι προκαταλαβούσιν ἄπορα ύμιν παρέχειν, τοσούτοι δ' είσὶ ποταμολ έφ' ων έξεστιν ήμιν ταμιεύεσθαι, όπόσοις αν ύμων βουλώμεθα μάχεσθαι; είσι δ' αὐτῶν οῦς οὐδ' αν παντάπασι διαβαίητε, εὶ μὴ ἡμεῖς ὑμᾶς διαπορεύοιμεν. 19. εἰ δ' έν πασι τούτοις ήττώμεθα, άλλα τό γέ τοι πυρ κρείττον του καρπου έστιν ον ήμεις δυναίμεθ' αν κατακαύσαντες λιμον ύμιν αντιτάξαι, ο ύμεις ούδ' εί πάνυ άγαθοι είητε μάχεσθαι αν δύναισθε. 20. πως αν ουν έχοντες τοσούτους πόρους προς το ύμιν πολεμείν, και τούτων μηδένα ήμιν επικίνδυνον, έπειτα έκ τούτων πάντων τοῦτον αν τον τρόπον έξελοίμεθα δς μόνος μεν προς θεών ἀσεβης, μόνος δε προς ἀνθρώπων αίσχρός; 21. παντάπασι δὲ ἀπόρων ἐστὶ καὶ ἀμηχάνων

καὶ ἐν ἀνάγκη ἐχομένων, καὶ τούτων πονηρῶν, οῗτινες ἐθέλουσι δι ἐπιορκίας τε πρὸς θεοὺς καὶ ἀπιστίας πρὸς ἀνθρώπους πράττειν τι. οὐχ οὕτως ἡμεῖς, ὧ Κλέαρχε, οὕτε ἀλόγιστοι οὕτε ἡλίθιοί ἐσμεν. 22. ἀλλὰ τί δὴ ὑμᾶς ἐξὸν ἀπολέσαι
οὐκ ἐπὶ τοῦτο ἡλθομεν; εὖ ἴσθι ὅτι ὁ ἐμὸς ἔρως τούτου αἴτιος
τὸ τοῖς Ελλησιν ἐμὲ πιστὸν γενέσθαι, καὶ ῷ Κῦρος ἀνέβη
ξενικῷ διὰ μισθοδοσίας πιστεύων τούτῳ ἐμὲ καταβῆναι δι'
εὐεργεσίας ἰσχυρόν. 23. ὅσα δ' ἐμοὶ χρήσιμοι ὑμεῖς ἐστε τὰ
μὲν καὶ σὺ εἶπας, τὸ δὲ μέγιστον ἐγὼ οἶδα· τὴν μὲν γὰρ ἐπὶ
τῆ κεφαλῆ τιάραν βασιλεῖ μόνῳ ἔξεστιν ὀρθὴν ἔχειν, τὴν δ' ἐπὶ
τῆ καρδίᾳ ἴσως ἃν ὑμῶν παρόντων καὶ ἔτερος εὐπετῶς ἔχοι.

24. Ταῦτα εἰπὼν ἔδοξε τῷ Κλεάρχω ἀληθη λέγειν· καὶ είπευ, Οὐκοῦν, ἔφη, οίτινες τοιούτων ήμεν είς φιλίαν ύπαρχόντων πειρώνται διαβάλλοντες ποιήσαι πολεμίους ήμας, άξιοί είσι τὰ ἔσχατα παθείν; 25. Καὶ έγὰ μέν γε, ἔφη δ Τισσαφέρνης, εί βούλεσθέ μοι οί τε στρατηγοί και οί λοχαγοὶ ἐλθείν ἐν τῷ ἐμφανεί, λέξω τοὺς πρὸς ἐμὲ λέγοντας ὡς σὺ έμοὶ ἐπιβουλεύεις καὶ τῆ σὺν έμοὶ στρατιά. 26. Ἐγὼ δὲ. ἔφη ὁ Κλέαρχος, ἄξω πώντας, καὶ σοὶ αὖ δηλώσω ὅθεν έγω περί σου ακούω. 37. έκ τούτων δη των λόγων ό Τισσαφέρνης φιλοφρονούμενος τότε μεν μένειν τε αὐτον ἐκέλευσε καὶ σύνδειπνον εποιήσατο. τη δε ύστεραία ο Κλέαρχος έλθων έπὶ τὸ στρατόπεδον δηλός τ' ην πάνυ φιλικώς οἰόμενος διακείσθαι τῷ Τισσαφέρνει καὶ α έλεγεν ἐκείνος ἀπήγγελλεν, έφη τε χρηναι ίέναι παρά Τισσαφέρνην οθς έκέλευσε, καὶ οὶ αν ἐλεγχθωσι διαβάλλοντες των Ελλήνων, ως προδότας αὐτοὺς καὶ κακόνους τοῖς Ελλησιν όντας τιμωρηθήναι. 28. ύπώπτευε δὲ είναι τον διαβάλλοντα Μένωνα, είδως αὐτον καὶ συγγεγενημένον Τισσαφέρνει μετ' 'Αριαίου καὶ στασιάζοντα αὐτῷ καὶ ἐπιβουλεύοντα, ὅπως τὸ στράτευμα ἄπαν προς έαυτον λαβών φίλος ή Τισσαφέρνει. 29. έβούλετο δὲ

- καὶ ὁ Κλέαρχος ἄπαν τὸ στράτευμα πρὸς ἑαυτὸν ἔχειν την γνώμην καὶ τοὺς παραλυποῦντας ἐκποδῶν εἶναι. τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀντέλεγόν τινες αὐτῷ μὴ ἰέναι πάντας τοὺς λοχαγοὺς καὶ στρατηγοὺς μηδὲ πιστεύειν Τισσαφέρνει. 30. ὁ δὲ Κλέαρχος ἰσχυρῶς κατέτεινεν, ἔστε διεπράξατο πέντε μὲν στρατηγοὺς ἰέναι, εἴκοσι δὲ λοχαγούς συνηκολούθησαν δὲ ὡς εἰς ἀγορὰν καὶ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ὡς διακόσιοι.
- 31. Έπεὶ δὲ ήσαν ἐπὶ ταῖς θύραις ταῖς Τισσαφέρνους, οί μεν στρατηγοί παρεκλήθησαν είσω, Πρόξενος Βοιώτιος, Μένων Θετταλός, 'Αγίας 'Αρκάς, Κλέαρχος Λάκων, Σωκράτης 'Αγαιός · οί δε λογαγοί επὶ ταίς θύραις έμενον. 32. ού πολλώ δε υστερον από του αυτού σημείου οι τ' ένδον συνελαμβώνοντο καὶ οἱ ἔξω κατεκόπησαν. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν βαρβάρων τινές ίππέων διὰ τοῦ πεδίου έλαύνοντες ώτινι έντυγγάνοιεν Ελληνι ή δούλω ή έλευθέρω πάντας έκτεινον. 33. οί δε Ελληνες την τε ίππασίαν αυτών εθαύμαζον έκ τοῦ στρατοπέδου όρωντες καὶ ὅ τι ἐποίουν ἡμφεγνόουν, πρὶν Νίκαρχος Αρκάς ήκε φεύγων τετρωμένος είς την γαστέρα καὶ τὰ έντερα εν ταις χερσιν έχων, καὶ είπε πάντα τὰ γεγενημένα. 34. έκ τούτου δη οί Ελληνες έθεον επὶ τὰ ὅπλα πάντες έκπεπληγμένοι καὶ νομίζοντες αυτίκα ήξειν αυτους έπι το στρατόπεδου. 35. οι δὲ πάντες μὲν οὐκ ἢλθον, 'Αριαίος δὲ καὶ 'Αρτάοζος καὶ Μιθριδώτης, οὶ ήσαν Ι ύρφ πιστότατοι. ό δε των Ελλήνων ερμηνεύς έφη και του Τισσαφέρνους άδελφου σύν αύτοις όραν και γιγνώσκειν συνηκολούθουν δε καί άλλοι Περσών τεθωρακισμένοι είς τριακοσίους. 36. οδτοι έπεὶ έγγυς ήσαν, προσελθείν έκέλευον εί τις είη των Ελλήνων ή στρατηγός ή λοχαγός, ίνα απαγγείλωσι τὰ παρὰ βασιλέως. 37. μετὰ ταῦτα ἐξῆλθον φυλαττόμενοι τῶν Ἑλλήνων στρατηγοί μεν τ λεάνωρ 'Ορχομένιος καὶ Σοφαίνετος Στυμφάλιος, συν αυτοίς δε Εενοφών 'Αθηναίος, όπως μάθοι τὰ

περί Προξένου · Χειρίσοφος δ' ετύγχανεν απών εν κώμη τινί συν άλλοις επισιτιζόμενος. 38. επεί δε έστησαν είς επήκοον, είπεν 'Αριαίος τάδε. Κλέαρχος μεν, & άνδρες Ελληνες, έπεὶ έπιορκῶν τε έφάνη καὶ τὰς σπονδὰς λύων, ἔχει τὴν δίκην καὶ τέθνηκε, Πρόξενος δε καὶ Μένων, ὅτι κατήγγειλαν αὐτοῦ τὴν ἐπιβουλὴν, ἐν μεγάλη τιμῆ εἰσιν. ὑμᾶς δὲ βασιλεὺς τὰ ὅπλα απαιτεί· έαυτοῦ γὰρ είναι φησιν, ἐπείπερ Κύρου ήσαν τοῦ έκείνου δούλου. 39. προς ταῦτα ἀπεκρίναντο οί Ελληνες, έλεγε δὲ Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος. ΤΩ κάκιστε ἀνθρώπων Αριαίε καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι ἦτε Κύρου φίλοι, οὐκ αἰσχύνεσθε οὖτε θεοὺς οὖτ' ἀνθρώπους, οἶτινες ὁμόσαντες ἡμίν τοὺς αὐτους φίλους καὶ έχθρους νομιείν, προδόντες ήμας συν Τισσαφέρνει τῷ ἀθεωτάτω τε καὶ πανουργοτάτω τούς τε ἄνδρας αὐτοὺς οἷς ὤμνυτε ἀπολωλέκατε καὶ τοὺς ἄλλους ἡμᾶς προδεδωκότες συν τοις πολεμίοις έφ' ήμας έρχεσθε; 40. ό δε 'Αριαίος είπε, Κλέαρχος γαρ πρόσθεν επιβουλεύων φανερος έγενετο Τισσαφέρνει τε καὶ 'Ορόντα, καὶ πασιν ήμιν τοις σύν τούτοις. 41. έπὶ τούτοις Εενοφων τάδε εἶπε. Κλέαρχος μὲν τοίνυν εί παρά τους δρκους έλυε τὰς σπονδάς, τὴν δίκην έγει. δίκαιον γὰρ ἀπόλλυσθαι τοὺς ἐπιορκοῦντας · Πρόξενος δὲ καὶ Μένων ἐπείπερ εἰσὶν ὑμέτεροι μεν εὐεργέται, ἡμέτεροι δὲ στρατηγοί, πέμψατε αὐτοὺς δεῦρο δηλον γὰρ ὅτι φίλοι γε οντες αμφοτέροις πειράσονται καὶ ύμιν καὶ ήμιν τὰ βέλτιστα συμβουλεθσαι. 42. προς ταθτα οι βάρβαροι πολυν χρόνον διαλεχθέντες άλλήλοις άπηλθον ούδεν άποκρινάμενοι.

VI. Οἱ μὲν δὴ στρατηγοὶ οὕτω ληφθέντες ἀνήχθησαν ώς βασιλέα καὶ ἀποτμηθέντες τὰς κεφαλὰς ἐτελεύτησαν, εἶς μὲν αὐτῶν Κλέαρχος ὁμολογουμένως ἐκ πάντων τῶν ἐμπείρως αὐτοῦ ἐχόντων δόξας γενέσθαι ἀνὴρ καὶ πολεμικὸς καὶ φιλοπόλεμος ἐσχάτως. 2. καὶ γὰρ δὴ ἔως μὲν πόλεμος ἦν τοῦς Λακεδαιμονίοις πρὸς τοὺς ᾿Αθηναίους παρέμενεν, ἐπεὶ

δε εἰρήνη εγένετο, πείσας την αύτου πόλιν ώς οί Θράκες άδικουσι τους Ελληνας και διαπραξάμενος ώς έδυνατο παρά των εφόρων εξέπλει ώς πολεμήσων τοις ύπερ Χερρονήσου καί Περίνθου Θραξίν. 8. επεὶ δὲ μεταγνόντες πως οἱ ἔφοροι ήδη έξω όντος αυτού αποστρέφειν αυτον έπειρώντο έξ Ίσθμού, ένταυθα οὐκέτι πείθεται, ἀλλ' Φχετο πλέων εἰς Ελλήσπον-4. έκ τούτου καὶ έθανατώθη ύπο τῶν έν τῆ Σπάρτη τελών ώς απειθών. ήδη δε φυγάς ών έρχεται προς Κύρον, καὶ όποίοις μεν λόγοις ἔπεισε Κυρον ἄλλη γέγραπται, δίδωσι δε αὐτῷ Κῦρος μυρίους δαρεικούς. 5. ὁ δε λαβων οὐκ ἐπὶ ραθυμίαν ετρώπετο άλλ' άπο τούτων των χρημάτων συλλέξας στράτευμα επολέμει τοις Θραξί, καὶ μάχη τε ενίκησε καὶ απο τούτου δη έφερε και ήγε τούτους και πολεμών διεγένετο μέχρι Κύρος έδειθη του στρατεύματος τότε δε απηλθεν ώς συν έκείνω αθ πολεμήσων. 6. ταθτα οθν φιλοπολέμου μοι δοκεί ανδρός έργα είναι, όστις έξου μεν είρήνην έχειν άνευ αίσχύνης καὶ βλιίβης αίρειται πολεμείν, έξον δε ράθυμείν βούλεται πονείν ώστε πολεμείν, έξον δε χρήματα έχειν άκινδύνως αίρειται πολεμών μείονα ταῦτα ποιείν : ἐκείνος δὲ ώσπερ είς παιδικά η είς άλλην τινά ήδονην ήθελε δαπανάν είς πόλεμον. ούτω μεν φιλοπόλεμος ήν τ. πολεμικός δε αὐ ταύτη εδόκει είναι ότι φιλοκίνδυνός τε ήν καὶ ήμέρας καὶ νυκτός άγων έπι τους πολεμίους και έν τοις δεινοίς Φρόνιμος, ώς οἱ παρόντες πανταχοῦ πάντες ώμολόγουν. 8. καὶ άρχικὸς δ' ἐλέγετο είναι ώς δυνατον ζα τοῦ τοιούτου τρόπου οίον κάκείνος είχεν. ίκανος μεν γάρ ως τις καὶ άλλος φροντίζειν ην όπως έχοι ή στρατιά αυτώ τα έπιτήδεια και παρασκευάζειν ταῦτα, ίκανὸς δὲ καὶ ἐμποιῆσαι τοῖς παροῦσιν ὡς πειστέον είη Κλεάρχφ. 9. τοῦτο δ' ἐποίει ἐκ τοῦ χαλεπὸς είναι καὶ γὰρ ὁρᾶν στυγνὸς ἦν καὶ τῆ φωνῆ τραχὺς, ἐκόλαζέ τε ἀεὶ ἰσχυρώς, καὶ ὀργή ἐνίστε, ώς καὶ αὐτῷ μεταμέλειν

έσθ' ότε. καὶ γνώμη δ' ἐκόλαζεν· ἀκολάστου γὰρ στρατεύματος ούδεν ήγειτο όφελος είναι, 10. άλλά και λέγειν αύτου έφασαν ώς δέοι του στρατιώτην φοβείσθαι μάλλον του άργοντα ή τους πολεμίους, εί μέλλοι ή φυλακας φυλάξειν η φίλων ἀφέξεσθαι η ἀπροφασίστως λέναι προς τους πολεμίους. 11. ἐν μὲν οὖν τοῖς δεινοῖς ἤθελον αὐτοῦ ἀκούειν σφόδρα καὶ οὐκ ἄλλον ήροῦντο οἱ στρατιῶται· καὶ γὰρ τὸ στυγνον τότε φαιδρον αὐτοῦ ἐν τοῖς προσώποις ἔφασαν φαίνεσθαι καὶ τὸ χαλεπὸν ἐρρωμένον πρὸς τοὺς πολεμίους ἐδόκει είναι, ώστε σωτήριον, ούκετι χαλεπον εφαίνετο 12. ότε δ' έξω του δεινου γένοιντο καὶ έξείη προς ἄλλον άρχομένους απιέναι, πολλοί αὐτὸν ἀπέλειπον · τὸ γὰρ ἐπίχαρι οὐκ είχεν, άλλ' άεὶ χαλεπὸς ἢν καὶ ὡμός · ὥστε διέκειντο πρὸς αὐτὸν οί στρατιώται ώσπερ παίδες προς διδάσκαλον. 13. καὶ γὰρ οὖν φιλία μεν καὶ εὐνοία έπομένους οὐδέποτε εἶχεν οἵτινες δὲ ἡ ύπο πόλεως τεταγμένοι η ύπο τοῦ δείσθαι η άλλη τινὶ ἀνάγκη κατεχόμενοι παρείησαν αὐτῷ, σφόδρα πειθομένοις έχρητο. 14. έπεὶ δὲ ἦρξαντο νικάν σὺν αὐτῷ τοὺς πολεμίους, ἤδη μεγάλα ην τὰ χρησίμους ποιούντα είναι τοὺς σὺν αὐτῷ στρατιώτας. τό τε γὰρ πρὸς τοὺς πολεμίους θαρραλέως ἔχειν παρῆν καὶ τὸ την παρ' εκείνου τιμωρίαν φοβείσθαι αυτούς ευτάκτους εποίει. 15. τοιούτος μεν δη ἄρχων ην . ἄρχεσθαι δε ύπο ἄλλων οὐ μάλα εθέλειν ελέγετο. ην δε ότε ετελεύτα αμφι τα πεντήκοντα έτη.

16. Πρόξενος δε ὁ Βοιώτιος εὐθὺς μεν μειράκιον ὢν ἐπεθύμει γενέσθαι ἀνὴρ τὰ μεγάλα πράττειν ἱκανός καὶ διὰ ταύτην τὴν ἐπιθυμίαν ἔδωκε Γοργία ἀργύριον τῷ Λεουτίνῳ.
17. ἐπεὶ δὲ συνεγένετο ἐκείνῳ, ἱκανὸς νομίσας ἤδη εἶναι καὶ ἄρχειν καὶ φίλος ὢν τοῦς πρώτοις μὴ ἡττασθαι εὐεργετῶν, ἤλθεν εἰς ταύτας τὰς σὺν Κύρῳ πράξεις καὶ ῷετο κτήσεσθαι ἐκ τούτων ὄνομα μέγα καὶ δύναμιν μεγάλην καὶ χμήματα πολλά 18. τοσούτων δ' ἐπιθυμῶν σφόδρα ἔνδηλον αὖ καὶ τοῦ-

έτυχον έν περιπάτφ όντες προ των όπλων Πρόξενος καὶ Εενοφών καὶ προσελθών ἄνθρωπός τις ήρώτησε τους προφύλακας που αν ίδοι Πρόξενον η Κλέαρχον Μένωνα δε ούκ έζήτει, καὶ ταῦτα παρ' Αριαίου ὢν τοῦ Μένωνος ξένου. 16. έπεὶ δὲ Πρόξενος εἶπεν ὅτι αὐτός εἰμι ὃν ζητεῖς, εἶπεν ό ἄνθρωπος τάδε. *Επεμψέ με 'Αριαίος καὶ 'Αρτάοζος, πιστοί όντες Κύρφ καὶ ύμιν είνοι, καὶ κελεύουσι φυλάττεσθαι μη ύμιν έπιθωνται της νυκτος οί βάρβαροι έστι δε στράτευμα πολύ έν τῷ πλησίον παραδείσφ. 17. καὶ παρὰ την γέφυραν τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ πέμψαι κελεύουσι φυλακήν, ώς διανοείται αυτήν λύσαι Τισσαφέρνης τής νυκτός. έὰν δύνηται, ώς μὴ διαβητε άλλ' ἐν μέσφ ἀποληφθητε τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς διώρυχος. 18. ἀκούσαντες ταῦτα ἄγουσιν αυτον παρά τον Κλέαρχον και φράζουσιν α λέγει. Κλέαρχος ἀκούσας ἐταράχθη σφόδρα καὶ ἐφοβεῖτο. 19. νεανίσκος δέ τις των παρόντων έννοήσας είπεν ώς οὐκ ἀκόλουθα είη τό τε επιθήσεσθαι καὶ λύσειν την γέφυραν. δηλον γαρ ότι ἐπιτιθεμένους ἡ νικᾶν δεήσει ἡ ἡττᾶσθαι. ἐὰν μὲν οὖν νικωσι, τί δει αὐτοὺς λύειν την γέφυραν; οὐδε γαρ αν πολλαὶ γέφυραι ὦσιν, ἔγοιμεν αν ὅποι φυγόντες ήμεις σωθωμεν. 20. έαν δε ήμεις νικώμεν, λελυμένης της γεφύρας ούχ έξουσιν έκείνοι όποι φύγωσιν· οὐδὲ μὴν βοηθήσαι πολλών όντων πέραν ούδεις αύτοις δυνήσεται λελυμένης της γεφύρας. 21. ἀκούσας δὲ ὁ Κλέαρχος ταῦτα ἦρετο τὸν ἄγγελον πόση τις είη χώρα ή εν μέσφ τοῦ Τίγρητος καὶ τῆς διώρυχος. ό δὲ εἶπεν ὅτι πολλη καὶ κῶμαι ἔνεισι καὶ πόλεις πολλαὶ καὶ μεγάλαι. 22. τότε δη καὶ ἐγνώσθη ὅτι οἱ βάρβαροι τον ανθρωπον υποπέμψειαν, οκνούντες μη οί Ελληνες διελόντες την γέφυραν μείνειαν έν τη νήσω έρύματα έχοντες ένθεν μεν τον Τίγρητα, ένθεν δε την διώρυχα τα δ' επιτήδεια έχοιεν έκ της έν μέσφ χώρας πολλης καὶ άγαθης ούσης

διαγελάν τον δε μη πανούργον των απαιδεύτων αεί ενόμιζευ είναι. καὶ παρ' οίς μεν ἐπεχείρει πρωτεύειν φιλία, διαβάλλων τους πρώτους τούτους ώς το δείν κτήσασθαι. 27. τὸ δὲ πειθομένους τοὺς στρατιώτας παρέγεσθαι ἐκ τοῦ συναδικείν αὐτοίς ἐμηγανᾶτο. τιμᾶσθαι δὲ καὶ θεραπεύεσθαι ήξίου έπιδεικνύμενος ότι πλείστα δύναιτο και έθέλοι αν άδικείν. ΄ εὐεργεσίαν δὲ κατέλεγεν, όπότε τις αὐτοῦ ἀφίστατο, ὅτι χρώμενος αιτώ ουκ απώλεσεν αυτόν. 28. και τα μέν δή άφανη έξεστι περί αὐτοῦ ψεύδεσθαι, α δὲ πάντες ἴσασι τάδ' έστί. παρὰ 'Αριστίππω μεν έτι ώραίος ὢν στρατηγείν διεπράξατο των ξένων, 'Αριαίω δε βαρβάρω όντι, ότι μειρακίοις καλοίς ήδετο, οἰκειότατος ἔτι ώραίος ὢν ἐγένετο, αὐτὸς δὲ παιδικά είχε Θαρύπαν άγένειος ῶν γενειῶντα. 29. ἀποθνησκόντων δε των συστρατήγων ότι εστράτευσαν επί βασιλέα σύν Κύρφ, ταὐτὰ πεποιηκώς οὐκ ἀπέθανε, μετὰ δὲ τὸν τῶν ἄλλων θάνατον στρατηγών τιμωρηθείς ύπο βασιλέως ἀπέθανεν, ούγ ώσπερ Κλέαρχος καὶ οἱ ἄλλοι στρατηγοὶ ἀποτμηθέντες τὰς κεφαλάς, δοπερ τάχιστος θάνατος δοκεί είναι, άλλά ζων αίκισθείς ένιαυτον ώς πονηρός λέγεται της τελευτής τυχείν.

30. 'Αγίας δὲ ὁ 'Αρκὰς καὶ Σωκράτης ὁ 'Αχαιὸς καὶ τούτω ἀπεθανέτην. τούτων δὲ οὔθ' ὡς ἐν πολέμω κακῶν οὐδεὶς κατεγέλα οὖτ' εἰς φιλίαν αὐτοὺς ἐμέμφετο. ἤστην δὲ ἄμφω ἀμφὶ τὰ πέντε καὶ τριάκοντα ἔτη ἀπὸ γενεᾶς.

II. FALL AND RESTORATION OF ATHENS. [Hellenica, II.]

ΙΙ. 3. Ἐν δὲ ταις ᾿Αθήναις, της Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς, ἐλέγετο ἡ ξυμφορὰ, καὶ ἡ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν ἐς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἔτερος τῷ ἐτέρῷ παραγγέλλων ὅστ ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκαιμήθη, οὐ

μόνον τους ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἐαυτοὺς, πείσεσθαι νομίζοντες οἶα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκία, καὶ Ἱστιαιέας, καὶ Σκιωναίους, καὶ Τορωναίους, καὶ Αἰγινήτας, καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. 4. τῆ δ' ὑστεραία ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἢ ἔδοξε τούς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλην ἐνὸς, καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν, καὶ φύλακας ἐφιστάναι, καὶ τἄλλα πάντα ὡς ἐς πολιορκίαν παρασκευάζειν την πόλιν. Καὶ οὖτοι μὲν περὶ ταῦτα ἦσαν.

5. Λύσανδρος δ' έκ τοῦ Ελλησπόντου ναυσὶ διακοσίαις ἀφικόμενος είς Λέσβον, κατεσκευάσατο τάς τε άλλας πόλεις έν αυτή, καὶ Μιτυλήνην είς δὲ τὰ έπὶ Θράκης χωρία ἔπεμψε δέκα τριήρεις ἔχοντα Ἐτεόνικον, δς τὰ ἐκεῖ πάντα προς Λακεδαιμονίους μετέστησεν. 6. εύθυς δε καί ή ἄλλη Ελλὰς ἀφειστήκει 'Αθηναίων μετὰ τὴν ναυμαχίαν, πλην Σαμίων. οδτοι δέ, σφαγάς των γνωρίμων ποιήσαντες, κατείγον την πόλιν. 7. Λύσανδρος δε μετά ταῦτα έπεμψε προς Αγίν τε είς Δεκέλειαν καὶ είς Λακεδαίμονα, ότι προσπλεί συν διακοσίαις ναυσί. Λακεδαιμόνιοι δε έξήεσαν πανδημεί, και οι άλλοι Πελοποννήσιοι, πλην 'Αργείων, παραγγείλαντος τοῦ έτέρου Λακεδαιμονίων βασιλέως, Παυσανίου. 8. ἐπεὶ δὲ ἄπαντες ἡθροίσθησαν, ἀναλαβων αύτους, προς την πόλιν έστρατοπέδευσεν έν τη 'Ακαδημία, τῷ καλουμένφ γυμνασίφ. 9. Λύσανδρος δὲ, ἀφικόμενος προς Αίγιναν, απέδωκε την πόλιν Αίγινήταις, όσους έδύνατο πλείστους άθροίσας αυτών · ώς δ' αυτως καὶ Μηλίοις, καὶ τοις ἄλλοις ὅσοι τῆς αὐτῶν ἐστέροντο. μετὰ δὲ τοῦτο δηώσας Σαλαμίνα, ώρμίσατο προς τον Πειραιά ναυσί πεντήκοντα καὶ έκατὸν, καὶ τὰ πλοία εἶργε τοῦ εἴσπλου.

10. Οί δ' Αθηναίοι, πολιορκούμενοι κατά γην καὶ κατά θάλατταν, ηπόρουν τί χρη ποιείν, οὖτε νεών οὖτε συμμά-

χων αυτοίς οντων, ουτε σίτου · ενόμιζον δ' ουδεμίαν είναι σωτηρίαν τοῦ μὴ παθείν α οὐ τιμωρούμενοι ἐποίησαν, αλλά δια την υβριν ηδίκουν ανθρώπους μικροπολίτας, ουδ έπὶ μια αιτία έτέρα ή ότι έκείνοις συνεμιίχουν. ταῦτα τους ἀτίμους ἐπιτίμους ποιήσαντες, ἐκαρτέρουν · καὶ αποθυησκόντων εν τη πόλει λιμώ πολλών, οὐ διελεγοντο περί διαλλαγής. Έπει δε παντελώς ήδη ο σίτος επελελοίπει, έπεμψαν πρέσβεις παρα Αγιν, βουλόμενοι ξύμμαχοι είναι Λακεδαιμονίοις, έχουτες τὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιά, καὶ ἐπὶ τούτοις Ευνθήκας ποιείσθαι. 19. ὁ δὲ αὐτοὺς ἐς Λακεδαίμονα εκέλευεν ιέναι ου γάρ είναι κύριος αυτός. έπει δ' ἀπήγγειλαν οι πρέσβεις ταῦτα τοις 'Αθηναίοις, έπεμψαν αυτούς ες Λακεδαίμονα. 13. οί δ, επεί ήσαν εν Σελλασία, πλησίου της Λακωνικής, καὶ ἐπύθουτο αὐτῶν οἰ "Εφοροι & έλεγον, δυτα οδά περ καὶ πρὸς Αγιν, αὐτόθεν αύτους εκέλευον απιέναι, καὶ, εί τι δέονται εἰρήνης, κάλλιον ήκειν βουλευσαμένους. 14. Οι δε πρέσβεις έπει ήκον οἴκαδε, καὶ ἀπήγηειλαν ταῦτα ἐς τὴν πόλιν, ἀθυμία ἐνέπεσε πασιν · φοντο γαρ ανδραποδισθήσεσθαι, καὶ, εως αν πέμπωσιν έτέρους πρέσβεις, πολλούς τῷ λιμῷ ἀπολείσθαι. 15. περί δε των τειγων της καθαιρέσεως ουδείς εβούλετο ξυμβουλεύειν 'Αρχέστρατος γαρ, είπων έν τη βουλή Λακεδαιμονίοις κράτιστον είναι έφ' οίς προεκαλούντο εἰρήνην ποιείσθαι, ἐδέθη · (προεκαλοῦντο δὲ τῶν μακρῶν τειχων έπὶ δέκα σταδίους καθελείν έκάτερον) εγένετο δε ψήφισμα μη έξειναι περί τούτων ξυμβουλεύειν.

16. Τοιούτων δε όντων, Θηραμένης είπεν εν εκκλησία, ότι, εί βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, είδως ήξει Λακεδαιμονίους πότερον εξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν, ἡ πίστεως ἔνεκα. πεμφθεὶς δε διέτριβε παρὰ Λυσάνδρω τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε ᾿Αθηναῖοι ἔμελλον, διὰ τὸ ἐπιλε λοιπέναι τὸν σῖτον ἄπαντα, ὅ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. 17. ἐπεὶ δὲ ἡκε τῷ τετάρτῳ μηνὶ, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησία ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἶτα κελεύοι ἐς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῷτο ὑπὰ αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς Ἐφόρους. μετὰ ταῦτα ἡρέθη πρεσβευτὴς ἐς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός.

18. Λύσανδρος δὲ τοῖς Ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' άλλων Λακεδαιμονίων 'Αριστοτέλην, φυγάδα 'Αθηναΐον οντα, ότι αποκρίναιτο Θηραμένει εκείνους κυρίους είναι εἰρήνης καὶ πολέμου. 19. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις, έπεὶ ήσαν έν Σελλασία, έρωτώμενοι έπὶ τίνι λόγω ήκοιεν, είπου ότι αυτοκράτορες περί είρήνης. μετά ταύτα οι "Εφοροι καλείν εκέλευον. επεί δ' ήκον, εκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἡ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαΐοι μάλιστα, πολλοί δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι 'Αθηναίοις, άλλ' έξαιρείν. [:20. Λακεδαιμόνιοι δε οὐκ έφασαν πόλιν Ελληνίδα ανδραποδιείν, μέγα αγαθον είργασμένην έν τοις μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τη Ελλάδι. άλλ' εποιούντο είρηνην, εφ' ώ τά τε μακρά τείχη καὶ τὸν Πειραιά καθελόντας, καὶ τὰς ναῦς πλην δώδεκα παραδόντας, καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας, τὸν αὐτὸν έχθρον καὶ φίλον νομίζοντας, Λακεδαιμονίοις έπεσθαι καὶ κατά γην καὶ κατά θάλατταν, ὅποι αν ήγωνται. 21. Θηραμένης δὲ καὶ οί σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανεφέροντο ταῦτα ἐς τὰς ᾿Αθήνας. είσιόντας δ΄ αὐτοὺς όχλος περιεχείτο πολύς, φοβούμενοι μη απρακτοι ήκοιεν ου γαρ έτι ενεχώρει μένειν δια το πλήθος των απολλυμένων τω λιμώ. 22. Τή δε ύστεραία απήγγελλον οί πρέσβεις έφ' οίς οί Λακεδαιμόνιοι ποιοίντο την ειρήνην · προηγόρει δε αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ώς χρη πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τείχη περιαιρείν.

αντειπόντων δε τινων αὐτῷ, πολλῷ δὲ πλειόνων ξυνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. 23. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει ἐς τὸν Πειραιᾶ, καὶ οἰ φυγάδες κατήεσαν, καὶ τὰ τείχη κατέσκαπτον ὑπὰ αὐλητρίδων πολλŷ προθυμία, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τŷ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

- ΙΙΙ. Τῶ δ' ἐπιόντι ἔτει ἐν ῷ ἢν 'Ολυμπιὰς, ἢ τὸ στάδιον ενίκα Κροκίνας Θετταλός, Ευδίου εν Σπάρτη εφορεύουτος, Πυθοδώρου δ' έν 'Αθήναις ἄρχουτος, δυ 'Αθηναίοι, ότι εν ολιγαρχία ήρεθη, ούκ ονομάζουσιν, άλλ' άναρχίαν τον ένιαυτον καλούσιν έγενετο δε αυτη ή ολιγαρχία ώδε -9. έδοξε τῷ δήμο τριάκοντα ἄνδρας έλεσθαι. οἱ τοὺς πατρίους νόμους ξυγγράψουσι, καθ' ους πολιτεύσουσι καὶ ήρεθησαν ούτοι, Πολυάρχης, Κριτίας, Μηλόβιος, Ίππόλοχος, Εὐκλείδης, Ίέρων, Μυησίλοχος, Χρέμων, Θηραμένης, 'Αρεσίας, Διοκλής, Φαιδρίας, Χαιρέλεως, 'Αναίτιος, Πείσων, Σοφοκλής, Έρατοσθένης, Χαρικλής, Ονομακλής, Θέογνις, Αισχίνης, Θεογένης, Κλεομήδης, 'Ερασίστρατος, Φείδων, Δρακοντίδης, Ευμάθης, 'Αριστοτέλης, 'Ιππόμαχος, Μυησιθείδης. 3. Τούτων δη πραχθέντων, απέπλει Λύσανδρος προς Σάμον . Αγις δ' έκ της Δεκελείας ἀπαγαγών τὸ πεζον στράτευμα, διέλυσε κατά πόλεις έκάστους. . . . .
- 11. Οι δὲ τριάκοντα ἡρέθησαν μὲν ἐπεὶ τάχιστα τὰ μακρὰ τείχη καὶ τὰ περὶ τὸν Πειραιᾶ καθηρέθη· αίρεθέντες δὲ ἐφ΄ ῷτε ξυγγράψαι νόμους, καθ΄ οὕστινας πολιτεύσοιντο, τούτους μὲν ἀεὶ ἔμελλον ξυγγράφειν τε καὶ ἀποδεικνύναι, βουλὴν δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς κατέστησαν, ὡς ἐδόκει αὐτοῖς. 12. Ἐπειτα πρῶτον μὲν, οῦς πάντες ἤδεσαν ἐν τῆ δημοκρατία ἀπὸ συκοφαντίας ζῶντας, καὶ τοῖς καλοῖς καὶ ἀγαθοῖς βαρεῖς ὅντας, συλλαμβάνοντες ὑπῆγον θανάτου· καὶ ἤ τε βουλὴ ἡδέως αὐτῶν κατεψηφίζετο, οἴ τε

άλλοι, όσοι ξυνήδεσαν έαυτοις μὴ όντες τοιουτοι, οὐδεν ήχθοντο. 13. Έπει δε ήρξαντο βουλεύεσθαι όπως αν έξειη αυτοις τῆ πύλει χρησθαι όπως βούλοιντο, ἐκ τούτου πρώτον μεν, πεμψαντες ἐς Λακεδαίμονα Λίσχίνην τε καὶ Αριστοτέλην, ἔπεισαν Λύσανδρον φρουρους σφίσι ξυμπράξαι ἐλθείν, ἔως δὴ, τους πονηρους ἐκποδών ποιησάμενοι, καταστησαιντο την πολιτείαν θρεψειν δὲ αὐτοὶ ὑπισχνοῦντο. ὁ δε πεισθεὶς, τούς τε φρουρους καὶ Καλλίβιον άρμοστην ξυνεπραξεν αὐτοῖς πεμφθήναι.

14. Οί δ' επεί την φρουράν έλαβον, τον μεν Καλλίβιον έθεράπευον παση θεραπεία, ώς πάντα επαινοίη à πράττοιεν των δε φρουρών τούτου ξυμπέμποντος αυτοίς οθς έβούλοντο, ξυνελάμβανον οὐκέτι τοὺς πονηρούς τε και ολίγου άξιους, άλλ' ήδη οθς ενόμιζον ήκιστα μεν παρωθουμένους ανέχεσθαι, αντιπράττειν δέ τι ἐπιχειροῦντας πλείστους αν τους ξυνεθέλοντας λαμβάνειν. 15. Τφ μεν ουν πρώτφ χρόνφ ο Κριτίας τφ Θηραμένει δμογνώμων τε καὶ φίλος ην · ἐπεὶ δὲ αὐτὸς μὲν προπετης ην ἐπὶ τὸ πιλλούς αποκτείνειν, ατε καὶ φυγών ύπο τοῦ δήμου, ὁ δὲ Θηραμένης αντέκοπτε, λέγων ότι ούκ είκος είη θανατούν, εί τις έτιματο ύπο του δήμου, τους δε καλούς καὶ αγαθούς μηδεν κακου είργάζετο 'Επεί και έγω, έφη, και συ πολλά δή του αρέσκειν ένεκα τη πόλει και είπομεν και επράξαμεν. 16. 'Ο δε (έτι γαρ οικείως έχρητο τώ Εηραμενει) αντελεγεν, ότι οὐκ ἐγχωροίη τοῖς πλεονεκτεῖν βουλομένοις, μη ουκ έκποδων ποιείσθαι τους ίκανωτατους διακωλύειν Εί δε, ότι τριάκοντά έσμεν καὶ ούχ είς, ήττον τι οίει, ώσπερ τυραννίδος, ταύτης της αρχής χρήναι επιμελείσθαι, εὐήθης εί.

17. Έπεὶ δὲ, ἀποθνησκόντων πολλῶν καὶ ἀδίκως, πολλοὶ δῆλοι ἦσαν ξυνιστάμενοί τε καὶ θαυμάζοντες τί

έσοιτο ή πολιτεία, πάλιν έλεγεν ο Θηραμένης, ότι, εὶ μή τις κοινωνούς ίκανούς λήψοιτο των πραγμάτων, άδύνατον έσοιτο την ολιγαρχίαν διαμένειν. 18. έκ τούτου μέντοι Κριτίας καὶ οἱ ἄλλοι τριάκοντα, ήδη φοβούμενοι, καὶ οὐχ ηκιστα του Θηραμένην, μη συρρυείησαν προς αυτον οί πολίται, καταλέγουσι τρισχιλίους τους μεθέξοντας δη των πραγμάτων. 19. ο δ' αὐ Θηραμένης καὶ προς ταῦτα έλεγεν, ότι άτοπον δοκοίη έαυτώ είναι, το πρώτον μεν βουλομένους τους βελτίστους των πολιτών κοινωνούς ποιήσασθαι τρισγιλίους, ώσπερ τον αριθμον τοῦτον έγοντα τινα ανάγκην καλούς και αγαθούς είναι, και ουτ' έξω τούτων σπουδαίους, ουτ' έντος τούτων πονηρούς οδόν τε εξη γενέσθαι · "Επειτα δ', έφη, όρω έγωγε δύο ύμας τὰ έναντιώτατα πρώττοντας, βιαίαν τε την άρχην καὶ ήττονα τῶν ἀρχομένων κατασκευαζομένους. 20. 'Ο μεν ταῦτ' ἔλεγεν. οἱ δ' έξετασιν ποιήσαντες των μεν τρισχιλίων εν τη άγορα, των δὲ ἔξω τοῦ καταλόγου ἄλλων ἀλλαχοῦ, ἔπειτα κελεύσαντες έπὶ τὰ ὅπλα ἐν ικείνοι ἀπεληλύθεσαν, πέμψαντες τοὺς φρουρούς καὶ τῶν πολιτῶν τοὺς ὁμογνώμονας αὐτοῖς, τὰ οπλα πάντων, πλην των τρισχιλίων, παρείλουτο καὶ άνακομίσαντες ταῦτα ές τὴν ἀκρόπολιν, ξυνέθηκαν ἐν τῷ ναῷ.

21. Τούτων δὲ γενομένων, ὡς ἐξον ἤδη ποιεῖν αὐτοῖς ὅτι βούλοιντο, πολλοὺς μὲν ἔχθρας ἔνεκα ἀπέκτεινον, πολλοὺς δὲ χρημάτων. ἔδοξε δ' αὐτοῖς, ὅπως ἔχοιεν καὶ τοῖς φρουροῖς χρήματα διδόναι, καὶ τῶν μετοίκων ἕνα ἔκαστον λαβεῖν καὶ αὐτοὺς μὲν ἀποκτεῖναι, τὰ δὲ χρήματα αὐτῶν ἀποσημήνασθαι. 22. Ἐκέλευον δὲ καὶ τὸν Θηραμένην λαβεῖν ὅντινα βούλοιτο. ὁ δ' ἀπεκρίνατο · ᾿Αλλ' οὐ δοκεῖ μοι, ἔφη, καλὸν εἶναι, φάσκοντας βελτίστους εἶναι, ἀδικώτερα τῶν συκοφαντῶν ποιεῖν. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ, παρ' ὧν χρήματα λαμβάνοιεν, ζῆν εἶων · ἡμεῖς δὲ ἀποκτενοῦμεν

δε εἰρήνη εγένετο, πείσας τὴν αύτοῦ πόλιν ώς οἱ Θράκες άδικούσι τους Έλληνας καὶ διαπραξάμενος ώς ίδυνατο παρά των έφορων έξέπλει ώς πολεμήσων τοις ύπερ Χερρονήσου καί Περίνθου Θραξίν. 3. ἐπεὶ δὲ μεταγνόντες πως οἱ ἔφοροι ἤδη έξω όντος αύτου αποστρέφειν αυτον έπειρωντο έξ Ίσθμου, ένταθθα οὐκέτι πείθεται, άλλ' Φχετο πλέων εἰς Ἑλλήσπον-4. εκ τούτου καὶ εθανατώθη ύπο των εν τη Σπάρτη τελών ώς ἀπειθών. ήδη δε φυγάς ών έρχεται προς Κύρον, καὶ όποίοις μεν λόγοις έπεισε Κῦρον ἄλλη γέγραπται, δίδωσι δε αυτώ Κύρος μυρίους δαρεικούς. 5. ό δε λαβών ουκ επί ραθυμίαν ετρώπετο, άλλ' άπο τούτων τῶν χρημάτων συλλέξας στρώτευμα επολέμει τοις Θραξί, και μάχη τε ενίκησε και απο τούτου δη έφερε καὶ ηγε τούτους καὶ πολεμών διεγένετο μέγρι Κῦρος ἐδεήθη τοῦ στρατεύματος · τότε δὲ ἀπῆλθεν ὡς συν έκείνω αθ πολεμήσων. 6. ταθτα οθν φιλοπολέμου μοι δοκεί ανδρός έργα είναι, όστις έξον μεν είρήνην έχειν ανευ αίσχύνης και βλάβης αίρειται πολεμείν, έξον δε ραθυμείν βούλεται πονείν ώστε πολεμείν, έξον δε χρήματα έχειν άκινδύνως αίρειται πολεμών μείονα ταθτα ποιείν Εκείνος δε ώσπερ είς παιδικά η είς άλλην τινά ήδονην ήθελε δαπανάν είς πόλεμον. ούτω μεν φιλοπόλεμος ήν το πολεμικός δε αὐ ταύτη έδόκει είναι ότι φιλοκίνδυνός τε ην καὶ ήμέρας καὶ υυκτός άγων έπι τους πολεμίους και έν τοις δεινοίς φρόνιμος, ώς οί παρόντες πανταχοῦ πάντες ώμολόγουν. 8. καὶ άρχικὸς δ' ἐλέγετο είναι ὡς δυνατὸν ἐκ τοῦ τοιούτου τρόπου οίον κάκείνος είχεν. ίκανος μεν γάρ ως τις καὶ άλλος φροντίζειν ην όπως έχοι ή στρατια αὐτῷ τὰ ἐπιτήδεια καὶ παρασκευάζειν ταῦτα, ίκανὸς δὲ καὶ ἐμποιῆσαι τοῖς παροῦσιν ώς πειστέον είη Κλεάρχω. 9. τοῦτο δ' ἐποίει ἐκ τοῦ χαλεπὸς είναι· καὶ γὰρ όρᾶν στυγνὸς ἦν καὶ τῆ φωνῆ τραχὺς, ἐκόλαζέ τε ἀεὶ ἰσχυρῶς, καὶ ὀργη ἐνίοτε, ὡς καὶ αὐτῷ μεταμέλειν

έσθ' ότε. καὶ γνώμη δ' ἐκόλαζεν· ἀκολάστου γὰρ στρατεύματος ούδεν ήγειτο όφελος είναι, 10. άλλά και λέγειν αὐτου έφασαν ώς δέοι τον στρατιώτην φοβείσθαι μάλλον τον άργοντα ή τους πολεμίους, εί μέλλοι ή φυλακάς φυλάξειν η φίλων ἀφέξεσθαι η ἀπροφασίστως ἰέναι προς τους πολεμίους. 11. ἐν μὲν οὖν τοῖς δεινοῖς ἤθελον αὐτοῦ ἀκούειν σφόδρα καὶ ούκ ἄλλον ήροῦντο οί στρατιῶται καὶ γάρ τὸ στυγνον τότε φαιδρον αυτοῦ έν τοῖς προσώποις ἔφασαν φαίνεσθαι καὶ τὸ χαλεπὸν ἐρρωμένον πρὸς τοὺς πολεμίους ἐδόκει είναι, ώστε σωτήριον, οὐκέτι χαλεπον έφαίνετο 12. ότε δ' έξω τοῦ δεινοῦ γένοιντο καὶ έξείη πρὸς άλλον άρχομένους απιέναι, πολλοί αὐτὸν ἀπέλειπον • τὸ γὰρ ἐπίχαρι οὐκ εἶχεν, άλλ' ἀεὶ χαλεπὸς ἢν καὶ ώμός · ὥστε διέκειντο πρὸς αὐτὸν οί στρατιώται ώσπερ παίδες προς διδάσκαλου. 13. καὶ γὰρ οὖν φιλία μεν και εύνοια έπομένους ούδέποτε είχεν · οίτινες δε ή ύπο πόλεως τεταγμένοι η ύπο του δείσθαι η άλλη τινὶ ἀνάγκη κατεχόμενοι παρείησαν αὐτῷ, σφόδρα πειθομένοις έχρητο. 14. έπεὶ δὲ ἤρξαντο νικᾶν σὺν αὐτῷ τοὺς πολεμίους, ἤδη μεγάλα ην τὰ χρησίμους ποιούντα είναι τοὺς σὺν αὐτῷ στρατιώτας. τό τε γάρ προς τους πολεμίους θαρραλέως έχειν παρήν και το την παρ' εκείνου τιμωρίαν φοβείσθαι αυτούς ευτάκτους εποίει. 15. τοιούτος μεν δη άρχων ην άρχεσθαι δε ύπο άλλων ου μάλα εθέλειν ελέγετο. ην δε στε ετελεύτα αμφι τα πεντήκοντα έτη.

16. Πρόξενος δε ό Βοιώτιος εὐθὺς μεν μειράκιον ων επεθύμει γενέσθαι ἀνηρ τὰ μεγίλα πράττειν ἰκανός καὶ διὰ ταύτην την ἐπιθυμίαν ἔδωκε Γοργία ἀργύριον τῷ Λεοντίνφ.
17. ἐπεὶ δε συνεγένετο ἐκείνφ, ἱκανὸς νομίσας ἤδη εἶναι καὶ ἄρχειν καὶ φίλος ων τοῦς πρώτοις μη ἡττασθαι εὐεργετων, ἤλθεν εἰς ταύτας τὰς σὺν Κύρφ πράξεις καὶ ῷετο κτήσεσθαι ἐκ τούτων ὄνομα μέγα καὶ δίναμιν μεγάλην καὶ χρήματα πολλά. 18. τοσούτων δ' ἐπιθυμων σφόδρα ἔνδηλον αὐ καὶ τοῦ-

το είχεν ὅτι τούτων οὐδὲν ἃν θέλοι κτᾶσθαι μετὰ ἀδικίας, ἀλλὰ σὺν τῷ δικαίῷ καὶ καλῷ ῷετο δεῖν τούτων τυγχάνειν, ἄνευ δὲ τούτων μή. 19. ἄρχειν δὲ καλῶν μὲν κάγαθῶν δυνατὸς ἢν οὐ μέντοι οὕτ' αἰδῶ τοῖς στρατιώταις ἑαυτοῦ οὕτε φόβον ἱκανὸς ἐμποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ ἢσχύνετο μᾶλλον τοὺς στρατιώτας ἡ οἱ ἀρχόμενοι ἐκεῖνον καὶ φοβούμενος μᾶλλον ἢν φανερὸς τὸ ἀπεχθάνεσθαι τοῖς στρατιώταις ἡ οἱ στρατιῶται τὸ ἀπιστεῖν ἐκείνῷ. 20. ῷετο δὲ ἀρκεῖν πρὸς τὸ ἀρχικὸν είναι καὶ δοκεῖν τὸν μὲν καλῶς ποιοῦντα ἐπαινεῖν, τὸν δὲ ἀδικοῦντα μὴ ἐπαινεῖν. τοιγαροῦν αὐτῷ οἱ μὲν καλοί τε κάγαθοὶ τῶν συνόντων εὐνοι ἢσαν, οἱ δὲ ἄδικοι ἐπεβούλευον ὡς εὐμεταχειρίστῷ ὅντι. ὅτε δὲ ἀπέθνησκεν ἢν ἐτῶν ὡς τριάκοντα.

21. Μένων δε ό Θετταλός δήλος ην επιθυμών μεν πλουτείν ἰσχυρώς, ἐπιθυμών δὲ ἄρχειν, ὅπως πλείω λαμβάνοι, έπιθυμών δε τιμάσθαι, ίνα πλείω κερδαίνοι • φίλος τε έβούλετο είναι τοις μέγιστον δυναμένοις, ίνα άδικων μη διδοίη δίκην. 32. ἐπὶ δὲ τὸ κατεργάζεσθαι ὧν ἐπιθυμοίη συντομωτάτην ώετο όδον είναι διὰ τοῦ ἐπιορκείν τε καὶ ψεύδεσθαι καὶ έξαπατᾶν· τὸ δ' άπλοῦν καὶ ἀληθες τὸ αὐτὸ τῷ ἠλιθίω είναι. 23. στέργων δε φανερος μεν ην οὐδένα, ὅτφ δε φαίη φίλος είναι, τούτω ενδηλος εγίγνετο επιβουλεύων. καὶ πολεμίου μεν ούδενος κατεγέλα, των δε συνόντων πάντων ώς καταγελών ἀεὶ διελέγετο. 24. καὶ τοῖς μὲν τών πολεμίων κτήμασιν οὐκ ἐπεβούλευε χαλεπον γὰρ ῷετο είναι τὰ τῶν φυλαττομένων λαμβάνειν· τὰ δὲ τῶν φίλων μόνος ῷετο εἰδέναι ράστον ον ἀφύλακτα λαμβάνειν. 25. καὶ όσους μὲν αίσθάνοιτο επιόρκους και άδίκους ώς εὐ ώπλισμένους έφοβείτο, τοίς δ' οσίοις καὶ ἀλήθειαν ἀσκοῦσιν ώς ἀνάνδροις ἐπειρᾶτο χρησθαι. 26. ὥσπερ δέ τις ἀγάλλεται ἐπὶ θεοσεβεία καὶ ἀληθεία καὶ δικαιότητι, οὕτω Μένων ἡγάλλετο τῷ ἐξαπατᾶν δύνασθαι, τῷ πλάσασθαι ψευδή, τῷ φίλους

:)

διαγελάν τον δε μη πανούργον των άπαιδεύτων άεὶ ενόμιζεν είναι. καὶ παρ' οίς μεν ἐπεχείρει πρωτεύειν φιλία, διαβάλλων τους πρώτους τούτους ώετο δείν κτήσασθαι. 97. τὸ δὲ πειθομένους τοὺς στρατιώτας παρέχεσθαι ἐκ τοῦ συναδικείν αὐτοίς ἐμηχανᾶτο. τιμᾶσθαι δὲ καὶ θεραπεύεσθαι ήξίου επιδεικνύμενος ότι πλείστα δύναιτο και εθέλοι αν άδικείν. ΄ εὐεργεσίαν δὲ κατέλεγεν, όπότε τις αὐτοῦ ἀφίστατο, ὅτι γρώμενος αιτώ ουκ απώλεσεν αυτόν. 28. και τα μέν δή άφανη έξεστι περί αὐτοῦ ψεύδεσθαι, α δὲ πάντες ἴσασι τάδ' έστί. παρὰ 'Αριστίππω μὲν ἔτι ώραῖος ὢν στρατηγείν διεπράξατο τῶν ξένων, 'Αριαίω δὲ βαρβάρω ὅντι, ὅτι μειρακίοις καλοίς ήδετο, οἰκειότατος ἔτι ώραίος ὧν ἐγένετο, αὐτὸς δὲ παιδικὰ είχε Θαρύπαν ἀγένειος ὢν γενειῶντα. 29. ἀποθνησκόντων δε των συστρατήγων ότι εστράτευσαν επί βασιλέα σύν Κύρφ, ταὐτὰ πεποιηκώς οὐκ ἀπέθανε, μετὰ δὲ τὸν τῶν ἄλλων θάνατον στρατηγών τιμωρηθείς ύπο βασιλέως ἀπέθανεν, ούχ ώσπερ Κλέαρχος καὶ οἱ ἄλλοι στρατηγοὶ ἀποτμηθέντες τὰς κεφαλάς, ὅσπερ τάχιστος θάνατος δοκεί είναι, ἀλλά ζῶν αἰκισθείς ενιαυτον ώς πονηρος λέγεται της τελευτης τυχείν.

30. 'Αγίας δὲ ὁ 'Αρκὰς καὶ Σωκράτης ὁ 'Αχαιὸς καὶ τούτω ἀπεθανέτην. τούτων δὲ οὔθ' ὡς ἐν πολέμφ κακῶν οὐδεὶς κατεγέλα οὖτ' εἰς φιλίαν αὐτοὺς ἐμέμφετο. ἤστην δὲ ἄμφω ἀμφὶ τὰ πέντε καὶ τριάκοντα ἔτη ἀπὸ γενεᾶς.

II. FALL AND RESTORATION OF ATHENS. [Hellenica, II.]

ΙΙ. 8. Ἐν δὲ ταις ᾿Αθήναις, τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς, ἐλέγετο ἡ ξυμφορὰ, καὶ ἡ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν ἐς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἔτερος τῷ ἐτέρῷ παραγγέλλων ὅστ᾽ ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκαιμήθη, οὐ

μόνον τους ἀπολωλότας πευθούντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἐαυτοὺς, πείσεσθαι νομίζοντες οἶα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὅντας, κρατήσαντες πολιορκία, καὶ Ἱστιαιέας, καὶ Σκιωναίους, καὶ Τορωναίους, καὶ Αἰγινήτας, καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. 4. τῆ δ' ὑστεραία ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἢ ἔδοξε τούς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλην ἐνὸς, καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν, καὶ φύλακας ἐφιστάναι, καὶ τἄλλα πάντα ὡς ἐς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν. Καὶ οὖτοι μὲν περὶ ταῦτα ἦσαν.

- 5. Λύσανδρος δ' έκ τοῦ Ελλησπόντου ναυσὶ διακοσίαις άφικύμενος είς Λέσβον, κατεσκευάσατο τάς τε άλλας πόλεις εν αυτή, και Μιτυλήνην είς δε τὰ επί Θράκης χωρία ἔπεμψε δέκα τριήρεις ἔχοντα Ἐτεόνικον, δς τὰ ἐκεῖ πάντα προς Λακεδαιμονίους μετέστησεν. 6. εύθυς δε καί ή άλλη Ελλας αφειστήκει 'Αθηναίων μετά την ναυμαχίαν, πλην Σαμίων. ούτοι δε, σφαγάς των γνωρίμων ποιήσαντες, κατείχον την πόλιν. 7. Λύσανδρος δε μετά ταθτα επεμψε προς Αγίν τε είς Δεκέλειαν καὶ είς Λακεδαίμονα, ότι προσπλεί συν διακοσίαις ναυσί. Λακεδαιμόνιοι δε έξήεσαν πανδημεί, καὶ οἱ άλλοι Πελοποννήσιοι, πλην 'Αργείων, παραγγείλαντος τοῦ έτέρου Λακεδαιμονίων βασιλέως. Παυσανίου. 8. ἐπεὶ δὲ ἄπαντες ἡθροίσθησαν, ἀναλαβων αύτους, προς την πόλιν έστρατοπέδευσεν έν τη 'Ακαδημία, τῷ καλουμένω γυμνασίω. 9. Λύσανδρος δὲ, ἀφικόμενος προς Αίγιναν, απέδωκε την πόλιν Αίγινήταις, όσους έδύνατο πλείστους άθροίσας αὐτῶν · ώς δ' αὖτως καὶ Μηλίοις, καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσοι τῆς αὐτῶν ἐστέροντο. μετὰ δὲ τοῦτο δηώσας Σαλαμίνα, ώρμίσατο προς τον Πειραιά ναυσί πεντήκοντα καὶ έκατὸν, καὶ τὰ πλοῖα είργε τοῦ είσπλου.
- 10. Οί δ' Αθηναίοι, πολιορκούμενοι κατά γην καὶ κατά θάλατταν, ηπόρουν τί χρη ποιείν, οὕτε νεων οὕτε συμμά-

χων αυτοίς οντων, ουτε σίτου ενόμιζον δ' ουδεμίαν είναι σωτηρίαν του μη παθείν α ού τιμωρούμενοι εποίησαν, αλλά διά την υβριν ηδίκουν ανθρώπους μικροπολίτας, ούδ επί μιά αἰτία έτερα ή ὅτι ἐκείνοις συνεμιίχουν. 11. διὰ ταῦτα τους ἀτίμους ἐπιτίμους ποιήσαντες, ἐκαρτέρουν· καὶ αποθυησκόντων εν τη πόλει λιμώ πολλών, οὐ διελεγοντο περί διαλλαγής. 'Επεί δε παντελώς ήδη όσιτος έπελελοίπει, έπεμψαν πρέσβεις παρά Αγιν, βουλόμενοι ξύμμαγοι είναι Λακεδαιμονίοις, έχοντες τὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιά, καὶ ἐπὶ τούτοις ξυνθήκας ποιείσθαι. 12. ὁ δὲ αὐτοὺς ἐς Λακεδαίμονα εκέλευεν ιέναι ου γάρ είναι κύριος αυτός. έπει δ' απήγγειλαν οι πρέσβεις ταῦτα τοῖς 'Αθηναίοις, έπεμψαν αὐτοὺς ές Λακεδαίμονα. 18. οί δ', ἐπεὶ ἢσαν ἐν Σελλασία, πλησίου της Λακωνικής, καὶ ἐπύθουτο αὐτῶν οί Εφοροι α έλεγον, όντα οδά περ και προς Αγιν, αυτόθεν αὐτοὺς ἐκέλευον ἀπιέναι, καὶ, εἶ τι δέονται εἰρήνης, κάλλιον ηκειν βουλευσαμένους. 14. Οι δε πρέσβεις επεί ηκον οἴκαδε, καὶ ἀπήγγειλαν ταῦτα ἐς τὴν πόλιν, ἀθυμία ἐνέπεσε πασιν . ζουτο γαρ ανδραποδισθήσεσθαι, καὶ, έως αν πέμπωσιν έτέρους πρέσβεις, πολλούς τῷ λιμῷ ἀπολείσθαι. 15. περί δε των τειχων της καθαιρέσεως ούδεις έβούλετο ξυμβουλεύειν 'Αρχέστρατος γάρ, είπων έν τη βουλή Λακεδαιμονίοις κράτιστον είναι εφ' οίς προεκαλούντο εἰρήνην ποιείσθαι, ἐδέθη · (προεκαλοῦντο δὲ τῶν μακρῶν τειχῶν ἐπὶ δέκα σταδίους καθελεῖν έκάτερον) ἐγένετο δὲ ψήφισμα μη έξειναι περί τούτων ξυμβουλεύειν.

16. Τοιούτων δε όντων, Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ, ὅτι, εἶ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἶδὼς ήξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν, ἡ πίστεως ἕνεκα. πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρω τρεῖς μῆνας καὶ

πλαίω, ἐπιτηρῶν ὁπότε 'Αθηναίοι ἔμελλον, διὰ τὸ ἐπιλε λοιπέναι τὸν σῖτον ἄπαντα, ὅ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. 17. ἐπεὶ δὲ ῆκε τῷ τετάρτῷ μηνὶ, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησία ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἶτα κελεύοι ἐς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῷτο ὑπαὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς Ἐφόρους. μετὰ ταῦτα ἡρέθη πρεσβευτὴς ἐς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός.

18. Λύσανδρος δε τοις Εφόροις επεμψεν άγγελουντα μετ' άλλων Λακεδαιμονίων Αριστοτέλην, φυγάδα Αθηναίον όντα, ότι αποκρίναιτο Θηραμένει έκείνους κυρίους είναι εἰρήνης καὶ πολέμου. 19. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις, έπεὶ ήσαν έν Σελλασία, ερωτώμενοι έπὶ τίνι λόγφ ήκοιεν, είπον ότι αυτοκράτορες περί είρήνης. μετά ταῦτα οι "Εφοροι καλείν εκέλευον. Επεὶ δ ήκον, εκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἡ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαΐοι μάλιστα, πολλοί δε καὶ άλλοι των Ελλήνων, μη σπένδεσθαι 'Αθηναίοις, άλλ' έξαιρείν. / 20. Λακεδαιμόνιοι δε οὐκ έφασαν πόλιν Έλληνίδα ανδραποδιείν, μέγα αγαθον είργασμένην έν τοις μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῆ Ελλάδι. άλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην, ἐφ' ορ τά τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιά καθελόντας, καὶ τὰς ναῦς πλην δώδεκα παραδόντας, καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας, τον αὐτον έχθρον καὶ φίλον νομίζοντας, Λακεδαιμονίοις έπεσθαι καὶ κατά γην καὶ κατά θάλατταν, ὅποι αν ήγωνται. 21. Θηραμένης δὲ καὶ οί σύν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανεφέροντο ταῦτα ἐς τὰς 'Αθήνας. εἰσιόντας δ' αὐτοὺς όχλος περιεχείτο πολὺς, φοβούμενοι μη ἄπρακτοι ήκοιεν ου γαρ έτι ένεχώρει μένειν δια τὸ πλήθος των απολλυμένων τω λιμώ. 22. Τη δε ύστεραία απήγγελλον οι πρέσβεις έφ' οίς οι Λακεδαιμόνιοι ποιοίντο την ειρήνην προηγόρει δε αυτών Θηραμένης, λέγων ώς χρη πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τείχη περιαιρείν.

αντειπόντων δε τινων αὐτῷ, πολλῷ δε πλειόνων ξυνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. 33. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει ἐς τὸν Πειραιᾶ, καὶ οἰ φυγάδες κατήεσαν, καὶ τὰ τείχη κατέσκαπτον ὑπὰ αὐλητρίδων πολλŷ προθυμία, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τŷ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

- ΙΙΙ. Τώ δ' επιόντι έτει εν ώ ην 'Ολυμπιας, η το στάδιον ένίκα Κροκίνας Θετταλός, Ευδίου έν Σπάρτη έφορεύουτος, Πυθοδώρου δ' έν 'Αθήναις άρχοντος, δυ 'Αθηναίοι, ότι εν ολιγαρχία ήρεθη, ούκ ονομάζουσιν, άλλ' άναρχίαν τον ένιαυτον καλούσιν έγένετο δε αυτη ή ολιγαρχία ώδε — 9. ἔδοξε τῷ δήμο τριάκοντα ἄνδρας έλεσθαι. οὶ τοὺς πατρίους νόμους ξυγγράψουσι, καθ' ους πολιτεύσουσι · καὶ ήρεθησαν ούτοι, Πολυάρχης, Κριτίας, Μηλόβιος, Ίππόλοχος, Ευκλείδης, Ίέρων, Μυησίλοχος, Χρέμων, Θηραμένης, 'Αρεσίας, Διοκλής, Φαιδρίας, Χαιρέλεως, 'Αναίτιος, Πείσων, Σοφοκλής, Έρατοσθένης, Χαρικλής, Όνομακλής, Θέογνις, Αισχίνης, Θεογένης, Κλεομήδης, Έρασίστρατος, Φείδων, Δρακουτίδης, Ευμάθης, 'Αριστοτέλης, 'Ιππόμαχος, Μυησιθείδης. 3. Τούτων δη πραχθέντων, απέπλει Λύσανδρος προς Σάμον . Αγις δ' έκ της Δεκελείας ἀπαγαγών το πεζον στράτευμα, διέλυσε κατά πόλεις έκάστους. . . . .
- 11. Οι δὲ τριάκοντα ἡρέθησαν μὲν ἐπεὶ τάχιστα τὰ μακρὰ τείχη καὶ τὰ περὶ τὸν Πειραιᾶ καθηρέθη αίρεθέντες δὲ ἐφ΄ ῷτε ξυγγράψαι νόμους, καθ΄ οὕστινας πολιτεύσοιντο, τούτους μὲν ἀεὶ ἔμελλον ξυγγράφειν τε καὶ ἀποδεικνύναι, βουλὴν δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς κατέστησαν, ὡς ἐδόκει αὐτοῖς.

  12. Ἐπειτα πρῶτον μὲν, οῦς πάντες ἤδεσαν ἐν τῆ δημοκρατία ἀπὸ συκοφαντίας ζῶντας, καὶ τοῖς καλοῖς καὶ ἀγαθοῖς βαρεῖς ὅντας, συλλαμβάνοντες ὑπῆγον θανάτου καὶ ἤ τε βουλὴ ἡδέως αὐτῶν κατεψηφίζετο, οἴ τε

άλλοι, δσοι ξυνήδεσαν έαυτοις μὴ ὅντες τοιοῦτοι, οὐδὲν ἤχθοντο. 18. Ἐπει δε ἤρξαντο βουλεύεσθαι ὅπως αν ἐξείη αὐτοις τἢ πύλει χρῆσθαι ὅπως βούλοιντο, ἐκ τούτου πρῶτον μεν, πεμψαντες ἐς Λακεδαίμονα Λίσχίνην τε καὶ ᾿Αριστοτέλην, ἔπεισαν Λύσανδρον φρουροὺς σφίσι ξυμπραξαι ἐλθείν, ἔως δὴ, τοὺς πονηρους ἐκποδων ποιησάμενοι, καταστησαιντο την πολιτείαν · θρεψειν δὲ αὐτοὶ ὑπισχνοῦντο. ὁ δὲ πεισθεὶς, τούς τε φρουροὺς καὶ Καλλίβιον άρμοστην ξυνεπραξεν αὐτοῖς πεμφθῆναι.

14. Οι δ' επει την φρουράν έλαβον, τον μεν Καλλίβιον έθεράπευον παση θεραπεία, ώς πάντα επαινοίη α πράττοιεν των δε φρουρών τούτου ξυμπέμποντος αυτοίς οθς έβούλοντο, ξυνελάμβανον οὐκέτι τοὺς πονηρούς τε και ολίγου άξίους, άλλ' ήδη οθς ενόμιζον ήκιστα μεν παρωθουμένους ἀνέχεσθαι, ἀντιπράττειν δέ τι ἐπιχειρούντας πλείστους αν τους ξυνεθέλοντας λαμβάνειν. 15. Τφ μεν ουν πρώτω χρόνω ὁ Κριτίας τῷ Θηραμένει ὁμογνώμων τε καὶ φίλος ην επεὶ δε αυτός μεν προπετής ην επὶ το πολλούς αποκτείνειν, άτε καὶ φυγων ύπο τοῦ δήμου, ὁ δὲ Θηραμένης αντέκοπτε, λέγων ότι ουκ είκος είη θανατούν, εί τις έτιματο ύπο του δήμου, τους δε καλούς καὶ ἀγαθούς μηδεν κακου είργάζετο · Έπεὶ καὶ έγω, έφη, καὶ σὺ πολλά δη τοῦ ἀρέσκειν ενεκα τὴ πόλει καὶ εἶπομεν καὶ ἐπράξαμεν. 16. 'Ο δε (έτι γαρ οικείως έχρητο τώ Εηραμενει) αντελεγεν, ότι ουκ έγχωροίη τοις πλεονεκτείν βουλομένοις, μη ούκ έκποδων ποιείσθαι τους ίκανωτατους διακωλύειν Εί δὲ, ὅτι τριώκοντά ἐσμεν καὶ οὺχ εἶς, ἢττόν τι οἴει, ὥσπερ τυραννίδος, ταύτης της αρχης χρηναι επιμελείσθαι, εὐήθης εί.

17. Έπεὶ δὲ, ἀποθνησκόντων πολλῶν καὶ ἀδίκως, πολλοὶ δῆλοι ἦσαν ξυνιστάμενοί τε καὶ θαυμάζοντες τί

έσοιτο ή πολιτεία, πάλιν έλεγεν ο Θηραμένης, ότι, εί μή τις κοινωνούς ίκανούς λήψοιτο των πραγμάτων, άδύνατον έσοιτο την ολιγαρχίαν διαμένειν. 18. εκ τούτου μέντοι Κριτίας καὶ οἱ ἄλλοι τριάκοντα, ήδη φοβούμενοι, καὶ οὐχ ήκιστα του Θηραμένην, μη συρρυείησαν προς αυτον οί πολίται, καταλέγουσι τρισχιλίους τους μεθέξοντας δή των πραγμάτων. 19. ὁ δ' αὐ Θηραμένης καὶ πρὸς ταῦτα έλεγεν, ότι άτοπον δοκοίη έαυτώ είναι, το πρώτον μεν βουλομένους τους βελτίστους των πολιτών κοινωνούς ποιήσασθαι τρισχιλίους, ώσπερ του άριθμου τοῦτου έχουτά τινα ἀνάγκην καλούς καὶ ἀγαθούς είναι, καὶ οὖτ' έξω τούτων σπουδαίους, οὖτ' έντος τούτων πονηρούς οἶόν τε εἶη γενέσθαι · "Επειτα δ', έφη, όρω έγωγε δύο ύμας τὰ έναντιώτατα πράττοντας, βιαίαν τε την άρχην καὶ ήττονα των άρχομένων κατασκευαζομένους. 30. Ο μεν ταῦτ' ἔλεγεν. οἱ δ' έξετασιν ποιήσαντες των μεν τρισχιλίων έν τη άγορα, των δε έξω τοῦ καταλόγου ἄλλων ἀλλαχοῦ, ἔπειτα κελεύσαντες έπὶ τὰ ὅπλα ἐν ῷ ἐκεῖνοι ἀπεληλύθεσαν, πέμψαντες τοὺς φρουρούς καὶ τῶν πολιτῶν τοὺς ὁμογνώμονας αὐτοῖς, τὰ όπλα πάντων, πλην των τρισχιλίων, παρείλοντο καὶ άνακομίσαντες ταῦτα ές τὴν ἀκρόπολιν, ξυνέθηκαν έν τῷ ναῷ.

31. Τούτων δὲ γενομένων, ὡς ἐξὸν ἤδη ποιεῖν αὐτοῖς ὅτι βούλοιντο, πολλοὺς μὲν ἔχθρας ἔνεκα ἀπέκτεινον, πολλοὺς δὲ χρημάτων. ἔδοξε δ' αὐτοῖς, ὅπως ἔχοιεν καὶ τοῖς φρουροῖς χρήματα διδόναι, καὶ τῶν μετοίκων ἔνα ἔκαστον λαβεῖν καὶ αὐτοὺς μὲν ἀποκτεῖναι, τὰ δὲ χρήματα αὐτῶν ἀποσημήνασθαι. 32. Ἐκέλευον δὲ καὶ τὸν Θηραμένην λαβεῖν ὅντινα βούλοιτο. ὁ δ' ἀπεκρίνατο · ᾿Αλλ' οὐ δοκεῖ μοι, ἔφη, καλὸν εἶναι, φάσκοντας βελτίστους εἶναι, ἀδικώτερα τῶν συκοφαντῶν ποιεῖν. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ, παρ' ὧν χρήματα λαμβάνοιεν, ζῆν εἴων · ἡμεῖς δὲ ἀποκτενοῦμεν

μηδεν αδικούντας, ΐνα χρήματα λαμβάνωμεν; πῶς οὐ ταῦτα τῷ παντὶ ἐκείνων ἀδικώτερα; 28. Οἱ δ', ἐμποδῶν νομίζοντες αὐτὸν εἶναι τῷ ποιεῖν ὅτι βούλοιντο, ἐπιβουλεύουσιν αὐτῷ, καὶ ἰδία πρὸς τοὺς βουλευτὰς ἄλλος πρὸς ἄλλον διέβαλλον, ὡς λυμαινόμενον τὴν πολιτείαν. καὶ παραγγείλαντες νεανίσκοις, οἱ ἐδόκουν αὐτοῖς θρασύτατοι εἶναι, ξιφίδια ὑπὸ μάλης ἔχοντας παραγενέσθαι, ξυνέλεξαν τὴν βουλήν. 24. ἐπεὶ δὲ ὁ Θηραμένης παρῆν, ἀναστὰς ὁ Κριτίας ἔλεξεν ὧδε·

🖪 ανδρες βουλευταὶ, εἰ μέν τις ὑμῶν νομίζει πλέονας τοῦ καιροῦ ἀποθνήσκειν, έννοησάτω ὅτι, ὅπου πολιτεῖαι μεθίστανται, πανταχού ταύτα γίγνεται πλείστους δ' ανώγκη πολεμίους είναι τοις ές όλιγαρχίαν μεθιστάσι, διά τε τὸ πολυανθρωποτάτην τῶν Ελληνιδων τὴν πόλιν είναι, καὶ διὰ τὸ πλείστον χρόνον ἐν ἐλευθερία τὸν δημον τεθράφθαι. 25. ήμεις δε, γνόντες μεν τοις οίοις ήμιν τε καὶ ύμιν γαλεπην πολιτείαν είναι δημοκρατίαν, γνόντες δε δτι Λακεδαιμονίοις τοις περισώσασιν ήμας ό μεν δήμος οὖποτ' αν φίλος γένοιτο, οί δε βέλτιστοι αεί αν πιστοί διατελοίεν, διὰ ταῦτα σὺν τῆ Λακεδαιμονίων γνώμη τήνδε τὴν πολιτείαν καθίσταμεν. 26. καὶ ἐιίν τινα αἰσθανώμεθα ἐναντίον τη ολιγαργία, δσον δυνάμεθα έκποδων ποιούμεθα πολύ δε μάλιστα ήμιν δοκεί δίκαιον είναι, εί τις ήμων αὐτων λυμαίνεται ταύτη τη καταστάσει, δίκην αὐτον διδόναι. 27. Νῦν οὖν αἰσθανόμεθα Θηραμένην τουτονὶ, οἶς δύναται, άπολλύντα ήμας τε καὶ ύμας. ώς δὲ ταῦτα ἀληθη, ἡν κατανοήτε, ευρήσετε ούτε ψέγοντα ουδένα μαλλον Θηραμένους τουτουί τὰ παρόντα, ούτε έναντιούμενον, όταν τινὰ έκποδων βουλώμεθα ποιήσασθαι των δημαγωγών. εί μεν τοίνυν έξ άρχης ταθτα εγίγνωσκε, πολέμιος μεν ήν, ού μέντοι πονηρός γ' αν δικαίως ένομίζετο . 28. νῦν δέ, --

αύτος μεν ἄρξας της προς Λακεδαιμονίους πίστεως καὶ φιλίας, αύτος δε της του δήμου καταλύσεως, μάλιστα δε εξορμήσας ήμας τοις πρώτοις ύπαγομένοις είς ήμας δίκην έπιτιθέναι, - νῦν, ἐπεὶ καὶ ὑμεῖς και ἡμεῖς φανερῶς ἐχθροὶ τῷ δήμφ γεγενήμεθα, οὐκέτ' αὐτῷ τὰ γιγνόμενα ἀρέσκει, όπως αὐτὸς μὲν αὖ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ καταστή, ήμεῖς δὲ δίκην δώμεν των πεπραγμένων. 29. ώστε ου μόνον ως έχθρω αὐτῶ προσήκει, ἀλλὰ καὶ ὡς προδότη ὑμῶν τε καὶ ἡμῶν, διδόναι την δίκην, καίτοι τοσούτω μεν δεινότερον προδοσία πολέμου, όσφ χαλεπώτερον φυλάξασθαι το άφανες τοῦ φανεροῦ · τοσούτω δ' ἔχθιον, ὅσω πολέμιοι μεν ἄνθρωποι καὶ σπένδονται αὐθις, καὶ πιστοὶ γίγνονται · δν δ αν προδιδόντα λαμβάνωσι, τούτω οὖτε ἐσπείσατο πώποτε ούδεις, οὖτ' ἐπίστευσε τοῦ λοιποῦ. 30. "Ινα δὲ εἰδητε δτι ού καινà ταῦτα οὖτος ποιεῖ, ἀλλὰ φύσει προδότης ἐστὶν, άναμνήσω ύμας τα τούτφ πεπραγμένα. ούτος γαρ, έξ αρχής μεν τιμώμενος ύπο του δήμου κατά τον πατέρα Αγνωνα, προπετέστατος έγένετο την δημοκρατίαν μεταστήσαι είς τους τετρακοσίους, και έπρώτευεν έν έκείνοις. ἐπεὶ δ' ήσθετο ἀντίπαλόν τι τῆ ὀλιγαρχία ξυνιστάμενον, πρώτος αὖ ήγεμὼν τῷ δήμφ ἐπ' ἐκείνους ἐγένετο. 31. ὅθεν δήπου καὶ κόθορνος ἐπικαλείται. καὶ γὰρ ὁ κόθορνος άρμόττειν μεν τοίς ποσίν αμφοτέροις δοκεί, αποβλέπει δ' έπ' άμφότερου. δεί δε, & Θηράμενες, ἄνδρα τον ἄξιον ζην οὐ προώγειν μεν δεινον είναι είς πρώγματα τους ξυνόντας, ην δέ τι ἀντικόπτη, εὐθὺς μεταβάλλεσθαι · ἀλλ' ὅσπερ ἐν νηὶ διαπονείσθαι, έως αν είς οθρον καταστώσιν εί δε μη, πώς αν αφίκοιντό ποτε ένθα δεί, εί, επειδών τι αντικόψη, εὐθὺς ές τάναντία πλέοιεν ://32. Καὶ εἰσὶ μεν δήπου πᾶσαι μετα-βολαὶ πολιτειών θανατηφόροι · σὺ δὲ, διὰ τὸ εὐμετάβολος είναι, πλείστοις μεν μεταίτιος εί έξ όλιγαρχίας ύπο του

δήμου ἀπολωλέναι, πλείστοις δ' ἐκ δημοκρατίας ὑπὸ τῶν βελτιόνων. Ούτος δέ τοί έστιν, δς, ταχθείς ανελέσθαι ύπο των στρατηγών τους καταδύντας 'Αθηναίων έν τη περί Λέσβον ναυμαχία, αυτος ούκ ανελόμενος, όμως των στρατηγων κατηγορών απέκτεινεν αυτούς, ίνα αυτός περισωθείη. 33. δστις γε μην φανερός έστι του μεν πλεονεκτείν αεί έπιμελούμενος, τοῦ δὲ καλοῦ καὶ τῶν φίλων μηδὲν ἐντρεπόμενος, πως τούτου χρή ποτε φείσασθαι; πως δ οὐ φυλάξασθαι, είδότας αυτού τὰς μεταβολάς, ώς μη καὶ ήμᾶς ταὐτὸ δυνασθή ποιήσαι; ήμεις οὐν τοῦτον ὑπώγομεν καὶ ώς έπιβουλεύοντα, καὶ ώς προδιδόντα ήμας τε καὶ ύμας. 84. 'Ως δ' εἰκότα ποιοῦμεν, καὶ τάδ' εννοήσατε. καλλίστη μεν γάρ δήπου δοκεί πολιτεία είναι ή Λακεδαιμονίων εί δ έν έκείνη έπιχειρήσειέ τις των Έφόρων, αντί του τοις πλείοσι πείθεσθαι, ψέγειν τε την άρχην καὶ έναντιοῦσθαι τοίς πραττομένοις, ούκ αν οίεσθε αυτον και ύπ' αυτών τών 🔿 Έφορων καὶ ὑπὸ τῆς ἄλλης ἀπάσης πόλεως τῆς μεγίστης τιμωρίας αξιωθήναι; καὶ ύμεις οὖν, ἐὰν σωφρονήτε, οὐ τούτου αλλ' ύμων αυτών φείσεσθε ώς ούτος, σωθείς μεν, πολλούς αν μέγα φρονείν ποιήσειε των έναντία γιγνωσκόντων ύμιν · ἀπολόμενος δὲ, πάντων καὶ τῶν ἐν τῆ πόλει καὶ των έξω ύποτέμοι αν τας έλπίδας.

35. 'Ο μὲν ταῦτ' εἰπῶν ἐκαθέζετο · Θηραμένης δὲ ἀναστὰς ἔλεξεν · 'Αλλὰ πρῶτον μὲν μνησθήσομαι, ὦ ἄνδρες, δ τελευταῖον κατ' ἐμοῦ εἶπε. φησὶ γώρ με τοὺς στρατηγοὺς ἀποκτεῖναι κατηγοροῦντα. ἐγὼ δὲ οὐκ ἦρχον κατ' ἐκείνων λόγου, ἀλλ' ἐκεῖνοι ἔφασαν, προσταχθέν μοι ὑφ' ἑαυτῶν, οὐκ ἀνελέσθαι τοὺς δυστυχοῦντας ἐν τῆ περὶ Λέσβον ναυμαχία. ἐγὼ δὲ ἀπολογούμενος, ὡς διὰ τὸν χειμῶνα οὐδὲ πλεῖν, μὴ ὅτι ἀναιρεῖσθαι τοὺς ἄνδρας, δυνατὸν ἦν, ἔδοξα τῆ πόλει εἰκότα λέγειν, ἐκεῖνοι δὲ ἑαυτῶν κατηγορεῖν ἐφαί-

νοντο · φάσκοντες γὰρ οἶον τε εἶναι σῶσαι τοὺς ἄνδρας, προέμενοι αυτους απολέσθαι, αποπλέοντες ώχοντο. 36. ού μέντοι θαυμάζω γε το Κριτιαν παρανενομηκέναι · ότε γάρ ταῦτα ἡν, οὐ παρων ἐτύγχανεν, ἀλλ' ἐν Θετταλία μετὰ Προμηθέως δημοκρατίαν κατεσκεύαζε, καὶ τους πενέστας ωπλιζεν επί τους δεσπότας. 37. ων μεν ούν ούτος έκει έπραττε, μηδεν ένθάδε γένοιτο τάδε γε μέντοι όμο λογῶ ἐγὼ τούτῳ, εἶ τις ὑμᾶς μὲν τῆς ἀρχῆς βούλεται παθσαι, τους δ' επιβουλεύοντας ύμιν ισχυρούς ποιείν, δί καιον είναι της μεγίστης αυτον τιμωρίας τυγχάνεικ. δστις μέντοι ο ταῦτα πράττων ἐστὶν, οἶμαι αν ὑμας κάλλιστα κρίνειν, τά τε πεπραγμένα καὶ α νῦν πράττει ἔκαστος ήμων εί κατανοήσετε. 38. Ούκοῦν μέχρι μέν τοῦ ύμᾶς τε καταστήναι ές την βουλείαν, καὶ ἀρχὰς ἀποδειχθήναι, καὶ τους όμολογουμένως συκοφάντας υπάγεσθαι, πάντες ταυτά έγιγνώσκομεν επεί δέ γε ούτοι ήρξαντο ανδρας καλούς τε κάγαθους ξυλλαμβάνειν, έκ τούτου κάγω ήρξάμην τάναντία τούτοις γιγνώσκειν. 39. ήδειν γάρ ότι, αποθνήσκοντος μεν Λέοντος του Σαλαμινίου, ανδρός και όντος καὶ δοκούντος ίκανού είναι, ἀδικούντος δ' οὐδὲ εν, οί δμοιοι τούτφ φοβήσοιντο, φοβούμενοι δὲ έναντίοι τῆδε τῆ πολιτεία εσοιντο. εγίγνωσκον δε ότι, Ευλλαμβανομένου Νικηράτου τοῦ Νικίου, καὶ πλουσίου καὶ οὐδὲν πώποτε δημοτικον οὖτε αὐτοῦ οὖτε τοῦ πατρὸς πράξαντος, οἱ τούτφ δμοιοι δυσμενείς ύμιν γενήσοιντο. 40. άλλα μην, καὶ 'Αντιφώντος ύφ' ύμων απολλυμένου, δς έν τω πολέμω δύο τριήρεις εὖ πλεούσας παρείχετο, ἠπιστάμην ὅτι καὶ οἱ πρόθυμοι τη πόλει γεγενημένοι πάντες υπόπτως υμίν έξοιεν. ἀντείπον δὲ καὶ ὅτε τῶν μετοίκων ἔνα ἔκαστον λαβείν έφασαν χρηναι εὐδηλον γὰρ ην ὅτι, τούτων ἀπολομένων, καὶ οἱ μέτοικοι ἄπαντες πολέμιοι τῷ πολιτείο

έσοιντο. 41. ἀντείπον δὲ καὶ ὅτε τὰ ὅπλα τοῦ πλήθους παρηρούντο, οὐ νομίζων χρήναι ἀσθενή τὴν πόλιν ποιείν· οὐδὲ γαρ τους Λακεδαιμονίους εώρων τούτου ένεκα βουλομένους περισώσαι ήμας, όπως, ολίγοι γενόμενοι, μηδεν δυναίμεθα αὐτοὺς ὡφελεῖν εξην γὰρ αὐτοῖς, εἰ τούτου γ' εδέοντο, καὶ μηδένα λιπείν, ολίγον έτι χρόνον τῷ λιμῷ πιέσαντας. 42. οὐδέ γε το φρουρούς μισθούσθαι ξυνήρεσκέ μοι, έξον αὐτῶν τῶν πολιτῶν τοσούτους προσλαμβάνειν, ἔως ραδίως οί άρχοντες έμέλλομεν των άρχομένων κρατήσειν. Έπει γε μην πολλούς έώρων έν τη πόλει τη άρχη τήδε δυσμενεις, πολλούς δε φυγιίδας γιγνομένους, ούκ αὐ εδόκει μοι ούτε Θρασύβουλον ούτε "Ανυτον ούτε 'Αλκιβιάδην φυγαδεύειν ηδειν γαρ ότι ούτω γε το αντίπαλον ισχυρον έσοιτο, εί τῷ μὲν πλήθει ἡγεμόνες ίκανοὶ προσγενήσοιντο, τοίς δε ήγεισθαι βουλομένοις ξύμμαχοι πολλοί φανήσοιντο. 43. 'Ο ταῦτα οὖν νουθετῶν ἐν τῷ φανερῷ, πότερα εὐμενης αν δικαίως, ή προδότης νομίζοιτο; οὐχ οἱ ἐχθροὺς, ὁ Κριτία, κωλύοντες πολλούς ποιείσθαι, οὐδὲ οἱ ξυμμάχους πλείστους διδάσκοντες κτασθαι, ούτοι τους πολεμίους ίσχυρους ποιούσιν · άλλὰ πολὺ μᾶλλον οἱ ἀδίκως τε χρήματα ἀφαιρούμενοι, καὶ τοὺς οὐδὲν ἀδικοῦντας ἀποκτείνοντες, οὖτοί είσιν οί καὶ πολλούς τοὺς έναντίους ποιοῦντες, καὶ προδιδόντες οὐ μόνον τοὺς φίλους, άλλα καὶ έαυτοὺς, δι' αἰσχροκέρδειαν. 44. Εί δε μη άλλως γνωστον ὅτι αληθη λεγω, ώδε επισκέψασθε. πότερον οιεσθε Θρασύβουλον, καὶ Ανυτον, καὶ τοὺς ἄλλους φυγάδας, ἃ ἐγὼ λέγω μᾶλλον ἂν ένθάδε βούλεσθαι γίγνεσθαι, ή α ούτοι πράττουσιν; έγω μεν γαρ οίμαι νῦν μεν αὐτοὺς νομίζειν ξυμμάχων πάντα μεστα είναι εί δε το κράτιστον της πόλεως προσφιλώς ήμιν είχε, χαλεπον αν ήγεισθαι είναι και το έπιβαίνειν ποι της χώρας. 45. A δ αὐ είπεν, ώς εγώ είμι οίος ἀεί ποτε

μεταβάλλεσθαι, κατανοήσατε καὶ ταῦτα. την μεν γὰρ των τετρακοσίων πολιτείαν καὶ αὐτὸς δήπου ὁ δημος έψηφίσατο, διδασκόμενος ώς οἱ Λακεδαιμόνιοι πώση πολιτεία μαλλον αν η δημοκρατία πιστεύσειαν. 46. έπει δέ γε έκεινοι μεν ούδεν ανίεσαν, οί δε αμφί 'Αριστοτέλην καί Μελάνθιον καὶ 'Αρίσταρχον, στρατηγούντες, φανεροὶ έγένοντο επὶ τῷ χώματι έρυμα τειχίζοντες, ές δ έβούλοντο τους πολεμίους δεξάμενοι ύφ' αύτοις και τοις έτέροις την πόλιν ποιήσασθαι, - εἰ ταῦτ' αἰσθόμενος έγω διεκώλυσα, τοῦτ' ἔστι προδότην είναι τῶν φίλων; 47. 'Αποκαλεί δὲ κόθορνόν με, ως άμφοτέροις πειρώμενου άρμόττειν δστις δε μηδετέροις αρέσκει, τοῦτον — ὁ προς των θεων — τί ποτε καὶ καλέσαι χρή; σὺ γὰρ δὴ ἐν μὲν τῆ δημοκρατία πώντων μισοδημότατος ενομίζου, εν δε τη αριστοκρατία πώντων μισοχρηστότατος γεγένησαι. 48. έγω δ', ω Κριτία, έκείνοις μεν ἀεί ποτε πολεμῶ τοῖς οὐ πρόσθεν οἰομένοις καλην αν δημοκρατίαν είναι, πρίν και οι δούλοι, και οί δι' ἀπορίαν δραχμής αν ἀποδόμενοι την πόλιν, δραχμής μετέχοιεν καὶ τοῖσδέ γ' αὖ ἀεὶ ἐναντίος εἰμὶ, οἱ οὐκ οἴονται καλην αν εγγενέσθαι ολιγαρχίαν, πριν είς το ύπ' ολίγων τυραννείσθαι την πόλιν καταστήσειαν. το μέντοι σύν τοις δυναμένοις, και μεθ ίππων και μετ' άσπίδων ώφελείν δια τούτων την πολιτείαν, πρόσθεν άριστον ήγούμην είναι, καὶ νῦν οὐ μεταβάλλομαι. 49. εἰ δ' ἔχεις είπειν, & Κριτία, δπου έγω ξύν τοις δημοτικοίς ή τυραννικοίς τους καλούς τε κάγαθους άποστερείν πολιτείας έπεχείρησα, λέγε · ἐὰν γὰρ ἐλεγχθῶ ἡ νῦν ταῦτα πράττων, ἡ πρότερον πώποτε ταῦτα πεποιηκῶς, ὁμολογῶ τὰ πάντων έσχατώτατα παθών αν δικαίως αποθνήσκειν.

50. 'Ως δ εἰπῶν ταῦτα ἐπαύσατο, καὶ ἡ βουλὴ δήλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι, εἰ

ἐπιτρέψει τῆ βουλῆ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθων καὶ διαλεχθείς τι τοῖς τριάκοντα, ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοῦς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῆ βουλῆ ἐπὶ τοῖς δρυφίκτοις. 51. πάλιν δ' εἰσελθων, εἶπεν· Ἐγὼ, ὡ βουλῆ, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἴου δεῖ, ὸς ἀν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. καὶ γὰρ οἴδε οἱ ἐφεστηκότες οὖ φασιν ἡμῦν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενου. ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις, τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὅντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου τῶν δ΄ ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, ξυνδοκοῦν ἄπασιν ἡμῖν. καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν.

- 52. 'Ακούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν Ἑστίαν, καὶ εἶπεν ' Εγὰ δ', ἔφη, ὧ ἄνδρες, ἰκετεύω τὰ πίντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτία εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ, μήτε ὑμῶν δν ἃν βούληται, ἀλλ', ὅνπερ νόμον οῦτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. 53. καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς, οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός · ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδείξαι, ὅτι οὖτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ἡμῶν μέντοι, ἔφη, ὧ ἄνδρες καλοὶ κὰγαθοὶ, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γιγνώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἡ τὸ ὑμῶν ἑκάστου.
- 54. Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἔνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην. ἐκείνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου, τοῦ θρασυτάτου αὐτῶν καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας · Παρα-

δίδομεν ύμιν, έφη, Θηραμένην τουτονί, κατακεκριμένον κατά τον νόμον · ύμεις δε λαβόντες και απαγαγόντες, οι ενδεκα, οῦ δεῖ, τὰ ἐκ τούτων πράσσετε. 55. Ώς δὲ ταῦτα εἶπεν, είλκε μεν από του βωμού ο Σάτυρος, είλκον δε οι υπηρέται. ό δε Θηραμένης, ώσπερ είκος, και θεούς επεκαλείτο και ανθρώπους καθοράν τὰ γιγνόμενα. ή δὲ βουλή ήσυχίων είχεν, όρωσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις όμοίους Σατύρω, καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρες τῶν φρουρων, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρῆσαν. 56. οί δ' ἀπήγαγον τον ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς, μάλα μεγάλη τη φωνή δηλουντα οία έπασχε. Λέγεται δε εν ρήμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ · ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος, ὅτι οἰμώξοιτο εὶ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο · *Αν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρα, ἔφη, οἰμώξομαι; Καὶ ἐπεί γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζύμενος τὸ κώνειον έπιε, το λειπόμενον έφασαν αποκοτταβίσαντα είπειν αυτόν Κριτία τουτ' έστω τώ καλώ. Και τουτο μεν ούκ άγνοω, ότι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα. έκεινο δε κρίνω του ανδρός αγαστον, το του θανάτου παρεστηκότος μήτε το φρόνιμον μήτε το παιγνιώδες απολιπείν έκ της ψυχης.

- IV. Θηραμένης μεν δη οὕτως ἀπέθανεν οἱ δὲ τριάκοντα, ὡς ἐξὸν ήδη αὐτοῖς τυραννεῖν ἀδεῶς, προεῖπον μὲν τοῖς ἔξω τοῦ καταλόγου μη εἰσιέναι ἐς τὸ ἄστυ, ῆγον δὲ ἐκ τῶν χωρίων, ἵνα αὐτοὶ καὶ οἱ φίλοι τοὺς τούτων ἀγροὺς ἔχοιεν. φευγόντων δὲ ἐς τὸν Πειραιᾶ, καὶ ἐντεῦθεν πολλοὺς ἄγοντες, ἐνέπλησαν καὶ τὰ Μέγαρα καὶ τὰς Θήβας τῶν ὑποχωρούντων.
- 2. Ἐκ δὲ τούτου Θρασύβουλος, ὁρμηθεὶς ἐκ Θηβῶν ὡς σὺν ἐβδομήκοντα, Φυλὴν χωρίον καταλαμβάνει ἰσχυρόν. οι δὲ τριάκοντα ἐβοήθουν ἐκ τοῦ ἄστεος σὑν τε τοῖς τρισχιλίοις καὶ σὺν τοῖς ἱππεῦσι, καὶ μάλ' εὐημερίας οὕσης.

ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο, εὐθὺς μὲν θρασυνόμενοί τινες τῶν νέων προσέβαλον πρὸς τὸ χωρίον, καὶ ἐποίησαν μὲν οὐδὲν, τραύματα δὲ λαβόντες ἀπῆλθον. 3. βουλομένων δὲ τῶν τριώκοντα ἀποτειχίζειν, ὅπως ἐκπολιορκήσειαν αὐτοὺς ἀποκλείσαντες αὐτοῖς τὰς ἐφόδους τῶν ἐπιτηδείων, ἐπιγίγνεται τῆς νυκτὸς χιῶν παμπληθῆς καὶ τῆ ὑστεραία οἱ δὲ νιφόμενοι ἀπῆλθον εἰς τὸ ἄστυ, μάλα συχνοὺς τῶν σκευοφόρων ὑπὸ τῶν ἐκ Φυλῆς ἀποβαλόντες. 4. γιγνώσκοντες δε ὅτι καὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν λεηλατήσοιεν, εἰ μή τις φυλακὴ ἔσοιτο, διαπέμπουσιν εἰς τὰς ἰσχατιὰς, ὅσον πεντεκαίδεκα στάδια ἀπὸ Φυλῆς, τούς τε Λακωνικοὺς πλὴν ὀλίγων φρουροὺς, καὶ τῶν ἱππέων δύο φυλάς. οὖτοι δὲ στρατοπεδευσάμενοι ἐν χωρίω λασίω, ἐφύλαττον.

- 5. 'Ο δε Θρασύβουλος, ήδη συνειλεγμένων ές την Φυλην περὶ έπτακοσίους, λαβων αὐτους, καταβαίνει της νυκτός. θεμενος δε τὰ ὅπλα ἴσον τρία ἡ τέτταρα στάδια ἀπὸ τῶν φρουρών, ήσυχίαν είχεν. 6. έπει δε προς ήμεραν εγίγνετο, καὶ ήδη ἀνίσταντο, ὅποι ἐδείτο ἔκαστος, ἀπὸ τῶν ὅπλων, και οί ιπποκόμοι ψήχοντες τους ιππους ψόφον εποίουν, εν τούτω αναλαβόντες οι περί Θρασύβουλον τὰ ὅπλα, δρόμω προσέπιπτον καὶ ἔστι μεν οθς αὐτῶν κατέβαλον, πάντας δε τρεψάμενοι εδίωξαν εξ ή επτά στάδια και απέκτειναν των μεν όπλιτων πλέον ή είκοσι και έκατον, των δε ίππέων Νικόστρατόν τε του καλου επικαλούμενου, καὶ άλλους δε δύο, έτι καταλαβόντες έν ταις εύναις. 7. έπαναχωρήσαντες δε και τρόπαιον στησάμενοι, συσκευασάμενοι οπλα τε όσα έλαβον καὶ σκεύη, ἀπηλθον ἐπὶ Φυλης. οἱ δὲ ἐξ αστεος ίππεις βοηθήσαντες των μεν πολεμίων οὐδένα έτι είδον προσμείναντες δε έως τους νεκρούς ανείλοντο οί προσήκουτες, ανεχώρησαν ές το άστυ.
  - 8. Έκ δε τούτου οί τριάκοντα, οὐκέτι νομίζοντες ἀσφαλή

σφίσι τὰ πρώγματα, ἐβουλήθησαν Ἐλευσίνα ἐξιδιώσασθαι, ὅστε εἶναι σφίσι καταφυγὴν, εἰ δεήσειε. καὶ παραγγείλαντες τοῖς ἰππεῦσιν, ἢλθον εἰς Ἐλευσίνα Κριτίας τε καὶ οἱ ἄλλοι τῶν τριικοντα ἐξέτασίν τε ποιήσαντες ἐν τοῖς ἱππεῦσι, φασκοντες εἰδέναι βούλεσθαι πόσοι εἶεν καὶ πόσης ψυλακῆς προσδεήσοιντο, ἐκέλευον ἀπογραφεσθαι πάντας · τὸν δὰ ἀπογραψάμενον ἀεὶ διὰ τῆς πυλίδος ἐπὶ τὴν θάλατταν ἐξιέναι. ἐπὶ δὲ τῷ αἰγιαλῷ τοὺς μὲν ἱππέας ἔνθεν καὶ ἔνθεν κατέστησαν, τὸν δ' ἐξιόντα ἀεὶ οἱ ὑπηρέται ξυνέδουν. ἐπεὶ δὲ πάντες ξυνειλημμένοι ἢσαν, Λυσίμαχον τὸν ἵππαρχον ἐκέλευσαν ἀναγαγόντα παραδοῦναι αὐτοὺς τοῖς ἔνδεκα.

9. Τη δ΄ ύστεραία εἰς τὸ Ἰλιδείον πορεκάλεσαν τοὺς ἐν τῷ καταλόγῳ ὁπλίτας καὶ τοὺς ἄλλους ἱππέας. ἀναστὰς δὲ Κριτίας ἔλεξεν Ἡμεῖς, ἔφη, ὡ ἄνδρες, οὐδὲν ἡττον ὑμῖν κατασκευιίζομεν τὴν πολιτείαν ἡ ἡμῖν αὐτοῖς. δεῖ οὖν ὑμᾶς, ὅσπερ καὶ τιμῶν μεθέξετε, οὕτω καὶ τῶν κινδύνων μετέχειν. τῶν οὖν ξυνειλεγμένων Ἐλευσινίων καταψηφιστέον ἐστὶν, ἵνα ταὐτὰ ἡμῖν καὶ θαρρήτε καὶ φοβήσθε. Δείξας δέ τι χωρίον, εἰς τοῦτο ἐκέλευσε φανερὰν φέρειν τὴν ψῆφον. 10. οἱ δὲ Λακωνικοὶ φρουροὶ ἐν τῷ ἡμίσει τοῦ Ἰλιδείου ἐξωπλισμένοι ἦσαν ἡν δὲ ταῦτα ἀρεστὰ καὶ τῶν πολιτῶν ὅσοις τὸ πλεονεκτεῖν μόνον ἔμελεν.

Έκ δὲ τούτου λαβῶν ὁ Θρασύβουλος τοὺς ἀπὸ Φυλῆς, περὶ χιλίους ήδη ξυνειλεγμένους, ἀφικυείται τῆς νυκτὸς ἐς τον Πειραια. οἱ δὲ τριάκοντα, ἐπεὶ ἤσθοντο ταῦτα, εὐθὺς ἐβοήθουν σύν τε τοῖς Λακωνικοῖς, καὶ σὺν τοῖς ἱππεῦσι και τοις ὁπλίταις ἔπειτα ἐχώρουν κατὰ τὴν εἰς τὸν Πειραια ἀμαξιτον ἀναφέρουσαν. 11. οἱ δὲ ἀπὸ Φυλῆς ἔτι μὲν ἐπεχειρησαν μὴ ἀνιέναι αὐτούς ἐπεὶ δὲ μέγας ὁ κύκλος ὧν πολλῆς φυλακῆς ἐδόκει δεῖσθαι, ούπω πολλοῖς οὐσι, συνεσπειράθησαν ἐπὶ τὴν Μουνυχίαν. οἱ δὲ ἐκ τοῦ

ἄστεος εἰς τὴν Ἱπποδάμειον ἀγορὰν ἐλθόντες, πρῶτον μὲν ξυνετάξαντο, ὥστε ἐμπλῆσαι τὴν όδὸν ἡ φερει πρός τε τὸ ἰερὸν τῆς Μουνυχίας ᾿Αρτέμιδος καὶ τὸ Βενδίδειον · καὶ ἐγένοντο βάθος οὐκ ἔλαττον ἡ ἐπὶ πεντήκοντα ἀσπίδων. οὕτω δὲ συντεταγμένοι ἐχώρουν ἄνω. 13. οἱ δὲ ἀπὸ Φυλῆς ἀντανέπλησαν μὲν τὴν όδὸν, βάθος δὲ οὐ πλέον ἡ εἰς δέκα ὁπλίτας ἐγένοντο. ἐτάχθησαν μέντοι ἐπ' αὐτοῖς πελτοφόροι τε καὶ ψιλοὶ ἀκοντισταὶ, ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ πετροβόλοι. οὕτοι μέντοι συχνοὶ ἢσαν · καὶ γὰρ αὐτόθεν προσεγένοντο. ἐν ῷ δὲ προσήεσαν οἱ ἐναντίοι, Θρασύβουλος τοὺς μετ' αὐτοῦ θέσθαι κελεύσας τὰς ἀσπίδας, καὶ αὐτὸς θέμενος, τὰ δ ἄλλα ὅπλα ἔχων, κατὰ μέσον στὰς, ἔλεξεν ·

13. Ανδρες πολίται, τους μεν διδάξαι, τους δε αναμνήσαι ύμων βούλομαι, ότι είσι των προσιόντων οί μεν το δεξιον έγοντες, ους ύμεις ημέραν πέμπτην τρεψάμενοι έδιώξατε· οί δ' ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου ἔσχατοι, οὖτοι δὴ οί τριάκοντα, οδ ήμας καὶ πόλεως απεστέρουν οὐδεν αδικοῦντας, καὶ οἰκιῶν ἐξήλαυνον, καὶ τοὺς φιλτάτους τῶν ἡμετέρων απεσημαίνοντο. αλλα νυν τοι παραγεγένηνται, οδ οδτοι μεν ούποτε φοντο, ήμεις δε αει ευχόμεθα. 14. έχοντες γαρο οπλα μεν εναντίοι αυτοίς καθέσταμεν οί δε θεοί - ότι ποτε και δειπνούντες ξυνελαμβανόμεθα και καθεύδοντες και αγοράζοντες, οί δε καὶ ούχ όπως άδικοῦντες, άλλ' οὐδ' έπιδημούντες έφυγαδευόμεθα - νύν φανερώς ήμιν συμμαχοῦσι. καὶ γὰρ ἐν εὐδία γειμῶνα ποιοῦσιν, ὅταν ἡμῖν συμφέρη καὶ όταν ἐγχειρώμεν, πολλών ὅντων ἐναντίων, ολίγοις οὐσι τρόπαια ιστασθαι διδόασι. 15. καὶ νῦν δὲ κεκομίκασιν ήμας είς χωρίον, εν ω ούτοι μεν ούτε βάλλειν ούτε ακοντίζειν ύπερ των προτεταγμένων, δια το προς όρθιον ίέναι, δύναιντ' αν ήμεις δε, ές το κάταντες καὶ

δόρατα άφιέντες καὶ άκόντια καὶ πέτρους, έξιξόμεθά τε αὐτῶν, καὶ πολλοὺς κατατρώσομεν. 16. καὶ ὧετο μὲν ἄν τις δεήσειν τοις γε πρωτοστάταις έκ του ίσου μάχεσθαι. νῦν δὲ, αν ύμεις, ώσπερ προσήκει, προθύμως ἀφιῆτε τὰ βέλη, άμαρτήσεται μεν ούδεις ών γε μεστή ή όδος, φυλαττόμενοι δε δραπετεύσουσιν αεί υπο ταις ασπίσιν ωστε εξέσται ώσπερ τυφλούς καὶ τύπτειν, ὅπου αν βουλώμεθα, καὶ ἐναλλομένους ανατρέπειν. 17. 'Αλλ', & ανδρες, ούτω χρή ποιείν, όπως έκαστός τις έαυτώ συνείσεται της νίκης αιτιώτατος ών. αΰτη γαρ ήμιν, αν θεος θέλη, νυν αποδώσει καὶ πατρίδα καὶ οἴκους καὶ ἐλευθερίαν καὶ τιμάς καὶ παίδας, οίς είσι, και γυναίκας. Ε μακάριοι δήτα, οι αν ήμων νικήσαντες επίδωσι την πασων ήδίστην ήμεραν εύδαίμων δὲ καὶ ἄν τις ἀποθάνη · μνημείου γὰρ οὐδεὶς οὕτω πλούσιος ων καλοῦ τεύξεται. Ἐξάρξω μεν οὐν εγω, ήνίκ αν καιρος ή, παιανα · όταν δε τον Ενυάλιον παρακαλέσωμεν, τότε πάντες όμοθυμαδον, άνθ ων ύβρίσθημεν, τιμωρώμεθα τους ἄνδρας.

18. Ταῦτα δ΄ εἰπὼν, καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε · καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγειλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη · Ἐπειδὰν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μὲν, ἔφη, ἡμεῖς · νίκη δε ἡμῖν ἔσται ἐπομένη, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὅς γ' ἐμοὶ δοκεῖ. 19. καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα, αὐτὸς μὲν, ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος, ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει · καὶ τέθαπται ἐν τἢ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ · οἱ δ΄ ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ. ἀπέθανον δ΄ ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἱππόμαχος · τῶν δ΄ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων, Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος · τῶν δ΄ ἄλλων περὶ ἐβδομήκοντα. καὶ τὰ μὲν ὅπλα ἔλαβον,

τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

30. Κλεόκριτος δε, ό των μυστών κήρυξ, μάλ' εὔφωνος ών, κατασιωπησάμενος έλεξεν Ανδρες πολίται, τί ήμας έξελαύνετε; τί ἀποκτείναι βούλεσθε; ήμείς γὰρ ύμᾶς κακον ούδεν πώποτε εποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δε ύμιν καί ίερων των σεμνοτάτων, καὶ θυσιών καὶ έορτων των καλλίστων, καὶ ξυγχορευταὶ καὶ ξυμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ ξυστρατιώται, και πολλά μεθ' ύμων κεκινδυνεύκαμεν κατά γην και κατά θάλατταν ύπερ της κοινης άμφοτέρων ήμων σωτηρίας τε καὶ έλευθερίας. 21. προς θεων πατρώων καὶ μητρώων, καὶ ξυγγενείας, καὶ κηδεστίας, καὶ έταιρίας (πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις), αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους, παύσασθε άμαρτάνοντες ἐς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοίς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οδ ιδίων κερδέων ένεκα ολίγου δείκ, πλείους απεκτόνασιν 'Αθηναίων έν οκτω μησίν, ή πάντες Πελοποννήσιοι δέκα έτη πολεμουντες. 22. έξον δ' ήμεν έν ειρήνη πολιτεύεσθαι, ούτοι του πάντων αισχιστόν τε και χαλεπώτατον και άνοσιώτατον και έχθιστον και θεοίς και ανθρώποις πόλεμον ήμιν προς άλληλους παρέχουσιν. άλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε, ότι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ύμεις, άλλα και ήμεις έστιν ους πολλά κατεδακρύσαμεν.

Ό μεν τοιαυτα έλεγεν. οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες, καὶ διὰ τὸ τοιαυτα προσακούειν, τους μεθ' ἐαυτων ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. 23. τῆ δ' ὑστεραία οἱ μὲν τριίκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι ξυνεκάθηντο ἐν τῷ ξυνεδρίω των δὲ τρισχιλίων ὅπου ἔκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὡς οὐ χρὴ καθυ-

φίεσθαι τοις εν Πειραιεί · δσοι δε επίστευον μηδεν ήδικηκέναι, αὐτοί τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον, ὡς οὐδεν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοις τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι, οὐδ' ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. καὶ τὸ τελευταίον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἐλέσθαι · καὶ είλοντο δέκα, ἔνα ἀπὸ φυλῆς.

24. Καὶ οἱ μὲν τριάκοντα Ἐλευσῖνάδε ἀπῆλθον· οἱ δὲ δέκα των εν ἄστει, καὶ μάλα τεταραγμένων καὶ ἀπιστούντων άλλήλοις, σύν τοις ίππάρχοις έπεμέλοντο. Εξεκάθευδον δὲ καὶ οἱ ἱππεῖς ἐν τῷ ἸΩιδείφ, τούς τε ἵππους καὶ τὰς ασπίδας έχουτες, καὶ δι' απιστίαν έφωδευον το μεν άφ' έσπέρας σὺν ταις ἀσπίσι κατὰ τὰ τείχη, τὸ δὲ πρὸς ὅρθρον συν τοις ιπποις, αεὶ φοβούμενοι μη επεισπέσοιεν τινες αὐτοῖς τῶν ἐκ τοῦ Πειραιῶς. 25. Οἱ δὲ, πολλοί τε ἤδη όντες και παντοδαποί, όπλα έποιούντο, οι μεν ξύλινα, οι δε οἰσύϊνα, καὶ ταῦτα ἐλευκοῦντρ. πρὶν δὲ ἡμέρας δέκα γενέσθαι, πιστά δόντες οίτινες ξυμπολεμήσειαν, καὶ εἰ ξένοι είεν. ισοτέλειαν έσεσθαι, έξήεσαν πολλοί μεν όπλιται, πολλοί δε γυμνήτες (εγένοντο δε αυτοίς καὶ ίππεις ώσει έβδομήκουτα), προνομάς δε ποιούμενοι, και λαμβάνοντες ξύλα και όπώραν, εκάθευδον πάλιν εν Πειραιεί. 26. των δ' εκ τοῦ αστεος άλλος μεν ούδεις σύν ὅπλοις ἐξήει, οί δὲ ίππεις έστιν ότε καὶ ληστάς έχειρούντο των έκ του Πειραιώς, καὶ την φάλαγγα αὐτῶν ἐκακούργουν. περιέτυγον δὲ καὶ τῶν Αλξωνέων τισίν, είς τους αύτων άγρους έπι τα έπιτήδεια πορευομένοις καὶ τούτους Λυσίμαχος ὁ ἵππαρχος ἀπέσφαξε, πολλά λιτανεύοντας, καὶ πολλών χαλεπώς φερόντων ίππέων. 27. ανταπέκτεινου δε και οί εν Πειραιεί των ίππέων ἐπ' ἀγροῦ λαβόντες Καλλίστρατον, φυλής Λεοντίδος. καὶ γὰρ ἦδη μέγα ἐφρόνουν, ὥστε καὶ πρὸς τὸ τείχος τοῦ ἄστεος προσέβαλλον. Εὶ δὲ καὶ τοῦτο δεῖ εἰπεῖν τοῦ μηχανοποιοῦ τοῦ ἐν τῷ ἄστει, ος, ἐπεὶ ἔγνω ὅτι κατὰ τον ἐκ Λυκείου δρόμον μέλλοιεν τὰς μηχανὰς προσάγειν, τὰ ζεύγη ἐκέλευσε πάντα άμαξιαίους λίθους ἄγειν, καὶ καταβάλλειν ὅπου ἔκαστος βούλοιτο τοῦ δρόμου. ὡς δὲ τοῦτο ἐγίνετο, πολλὰ εἶς ἔκαστος τῶν λίθων πράγματα παρεῖχε.

28. Πεμπόντων δὲ πρέσβεις ἐς Λακεδαίμονα, τῶν μὲν τριάκοντα έξ Έλευσίνος, των δ' έν καταλόγω έξ ἄστεος, καὶ βοηθείν κελευόντων, ώς άφεστηκότος τοῦ δίμου άπο Λακεδαιμονίων, Λύσανδρος, λογισάμενος ότι οδόν τε εξη ταχὺ ἐκπολιορκήσαι τοὺς ἐν τῷ Πειραιεῖ κατά τε γῆν καὶ κατά θάλατταν, εί των επιτηδείων αποκλεισθείησαν, ξυνέπραξεν έκατόν τε τάλαντα αὐτοῖς δανεισθήναι, καὶ αὐτὸν μεν κατά γην άρμοστην, Λίβυν δε τον άδελφον ναυαρχούντα ἐκπεμφθήναι. 29. καὶ ἐξελθων αὐτὸς μὲν Ἐλευσινάδε, ξυνελέγετο όπλίτας πολλούς Πελοποννησίους · ό δε ναύαρχος κατά θάλατταν εφύλαττεν, όπως μηδίν είσπλέοι αὐτοῖς των επιτηδείων . ωστε ταχύ πάλιν εν απορία ήσαν οί εν Πειραιεί, οί δ' εν τῷ ἄστει πάλιν αὖ μέγα εφρόνουν επὶ τῷ Λυσάνδρφ. ούτω δὲ προχωρούντων, Παυσανίας ὁ βασιλεύς, φθονήσας Λυσάνδρφ, εἰ κατειργασμένος ταῦτα ἄμα μεν ευδοκιμήσοι, αμα δε ίδίας ποιήσοιτο τας Αθήνας, πείσας των Ἐφόρων τρείς, έξάγει φρουράν. 30. συνείποντο δὲ καὶ οἱ σύμμαχοι πάντες πλην Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων. ούτοι δ' έλεγον μεν, ότι ου νομίζοιεν ευορκείν αν στρατευόμενοι επ' 'Αθηναίους, μηδεν παράσπονδον ποιούντας. έπραττον δε ταῦτα, ὅτι ἐγίγνωσκον Λακεδαιμονίους βουλομένους την των 'Αθηναίων χώραν οἰκείαν καὶ πιστην ποιήσασθαι. ὁ δὲ Παυσανίας ἐστρατοπεδεύσατο μὲν ἐν τῷ Αλιπέδφ καλουμένφ πρὸς τῷ Πειραιεί, δεξιὸν έχων κέρας, Λύσανδρος δὲ σὺν τοῖς μισθοφόροις τὸ εὐώνυμον,

81. Πέμπων δὲ πρέσβεις ὁ Παυσανίας πρὸς τοὺς ἐν Πειραιεί, εκέλευεν απιέναι επί τα έαυτων · επεί δ' οὐκ επείθοντο, προσέβαλλεν όσον ἀπὸ βοῆς ένεκεν, ὅπως μη δηλος είη εύμενης αυτοίς ών. ἐπεὶ δ' ουδεν ἀπὸ της προσβολής πράξας απήλθε, τη ύστεραία, λαβων των μεν Λακεδαιμονίων δύο μόρας, των δὲ 'Αθηναίων ίππέων τρεῖς φυλάς, παρηλθεν επί του κωφον λιμένα, σκοπών πη εθαποτείχιστος είη ὁ Πειραιεύς. 32. ἐπεὶ δὲ ἀπιόντος αὐτοῦ προσέθεόν τινες, καὶ πράγματα αὐτῷ παρείχον, ἀχθεσθείς παρήγγειλε τους μεν ιππέας ελαύνειν είς αυτους ενέντας, καὶ τους τὰ δέκα ἀφ' ήβης συνέπεσθαι · σὺν δὲ τοῖς ἄλλοις αυτος επηκολούθει. και απέκτειναν μεν εγγύς τριάκοντα τῶν ψιλῶν, τοὺς δ' ἄλλους κατεδίωξαν πρὸς τὸ ἐν Πειραιεί θέατρου. 33. έκει δε έτυγον εξοπλιζόμενοι οί τε πελτασταὶ πάντες, καὶ οἱ όπλιται τῶν ἐκ Πειραιῶς. καὶ οἱ μὲν ψιλοί εὐθὺς ἐκδραμόντες ἡκόντιζον, ἔβαλλον, ἐτόξευον, έσφενδόνων οἱ δὲ Λακεδιιμόνιοι, ἐπεὶ αὐτῶν πολλοὶ ἐτιτρώσκοντο, μάλα πιεζόμενοι ανεχώρησαν επὶ πόδα · οἱ δ έν τούτω πολύ μάλλον επέκειντο. ένταθθα δε αποθνήσκει Χαίρων τε καὶ Θίβραχος, ἄμφω πολεμάρχω, καὶ Λακράτης ό όλυμπιονίκης, καὶ άλλοι οἱ τεθαμμένοι Λακεδαιμονίων πρὸ τῶν πυλῶν ἐν Κεραμεικῷ. 34. ὁρῶν δὲ ταῦτα ὁ Θρασύβουλος καὶ οἱ ἄλλοι ὁπλίται ἐβοήθουν, καὶ ταχὺ παρετάξαυτο πρὸ τῶν ἄλλων ἐπ' ὀκτώ. Ο δὲ Παυσανίας, μάλα πιεσθείς, καὶ ἀναχωρήσας ὅσον στάδια τέτταρα ἡ πέντε προς λόφον τινά, παρήγγειλε τοις Λακεδαιμονίοις καὶ τοις άλλοις ξυμμάγοις επιγωρείν προς εαυτόν. Εκεί δὲ συνταξάμενος βαθείαν παντελώς την φάλαγγα, ήγεν ἐπὶ τους 'Αθηναίους. οί δ' είς χείρας μεν εδέξαντο, επειτα δε οί μεν εξεώσθησαν είς τον εν ταις Αλαίς πηλον, οί δε ενέκλιναν, καὶ ἀποθνήσκουσιν αὐτῶν ὡς πεντήκοντα καὶ ἑκατόν.

- 35. Ο δε Παυσανίας πρόπαιον στησάμενος ανεχώρησε. και ουδ ως ωργίζετο αυτοις, αλλά λάθρα πέμπων εδίδασκε τους εν Πειραιεί οία χρη λέγοντας πρέσβεις πέμπειν πρός έαυτον και τους παρόντας Έφορους. οι δ' επείθοντο. διίστη δὲ καὶ τοὺς ἐν τῷ ἄστει, καὶ ἐκέλευε πρὸς σφας προσιέναι ως πλείστους συλλεγομένους, λέγοντας ότι οὐδὲν δέονται τοῖς ἐν τῷ Πειραιεῖ πολεμεῖν, ἀλλὰ διαλυθέντες κοινή αμφότεροι Λακεδαιμονίοις φίλοι είναι. 36. ήδέως ταυτα καὶ Ναυκλείδας Εφορος ὢν συνήκουεν . έσπερ γαρ νομίζεται συν βασιλεί δύο των Εφόρων συστρατεύεσθαι, καὶ τότε παρῆν οὖτός τε καὶ ἄλλος, ἀμφότεροι της μετά Παυσανίου γνώμης όντες, μάλλον ή της μετά Λυσάνδρου. διὰ ταῦτα οὖν καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα προθύμως έπεμπον τούς τ' έκ Πειραιώς, έχοντας τας προς Λακεδαιμονίους σπονδάς, καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἐν τῷ ἄστει ίδιώτας, Κηφισοφωντά τε καὶ Μέλητον. 37. Έπεὶ μέντοι ούτοι ώγοντο ες Λακεδαίμονα, επεμπον δη καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινού έκ του άστεος, λέγοντας ότι αυτοί μεν παραδιδόασι καὶ τὰ τείχη, ἃ έχουσι, καὶ σφάς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις χρήσθαι ο τι βούλονται· άξιουν δ' έφασαν καὶ τους έν Πειραιεί, εὶ φίλοι φασὶν είναι Λακεδαιμονίοις, παραδιδόναι τόν τε Πειραια καὶ την Μουνυγίαν. 38. ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ Ἐφοροι καὶ οἱ ἔκκλητοι, ἐξέπεμψαν πεντεκαίδεκα ανδρας είς τὰς 'Αθήνας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Παυσανία διαλλάξαι ὅπη δύναιντο κάλλιστα. Οἱ δὲ διήλλαξαν, ἐφ' ὧτε εἰρήνην μεν έχειν ώς προς αλλήλους, απιέναι δε έπι τά έαυτῶν εκάστους, πλην τῶν τριάκοντα, καὶ τῶν ἔνδεκα, καὶ τῶν ἐν τῶ Πειραιεῖ ἀρξάντων δέκα · εἰ δέ τινες φοβοίντο των έξ άστεος, έδοξεν αυτοίς την Έλευσίνα κατοικείν.
- 39. Τούτων δὲ περανθέντων, Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα· οἱ δὲ ἐκ τοῦ Πειραιῶς, ἀνελθόντες σὺν τοῖς

οπλοις είς την ακρόπολιν, έθυσαν τη 'Αθηνά, επεί δε κατέβησαν οι στρατηγοί, ένθα δη ο Θραυσύβουλος έλεξεν. 40. Τμίν, έφη, ω έκ του άστεος άνδρες, συμβουλεύω έγω γυωναι ύμας αὐτούς. μάλιστα δ' αν γυοίητε, εὶ ἀναλογίσαισθε, έπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστὶν, ὥστε ἡμῶν άργειν επιγειρείν. πότερον δικαιότεροί έστε; άλλ' ὁ μεν δήμος, πενέστερος ύμων ων, οὐδεν πώποτε ένεκα χρημάτων ύμας ηδίκησεν ύμεις δε, πλουσιώτεροι πάντων όντες, πολλά καὶ αἰσχρὰ ἔνεκα κερδέων πεποιήκατε. ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδεν ύμιν προσήκει, σκέψασθε εὶ ἄρα ἐπ' ανδρεί τ ύμιν μέγα φρουητέου. 41. καὶ τίς αν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο, ή ώς επολεμήσαμεν προς άλλήλους; άλλα γνώμη φαίητ' αν προέχειν, ολ, έχοντες καὶ τείχος καὶ όπλα καὶ γρήματα καὶ ξυμμάγους Πελοποννησίους, ύπὸ των ούδεν τούτων έχόντων παρελύθητε; άλλ' έπὶ Λακεδαιμονίοις δη οίεσθε μέγα φρονητέον είναι; πως; οί γε, ώσπερ τους δάκνοντας κύνας κλοιώ δήσαντες παραδιδόασιν, ούτω κάκεινοι, ύμας παραδόντες τω ήδικημένω τούτω δήμω, οίχονται απιόντες; 42. οὐ μέντοι γε ύμας, & ανδρες, άξιω έγω ων ομωμόκατε παραβήναι ούδεν, άλλα και τούτο προς τοις άλλοις καλοις έπιδείξαι, ότι και εύορκοι και όσιοί έστε.

Εἰπῶν δὲ ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ ὅτι οὐδὲν δέοι ταράττεσθαι, ἀλλὰ τοῖς νόμοις τοῖς ἀρχαίοις χρῆσθαι, ἀνέστησε τὴν ἐκκλησίαν. 48. καὶ τότε μὲν ἀρχὰς καταστησάμενοι ἐπολιτεύοντο · ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ, ἀκούσαντες ξένους μισθοῦσθαι τοὺς ἐν Ἐλευσῖνι, στρατευσάμενοι πανδημεὶ ἐπ' αὐτοὺς, τοὺς μὲν στρατηγοὺς αὐτῶν εἰς λόγους ἐλθόντας ἀπέκτειναν, τοῖς δὲ ἄλλοις εἰσπέμψαντες τοὺς φίλους καὶ ἀναγκαίους, ἔπεισαν συναλλαγῆναι · καὶ ὀμόσαντες ὅρκους, ἢ μὴν μὴ μνησικακήσειν, ἔτι καὶ νῦν ὁμοῦ τε πολιτεύονται, καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένει ὁ δῆμος.

III. THE BATTLE OF MANTINEA.

[Hellenica, VII.]

- V. 11. Ἐπεὶ δὲ ἐγένετο Ἐπαμεινώνδας ἐν τἢ πόλει τῶν Σπαρτιατών, όπου μεν εμελλον έν τε ισοπέδω μαχείσθαι καὶ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν βληθήσεσθαι, οὐκ εἰσήει ταύτη, οὐδ όπου γε μηδεν πλέον μαχείσθαι των ολίγων πολλοί όντες. ένθα δε πλεονεκτείν αν ενόμιζε, τούτο λαβων το χωρίον κατέβαινε, καὶ οὐκ ἀνέβαινεν είς τὴν πόλιν. 12. τό γε μην εντεύθεν γενόμενον έξεστι μεν το θείον αιτιασθαι. έξεστι δε λέγειν ώς τοις απονενοημένοις ούδεις αν ύποσταίη. ἐπεὶ γὰρ ἡγεῖτο ᾿Αρχίδαμος οὐδὲ ἐκατὸν ἔχων ανδρας, καὶ διαβάς ὅπερ ἐδόκει τι ἔχειν κώλυμα, ἐπορεύετο προς δρθιον επί τους αντιπάλους, ενταύθα δη οί πύρ πνέοντες, οι νενικηκότες τους Λακεδαιμονίους, οι τώ παυτί πλέονες καὶ προσέτι ὑπερδέξια χωρία ἔχοντες, οὐκ ἐδέξαντο τους περί του 'Αρχίδαμου, άλλ' έγκλίνουσι. 18. καὶ οί μεν πρώτοι των Έπαμεινωνδου αποθνήσκουσιν έπει μέντοι αγαλλόμενοι τη νίκη εδίωξαν οι ενδοθεν πορρωτέρω τοῦ καιρού, ούτοι αὐ ἀποθνήσκουσι περιεγέγραπτο γὰρ, ὡς ἔοικεν, ὑπὸ τοῦ θείου μέχρι ὅσου ἡ νίκη ἐδέδοτο αὐτοῖς. καὶ ὁ μὲν δὴ ᾿Αρχίδαμος τρόπαιόν τε ἴστατο ἔνθα ἐπεκράτησε, καὶ τοὺς ἐνταῦθα πεσόντας τῶν πολεμίων ὑποσπόνδους ἀπεδίδου.
- 14. 'Ο δ' Επαμεινώνδας, λογιζόμενος ὅτι βοηθήσοιεν οἱ ᾿Αρκάδες εἰς τὴν Λακεδαίμονα, ἐκείνοις μὲν οὐκ ἐβούλετο καὶ πᾶσι Λακεδαιμονίοις ὁμοῦ γενομένοις μάχεσθαι, ἄλλως τε καὶ εὐτυχηκόσι, τῶν δὲ ἀποτετυχηκότων · πάλιν δὲ πορευθεὶς ὡς ἐδύνατο τάχιστα εἰς τὴν Τεγέαν, τοὺς μὲν ὁπλίτας ἀνέπαυσε, τοὺς δ΄ ἱππέας ἔπεμψεν εἰς τὴν Μαντίνειαν, δεηθεὶς αὐτῶν προσκαρτερήσαι, καὶ διδάσκων ὡς

πάντα μεν είκος έξω είναι τα των Μαντινέων βοσκήματα, πάντας δὲ τοὺς ἀνθρώπους, ἄλλως τε καὶ σίτου συγκομιδής ουσης. 15. Καὶ οἱ μὲν ορχοντο · οἱ δ' ᾿Αθηναῖοι ἱππεὶς όρμηθέντες έξ Έλευσινος έδειπνοποιήσαντο μέν έν Ίσθμώ, διελθόντες δε τὰς Κλεωνάς ετύγχανον προσιόντες είς την Μαντίνειαν, καὶ καταστρατοπεδευσάμενοι έντος τείχους έν ταις οικίαις. ἐπεὶ δὲ δηλοι ήσαν προσελαύνοντες οἱ πολέμιοι, έδεοντο οί Μαντινείς των 'Αθηναίων ίππεων βοηθήσαι, εί τι δύναιντο · έξω γαρ είναι και τα βοσκήματα πάντα και τους έργάτας, πολλούς δε και παίδας και γεραιτέρους των έλευθέρων άκούσαντες δε ταθτα οί 'Αθηναίοι έκβοηθοθσιν, έτι όντες ανάριστοι καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ἵπποι. 16. ἐνταῦθα δη τούτων αὖ την άρετην τίς οὐκ αν άγασθείη; οἱ καὶ πολύ πλείονας όρωντες τους πολεμίους, καὶ ἐν Κορίνθφ δυστυχήματος γεγενημένου τοις ίππευσιν, ούδεν τούτων έπελογίσαντο, οὐδ' ὅτι καὶ Θηβαίοις καὶ Θετταλοῖς τοῖς κρατίστοις ίππευσιν είναι δοκούσιν έμελλον μώχεσθαι, άλλ' αίσχυνόμενοι, εί παρόντες μηδέν ώφελήσειαν τους συμμάχους, ώς είδον τάχιστα τους πολεμίους, συνέρραξαν, έρωντες ανασώσασθαι την πατρώαν δόξαν. 17. καὶ μαγόμενοι αίτιοι μεν εγένοντο τὰ έξω πάντα σωθήναι τοῦς Μαντινεῦσιν, αὐτῶν δὲ ἀπέθανον ἄνδρες ἀγαθοὶ, καὶ ἀπέκτειναν δὲ δηλον ότι τοιούτους · οὐδεν γὰρ οὕτω βραχὺ ὅπλον εκάτεροι είχον φ ούκ έξικνούντο άλλήλων. και τους μεν φιλίους νεκρούς οὐ προήκαντο, τῶν δὲ πολεμίων ἦν οθς ὑποσπόνδους απέδοσαν.

18. 'Ο δ' αὖ 'Επαμεινώνδας, — ἐνθυμούμενος ὅτι ὀλίγων μὲν ἡμερῶν ἀνάγκη ἔσοιτο ἀπιέναι, διὰ τὸ ἐξήκειν τῆ στρατεία τὸν χρόνον, εἰ δὲ καταλείψοι ἐρήμους οἷς ἦλθε σύμμαχος, ἐκεῖνοι πολιορκήσοιντο ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων, αὐτὸς δὲ τῆ ἐαυτοῦ δόξῃ παντάπασιν ἔσοιτο λελυμασμένος, ἡττη-

μένος μεν εν Δακεδαίμονι σύν πολλφ όπλιτικφ ύπ' όλίγων, ήττημένος δε εν Μαντινεία ίππομαχία, αίτιος δε γεγενημένος, διά την είς Πελοπόννησον στρατείαν, τοῦ συνεστάναι Λακεδαιμονίους καὶ Αρκάδας καὶ Αχαιούς καὶ Ήλείους καὶ 'Αθηναίους · ώστε οὐκ ἐδόκει αὐτῷ δυνατὸν είναι αμαχεί παρελθείν, λογιζομένο ότι εί μεν νικώη, πάντα ταῦτα ἀναλύσοιτο : εἰ δὲ ἀποθάνοι, καλὴν τὴν τελευτὴν ήγήσατο έσεσθαι πειρωμένω τη πατρίδι άρχην Πελοπουνήσου καταλιπείν. 19. το μεν ούν αυτον τοιαυτα διανοείσθαι οὐ πάνυ μοι δοκεί θαυμαστον είναι · φιλοτίμων γὰρ ανδρών τὰ τοιαύτα διανοήματα το μέντοι το στράτευμα παρεσκευακέναι ώς πόνον τε μηδένα αποκάμνειν μήτε νυκτος μήτε ημέρας, κινδύνου τε μηδενος αφίστασθαι, σπάνιά τε τὰ ἐπιτήδεια ἔχοντας ὅμως πείθεσθαι ἐθέλειν, ταῦτῶ μοι δοκεί θαυμαστότερα είναι. 20. καὶ γὰρ ὅτε τὸ τελευταίον παρήγγειλεν αυτοίς παρασκευάζεσθαι ώς μάχης έσομένης, προθύμως μεν ελευκούντο οι ίππεις τὰ κράνη κελεύοντος εκείνου, επεγράφοντο δε και οι των Αρκάδων όπλιται ρόπαλα, ώς Θηβαίοι όντες, πάντες δε ήκονωντο καὶ λόγχας καὶ μαχαίρας, καὶ έλαμπρύνοντο τὰς ἀσπίδας.

21. Έπεὶ μέντοι ούτω παρεσκευασμένους ἐξήγαγεν, ἄξιον αὖ κατανοῆσαι ἃ ἐποίησε. πρῶτον μὲν γὰρ, ὥσπερ εἰκὸς, συνετάττετο. τοῦτο δὲ πράττων, σαφηνίζειν ἐδόκει ὅτι εἰς μάχην παρεσκευάζετο · ἐπεί γε μὴν ἐτέτακτο αὐτῷ τὸ στράτευμα ὡς ἐβούλετο, τὴν μὲν συντομωτάτην πρὸς τοὺς πολεμίους οὐκ ἦγε, πρὸς δὲ τὰ πρὸς ἐσπέραν ὅρη καὶ ἀντιπέραν τῆς Τεγέας ἡγεῖτο · ὥστε δόξαν παρεῖχε τοῖς πολεμίοις μὴ ποιήσεσθαι μάχην ἐκείνη τῆ ἡμέρα. 22. καὶ γὰρ δὴ ὡς πρὸς τῷ ὅρει ἐγένετο, ἐπεὶ ἐξετάθη αὐτῷ ἡ φάλαγξ, ὑπὸ τοῖς ὑψηλοῖς ἔθετο τὰ ὅπλα, ὥστε εἰκάσθη στρατοπεδευομένω. τοῦτο δὲ ποιήσας, ἔλυσε μὲν τῶν

πλείστων πολεμίων την έν ταις ψυχαις προς μάχην παρασκευήν, έλυσε δε την εν ταις συντάξεσιν. έπεί γε μην παραγαγών τους έπι κέρως πορευομένους λόχους είς μέτωπου, ισχυρου εποιήσατο το περί εαυτου εμβολου, τότε δή αναλαβείν παραγγείλας τα όπλα ήγείτο · οί δ' ήκολούθουν. οί δε πολέμιοι ώς είδον παρά δόξαν επιόντας, ούδεις αὐτῶν ήσυχίαν έχειν ήδύνατο, άλλ' οἱ μεν έθεον εἰς τὰς τάξεις, οἱ δὲ παρετάττοντο, οἱ δὲ ἵππους ἐχαλίνουν, οἱ δὲ θώρακας ένεδύοντο, πάντες δὲ πεισομένοις τι μᾶλλον ἡ ποιήσουσιν έφκεσαν. 23. Ο δε το στράτευμα αντίπρωρον ώσπερ τριήρη προσήγε, νομίζων, όπη έμβαλων διακόψειε, διαφθερείν όλον το των εναντίων στράτευμα καὶ γαρ δη τω μεν **ἰ**σχυροτάτφ παρεσκευάζετο ἀγωνίζεσθαι, τὸ δὲ ἀσθενέστατον πόρρω ἀπέστησεν, είδως ὅτι ἡττηθεν ἀθυμίαν αν παράσχοι τοῖς μεθ' ἐαυτοῦ, ῥώμην δὲ τοῖς πολεμίοις. καὶ μην τους ίππέας οι μεν πολέμιοι αντιπαρετάξαντο ώσπερ όπλιτων φάλαγγα βάθος, έφεξης και έρημον πεζων άμίππων · 24. ό δ' Επαμεινώνδας αὐ καὶ τοῦ ίππικοῦ ἔμβολον ισχυρον εποιήσατο, και άμίππους πεζούς συνέταξεν αὐτοις, νομίζων το ίππικου έπει διακόψειεν, όλου το άντίπαλου νενικηκώς έσεσθαι · μάλα γὰρ χαλεπὸν εύρειν τοὺς έθελήσοντας μένειν, ἐπειδών τινας φεύγοντας τῶν ἐαυτῶν ὁρῶσι · καὶ ὅπως μη ἐπιβοηθῶσιν οἱ ᾿Αθηναῖοι ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου κέρατος έπὶ τὸ έχόμενον, κατέστησεν ἐπὶ γηλόφων τινῶν έναντίους αὐτοῖς καὶ ἱππέας καὶ ὁπλίτας, φόβον βουλόμενος καὶ τούτοις παρέχειν ώς, εἰ βοηθήσαιεν, ὅπισθεν οὖτοι ἐπικείσοιντο αὐτοῖς. την μεν δη συμβολην ούτως εποιήσατο, καὶ οὐκ ἐψεύσθη τῆς ἐλπίδος κρατήσας γὰρ ή προσέβαλεν δλου εποίησε φεύγειν το των εναντίων. 25. Έπεί γε μην έκεινος έπεσεν, οί λοιποί οὐδε τη νίκη ὀρθώς έτι έδυνάσθησαν χρήσασθαι, άλλὰ φυγούσης μεν αὐτοῖς τῆς ἐναντίας φάλαγγος, οὐδένα ἀπέκτειναν οἱ ὁπλῖται, οὐδὲ προῆλθον ἐκ τοῦ χωρίου ἔνθα ἡ συμβολὴ ἐγένετο · φυγόντων δ αὐτοῖς καὶ τῶν ἱππέων, ἀπέκτειναν μὲν οὐδ οἱ ἱππεῖς διώκοντες οὖτε ἱππέας οὖθ ὁπλίτας, ὥσπερ δὲ ἡττώμενοι πεφοβημένως διὰ τῶν φευγόντων πολεμίων διέπεσον. καὶ μὴν οἱ ἄμιπποι καὶ οἱ πελτασταὶ, συννενικηκότες τοῖς ἱππεῦσιν, ἀφίκοντο μὲν ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου, ὡς κρατοῦντες, ἐκεῖ δ ὑπὸ τῶν ᾿Αθηναίων οἱ πλεῖστοι αὐτῶν ἀπέθανον.

26. Τούτων δὲ πραχθέντων, τοὐναντίον ἐγεγένητο οὖ ἐνόμισαν πάντες ἄνθρωποι ἔσεσθαι. συνεληλυθυίας γὰρ σχεδον ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἀντιτεταγμένων, οὐδεὶς ἢν ὅστις οὐκ ῷετο, εἰ μίχη ἔσοιτο, τοὺς μὲν κρατήσαντας ἄρξειν, τοὺς δὲ κρατηθέντας ὑπηκόους ἔσεσθαι· ὁ δὲ θεὸς οὕτως ἐποίησεν ὥστε ἀμφότεροι μὲν τρόπαιον ὡς νενικηκότες ἐστήσαντο, τοὺς δὲ ἱσταμένους οὐδέτεροι ἐκώλυον, νεκροὺς δὲ ἀμφότεροι μὲν ὡς νενικηκότες ὑποσπόνδους ἀπελάμβανον. 27. νενικηκέναι δὲ φάσκοντες ἐκάτεροι οὕτε χώρα οὕτε πόλει οὕτ ἀρχῆ οὐδέτεροι οὐδὲν πλέον ἔχοντες ἐφάνησαν ἡ πρὶν τὴν μάχην γενέσθαι· ἀκρισία δὲ καὶ ταραχὴ ἔτι πλείων μετὰ τὴν μάχην ἐγένετο ἡ προσθεν ἐν τῆ Ἑλλάδι. ἐμοὶ μὲν δὴ μέχρι τούτου γραφέσθω· τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ἴσως ἄλλφ μελήσει.

IV. CHARACTER OF SOCRATES.

[Memorabilia, I.]

Ι. Πολλάκις έθαύμασα, τίσι ποτε λόγοις 'Αθηναίους επεισαν οι γραψάμενοι Σωκράτην, ως άξιος είη θανάτου τη πόλει. ή μεν γαρ γραφή κατ' αὐτοῦ τοιάδε τις ην :—

'Αδικεί Σωκράτης ους μεν ή πόλις νομίζει θεους ου νομίζων, ετερα δε καινά δαιμόνια εἰσφέρων· ἀδικεί δε και τους νέους διαφθείρων.

- 2. Πρώτον μεν ούν, ώς ούκ ενόμιζεν οθς ή πόλις νομίζει θεούς, ποίφ ποτ' έχρήσαντο τεκμηρίφ; θύων τε γάρ φανερὸς ἢν, πολλάκις μὲν οἶκοι, πολλάκις δὲ ἐπὶ τῶν κοινῶν της πόλεως βωμών, καὶ μαντική χρώμενος οὐκ ἀφανής ήν. διετεθρύλητο γαρ, ώς φαίη Σωκράτης το δαιμόνιον έαυτφ σημαίνειν . όθεν δη καὶ μάλιστά μοι δοκοῦσιν αὐτὸν αἰτιάσασθαι καινά δαιμόνια εἰσφέρειν. 3. ὁ δὲ οὐδὲν καινότερου είσεφερε των άλλων, όσοι, μαντικήν νομίζοντες, οίωνοίς τε χρώνται καὶ φήμαις καὶ συμβόλοις καὶ θυσίαις. οδτοί τε γὰρ ὑπολαμβάνουσιν οὐ τοὺς ὄρνιθας οὐδὲ τοὺς απαντώντας είδεναι τὰ συμφέροντα τοῖς μαντευομένοις, άλλα τους θεους δια τούτων αυτά σημαίνειν, κακείνος ουτως ενόμιζεν. 4. άλλ' οἱ μεν πλείστοί φασιν ὑπό τε τῶν ορνίθων και των απαντώντων αποτρέπεσθαί τε και προτρέπεσθαι · Σωκράτης δε ωσπερ εγίγνωσκεν ούτως έλεγε · τὸ δαιμόνιον γὰρ ἔφη σημαίνειν. καὶ πολλοίς τῶν ξυνόντων προηγόρευε τὰ μὲν ποιείν, τὰ δὲ μὴ ποιείν, ώς τοῦ δαιμονίου προσημαίνοντος. καὶ τοῖς μὲν πειθομένοις αὐτῷ συνέφερε, τοις δε μη πειθομένοις μετέμελε. 5. καίτοι τίς ούκ αν όμολογήσειεν αυτον βούλεσθαι μήτ' ηλίθιον μήτ' αλαζόνα φαίνεσθαι τοῖς συνοῦσιν ; ἐδόκει δ' αν αμφότερα ταῦτα, εἰ προαγορεύων ώς ὑπὸ θεοῦ φαινόμενα εἶτα ψευδόμενος έφαίνετο. δηλον οὐν, ὅτι οὐκ αν προέλεγεν, εἰ μη επίστευεν άληθεύσειν. ταῦτα δὲ τίς αν άλλω πιστεύσειεν η θεώ; πιστεύων δε θεοίς, πώς ούκ είναι θεούς ενόμιζεν ;
- 6. 'Αλλά μην εποίει και τάδε προς τους επιτηδείους. τὰ μεν γὰρ ἀναγκαία συνεβούλευε και πράττειν, ως ενό-

μιζεν άριστ' αν πραχθήναι περί δε των άδήλων όπως αποβήσοιτο, μαντευσομένους έπεμπεν εί ποιητέα. 7. καὶ τους μέλλοντας οίκους τε καὶ πόλεις καλώς οίκήσειν μαντικής έφη προσδείσθαι. τεκτονικον μεν γάρ ή χαλκευτικου ή γεωργικου ή ανθρώπων αρχικου ή των τοιούτων έργων έξεταστικον ή λογιστικον ή οἰκονομικον ή στρατηγικον γενέσθαι, πάντα τὰ τοιαῦτα μαθήματα καὶ ἀνθρώπου γνώμη αίρετεα ενόμιζεν είναι. 8. τα δε μεγιστα των εν τούτοις έφη τους θεους έαυτοις καταλείπεσθαι, ών ουδεν δήλον είναι τοις ανθρώποις. οὖτε γάρ τῷ καλῶς ἀγρὸν φυτευσαμένω δήλον όστις καρπώσεται ούτε τω καλώς οικίαν οικοδομησαμένω δήλον όστις οικήσει · ούτε τώ στρατηγικώ δήλον εί συμφέρει στρατηγείν ούτε τώ πολιτικώ δήλον εἰ συμφέρει τῆς πόλεως προστατείν · οὖτε τῷ καλὴν γήμαντι, ΐνα εὐφραίνηται, δήλον εἰ διὰ ταύτην ἀνιάσεται. ούτε τῷ δυνατοὺς ἐν τῆ πόλει κηδεστὰς λαβόντι δήλον εἰ διὰ τούτους στερήσεται της πόλεως. 9. τους δὲ μηδεν των τοιούτων οἰομένους είναι δαιμόνιον, άλλα πάντα της ανθρωπίνης γνώμης, δαιμονάν έφη · δαιμονάν δε καὶ τούς μαντευομένους α τοις ανθρώποις έδωκαν οι θεοί μαθούσι διακρίνειν · οίον, εί τις επερωτώη πότερον επιστάμενον ήνιοχείν επί ζεύγος λαβείν κρείττον, ή μη επιστάμενον ή πότερον επιστάμενον κυβερναν επί την ναύν κρείττον λαβείν, η μη επιστάμενον η α εξεστιν αριθμήσαντας η μετρήσαντας ή στήσαντας είδεναι, τους τὰ τοιαῦτα παρὰ τῶν θεων πυνθανομένους άθέμιτα ποιείν ήγείτο. ἔφη δὲ δείν, ά μεν μαθόντας ποιείν έδωκαν οί θεοί, μανθάνειν · ά δε μή δήλα τοις ἀνθρώποις ἐστὶ, πειρᾶσθαι διὰ μαντικής παρὰ των θεων πυνθάνεσθαι · τους θεους γαρ, οις αν ωσιν ίλεφ, σημαίνειν.

10. 'Αλλά μην εκεινός γε αεί μεν ην εν τώ φανερώ. πρώ

τε γὰρ εἰς τοὺς περιπάτους καὶ τὰ γυμνάσια ἦει, καὶ πληθούσης ἀγορᾶς ἐκεῖ φανερὸς ἢν, καὶ τὸ λοιπὸν ἀεὶ τῆς ἡμέρας ἢν ὅπου πλείστοις μέλλοι συνέσεσθαι καὶ ἔλεγε μὲν ὡς τὸ πολὺ, τοῖς δὲ βουλομένοις ἐξῆν ἀκούειν. 11. οὐδεὶς δὲ πώποτε Σωκράτους οὐδὲν ἀσεβὲς οὐδὲ ἀνόσιον οὕτε πράττοντος εἶδεν, οὕτε λέγοντος ἤκουσεν. οὐδὲ γὰρ περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως, ἢπερ τῶν ἄλλων οἱ πλείστοι, διελέγετο, — σκοπῶν ὅπως ὁ καλούμενος ὑπὸ τῶν σοφιστῶν κόσμος ἔχει, καὶ τίσιν ἀνάγκαις ἔκαστα γίγνεται τῶν οὐρανίων, — ἀλλὰ καὶ τοὺς φροντίζοντας τὰ τοιαῦτα μωραίνοντας ἀπεδείκνυ.

12. Καὶ πρώτον μεν αὐτών ἐσκόπει, πότερά ποτε νομίσαντες ίκανως ήδη τανθρώπινα είδεναι, ερχονται επί το περί των τοιούτων φροντίζειν, ή τὰ μεν ἀνθρώπινα παρέντες, τὰ δαιμόνια δὲ σκοποῦντες, ἡγοῦνται τὰ προσήκοντα πράττειν. 18. έθαύμαζε δὲ εἰ μὴ φανερον αὐτοῖς έστιν, ὅτι ταῦτα οὐ δυνατόν ἐστιν ἀνθρώποις εύρεῖν · ἐπεὶ καὶ τοὺς μέγιστον φρονούντας έπὶ τῷ περὶ τούτων λέγειν οὐ ταὐτά δοξάζειν άλλήλοις, άλλα τοις μαινομένοις όμοίως διακείσθαι προς άλλήλους. 14. των τε γάρ μαινομένων τους μεν ουδε τὰ δεινὰ δεδιέναι, τοὺς δὲ καὶ τὰ μὴ φοβερὰ φοβείσθαι · καὶ τοῖς μὲν οὐδ ἐν ὅχλφ δοκεῖν αἰσχρον εἶναι λέγειν ή ποιείν ότιουν, τοις δε ούδ έξιτητέον είς ανθρώπους είναι δοκείν καὶ τοὺς μεν οὖθ' ίερον οὖτε βωμον οὖτε ἄλλο των θείων οὐδεν τιμάν, τοὺς δε καὶ λίθους καὶ ξύλα τὰ τυγόντα καὶ θηρία σέβεσθαι · τῶν τε περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως μεριμνώντων τοις μεν δοκείν εν μόνον το ον είναι, τοις δε ἄπειρα το πλήθος και τοις μεν αει κινείσθαι πάντα, τοις δε ούδεν ἄν ποτε κινηθήναι καὶ τοις μεν πάντα γίγνεσθαί τε καὶ ἀπόλλυσθαι, τοῖς δὲ οὖτ' αν γενέσθαι ποτε οὐδεν οὖτε ἀπολέσθαι. 15. Ἐσκόπει δε περὶ αὐτῶν

καὶ τάδε· ἀρ', ὅσπερ οἱ τἀνθρώπεια μανθάνοντες ἡγοῦνται τοῦθ', ὅ τι ἀν μάθωσιν, ἐαυτοῖς τε καὶ τῶν ἄλλων ὅτῷ ἀν βούλωνται ποιήσειν, οὕτω καὶ οἱ τὰ θεῖα ζητοῦντες νομίζουσιν, ἐπειδὰν γνῶσιν αις ἀνάγκαις ἔκαστα γίγνεται, ποιήσειν, ὅταν βούλωνται, καὶ ἀνέμους καὶ ὕδατα καὶ ὥρας καὶ ὅτου ἀν ἄλλου δέωνται τῶν τοιούτων; ἡ τοιοῦτο μὲν οὐδὲν οὐδ ἐλπίζουσιν, ἀρκεῖ δ αὐτοῖς γνῶναι μόνον ἡ τῶν τοιούτων ἔκαστα γίγνεται; 16. περὶ μὲν οὖν τῶν ταῦτα πραγματευομένων τοιαῦτα ἔλεγεν. αὐτὸς δὲ περὶ τῶν ἀνθρωπείων ἀεὶ διελέγετο, σκοπῶν τί εὐσεβὲς, τί ἀσεβές· τί καλον, τί αἰσχρόν· τί δίκαιον, τί ἄδικον· τί σωφροσύνη, τί μανία· τί ἀνδρία, τί δειλία· τί πόλις, τί πολιτικός· τί ἀρχὴ ἀνθρώπων, τί ἀρχικὸς ἀνθρώπων· καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ἃ τοὺς μὲν εἰδότας ἡγεῖτο καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς εἶναι, τοὺς δὲ ἀγνοοῦντας ἀνδραποδώδεις ἀν δικαίως κεκλήσθαι.

17. "Οσα μεν οὖν μη φανερὸς ην ὅπως ἐγίγνωσκεν, οὖδεν θαυμαστον ύπερ τούτων περί αὐτοῦ παραγνώναι τους δικαστάς · όσα δε πάντες ήδεσαν, θαυμαστον εί μη τούτων ένεθυμήθησαν. 18. βουλεύσας γάρ ποτε, καὶ τὸν βουλευτικου δρκου ομόσας, εν ώ ην κατά τους νόμους βουλεύσειν, έπιστάτης έν τῷ δήμφ γενόμενος, έπιθυμήσαντος τοῦ δήμου παρὰ τοὺς νόμους ἐννέα στρατηγοὺς μιᾶ ψήφω τους αμφὶ Θράσυλλον καὶ Ἐρασινίδην αποκτείναι πάντας, ούκ ήθέλησεν ἐπιψηφίσαι, ὀργιζομένου μεν αὐτῷ τοῦ δήμου. πολλών δε καὶ δυνατών ἀπειλούντων · ἀλλὰ περὶ πλείονος έποιήσατο ευορκείν η χαρίσασθαι τῷ δήμω παρὰ τὸ δίκαιον καὶ φυλάξασθαι τοὺς ἀπειλοῦντας. 19. καὶ γὰρ έπιμελείσθαι θεους ένόμιζεν ανθρώπων, ούχ δυ τρόπον οί πολλοί νομίζουσιν. ούτοι μεν γάρ οιονται τους θεους τά μεν είδεναι, τὰ δὲ οὐκ είδεναι. Σωκράτης δ΄ ἡγεῖτο πάντα μεν θεούς είδεναι, τά τε λεγόμενα καὶ πραττόμενα καὶ τὰ

σιγή βουλευόμενα, πανταχού δε παρείναι, καὶ σημαίνειν τοις ανθρώποις περὶ τῶν άνθρωπείων πάντων.

20. Θαυμάζω οὖν, ὅπως ποτὲ ἐπείσθησαν ᾿Αθηναῖοι Σωκράτην περὶ τοὺς θεοὺς μὴ σωφρονεῖν, τὸν ἀσεβὲς μὲν οὐδέν ποτε πρὸς τοὺς θεοὺς οὖτ᾽ εἰπόντα οὖτε πράξαντα τοιαῦτα δὲ καὶ λέγοντα καὶ πράττοντα περὶ θεῶν, οἶά τις ἄν καὶ λέγων καὶ πράττων εἶη τε καὶ νομίζοιτο εὐσεβέστατος.

[Book IV., ch. viii.]

11. Των δε Σωκράτην γιγνωσκόντων οίος ην, οι άρετης έφιέμενοι πάντες έτι καὶ νῦν διατελοῦσι πάντων μάλιστα ποθούντες εκείνου, ώς ώφελιμώτατον όντα προς άρετης έπιμέλειαν. έμοι μεν δη, τοιούτος ών οίον έγω διήγημαι, εύσεβης μεν ούτως, ώστε μηδεν άνευ της των θεων γνώμης ποιείν · δίκαιος δε, ώστε βλάπτειν μεν μηδε μικρον μηδενα, ώφελείν δε τὰ μέγιστα τους χρωμένους έαυτω · έγκρατης δε, ωστε μηδέποτε προαιρείσθαι το ήδιον άντὶ τοῦ βελτίονος · φρόνιμος δε, ώστε μη διαμαρτάνειν κρίνων τα βελτίω καὶ τὰ χείρω, μηδὲ ἄλλου προσδεῖσθαι, ἀλλ' αὐτάρκης είναι προς την τούτων γνώσιν, ίκανος δε καὶ λόγω είπειν τε καὶ διορίσασθαι τὰ τοιαῦτα, ίκανὸς δὲ καὶ ἄλλους δοκιμάσαι τε καὶ άμαρτάνοντας έξελέγξαι, καὶ προτρέψασθαι έπ' αρετήν καὶ καλοκάγαθίαν, - έδόκει τοιούτος είναι, οίος αν είη αριστός τε ανήρ και ευδαιμονέστατος. εί δέ τω μη ἀρέσκει ταῦτα, παραβάλλων τὸ ἄλλου ἢθος πρὸς ταῦτα, ούτω κρινέτω.

PLATO.

I. SOCRATES BEFORE HIS JUDGES.

1. Οὐ πολλοῦ γ' ἔνεκα γρόνου, ὡ ἄνδρες 'Αθηναίοι, ονομα έξετε και αιτίαν ύπο των βουλομένων την πόλιν λοιδορείν, ώς Σωκρώτη ἀπεκτόνατε, ἄνδρα σοφόν · φήσουσι γαρ δή με σοφον είναι, εί και μη είμι, οί βουλόμενοι ύμιν ονειδίζειν. εί οὖν περιεμείνατε ολίγον χρόνον, ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου αν ύμιν τοῦτο ἐγένετο · ὁρᾶτε γὰρ δη την ήλικίαν, ὅτι πόρρω ἦδη ἐστὶ τοῦ βίου, θανάτου δὲ ἐγγύς. λέγω δὲ τοῦτο οὐ πρὸς πάντας ὑμᾶς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἐμοῦ καταψηφισαμένους θάνατον. 2. λέγω δὲ καὶ τόδε πρὸς τους αυτους τούτους ισως με οίεσθε, ω άνδρες, απορία λόγων εαλωκείναι τοιούτων οίς αν ύμας επεισα, εὶ ῷμην δείν απαντα ποιείν καὶ λέγειν ώστε αποφυγείν την δίκην. πολλοῦ γε δεῖ. ἀλλ' ἀπορία μεν έάλωκα, οὐ μέντοι λόγων, άλλα τόλμης καὶ αναισγυντίας καὶ τοῦ ἐθέλειν λέγειν πρὸς ύμᾶς τοιαῦτα οί' αν ύμιν ήδιστ' ήν ακούειν, θρηνοῦντός τέ μου καὶ οδυρομένου καὶ ἄλλα ποιούντος καὶ λέγοντος πολλά καὶ ἀνάξια ἐμοῦ, ὡς ἐγώ φημι· οἶα δη καὶ εἶθισθε ὑμεῖς των ἄλλων ἀκούειν. 3. ἀλλ' οὖτε τότε ῷήθην δείν ἔνεκα τοῦ κινδύνου πράξαι οὐδεν ἀνελεύθερον, οὖτε νῦν μοι μεταμέλει ούτως ἀπολογησαμένω, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον αίρουμαι ώδε ἀπολογησάμενος τεθνάναι ἡ ἐκείνως ζην· οὖτε γὰρ ἐν δίκη οὖτ' ἐν πολέμω οὖτ' ἐμὲ οὖτ' ἄλλον οὐδένα δεῖ τοῦτο μηχανασθαι, ὅπως ἀποφεύξεται παν ποιων θάνατον. καὶ γαρ έν ταις μάχαις πολλάκις δήλον γίγνεται ότι τό γε

ἀποθανεῖν ἄν τις ἐκφύγοι καὶ ὅπλα ἀφεὶς, καὶ ἐφ' ἰκετείαν τραπόμενος τῶν διωκόντων καὶ ἄλλαι μηχαναὶ πολλαί εἰσιν ἐν ἑκάστοις τοῖς κινδύνοις ὥστε διαφεύγειν θάνατον, ἐάν τις τολμὰ πὰν ποιεῖν καὶ λέγειν. 4. ἀλλὰ μὴ οὐ τοῦτ' ἢ χαλεπὸν, ὧ ἄνδρες, θάνατον ἐκφυγεῖν, ἀλλὰ πολὺ χαλεπώτερον πονηρίαν θᾶττον γὰρ θανάτου θεῖ. καὶ νῦν ἐγὼ μὲν, ἄτε βραδὺς ὧν καὶ πρεσβύτης, ὑπὸ τοῦ βραδυτέρου ἑάλων, οἱ δ' ἐμοὶ κατήγοροι, ἄτε δεινοὶ καὶ ὀξεῖς ὅντες, ὑπὸ τοῦ θάττονος, τῆς κακίας. καὶ νῦν ἐγὼ μὲν ἄπειμι ὑφ' ὑμῶν θανάτου δίκην ὀφλῶν, οὖτοι δ' ὑπὸ τῆς ἀληθείας ὡφληκότες μοχθηρίαν καὶ ἀδικίαν. καὶ ἐγώ τε τῷ τιμήματι ἐμμένω, καὶ οὖτοι. ταῦτα μέν που ἴσως οὕτω καὶ ἔδει σχεῖν, καὶ οἶμαι αὐτὰ μετρίως ἔχειν.

5. Το δε δη μετά τουτο επιθυμώ ύμιν χρησμωδησαι, δ καταψηφισάμενοί μου καὶ γάρ είμι ήδη ένταῦθα, εν ώ μάλιστ' ἄνθρωποι χρησμωδοῦσιν. ὅταν μέλλωσιν ἀποθανείσθαι. φημί γάρ, δ άνδρες ολ έμε απεκτόνατε, τιμωρίαν ύμιν ήξειν εύθυς μετά τον έμον θάνατον πολύ χαλεπωτέραν. νη Δί', η οίαν εμε απεκτόνατε · νῦν γὰρ τοῦτο εἰργάσασθε, ολόμενοι μεν ἀπαλλάξεσθαι τοῦ διδόναι έλεγχον τοῦ βίου · τὸ δὲ ὑμῶν πολὺ ἐναντίον ἀποβήσεται, ὡς ἐγώ φημι. 6. πλείους έσονται ύμας οἱ ἐλέγχοντες, οθς νθν ἐγὰ κατείχου, ύμεις δε ούκ ήσθάνεσθε και χαλεπώτεροι έσονται όσφ νεώτεροί είσι, καὶ ύμεις μάλλον άγανακτήσετε. εί γαρ οίεσθε, αποκτείνοντες ανθρώπους, επισχήσειν τοῦ ονειδίζειν τινα ύμιν ότι ουκ ορθώς ζήτε, ουκ ορθώς διανοείσθε · οὐ γάρ ἐσθ' αὕτη ή ἀπαλλαγὴ οὕτε πάνυ δυνατὴ ούτε καλή, άλλ' έκείνη καὶ καλλίστη καὶ ράστη, μη τους άλλους κολούειν, άλλ' έαυτον παρασκευάζειν όπως έσται ώς βέλτιστος. ταῦτα μὲν οὖν ὑμῖν τοῖς καταψηφισαμένοις μαντευσάμενος απαλλάττομαι.

- 7. Τοις δε αποψηφισαμένοις ήδέως αν διαλεχθείην ύπερ του γεγονότος τουτουί πράγματος, έν φ οί άρχοντες άσχολίαν ἄγουσι, καὶ οὖπω ἔρχομαι οἶ ἐλθόντα με δεῖ τεθνάναι. άλλά μοι, & ἄνδρες, παραμείνατε τοσούτον χρόνον · οὐδεν γαρ κωλύει διαμυθολογήσαι προς άλλήλους, εως έξεστιν. ύμιν γαρ ώς φίλοις οὐσιν ἐπιδείξαι ἐθέλω τὸ νυνί μοι ξυμβεβηκος τί ποτε νοεί. 8. έμοι γάρ, & ἄνδρες δικασταί ύμας γὰρ δικαστὰς καλῶν ὀρθῶς αν καλοίην — θαυμάσιόν τι γέγονεν. ή γαρ εἰωθυῖά μοι μαντική, ή τοῦ δαιμονίου, έν μεν τῷ πρόσθεν χρόιφ παντί πάνυ πυκνή ἀεί ήν, καί πάνυ ἐπὶ σμικροῖς ἐναντιουμένη, εἶ τι μέλλοιμι μὴ ὀρθῶς πράξειν νυνὶ δὲ ξυμβέβηκέ μοι, ἄπερ ὁρᾶτε καὶ αὐτοὶ, ταυτί α γε δη οἰηθείη αν τις καὶ νομίζεται έσχατα κακών είναι. 9. έμοι δε ούτε εξιόντι εωθεν οικοθεν ήναντιώθη το του θεου σημείον, ούτε ήνίκα ἀνέβαινον ένταυθοι έπι το δικαστήριον, οὖτ' ἐν τῷ λόγφ οὐδαμοῦ μέλλοντί τι ἐρεῖν: καίτοι έν ἄλλοις λόγοις πολλαχοῦ δή με ἐπέσχε λέγοντα μεταξύ · νυνὶ δὲ οὐδαμοῦ περὶ ταύτην την πράξιν οὖτ' ἐν έργφ οιδενὶ οὖτ' ἐν λόγφ ἡναντίωταί μοι. 10. τί οὖν αἴτιον εἶναι ὑπολαμβάνω; έγω ὑμῖν ἐρω· κινδυνεύει γάρ μοι το ξυμβεβηκος τουτο άγαθον γεγονέναι, και ούκ έσθ όπως ήμεις όρθως ύπολαμβάνομεν, όσοι οιόμεθα κακον είναι τὸ τεθνάναι. μέγα μοι τεκμήριον τούτου γέγονεν οὐ γὰρ έσθ όπως οὐκ ηναντιώθη ἄν μοι τὸ εἰωθὸς σημεῖον, εἰ μή τι έμελλον έγω άγαθον πράξειν.
- 11. Έννοήσωμεν δε καὶ τῆδε, ώς πολλὴ ἐλπίς ἐστιν ἀγαθον αὐτο εἶναι. δυοῦν γὰρ θάτερόν ἐστι τὸ τεθνάναι ἡ γὰρ οἶον μηδεν εἶναι, μηδ αἴσθησιν μηδειίαν μηδενὸς ἔχειν τὸν τεθνεῶτα, ἡ κατὰ τὰ λεγόμενα μεταβολή τις τυγχάνει οὖσα, καὶ μετοίκησις τῆ ψυχῆ τοῦ τόπου τοῦ ἐνθένδε εἰς ἄλλον τόπον. 12. Καὶ εἶτε μηδεμία αἴσθησίς

99

έστιν, άλλ' οίον υπνος έπειδάν τις καθεύδων μηδ' όναρ μηδεν όρα, θαυμάσιον κέρδος αν είη ό θάνατος. εγώ γαρ αν οίμαι, εί τινα εκλεξάμενου δέοι ταύτην την νύκτα, εν ή ούτω κατέδαρθεν ώστε μηδ' όναρ ίδειν, και τως άλλας νύκτας τε καὶ ἡμέρας τὰς τοῦ βίου τοῦ έαυτοῦ ἀντιπαραθέντα ταύτη τη νυκτί δέοι σκεψάμενον είπειν, πόσας άμεινον καὶ ήδιον ήμέρας καὶ νύκτας ταύτης τῆς νυκτὸς βεβίωκευ εν τῷ ε΄ αυτοῦ βίφ, οίμαι αν μὴ ὅτι ἰδιώτην τινα, άλλα του μέγαν βασιλέα εὐαριθμήτους αν εύρειν αὐτον ταύτας πρὸς τὰς ἄλλας ἡμέρας καὶ νύκτας. 13. εἰ οὖν τοιοῦτον ὁ θάνατός έστι, κέρδος έγωγε λέγω καὶ γὰρ οὐδὲν πλείων ὁ πας χρόνος φαίνεται ούτω δη είναι η μία νύξ. Εί δ' αὖ οίον αποδημήσαι έστιν ο θάνατος ενθένδε είς άλλον τόπον, καὶ ἀληθη ἐστι τὰ λεγόμενα, ὡς ἄρα ἐκεῖ εἰσιν ἄπαντες οί τεθνεώτες, τί μείζον αγαθον τούτου είη αν, ω ανδρες δικασταί; 14. εὶ γάρ τις ἀφικόμενος εἰς Αιδου, ἀπαλλαγεὶς τούτων των φασκόντων δικαστών είναι, εύρήσει τους άληθως δικαστώς, οίπερ καὶ λέγονται έκει δικάζειν, - Μίνως τε καὶ 'Ραδώμανθυς καὶ Αἰακὸς καὶ Τριπτόλεμος καὶ ἄλλοι όσοι των ημιθέων δίκαιοι έγενοντο εν τω έαυτων βίω. άρα φαύλη αν είη ή άποδημία; η αν 'Ορφεί ξυγγενέσθαι καὶ Μουσαίφ καὶ Ἡσιόδφ καὶ Ὁμήρφ ἐπὶ πόσφ ἄν τις δέξαιτ' αν ύμων; 15. έγω μεν γαρ πολλάκις έθέλω τεθνάναι, εἰ ταῦτ' ἐστὶν ἀληθη · ἐπεὶ ἔμοιγε καὶ αὐτῷ θαυμαστη αν είη ή διατριβή αὐτόθι, όπότε ἐντύχοιμι Παλαμήδει καὶ Αίαντι τῷ Τελαμῶνος καὶ εἶ τις ἄλλος τῶν παλαιῶν διὰ κρίσιν άδικον τέθνηκεν, αντιπαραβάλλοντι τὰ έμαυτοῦ πάθη προς τὰ ἐκείνων, ώς ἐγὰ οἶμαι, οὐκ αν ἀηδες εἶη. Καὶ δὴ τὸ μέγιστον, τοὺς ἐκεῖ ἐξετάζοντα καὶ ἐρευνῶντα ώσπερ τους ενταυθα διάγειν, τίς αυτών σοφός εστι, καὶ τίς οίεται μεν έστι δ' ού. 16. επὶ πόσφ δ' ἄν τις, ὧ ἄνδρες

δικασταὶ, δέξαιτο ἐξετάσαι τὸν ἐπὶ Τροίαν ἀγαγόντα τὴν πολλὴν στρατιὰν, ἡ Ὀδυσσέα, ἡ Σίσυφον, ἡ ἄλλους μυρίους ἄν τις εἴποι καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας; οῖς ἐκεῖ διαλέγεσθαι καὶ ξυνεῖναι καὶ ἐξετάζειν ἀμήχανον ὰν εἴη εὐδαιμονίας. πάντως οὐ δήπου τούτου γε ἔνεκα οἱ ἐκεῖ ἀποκτείνουσι τά τε γὰρ ἄλλα εὐδαιμονέστεροί εἰσιν οἱ ἐκεῖ τῶν ἐνθάδε, καὶ ἤδη τὸν λοιπὸν χρόνον ἀθάνατοί εἰσιν, εἴπερ γε τὰ λεγόμενα ἀληθὴ ἐστιν.

17. 'Αλλά καὶ ύμᾶς χρη, & ἄνδρες δικασταὶ, εὐέλπιδας είναι προς τον θάνατον, καὶ έν τι τοῦτο διανοείσθαι άληθες. ότι ουκ έστιν ανδρι αγαθώ κακον ουδέν ούτε ζωντι ούτε τελευτήσαντι, οὐδε άμελειται ύπο θεών τὰ τούτου πράγματα · οὐδὲ τὰ ἐμὰ νῦν ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου γέγονεν, ἀλλά μοι δηλόν έστι τοῦτο, ὅτι ήδη τεθνάναι καὶ ἀπηλλάχθαι πραγμάτων βέλτιον ην μοι. διὰ τοῦτο καὶ ἐμὲ οὐδαμοῦ απέτρεψε το σημείου, και έγωγε τοις καταψηφισαμένοις μου καὶ τοῖς κατηγόροις οὐ πάνυ γαλεπαίνω. καίτοι οὐ ταύτη τη διανοία κατεψηφίζοντό μου καὶ κατηγόρουν, άλλ' οιόμενοι βλάπτειν· τοῦτο αὐτοῖς ἄξιον μέμφεσθαι. 18. Τοσόνδε μέντοι αὐτῶν δέομαι τοὺς υἱεῖς μου, ἐπειδὰν ἡβήσωσι, τιμωρήσασθε, ω ανδρες, ταυτά ταυτα λυπουντες απερ έγω ύμας ελύπουν, εαν ύμιν δοκωσιν ή χρημάτων ή άλλου του πρότερον επιμελείσθαι ή άρετης, καὶ εὰν δοκῶσί τι είναι μηδεν όντες, ονειδίζετε αὐτοίς, ώσπερ έγω ύμιν, ὅτι ούκ έπιμελούνται ων δεί, καὶ οιονταί τι είναι όντες οιδενός άξιοι. καὶ ἐὰν ταῦτα ποιῆτε, δίκαια πεπονθώς ἐγὼ ἔσομαι ύφ' ύμων, αὐτός τε καὶ οἱ υίεις.

' Αλλὰ γὰρ ἤδη ὥρα ἀπιέναι, ἐμοὶ μὲν ἀποθανουμένω, ὑμῖν δὲ βιωσομένοις · ὁπότεροι δὲ ἡμῶν ἔρχονται ἐπὶ ἄμεινον πρᾶγμα, ἄδηλον παντὶ πλὴν ἡ τῷ θεῷ.

II. THE DEATH OF SOCRATES.

[Phaedo, I.-V.; LXIII.-LXVI.]

1. Εχεκράτης. Αὐτὸς, ὧ Φαίδων, παρεγένου Σωκράτει ἐκείνη τῆ ἡμέρα, ἢ τὸ φάρμακον ἔπιεν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, ἢ ἄλλου του ἤκουσας;

Φαίδων. Αὐτὸς, δ Ἐχέκρατες.

- Ε. Τί οὖν δή ἐστιν ἄττα εἶπεν ὁ ἀνὴρ πρὸ τοῦ θανάτου; καὶ πῶς ἐτελεύτα; ήδέως γὰρ ἃν ἐγὼ ἀκούσαιμι. καὶ γὰρ οὖτε τῶν πολιτῶν Φλιασίων οὐδεὶς πάνυ τι ἐπιχωριάζει τὰ νῦν ᾿Αθήναζε, οὖτε τις ξένος ἀφῖκται χρόνου συχνοῦ ἐκείθεν, ὅστις ἂν ἡμῖν σαφές τι ἀγγεῖλαι οἶός τ' ἢν περὶ τούτων, πλήν γε δὴ ὅτι φάρμακον πιὼν ἀποθάνοι τῶν δὲ ἄλλων οὐδὲν εἶχε φράζειν.
- 2. Φ. Οὐδὲ τὰ περὶ τῆς δίκης ἄρα ἐπύθεσθε δυ τρόπου ἐγένετο ;
- Ε. Ναὶ, ταῦτα μὲν ἡμῖν ἡγγειλέ τις, καὶ ἐθαυμάζομέν γε ὅτι, πάλαι γενομένης αὐτῆς, πολλῷ ὕστερον φαίνεται ἀποθανών. τί οὖν ἦν τοῦτο, ὧ Φαίδων;
- Φ. Τύχη τις αὐτῷ, ὧ Ἐχέκρατες, συνέβη · ἔτυχε γὰρ τῆ προτεραία τῆς δίκης ἡ πρύμνα ἐστεμμένη τοῦ πλοίου, $\hat{o}$ εἰς Δῆλον Αθηναῖοι πέμπουσιν.
  - Ε. Τοῦτο δὲ δὴ τί ἐστιν ;
- 3. Φ. Τοῦτό ἐστι τὸ πλοῖον, ὡς φασιν ᾿Αθηναῖοι, ἐν ῷ Θησεύς ποτε εἰς Κρήτην τοὺς δὶς ἐπτὰ ἐκείνους ῷχετο ἄγων, καὶ ἔσωσὲ τε καὶ αὐτὸς ἐσώθη. τῷ οὖν ᾿Απόλλωνι εὕξαντο, ὡς λέγεται, τότε, εἰ σωθεῖεν, ἐκάστου ἔτους θεωρίαν ἀπάξειν εἰς Δῆλον · ῆν δὴ ἀεὶ καὶ νῦν ἔτι ἐξ ἐκείνου κατ᾽ ἐνιαυτὸν τῷ θεῷ πέμπουσιν. ἐπειδὶν οὖν ἄρξωνται τῆς θεωρίας, νόμος ἐστὶν αὐτοῖς ἐν τῷ χρόνῷ τούτῷ καθαρεύειν τὴν πόλιν, καὶ δημοσία μηδένα ἀποκτιννύναι, πρὶν

αν εἰς Δηλον ἀφίκηται τὸ πλοίου καὶ πάλιν δεῦρο · τοῦτο δ ἐνίοτε ἐν πολλῷ χρόνῷ γίγνεται, ὅταν τύχωσιν ἄνεμοι ἀπολαβόντες αὐτούς. ἀρχὴ δ' ἐστὶ τῆς θεωρίας, ἐπειδὰν ὁ ἱερεὺς τοῦ ᾿Απόλλωνος στέψη τὴν πρύμναν τοῦ πλοίου · τοῦτο δ' ἔτυχεν, ὥσπερ λέγω, τῆ προτεραία τῆς δίκης γεγονός. διὰ ταῦτα καὶ πολὺς χρόνος ἐγένετο τῷ Σωκριίτει ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, ὁ μεταξὺ τῆς δίκης τε καὶ τοῦ θανάτου.

- 4. Ε. Τί δε δη τὰ περὶ αὐτον τον θάνατον, ὁ Φαίδων; τίνα ην τὰ λεχθέντα καὶ πραχθέντα, καὶ τίνες οἱ παραγενόμενοι τῶν ἐπιτηδείων τῷ ἀνδρί; ἡ οὐκ εἴων οἱ ἄρχοντες παρεῖναι, ἀλλ' ἔρημος ἐτελεύτα φίλων;
  - Φ. Οὐδαμῶς · ἀλλὰ παρησάν τινες, καὶ πολλοί γε.
- Ε. Ταῦτα δη πάντα προθυμήθητι ως σαφέστατα ημίν ἀπαγγείλαι, εἰ μή τίς σοι ἀσχολία τυγχάνει οὐσα.
- Φ. 'Αλλά σχολάζω γε, καὶ πειράσομαι ύμιν διηγήσασθαι καὶ γὰρ τὸ μεμνησθαι Σωκράτους καὶ αὐτὸν λέγοντα καὶ ἄλλου ἀκούοντα ἔμοιγε ἀεὶ πάντων ήδιστον.
- Ε. 'Αλλά μην, & Φαίδων, καὶ τοὺς ἀκουσομένους γε τοιούτους ἐτέρους ἔχεις · ἀλλὰ πειρῶ ὡς ἃν δύνη ἀκριβέστατα διελθεῖν πάντα.
- 5. Φ. Καὶ μὴν ἔγωγε θαυμάσια ἔπαθον παραγενόμενος. οὖτε γὰρ ὡς θανάτω παρόντα με ἀνδρὸς ἐπιτηδείου ἔλεος εἰσήει · εὐδαίμων γάρ μοι ἀνὴρ ἐφαίνετο, ὡ Ἐχέκρατες, καὶ τοῦ τρόπου καὶ τῶν λόγων, ὡς ἀδεῶς καὶ γενναίως ἐτελεύτα, ὥστε μοι ἐκείνον παρίστασθαι μηδ εἰς Αιδου ἰόντα ἄνευ θείας μοίρας ἰέναι, ἀλλὰ κἀκεῖσε ἀφικόμενον εὖ πράξειν, εἶπερ τις πώποτε καὶ ἄλλος. διὰ δὴ ταῦτα οὐδὲν πάνυ μοι ἐλεεινὸν εἰσήει, ὡς εἰκὸς ἃν δόξειεν εἶναι παρόντι πένθει · οὖτε αὖ ἡδονὴ ὡς ἐν φιλοσοφία ἡμῶν ὄντων, ὥσπερ εἰώθειμεν · καὶ γὰρ οἱ λόγοι τοιοῦτοὶ τινες ἦσαν · ἀλλ ἀτεχνῶς ἄτοπόν τί μοι πάθος παρῆν, καὶ

τις ἀήθης κρασις ἀπό τε της ήδονης συγκεκραμένη όμου καὶ ἀπὸ της λύπης, ἐνθυμουμένο ὅτι αὐτίκα ἐκεῖνος ἔμελλε τελευτάν. καὶ πάντες οἱ παρόντες σχεδόν τι οὕτω διεκείμεθα, ότὲ μὲν γελῶντες, ἐνίστε δὲ δακρύοντες, εἶς δὲ ἡμῶν καὶ διαφερόντως, ᾿Απολλόδωρος · οἶσθα γάρ που τὸν ἄνδρα καὶ τὸν τρόπον αὐτοῦ.

- 6. E. Πῶς γὰρ οὖ;
- Φ 'Εκεινός- τε τοίνυν παντάπασιν ούτως είχε, καὶ αυτός έγωγε ετεταράγμην καὶ οι άλλοι.
  - Ε. Έτυχον δε, & Φαίδων, τίνες παραγενόμενοι;
- Φ. Οὐτός τε δη ὁ ᾿Απολλόδωρος τῶν ἐπιχωρίων παρην, καὶ ὁ Κριτοβουλος, καὶ ὁ πατηρ αὐτοῦ [Κρίτων], καὶ ἔτι Ἑρμογένης καὶ Ἐπιγένης καὶ Αἰσχίνης καὶ ᾿Αντισθένης ΄ ην δὲ καὶ Κτήσιππος ὁ Παιανιεὺς, καὶ Μενέξενος, καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἐπιχωρίων · Πλάτων δέ, οἰμαι, ἡσθένει.
  - Ε. Εένοι δέ τινες παρήσαν;
- Φ. Ναὶ, Σιμμίας τέ γε ὁ Θηβαῖος καὶ Κέβης καὶ Φαιδωνίδης, καὶ Μεγαρόθεν Εὐκλείδης τε καὶ Τερψίων.
- Ε. Τί δέ; 'Αρίστιππος καὶ Κλεόμβροτος παρεγένοντο;
  - Φ. Οὐ δῆτα · ἐν Αἰγίνη γὰρ ἐλέγοντο είναι.
  - Ε. "Αλλος δέ τις παρήν;
  - Φ. Σχεδόν τι οίμαι τούτους παραγενέσθαι.
  - Ε. Τι οὐν δή; τίνες, φης, ήσαν οἱ λόγοι;
- 7. Φ. Ἐγώ σοι ἐξ ἀρχῆς πάντα πειράσομαι διηγήσασθαι. ἀεὶ γὰρ δὴ καὶ τὰς πρόσθεν ἡμέρας εἰώθειμεν φοιτᾶν, καὶ ἐγὼ καὶ οἱ ἄλλοι, παρὰ τὸν Σωκράτη, συλλεγόμενοι ἔωθεν εἰς τὸ δικαστήριον, ἐν ῷ καὶ ἡ δίκη ἐγένετο · πλησίον γὰρ ἦν τοῦ δεσμωτηρίου. περιεμένομεν οὖν ἐκάστοτε, ἔως ἀνοιχθείη τὸ δεσμωτήριον, διατρίβοντες μετ' ἀλλήλων · ἀνεώγετο γὰρ οὐ πρώ · ἐπειδὴ δὲ ἀνοιχθείη,

είσήειμεν παρά τον Σωκράτη, καὶ τὰ πολλά διημερεύομεν μετ' αυτού, και δή και τότε πρωϊαίτερον ξυνελέγημεν. τη γάρ προτεραία ήμερα, επειδή εξήλθομεν εκ του δεσμωτηρίου έσπέρας, επυθόμεθα ότι το πλοίον εκ Δήλου αφιγμένον είη. παρηγγείλαμεν ουν άλλήλοις ήκειν ώς πρωϊαίτατα είς τὸ εἰωθός. 8. καὶ ήκομεν, καὶ ἡμῖν ἐξελθων ὁ θυρωρός, όσπερ είώθει ύπακούειν, είπε περιμένειν καὶ μὴ πρότερον παριέναι, έως αν αυτός κελεύση · λύουσι γάρ, έφη, οι ένδεκα Σωκράτη και παραγγέλλουσιν, όπως αν τήδε τη ήμέρα τελευτήση. οὐ πολύν δ' οὖν χρόνον ἐπισχων, ήκε καὶ εκέλευεν ήμας εἰσιέναι. εἰσιόντες οὐν κατελαμβάνομεν τον μέν Σωκράτη ἄρτι λελυμένον, την δέ Εανθίππην — γιγνώσκεις γάρ — έχουσάν τε τὸ παιδίον αυτού καὶ παρακαθημένην. ώς οὖν εἶδεν ήμας ή Εανθίππη, ανευφήμησε τε καὶ τοιαῦτ' ἄττα εἶπεν, οἶα δὴ εἰώθασιν αί γυναίκες, ὅτι * Ω Σώκρατες, ΰστατον δή σε προσερούσι νύν οί έπιτήδειοι, καὶ σὺ τούτους. καὶ ὁ Σωκράτης, βλέψας είς του Κρίτωνα, *Ω Κρίτων, έφη, απαγέτω τις αὐτην οἴκαδε. καὶ ἐκείνην μὲν ἀπηγόν τινες τῶν τοῦ Κρίτωνος βοωσάν τε καὶ κοπτομένην. 9. ὁ δὲ Σωκράτης, ανακαθιζόμενος είς την κλίνην, συνέκαμψέ τε το σκέλος καὶ ἐξέτριψε τῆ γειρὶ, καὶ τρίβων αμα. 'Ως ατοπου, ἔφη, ω ανδρες, ξοικέ τι είναι τοῦτο, δ καλοῦσιν οἱ ανθρωποι ήδύ · ώς θαυμασίως πέφυκε προς το δοκοῦν ἐναντίον είναι, τὸ λυπηρὸν. τῷ ἄμα μὲν αὐτὰ μὴ ἐθέλειν παραγίγνεσθαι τῷ ανθρώπω, έαν δέ τις διώκη το έτερον και λαμβάνη, σχεδόν τι αναγκάζεσθαι λαμβάνειν και το έτερον, ώσπερ έκ μιας κορυφής συνημμένω δύ' όντε. καί μοι δοκεί, έφη, εί ένενόησεν αυτά Αίσωπος, μύθον αν συνθείναι, ώς ό θεος βουλόμενος αὐτὰ διαλλάξαι πολεμοῦντα, ἐπειδὴ οὐκ ἡδύνατο, ξυνήψεν είς ταὐτὸν αὐτοῖς τὰς κορυφάς, καὶ διὰ ταῦτα ο

αν το ετερον παραγένηται, επακολουθεί υστερον και το ετερον. ωσπερ ουν και αυτώ μοι εοικεν, επειδή υπο του δεσμού ήν εν τώ σκέλει πρότερον το άλγεινον, ήκειν δή φαίνεται επακολουθούν το ήδύ.

10. Ο οὖν Κέβης ὑπολαβὼν, Νη τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, έφη, εὖ γ' ἐποίησας ἀναμνήσας με. περι γάρ τοι τῶν ποιημάτων ων πεποίηκας, έντείνας τους του Αισώπου λόγους καὶ τὸ εἰς τὸν ᾿Απόλλω προοίμιον, καὶ ἄλλοι τινές με ήδη ήρουτο · αταρ καὶ Εύηνος πρώην, ὅ τι ποτὲ διανοηθείς, επειδή δεύρο ήλθες, εποίησας αυτά, πρότερον ούδεν πώποτε ποιήσας. εί οὖν τί σοι μέλει τοῦ ἔχειν ἐμὲ Εὐηνώ ἀποκρίνασθαι όταν με αὐθις έρωτα (εὐ οίδα γάρ ότι έρήσεται), είπε τί χρή με λέγειν. 11. Λέγε τοίνυν, έφη, αὐτώ, & Κέβης, τάληθη, ὅτι οὐκ ἐκείνω βουλόμενος οὐδὲ τοις ποιήμασιν αυτού αντίτεχνος είναι εποίησα ταύτα: ήδειν γὰρ ώς οὐ ράδιον εἶη · ἀλλ' ένυπνίων τινῶν ἀποπειρώμενος τί λέγει, καὶ ἀφοσιούμενος εἰ ἄρα πολλάκις ταύτην την μουσικήν μοι ἐπιτάττοι ποιείν. ἡν γὰρ δὴ ἄττα τοιάδε · πολλάκις μοι φοιτῶν τὸ αὐτὸ ἐνύπνιον ἐν τῷ παρελθόντι βίω, ἄλλοτ' ἐν ἄλλη ὄψει φαινόμενον, τὰ αὐτὰ δὲ λέγον, * Ω Σώκρατες, έφη, μουσικήν ποίει καὶ ἐργάζου. 12. καὶ ἐγὰ ἔν γε τῷ πρόσθεν χρόνω, ὅπερ ἔπραττον τοῦτο ύπελάμβανον αὐτό μοι παρακελεύεσθαί τε καὶ ἐπικελεύειν, ώσπερ οί τοις θέουσι διακελευόμενοι καὶ έμοι ούτω τὸ ἐνύπνιον ὅπερ ἔπραττον τοῦτο ἐπικελεύειν, μουσικὴν ποιείν, ώς φιλοσοφίας μεν ούσης μεγίστης μουσικής, έμου δε τοῦτο πράττοντος · νῦν δ' ἐπειδὴ ή τε δίκη ἐγένετο, καὶ ή του θεου έορτη διεκώλυς με αποθνήσκειν, έδοξε χρήναι, εί άρα πολλάκις μοι προστάττοι το ενύπνιον ταύτην την δημώδη μουσικήν ποιείν, μη ἀπειθήσαι αὐτῷ, ἀλλὰ ποιείν. ασφαλέστερον γάρ είναι μη απιέναι πρίν αφοσιώσασθαι

ποιήσαντα ποιήματα, καὶ πειθόμενον τῷ ἐνυπνίῳ. 18. οὕτω δὴ πρῶτον μὲν εἰς τὸν θεὸν ἐποίησα, οῦ ἢν ἡ παροῦσα θυσία · μετὰ δὲ τὸν θεὸν, ἐννοήσας ὅτι τὸν ποιητὴν δέοι, εἴπερ μέλλοι ποιητὴς εἶναι, ποιεῖν μύθους ἀλλ' οὐ λόγους, καὶ αὐτὸς οὐκ ἢ μυθολογικὸς, διὰ ταῦτα δὴ οῦς προχείρους εἶχον καὶ ἢπιστάμην μύθους τοὺς Αἰσώπου, τούτους ἐποίησα — οῖς πρώτοις ἐνέτυχον. ταῦτα οὖν, ὧ Κέβης, Εὐηνῷ φράζε, καὶ ἐρρῶσθαι, καὶ ἄν σωφρονῷ, ἐμὲ διώκειν ὡς τάχιστα. ἄπειμι δὲ, ὡς ἔοικε, τήμερον · κελεύουσι γὰρ ᾿Αθηναῖοι.

14. Καὶ ὁ Σιμμίας, Οἱον παρακελεύει, ἔφη, τοῦτο, ὁ Σώκρατες, Εὐηνῷ; πολλὰ γὰρ ήδη ἐντετύχηκα τῷ ἀνδρί. σχεδον ουν, έξ ων έγω ήσθημαι, ουδ όπωστιούν σοι έκων είναι πείσεται. Τί δαί; η δ' ος · ού φιλόσοφος Εύηνός; *Εμοιγε δοκεί, έφη ὁ Σιμμίας. 'Εθελήσει τοίνυν, έφη, καὶ Εύηνος καὶ πας ότω άξίως τούτου τοῦ πράγματος μέτεστιν. οὐ μέντοι γ' ἴσως βιάσεται αὐτόν οὐ γάρ φασι θεμιτον είναι. 15. Καὶ ἄμα λέγων ταῦτα καθῆκε τὰ σκέλη [άπὸ τῆς κλίνης] ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ καθεζόμενος οὕτως ήδη τὰ λοιπὰ διελέγετο. ήρετο οὖν αὐτὸν ὁ Κέβης · Πῶς τουτο λέγεις, & Σώκρατες, το μη θεμιτον είναι έαυτον βιάζεσθαι, εθέλειν δ αν τῷ ἀποθυήσκοντι τὸν φιλόσοφον ἔπεσθαι ; Τί δὲ, ὧ Κέβης ; οὐκ ἀκηκόατε σύ τε καὶ Σιμμίας περὶ τῶν τοιούτων, Φιλολάφ συγγεγονότες; Οὐδέν γε σαφως, ω Σωκρατες. 'Αλλά μην κάγω έξ άκοης περί αυτών λέγω · ἃ μεν οὖν τυγχάνω ἀκηκοὼς, φθόνος οὐδεὶς λέγειν. καὶ γὰρ ἴσως καὶ μάλιστα πρέπει, μέλλοντα ἐκείσε ἀποδημείν, διασκοπείν τε καὶ μυθολογείν περὶ τῆς ἀποδημίας τῆς έκει, ποίαν τινα αυτήν οιόμεθα είναι τί γαρ αν τις καὶ ποιοί άλλο ἐν τῷ μέχρι ἡλίου δυσμῶν χρόνφ;

- 16. 'Αλλὰ τούτων δη ἔνεκα χρη ὧν διεληλύθαμεν, ὧ Σιμμία, πᾶν ποιεῖν, ὅστε ἀρετής καὶ φρονήσεως ἐν τῷ βίᾳν μετασχεῖν · καλὸν γὰρ τὸ ἄθλον, καὶ ἡ ἐλπὶς μεγάλη. ὑμεῖς μὲν οὖν, ἔφη, ὧ Σιμμία τε καὶ Κέβης καὶ οἱ ἄλλοι, εἰσαῦθις ἔν τινι χρόνο ἔκαστοι πορεύσεσθε · ἐμὲ δὲ νῦν ἤδη καλεῖ, φαίη ᾶν ἀνὴρ τραγικὸς, ἡ εἰμαρμένη, καὶ σχεδόν τί μοι ὥρα τραπέσθαι πρὸς τὸ λουτρόν · δοκεῖ γὰρ δη βέλτιον εἶναι λουσάμενον πιεῖν τὸ φάρμακον, καὶ μὴ πράγματα ταῖς γυναιξὶ παρέχειν νεκρὸν λούειν.
- 17. Ταύτα δη είποντος αυτού, ο Κρίτων, Είεν, έφη, ω Σώκρατες τί δε τούτοις ή εμοί επιστέλλεις, ή περί των παίδων ή περὶ ἄλλου του, ὅ τι ἄν σοι ποιοῦντες ἡμεῖς ἐν χάριτι μάλιστα ποιοίμεν; "Απερ ἀεὶ λέγω, έφη, & Κριτων, ούδεν καινότερον . ὅτι ὑμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμενοι ύμεις, καὶ έμοὶ καὶ τοις έμοις καὶ ύμιν αὐτοις έν χάριτι ποιήσετε αττ' αν ποιήτε, καν μη νυν όμολογήσητε · έαν δε ύμων μεν αυτών αμελήτε, και μη θελητε, ώσπερ κατ' ίχνη, κατά τὰ νῦν τε εἰρημένα καὶ τὰ έν τῷ ἔμπροσθεν χρόνω ζην, οὐδ' ἐὰν πολλὰ ὁμολογήσητε ἐν τῷ παρόντι καὶ σφόδρα, οὐδὲν πλέον ποιήσετε. 18. Ταῦτα μὲν τοίνυν προθυμηθησόμεθα, έφη, ούτω ποιείν · θάπτωμεν δέ σε τίνα τρόπον; "Οπως αν, έφη, βούλησθε, εάνπερ γε λάβητέ με, καὶ μὴ ἐκφύγω ὑμᾶς. γελάσας δὲ ἄμα ἡσυχῆ, καὶ πρὸς ήμας αποβλέψας, είπεν Ου πείθω, έφη, ω ανδρες, Κρίτωνα, ώς έγω είμι ούτος ή Σωκράτης, ό νυνὶ διαλεγόμενος καὶ διατάττων έκαστον των λεγομένων, άλλ' οἶεταί με εκείνου είναι, δυ δίψεται ολίγου υστερου νεκρου, καὶ έρωτα δη πως με θάπτη. ὅτι δὲ ἐγω πάλαι πολύν λόγον πεποίημαι, ώς, επειδών πίω το φάρμακον, ουκέτι υμίν παραμενώ, άλλ' οιχήσομαι άπιων είς μακάρων δή τενας εύδαιμονίας, ταῦτά μοι δοκῶ αὐτῷ ἄλλως λέγειν, παραμυθού-

μενος ἄμα μὲν ὑμᾶς, ἄμα δ ἐμαυτόν. 19. ἐγγυήσασθε οὖν με πρὸς Κρίτωνα, ἔφη, τὴν ἐναντίαν ἐγγύην ἢ ἡν οὖτος πρὸς τοὺς δικαστὰς ἡγγυᾶτο. οὖτος μὲν γὰρ ἢ μὴν παραμενεῖν · ὑμεῖς δὲ ἢ μὴν μὴ παραμενεῖν ἐγγυήσασθε, ἐπειδὰν ἀποθάνω, ἀλλὰ οἰχήσεσθαι ἀπιόντα, ἵνα Κρίτων ῥῷον φέρη, καὶ μὴ ὁρῶν μου τὸ σῶμα ἢ καιόμενον ἢ κατορυττόμενον ἀγανακτἢ ὑπὲρ ἐμοῦ ὡς δεινὰ πάσχοντος, μηδὲ λέγη ἐν τἢ ταφἢ, ὡς ἢ προτίθεται Σωκράτη ἢ ἐκφέρει ἢ κατορύττει. εὖ γὰρ ἴσθι, ἢ δ δς, ὧ ἄριστε Κρίτων, τὸ μὴ, καλῶς λέγειν οὐ μόνον εἰς αὐτὸ τοῦτο πλημμελὲς, ἀλλὰ καὶ κακόν τι ἐμποιεῖ ταῖς ψυχαῖς. ἀλλὰ θαρρεῖν τε χρὴ, καὶ φάναι τοὐμὸν σῶμα θάπτειν, καὶ θάπτειν οὕτως ὅπως ἄν σοι φίλον ἢ, καὶ μάλιστα ἡγὴ νόμιμον εἶναι.

- 20. Ταῦτ' εἰπων ἐκεῖνος μεν ἀνίστατο εἰς οἴκημά τι ὡς λουσόμενος, καὶ ὁ Κρίτων εἴπετο αὐτῷ, ἡμᾶς δ΄ ἐκέλευε περιμένειν. περιεμένομεν οὖν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διαλεγόμενοι περὶ τῶν εἰρημένων, καὶ ἀνασκοποῦντες, τοτὲ δ΄ αὖ περὶ τῆς ξυμφορᾶς διεξιόντες, ὅση ἡμῖν γεγονυῖα εἴη, ἀτεχνῶς ἡγούμενοι ὥσπερ πατρὸς στερηθέντες διάξειν ὀρφανοὶ τὸν ἔπειτα βίον. ἐπειδὴ δὲ ἐλούσατο, καὶ ἡνέχθη παρ' αὐτὸν τὰ παιδία δύο γὰρ αὐτῷ υἰεῖς σμικροὶ ἦσαν, εἶς δὲ μέγας καὶ αἱ οἰκεῖαι γυναῖκες ἀφίκοντο, ἐκείναις ἐναντίον τοῦ Κρίτωνος διαλεχθείς τε καὶ ἐπιστείλας ἄττα ἐβούλετο, τὰς μὲν γυναῖκας καὶ τὰ παιδία ἀπιέναι ἐκέλευσεν, αὐτὸς δὲ ἦκε παρ' ἡμᾶς.
- 21. Καὶ ἢν ἤδη ἐγγὺς ἡλίου δυσμῶν · χρόνον γὰρ πολὺν διέτριψεν ἔνδον. ἐλθῶν δ΄ ἐκαθέζετο λελουμένος, καὶ οὐ
  πόλλ' ἄττα μετὰ ταῦτα διελέχθη · καὶ ἦκεν ὁ τῶν ἔνδεκα
  ὑπηρέτης, καὶ στὰς παρ' αὐτὸν, ἸΩ Σώκρατες, ἔφη, οὐ καταγνώσομαι σοῦ ὅπερ ἄλλων καταγιγνώσκω, ὅτι μοι χαλεπαίνουσι καὶ καταρῶνται, ἐπειδὰν αὐτοῖς παραγγέλλω

πίνειν το φάρμακον, αναγκαζόντων των άρχόντων. σε δ εγω καὶ άλλως έγνωκα εν τούτω τω χρόνω γενναιότατον καὶ πραότατον καὶ ἄριστον ἄνδρα ὅντα τῶν πώποτε δεῦρο άφικομένων · καὶ δὴ καὶ νῦν εὖ οἶδ΄ ὅτι οὐκ ἐμοὶ χαλεπαίνεις, γιγνώσκεις γὰρ τοὺς αἰτίους, ἀλλ' ἐκείνοις. νῦν οὖν, οἶσθα γὰρ ἃ ἦλθον ἀγγέλλων, χαῖρέ τε καὶ πειρῶ ὡς ῥᾶστα φέρειν τὰ ἀναγκαία. καὶ άμα δακρύσας μεταστρεφόμενος άπήει. 22. Καὶ ὁ Σωκράτης ἀναβλέψας πρὸς αὐτὸν, Καὶ σὺ, ἔφη, χαίρε, καὶ ἡμείς ταῦτα ποιήσομεν. καὶ ἄμα πρὸς ήμας, 'Ως αστείος, έφη, ο ανθρωπος · καὶ παρὰ πάντα μοι του χρόνου προσήει, καὶ διελέγετο ένίστε, καὶ ην ἀνδρῶν λώστος, καὶ νῦν ώς γενναίως με ἀποδακρύει. ἀλλ' ἄγε δὴ, ῶ Κρίτων, πειθώμεθα αὐτῷ, καὶ ἐνεγκάτω τις τὸ φάρμακον, εὶ τέτριπται· εὶ δὲ μὴ, τριψάτω ὁ ἄνθρωπος. 23. καὶ ὁ Κρίτων, 'Αλλ' οίμαι, έφη, έγωγε ω Σώκρατες, έτι ήλιον είναι έπὶ τοις όρεσι, καὶ οὖπω δεδυκέναι. καὶ ἄμα έγὼ οίδα καὶ άλλους πάνυ όψε πίνοντας, ἐπειδὰν παραγγελθη αὐτοις, δειπνήσαντάς τε καὶ πιόντας εὖ μάλα. — άλλὰ μηδὲν έπείγου · έτι γὰρ έγχωρεί. καὶ ὁ Σωκράτης, Εἰκότως γ', έφη, & Κρίτων, εκείνοί τε ταθτα ποιοθσιν, οθς σθ λέγεις, οίονται γαρ κερδανείν ταθτα ποιήσαντες, καὶ έγωγε ταθτα εἰκότως οὐ ποιήσω · οὐδεν γὰρ οἶμαι κερδαίνειν ολίγον ύστερου πιων, άλλο γε ή γελωτα όφλήσειν παρ' έμαυτώ, γλιχόμενος του ζην, και φειδόμενος ούδενος έτι ένόντος. άλλ' ἴθι, ἔφη, πιθοῦ καὶ μη ἄλλως ποίει.

24. Καὶ ὁ Κρίτων ἀκούσας ἔνευσε τῷ παιδὶ πλησίον ἐστῶτι, καὶ ὁ παῖς ἐξελθῶν, καὶ συχνὸν χρόνον διατρίψας, ἡκεν ἄγων τὸν μέλλοντα διδόναι τὸ φάρμακον, ἐν κύλικι φέροντα τετριμμένον · ἰδῶν δὲ ὁ Σωκράτης τὸν ἄνθρωπον, Εἶεν, ἔφη, ὡ βέλτιστε, σὰ γὰρ τούτων ἐπιστήμων, τί χρὴ ποιεῖν; Οὐδὲν ἄλλο, ἔφη, ἡ πιόντα περιιέναι, ἔως ἄν σου

βάρος ἐν τοῖς σκέλεσι γένηται, ἔπειτα κατακεῖσθαι· καὶ οὕτως αὐτὸ ποιήσει. καὶ ἄμα ὥρεξε τὴν κύλικα τῷ Σωκράτει. \$5. καὶ δς λαβων, καὶ μάλα ἴλεως, ὧ Ἐχέκρατες, οὐδὲν τρέσας, οὐδὲ διαφθείρας οὕτε τοῦ χρώματος οὕτε τοῦ προσώπου, ἀλλ ὥσπερ εἰώθει, ταυρηδὸν ὑποβλέψας πρὸς τὸν ἄνθρωπον, Τί λέγεις, ἔφη, περὶ τοῦδε τοῦ πόματος πρὸς τὸ ἀποσπεῖσαί τινι; ἔξεστιν, ἡ οὕ; Τοσοῦτον, ἔφη, ὧ Σώκρατες, τρίβομεν, ὅσον οἰόμεθα μέτριον εἶναι πιεῖν. Μανθάνω, ἡ δ΄ ὅς · ἀλλ εὕχεσθαί γέ που τοῖς θεοῖς ἔξεστί τε καὶ χρὴ, τὴν μετοίκησιν τὴν ἐνθένδε ἐκεῖσε εὐτυχῆ γενέσθαι · ἃ δὴ καὶ ἐγὼ εὕχομαί τε καὶ γένοιτο ταύτη · καὶ ἄμα εἰπὼν ταῦτα, ἐπισχόμενος καὶ μάλα εὐχερῶς καὶ εὐκόλως ἐξέπιε.

26. Καὶ ἡμῶν οἱ πολλοὶ τέως μὲν ἐπιεικῶς οἶοί τε ἦσαν κατέχειν το μη δακρύειν ώς δε είδομεν πίνοντά τε καὶ πεπωκότα, οὐκέτι, ἀλλ' ἐμοῦ γε βία καὶ αὐτοῦ ἀστακτὶ έχώρει τὰ δάκρυα, ώστε έγκαλυψάμενος ἀπέκλαιον έμαυτόν. ού γὰρ δὴ ἐκεῖνόν γε, ἀλλὰ τὴν ἐμαυτοῦ τύχην, οίου ἀνδρὸς έταίρου έστερημένος είην. ό δε Κρίτων έτι πρότερος έμου, επειδή ούχ οδός τ' ην κατέχειν τὰ δάκρυα, έξανέστη. 'Απολλόδωρος δε καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνφ οὐδεν ἐπαύετο δακρύων, καὶ δὴ καὶ τότε ἀναβρυχησάμενος κλαίων καὶ ἀγανακτών οὐδένα ὅντινα οὐ κατέκλασε τών παρόντων, πλήν γε αυτού Σωκράτους. έκείνος δε, Οία, έφη, ποιείτε, & θαυμάσιοι. έγω μέντοι ούχ ηκιστα τούτου ένεκα τὰς γυναίκας ἀπέπεμψα, ΐνα μὴ τοιαῦτα πλημμελοίεν καὶ γὰρ ἀκήκοα, ὅτι ἐν εἰφημία χρη τελευτάν. άλλ' ήσυχίαν τε άγετε καὶ καρτερείτε. καὶ ήμεις άκούσαντες ησχύνθημέν τε καὶ ἐπέσχομεν τοῦ δακρύειν. 27. Ο δε περιελθων, επειδή οί βυρύνεσθαι έφη τα σκέλη, κατεκλίθη υπτιος · ούτω γάρ ἐκέλευεν ὁ ἄνθρωπος ·

καὶ ἄμα ἐφαπτόμενος αὐτοῦ οὖτος ὁ δοὺς τὸ φάρμακον, διαλιπών χρόνον επεσκόπει τους πόδας και τα σκέλη, κάπειτα σφόδρα πιέσως αὐτοῦ τον πόδα, ήρετο εἰ αἰσθώνοιτο · ὁ δ' οὐκ ἔφη. καὶ μετὰ τοῦτο αὖθις τὰς κνήμας · καὶ ἐπανιων ούτως ἡμίν αὐτοις ἐπεδείκνυτο, ὅτι ψύχοιτό τε καὶ πηγνύοιτο. καὶ αὐτὸς ηπτετο, καὶ εἶπεν ὅτι, ἐπειδὰν προς τη καρδία γενηται αυτώ, τότε οιχήσεται. ήδη ούν σχεδόν τι αὐτοῦ ἢν τὰ περὶ τὸ ἢτρον ψυχόμενα, καὶ έκκαλυψάμενος, ενεκεκάλυπτο γαρ, είπεν, - δ δη τελευταίον εφθέγξατο, -- 'Ω Κρίτων, έφη, τω 'Ασκληπιώ όφείλομεν άλεκτρυόνα · άλλ' ἀπόδοτε καὶ μὴ ἀμελήσητε. 38. 'Αλλά ταῦτα, ἔφη, ἔσται, ὁ Κρίτων · ἀλλ' ὅρα, εἴ τι ἄλλο λέγεις. ταῦτα ἐρομένου αὐτοῦ οὐδὲν ἔτι ἀπεκρίνατο, άλλ' ολίγον χρόνον διαλιπών, εκινήθη τε καὶ ὁ ἄνθρωπος εξεκιίλυψεν αὐτον, καὶ δς τὰ όμματα ἔστησεν · ίδων δε ό Κρίτων ξυνέλαβε τὸ στόμα τε καὶ τοὺς ὀφθαλμούς.

"Ηδε ή τελευτή, & Έχεκρατες, τοῦ εταίρου ήμιν εγένετο, ανδρὸς, ώς ήμεις φαίμεν αν, των τότε ων επειράθημεν άρίστου, καὶ άλλως φρονιμωτάτου καὶ δικαιοτάτου.

HERODOTUS.

I. INVASION OF GREECE BY DARIUS.

- 1. Βασιλεί δε Δαρείφ ώς εξηγγελθη Σάρδις άλούσας εμπεπρήσθαι ύπό τε 'Αθηναίων καὶ 'Ιώνων, πρῶτα μεν λέγεται αὐτὸν, ώς ἐπύθετο ταῦτα, 'Ιώνων οὐδένα λόγον ποιησάμενον, εἴρεσθαι οἴτινες εἶεν οἱ 'Αθηναίοι · μετὰ δὲ πυθόμενον αἰτήσαι τὸ τόξον, λαβόντα δὲ καὶ ἐπιθέντα δἴστὸν, ἄνω ἐς τὸν οὐρανὸν ἀπείναι, καί μιν ές τὸν ἠέρα βάλλοντα εἰπεῖν, 'Ω Ζεῦ, ἐκγενέσθαι μοι 'Αθηναίους τίσασθαι · εἴπαντα δὲ ταῦτα προστάξαι ἐνὶ τῶν θεραπόντων, δείπνου προκειμένου αὐτῷ, ἐς τρὶς ἐκάστοτε εἰπεῖν, Δέσποτα, μέμνεο τῶν 'Αθηναίων.
- 2. Μετὰ δὲ τοῦτο ἀπεπειρατο ὁ Δαρείος τῶν Ἑλλήνων, ὅ τι ἐν νόῷ ἔχοιεν, κότερα πολεμέειν έωυτῷ ἡ παραδιδόναι σφέας αὐτούς. διέπεμπε ὧν κήρυκας, ἄλλους ἄλλη τάξας ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, κελεύων αἰτέειν βασιλέϊ γῆν τε καὶ ὕδωρ. τούτους μὲν δὴ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔπεμπε, ἄλλους δὲ κήρυκας διέπεμπε ἐς τὰς έωυτοῦ δασμοφόρους πόλιας τὰς παραθαλασσίους, κελεύων νέας τε μακρὰς καὶ ἱππαγωγὰ πλοῖα ποιέεσθαι. 3. Οὖτοί τε δὴ παρεσκευάζοντο ταῦτα, καὶ τοῖσι ἡκουσι ἐς τὴν Ἑλλάδα κήρυξι πολλοὶ μὲν ἡπειρωτέων ἔδοσαν τὰ προίσχετο αἰτέων ὁ Πέρσης, πάντες δὲ νησιῶται ἐς τοὺς ἀπικοίατο αἰτήσοντες. οἴ τε δὴ ἄλλοι νησιῶται διδοῦσι γῆν τε καὶ ὕδωρ Δαρείῳ, καὶ δὴ καὶ Αἰγινῆται. ποιήσασι δέ σφι ταῦτα ἰθέως ᾿Αθηναῖοι ἐπεκέατο, δοκέοντες ἐπὶ σφίσι ἔχοντας τοὺς Αἰγινήτας δεδω-

κέναι, ως ἄμα τῷ Πέρση ἐπὶ σφέας στρατεύωνται. καὶ ἄσμενοι προφάσιος ἐπελάβοντο, φοιτέοντές τε ἐς την Σπάρτην κατηγόρεον τῶν Αἰγινητέων τὰ πεποιήκοιεν προδόντες τὴν Ἑλλάδα. ᾿Αθηναίοισι μὲν δὴ πόλεμος συνηπτο πρὸς Αἰγινήτας.

- 4. 'Ο δὲ Πέρσης τὸ ἐωυτοῦ ἐποίεε, ὥστε ἀναμιμνήσκοντός τε αἰεὶ τοῦ θεράποντος μεμνήσθαί μιν τῶν 'Αθηναίων, καὶ Πεισιστρατιδέων προσκατημένων καὶ διαβαλλόντων 'Αθηναίους, ἄμα δὲ βουλόμενος ὁ Δαρείος ταύτης ἔχόμενος τῆς προφάσιος καταστρέφεσθαι τῆς Έλλάδος τοὺς μὴ δόντας αὐτῷ γῆν τε καὶ ὕδωρ. Μαρδόνιον μὲν δὴ φλαύρως πρήξαντα τῷ στόλῳ παραλύει τῆς στρατηγής, ἄλλους δὲ στρατηγοὺς ἀποδέξας ἀπέστελλε ἐπί τε Έρέτριαν καὶ 'Αθήνας Δᾶτίν τε ἐόντα Μῆδον γένος, καὶ 'Αρταφέρνεα τὸν 'Αρταφέρνεος παίδα, ἀδελφιδέον ἐωυτοῦ · ἐντειλάμενος δὲ ἀπέπεμπε, ἐξανδραποδίσαντας 'Αθήνας καὶ Έρέτριαν, ἀγαγεῖν ἑωυτῷ εἰς ὄψιν τὰ ἀνδρώποδα.
- 5. Χειρωσύμενοι δε την 'Ερέτριαν, καὶ ἐπισχόντες ολίγας ήμέρας, ἔπλωον ἐς την 'Αττικην, κατέργοντές τε πολλον, καὶ δοκέοντες ταὐτὰ τοὺς 'Αθηναίους ποιήσειν τὰ καὶ τοὺς 'Ερετριέας ἐποίησαν· καὶ, ην γὰρ ὁ Μαραθών ἐπιτηδεώτατον χωρίον τῆς 'Αττικῆς ἐνιππεῦσαι, καὶ ἀγχοτάτω τῆς 'Ερετρίης, ἐς τοῦτό σφι κατηγέετο 'Ιππίης ὁ Πεισιστράτου. 'Αθηναῖοι δὲ ὡς ἐπύθοντο ταῦτα, ἐβοήθεον καὶ αὐτοὶ ἐς τὸν Μαραθώνα. ἡγον δέ σφεας στρατηγοὶ δέκα, τῶν ὁ δέκατος ἡν Μιλτιάδης, τοῦ τὸν πατέρα Κίμωνα τον Στησαγόρεω κατέλαβε φυγεῖν ἐξ 'Αθηνέων Πεισίστρατον τὸν 'Ιπποκράτεος. 6. οὖτος δὴ ὧν τότε ὁ Μιλτιάδης ἡκων ἐκ τῆς Χερσονήσου, καὶ ἐκπεφευγώς διπλόον θάνατον, ἐστρατήγεε 'Αθηναίων. ἄμα μὲν γὰρ οἱ Φοίνικες αὐτὸν οἱ ἐπιδιώξαντες μέχρι 'Ιμβρου, περὶ πολ-

λοῦ ἐποιεῦντο λαβεῖν τε καὶ ἀναγαγεῖν παρὰ βασιλέα · ἄμα δὲ ἐκφυγόντα τε τούτους, καὶ ἀπικόμενον ἐς τὴν έωυτοῦ, δοκέοντά τε εἶναι ἐν σωτηριῃ ἤδη, τὸ ἐνθεῦτέν μιν οἱ ἐχθροὶ ὑποδεξάμενοι, καὶ ὑπὸ δικαστήριον αὐτὸν ἀγαγόντες, ἐδίωξαν τυραννίδος τῆς ἐν Χερσονήσω. ἀποφυγών δὲ καὶ τούτους, στρατηγὸς οὕτω ᾿Αθηναίων ἀπεδέχθη, αἰρεθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου.

7. Καὶ πρώτα μεν, εόντες έτι εν τῷ ἄστεϊ, οἱ στρατηγοὶ ἀποπέμπουσι ἐς Σπάρτην κήρυκα Φειδιππίδην, 'Αθηναίον μεν άνδρα, άλλως δε ήμεροδρόμον τε καὶ τοῦτο μελετώντα · τῷ δὴ (ὡς αὐτός τε έλεγε Φειδιππίδης καὶ 'Αθηναίοισι απήγγελλε) περί το Παρθένιον ούρος το ύπερ Τεγέης ὁ Πὰν περιπίπτει. βώσαντα δὲ τοῦνομα τοῦ Φειδιππίδεω, του Πανα 'Αθηναίοισι κελεύσαι απαγγείλαι, διέτι έωυτοῦ ούδεμίαν ἐπιμέλειαν ποιεῦνται, ἐόντος εὐνόου 'Αθηναίοισι, καὶ πολλαχη γενομένου ήδη σφι χρησίμου, τὰ δ' ἔτι καὶ ἐσομένου. καὶ ταῦτα μὲν Αθηναῖοι, καταστιίντων σφίσι εὖ ήδη τῶν πρηγμάτων, πιστεύσαντες εἶναι αληθέα, ίδρύσαντο ύπο τη άκροπόλι Πανος ίρον, καὶ αὐτον άπο ταύτης της άγγελίης θυσίησι έπετέησι καὶ λαμπάδι ίλάσκονται. 8. Τότε δε πεμφθείς ύπο των στρατηγών ο Φειδιππίδης ούτος, ότε πέρ οἱ έφη καὶ τὸν Πανα φανήναι, δευτεραίος εκ τοῦ 'Αθηναίων ἄστεος ἢν εν Σπάρτη, ἀπικόμενος δε έπὶ τοὺς ἄρχοντας έλεγε • 1 Λακεδαιμόνιοι, Αθηναίοι ύμέων δέονται σφίσι βοηθήσαι, καὶ μη περιιδείν πόλιν άρχαιοτάτην έν τοίσι Ελλησι δουλοσύνη περιπεσούσαν προς άνδρων βαρβάρων και γαρ νύν Ἐρέτριά τε ηνδραπόδισται, και πόλι λογίμω ή Ελλας γέγονε ασθενεστέρη. 'Ο μεν δή σφι τὰ έντεταλμένα ἀπήγγελλε · τοίσι δε ξαδε μεν βοηθέειν Αθηναίοισι, αδύνατα δέ σφι ην το παραυτίκα ποιέειν ταῦτα, οὐ βουλομένοισι λύειν τον νόμον

- ην γαρ ίσταμένου τοῦ μηνὸς εἰνάτη, εἰνάτη δε οὐκ εξελεύσεσθαι εφασαν, μὴ οὐ πλήρεος εόντος τοῦ κύκλου. οὖτοι μέν νυν τὴν πανσέληνον εμενον.
- 9. Τοίσι δε βαρβάροισι κατηγέετο Ίππίης ό Πεισιστράτου ές τον Μαραθώνα, της παροιχομένης νυκτός όψιν ίδων έν τω υπνω τοιήνδε · έδύκεε ό Ίππίης τη μητρί τη έωυτοῦ συνευνηθήναι. συνεβάλετο ων έκ τοῦ ονείρου, κατελθων ές τὰς 'Αθήνας καὶ ἀνασωσάμενος τὴν ἀρχὴν, τελευτήσειν έν τη έωυτοῦ γηραιός. έκ μεν δη της όψιος συνεβάλετο ταῦτα. 10. τότε δὲ κατηγεόμενος, τοῦτο μὲν τὰ ανδράποδα τα έξ Ερετρίης απέβησε ές την νήσον την Στυρέων, καλεομένην δε Αιγίλειαν, τοῦτο δε καταγομένας ές τον Μαραθώνα τως νέας δρμίζε ούτος, εκβώντας τε ές γην τους βαρβάρους διέτασσε. καί οι ταθτα διέποντι έπηλθε πταρείν τε καὶ βήξαι μεζόνως ή ώς εώθεε, οἱα δε οἱ πρεσβυτέρο εύντι των οδόντων οι πλεύνες έσείοντο. τούτων ων ένα των οδόντων εκβάλλει ύπο βίης βίξας · έκπεσόντος δε ές την ψάμμον αὐτοῦ, ἐποιέςτο πολλην σπουδην εξευρείν. ώς δε ούκ εφαίνετό οι ο όδων, αναστενάξας είπε προς τους παραστάτας 'Η γη ήδε ουκ ήμετέρη έστι, ουδέ μιν δυνησόμεθα ύποχειρίην ποιήσασθαι · όκόσον δέ τί μοι μέρος μετήν, ὁ οδών μετέχει. Ίππίης μεν δη ταύτη την όψιν συνεβάλετο έξεληλυθέναι.
- 11. 'Αθηναίοισι δὲ τεταγμένοισι ἐν τεμένεϊ Ἡρακλέος ἐπῆλθον βοηθέοντες Πλαταιέες πανδημεί καὶ γὰρ καὶ ἐδεδώκεσαν σφέας αὐτοὺς τοῖσι 'Αθηναίοισι οἱ Πλαταιέες, καὶ πόνους ὑπὲρ αὐτῶν οἱ 'Αθηναίοι συχνοὺς ἤδη ἀναραιρέατο · ἔδοσαν δὲ ὧδε. πιεζόμενοι ὑπὸ Θηβαίων οἱ Πλαταιέες ἐδίδοσαν πρῶτα παρατυχοῦσι Κλεομένει τε τῷ ἀναξανδρίδεω καὶ Λακεδαιμονίοισι σφέας αὐτοὺς, οἱ δὲ οὐ δεκόμενοι ἔλεγόν σφι τάδε · Ἡμεῖς μὲν ἐκαστέρω τε οἰκέο-

μεν, καὶ ὑμῶν τοιήδε τις γίνοιτ' αν ἐπικουρίη ψυχρή. φθαίητε γαρ αν πολλάκις έξανδραποδισθεντες ή τινα πυθέσθαι ήμέων. συμβουλεύομεν δε ύμιν δούναι ύμέας αὐτοὺς 'Αθηναίοισι, πλησιογώροισί τε ἀνδράσι καὶ τιμωρέειν έουσι οὐ κακοίσι. ταυτα συνεβούλευον οἱ Λακεδαιμόνιοι, οὐ κατα εὖνοιαν οὕτω τῶν Πλαταιέων, ώς βουλόμενοι τους Αθηναίους έχειν πόνους συνεστεώτας Βοιωτοίσι. 12. Λακεδαιμονιοι μέν νυν Πλαταιεύσι ταύτα συνεβούλευον οι δε ουκ ηπίστησαν, άλλ' Αθηναίων ιρά ποιείντων τοίσι δυώδεκα θεοίσι, ικέται ιζόμενοι έπι τον βωμον εδίδοσαν σφέας αὐτούς. Θηβαίοι δὲ πυθόμενοι ταῦτα έστρατεύοντο έπὶ τοὺς Πλαταιέας 'Αθηναίοι δέ σφι έβοήθεον. μελλόντων δε συνάπτειν μάχην, Κορίνθιοι ού περιείδου, παρατυγόντες δε καὶ καταλλάξαντες, επιτρεψάντων άμφοτέρων, ούρισαν την χώρην έπὶ τοισίδε, έαν Θηβαίους Βοιωτών τους μη βουλομένους ές Βοιωτούς τελέειν. 13. Κορίνθιοι μεν δη ταῦτα γνόντες ἀπαλλάσσοντο · 'Αθηναίοισι δε απιούσι επεθήκαντο Βοιωτοί, επιθέμενοι δε έσσώθησαν τη μάχη. ὑπερβάντες δὲ οἱ ᾿Αθηναῖοι τοὺς οἱ Κορίνθιοι έθηκαν Πλαταιεύσι είναι ούρους, τούτους ύπερβάντες τον 'Ασωπον αυτον εποιήσαντο ουρον Θηβαίοισι προς Πλαταικας είναι καὶ Υσιάς. Εδοσαν μεν δη οί Πλαταιέες σφέας αὐτους 'Αθηναίοισι τρόπω τω εἰρημένω, ήκον δε τότε ές Μαραθώνα βοηθεοντες.

14. Τοίσι δὲ 'Αθηναίων στρατηγοίσι ἐγίνοντο δίχα αἱ γνῶμαι τῶν μὲν οὐκ ἐώντων συμβάλλειν, ὀλίγους γὰρ εἶναι στρατιἢ τἢ Μήδων συμβαλεῖν, τῶν δὲ καὶ Μιλτιάδεω κελευόντων. ὡς δὲ δίχα τε ἐγίνοντο, καὶ ἐνίκα ἡ χείρων τῶν γνωμέων, ἐνθαῦτα (ἢν γὰρ ἐνδέκατος ψηφιδοφόρος ὁ τῷ κυάμφ λαχὼν 'Αθηναίων πολεμαρχέειν, το παλαιὸν γὰρ 'Αθηναίοι ὁμόψηφον τὸν πολέμαρχον ἐποιεῦντο τοῖσι στρα-

τηγοίσι, ην τε τότε πολέμαρχος Καλλίμαχος 'Αφιδναίος) προς τούτον έλθων Μιλτιίδης έλεγε τάδε 15. Έν σοί νῦν, Καλλίμαχε, ἐστὶ ἡ καταδουλῶσαι ᾿Αθήνας, ἡ ἐλευθέρας ποιήσαντα, μνημόσυνα λιπέσθαι ές τον απαντα ανθρώπων βίον, οἷα οὐδὲ 'Αρμόδιός τε καὶ 'Αριστογείτων λείνῦν γὰρ δὴ, ἐξ οῦ ἐγένοντο ᾿Αθηναῖοι, ἐς κίνδυνον ήκουσι μέγιστον, καὶ ην μέν γε ὑποκύψωσι τοῖσι Μήδοισι, δέδοκται τὰ πείσονται παραδεδομένοι Ίππίη · ἡν δὲ περιγένηται αθτη ή πόλις, οίη τέ έστι πρώτη τῶν Ελληνίδων πολίων γενέσθαι. κώς ων δη ταθτα οδά τέ έστι γενέσθαι, καὶ κῶς ἐς σέ τι τούτων ἀνήκει τῶν πρηγμάτων τὸ κῦρος έχειν, νῦν ἔρχομαι φρώσων. ήμέων τῶν στρατηγῶν, ἐόντων δέκα, δίχα γίνονται αί γνωμαι, των μεν κελευόντων συμβαλείν, των δε ού συμβαλείν. ἡν μέν νυν μη συμβάλωμεν, έλπομαί τινα στάσιν μεγάλην έμπεσοῦσαν διασείσειν τὰ 'Αθηναίων φρονήματα ώστε μηδίσαι · ἡν δὲ συμβάλωμεν πρίν τι καὶ σαθρον 'Αθηναίων μετεξετέροισι έγγενέσθαι, θεών τὰ ἴσα νεμόντων, οἶοί τέ είμεν περιγενέσθαι τŷ συμταῦτα ὧν πάντα ες σε νῦν τείνει καὶ ἐκ σέο ἤρτηται · ην γὰρ σὸ γνώμη τῆ ἐμῆ προσθῆ, ἔστι τοι πατρίς τε έλευθέρη καὶ πόλις πρώτη τῶν ἐν τῆ Ἑλλάδι, ἡν δὲ τὴν των αποσπευδόντων την συμβολην έλη, υπάρξει τοι των έγω κατέλεξα αγαθών τα έναντία. 16. Ταθτα λέγων ό Μιλτιώδης προσκτάται του Καλλίμαχου, προσγευομένης δε του πολεμάρχου της γνώμης, εκεκύρωτο συμβάλλειν. μετὰ δὲ οἱ στρατηγοὶ τῶν ἡ γνώμη ἔφερε συμβάλλειν, ὡς έκαστου αυτών εγίνετο πρυτανητη της ημέρης, Μιλτιάδη παρεδίδοσαν · ό δε δεκόμενος οὖ τί κω συμβολην εποιέετο, πρίν γε δη αὐτοῦ πρυτανητη ἐγένετο.

17. 'Ως δὲ ἐς ἐκείνον περιῆλθε, ἐνθαῦτα δὴ ἐτάσσοντο δδε 'Αθηναίοι ὡς συμβαλέοντες. τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρεος

ήγέετο ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος · ὁ γὰρ νόμος τότε εἶχε ούτω τοίσι 'Αθηναίοισι, τον πολέμαρχον έχειν κέρας το δεξιόν. ήγεομένου δε τούτου, εξεδέκοντο ώς ήριθμέοντο αί φυλαὶ, εχόμεναι άλλήλων · τελευταίοι δε ετάσσοντο, έχοντες το εύωνυμον κέρας, Πλαταιέες. ἀπο ταύτης γάρ σφι της μάχης, θυσίας 'Αθηναίων αναγόντων καὶ πανηγύριας τας εν τησι πενταετηρίσι γινομένας, κατεύχεται ο κηρυξ ο 'Αθηναίος, αμα τε 'Αθηναίοισι λέγων γίνεσθαι τὰ ἀγαθὰ καὶ Πλαταιεῦσι. τότε δὲ, τασσομένων τῶν ᾿Αθηναίων ἐν τῷ Μαραθωνι, ἐγίνετο τοιόνδε τι · τὸ στρατόπεδον ἐξισούμενον τῷ Μηδικῷ στρατοπέδω, τὸ μεν αὐτοῦ μέσον εγίνετο έπὶ τάξιας ολίγας, καὶ ταύτη ην ἀσθενέστατον τὸ στρατόπεδου, τὸ δὲ κέρας ἐκάτερου ἔρρωτο πλήθεϊ. 18. Ώς δέ σφι διετέτακτο, καὶ τὰ σφάγια ἐγίνετο καλὰ, ἐνθαῦτα ὡς απείθησαν οι 'Αθηναίοι, δρόμω ίεντο ές τους βαρβάρους. ήσαν δε στάδιοι ούκ ελάσσονες το μεταίχμιον αυτών ή οκτώ. οί δε Πίρσαι ορέοντες δρόμφ επιόντας, παρεσκευάζοντο ώς δεξόμενοι · μανίην τε τοίσι 'Αθηναίοισι ἐπίφερον καὶ πάγχυ ολεθρίην, ορέοντες αὐτοὺς ολίγους, καὶ τούτους δρόμφ επειγομένους, ούτε ίππου ύπαρχούσης σφι ούτε τοξευμάτων. ταῦτα μέν νυν οἱ βάρβαροι κατείκαζον 'Αθηναίοι δε, επεί τε άθρόοι προσέμιξαν τοίσι βαρβάροισι, έμάχοντο άξίως λόγου. πρώτοι μέν γαρ Ελλήνων πάντων των ήμεις ίδμεν δρόμω ές πολεμίους έχρήσαντο, πρώτοι δὲ ἀνέσχουτο ἐσθητά τε Μηδικήν ὁρέουτες, καὶ τοὺς ανδρας ταύτην έσθημένους · τέως δὲ ἦν τοῖσι Ελλησι καὶ τὸ οὖνομα τὸ Μήδων φόβος ἀκοῦσαι. 19. Μαχομένων δὲ έν τῷ Μαραθῶνι χρόνος ἐγίνετο πολλός. καὶ τὸ μὲν μέσον τοῦ στρατοπέδου ἐνίκων οἱ βάρβαροι, τῆ Πέρσαι τε αὐτοὶ καὶ Σάκαι ἐτετάχατο · κατὰ τοῦτο μὲν δη ἐνίκων οί βάρβαροι, καὶ ρήξαντες εδίωκον ες την μεσόγαιαν, το δε

κέρας έκάτερον ενίκων 'Αθηναιοί τε και Πλαταιέες. νικώντες δε, το μεν τετραμμένον των βαρβάρων φεύγειν έων, τοίσι δε το μέσον ρήξασι αὐτῶν, συναγιιγόντες τὰ κέρεα αμφότερα, εμάχοντο καὶ ενίκων 'Αθηναίοι. φεύγουσι δε τοίσι Πέρσησι είποντο κόπτοντες, ές δ έπὶ την θάλασσαν άπικόμενοι πύρ τε αίτεον καὶ ἐπελαμβάνοντο τῶν νεῶν. 90. Καὶ τοῦτο μὲν ἐν τούτφ τῷ πόνω ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος διαφθείρεται, άνηρ γενόμενος άγαθος, άπο δ' έθανε τῶν στρατηγῶν Στησίλεως ὁ Θρασύλεω τοῦτο δὲ Κυνέγειρος ό Εθφορίωνος, ενθαύτα επιλιβόμενος των άφλάστων νεὸς τὴν χειρα ἀποκοπεὶς πελέκεϊ πίπτει, τοῦτο δὲ ἄλλοι 'Αθηναίων πολλοί τε καὶ οὐνομαστοί. 21. Έπτὰ μεν δή των νεων επεκράτησαν τρόπω τοιούτω Αθηναίοι, τησι δε λοιπήσι οἱ βάρβαροι ἐξανακρουσάμενοι, καὶ ἀναλαβόντες έκ της νήσου, εν τη έλιπον, τὰ εξ Ἐρετρίης ἀνδράποδα, περιέπλωον Σούνιον, βουλόμενοι φθήναι τους 'Αθηναίους απικόμενοι ές τὸ ἄστυ. αἰτίη δὲ ἔσχε ἐν Αθηναίοισι ἐξ 'Αλκμαιωνιδέων μηχανής αὐτοὺς ταῦτα ἐπινοηθήναι · τούτους γάρ, συνθεμένους τοίσι Πέρσησι, αναδέξαι ασπίδα εουσι ήδη εν τησι νηυσί. 22. ούτοι μεν δη περιέπλωον Σούνιον, 'Αθηναίοι δε ώς ποδών είχον ταχιστα εβοήθεον ές τὸ ἄστυ, καὶ ἔφθησάν τε ἀπικόμενοι πρὶν ἡ τοὺς βαρβάρους ήκειν, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἀπιγμένοι ἐξ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἐν ἄλλφ Ἡρακλείφ τῷ ἐν Κυνοσάργεϊ. οί δε βάρβαροι τησι νηυσι ύπεραιώρηθέντες Φαλήρου (τοῦτο γὰρ ἢν ἐπίνειον τότε τῶν ᾿Αθηναίων), ὑπὲρ τούτου ἀνακωχεύσαντες τὰς νέας, ἀπέπλωον οπίσω ές τὴν Ασίην.

28. Έν ταύτη τη εν Μαραθωνι μάχη ἀπέθανον των βαρβάρων κατὰ εξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους ἄνδρας, Αθηναίων δε εκατον ενενήκοντα καὶ δύο. ἔπεσον μεν ἀμφοτέρων τοσοῦτοι· συνήνεικε δε αὐτόθι θωυμα γενέσθαι

- τοιόνδε · ' Αθηναίον ἄνδρα ' Επίζηλον τον Κουφαγόρεω, έν τἢ συστάσι μαχόμενόν τε καὶ ἄνδρα γινόμενον ἀγαθον, τῶν ὁμμάτων στερηθῆναι, οὕτε πληγέντα οὐδὲν τοῦ σώματος οὕτε βληθέντα, και το λοιπὸν τῆς ζόης διατελέειν ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου ἐόντα τυφλόν. λέγειν δὲ αὐτὸν ἤκουσα περὶ τοῦ παθεος τοιόνδε τινὰ λόγον, ἄνδρα οἱ δοκέειν ὁπλίτην ἀντιστῆναι μέγαν, τοῦ τὸ γένειον τὴν ἀσπίδα πᾶσαν σκιάζειν · τὸ δὲ φάσμα τοῦτο έωυτὸν μὲν παρεξελθεῖν, τὸν δὲ έωυτοῦ παραστάτην ἀποκτείναι. ταῦτα μὲν δὴ 'Επίζηλον ἐπυθόμην λέγειν.
- 24. Λακεδαιμονίων δὲ ἡκου ἐς τὰς ᾿Αθήνας δισχίλιοι μετὰ τὴν πανσέληνον, ἔχοντες σπουδὴν πολλὴν καταλαβεῖν οὕτω, ὥστε τριταῖοι ἐκ Σπάρτης ἐγένοντο ἐν τῆ ᾿Αττικῆ. ὕστεροι δὲ ἀπικόμενοι τῆς συμβολῆς, ἱμείροντο ὅμως θηήσασθαι τοὺς Μήδους · ἐλθόντες δὲ ἐς τὸν Μαραθῶνα ἐθηήσαντο. μετὰ δὲ, αἰνέοντες ᾿Αθηναίους καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν, ἀπαλλάσσοντο ὀπίσω.

II. MARCH OF XERXES. — PREPARATIONS OF THE GREEKS.

1. Ἐπεὶ δὲ ἡ ἀγγελίη ἀπίκετο περὶ τῆς μάχης τῆς ἐν Μαραθῶνι γενομένης παρα βασιλέα Δαρείου τὸν Ἱστάσπεος, καὶ πριν μεγάλως κεχαραγμίνον τοῦσι ᾿Αθηναίοισι διὰ τὴν ἐς Σάρδις ἐσβολὴν, και δὴ καὶ τίτε πολλῷ τε δεινότερα ἐποίεε, καὶ μᾶλλον ὥρμητο στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. καὶ αὐτικα μὲν ἐπηγγέλλετο πέμπων ἀγγέλους κατὰ πόλις ἐτοιμαζειν στρατιὴν, πολλῷ πλέω ἐπιτάσσων ἐκάστοισι ἡ πρότερον παρείχον, καὶ νέας τε καὶ ἵππους καὶ σῖτον καὶ πλοία. τούτων δὲ περιαγγελλομένων, ἡ

'Ασίη εδονέετο επὶ τρία έτεα, καταλεγομένων τε τῶν ἀρίστων ώς επὶ την Ελλάδα στρατευσομένων, καὶ παρασκευαζομένων. 2. τετάρτφ δὲ ἔτεϊ Αιγύπτιοι ὑπὸ Καμβύσεω δουλωθέντες απεστησαν απο Περσέων. ένθαῦτα δη καὶ μαλλον ώρμητο και έπ' αμφοτερους στρατεύεσθαι. Στελλομένου δε Δαρείου επ' Αίγυπτον και 'Αθηνας, των παίδων αὐτοῦ στάσις έγενετο μεγάλη περὶ τῆς ήγεμονιης, ὡς δέει μιν αποδέξαντα βασιλέα κατά τον Περσέων νομον ούτω στρατεύεσθαι. 'Αποδέξας δὲ βασιλέα Πέρσησι Δαρείος Εέρξεα, ώρμητο στρατεύεσθαι. άλλα γαρ μετα ταθτά τε καὶ Αιγύπτου ἀπόστασιν τῷ ὑστέρῳ ἔτεϊ παρασκευαζόμενου συνήνεικε αυτον Δαρείου, βασιλεύσαντα τὰ πάντα έτεα έξ τε καὶ τριήκοντα, ἀποθανείν, οὐδέ οἱ ἐξεγένετο οὖτε τοὺς άπεστεώτας Αίγυπτίους ούτε 'Αθηναίους τιμωρήσασθαι. αποθανόντος δε Δαρείου ή βασιλητη ανεχώρησε ές τον παίδα τον έκείνου Εέρξεα. 3. Καὶ Εέρξης . . έπὶ μεν τέσσερα έτεα πλήρεα παραρτέετο στρατιήν τε καὶ τὰ πρόσφορα τη στρατιή, πέμπτω δε έτει ανομένω εστρατηλάτεε χειρὶ μεγάλη πλήθεος. στόλων γὰρ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν πολλφ δη μέγιστος ούτος έγένετο. τί γαρ οὐκ ήγαγε έκ της 'Ασίης έθνος έπὶ τὴν Ελλάδα Εέρξης; κοῖον δὲ πινόμενόν μιν ύδωρ ούκ ἐπέλιπε, πλην των μεγάλων ποταμών; οί μεν γάρ νέας παρείχοντο, οι δε ές πεζον ετετάχατο, τοισι δὲ ίππος προσετέτακτο, τοίσι δὲ ίππαγωγὰ πλοία ἄμα στρατευομένοισι, τοίσι δὲ ἐς τὰς γεφύρας μακρὰς νέας παρέχειν, τοίσι δὲ σῖτά τε καὶ νέας. 4. Καὶ τοῦτο μὲν. ώς προσπταισάντων των πρώτων περιπλωόντων περί τον Αθων, προετοιμάζετο έκ τριών ετέων κου μάλιστα ές τον *Αθων εν γαρ Έλαιοῦντι της Χερσονήσου ώρμεον τριήρεες, ενθεύτεν δε όρμεόμενοι ώρυσσον ύπο μαστίγων παντοδαποὶ της στρατιης, διάδοχοι δ' ἐφοίτων · ὤρυσσον δὲ καὶ οί περὶ τὸν *Αθων κατοικημένοι. 'Ο γὰρ *Αθως ἐστὶ οὖρος μέγα τε καὶ οὐνομαστον, ες θάλασσαν κατήκον, οἰκημένον ύπο ανθρώπων. τη δε τελευτά ές την ήπειρον το ούρος, γερσονησοειδές τε έστι καὶ ἰσθμὸς ώς δυώδεκα σταδίων, πεδίον δε τοῦτο καὶ κολωνοί οὐ μεγάλοι ἐκ θαλάσσης τῆς 'Ακανθιων έπι θάλασσαν την άντιον Τορώνης. 5. "Ωρυσσον δε ώδε · δασάμενοι του χώρον οι βάρβαροι κατά έθνεα, κατα Σάνην πόλιν σχοινοτενές ποιησάμενοι, έπειδη έγένετο βαθέα ή διώρυξ, οί μεν κατώτατα έστεώτες ώρυσσον, έτεροι δε παρεδίδοσαν τον αἰεὶ εξορυσσόμενον χοῦν ἄλλοισι κατύπερθε έστεωσι έπὶ βάθρων, οἱ δ' αὖ ἐκδεκόμενοι έτέροισι, έως ἀπίκοντο ές τους ἀνωτάτω, ούτοι δὲ ἐξεφόρεόν τε καὶ ἐξέβαλλου. ἐνθαῦτα δὴ λειμών ἐστι, ἵνα σφι ἀγορή τε εγίνετο καὶ πρητήριον : σῖτος δέ σφι πολλὸς έφοίτα ἐκ της Ασίης άληλεσμένος. 6. ώς μεν έμε συμβαλλόμενον εύρισκειν, μεγαλοφροσύνης είνεκεν αυτό Εέρξης δρύσσειν εκέλευε, εθέλων τε δύναμιν αποδείκνυσθαι καὶ μνημόσυνα λιπέσθαι · παρεον γαρ μηδένα πόνον λαβόντας τον ισθμον τας νέας διειρύσαι, ορύσσειν έκελευε διώρυχα τη θαλάσση, εύρος ώς δύο τριήρεας πλώειν όμου έλαστρευμένας. τοίσι δε αυτοίσι τούτοισι, τοίσί περ καὶ τὸ ὅρυγμα, προσετέτακτο καὶ τὸν Στρυμόνα ποταμὸν ζεύξαντας γεφυρώσαι.

- 7. Ἐν ῷ δὲ οὖτοι τὸν προκείμενον πόνον ἐργάζοντο, ἐν τούτῷ ὁ πεζὸς ἄπας συλλελεγμένος ἄμα Εέρξη ἐπορεύετο ἐς Σάρδις, ἐκ Κριτάλλων ὁρμηθεὶς τῶν ἐν Καππαδοκίη ἐνθαῦτα γὰρ εἴρητο συλλέγεσθαι πάντα τὸν κατ ἤπειρον μέλλοντα ἄμα αὐτῷ Εέρξη πορεύεσθαι στρατόν. ἀπικόμενος δὲ ἐς Σάρδις, πρῶτα μὲν ἀπέπεμπε κήρυκας ἐς τὴν Ἑλλάδα αἰτήσοντας γῆν τε καὶ ὕδωρ, καὶ προερέοντας δεῦπνα βασιλέϊ παρασκευάζειν.
  - 8. Μετὰ δὲ ταῦτα παρεσκευάζετο ὡς ἐλῶν ἐς "Αβυδον.

οί δε έν τούτφ τον Έλλήσποντον έζεύγνυσαν έκ της 'Ασίης ές την Ευρώπην. έστι δὲ της Χερσονήσου της εν Έλλησπόντω, Σηστοῦ τε πόλιος μεταξὺ καὶ Μαδύτου, ἀκτή τρηχέα ές θάλασσαν κατήκουσα 'Αβύδω καταντίου. ές ταύτην ων την άκτην έξ 'Αβύδου όρμε όμενοι έγεφύρουν τοίσι προσεκέετο, την μεν λευκολίνου Φοίνικες, την δ' έτέρην την βυβλίνην Αιγύπτιοι. ἔστι δὲ έπτὰ στάδιοι έξ ' Αβύδου ές την απαντίον. και δη έζευγμένου του πόρου έπιγενόμενος χειμών μέγας συνέκοψέ τε έκείνα πάντα καὶ διέλυσε. 9. ώς δ' επύθετο Εέρξης, δεινά ποιεύμενος, τον Ελλήσποντον εκέλευσε τριηκοσίας επικέσθαι μάστιγι πληγάς, καὶ κατείναι ές τὸ πέλαγος πεδέων ζεύγος. ήδη δὲ ήκουσα, ως καὶ στιγέας άμα τούτοισι ἀπέπεμψε στίξοντας του Ελλήσποντον. ἐνετέλλετο δη ων ραπίζοντας λέγειν βάρβαρά τε καὶ ἀτάσθαλα · * Ω πικρον ὕδωρ, δεσπότης τοι δίκην επιτιθεί τήνδε, ότι μιν ήδίκησας οὐδεν προς έκείνου ἄδικον παθών. καὶ βασιλεύς μέν Εέρξης διαβήσεταί σε, ήν τε σύ γε βούλη ήν τε μή σοι δε κατά δίκην αρα ούδεις ανθρώπων θύει, ώς έόντι δολερώ τε και άλμυρώ ποταμώ. Τήν τε δη θάλασσαν ένετέλλετο τούτοισι ζημιουν, καὶ τῶν ἐπεστεώτων τῆ ζεύξι τοῦ Ελλησπόντου ἀποταμείν τὰς κεφαλάς. 10. καὶ οἱ μὲν ταῦτα ἐποίεον, τοῖσι προσεκέετο αυτή ή ἄχαρις τιμή, τὰς δὲ ἄλλοι ἀρχιτέκτονες έζεύγνυσαν. έζεύγνυσαν δε ώδε πεντηκοντέρους καὶ τριήρεας συνθέντες, - ύπὸ μεν τὴν πρὸς τοῦ Εὐξείνου Πόντου έξήκοντά τε καὶ τριηκοσίας, ὑπὸ δὲ τὴν ἐτέρην τεσσερεσκαίδεκα καὶ τριηκοσίας, τοῦ μὲν Πόντου ἐπικαρσίας, τοῦ δε Έλλησπόντου κατά ρόον, ίνα άνακωχεύη τον τόνον των όπλων, — συνθέντες δε άγκύρας κατήκαν περιμήκεας, τας μεν προς του Πόντου της έτερης των ανέμων είνεκεν των έσωθεν έκπνεόντων, της δε έτέρης προς έσπέρης τε καλ

τοῦ Αιγαίου εὖρου τε καὶ νότου εἴνεκεν · διέκπλοον δὲ ὑπόφαυσιν κατέλιπον των πεντηκοντέρων καὶ τριηρέων τριγού, ΐνα και ές τον Πόντον έχη ό βουλόμενος πλώειν πλοίοισι λεπτοίσι, καὶ έκ του Πόντου έξω. 11. ταυτα δὲ ποιήσαντες, κατέτεινον έκ γής στρεβλούντες ονοισι ξυλίνοισι τα όπλα, οὐκέτι χωρὶς έκάτερα τάξαντες, άλλὰ δύο μεν λευκολίνου δασαμενοι ές έκατέρην, τέσσερα δε των βυβλίνων. παχύτης μεν ήν ή αυτή καὶ καλλονή, κατά λόγον δε ήν εμβριθέστερα τὰ λίνεα, τοῦ τάλαντον ὁ πῆχυς εἶλκε. επειδή δε έγεφυρώθη ο πόρος, κορμούς ξύλων καταπρίσαντες, καὶ ποιήσαντες ἴσους της σχεδίης τῷ εὖρεϊ, κόσμο επετίθεσαν κατύπερθε των δπλων του τόνου, θέντες δέ έπεξης ενθαύτα αυτις επεζεύγνυον. ποιήσαντες δε ταυτα ύλην ἐπεφόρησαν, κόσμφ δὲ θέντες καὶ τὴν ύλην, γῆν επεφόρησαν κατανάξαντες δε και την γην, φραγμον παρείρυσαν ένθεν καὶ ένθεν, ίνα μη φοβέηται τὰ ὑποζύγια την θάλασσαν ύπερορώντα καὶ οί ἵπποι.

19. 'Ως δὲ τά τε τῶν γεφυρέων κατεσκεύαστο καὶ τὰ περὶ τὸν "Αθων, οἱ τε χυτοὶ περὶ τὰ στόματα τῆς διώρυχος (οἱ τῆς ρηχίης εἶνεκεν ἐποιήθησαν, ἵνα μὴ πίμπληται τὰ στόματα τοῦ ὀρύγματος), καὶ αὐτὴ ἡ διῶρυξ παντελέως πεποιημένη ἠγγέλλετο, ἐνθαῦτα χειμερίσας, ἄμα τῷ ἔαρι παρεσκευασμένος ὁ στρατὸς ἐκ τῶν Σαρδίων ὡρμᾶτο ἐλῶν ἐς "Αβυδον. ὡρμημένῳ δὲ οἱ ὁ ἥλιος ἐκλιπὼν τὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδρην ἀφανὴς ἦν, οὐτ' ἐπινεφέλων ἐόντων, αἰθρίης τε τὰ μάλιστα, ἀντὶ ἡμέρης τε νὺξ ἐγένετο. ἰδόντι δὲ καὶ μαθόντι τοῦτο τῷ Ξέρξη ἐπιμελὲς ἐγένετο, καὶ εἶρετο τοὺς Μάγους, τὸ ἐθέλοι προφαίνειν τὸ φάσμα. οἱ δὲ ἔφραζον, ὡς "Ελλησι προδεικνύει ὁ θεὸς ἔκλειψιν τῶν πολίων, λέγοντες ἥλιον εἶναι 'Ελλήνων προδέκτορα, σελήνην δὲ σφέων. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Ξέρξης περιχαρὴς ἐων

έποιέετο την έλασιν. 13. ήγεοντο δε πρώτοι μεν οί σκευοφόροι τε καὶ τὰ ὑποζύγια, μετὰ δὲ τούτους στρατός παντοίων έθνέων αναμιξ, ου διακεκριμένοι τη δε υπερημίσεες ησαν, ενθαύτα διελέλειπτο, καὶ οὐ συνέμισγον οὖτοι βασιλέϊ. προηγεύντο μεν δη ίππόται χίλιοι έκ Περσέων πάντων απολελεγμένοι · μετά δε αιχμοφόροι χίλιοι, καὶ ούτοι έκ πάντων ἀπολελεγμένοι. τὰς λόγχας κάτω ές τὴν γῆν τρέψαντες · μετά δε ίροι Νισαίοι καλεύμενοι ΐπποι δέκα, κεκοσμημένοι ώς κάλλιστα. Νισαίοι δε καλέονται ίπποι έπὶ τοῦδε · ἔστι πεδίον μέγα της Μηδικής, τῷ οὖνομά ἐστι Νίσαιον. τους ων δη ιππους τους μεγάλους φέρει το πεδίον τούτο. ὅπισθε δὲ τούτων τῶν δέκα ἵππων ἄρμα Διὸς ίρου επετέτακτο, το ίπποι μεν είλκου λευκοι οκτώ, όπισθε δε των ίππων είπετο πεζή ήνίοχος εχόμενος των χαλινών. ούδεις γαρ δη έπι τούτον τον θρόνον ανθρώπων αναβαίνει. τούτου δε όπισθε αυτός Εέρξης επ' άρματος ίππων Νισαίων παραβεβήκεε δέ οἱ ἡνίοχος, τῷ οὖνομα ἢν Πατιράμφης, 'Οτάνεω παις ανδρός Πέρσεω.

14. Έξήλασε μὲν οὕτω ἐκ Σαρδίων Εέρξης, μετεκβαίνεσκε δὲ, ὅκως μιν λόγος αἰρέοι, ἐκ τοῦ ἄρματος ἐς άρμάμαξαν. αὐτοῦ δὲ ὅπισθε αἰχμοφόροι Περσέων οἱ ἄριστοἱ τε καὶ γενναιότατοι χίλιοι, κατὰ νόμον τὰς λόγχας ἔχοντες, μετὰ δὲ ἵππος ἄλλη χιλίη ἐκ Περσέων ἀπολελεγμένοι μετὰ δὲ τὴν ἵππον ἐκ τῶν λοιπῶν Περσέων ἀπολελεγμένοι μύριοι. οὖτος πεζὸς ἡν· καὶ τούτων χίλιοι μὲν ἐπὶ τοῦσι δούρασι ἀντὶ τῶν σαυρωτήρων ροιὰς εἶχον χρυσέας, καὶ πέριξ συνεκλήἰον τοὺς ἄλλους, οἱ δὲ εἰνακισχίλιοι ἐντὸς τούτων ἐόντες ἀργυρέας ροιὰς εἶχον. εἶχον δὲ χρυσέας ροιὰς καὶ οἱ εἰς τὴν γῆν τρώποντες τὰς λόγχας, καὶ μῆλα οἱ ἄγχιστα ἐπόμενοι Εέρξη. τοῦσι δὲ μυρίοισι ἐπετέτακτο ἵππος Περσέων μυρίη. μετὰ δὲ τὴν ἵππον διελέλειπτο

καὶ δύο σταδίους, καὶ ἔπειτεν ὁ λοιπὸς ὅμιλος ἥτε ἀναμίξ.

15. ἀπικομένου δὲ τοῦ στρατοῦ ἐπὶ τὸν Σκάμανδρον, δς πρῶτος ποταμῶν, ἐπεί τε ἐκ Σαρδίων ὁρμηθέντες ἐπεχείρησαν τῆ ὁδῷ, ἐπέλιπε τὸ ῥέεθρον, οὐδ ἀπέχρησε τῆ στρατιῆ τε καὶ τοῖσι κτήνεσι πινόμενος · ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν ποταμὸν ὡς ἀπίκετο Ξέρξης, ἐς τὸ Πριάμου Πέργαμον ἀνέβη, ἵμερον ἔχων θηήσασθαι. θηησάμενος δὲ, καὶ πυθόμενος ἐκείνων ἔκαστα, τῆ ᾿Αθηναίη τῆ Ἰλιάδι ἔθυσε βοῦς χιλίας, χοὰς δὲ οἱ Μάγοι τοῖσι ῆρωσι ἐχέαντο. ταῦτα δὲ ποιησαμένοισι νυκτὸς φόβος ἐς τὸ στρατόπεδον ἐνέπεσε. ἄμα ἡμέρη δὲ ἐπορεύετο ἐνθεῦτεν.

16. Έπεὶ δ΄ έγενοντο έν 'Αβύδω, ηθέλησε Εέρξης ίδέσθαι πάντα τον στρατόν. καὶ προεπεποίητο γὰρ ἐπὶ κολωνοῦ ἐπίτηδες αὐτῷ ταύτη προεξέδρη λίθου λευκοῦ (ἐποίησαν δὲ ᾿Αβυδηνοὶ ἐντειλαμένου πρότερον βασιλέος), ενθαύτα ως ίζετο, κατορων έπι της ηιόνος εθηείτο και του πεζον καὶ τὰς νέας. Θηεύμενος δὲ ἱμέρθη τῶν νεῶν ἄμιλλαν γινομένην ιδέσθαι. ἐπεὶ δ' ἐγένετό τε καὶ ἐνίκων Φοίνικες Σιδώνιοι, ήσθη τε τη άμίλλη καὶ τη στρατιή. 'Ως δὲ ώρα πάντα μὲν τὸν 'Ελλήσποντον ὑπὸ τῶν νεῶν άποκεκρυμμένου, πάσας δὲ τὰς ἀκτὰς καὶ τὰ ᾿Αβυδηνῶν πεδία έπίπλεα αυθρώπων, ευθαύτα Εέρξης έωντον εμακάρισε, μετὰ δὲ τοῦτο ἐδάκρυσε. 17. μαθων δέ μιν 'Αρτάβανος ὁ πάτρως — δς τὸ πρῶτον γνώμην ἀπεδέξατο έλευθέρως, οὐ συμβουλεύων Εέρξη στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ελλάδα — ούτος ώνηρ φρασθείς Εέρξεα δακρύσαντα, είρετο τάδε • 1 βασιλεῦ, ὡς πολλον ἀλλήλων κεχωρισμένα έργάσαο νῦν τε καὶ ολίγω πρότερον : μακαρίσας γάρ σεωυτον δακρύεις. ὁ δὲ εἶπε· Ἐσῆλθε γάρ με λογισάμενον κατοικτείραι, ώς βραχύς είη ὁ πᾶς ἀνθρώπινος βίος, εὶ τούτων γε εόντων τοσούτων ούδεις ες εκατοστον έτος περιέσται.

ό δὲ ἀμείβετο λέγων "Ετερα τούτου παρὰ τὴν ζόην πεπόνθαμεν οἰκτρότερα. ἐν γὰρ οὕτω βραχέϊ βίφ οὐδεὶς οὕτω ἄνθρωπος ἐων εὐδαίμων πέφυκε, οὕτε τούτων οὕτε τῶν ἄλλων, τῷ ού παραστήσεται πολλάκις, καὶ οὐκὶ ἄπαξ, τεθνάναι βούλεσθαι μᾶλλον ἡ ζώειν. αἴ τε γὰρ συμφοραὶ προσπίπτουσαι, καὶ αὶ νοῦσοι συνταράσσουσαι, καὶ βραχὺν ἐόντα μακρὸν δοκέειν εἶναι ποιεῦσι τὸν βίον. οὕτω ὁ μὲν θιίνατος, μοχθηρῆς ἐούσης τῆς ζόης, καταφυγὴ αἰρετωτάτη τῷ ἀνθρώπῳ γέγονε · ὁ δὲ θεὸς, γλυκὺν γεύσας τὸν αἰῶνα, φθονερὸς ἐν αὐτῷ εὐρίσκεται ἐων. Εἰρξης δὲ ἀμείβετο λέγων · ᾿Αρτάβανε, βιοτῆς μέν νυν ἀνθρωπηίης πέρι, ἐούσης τοιαύτης οἵην περ σὰ διαιρέεαι εἶναι, παυσώμεθα, μηδὲ κακῶν μεμνεώμεθα, χρηστὰ ἔχοντες πρήγματα ἐν χερσί.

- 18. Καὶ ᾿Αρτάβανον ἀποστείλας ἐς Σοῦσα, δεύτερα μετεπέμψατο Ἐξοξης Περσέων τοὺς δοκιμωτάτους · ἐπεὶ δέ οἱ παρῆσαν, ἔλεγέ σφι τάδε · Ἦ Πέρσαι, τῶνδ ἐγὰ ὑμέων χρηίζων συνέλεξα, ἄνδρας τε γίνεσθαι ἀγαθοὺς, καὶ μὴ καταισχύνειν τὰ πρόσθε ἐργασμένα Πέρσησι, ἐόντα μεγάλα τε καὶ πολλοῦ ἄξια, ἀλλ εἶς τε ἔκαστος καὶ οἱ σύμπαντες προθυμίην ἔχωμεν · ξυνὸν γὰρ τοῦτο πᾶσι ἀγαθὸν σπεύδεται. τῶνδε δὲ εἴνεκεν προαγηρεύω ἀντέχεσθαι τοῦ πολέμου ἐντεταμένως · ὡς γὰρ ἐγὰ πυνθάνομαι, ἐπ ἄνδρας στρατευόμεθα ἀγαθοὺς, τῶν ἡν κρατήσωμεν, οὐ μή τις ἡμῖν ἄλλος στρατὸς ἀντιστῆ κοτε ἀνθρώπων. νῦν δὲ διαβαίνωμεν, ἐπευξάμενοι τοῦσι θεοῖσι οἱ Περσιδα γῆν λελόγχασι.
- 19. Ταύτην μεν την ημέρην παρεσκευάζοντο ες την διάβασιν, τη δε ύστεραίη ανέμενον τον ηλιον εθέλοντες ιδέσθαι ανίσχοντα, θυμιήματά τε παντοία επί των γεφυρέων καταγίζοντες καὶ μυρσίνησι στορνύντες την όδον. ως δ' επανέτελλε ό ηλιος, σπένδων εκ χρυσέης φιάλης Εέρξης ες την θιίλασσαν, εύχετο προς τον ηλιον μηδεμίαν οι συντυχίην

τοιαύτην γενέσθαι, ή μιν παύσει καταστρέψασθαι την Ευρώπην, πρότερον ή έπι τέρμασι τοίσι έκείνης γένηται. ευξάμενος δε εσέβαλε την φιάλην ες τον Ελλήσποντον καί χρύσεον κρητήρα καὶ Περσικον ξίφος, τον ἀκινάκην καλέουσι. ταῦτα οὐκ ἔχω ἀτρεκέως διακρίναι, οὕτε εἰ τῷ ἡλίω ανατιθείς κατήκε ές το πέλαγος, ούτε εί μετεμέλησε οί τον Ελλήσποντον μαστιγώσαντι καὶ ἀντὶ τούτων τὴν θάλασσαν έδωρέετο. 20. 'Ως δὲ ταῦτά οἱ ἐπεποίητο, διέβαινον κατά μεν την ετέρην των γεφυρέων την προς του Πόντου ό πεζός τε καὶ ή ἵππος ἄπασα, κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὸ Αἰγαῖον τὰ ὑποζύγια καὶ ἡ θεραπητη. ἡγέοντο δὲ πρῶτα μὲν οἱ μύριοι Πέρσαι, έστεφανωμένοι πάντες, μετά δε τούτους ό σύμμικτος στρατός παντοίων έθνέων. ταύτην μέν την ήμέρην οὖτοι, τῆ δὲ ὑστεραίη πρῶτοι μὲν οί τε ἱππόται καὶ οί τὰς λόγχας κάτω τράποντες · ἐστεφάνωντο δὲ καὶ οὖτοι · μετὰ δὲ οί τε ίπποι οί ίροὶ καὶ τὸ ἄρμα τὸ ίρὸν, ἐπὶ δὲ αὐτός τε Εέρξης καὶ οἱ αἰχμοφόροι καὶ οἱ ἱππόται οἱ χίλιοι, έπὶ δὲ τούτοισι ὁ ἄλλος στρατός. καὶ αἱ νέες αμα ἀνήγοντο ές την απεναντίου. ήδη δε ήκουσα καὶ υστατον διαβήναι βασιλέα πάντων. 21. Εέρξης δε έπεί τε διέβη ές την Ευρώπην, έθηείτο τον στρατον ύπο μαστίγων διαβαίνοντα. διέβη δὲ ὁ στρατὸς αὐτοῦ ἐν ἐπτὰ ἡμέρησι καὶ έν έπτα εύφρόνησι, έλινύσας ούδένα χρόνον. ένθαῦτα λέγεται, Εέρξεω ήδη διαβεβηκότος του Ελλήσπουτου, ἄνδρα είπειν Έλλησπόντιον 'Ω Ζεῦ, τί δὴ ἀνδρὶ εἰδόμενος Πέρση καὶ οὖνομα ἀντὶ Διὸς Ξέρξεα θέμενος, ἀνάστατον την Ελλάδα εθέλεις ποιησαι, άγων πάντας ανθρώπους; καὶ γὰρ ἄνευ τούτων έξην τοι ποιέειν ταῦτα.

22. ΄Ο δὲ ναυτικὸς ἔξω τὸν Ἑλλήσποντον πλώων παρὰ γῆν ἐκομίζετο, τὰ ἔμπαλιν πρήσσων τοῦ πεζοῦ. ΄Ο δὲ Δορίσκος ἐστὶ τῆς Θρηίκης αἰγιαλός τε καὶ πεδίον μέγα,

διὰ δὲ αὐτοῦ ρέει ποταμὸς μέγας Εβρος. ἔδοξε ὧν τῷ Εέρξη ό χώρος είναι επιτήδεος ενδιατάξαι τε καὶ εξαριθμήσαι τον στρατον, καὶ εποίες ταῦτα. τὰς μεν δη νέας τὰς πάσας ἀπικομένας ές Δορίσκον οι ναύαρχοι κελεύσαντος Ξέρζεω ές του αίγιαλου του προσεχέα Δορίσκω εκόμισαν. 23. ό δε έν τῷ Δορίσκῳ τοῦτον τὸν χρόνον τῆς στρατιῆς άριθμον εποιέετο. "Οσον μέν νυν εκαστοι παρείχον πλήθεος ἀριθμον, ούκ έχω είπαι το ἀτρεκες (οὐ γὰρ λέγεται προς οιδαμών ανθρώπων), σύμπαντος δε τοῦ στρατοῦ τοῦ πεζοῦ τὸ πλήθος ἐφώνη ἐβδομήκοντα καὶ ἐκατὸν μυριάδες. έξηρίθμησαν δε τόνδε τον τρόπον · συναγαγόντες ες ενα χώρον μυριάδα άνθρώπων, καὶ συννάξαντες ταύτην ώς μάλιστα είγου, περιέγραψαν έξωθεν κύκλου, περιγράψαντες δε καὶ ἀπ έντες τους μυρίους, αίμασιην περιέβαλον κατά τον κύκλου, ύψος ἀνήκουσαν ἀνδρὶ ές τον ομφαλόν. ταύτην δε ποιήσαντες, ἄλλους έσεβίβαζον ές το περιοικοδομημένον, μέχρι οὖ πάντας τούτφ τῷ τρόπφ ἐξηρίθμησαν. σαντες δε κατά έθνεα διέτασσον.

24. Εέρξης δὲ, ἐπεὶ ἠριθμήθη τε καὶ διετάχθη ὁ στρατὸς, ἐπεθύμησε αὐτός σφεας διεξελάσας θηήσασθαι. μετὰ δὲ ἐποίεε ταῦτα, καὶ διεξελαύνων ἐπὶ ἄρματος παρὰ ἔθνος ἐν ἔκαστον ἐπυνθάνετο, καὶ ἀπέγραφον οἱ γραμματισταὶ, ἔως ἐξ ἐσχάτων ἐς ἔσχατα ἀπίκετο, καὶ τῆς ἵππου καὶ τοῦ πεζοῦ. ὡς δὲ ταῦτά οἱ ἐπεποίητο, τῶν νεῶν κατελκυσθεισέων ἐς θάλασσαν, ἐνθαῦτα ὁ Εέρξης, μετεκβὰς ἐκ τοῦ ἄρματος ἐς νέα Σιδωνίην, ἵζετο ὑπὸ σκηνῆ χρυσέῃ καὶ παρέπλωε παρὰ τὰς πρῶρας τῶν νεῶν, ἐπειρωτῶν τε ἐκάστας ὁμοίως ὡς καὶ τὸν πεζὸν, καὶ ἀπογραφύμενος. τως δε νεας οἱ ναύαρχοι ἀναγαγόντες ὅσον τε τέσσερα πλεθρα ἀπο τοῦ αἰγιαλοῦ ἀνεκώχευον, τὰς πρώρας ἐς γῆν τρεψαντες πάντες μετωπηδὸν, καὶ ἐξοπλίσαντες τοὺς ἐπιβάτας ὡς ἐς πόλεσ

μον. ὁ δ εντὸς τῶν πρωρέων πλώων έθηεῖτο καὶ τοῦ αἰγιαλοῦ.

25. Εέρξης δε έκ του Δορίσκου επορεύετο επὶ την Έλλάδα, τους δε αιεί γινομένους έμποδων συστρατεύεσθαι ηνάγκαζε. οι δε ύποδεκύμενοι Ελλήνων την στρατιήν καὶ δειπνίζοντες Εέρξεα ές παν κακού απίκατο, ούτω ώστε ανάστατοι έκ των οικίων εγίνοντο · δκου γε Θασίοισι ύπερ των έν τη ήπείρω πολίων των σφετέρων δεξαμένοισι την Εέρξεω στρατιήν καὶ δειπνίσασι, 'Αντίπατρος ό 'Οργέος άραιρημένος, των ἀστων ἀνηρ δόκιμος όμοια τῷ μάλιστα, ἀπέδεξε ές τὸ δείπνον τετρακύσια τάλαντα άργυρίου τετελεσμένα. 26. ένθα δη Μεγακρέοντος ανδρός 'Αβδηρίτεω έπος εὐ εἰρημένον εγένετο, δς συνεβούλευσε 'Αβδηρίτησι πανδημεὶ αὐτοὺς καὶ γυναϊκας έλθόντας ές τὰ σφέτερα ίρὰ ίζεσθαι ίκέτας των θεών, παραιτεομένους καὶ τὸ λοιπόν σφι απαμύνειν των επιόντων κακών, τὰ ήμίσεα, των τε παροιχομένων έχειν σφι μεγώλην χώριν, ότι βασιλεύς Εέρξης ου δίς έκαστης ήμέρης ενόμισε σίτον αίρεεσθαι παρέχειν γὰρ αν 'Αβδηρίτησι, εἰ καὶ ἄριστον προείρητο όμοῖα τῷ δείπνω παρασκευιίζειν, η μη υπομένειν Εέρξεα επιόντα, η καταμείναντας κάκιστα πάντων ανθρώπων διατριβήναι. 27. Οι μεν δη πιεζόμενοι όμως το επιτασσόμενον επετέλεον. Εέρξης δε έκ της 'Ακώνθου έντειλώμενος τοίσι στρατηγοίσι του ναυτικου στρατου ύπομένειν έν θέρμη, απήκε ἀπ' έωυτοῦ τὰς νέας πορεύεσθαι, (Θέρμη δὲ τῆ ἐν τῷ Θερμαίω κόλπω οἰκημένη, ἀπ' ης καὶ ὁ κόλπος οῦτος την επωνυμίην έχει.) ταύτη γαρ επυνθάνετο συντομώτατον €lvai.

28. Ο μεν δη περί Πιερίην διέτριβε ήμέρας συχνάς. οί δε δη κήρυκες οι αποπεμφθέντες ές την Ελλάδα έπι γης αιτησίν απίκατο, οι μεν κεινοι, οι δε φέροντες γην τε και

ύδωρ. Των δε δόντων ταῦτα έγένοντο οίδε, Θεσσαλοί, Δόλοπες, Αινιήνες, Περραιβοι, Λοκροι, Μαγνητες, Μηλιέες, 'Αγαιοὶ οἱ Φθιῆται, καὶ Θηβαίοι, καὶ οἱ ἄλλοι Βοιωτοὶ πλην Θεσπιέων τε και Πλαταιέων. έπι τούτοισι οι Ελληνές έταμον δρκιον οἱ τῷ βαρβάρφ πόλεμον ἀειράμενοι. το δὲ όρκιον ώδε είχε. "Όσοι τφ Πέρση έδοσαν σφέας αὐτοὺς Ελληνες εόντες, μη αναγκασθέντες, καταστάντων σφι εὐ των πρηγμάτων, τούτους δεκατεύσαι τῷ έν Δελφοίσι θεῷ. τὸ μὲν δὴ ὅρκιον ώδε εἶχε τοῖσι Ἦλλησι. 39. ἐς δὲ 'Αθήνας και Σπάρτην ουκ απέπεμψε Εέρξης έπι γης αίτησιν κήρυκας τωνδε είνεκεν πρότερον Δαρείου πεμψαντος έπ' αὐτὸ τοῦτο, οἱ μὲν αὐτῶν τοὺς αἰτέοντας ές τὸ βάραθρου, οί δ' ές φρέαρ έσβαλόντες, εκέλευου γήν τε καὶ ὕδωρ έκ τούτων φέρειν παρά βασιλέα. τούτων μεν είνεκεν ούκ έπεμψε Εέρξης τους αιτήσοντας. ὅ τι δὲ τοῖσι 'Αθηναίοισι ταῦτα ποιήσασι τοὺς κήρυκας συνήνεικε ἀνεθέλητον γενέσθαι, οὐκ ἔχω εἶπαι, πλην ὅτι σφέων ή χώρη καὶ ή πόλις έδηϊώθη. άλλα τουτο ου δια ταύτην την αιτίην δοκέω γενέσθαι.

30. Ή δὲ στρατηλασίη ή βασιλέος οὔνομα μὲν εἶχε ὡς ἐπ' ᾿Αθήνας ἐλαύνει, κατίετο δὲ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. πυνθανόμενοι δὲ ταῦτα πρὸ πολλοῦ, οἱ Ἑλληνες οὐκ ἐν ὁμοίῳ πάντες ἐποιεῦντο · οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν δόντες γῆν τε καὶ ὕδωρ τῷ Πέρση εἶχον θάρσος, ὡς οὐδὲν πεισόμενοι ἄχαρι πρὸς τοῦ βαρβάρου · οἱ δὲ οὐ δόντες ἐν δείματι μεγάλῳ κατέστασαν, ἄτε οὕτε νεῶν ἐουσέων ἐν τῆ Ἑλλάδι ἀριθμὸν ἀξιομίχων δέκεσθαι τὸν ἐπιόντα, οὕτε βουλομένων τῶν πολλῶν ἀντάπτεσθαι τοῦ πολέμου, μηδιζόντων δὲ προθύμως.

31. ἐνθαῦτα ἀναγκαίη ἐξέργομαι γνώμην ἀποδέξασθαι ἐπίφθονον μὲν πρὸς τῶν πλεόνων ἀνθρώπων, ὅμως δὲ, τῆ γ' ἐμοὶ φαίνεται εἶναι ἀληθὲς, οὐκ ἐπισχήσω. εἰ

'Αθηναίοι καταρρωδήσαντες τον επιόντα κίνδυνον εξέλιπον την σφετέρην, η και μη εκλιπόντες άλλα μείναντες έδοσαν σφέας αὐτοὺς Εέρξη, κατὰ τὴν θάλασσαν οὐδαμοὶ αν έπειρώντο αντιεύμενοι βασιλίϊ. εί τοινυν κατά την θάλασσαν μηδείς ήντιουτο Εέρξη, κατά γε αν την ήπειρον τοιάδε έγίνετο · εί καὶ πολλοι τειχέων κιθώνες ήσαν έληλαμένοι διά τοῦ Ἰσθμοῦ Πελοποννησίοισι, προδοθέντες αν Λακεδαιμόνιοι ύπο των συμμάγων ούκ έκόντων, άλλ' ύπ' άναγκαίης. κατὰ πόλις άλισκομένων ύπὸ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ τοῦ βαρβάρου, εμουνώθησαν, μουνωθέντες δε αν και αποδεξάμενοι έργα μεγάλα ἀπέθανον γενναίως. 32. ἡ ταῦτα αν έπαθου, ή πρὸ τοῦ ὁρέοντες αν καὶ τοὺς ἄλλους "Ελληνας μηδίζοντας, όμολογίη αν έχρήσαντο προς Εέρξεα. καὶ οὕτω αν ἐπ' ἀμφότερα ή Ἑλλας ἐγίνετο ὑπο Πέρσησι. την γαρ ωφελίην την των τειχίων των δια του Ίσθμου έληλαμένων ου δύναμαι πυθέσθαι ήτις αν ήν, βασιλίος ἐπικρατέουτος τῆς θαλάσσης. νῦν δὲ ᾿Αθηναίους ἄν τις λέγων σωτήρας γενέσθαι της Ελλάδος ουκ αν άμαρτάνοι τάληθέος · ούτοι γὰρ ἐπὶ ὁκότερα τῶν πρηγμάτων ἐτράπουτο, ταῦτα ρέψειν έμελλε. ελόμενοι δε την Ελλάδα περιείναι έλευθέρην, τοῦτο τὸ Ελληνικον πῶν τὸ λοιπον, όσον μη εμήδισε, αυτοί ούτοι ήσαν οί επεγείραντες, καί βασιλέα μετά γε θεούς άνωσάμενοι. οὐδέ σφεας χρηστήρια φοβερὰ ἐλθόντα ἐκ Δελφῶν καὶ ἐς δείμα βαλόντα έπεισε εκλιπείν την Έλλάδα, αλλά καταμείναντες ανέσχουτο του επιόντα επί την χώρην δεξασθαι.

33. Πέμψαντες γὰρ οἱ ᾿Αθηναῖοι ἐς Δελφοὺς θεοπρόπους χρηστηριάζεσθαι ἦσαν ἐτοῖμοι. καί σφι ποιήσασι περὶ τὸ ἱρὸν τὰ νομιζόμενα, ὡς ἐς τὸ μέγαρον ἐσελθόντες ἵζοντο, χρᾳ ἡ Πυθίη, τῆ οὖνομα ἦν ᾿Αριστονίκη, τάδε ·

² Ω μέλεοι, τί κάθησθε; λιπων φεῦγ' ἔσχατα γαίης Δώματα καὶ πόλιος τροχοειδέος ἄκρα κάρηνα.
Οὔτε γὰρ ἡ κεφαλὴ μένει ἔμπεδον, οὔτε τὸ σῶμα,
Οὔτε πόδες νέατοι, οὔτ' ὧν χέρες, οὔτε τι μέσσης
Λείπεται, ἀλλ' ἀἴδηλα πέλει. κατὰ γάρ μιν ἐρείπει Η
Πῦρ τε καὶ ὀξὺς ᾿Αρης, Συριηγενὲς ἄρμα διώκων.
Πολλὰ δὲ κἄλλ' ἀπολεῖ πυργώματα, κοὐ τὸ σὸν οἰον ·
Πολλοὺς δ' ἀθανάτων νηοὺς μαλερῷ πυρὶ δώσει,
Οἴ που νῦν ἱδρῶτι ῥεούμενοι ἐστήκασι,
Δείματι παλλόμενοι, κατὰ δ' ἀκροτάτοις ὀρόφοισι
Αἶμα μέλαν κέχυται, προϊδὸν κακότητος ἀνάγκας.
'Αλλ' ἴτον ἐξ ἀδύτοιο, κακοῖς δ' ἐπικίδνατε θυμόν.

34. Ταῦτα ἀκούσαντες, οἱ τῶν ᾿Αθηναίων θεοπρόποι συμφορὸ τῷ μεγίστη ἐχοέρντο. προβάλλουσι δὲ σφέας αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ κακοῦ τοῦ κεχρησμένου, Τίμων ὁ ᾿Ανδροβούλου, τῶν Δελρῶν ἀνὴρ δόκιμος ὑμοῖα τῷ μάλιστα, συνεβούλευε σφι ἱκετηρίας λαβοῦσι δεύτερα αὖτις ἐλθόντας χρᾶσθαι τῷ χρηστηρίῳ ὡς ἱκέτας. πειθομένοισι δὲ ταῦτα τοῖσι ᾿Αθηναίοισι, καὶ λέγουσι · Ἦναξ, χρῆσον ἡμῦν ἄμεινόν τι περὶ τῆς πατρίδος, αἰδεσθεὶς τὰς ἱκετηρίας τάσδε τάς τοι ἤκομεν φέροντες · ἡ οῦ τοι ἄπιμεν ἐκ τοῦ ἀδύτου, ἀλλ αὐτοῦ τῆδε μενέομεν, ἔστ ἀν καὶ τελευτήσωμεν · 35. ταῦτα δὲ λέγουσι ἡ πρόμαντις γρᾶ δεύτερα τάδε ·

Οὐ δύναται Παλλὰς Δί' 'Ολύμπιον ἐξιλάσασθαι, Λισσομένη πολλοῖσι λόγοις καὶ μήτιδι πυκνή. Σοὶ δὲ τόδ' αὖτις ἔπος ἐρέω, ἀδάμαντι πελάσσας. Τῶν ἄλλων γὰρ άλισκομένων, ὅσα Κέκροπος οὖρος Ἐντὸς ἔχει κευθμών τε Κιθαιρῶνος ζαθέοιο, Τεῖχος Τριτογενεῖ ξύλινον διδοῖ εὐρύοπα Ζεὺς Μοῦνον ἀπόρθητον τελέθειν, τὸ σὲ τέκνα τ' ὀνήσει. Μηδὲ σύ γ' ἱπποσύνην τε μένειν καὶ πεζον ἰόντα Πολλὸν ἀπ' ἡπείρου στρατὸν ἥσυχος, ἀλλ' ὑποχωρεῖν Νῶτον ἐπιστρέψας · ἔτι τοί κοτε κἀντίος ἔσση. °Ω θείη Σαλαμίς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν °Η που σκιδναμένης Δημήτερος ἡ συνιούσης.

10

36. Ταῦτά σφι ἡπιώτερα γὰρ τῶν προτέρων καὶ ἦν καὶ ἐδόκεε εἶναι, συγγραψάμενοι ἀπαλλάσσοντο ἐς τὰς Ἀθήνας. ὡς δε ἀπελθόντες οἱ θεοπρόποι ἀπήγγελλον ἐς τὸν δῆμον, γνῶμαι καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἐγίνοντο διζημένων τὸ μαντήϊον, και αίδε συνεστηκυῖαι μάλιστα τῶν πρεσβυτέρων ἔλεγον μετεξέτεροι δοκέειν σφι τὸν θεὸν τὴν ἀκρόπολιν χρῆσαι περιέσεσθαι ἡ γὰρ ἀκρόπολις τὸ πάλαι τῶν ᾿Αθηνέων ἡηχῷ ἐπέφρακτο. οἱ μὲν δὴ κατὰ τὸν φραγμὸν συνεβάλλοντο τοῦτο τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι οἱ δ᾽ αὖ ἔλεγον τὰς νέας σημαίνειν τὸν θεὸν, καὶ ταύτας παραρτέεσθαι ἐκέλευον τὰ ἄλλα ἀπέντας. τοὺς ὧν δὴ τὰς νέας λέγοντας εἶναι τὸ ξύλινον τεῖχος ἔσφαλλε τὰ δύο τὰ τελευταῖα ἡηθέντα ὑπὸ τῆς Πυθίης,

®Ω θείη Σαλαμίς, ἀπολείς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν ®Η που σκιδναμένης Δημήτερος ἡ συνιούσης.

κατὰ ταῦτα τὰ ἔπεα συνεχέοντο αἱ γνῶμαι τῶν φαμένων τὰς νέας τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι. οἱ γὰρ χρησμολόγοι ταύτη ταῦτα ἐλάμβανον, ὡς ἀμφὶ Σαλαμῖνα δεῖ σφέας έσσωθῆναι ναυμαχίην παρασκευασαμένους.

37. Ην δὲ τῶν τις 'Αθηναίων ἀνηρ ἐς πρώτους νεωστὶ παριῶν, τῷ οὖνομα μὲν ἢν Θεμιστοκλέης, παῖς δὲ Νεοκλέος ἐκαλέετο. οὖτος ὡνηρ οὐκ ἔφη πᾶν ὀρθῶς τοὺς χρησμολόγους συμβάλλεσθαι, λέγων τοιάδε · εἰ ἐς 'Αθηναίους εἶχε τὸ ἔπος εἰρημένον ἐόντως, οὐκ ᾶν οὖτω μιν δοκέειν ἢπίως χρησθηναι, ἀλλὰ ὧδε, 'Ω σχετλίη Σαλαμὶς, ἀντὶ τοῦ 'Ω θείη Σαλαμὶς, εἴ πέρ γε ἔμελλον οἱ οἰκήτορες ἀμφ' αὐτῆ τελευτήσειν. ἀλλὰ γὰρ ἐς τοὺς πολεμίους τῷ θεῷ εἰρησθαι

το χρηστήριον συλλαμβάνοντι κατά το ορθον, άλλ' οὖκ ές Αθηναίους. παρασκευάζεσθαι ων αυτούς ως ναυμαχήσοντας συνεβούλευε, ώς τούτου εόντος του ξυλίνου τείχεος. ταύτη Θεμιστοκλέος αποφαινομένου, Αθηναίοι ταῦτά σφι έγνωσαν αίρετώτερα είναι μάλλον ή τὰ τῶν χρησμολόγων, οὶ οὐκ ἔων ναυμαχίην ἀρτέεσθαι, τὸ δὲ σύμπαν εἶναι οὐδὲ χείρας άνταείρεσθαι, άλλα έκλιπόντας χώρην την Αττικήν άλλην τινα οἰκίζειν. 38. Έτέρη τε Θεμιστοκλέι γνώμη έμπροσθε ταύτης ές καιρον ηρίστευσε, ότε 'Αθηναίοισι γενομένων χρημάτων μεγάλων έν τῷ κοινῷ, τὰ ἐκ τῶν μετάλλων σφι προσήλθε των άπο Λαυρείου, έμελλον λάξεσθαι ὀρχηδον έκαστος δέκα δραχμάς. τότε Θεμιστοκλέης ανέγνωσε 'Αθηναίους, της διαιρέσιος ταύτης παυσαμένους, νέας τούτων των χρημάτων ποιήσασθαι διηκοσίας ές τὸν πόλεμου, του προς Αίγινήτας λέγων. ούτος γαρ ο πάλεμος συστώς έσωσε τότε την Ελλάδα, αναγκάσας θαλασσίους γενέσθαι 'Αθηναίους. αί δὲ ές το μεν εποιήθησαν ούκ έχρήσθησαν, ές δέον δε οθτω τη Ελλάδι εγένοντο. αδταί τε δη αί νέες τοίσι 'Αθηναίοισι προποιηθείσαι ύπηρχον, έτέρας τε έδες προσναυπηγέςσθαι. έδοξέ τέ σφι μετά τὸ χρηστήριου βουλευομένοισι, επιόντα επί την Ελλάδα του βάρβαρον δέκεσθαι τησι νηυσί πανδημεί, τῷ θεῷ πειθομένους, αμα Ελλήνων τοισι βουλομένοισι.

39. Τὰ μὲν δὴ χρηστήρια ταῦτα τοῖσι ᾿Αθηναίοισι ἐγεγόνεε · συλλεγομένων δὲ ἐς τὢυτὸ τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα τὰ ἀμείνω φρονεόντων, καὶ διδόντων σφίσι λόγον καὶ πίστιν, ἐνθαῦτα ἐδόκεε βουλευομένοισι αὐτοῖσι πρῶτον μὲν χρημάτων πάντων καταλλάσσεσθαι τάς τε ἔχθρας καὶ τοῦς κατ᾽ ἀλλήλους ἐόντας πολέμους. ἤσαν δὲ πρός τινας καὶ ἄλλους ἐγκεκρημένοι, ὁ δὲ ὧν μέγιστος ᾿Αθηναίοισί τε καὶ Αἰγινήτησι. μετὰ δὲ, πυνθανόμενοι Εέρξεα σὺν τῷ

στρατῷ εἶναι ἐν Σάρδισι, ἐβουλεύσαντο κατασκόπους πέμπειν ἐς τὴν ᾿Ασίην τῶν βασιλέος πρηγμάτων, ἐς Ἦργος τε ἀγγέλους ὁμαιχμίην συνθησομένους πρὸς τὸν Πέρσην, καὶ ἐς Σικελίην ἄλλους πέμπειν παρὰ Γέλωνα τὸν Δεινομένεος, ἔς τε Κέρκυραν, κελεύσοντας βοηθέειν τῆ Ἑλλάδι, καὶ ἐς Κρήτην ἄλλους, φρονήσαντες εἴ κως ἔν τε γένοιτο τὸ Ἑλληνικὸν, καὶ εἰ συγκύψαντες τωυτὸ πρήσσοιεν πάντες, ὡς δεινῶν ἐπιόντων ὁμοίως πᾶσι Ελλησι.

III. THE PASS OF THERMOPYLAE.

1. Οι δε Ελληνες εβουλεύοντο τη τε στήσονται τον πόλεμον, καὶ ἐν οιοισι χώροισι. ἡ νικῶσα δὲ γνώμη ἐγένετο την έν Θερμοπύλησι έσβολην φυλάξαι. στεινοτέρη γὰρ ἐφαίνετο ἐοῦσα τῆς ἐς Θεσσαλίην, καὶ μία, ἀγχοτέρη τε της έωυτων. την δε άτραπον, δι' ην ήλωσαν οι άλόντες Ελλήνων εν Θερμοπύλησι, οὐδε ήδεσαν εοῦσαν πρότερον ήπερ απικόμενοι ές Θερμοπύλας επύθοντο Τρηχινίων. ταύτην ών έβουλεύσαντο φυλάσσοντες την έσβολην μη παριέναι ές την Ελλάδα του βάρβαρου, του δε ναυτικου στρατον πλέειν γης της Ιστιαιήτιδος επὶ Αρτεμίσιου. ταῦτα γὰρ ἀγχοῦ τε ἀλλήλων ἐστὶ, ώστε πυνθάνεσθαι τὰ κατ' έκατέρους ἐόντα. 2. Οί τε χῶροι οὕτω ἔχουσι· τοῦτο μεν, το 'Αρτεμίσιον, έκ τοῦ πελάγεος τοῦ Θρηϊκίου έξ εὐρέος συνάγεται ές στεινον έόντα τον πόρον τον μεταξύ υήσου τε Σκιάθου καὶ ηπείρου Μαγνησίης · ἐκ δὲ τοῦ στεινοῦ τῆς Εὐβοίης ήδη τὸ Αρτεμίσιον δέκεται αἰγιαλὸς, έν δὲ Αρτέμιδος ίρόν. ή δὲ αὖ διὰ Τρηχίνος ἔσοδος ἐς την Ελλάδα έστι, τη στεινοτάτη, ημίπλεθρον. οὐ μέντοι κατά τοῦτό γ' ἐστὶ τὸ στεινότατον της χώρης της άλλης,

άλλ' ἔμπροσθέ τε Θερμοπυλέων καὶ ὅπισθε, κατά τε ᾿Αλπηνούς όπισθε εόντας εούσα άμαξιτος μούνη, καὶ έμπροσθε κατά Φοίνικα ποταμον άγχοῦ 'Ανθηλής πόλιος άμαξιτος άλλη μούνη. 3. των δε Θερμοπυλέων το μεν προς έσπέρης ούρος άβατόν τε καὶ ἀπόκρημνον, ύψηλον, ἀνατείνον ές την Οίτην, το δε προς την ήω της όδου θάλασσα ύποδέκεται καὶ τενάγεα. ἔστι δὲ ἐν τῆ ἐσόδφ ταύτη θερμὰ λουτρὰ, τὰ Χύτρους καλέουσι οἱ ἐπιχώριοι, καὶ βωμὸς ίδρυται Ήρακλέος ἐπ' αὐτοῖσι. ἐδέδμητο δὲ τεῖχος κατὰ ταύτας τας έσβολας, και τό γε παλαιον πύλαι επήσαν. έδειμαν δὲ Φωκέες τὸ τείγος, δείσαντες, ἐπεὶ Θεσσαλοὶ ήλθον ἐκ Θεσπρωτών οἰκήσοντες γην την Αιολίδα, τήν περ νῦν ἐκτέαται, άτε δη πειρωμένων των Θεσσαλών καταστρέφεσθαί σφεας, τοῦτο προεφυλάξαντο οἱ Φωκέες καὶ τὸ ὕδωρ το θερμον τότε επήκαν επί την εσοδον, ως αν χαραδρωθείη ό χώρος, παν μηχανεόμενοι, όκως μή σφι εσβάλοιεν οί Θεσσαλοί ές την χώρην. το μέν νυν τείχος το άρχαίον έκ παλαιού τε έδεδμητο, καὶ τὸ πλέον αὐτοῦ ήδη ὑπὸ χρόνου εκέετο. 4. τοίσι δε αυτις ορθώσασι έδοξε ταύτη άπαμύνειν ἀπὸ τῆς Ελλάδος τὸν βάρβαρον. κώμη δέ ἐστι άγχοτάτω της όδου, Άλπηνοι ούνομα εκ ταύτης δε έπισιτιείσθαι έλογίζοντο οί Ελληνες. οί μέν νυν χώροι οδτοι τοίσι Ελλησι είναι εφαίνοντο επιτήδεοι. απαντα γάρ προσκεψάμενοι, καὶ ἐπιλογισθέντες ὅτι οὖτε πλήθεϊ ἔξουσι χρασθαι οι βαρβαροι οὖτε ἵππφ, ταύτη σφι ἔδοξε δέκεσθαι τον επιόντα επί την Έλλάδα. ώς δε επύθοντο τον Πέρσην έόντα έν Πιερίη, διαλυθέντες έκ τοῦ Ἰσθμοῦ έστρατεύοντο αὐτῶν οἱ μὲν ἐς Θερμοπύλας πεζŷ, ἄλλοι δὲ κατὰ θάλασσαν έπ' Αρτεμίσιον.

5. ΄Ο δε ναυτικός Ξέρξεω στρατός όρμε όμενος εκ Θέρμης πόλιος παρέβαλε νηυσι τησι άριστα πλεούσησι δέκα ίθυ Σκιάθου, ένθα ήσαν προφυλάσσουσαι νέες τρείς Ελληνίδες. Τροιζηνίη τε καὶ Αιγιναίη καὶ 'Αττική. προϊδόντες δε ούτοι τὰς νέας τῶν βαρβάρων, ες φυγὴν ὥρμησαν. 6. Των δε δέκα νεών των βαρβάρων τρείς επήλασαν περί τὸ ἔρμα τὸ μεταξὺ ἐὸν Σκιάθου τε καὶ Μαγνησίης, καλεόμενον δε Μύρμηκα. ενθαύτα οι βάρβαροι, επειδή στήλην λίθου επέθηκαν κομίσαντες έπὶ τὸ έρμα, όρμηθέντες αὐτοὶ έκ Θέρμης, ως σφι τὸ έμποδων έγεγόνεε καθαρον, επέπλεον πάσησι τησι νηυσί, ενδεκα ήμερας παρέντες μετά την βασιλέος εξέλασιν εκ θέρμης. το δε έρμα σφι κατηγήσατο έον έν πόρφ μάλιστα Πάμμων Σκύριος. πανημερον δε πλώοντες οἱ βάρβαροι ἐξανύουσι τῆς Μαγνησίης γώρης έπι Σηπιάδα τε και τον αιγιαλον του μεταξύ Κασθαναίης τε πόλιος έόντα καὶ Σηπιάδος ἀκτής. Μέχρι μέν νυν τούτου του χώρου καὶ Θερμοπυλεων απαθής τε κακών ην ό στρατός.

7. Αί μὲν δὴ πρῶται τῶν νεῶν ὅρμεον πρὸς γῷ, ἄλλαι δ' ἐπ' ἐκείνησι ἐπ' ἀγκυρέων · ἄτε γὰρ τοῦ αἰγιαλοῦ ἐόντος οὐ μεγάλου, πρόκροσσαι ὡρμέοντο ἐς πόντον καὶ ἐπὶ ὀκτῶ νέας. ταύτην μὲν τὴν εὐφρόνην οὕτω · ἄμα δὲ ὅρθρω, ἐξ αἰθρίης τε καὶ νηνεμίης τῆς θαλάσσης ζεσάσης, ἐπέπεσέ σφι χειμών τε μέγας καὶ πολλὸς ἄνεμος ἀπηλιώτης, τὸν δὴ Ἑλλησποντίην καλέουσι οἱ περὶ ταῦτα τὰ χωρία οἰκημένοι. ὅσοι μέν νυν αὐτῶν αὐξόμενον ἔμαθον τὸν ἄνεμον, καὶ τοῦσι οὕτω εἶχε ὅρμου, οἱ δ ἔφθησαν τὸν χειμῶνα ἀνασπάσαντες τὰς νέας, καὶ αὐτοί τε περιῆσαν καὶ αὶ νέες αὐτῶν · ὅσας δὲ τῶν νεῶν μεταρσίας ἔλαβε, τὰς μὲν ἐξέφερε πρὸς Ἰπνοὺς καλεομένους τοὺς ἐν Πηλίω, τὰς δὲ ἐς τὸν αἰγιαλόν. αἱ δὲ περὶ αὐτὴν τὴν Σηπιάδα περιέπιπτον, αἱ δὲ ἐς Μελίβοιαν πόλιν, αἱ δὲ ἐς Κασθαναίην ἐξεβράσσοντο. ἢν δὲ τοῦ χειμῶνος χρῆμα ἀφόρητον. S. Λέγεται δὲ

λόγος, ώς 'Αθηναίοι τον Βορέην εκ θεοπροπίου επεκαλέσαντο, ελθόντος σφι άλλου χρηστηρίου τον γαμβρον επίκουρον καλέσασθαι. Βορέης δὲ κατὰ τὸν Ἑλλήνων λόγον έχει γυναίκα 'Αττικήν, 'Ωρείθυιαν την 'Ερεχθέος. κατά δη το κήδος τούτο οι 'Αθηναίοι, ως φάτις ώρμηται, συμβαλλόμενοί σφι του Βορέην γαμβρου είναι, ναυλοχέοντες της Ευβοίης εν Χαλκίδι, ώς έμαθον αυξόμενον τον χειμώνα, ή καὶ πρὸ τούτου, ἔθυόν τε καὶ ἐπεκαλέοντο τόν τε Βορέην καὶ τὴν 'Ωρείθυιαν τιμωρήσαί σφι καὶ διαφθείραι τῶν βαρβάρων τὰς νέας, ὡς καὶ πρότερον περὶ Αθων. εἰ μέν νυν διὰ ταῦτα τοῖσι βαρβάροισι ὁρμέουσι ὁ Βορέης ἐπέπεσε, ουκ έχω είπαι· οι δ' ων 'Αθηναιοί σφι λέγουσι βοηθήσαντα τον Βορέην πρότερον καὶ τότε ἐκεῖνα κατεργάσασθαι, καὶ ίρου ἀπελθόντες Βορέω ίδρύσαντο παρὰ ποταμον Ίλισσόν. 9. εν τούτω τω πόνω νέας οδ ελαχίστας λέγουσι διαφθαρήναι, τετρακοσιέων ούκ ελάσσονας, ανδρας τε άναριθμήτους, χρημάτων τε πλήθος άφθονον . ώστε 'Αμεινοκλέϊ τῷ Κρητίνεω ἀνδρὶ Μάγνητι γηοχέοντι περὶ Σηπιάδα μεγάλως ή ναυηγίη αυτη χρηστη έγένετο, δς πολλά μεν χρύσεα ποτήρια ύστερφ χρόνφ εκβρασσόμενα άνείλετο, πολλά δε άργύρεα, θησαυρούς τε των Περσέων εύρε, ἄλλα τε [χρύσεα] ἄφατα χρήματα περιεβάλετο. άλλ' ὁ μὲν τἄλλα ούκ εύτυχέων εύρήμασι μέγα πλούσιος εγένετο ήν γάρ τις καὶ τοῦτον ἄχαρις συμφορή λυπεῦσα παιδοφόνος. 10. σιταγωγών δε όλκάδων καὶ τών άλλων πλοίων διαφθειρομένων οὐκ ἐπῆν ἀριθμὸς, ώστε δείσαντες οἱ στρατηγοὶ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ, μή σφι κεκακωμένοισι ἐπιθέωνται οί Θεσσαλοί, έρκος ύψηλον έκ των ναυηγίων περιεβάλουτο. ήμέρας γάρ δη έχείμαζε τρείς τέλος δε εντομά τε ποιεύντες και καταείδοντες γόησι τῷ ἀνέμφ οι Μάγοι, προς δε τούτοισι καὶ τῆ Θέτι καὶ τῆσι Νηρηέσι θύοντες,

έπαυσαν τετάρτη ήμερη, η άλλως κως αυτός εθέλων εκόπασε. τη δε θετι έθυον πυθυμενοι παρα των 'Ιώνων τον λόγον, ώς έκ του χώρου τουτου άρπασθείη ύπο Πηλέος. είη τε απασα ή ἀκτη ή Σηπιως εκεινης τε καὶ των άλλων Νηρηίδων. 11 'Ο μεν δη τετάρτη ημέρη επέπαυτο · τοίσι δε "Ελλησι οι ήμεροσκοποι, από των άκρων των Είβοικών καταδραμόντες δευτέρη ήμέρη ἀπ' ής ὁ χειμων ὁ πρώτος έγενετο, εσήμαινον πάντα τα γενόμενα περί την ναυηγίην. οί δε ως επύθοντο, Ποσειδέωνι σωτήρι είξάμενοι, καὶ σπονδας προχέαντες την ταχίστην, οπίσω ηπείγοντο έπι τὸ Αρτεμίσιου, ελπίσαντες ολίγας τινώς σφι ἀντιξόους έσεσθαι νέας. οἱ μὲν δὴ τὸ δεύτερον ἐλθόντες περὶ τὸ 'Αρτεμίσιον έναυλόχεον, Ποσειδέωνος σωτήρος επωνυμίην απο τούτου έτι καὶ ές τόδε νομίζοντες. 12. Οἱ δὲ βάρβαροι. ώς επαύσατό τε ο άνεμος καὶ το κυμα έστρωτο, κατασπάσαντες τὰς νέας ἔπλεον παρὰ τὴν ἤπειρον, κάμψαντες δὲ την άκρην της Μαγνησίης, ιθέαν έπλεον ές τον κόλπον τον έπὶ Παγασέων φέροντα. ἔστι δὲ χῶρος ἐν τῷ κόλπῳ τούτφ της Μαγνησίης, ένθα λέγεται τον Ἡρακλέα καταλειφθήναι ύπο 'Ιήσονός τε καὶ τῶν συνεταίρων ἐκ τῆς 'Αργούς επ' ύδωρ πεμφθέντα, εὖτ' ἐπὶ τὸ κῶας ἔπλεον ἐς Αίαν την Κολχίδα · ένθεῦτεν γὰρ ἔμελλον ύδρευσάμενοι ές τὸ πέλαγος ἀφήσειν, ἐπὶ τούτου δὲ τῷ χώρφ οὖνομα γέγονε 'Αφεταί. εν τούτω ων δρμον οι Εερξεω εποιεύντο.

13. Ξέρξης δὲ καὶ ΄ πεζὸς, πορευθεὶς διὰ Θεσσαλίης καὶ ᾿Αχαιίης, ἐσβεβληκῶς ἢν καὶ δὴ τριταῖος ἐς Μηλιέας · ἐν Θεσσαλίη μὲν ἄμιλλαν ποιησάμενος ἵππων τῶν ἑωυτοῦ, ἀποπειρεόμενος καὶ τῆς Θεσσαλίης ἵππου, πυθόμενος ὡς ἀρίστη εἴη τῶν ἐν Ἔλλησι · ἔνθα δὴ αὶ Ἑλληνίδες ἵπποι ἐλείποντο πολλόν. τῶν μέν νυν ἐν Θεσσαλίη ποταμῶν ᾿Ονόχωνος μοῦνος οὐκ ἀπέχρησε τῆ στρατιῆ τὸ ῥέεθρον

πινόμενος, των δε εν Αχαιίη ποταμών ρεόντων οὐδε όστις μέγιστος αύτων έστι 'Ηπιδανός, ούδε ούτος αντέσχε εί μή φλαύρως. 14. Ταῦτα μὲν τὰ ἐν Θεσσαλίη καὶ τὰ ἐν 'Αχαιίη · ἀπὸ δὲ τούτων τῶν χώρων ἤιε ἐς τὴν Μηλίδα παρὰ κόλπον θαλάσσης, εν τῷ ἄμπωτίς τε καὶ ρηχίη ἀνὰ πασαν ήμερην γίνεται περί δε τον κόλπον τουτόν έστι χώρος πεδινός, τη μεν εύρυς, τη δε και κύρτα στεινός. περί δε τον χώρον ούρεα ύψηλα και άβατα περικληίει πασαν την Μηλίδα γην, Τρηχίνιαι πέτραι καλεόμεναι. πρώτη μέν νυν πόλις έστὶ έν τῷ κόλπφ ἰόντι ἀπ' 'Αχαιίης 'Αντικύρη, παρ' ην ποταμός Σπερχειός ρέων έξ 'Ενιήνων ές θάλασσαν εκδιδοί. ἀπὸ δὲ τούτου διὰ εἴκοσί κου σταδίων άλλος ποταμός, τω ούνομα κέτται Δύρας, τον βοηθέοντα τῷ Ἡρακλέι καιομένω λόγος ἐστὶ ἀναφανήναι. απο δε τούτου δι' άλλων είκοσι σταδίων άλλος ποταμός έστι, δς καλέεται Μέλας. 15. Τρηχίς δὲ πόλις ἀπὸ τοῦ Μέλανος τούτου ποταμοῦ πέντε στάδια ἀπέχει. ταύτη δὲ καὶ εὐρύτατόν έστι πάσης τῆς χώρης ταύτης ἐκ τῶν οὐρέων ές θάλασσαν, κατ' & Τρηχίς πεπόλισται · δ.σχίλιά τε γαρ καὶ δισμύρια πλέθρα τοῦ πεδίου έστί. του δε ούρεος, τὸ περικλητει την γην την Τρηγινίην, έστι διασφάξ προς μεσαμβρίην Τρηχίνος, δια δε της διασφάγος 'Ασωπός ποταμὸς ρέει παρὰ τὴν ὑπώρεαν τοῦ οῦρεος. 16. Εστι δὲ άλλος Φοίνιξ ποταμός οὐ μέγας προς μεσαμβρίην τοῦ 'Ασωποῦ, δε έκ τῶν οὐρέων τούτων ρέων ές τον 'Ασωπον έκδιδοί. κατά δὲ τον Φοίνικα ποταμον στεινότατόν έστι. άμαξιτος γὰρ μία μούνη δέδμηται. ἀπὸ δὲ τοῦ Φοίνικος ποταμού πεντεκαίδεκα στάδιά έστι ές Θερμοπύλας. έν δὲ τῷ μεταξὺ Φοίνικος ποταμοῦ καὶ Θερμοπυλέων κώμη τέ έστι, τη οὖνομα 'Ανθήλη κέεται, παρ' ην δη παραρρέων ό 'Ασωπος ές θάλασσαν έκδιδοί, καὶ γώρος περὶ αὐτὴν εὐρὺς,

εν το Δήμητρός τε ίρον 'Αμφικτυονίδος ίδρυται, καὶ εδραι εἰσὶ 'Αμφικτύοσι καὶ αὐτοῦ τοῦ 'Αμφικτύονος ἱρόν.

17. Βασιλεύς μεν δη Εέρξης έστρατοπεδεύετο της Μηλίδος ἐν τῆ Τρηχινίη, οἱ δὲ δὴ Ελληνες ἐν τῆ διόδω. καλέεται δε ό χώρος ούτος ύπο μεν των πλεόνων Έλλήνων Θερμοπύλαι, ύπο δε των επιχωρίων και περιοίκων Πύλαι. έστρατοπεδεύοντο μέν νυν έκατεροι έν τούτοισι τοίσι χωρίοισι · έπεκράτεε δε ό μεν των προς βορέην άνεμον εχόντων πάντων μέγρι Τρηγίνος, οί δε των προς νότον καὶ μεσαμβρίην Φερόντων το έπὶ ταύτης της ηπείρου. 18. Hoav δε οίδε Ελλήνων οι υπομένοντες τον Πέρσην έν τούτω τω χώρφ · Σπαρτιητέων τε τριηκόσιοι όπλιται, και Τεγεητέων καὶ Μαντινέων χίλιοι, ἡμίσεες έκατέρων, ἐξ Ὁρχομενοῦ τε της 'Αρκαδίης είκοσι καὶ έκατον, καὶ έκ της λοιπης 'Αρκαδίης χίλιοι · τοσούτοι μεν 'Αρκιίδων, άπο δε Κορίνθου τετρακόσιοι καὶ ἀπὸ Φλιούντος διηκόσιοι καὶ Μυκηναίων ὀγδώκοντα · οδτοι μεν από Πελοποννήσου παρήσαν, από δε Βοιωτών Θεσπιέων τε έπτακόσιοι καὶ Θηβαίων τετρακόσιοι. 19. προς τούτοισι ἐπίκλητοι ἐγένοντο Λοκροί τε οἱ 'Οπούντιοι πανστρατιή, καὶ Φωκέων γίλιοι. αὐτοὶ γάρ σφεας οἱ Ελληνες επεκαλέσαντο, λέγοντες δι αγγέλων ώς αυτοί μεν ήκοιεν πρόδρομοι τῶν ἄλλων, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμάγων πρόσδόκιμοι πασαν είεν ήμερην ή θάλασσά τε σφι είη έν φυλακή, ὑπ' 'Αθηναίων τε φρουρεομένη καὶ Αἰγινητέων καὶ τῶν ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντων, καί σφι εἶη δεινὸν ούδεν ου γαρ θεον είναι τον επιόντα επί την Ελλάδα, άλλ' ἄνθρωπον · είναι δὲ θνητὸν οὐδένα οὐδὲ ἔσεσθαι, τῷ κακον έξ άρχης γινομένω οὐ συνεμίχθη, τοῖσι δε μεγίστοισι αὐτῶν μέγιστα · ὀφείλειν ὧν καὶ τὸν ἐπελαύνοντα, ὡς ἐόντα θνητον, από της δόξης πεσείν αν. Οι δε ταθτα πυνθανόμενοι έβοήθεον ές την Τρηχίνα. 20. Τούτοισι ήσαν μέν

υυν καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ κατὰ πόλιας ἐκάστων · ὁ δὲ θωυμαζύμενος μάλιστα, καὶ παντός τοῦ στρατεύματος ήγεόμενος, Λακεδαιμόνιος ην Λεωνίδης ο 'Αναξανδρίδεω τοῦ Λέοντος τοῦ Ευρυκρατίδεω τοῦ Αναξάνδρου τοῦ Ευρυκράτεος του Πολυδώρου του 'Αλκαμένεος του Τηλέκλου τοῦ ᾿Αργέλεω τοῦ Ἡγησίλεω τοῦ Δορύσσου τοῦ Λεωβώτεω τοῦ Εχεστράτου τοῦ Ήγιος τοῦ Εὐρυσθένεος τοῦ Αριστοδήμου τοῦ Αριστομάγου τοῦ Κλεοδαίου τοῦ Τλλου του 'Ηρακλέος, κτησάμενος την βασιληίην έν Σπάρτη έξ απροσδοκήτου. 21. διξων γάρ οἱ ἐόντων πρεσβυτέρων άδελφεων, Κλεομένεος τε και Δωριέος, απελήλατο της φροντίδος περὶ τῆς βασιληίης. ἀποθανόντος δὲ Κλεομένεος απαιδος έρσενος γόνου, Δωριέος τε οὐκέτι ἐόντος, ἀλλὰ τελευτήσαντος και τούτου έν Σικελίη, ούτω δη ές Λεωνίδην ανέβαινε ή βασιληίη, καὶ διότι πρότερος έγεγόνεε Κλεομ-Βρότου (ούτος γὰρ ἢν νεώτατος 'Αναξανδρίδεω παῖς), καὶ δη και είχε Κλεομένεος θυγατέρα. δς τότε ή ε ές Θερμοπύλας, ἐπιλεξώμενος ἄνδρας τε τους κατεστεώτας τριηκοσιους, καὶ τοισι ἐτύγχανον παίδες ἐόντες. 22. παραλαβών δε απίκετο καὶ Θηβαίων τους ές τον αριθμον λογισάμενος είπου, των εστρατήγεε Λεοντιάδης ο Ευρυμάγου. τουδε δὲ είνεκεν τούτους σπουδην ἐποιήσατο Λεωνίδης μούνους Ελλήνων παραλαβείν, ότι σφέων μεγάλως κατηγόρητο μηδίζειν. παρεκάλεε ων ές τον πόλεμον, εθέλων ειδέναι είτε συμπέμψουσι είτε καὶ ἀπερέουσι ἐκ τοῦ ἐμφανέος τὴν Έλλινων συμμαχίην οι δε άλλοφρονέοντες έπεμπον. 23. Τούτους μεν τους άμφι Λεωνίδην πρώτους άπεπεμψαν Σπαρτιήται, ΐνα τούτους όρωντες οι άλλοι σύμμαχοι στρατεύωνται, μηδε καὶ οὖτοι μηδίσωσι, ἡν αὐτοὺς πυνθάνωνται ύπερβαλλομένους · μετὰ δὲ, Κάρνεια γάρ σφι ἢν ἐμποδων, έμελλου όρτάσαντες, καὶ φυλακὰς λιπόντες ἐν τῆ Σπάρτη,

κατὰ τάχος βοηθίσειν πανδημεί. ὧς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν συμμάχων ἐνένωντο καὶ αὐτοὶ ἔτερα τοιαῦτα ποιήσειν · ἢν γὰρ κατὰ τώντὸ 'Ολυμπιὰς τούτοισι τοῖσι πρήγμασι συμπεσοῦσα. οὐκ ὧν δοκέοντες κατὰ τάχος οὕτω διακριθήσεσθαι τὸν ἐν Θερμοπύλησι πόλεμον, ἔπεμπον τοὺς προδρόμους.

24. Ούτοι μεν δη ούτω διενένωντο ποιήσειν οι δε εν Θερμοπύλησι Ελληνες, επειδή πέλας εγένετο της εσβολής ό Πέρσης, καταρρωδέοντες έβουλεύοντο περί ἀπαλλαγής. τοίσι μέν νυν άλλοισι Πελοποννησίοισι έδόκεε, έλθοῦσι ές Πελοπόννησον, τον Ίσθμον έχειν έν φυλακή · Λεωνίδης δέ, Φωκέων καὶ Λοκρών περισπερχεόντων τη γνώμη ταύτη, αύτου τε μένειν εψηφίζετο, πέμπειν τε αγγέλους ές τας πόλιας κελεύοντας σφι επιβοηθέειν, ως εόντων αὐτῶν ολίγων στρατον τον Μήδων αλέξασθαι. 25. Ταῦτα βουλευομένων σφέων, έπεμπε Εέρξης κατάσκοπον ίππέα, ίδέσθαι όκόσοι τέ είσι καὶ ὅ τι ποιέοιεν. ἡκηκόεε δὲ, ἔτι ἐων ἐν Θεσσαλίη, ώς ήλισμένη είη ταύτη στρατιή ολίγη, καὶ τοὺς ήγεμόνας ώς είησαν Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Λεωνίδης έων γένος Ηρακλείδης. ώς δε προσήλασε ό ίππευς προς τὸ στρατόπεδον, εθηειτό τε και κατώρα παν μεν ου το στρατόπεδον τους γὰρ έσω τεταγμένους τοῦ τείχεος, τὸ ἀνορθώσαντες είχον εν φυλακή, ούκ οίά τε ην κατιδέσθαι · ό δε τους έξω εμάνθανε, τοίσι προ του τείγεος τα οπλα εκέετο. έτυχον δε τοῦτον τὸν χρόνον Λακεδαιμόνιοι έξω τεταγμένοι. τους μεν δή ώρα γυμναζομένους των ανδρών, τους δε τας κόμας κτενιζομένους. ταῦτα δη θηεύμενος εθώυμαζε, καὶ τὸ πλήθος εμώνθανε. μαθών δε πώντα άτρεκέως, άπήλαυνε οπίσω κατ' ήσυχίην ούτε γάρ τις εδίωκε, άλογίης τε έκύρησε πολλής · ἀπελθων δὲ έλεγε προς Εέρξεα τά περ οπώπει πάντα. 26. ακούων δε Εέρξης οὐκ είχε συμβαλέο θαι τὸ έον, ὅτι παρασκευάζοιντο ὡς ἀπολεύμενοί τε καὶ ἀπολέοντες κατὰ δύναμιν : άλλ' αὐτῷ γελοία γὰρ ἐφαίνοντο ποιέειν, μετεπέμψατο Δημάρητον τον Αρίστωνος, έόντα έν τῷ στρατοπέδφ. ἀπικόμενον δέ μιν εἰρώτα Ξέρξης ἔκαστα τούτων, έθέλων μαθείν το ποιεύμενον προς των Λακεδαιμονίων. ὁ δὲ εἶπε Ηκουσας μέν μευ καὶ πρότερον, εὖτε ώρμωμεν έπὶ τὴν Ἑλλάδα, περὶ των ἀνδρων τούτων. ακούσας δὲ γέλωτά με ἔθευ λέγοντα τῆ περ ὥρων ἐκβησόμενα πρήγματα ταῦτα. έμοὶ γὰρ τὴν ἀληθείην ἀσκέειν άντία σεῦ, ὦ βασιλεῦ, ἀγὼν μέγιστός ἐστι. ἄκουσον δὲ καὶ νῦν. 27. οἱ ἄνδρες οὖτοι ἀπίκαται μαχεσόμενοι ἡμῖν περί της εσόδου, και ταυτα παρασκευάζονται. νόμος γάρ σφι ούτω έχων έστί · έπεὰν μέλλωσι κινδυνεύειν τη ψυχή, τότε τὰς κεφαλὰς κοσμέονται. ἐπίστασο δὲ, εἰ τούτους τε καὶ τὸ ὑπομένον ἐν Σπάρτη καταστρέψεαι, ἔστι οὐδὲν ἄλλο έθνος ανθρώπων τό σε, βασιλεύ, ύπομενέει χείρας ανταειρόμενον νυν γαρ προς βασιλητην τε καλλίστην των έν Ελλησι προσφέρεαι, καὶ ἄνδρας ἀρίστους. Κάρτα τε δὴ ἄπιστα Ξέρξη ἐφαίνετο τὰ λεγόμενα είναι, καὶ δεύτερα ἐπειρώτα, ὅντινα τρόπον τοσοῦτοι ἐόντες τῆ έωυτοῦ στρατιη μαχέσονται. ὁ δὲ εἶπε • 1 βασιλεῦ, ἐμοὶ χρᾶσθαι ώς ανδρὶ ψεύστη, ἡν μὴ ταῦτά τοι ταύτη ἐκβῆ, τῆ ἐγὼ λέγω. ταῦτα λέγων οὐκ ἔπειθε τὸν Εέρξεα.

28. Τέσσερας μεν δη παρεξήκε ήμέρας, ελπίζων αιεί σφεας αποδρήσεσθαι. πέμπτη δε, ως οὐκ απαλλάσσοντο, άλλά οἱ εφαίνοντο ἀναιδείη τε καὶ άβουλίη διαχρεόμενοι μένειν, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Μήδους τε καὶ Κισσίους θυμωθεὶς, ἐντειλάμενός σφεας ζωγρήσαντας ἄγειν ἐς ὅψιν την έωυτοῦ. ως δ' ἐπέπεσον φερόμενοι ἐς τοὺς Ελληνας οἱ Μηδοι, ἔπιπτον πολλοί· ἄλλοι δ' ἐπεσήϊσαν καὶ οὐκ ἀπήλαυνον, καίπερ μεγάλως προσπταίοντες. δηλον δ' ἐποίευν

παντί τεφ καὶ οὐκ ἡκιστα αὐτῷ βασιλεϊ, ὅτι πολλοὶ μὲν ἄνθρωποι εἶεν, ἀλίγοι δὲ ἄνδρες. ἐγίνετο δὲ ἡ συμβολὴ δι' ἡμέρης. 29. ἐπείτε δὲ οἱ Μῆδοι τρηχέως περιείποντο, ἐνθαῦτα οὖτοι μὲν ὑπεξήϊσαν, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκδεξώμενοι ἐπήϊσαν, τοὺς ἀθανάτους ἐκάλεε βασιλεὺς, τῶν ἦρχε Ὑδάρνης, ὡς δὴ οὖτοί γε εὐπετέως κατεργασόμενοι. ὡς δὲ καὶ οὖτοι συνέμισγον τοῖσι Ελλησι, οὐδὲν πλέον ἐφέροντο τῆς στρατιῆς τῆς Μηδικῆς, ἀλλὰ τὰ αὐτὰ, ἄτε ἐν στεινοπόρῳ τε χώρῳ μαχόμενοι, καὶ δούρασι βραχυτέροισι χρεόμενοι ἤπερ οἱ Ἑλληνες, καὶ οὐκ ἔχοντες πλήθεϊ χρήσασθαι.

30. Λακεδαιμόνιοι δε εμάχοντο άξίως λόγου, άλλα τε αποδεικνύμενοι έν ουκ επισταμένοισι μάγεσθαι έξεπιστάμενοι, καὶ ὅκως ἐντρέψειαν τὰ νῶτα, άλέες φεύγεσκον δῆθεν. οί δε βάρβαροι ορέοντες φεύγοντας βοή τε καὶ πατάγω έπήϊσαν, οί δ' αν καταλαμβανόμενοι ύπεστρεφον αντίοι είναι τοίσι βαρβάροισι, μεταστρεφόμενοι δε κατέβαλλον πλήθει άναριθμήτους των Περσέων · έπιπτον δε και αὐτων τῶν Σπαρτιητέων ἐνθαῦτα ὀλίγοι ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἐδυνέατο παραλαβείν οι Πέρσαι της έσόδου, πειρεόμενοι καὶ κατά τέλεα καὶ παντοίως προσβάλλοντες, ἀπήλαυνον ὀπίσω. 31. Έν ταύτησι τησι προσόδοισι της μίχης λέγεται βασιλέα θηεύμενον τρὶς ἀναδραμεῖν ἐκ τοῦ θρόνου, δείσαντα περὶ τῆ στρατιῆ. τότε μὲν οὕτω ἡγωνίσαντο, τῆ δ' ὑστεραίη οι βάρβαροι οὐδεν ἄμεινον ἀέθλεον . ἄτε γαρ ολίγων έοντων, έλπίσαντές σφεας κατατετρωματίσθαι τε καὶ οὐκ οίους τε έσεσθαι έτι χείρας ανταείρασθαι, συνέβαλλον. οί δε "Ελληνες κατά τάξις τε καὶ κατά έθνεα κεκοσμημένοι ησαν, καὶ ἐν μέρεϊ ἔκαστοι ἐμάχοντο, πλην Φωκέων · οδτοι δε ες το ούρος ετάχθησαν φυλάξοντες την άτραπόν. ώς δε ούδεν εθρισκον άλλοιότερον οί Πέρσαι ή τη προτεραίη ενώρων, ἀπήλαυνον. 39. Απορέοντος δε βασιλέος δ τι χρήσηται τῷ παρεόντι πρήγματι, Ἐπιάλτης ὁ Εὐρυδήμου ανήρ Μηλιεύς ήλθε οί ες λόγους, ώς μέγα τι παρά βασιλέος δοκέων οἴσεσθαι, ἔφρασέ τε την ἀτραπον την διὰ τοῦ ούρεος φέρουσαν ές Θερμοπύλας, καὶ διέφθειρε τοὺς ταύτη ύπομείναντας Έλλήνων. ύστερον δε δείσας Λακεδαιμονίους έφυγε ές Θεσσαλίην, καί οι φυγόντι ύπο των Πυλαγόρων, τῶν 'Αμφικτυόνων ές την Πυλαίην συλλεγομένων, αργύριον επεκηρύχθη. χρόνφ δε υστερον, κατήλθε γαρ ές 'Αντικύρην, απέθανε ύπο 'Αθηνάδεω, ανδρός Τρηχινίου. ό δὲ 'Αθηνάδης οὖτος ἀπέκτεινε μὲν 'Επιάλτην δι' ἄλλην αὶτίην, τὴν ἐγὰ ἐν τοίσι ὅπισθε λόγοισι σημανέω, ἐτιμήθη μέντοι ύπο Λακεδαιμονίων ούδεν έσσον. Επιάλτης μεν ουτω υστερον τούτων ἀπέθανε. 33. Έστι δὲ ἔτερος λεγόμενος λόγος, ως 'Ονήτης τε ό Φαναγόρεω ανηρ Καρύστιος καὶ Κορυδαλὸς 'Αντικυρεύς είσι οἱ εἶπαντες πρὸς βασιλέα τούτους τους λόγους, καὶ περιηγησάμενοι τὸ οὐρος τοῖσι Πέρσησι, οὐδαμῶς ἔμοιγε πιστός. τοῦτο μὲν γὰρ τώδε χρη σταθμώσασθαι, ότι οι των Ελλήνων Πυλαγόροι έπεκήρυξαν οὐκ ἐπὶ 'Ονήτη τε καὶ Κορυδαλῷ ἀργύριον, ἀλλ' έπὶ Ἐπιάλτη τῷ Τρηχινίφ, πάντως κου τὸ ἀτρεκέστατον πυθόμενοι, τοῦτο δε φεύγοντα τον Ἐπιίλτην ταύτην την αιτίην οίδαμεν. είδείη μεν γαρ αν, και έων μη Μηλιεύς, ταύτην την άτραπον 'Ονήτης, εί τη χώρη πολλά ώμιληκώς είη · άλλ' Επιάλτης γάρ έστι ὁ περιηγησάμενος τὸ οὖρος κατά την άτραπον, τουτον αιτιον γράφω.

34. Ξέρξης δὲ, ἐπεί οἱ ἤρεσε τὰ ὑπέσχετο ὁ Ἐπιάλτης κατεργάσεσθαι, αὐτίκα περιχαρης γενόμενος ἔπεμπε Ὑδάρνεα καὶ τῶν ἐστρατήγεε Ὑδάρνης. ὡρμέατο δὲ περὶ λύχνων άφὰς ἐκ τοῦ στρατοπέδου. τὴν δὲ ἀτραπὸν ταύτην ἔξεῦρον μὲν οἱ ἐπιχώριοι Μηλιέες, ἐξευρόντες δὲ Θεσσα-

λοίσι κατηγήσαντο έπι Φωκέας τότε ότε οι Φωκέες, φράξαντες τειγεί την έσβολην, ήσαν έν σκέπη τοῦ πολέμου. Εκ τε τοσούδε κατεδεδεκτο ἐούσα ούδεν χρηστή Μηλιεύσι. 35. Έχει δε ώδε ή ατραπος αυτη άρχεται μεν από του 'Ασωπού ποταμού τού δια της διασφαγος ρέοντος · ούνομα δε τώ ούρει τούτω και τη άτραπώ τώυτο κέεται, Ανόπαια. τείνει δε ή Ανόπαια αθτη κατα ράχιν του οθρεος, λήγει δε κατά τε 'Αλπηνου πόλιν, πρώτην ἐοῦσαν τῶν Λοκρίδων προς των Μηλιέων, καὶ κατὰ Μελάμπυγόν τε καλεόμενον λίθον καὶ κατὰ Κερκώπων έδρας, τῆ καὶ τὸ στεινότατόν έστι. 36. κατά ταύτην δη την άτραπον καὶ ούτω έχουσαν οί Πέρσαι, τον 'Ασωπον διαβάντες, επορεύοντο πασαν την νύκτα, εν δεξιή μεν έχοντες ούρεα τὰ Οιταίων, εν αριστερή δε τὰ Τρηγινίων τως τε δη διεφαίνε, και εγένοντο επ' ακρωτηρίω του ούρεος. κατά δε τουτο του ούρεος εφύλασσου, ώς καὶ πρότερου μοι δεδήλωται, Φωκέων γίλιοι οπλίται, ρυόμενοί τε την σφετέρην χώρην καὶ φρουρέοντες την άτραπόν. ή μεν γὰρ κάτω ἐσβολὴ ἐφυλάσσετο ὑπ' ὧν είρηται, την δε δια του ούρεος ατραπον εθελονταί Φωκέες ύποδεξάμενοι Λεωνίδη εφύλασσον. 37. Εμαθον δέ σφεας οί Φωκέες ώδε αναβεβηκότας · αναβαίνουτες γαρ ελάνθανου οί Πέρσαι το ούρος παν έου δρυών επίπλεου. ην μεν δή νηνεμίη, ψόφου δε γινομένου πολλού, ώς οἰκὸς ην φύλλων ύποκεχυμένων ύπο τοίσι ποσί, ανά τε έδραμον οί Φωκέες καὶ ἐνέδυνον τὰ ὅπλα, καὶ αὐτίκα οἱ βάρβαροι παρήσαν. ώς δε είδον ἄνδρας ενδυομένους ὅπλα, εν θωύματι εγένοντο. έλπόμενοι γαρ οὐδέν σφι φανήσεσθαι αντίξοον, ενεκύρησαν στρατφ. 38. ἐνθαῦτα Ὑδάρνης, καταρρωδήσας μὴ οἱ Φωκέες έωσι Λακεδαιμόνιοι, είρετο τον Επιάλτην όποδαπος είη ο στρατός. πυθόμενος δε ατρεκέως, διέτασσε τους Πέρσας ώς ές μάχην. οι δε Φωκέες, ως έβάλλοντο τοίσι

τοξεύμασι πολλοισί τε καὶ πυκνοισι, οιχοντο φεύγοντες έπὶ τοῦ οὖρεος τον κόρυμβον, ἐπιστάμενοι ώς ἐπὶ σφέας ώρμήθησαν άρχην, καὶ παρεσκευάδατο ώς ἀπολεόμενοι. ούτοι μεν δη ταύτα έφρονεον, οί δε αμφι Ἐπιάλτεα καὶ 'Υδάρνεα Πέρσαι Φωκέων μεν οὐδίνα λόγον ἐποιεῦντο, οί δὲ κατέβαινον τὸ οὖρος κατὰ τάχος.

39. Τοίσι δε εν Θερμοπύλησι εοῦσι Ελλήνων πρώτον μεν ο μάντις Μεγιστίης, εσιδών ες τὰ ίρὰ, έφρασε τον μέλλοντα έσεσθαι άμα ήοι σφι θάνατον. ἐπὶ δὲ καὶ αὐτόμολοι ήσαν οι έξαγγείλαντες των Περσέων την περίοδον. ούτοι μεν έτι νυκτός έσήμηναν, τρίτοι δε οι ήμεροσκόποι καταδραμόντες από των άκρων, ήδη διαφαινούσης ήμέρης. ένθαῦτα έβουλεύουτο οἱ Ελληνες, καί σφεων ἐσχίζοντο αἱ γυώμαι · οί μεν γάρ οὐκ ἔων τὴν τάξιν ἐκλιπεῖν, οἱ δὲ ἀντέτεινον. μετὰ δὲ τοῦτο διακριθέντες, οἱ μὲν ἀπαλλάσσοντο καὶ διασκεδασθέντες κατὰ πόλις έκαστοι ετράποντο, οἱ δὲ αὐτῶν ἄμα Λεωνίδη μένειν αὐτοῦ παρεσκευάδατο. 40. λέγεται δε καὶ ώς αὐτός σφεας ἀπέπεμψε Λεωνίδης, μὴ απόλωνται κηδύμενος · αὐτῶ δὲ καὶ Σπαρτιητέων τοίσι παρεούσι ουκ έχειν εύπρεπέως έκλιπείν την τάξιν, ές την ηλθον φυλάξουτες ἀρχήν. ταύτη καὶ μαλλον τη γνώμη πλειστός είμι, Λεωνίδην, επείτε αίσθετο τους συμμάχους εόντας απροθίμους, καὶ οὐκ εθέλοντας συνδιακινδυνεύειν, κελευσαί σφεας απαλλάσσεσθαι, αὐτῷ δὲ ἀπιέναι οὐ καλῶς έχειν. μενουτι δε αὐτοῦ κλέος μέγα ἐλείπετο, καὶ ή Σπάρτης εύδαιμονίη οὐκ έξηλείφετο. 41. ἐκέχρηστο γὰρ ὑπὸ της Πυθιης τοίσι Σπαρτιήτησι χρεομένοισι περί τοῦ πολέμου τούτου αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ἐγειρομένου, ἡ Λακεδαίμονα ανάστατον γενέσθαι ύπο των βαρβάρων, ή του βασιλέα σφέων απολέσθαι. ταῦτα δέ σφι εν ἔπεσι έξαμέτροισι χρά, έχοντα ώδε.

Τμίν δ, δ Σπάρτης οἰκήτορες εὐρυχόροιο,

Ή μέγα ἄστυ ἐρικυδὲς ὑπ' ἀνδράσι Περσείδησι
Πέρθεται, ἡ το μὲν οὐκὶ, ἀφ' Ἡρακλέος δε γενέθλης
Πενθήσει βασιλή φθίμενον Λακεδαίμονος οὖρος.
Οὐ γὰρ τὸν ταύρων σχήσει μένος οὐδὲ λεόντων

'Αντιβίην · Ζηνὸς γὰρ ἔχει μένος · οὐδὲ ἔ φημι
Σχήσεσθαι, πρὶν τῶνδ' ἔτερον διὰ πάντα δάσηται.

Ταυτά τε δη επιλεγόμενον Λεωνίδην, και βουλόμενον κλέος καταθέσθαι μούνων Σπαρτιητέων, αποπέμψαι τους συμμάχους, μάλλον ή γνώμη διενειχθέντας ούτω ἀκόσμως οίχεσθαι τους οίχομένους. 42. μαρτύριον δέ μοι καὶ τόδε ούκ έλάχιστον τούτου πέρι γέγονε ού γάρ μοῦνον τοὺς άλλους, άλλα και τον μάντιν δς είπετο τη στρατιή ταύτη, Μεγιστίην του 'Ακαρνήνα, λεγόμενον είναι τὰ ἀνέκαθεν άπο Μελάμποδος, τοῦτον τον είπαντα έκ τῶν ίρῶν τὰ μέλλουτά σφι εκβαίνειν, φανερός έστι Λεωνίδης αποπέμπων, ΐνα μη συναπόληταί σφι. ό δε αποπεμπόμενος αυτός μεν ούκ ἀπελείπετο, τον δε παίδα συστρατευόμενον, εόντα οί μουνογενέα, απέπεμψε. 43. Οἱ μέν νυν σύμμαχοι οἱ αποπεμπόμενοι οίχουτό τε απιόντες, καὶ επείθοντο Λεωνίδη. Θεσπιέες δὲ καὶ Θηβαίοι κατέμειναν μοῦνοι παρά Λακεδαιμονίοισι. τούτων δε Θηβαίοι μεν αέκοντες έμενον, και ού βουλόμενοι (κατείχε γάρ σφεας Λεωνίδης έν όμήρων λόγω ποιεύμενος). Θεσπιέες δε εκόντες μάλιστα, οδ οὐκ έφασαν απολιπόντες Λεωνίδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἀπαλλάξεσθαι, άλλα καταμείναντες συναπέθανον. έστρατήγεε δε αυτών Δημόφιλος Διαδρόμεω.

44. Εέρξης δε έπει ήλιου ανατείλαντος σπονδας έποιήσατο, επισχων χρόνον ές αγορής κου μάλιστα πληθώρην, πρόσοδον εποιέετο και γαρ επέσταλτο έξ Επιάλτεω ούτω. από γαρ τοῦ ούρεος ή κατάβασις συντομωτέρη τέ έστι, και

βραχύτερος ο χώρος πολλον ήπερ ή περίοδός τε καὶ ἀνάβασις. οί τε δη βάρβαροι οι άμφι Εέρξεα προσήϊσαν. καὶ οἱ ἀμφὶ Λεωνιδην Ελληνες, ώς την ἐπὶ θανάτφ ἔξοδον ποιεύμενοι, ήδη πολλώ μαλλον ή κατ' αρχας επεξήϊσαν ές τὸ εὐρύτερον τοῦ αὐχένος. τὸ μὲν γὰρ ἔρυμα τοῦ τείχεος έφυλάσσετο, οι δε ανα τας προτέρας ημέρας υπεξιόντες ές τὰ στεινόπορα έμάχοντο. τότε δὲ συμμίσγοντες ἔξω τῶν στεινών, έπιπτον πλήθει πολλοί τών βαρβάρων όπισθε γὰρ οἱ ἡγεμόνες τῶν τελέων ἔχοντες μάστιγας ἐρράπιζον πάντα ἄνδρα, αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω ἐποτρύνοντες. 45. πολλοὶ μεν δη εσεπιπτον αυτών ες την θάλασσαν και διεφθείροντο, πολλώ δ' έτι πλεύνες κατεπατέοντο ζωοί ύπ' άλλήλων ' ήν δὲ λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυμένου. ἄτε γὰρ ἐπιστάμενοι τον μέλλοντά σφι έσεσθαι θάνατον έκ των περιιούτων το ούρος, απεδείκνυντο ρώμης όσον είχον μέγιστον ές τούς βαρβάρους, παραγρεόμενοί τε καὶ ἀτέοντες. δούρατα μέν νυν τοίσι πλέοσι αὐτῶν τηνικαῦτα ἐτύγχανε κατεηγότα ήδη, οί δὲ τοίσι ξίφεσι διεργάζοντο τοὺς Πέρσας. 46. Καὶ Λεωνίδης τε εν τούτω τω πόνω πίπτει, ανηρ γενόμενος άριστος, καὶ έτεροι μετ' αὐτοῦ οὐνομαστοὶ Σπαρτιητέων, τῶν έγω ως ανδρων αξίων γενομένων επυθόμην τα ουνόματα. έπυθόμην δὲ καὶ άπάντων τῶν τριηκοσίων. καὶ δὴ καὶ Περσέων πίπτουσι ένθαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ οὐνομαστοὶ, ἐν δὲ δὴ καὶ Δαρείου δύο παίδες, 'Αβροκόμης τε καὶ 'Υπεράνθης, έκ της Αρτάνεω θυγατρός Φραταγούνης γεγονότες Δαρείφ. ὁ δὲ ᾿Αρτάνης Δαρείου μὲν τοῦ βασιλέος ην άδελφεος, Υστάσπεος δε του Αρσάμεος παις, δς και έκδιδούς την θυγατέρα Δαρείφ τον οίκον πάντα τον έωυτοῦ επέδωκε, ώς μούνου οἱ ἐούσης ταύτης τέκνου. 47. Ξέρξεώ τε δη δύο άδελφεοι ενθαύτα πίπτουσι μαχόμενοι ύπερ τοῦ νεκρού του Λεωνίδεω. Περσέων τε και Λακεδαιμονίων ώθι152

σμὸς ἐγένετο πολλὸς, ἐς δ τοῦτόν τε ἀρετή οἱ Ελληνες ύπεξείρυσαν, καὶ ετρέψαντο τοὺς εναντίους τετράκις. τοῦτο δε συνεστήκεε μέχρι οδ οί συν Ἐπιάλτη παρεγένουτο. ώς δε τούτους ήκειν επύθοντο οί Ελληνες, ενθεύτεν ήδη έτεροιούτο τὸ νείκος. 48. ἔς τε γὰρ τὸ στεινὸν τῆς όδοῦ ἀνεγώρεον οπίσω, και παραμειψάμενοι το τείχος, ελθόντες ίζουτο επί του κολωνου πάντες άλεες οι άλλοι πλην Θηβαίων. ὁ δὲ κολωνός ἐστι ἐν τῆ ἐσόδω, ὅκου νῦν ὁ λίθινος λέων έστηκε επί Λεωνίδη. Εν τούτω σφέας τω χώρω άλεξομένους μαγαίρησι, τοίσι αὐτῶν ἐτύγχανον ἔτι περιεοῦσαι, καὶ χερσὶ καὶ στόμασι, κατέχωσαν οἱ βάρβαροι βάλλοντες, οί μεν έξ εναντίης επισπόμενοι καὶ τὸ έρυμα τοῦ τείχεος συγχώσαντες, οί δὲ περιελθόντες πάντοθεν περισταδόν.

- 49. Λακεδαιμονίων δε καὶ Θεσπιέων τοιούτων γενομένων, όμως λέγεται άριστος ανήρ γενέσθαι Σπαρτιήτης Διηνέκης, του τόδε φασὶ είπειν το έπος πριν ή συμμίξαί σφεας τοίσι Μήδοισι · πυθόμενον πρός τευ των Τρηχινίων ώς, έπεὰν οἱ βάρβαροι ἀπιέωσι τὰ τοξεύματα, τὸν ῆλιον ὑπὸ τοῦ πλήθεος τῶν οιστῶν ἀποκρύπτουσι, — τοσοῦτό τι πλήθος αὐτῶν είναι · τὸν δὲ οὐκ ἐκπλαγέντα τούτοισι εἰπείν, ἐν άλογίη ποιεύμενον το των Μήδων πλήθος, ώς πάντα σφι άγαθὰ ὁ Τρηχίνιος ξείνος άγγέλλοι, εὶ ἀποκρυπτόντων τῶν Μήδων τον ήλιον, ύπο σκιή έσοιτο προς αυτούς ή μάχη, καὶ οὐκ ἐν ἡλίφ. 50. ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα τοιουτότροπα ἔπεά φασι Διηνέκεα τον Λακεδαιμόνιον λιπέσθαι μνημόσυνα. μετὰ δὲ τοῦτον ἀριστεῦσαι λέγονται Λακεδαιμόνιοι δύο άδελφεοὶ, 'Αλφεός τε καὶ Μάρων 'Ορσιφάντου παίδες. Θεσπιέων δε εὐδοκίμεε μάλιστα τῷ οὖνομα ἢν Διθύραμβος 'Αρματίδεω.
- 51. Θαφθείσι δέ σφι αὐτοῦ ταύτη τῆ περ ἔπεσον, καὶ τοίσι πρότερον τελευτήσασι ή ύπο Λεωνίδεω αποπεμφθέντας οίχεσθαι, επιγέγραπται γράμματα λέγοντα τάδε.

Μυριάσιν ποτε τῆδε τριηκοσίαις ζμάχοντο Έκ Πελοποννάσου χιλιάδες τέτορες.

Ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ἐπιγέγραπται, τοῖσι δὲ Σπαρτιήτησι ἰδίη:

*Ω ξειν', αγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῆδε Κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.

Λακεδαιμονίοισι μεν δη τοῦτο, τῷ δὲ μάντι τόδε.

Μυήμα τόδε κλεινοίο Μεγιστία, ὅν ποτε Μήδοι Σπερχειον ποταμον κτείναν ἀμειψάμενοι, Μάντιος, ὃς τότε Κήρας ἐπερχομένας, σάφα εἰδως Οὐκ ἔτλη Σπάρτης ἡγεμάνας προλιπείν.

έπιγράμμασι μέν νυν καὶ στήλησι, έξω ἡ τὸ τοῦ μάντιος ἐπίγραμμα, ᾿Αμφικτύονἐς εἰσί σφεας οἱ ἐπικοσμήσαντες, τὸ δὲ τοῦ μάντιος Μεγιστίεω Σιμωνίδης ὁ Λεωπρέπεός ἐστι κατὰ ξεινίην ὁ ἐπιγράψας.

52. Δύο δὲ τούτων τῶν τριηκοσίων λέγεται Εὔρυτόν τε καὶ ᾿Αριστόδημον, παρεὸν αὐτοῖσι ἀμφοτέροισι κοινῷ λόγῷ χρησαμένοισι ἡ ἀποσωθῆναι ὁμοῦ ἐς Σπάρτην (ὡς μεμετιμένοι τε ἦσαν ἐκ τοῦ στρατοπέδου ὑπὸ Λεωνίδεω, καὶ κατεκέατο ἐν ᾿Αλπηνοῖσι ὀφθαλμιῶντες ἐς τὸ ἔσχατον), ἡ εἴ γε μὴ ἐβούλοντο νοστῆσαι, ἀποθανεῖν ἄμα τοῖσι ἄλλοισι, παρεόν σφι τούτων τὰ ἔτερα ποιέειν, οὐκ ἐθελῆσαι ὁμοφρονέειν ἀλλὰ γνώμη διενειχθέντας, Εὔρυτον μὲν πυθόμενον τὴν τῶν Περσέων περίοδον, αἰτήσαντά τε τὰ ὅπλα καὶ ἐνδύντα, ἄγειν αὐτὸν κελεῦσαι τὸν εἴλωτα ἐς τοὺς μαχομένους · ὅκως δὲ ἀὐτὸν ἤγαγε, τὸν μὲν ἀγαγόντα οἴχεσθαι φεύγοντα, τὸν δὲ ἐσπεσόντα ἐς τὸν ὅμιλον διαφθαρῆναι · ᾿Αριστόδημον δὲ λειποψυχέοντα λειφθῆναι. 53. εἰ μέν νυν ἦν μοῦνον ᾿Αριστόδημον ἀλγήσαντα ἀπονοστῆσαι ἐς Σπάρτην, ἡ καὶ ὁμοῦ σφέων ἀμφοτέρων τὴν κομιδὴν γενέσθαι, δοκέειν ἐμοὶ,

ούκ αν σφι Σπαρτιήτας μηνιν ούδεμίαν προσθέσθαι · νυνί δε, τοῦ μεν αὐτῶν ἀπολομένου, τοῦ δε τῆς μεν αὐτῆς έχομένου προφιίσιος, οὐκ ἐθελήσαντος δὲ ἀποθνήσκειν, ἀναγκαίως σφι έχειν μηνίσαι μεγάλως 'Αριστοδήμφ. οι μέν νυν ούτω σωθήναι λέγουσι 'Αριστόδημον ές Σπάρτην, καὶ διὰ πρόφασιν τοιήνδε· οί δὲ ἄγγελον πεμφθέντα ἐκ τοῦ στρατοπέδου, έξεον αὐτῶ καταλαβείν την μάχην γινομένην, οὐκ έθελησαι, άλλ' υπομείναντα έν τη όδω περιγενέσθαι, τον δέ συνάγγελον αὐτοῦ ἀπικόμενον ἐς τὴν μάχην ἀποθανείν. 54. απονοστήσας δε ες Λακεδαίμονα ο Αριστόδημος ονειδός τε είχε καὶ ἀτιμίην. πάσχων δὲ τοιάδε ἢτίμωτο · οὖτε οἱ πυρ ουδείς έναυε Σπαρτιητίων ούτε διελέγετο, δνειδός τε είχε ὁ τρέσας 'Αριστόδημος καλεόμενος. άλλ' ὁ μεν έν τη εν Πλαταιησι μάχη ἀνέλαβε πασαν την επενειχθεισάν οί αιτίην. Λέγεται δε και άλλον αποπεμφθέντα άγγελον ές Θεσσαλίην τῶν τριηκοσίων τούτων περιγενέσθαι, τῷ οὖνομα είναι Παντίτην · νοστήσαντα δε τοῦτον ές Σπάρτην, ώς ήτίμωτο, ἀπάγξασθαι.

55. Οι δε Θηβαΐοι, των ο Λεοντιάδης εστρατήγεε, τέως μεν μετὰ των Ἑλλήνων εόντες εμάχοντο ὑπ' ἀναγκαίης εχόμενοι πρὸς τὴν βασιλέος στρατιήν ως δε είδον κατυπέρτερα των Περσέων γινόμενα τὰ πρήγματα, οὕτω δὴ των σὺν Λεωνίδη Ἑλλήνων ἐπειγομένων ἐπὶ τὸν κολωνὸν, ἀποσχισθέντες τούτων, χειράς τε προέτεινον καὶ ἤισαν ἀσσον των βαρβάρων, λέγοντες τὸν ἀληθέστατον των λόγων, ὡς καὶ μηδίζουσι καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ ἐν πρώτοισι ἔδοσαν βασιλέι, ὑπὸ δε ἀναγκαίης ἐχόμενοι ἐς Θερμοπύλας ἀπικοίατο, καὶ ἀναίτιοι είεν τοῦ τρώματος τοῦ γεγονότος βασιλέι. ὥστε ταῦτα λέγοντες περιεγίνοντο είχον γὰρ καὶ Θεσσαλοὺς τῶν λόγων τούτων μάρτυρας. 56. οὐ μέντοι τά γε πάντα εὐτύχησαν · ὡς γὰρ αὐτοὺς ἔλαβον οἱ

βάρβαροι ελθόντας, τοὺς μέν τινας καὶ ἀπέκτειναν προσιόντας, τοὺς δὲ πλεῦνας αὐτῶν, κελεύσαντος Ἐέρξεω, ἔστιζον στίγματα βασιλήϊα, ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ Λεοντιάδεω, τοῦ τὸν παίδα Εὐρύμαχον χρόνω μετέπειτεν ἐφόνευσαν Πλαταιέες, στρατηγήσαντα ἀνδρῶν Θηβαίων τετρακοσίων, καὶ σχόντα τὸ ἄστυ τὸ Πλαταιέων.

57. Οἱ μὲν δη περὶ Θερμοπύλας Ελληνες οὕτω ήγωνίσαντο · Εέρξης δε καλέσας Δημάρητον ειρώτα αρξάμενος ένθένδε · Δημάρητε, άνηρ είς άγαθός. τεκμαίρομαι δε τή άληθείη · όσα γὰρ εἶπας, ἄπαντα ἀπέβη οὕτω. νῦν δέ μοι είπε, κόσοι τινές είσι οἱ λοιποὶ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τουτων οκόσοι τοιούτοι τὰ πολέμια, εἶτε καὶ ἄπαντες. ὁ δ είπε • 3 Ω βασιλεύ, πλήθος μεν πάντων των Λακεδαιμονίων πολλου, καὶ πόλιες πολλαί το δὲ ἐθέλεις ἐκμαθεῖυ, εἰδήσεις. ἔστι ἐν τῆ Λακεδαίμουι Σπάρτη, πόλις ἀνδρῶν ὀκτακισχιλίων μάλιστά κη, καὶ οὖτοι πάντες εἰσὶ ὁμοῖοι τοῖσι ένθάδε μαχεσαμένοισι οί γε μεν άλλοι Λακεδαιμόνιοι τούτοισι μεν οὐκ ὁμοῖοι. ἀγαθοὶ δέ. εἶπε πρὸς ταῦτα Εέρξης. Δημάρητε, τέφ τρόπφ ἀπονητότατα τῶν ἀνδρῶν τούτων έπικρατήσομεν; ἴθι ἐξηγέο. σὺ γὰρ ἔχεις αὐτῶν τὰς διεξόδους των βουλευμάτων, οξα βασιλεύς γενόμενος. . . . . 58. Ταῦτα είπας Εέρξης διεξήϊε διὰ τῶν νεκρῶν καὶ Λεωνίδεω, ακηκοώς ότι βασιλεύς τε ην καὶ στρατηγός Λακεδαιμονίων, ἐκέλευσε ἀποταμόντας την κεφαλην ἀνασταυρῶδηλά μοι πολλοίως τέν και άλλοισι τεκμηρίοισι, έν δὲ καὶ τῷδε οὐκ ήκιστα γέγονε, ὅτι βασιλεὺς Εέρξης πάντων δη μάλιστα άνδρων έθυμώθη ζώοντι Λεωνίδη · οὐ γὰρ αν κοτε ές του νεκρου ταθτα παρενόμησε, έπεὶ τιμαν μάλιστα νομίζουσι των έγω οίδα ανθρώπων Πέρσαι ανδρας άγαθους τὰ πολέμια. οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἐποίευν, τοῖσι ἐπε τέτακτο ποιέειν.

IV. ARTEMISIUM.—MARCH OF XERXES TO ATHENS.— SALAMIS.—RETREAT OF XERXES TO ASIA.

1. Οἱ δὲ Ἑλλήνων ἐς τὸν ναυτικον στρατον ταχθέντες ησαν οίδε · 'Αθηναίοι μεν νέας παρεχόμενοι έπτα και είκοσι καὶ έκατόν ύπο δε άρετης τε καὶ προθυμίης Πλαταιέες. απειροι της ναυτικής έόντες, συνεπλήρουν τοίσι 'Αθηναίοισι τας νέας · Κορίνθιοι δε τεσσεράκοντα νέας παρείγοντο, Μεγαρέες δε είκοσι. καὶ Χαλκιδέες επλήρουν είκοσι, 'Αθηναίων σφι παρεχόντων τὰς νέας · Αἰγινηται δὲ οκτωκαίδεκα, Σικυώνιοι δε δυώδεκα, Λακεδαιμόνιοι δε δέκα, Έπιδαύριοι δὲ ὀκτὰ, Ἐρετριέες δὲ έπτὰ, Τροιζήνιοι δὲ πέντε. Στυρέες δε δύο, και Κείοι δύο τε νέας και πεντηκοντέρους δύο. Λοκροί δέ σφι οί 'Οπούντιοι έπεβοήθεον πεντηκοντέρους έχοντες έπτά. 2. ήσαν μεν ων ουτοι οι στρατευόμενοι έπ' 'Αρτεμίσιον, είρηται δέ μοι καὶ ώς τὸ πληθος εκαστοι των νεών παρείχοντο. ἀριθμὸς δὲ των συλλεχθεισέων νεων επ' 'Αρτεμίσιον ην, πάρεξ των πεντηκοντέρων, μία καὶ έβδομήκοντα καὶ διηκόσιαι. τὸν δὲ στρατηγὸν τὸν τὸ μέγιστον κράτος έχουτα παρείχουτο Σπαρτιήται, Εὐρυβιάδεα τον Ευρυκλείδεω. οι γαρ σύμμαχοι ουκ έφασαν, ην μη ο Λάκων ήγεμονεύη, 'Αθηναίοισι έψεσθαι ήγεομένοισι, άλλα λύσειν το μέλλον έσεσθαι στράτευμα. 8. έγένετο . γὰρ κατ' ἀρχὰς λόγος, πρὶν ἡ καὶ ἐς Σικελίην πέμπειν έπὶ συμμαχίην, ώς τὸ ναυτικὸν Αθηναίοισι χρεών εἶη ἐπιτράπειν. αντιβάντων δε των συμμάχων, είκον οι 'Αθηναίοι, μέγα πεποιημένοι περιείναι την Έλλάδα, καὶ γνόντες, εἰ στασιάσουσι περὶ τῆς ἡγεμονίης, ώς ἀπολέεται ἡ Ελλας, ορθα νοεύντες στάσις γαρ έμφυλος πολίμου όμοφρονέοντος τοσούτω κάκιον έστι, δσω πόλεμος ειρήνης. έπιστάμενοι διι αὐτὸ τοῦτο, οὐκ ἀντέτεινον, ἀλλ' εἶκον μέχρι

σσου κάρτα έδέοντο αὐτῶν, ὡς διίδεξαν. ὡς γὰρ δη ἀσάμενοι τὸν Πέρσεα, περὶ τῆς ἐκείνου ἤδη τὸν ἀγῶνα ἐποκεῦντο, πρόφασιν τὴν Παυσανίεω ὕβριν προϊσχόμενοι, ἀπείλοντο τὴν ἡγεμονίην τοὺς Λακεδαιμονίους. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον ἐγένετο.

4. Τότε δὲ οὖτοι οἱ καὶ ἐπ' ᾿Αρτεμίσιον Ἑλλήνων ἀπικόμενοι, ώς είδον νέας τε πολλάς καταχθείσας ές τὰς 'Αφετας, και στρατιής απαντα πλέα, έπει αυτοίσι παρά δόξαν τὰ πρήγματα τῶν βαρβάρων ἀπέβαινε ἡ ὡς αὐτοὶ κατεδόκεον, καταρρωδήσαντες δρησμον έβουλεύοντο ἀπο τοῦ 'Αρτεμισίου έσω ές την Έλλάδα. γυόντες δέ σφεας οί Ευβοέες ταῦτα βουλευομένους, έδέοντο Ευρυβιώδεω προσμείναι χρόνον ολίγον, έστ' αν αυτοί τέκνα τε καὶ τους οικέτας ύπεκθέωνται. ώς δε ουκ έπειθον, μεταβάντες του 'Αθηναίων στρατηγον πείθουσι Θεμιστοκλέα έπὶ μισθώ τριήκοντα ταλάντοισι, έπ' ο τε καταμείναντες προ τής Ευβοίης ποιήσονται την ναυμαχίην. 5. ό δε Θεμιστοκλέης τους Ελληνας έπισχειν ώδε ποιέει. Εύρυβιάδη τούτων τῶν χρημάτων μεταδιδοί πέντε τάλαντα, ὡς παρ' έωυτοῦ δήθεν διδούς. ώς δέ οἱ οῦτος ἀνεπέπειστο, — Αδείμαντος γὰρ ὁ ᾿Ωκύτου, Κορινθίων στρατηγός, τῶν λοιπῶν ήσπαιρε μοῦνος, φάμενος ἀποπλώσεσθαί τε ἀπὸ τοῦ Αρτεμισίου καὶ οὐ παραμενέειν, - προς δη τοῦτον εἶπε ὁ Θεμιστοκλέης ἐπομόσας. Οὐ σύ γε ἡμέας ἀπολείψεις, ἐπεί τοι έγω μέζω δώρα δώσω ή βασιλεύς αν τοι ο Μήδων πέμψειε απολιπόντι τους συμμάχους. ταθτά τε αμα ήγόρευε, καὶ πέμπει έπὶ την νέα την Αδειμάντου τάλαντα άργυρίου τρία. οδτοί τε δη πληγέντες δώροισι αναπεπεισμένοι ήσαν, καὶ τοίσι Ευβοεύσι έκεχάριστο · αὐτός τε ό Θεμιστοκλέης εκέρδηνε, ελώνθανε δε τὰ λοιπὰ έχων άλλ ήπιστέατο οι μεταλαβόντες τούτων των χρημώτων, έκ των 'Αθηνέων ελθείν επὶ τῷ λόγφ τούτφ τὰ χρήματα.

- 6. Ούτω δη κατέμεινών τε έν τη Εύβοίη καὶ έναυμάγησαν. έγένετο δε ώδε επείτε δή ές τως Αφετώς περί δειλην πρωίην γινομένην απίκατο οι βάρβαροι, πυθόμενοι μεν έτι και πράτερον περί το Αρτεμίσιον ναυλοχέειν νέας Ελληνίδας ολίγας, τότε δε αυτοι ιδόντες, πρόθυμοι ήσαν έπιχειρέειν, εί κως έλοιεν αυτώς. έκ μεν δη της αντίης προσπλώειν ου κώ σφι εδόκεε, τωνδε είνεκεν, μή κως ιδόντες οί Ελληνες προσπλώοντας ές φυγήν όρμησειαν, φεύγοντάς τε ευφρόνη καταλάβοι καὶ έμελλον δήθεν έκφεύξεσθαι, έδεε δε μηδε πυρφόρον, τῷ ἐκείνων λόγφ, ἐκφυγόντα περιγενέσθαι. 7. προς ταῦτα ων τάδε έμηχανέοντο των νεων απασέων αποκρίναντες διηκοσίας, περιέπεμπον έξωθεν Σκιώθου (ώς αν μη οφθέωσι ύπο των πολεμίων περιπλώουσαι Εύβοιαν) κατά τε Καφηρέα καὶ περὶ Γεραιστου ές τον Ευριπον, ίνα δη περιλάβοιεν, οί μεν ταύτη απικόμενοι και φράξαντες αὐτῶν τὴν ὀπίσω φέρουσαν όδον, σφείς δὲ έπισπόμενοι έξ έναντίης. ταῦτα βουλευσάμενοι, ἀπέπεμπον των νεών τὰς ταχθείσας, αὐτοὶ οὐκ ἐν νόφ ἔχοντες ταύτης της ημέρης τοίσι "Ελλησι επιθήσεσθαι, οὐδε πρότερον ή το σύνθημά σφι έμελλε φανήσεσθαι παρά των περιπλωόντων, ως ήκουτων. ταύτας μεν δη περιέπεμπον, των δε λοιπέων νεων έν τησι 'Αφετησι εποιεύντο άριθμόν.
- 8. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἐν τῷ οὖτοι ἀριθμὸν ἐποιεῦντο τῶν νεῶν, ἦν γὰρ ἐν τῷ στρατοπέδῳ τούτῳ Σκυλλίης Σκιωναῖος, δύτης τῶν τότε ἀνθρώπων ἄριστος, δς καὶ ἐν τἢ ναυηγίη τἢ κατὰ τὸ Πήλιον γενομένη πολλὰ μὲν ἔσωσε τῶν χρημάτων τοῖσι Πέρσησι, πολλὰ δὲ καὶ αὐτὸς περιεβάλετο, οὖτος ὁ Σκυλλίης ἐν νόῳ μὲν εἶχε ἄρα καὶ πρότερον αὐτομολήσειν ἐς τοὺς Ελληνας, ἀλλ' οὐ γάρ οἱ παρέσχε ὡς τότε. ὅτεῳ μὲν δὴ τρόπῳ τὸ ἐνθεῦτεν ἔτι ἀπίκετο ἐς τοὺς Ἑλληνας, οὐκ ἔχω εἶπαι ἀτρεκέως '

θωυμάζω δε, εἰ τὰ λεγόμενά εστι ἀληθέα. λέγεται γὰρ, ώς έξ 'Αφετέων δὺς ές την θάλασσαν, οὐ πρότερον ἀνέσχε πρίν ή απίκετο έπι το Αρτεμίσιον, σταδίους μάλιστά κη τούτους ές ογδώκοντα διὰ της θαλάσσης διεξελθών. 9. λέγεται μέν νυν καὶ άλλα ψευδέσι ικέλα περί τοῦ ἀνδρὸς τούτου, τὰ δὲ μετεξέτερα ἀληθέα. περὶ μέντοι τούτου γνώμη μοι ἀποδεδέχθω, πλοίω μιν ἀπικέσθαι ἐπὶ το Αρτεμίσιον. ώς δε απίκετο, αυτίκα εσήμηνε τοισι στρατηγοίσι τήν τε ναυηγίην ώς γένοιτο, καὶ τὰς περιπεμφθείσας των νεων περί Εύβοιαν. τοῦτο δε ἀκούσαντες οἱ "Ελληνες, λόγον σφίσι αὐτοῖσι ἐδίδοσαν. πολλῶν δὲ λεχθέντων, ενίκα την ημέρην εκείνην αύτου μείναντάς τε καὶ αὐλισθέντας, μετέπειτεν νύκτα μέσην παρέντας πορεύεσθαι καὶ ἀπαντάν τήσι περιπλωούσησι των νεών. 10. Μετά δε τούτο, ώς οὐδείς σφι ἐπέπλωε, δείλην οψίην γινημένην της ημέρης φυλάξαντες, αύτοι έπανέπλωον έπι τους βαρβάρους, ἀπόπειραν αὐτῶν ποιήσασθαι βουλόμενοι τῆς τε μάχης καὶ τοῦ διεκπλόου. ὁρέοντες δέ σφεας οί τε ἄλλοι στρατιώται οί Εέρξεω καὶ οί στρατηγοὶ έπιπλώοντας νηυσὶ ολίγησι, πάγχυ σφι μανίην επενείκαντες, ανήγον καὶ αὐτοὶ τας νέας, ελπίσαντες σφεας ευπετέως αιρήσειν, οικότα κάρτα έλπίσαντες τὰς μέν γε τῶν Ελλήνων ὁρέοντες ὀλίγας νέας, τὰς δὲ ἐωυτῶν πλήθεί τε πολλαπλησίας καὶ ἄμεινον πλωούσας, καταφρονήσαντες ταῦτα, έκυκλοῦντο αὐτοὺς ές μέσον. όσοι μέν νυν των Ίωνων ήσαν εύνοοι τοίσι "Ελλησι, αέκοντές τε έστρατεύοντο, συμφορήν τε έποιεῦντο μεγάλην, ορέοντες περιεχομένους αυτούς, καὶ ἐπιστάμενοι ώς οὐδεὶς αὐτῶν ἀπονοστήσει · οὕτω ἀσθενέα σφι ἐφαίνετο είναι τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα. ὅσοισι δὲ καὶ ήδομένοισι ην το γινόμενον, αμιλλαν εποιεύντο, δκως αυτος έκαστος πρώτος νέα 'Αττικήν έλων δώρα παρά βασιλέος λάμψεται. 'Αθηναίων γὰρ αὐτοῖσι λόγος ἢν πλείστος ἀνὰ τὰ στρατόπεδα.

11. Τοίσι δε Ελλησι ώς εσήμηνε, πρώτα μεν αντίπρωροι τοίσι βαρβαροισι γενόμενοι ές το μέσον τας πρύμνας συνήγαγον · δευτερα δε σημηναντος, έργου είχουτο, έν ολίγω περ απολαμφθέντες και κατά στόμα. ένθαυτα τριήκοντα νέας αίρεουσι των βαρβάρων, καὶ τον Γόργου τοῦ Σαλαμινίων βασιλέος άδελφεον Φιλάονα του Χέρσιος, λόγιμου εόντα εν τώ στρατοπέδω άνδρα. πρώτος δε Έλλήνων νέα των πολεμίων είλε ανηρ 'Αθηναίος Λυκομήδης Αίσχραίου, καὶ τὸ ἀριστήϊον ἔλαβε οὖτος. τοὺς δ' ἐν τῆ ναυμαχίη ταύτη έτεραλκέως αγωνιζομένους νύξ έπελθούσα διέλυσε. οι μεν δη Ελληνες επι το Αρτεμίσιον απέπλωον, οἱ δὲ βάρβαροι ἐς τὰς ᾿Αφετὰς, πολλον παρὰ δόξαν άγωνισάμενοι. Εν ταύτη τη ναυμαχίη Αντίδωρος Λήμνιος μούνος των συν βασιλέι Ελλήνων εόντων αυτομολέει ές τους "Ελληνας, καὶ οἱ 'Αθηναῖοι διὰ τοῦτο τὸ ἔργον ἔδοσαν αὐτῷ χῶρον ἐν Σαλαμίνι. 12. ΄Ως δὲ εὐφρόνη ἐγεγόνεε, ην μεν της ώρης μέσον θέρος, εγίνετο δε ύδωρ τε ἄπλετον διὰ πάσης της νυκτὸς, καὶ βρονταὶ σκληραὶ ἀπὸ τοῦ Πηλίου · οἱ δὲ νεκροὶ καὶ τὰ ναυήγια έξεφορέοντο ἐς τὰς Αφετάς, και περί τε τάς πρώρας των νεών είλέοντο, καί ετάρασσον τους ταρσούς των κωπέων. οι δε στρατιώται οί ταύτη ακούοντες ταῦτα ές φόβον κατιστέατο, έλπίζοντες πάγχυ ἀπολέεσθαι ές οία κακά ήκου πρίν γάρ ή καί αναπνεύσαί σφεας έκ τε της ναυηγίης καὶ τοῦ χειμώνος τοῦ γενομένου κατά Πήλιον, ὑπέλαβε ναυμαχίη καρτερή, ἐκ δὲ της ναυμαχίης όμβρος τε λάβρος, καὶ ρεύματα ἰσχυρά ές θάλασσαν ώρμημένα, βρουταί τε σκληραί. 13. καὶ τούτοισι μέν τοιαύτη νὺξ ἐγίνετο· τοῖσι δὲ ταχθεῖσι αὐτῶν περιπλώειν Εύβοιαν ή αὐτή περ ἐοῦσα νὺξ πολλον ην ἔτι

αγριωτέρη, τοσούτω ὅσω ἐν πελάγεϊ φερομένοισι ἐπέπιπτε, καὶ τὸ τέλος σφι ἐγένετο ἄχαρι · ὡς γὰρ δὴ πλώουσι αὐτοισι χειμών τε καὶ τὸ ὕδωρ ἐπεγίνετο ἐσῦσι κατὰ τὰ Κοίλα τῆς Ευβοίης, φερόμενοι τῷ πνεύματι, καὶ οὐκ εἰδότες τῆ ἐφέροντο, ἐξέπιπτον πρὸς τὰς πέτρας. ἐποιέετό τε πῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ὅκως ἄν ἐξισωθείη τῷ Ἑλληνικῷ τὸ Περσικὸν, μηδὲ πολλῷ πλέον εἶη. οὖτοι μέν νυν περὶ τὰ Κοίλα τῆς Εὐβοίης διεφθείροντο.

14. Οἱ δὲ ἐν ᾿Αφετῆσι βάρβαροι, ώς σφι ἀσμένοισι ήμέρη ἐπέλαμψε, ἀτρέμας τε είχον τὰς νέας, καί σφι ἀπεχράτο κακώς πρήσσουσι ήσυχίην ἄγειν έν τῷ παρεόντι. τοίσι δε "Ελλησι έπεβώθεον νέες τρείς καὶ πεντήκοντα Αττικαί. αθταί τε δή σφεας επέρρωσαν απικύμεναι, και άμα άγγελιη έλθοῦσα ώς τῶν βαρβάρων οἱ περιπλώοντες την Εύβοιαν πάντες είησαν διεφθαρμένοι ύπο του γενομένου χειμώνος. φυλάξαντες δη την αυτήν ώρην, πλώοντες επεπεσον νηυσὶ Κιλίσσησι, ταύτας δὲ διαφθείραντες, ώς ευφρονη εγένετο, απέπλωον οπίσω επί το Αρτεμίσιον. 15. Τριτη δε ήμερη, δεινόν τι ποιησάμενοι οί στρατηγοί των βαρβαρων νέας ούτω σφι ολίγας λυμαίνεσθαι, και το απο Εερξεω δειμαίνοντες, ουκ ανέμειναν έτι τους "Ελληνας μαχης άρξαι, άλλα παρακελευσαμενοι κατά μέσον ήμέρης ανήγον τας νεας. συνέπιπτε δε ώστε τήσι αὐτήσι ήμέρησι τας ναυμαχίας γίνεσθαι ταύτας, καὶ τὰς πεζομαχίας τὰς εν Θερμοπυλησι. ην δε πας ο άγων τοίσι κατά θάλασσαν περὶ τοῦ Εὐρίπου, ὥσπερ τοῖσι ἀμφὶ Λεωνίδεα τὴν ἐσβολην φυλάσσειν. οί μεν δή παρεκελεύοντο δκως μή παρήσουσι ές την Έλλάδα τους βαρβάρους, οί δ' ὅκως τὸ Ἑλληνικον στράτευμα διαφθείραντες του πόρου κρατήσουσι. 16. ως δε ταξάμενοι οι Εέρξεω επέπλωον, οι Ελληνες ατρέμας είχον προς τῷ ᾿Αρτεμισίῳ. οι δὲ βάρβαροι μηνοειδες ποιήσαντες τῶν νεῶν, ἐκυκλεῦντο ὡς περιλάβοιεν αὐτούς. ἐνθεῦτεν οἱ Ἑλληνες ἐπανέπλωόν τε καὶ συ. έμισγον. ἐν ταύτη τἢ ναυμαχίη παραπλήσιοι ἀλλήλοισι ἐγένοντο. ὁ γὰρ Ἐέρξεω στρατὸς ὑπὸ μεγάθεός τε καὶ πλήθεος αὐτὸς ὑπ᾽ ἐωυτοῦ ἔπιπτε, ταρασσομένων τε τῶν νεῶν καὶ περιπιπτουσέων περὶ ἀλλήλας ὁμως μέντοι ἀντεῖχε καὶ οὐκ εἶκε ὁ δεινὸν γὰρ χρῆμα ἐποιεῦντο ὑπὸ νεῶν ὀλίγων ἐς φυγὴν τράπεσθαι. πολλαὶ μὲν δὴ τῶν Ἑλλήνων νέες διεφθείροντο, πολλοὶ δὲ ἄνδρες, πολλῷ δ΄ ἔτι πλεῦνες νέες τε τῶν βαρβάρων καὶ ἄνδρες. οὕτω δὲ ἀγωνιζόμενοι διέστησαν χωρὶς ἐκάτεροι.

17. Παρήν δὲ ὁ ἐκ Τρηχίνος κατάσκοπος · — ἢν μὲν γαρ επ' 'Αρτεμισίω κατάσκοπος Πολύας, γένος 'Αντικυρεύς, τῷ προσετέτακτο, καὶ είχε πλοίον κατήρες έτοιμον, εί παλήσειε ο ναυτικός στρατός, σημαίνειν τοισι έν Θερμοπύλησι ἐοῦσι · ὡς δ΄ αὕτως ἦν ᾿Αβρώνιχος ὁ Λυσικλέος ᾿Αθηναίος καὶ παρὰ Λεωνίδη έτοιμος τοίσι έπ' Αρτεμισίω έουσι αγγέλλειν τριηκοντέρω, ήν τι καταλαμβάνη νεώτερον τον πεζόν - ούτος ών ό 'Αβρώνιχος απικόμενός σφι εσήμαινε τὰ γεγονότα περὶ Λεωνίδεα καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ. οἱ δὲ ώς επύθοντο ταῦτα, οὐκετι ες ἀναβολας εποιεῦντο τὴν ἀποχώρησιν, εκομίζοντο δε ώς εκαστοι ετάχθησαν, Κορίνθιοι πρώτοι, υστατοι δε 'Αθηναίοι. 18. 'Αθηναίων δε νέας τὰς άριστα πλωούσας επιλεξάμενος Θεμιστοκλέης επορεύετο περί τὰ πότιμα ὕδατα, ἐντάμνων ἐν τοῖσι λίθοισι γράμματα, τὰ Ίωνες ἐπελθόντες τῆ ύστεραίη ἡμέρη ἐπὶ τὸ Αρτεμίσιον επελέξαντο. τὰ δὲ γράμματα τάδε έλεγε. "Ανδρες "Ιωνες, οὐ ποιέετε δίκαια έπὶ τοὺς πατέρας σρατευόμενοι καὶ τὴν Ελλάδα καταδουλούμενοι. αλλά μάλιστα μεν προς ήμεων γίνεσθε · εί δε ύμιν έστι τοῦτο μη δυνατον ποιήσαι, ύμεις δε έτι και νυν έκ του μέσου ήμιν έζεσθε

καὶ αὐτοὶ, καὶ τῶν Καρῶν δέεσθε τὰ αὐτὰ ὑμῖν ποιέειν εἰ δὲ μηδέτερον τουτων οἶον τε γινεσθαι, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης μέζονος κατέζευχθε ἡ ὥστε ἀπίστασθαι, ὑμεῖς δὲ ἐν τῷ ἔργῷ, ἐπεὰν συμμίσγωμεν, ἐθελοκακέετε, μεμνημένοι ὅτι ἀπ' ἡμέων γεγόνατε, καὶ ὅτι ἀρχῆθεν ἡ ἔχθρη πρὸς τὸν βάρβαρον ἀπ' ὑμέων ἡμῖν γέγονε. Θεμιστοκλέης δὲ ταῦτα ἔγραψε, δοκέειν ἐμοὶ, ἐπ' ἀμφότερα νοέων, ἴνα ἡ λαθόντα τὰ γράμματα βασιλέα Ἰωνας ποιήση μεταβαλεῖν καὶ γενέσθαι πρὸς ἑωντῶν, ἡ ἐπείτε ἀνενειχθῆ καὶ διαβληθῆ πρὸς Εέρξεα, ἀπίστους ποιήση τοὺς Ἰωνας καὶ τῶν ναυμαχιέων αὐτοὺς ἀπόσχη. . . .

19. Έκ μεν δη της Τρηχινίης ες την Δωρίδα εσέβαλον [οί βάρβαροι]. της γὰρ Δωρίδος χώρης ποδεων στεινός ταύτη κατατείνει, ώς τριήκοντα σταδίων μιίλιστά κη εθρος, κείμενος μεταξύ της τε Μηλίδος και της Φωκίδος χώρης, η περ ην τὸ παλαιὸν Δρυοπίς · ή δὲ χώρη αθτη ἐστὶ μητρόπολις Δωριέων των έν Πελοποννήσφ. ταύτην ων την Δωρίδα γην ούκ εσίναντο εσβαλόντες οι βάρβαροι εμήδιζόν τε γὰρ καὶ οὐκ ἐδόκεε Θεσσαλοῖσι. 20. 'Ως δὲ ἐκ τῆς Δωρίδος ές την Φωκίδα έσέβαλον, αυτούς μεν τούς Φωκέας ούκ αίρεουσι · οί μεν γάρ των Φωκέων ες τὰ ἄκρα τοῦ Παρνησσοῦ ἀνέβησαν (ἔστι δὲ καὶ ἐπιτηδέη δέξασθαι ὅμιλον τοῦ Παρνησσοῦ ή κορυφή, κατὰ Νέωνα πόλιν κειμένη ἐπ' έωυτης · Τιθορέα ούνομα αυτή, ές την δη ανηνείκαντο καὶ αυτοί ἀνέβησαν) · οί δὲ πλεύνες αυτών ἐς τους 'Οζόλας Λοκρούς έξεκομίσαντο, ες Αμφισσαν πόλιν την ύπερ τοῦ Κρισαίου πεδίου οικεομένην. οι δε βιιρβαροι την χώρην πασαν επέδραμον την Φωκιδα. Θεσσαλοί γαρ ούτω ήγον τον στρατόν · οκόσα δε επέσγον, πώντα επέφλεγον καὶ έκειρου, καὶ ές τὰς πόλις ἐνιεντες πῦρ καὶ ἐς τὰ ἱρά. 21. Παραποταμίους δε παραμειβόμενοι οι βάρβασοι απί-

κοντο ες Πανοπέας. ενθεύτεν δε ήδη διακρινομένη ή στρατιη αύτῶν ἐσχιζετο. τὸ μὲν πλείστον καὶ δυνατώτατον τοῦ στρατοῦ αμα αὐτῷ Εέρξη πορευόμενον ἐπ' 'Αθήνας έσεβαλε ές Βοιωτούς, ές γην την 'Ορχομενίων. Βοιωτων δε παν το πλήθος εμήδιζε, τὰς δε πόλις αὐτων ἄνδρες Μακεδύνες διατεταγμένοι έσωζον, ύπὸ ᾿Αλεξάνδρου ἀποπεμφθεντες. ἔσωζον δὲ τῆδε, βουλόμενοι δήλον ποιέειν Εέρξη ότι τα Μίδων Βοιωτοί φρονέσιεν. 22. Ούτοι μεν δη των βαρβαρων ταύτη ετράποντο, άλλοι δε αυτών ήγεμόνας έχουτες ώρμέατο έπὶ τὸ ίρὸν τὸ έν Δελφοίσι, έν δεξιή τον Παρνησσον απέργοντες. ὅσα δὲ καὶ ούτοι ἐπέσχον της Φωκίδος, πάντα ἐσιναμώρεον καὶ γὰρ τῶν Πανοπέων την πόλιν ενέπρησαν καὶ Δαυλίων καὶ Αιολιδέων. επορεύοντο δε ταύτη ἀποσχισθέντες της ἄλλης στρατιής τωνδε είνεκεν, όκως συλήσαντες το ίρου το έν Δελφοίσι βασιλέι Εέρξη αποδέξαιεν τὰ χρήματα. πάντα δ' ήπίστατο τὰ ἐν τῷ ἱρῷ ὅσα λόγου ἢν ἄξια Εέρξης, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, ἄμεινον ἡ τὰ ἐν τοῖσι οἰκίοισι ἔλιπε, πολλών αιεί λεγόντων, και μάλιστα τὰ Κροίσου τοῦ ᾿Αλυάττεω αναθήματα. 23. Οι δε Δελφοί πυνθανόμενοι ταῦτα ές πασαν αρρωδίην απίκατο εν δείματι δε μεγάλφ κατεστεώτες, έμαντεύοντο περί των ίρων χρημάτων, είτε σφέα κατὰ γης κατορύξωσι, είτε εκκομίσωσι ες άλλην χώρην. ό δε θεός σφεας οὐκ ἔα κινέειν, φὰς αὐτὸς ίκανὸς είναι τῶν έωυτοῦ προκατήσθαι. Δελφοὶ δὲ ταῦτα ἀκούσαντες σφέων αὐτῶν πέρι ἐφρόντιζον. τέκνα μέν νυν καὶ γυναῖκας πέρην ες την 'Αχαιίην διέπεμψαν, αὐτῶν δὲ οἱ μεν πλείστοι ἀνέβησαν ές του Παρνησσού τὰς κορυφάς και ές τὸ Κωρίκων αντρον ανηνείκαντο, οί δε ες "Αμφισσαν την Λοκριδα ύπεξηλθον. πάντες δε ων οι Δελφοι εξέλιπον την πόλιν, πλην έξηκουτα ανδρών και του προφήτεω. 24. Έπει δε αγγού

τε ήσαν οι βάρβαροι επιόντες και απώρεον το ίρου, εν τούτω ό προφήτης, τω ούνομα ην 'Ακήρατος, όρα προ του νηοῦ ὅπλα προκείμενα ἔσωθεν ἐκ τοῦ μεγάρου ἐξενηνειγμένα ίρα, των οὐκ ὅσιον ἢν ἄπτεσθαι ἀνθρώπων οὐδενί. ό μεν δη ήτε Δελφων τοίσι παρεούσι σημανέων το τέρας. οί δε βάρβαροι επειδή εγίνοντο επειγόμενοι κατά το ίρου της Προνητης 'Αθηναίης, επιγίνεται σφι τέρεα έτι μέζονα τοῦ πρὶν γενομένου τέρεος. Θῶυμα μὲν γὰρ καὶ τοῦτο κάρτα έστὶ, ὅπλα ἀρήϊα αὐτόματα φανήναι ἔξω προκείμενα τοῦ νηοῦ · τὰ δὲ δὴ ἐπὶ τούτω δεύτερα ἐπιγενόμενα καὶ δια πάντων φασμάτων άξια θωυμάσαι μάλιστα. 35. έπεὶ γαρ δη ήσαν επιόντες οι βάρβαροι κατά το ίρον της Προυητης 'Αθηναίης, εν τούτω έκ μεν του ουρανού κεραυνοί αὐτοίσι ἐνέπιπτον, ἀπὸ δὲ τοῦ Παρνησσοῦ ἀπορραγείσαι δύο κορυφαὶ ἐφέροντο πολλῶ πατάγω ἐς αὐτοὺς καὶ κατέλαβον συχνούς σφεων, έκ δε τοῦ ίροῦ της Προνητης βοή τε καὶ ἀλαλαγμὸς ἐγίνετο. Συμμιγέντων δὲ τούτων πώντων, φόβος τοίσι βαρβάροισι ένεπεπτώκεε. μαθάντες δε οί Δελφοί φεύγοντάς σφεας, επικαταβάντες απέκτειναν πλήθύς τι αὐτῶν. οί δὲ περιεόντες ἰθὺ Βοιωτῶν ἔφευγον. έλεγον δε οι απονοστήσαντες ούτοι των βαρβάρων, ώς έγω πυνθάνομαι, ώς προς τούτοισι καὶ άλλα ώρεον θεῖα · δύο γὰρ ὁπλίτας, μέζονας ἡ κατὰ ἀνθρώπων φύσιν [ἔχοντας], έπεσθαί σφι κτεινοντας και διώκοντας. 26. τούτους δὲ τους δυο Δελφοι λέγουσι επιχωρίους ήρωας είναι, Φύλακόν τε και Αυτονοον, των τα τεμένεα έστι περί το ίρον, Φυλάκου μεν παρ' αυτην την όδον κατύπερθε του ίρου της Προυηίης, Αυτονοου δε πέλας της Κασταλίης ύπο τη Ταμπείη κορυφή οί δε πεσόντες από του Παρνησσού λίθοι έτι και ές ήμεας ήσαν σόοι, έν τω τεμένει της Προνητης Αθηναιης κείμενοι, ές το ένεσκηψαν δια των βαρβάρων φερόμενοι. τούτων μέν νυν των ανδρων αυτη απο του ίρου απαλλαγή γίνεται.

27. 'Ο δὲ Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἀπὸ τοῦ ᾿Αρτεμισίου, 'Αθηναίων δεηθέντων, ές Σαλαμίνα κατίσχει τὰς νέας. τωνδε δε είνεκεν προσεδεήθησαν αυτών σχείν προς Σαλαμίνα 'Αθηναίοι, ίνα αὐτοὶ παίδώς τε καὶ γυναίκας ύπεξαγάγωνται έκ της Αττικής, προς δε και βουλεύσωνται τὸ ποιητέον αὐτοῖσι ἔσται. ἐπὶ γὰρ τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι βουλην έμελλον ποιήσεσθαι, ώς έψευσμένοι γνώμης. δοκέοντες γαρ ευρήσειν Πελοποννησίους πανδημεί έν τή Βοιωτίη ύποκατημένους του βάρβαρου, των μεν εύρου ουδέν έον · οι δε έπυνθάνοντο τον Ισθμον αυτους τειχέοντας, την Πελοπόννησον περί πλείστου τε ποιευμένους περιείναι, καὶ ταύτην έχοντας ἐν φυλακή, τὰ δὲ ἄλλα απιέναι, ταυτα πυνθανόμενοι ούτω δη προσεδεήθησάν σφεων σχείν πρὸς τὴν Σαλαμίνα. 28. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι κατέσγου ές την Σαλαμίνα, Αθηναίοι δε ές την έωυτών. μετὰ δὲ τὴν ἄπιξιν κήρυγμα ἐποιήσαντο, ᾿Αθηναίων τῆ τις δύναται σώζειν τὰ τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας. ἐνθαῦτα οί μεν πλείστοι ές Τροιζήνα απέστειλαν, οί δε ές Αίγιναν, οί δὲ ἐς Σαλαμίνα. ἔσπευσαν δὲ ταῦτα ὑπεκθέσθαι, τῶ χρηστηρίφ τε βουλόμενοι ύπηρετέειν, καὶ δὴ καὶ τοῦδε είνεκεν οὐκ ήκιστα. λέγουσι 'Αθηναίοι ὄφιν μέγαν φύλακον της ακροπόλιος ενδιαιτασθαι εν τῷ ίρῷ. λέγουσί τε ταῦτα, καὶ δὴ καὶ ώς ἐόντι ἐπιμήνια ἐπιτελέουσι προτιθέντες τὰ δ' ἐπιμήνια μελιτόεσσά ἐστι. αὕτη δ' ή μελιτόεσσα, έν τῷ πρόσθε αἰεὶ χρόνφ ἀναισιμουμένη, τότε ην άψαυστος. σημηνώσης δε ταυτα της ίρείης, μάλλόν τι οἱ ᾿Αθηναῖοι καὶ προθυμότερον ἐξέλιπον τὴν πόλιν, ώς καὶ τῆς θεοῦ ἀπολελοιπυίης τὴν ἀκρόπολιν. ὡς δέ σφι πώντα ύπεξεκέετο, ἔπλωον ές τὸ στρατόπεδον. 29. Έπεὶ

δὲ οἱ ἀπ' ᾿Αρτεμισίου ἐς Σαλαμῖνα κατέσχον τὰς νέας, συνέρρεε καὶ ὁ λοιπὸς πυνθανόμενος ἱ τῶν Ἑλλήνων ναυτικος
στρατὸς ἐκ Τροιζῆνος · ἐς γὰρ Πώγωνα τὸν Τροιζηνίων
λιμένα προείρητο συλλέγεσθαι. συνελέχθησάν τε δὴ
πολλῷ πλεῦνες νέες ἡ ἐπ' ᾿Αρτεμισιῷ ἐναυμάχεον, καὶ
ἀπὸ πολίων πλεύνων. ναύαρχος μέν νυν ἐπῆν ωυτὸς ὅσπερ ἐπ' ᾿Αρτεμισίῷ, Εὐρυβιάδης ὁ Εὐρυκλειδεω ἀνὴρ
Σπαρτιήτης, οὐ μέντοι γένεός γε τοῦ βασιληίου ἐών. νέας
δὲ πολλῷ πλείστας τε καὶ ἄριστα πλωούσας παρείχοντο
᾿Αθηναῖοι. ἀριθμὸς δὲ ἐγένετο ὁ πᾶς τῶν νεῶν, πάρεξ
τῶν πεντηκοντέρων, ὀκτὰ καὶ ἑβδομήκοντα καὶ τριηκόσιαι.

30. 'Ως δὲ ἐς τὴν Σαλαμίνα συνήλθον οἱ στρατηγοὶ, έβουλεύοντο, προθέντος Ευρυβιάδεω γνώμην αποφαίνεσθαι τον βουλόμενον, όκου δοκέοι επιτηδεώτατον είναι ναυμαχίην ποιέεσθαι των αὐτοὶ χωρέων έγκρατέες εἰσί ή γὰρ Αττική απείτο ήδη, των δε λοιπέων πέρι προετίθεε. γυωμαι δε των λεγόντων αι πλείσται συνεξέπιπτον προς τον Ίσθμον πλώσαντας ναυμαχέειν προ της Πελοποννήσου επιλέγοντες τον λόγον τόνδε, ώς ην νικηθέωσι τη ναυμαχίη, έν Σαλαμίνι μεν έόντες πολιορκήσονται έν νήσφ, ΐνα σφι τιμωρίη οὐδεμία ἐπιφανήσεται, πρὸς δὲ τῷ Ισθμώ ες τους εωυτών εξοίσονται. 31. ταυτα τών από Πελοποννήσου στρατηγών επιλεγομένων, εληλύθεε ανήρ 'Αθηναίος αγγέλλων ήκειν τον βάρβαρον ές την 'Αττικην καὶ πάσαν αὐτὴν πυρπολέεσθαι. ό γὰρ διὰ Βοιωτών τραπόμενος στρατός αμα Εέρξη, έμπρήσας Θεσπιέων την πόλιν (αὐτῶν ἐκλελοιπότων ἐς Πελοπόννησον) καὶ τὴν Πλαταιέων ώσαύτως, ηκέ τε ές τὰς ᾿Αθήνας καὶ πάντα έκεινα έδητου. Ενέπρησε δε Θέσπειάν τε και Πλάταιαν, πυθόμενος Θηβαίων ὅτι οὐκ ἐμήδιζον.

39. 'Απὸ δὲ τῆς διαβάσιος τοῦ Ελλησπόντου, ἔνθεν πορεύεσθαι ήρξαντο οί βάρβαροι, ένα αὐτοῦ διατρίψαντες μηνα, έν τφ διέβαινον ές την Ευρώπην, έν τρισί έτέροισι μησὶ ἐγένοντο ἐν τŷ 'Αττικŷ, Καλλιάδεω ἄρχοντος 'Αθηναίοισι. καὶ αἰρέουσι ἐρῆμον τὸ ἄστυ, καί τινας ὀλίγους ευρίσκουσι των 'Αθηναίων εν τώ ίρω εόντας, ταμίας τε τοῦ ίρου και πένητας ανθρώπους, οι φραξάμενοι την ακρόπολιν θύρησί τε καὶ ξύλοισι ημύνοντο τοὺς ἐπιόντας · ἄμα μὲν ύπ' ασθενείης βίου οὐκ ἐκχωρήσαντες ἐς Σαλαμίνα, πρὸς δε αυτοί δοκέοντες έξευρηκέναι το μαντήϊου, το ή Πυθίη σφι έχρησε, τὸ ξύλινον τεῖχος ἀνάλωτον ἔσεσθαι, καὶ αυτό δη τουτο είναι το κρησφύιγετον κατά το μαντήιον, καὶ ού τὰς νέας. 33. Οἱ δὲ Πέρσαι ἰζόμενοι ἐπὶ τὸν καταντίον της άκροπόλιος όχθον, του 'Αθηναίοι καλέουσι 'Αρήϊον πάγον, ἐπολιόρκεον τρόπον τοιόνδε · ὅκως στυπεῖον περὶ τους οιστους περιθέντες άψειαν, ετόξευον ες το φράγμα. ένθαῦτα 'Αθηναίων οἱ πολιορκεόμενοι ὅμως ἡμύνοντο, καίπερ ές τὸ ἔσχατον κακοῦ ἀπιγμένοι, καὶ τοῦ φράγματος προδεδωκότος. ούδε λόγους των Πεισιστρατιδέων προσφερόντων περὶ ὁμολογίης ἐνεδέκοντο, ἀμυνόμενοι δὲ ἄλλα τε αντεμηγανέοντο, και δη και προσιόντων των βαρβάρων προς τας πύλας ολοιτρόχους απίεσαν, ώστε Εέρξεα επί χρόνον συχνον απορίησι ενέχεσθαι, ου δυνάμενον σφεας έλειν. 34. χρόνω δ' έκ των απόρων εφάνη δή τις έσοδος τοίσι βαρβάροισι . ἔδεε γὰρ κατὰ τὸ θεοπρόπιον πᾶσαν την 'Αττικήν την έν τη ήπείρω γενέσθαι ύπο Πέρσησι. εμπροσθε ών προ της ακροπόλιος, ὅπισθε δὲ τῶν πυλέων καὶ τῆς ἀνόδου, τῆ δὴ οὖτε τις ἐφύλασσε οὖτ' αν ἤλπισε μή κοτέ τις κατὰ ταῦτα ἀναβαίη ἀνθρώπων, ταύτη ἀνέβησών τινες κατά το ίρον της Κέκροπος θυγατρος 'Αγλαύρου, καίτοι περ αποκρήμνου εόντος τοῦ χώρου. ώς δὲ είδον

αὐτοὺς ἀναβεβηκότας οἱ ᾿Αθηναῖοι ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν, οἱ μεν ερρίπτεον εωυτούς κατά τοῦ τείχεος κάτω καὶ διεφθείρουτο, οί δὲ ἐς τὸ μέγαρου κατέφευγου. τῶν δὲ Περσέων οί αναβεβηκότες πρώτον μεν ετράποντο προς τας πύλας, ταύτας δε ανοίξαντες τους ικέτας εφόνευον επεί δε σφι πάντες κατέστρωντο, τὸ ίρὸν συλήσαντες ἐνέπρησαν πᾶσαν την ακρόπολιν. 35. Σχών δε παντελέως τὰς Αθήνας, Εέρξης ἀπέπεμψε ές Σοῦσα ἄγγελον ἱππέα Αρταβάνω αγγελέοντα την παρεουσών σφι ευπρηξίην. ἀπὸ δὲ της πέμψιος τοῦ κήρυκος δευτέρη ήμέρη, συγκαλέσας 'Αθηναιων τους φυγάδας, έωυτω δε έπομένους, εκέλευε τρόπω τω σφετέρω θύσαι τὰ ίρὰ, ἀναβάντας ές τὴν ἀκρόπολιν, είτε δη ων όψιν τινα ίδων ένυπνίου ένετέλλετο ταῦτα, είτε και ενθύμιον οι εγένετο εμπρήσαντι το ίρον. οι δε φυγάδες των 'Αθηναίων εποίησαν τὰ εντεταλμένα. 36. τοῦ δε είνεκεν τούτων επεμνήσθην, φράσω. έστι έν τη άκροπόλι ταύτη Ερεχθέος του γηγενέος λεγομένου είναι νηὸς, έν τῷ ιλαίη τε καὶ θάλασσα ένι, τὰ λόγος παρ' 'Αθηναίων Ποσειδέωνα τε καὶ 'Αθηναίην ἐρίσαντας περὶ τῆς χώρης μαρτύρια θέσθαι. ταύτην ων την έλαίην αμα τω άλλω ίρω κατέλαβε έμπρησθηναι ύπο των βαρβάρων δευτέρη δὲ ήμέρη ἀπὸ τῆς ἐμπρήσιος, 'Αθηναίων οἱ θύειν ὑπὸ βασιλέος κελευόμενοι ώς ανέβησαν ές το ίρον, ώρεον βλαστον έκ τοῦ στελέχεος όσον τε πηχυαίον αναδεδραμηκότα. οὖτοι μέν νυν ταῦτα ἔφρασαν.

87. Οι δε εν Σαλαμινι Ελληνες, ως σφι εξηγγέλθη ως εσχε τὰ περι την Αθηνέων ἀκρόπολιν, ες τοσούτον θόρυ-βον ἀπίκοντο, ωστε ενιοι των στρατηγων ούδε κυρωθήναι εμενον τὸ προκείμενον πρηγμα, ἀλλ' ες τε τὰς νέας ἐσέπιπτον και ιστία ἀείροντο ως ἀποθευσόμενοι. τοισί τε ὑπολειπομένοισι αὐτων ἐκυρωθη πρὸ τοῦ Ἰσθμοῦ ναυμα-

χέειν. νύξ τε εγίνετο, καὶ οὶ διαλυθέντες εκ τοῦ συνεδρίου έσέβαινον ές τως νέας. 38. ενθαύτα δη Θεμιστοκλέα απικόμενον επί την νέα είρετο Μυησίφιλος ανηρ 'Αθηναίος, ο τι σφι είη βεβουλευμένον. πυθόμενος δε προς αυτού ώς είη δεδογμένου ανάγειν τὰς νέας προς τὸν Ἰσθμὸν καὶ πρὸ της Πελοποννήσου ναυμαχέειν, είπε · Ου τοι άρα, ην απαείρωσι τὰς νέας ἀπὸ Σαλαμίνος, περὶ οὐδεμιής ἔτι πατρίδος ναυμαχήσεις. κατά γάρ πόλις εκαστοι τρέψονται, καὶ ούτε σφέας Ευρυβιάδης κατέχειν δυνήσεται, ούτε τις άνθρώπων άλλος, ώστε μη οὐ διασκεδασθήναι την στρατιήν, απολέεται τε ή Ελλας αβουλίησι. αλλ' εί τις έστι μηχανη, ίθι καὶ πειρώ διαγέαι τὰ βεβουλευμένα, ήν κως δύνη αναγνώσαι Ευρυβιάδεα μεταβουλεύσασθαι ώστε αυτοῦ μενίειν. 39. κάρτα δη τώ Θεμιστοκλέϊ ήρεσε ή ύποθήκη, καὶ οὐδὲν πρὸς ταῦτα ἀμειψάμενος ἡῖε ἐπὶ τὴν νέα τὴν Εὐρυβιάδεω. ἀπικόμενος δὲ ἔφη ἐθέλειν οἱ κοινόν τι πρηγμα συμμίξαι. ό δ' αὐτὸν ές την νέα ἐκέλευε ἐσβάντα λέγειν, εί τι εθέλοι. ενθαύτα ο Θεμιστοκλέης παριζόμενος οί καταλέγει εκείνά τε πάντα τὰ ήκουσε Μυησιφίλου, έωυτοῦ ποιεύμενος, καὶ ἄλλα πολλὰ προστιθεὶς, ἐς δ ἀνέγνωσε χρηίζων έκ τε της νεος έκβηναι συλλέξαι τε τους στρατηγούς ές το συνέδριον. 40. 'Ως δε άρα συνελέχθησαν, πρὶν ἡ τὸν Εὐρυβιάδεα προθείναι τὸν λόγον τῶν είνεκεν συνήγαγε τους στρατηγούς, πολλός ήν ο Θεμιστοκλέης έν τοισι λόγοισι οία κάρτα δεόμενος. λέγοντος δε αὐτοῦ ὁ Κορίνθιος στρατηγὸς ᾿Αδείμαντος ὁ ἸΩκύτου εἶπε· 🗚 Θεμιστόκλεες, εν τοῖσι ἀγῶσι οὶ προεξανιστάμενοι ραπίζονται. ὁ δὲ ἀπολυόμενος ἔφη · Οἱ δέ γε ἐγκαταλειπόμενοι οὐ στεφανεύνται. 41. Τότε μεν ήπίως προς τον Κορίνθιον αμείψατο, προς δε τον Ευρυβιάδεα ίλεγε έκείνων μεν οὐκέτι οὐδεν τῶν πρότερον λεχθέντων, ώς

έπεαν απαείρωσι από Σαλαμίνος διαδρήσονται · παρεόντων γαρ των συμμαχων οὐκ ἔφερέ οἱ κόσμον οὐδένα κατηγορέειν· ο δε άλλου λόγου είχετο, λέγων τάδε· Έν σοὶ νῦν ἐστὶ σῶσαι τὴν Ἑλλαδα, ἡν ἐμοὶ πείθη ναυμαχίην αύτοῦ μενων ποιέεσθαι, μηδε πειθόμενος τούτων τοίσι λεγουσι α αζεύξης προς του Ισθμου τας νέας. αντίθες γαρ έκατερου ακούσας. προς μεν τῷ Ἰσθμῷ συμβάλλων έν πελαγεϊ αναπεπταμένω ναυμαχήσεις, ές το ήκιστα ήμιν συμφορόν έστι νέας έχουσι βαρυτέρας καὶ ἀριθμὸν ἐλάσσονας, τοῦτο δὲ ἀπολέεις Σαλαμινά τε καὶ Μέγαρα καὶ Αίγιαν, ήν περ καὶ τὰ ἄλλα εὐτυχήσωμεν. ἄμα γὰρ τῷ ναυτικώ αυτών έψεται καὶ ὁ πεζὸς στρατός καὶ ουτω σφέας αυτός άξεις έπὶ την Πελοπόννησον, κινδυνεύσεις τε άπάση τη Έλλάδι. 49. ην δε τὰ εγω λέγω ποιήσης, τοσάδε εν αυτοίσι χρηστα ευρήσεις πρωτα μεν εν στεινώ συμβάλλοντες νηυσὶ ολίγησι προς πολλας, ην τα οἰκότα έκ τοῦ πολέμου ἐκβαίνη, πολλον κρατήσομεν, — τὸ γὰρ ἐν στεινώ ναυμαχέειν προς ήμέων έστι, έν εύρυχωρίη δε προς έκείνων, - αὐτις δὲ Σαλαμὶς περιγίνεται, ές την ημίν ύπεκκέςται τέκνα τε καὶ γυναίκες. καὶ μὴν καὶ τόδε ἐν αὐτοῖσι ἔνεστι, τοῦ καὶ περιέχεσθε μάλιστα · ὁμοίως αὐτοῦ τε μένων προυαυμαχήσεις Πελοπουνήσου καὶ πρὸς τῷ Ισθμώ, οὐδέ σφεας, εί περ εὐ φρονέεις, ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον. 43. ην δέ γε και τὰ έγω ελπίζω γένηται καὶ νικήσωμεν τησι νηυσὶ, οὖτε ὑμῖν ἐς τὸν Ἰσθμὸν παρέσονται οί βαρβαροι, ούτε προβήσονται έκαστέρω της 'Αττικής, ἀπίασί τε οὐδενὶ κόσμφ · Μεγάροισί τε κερδανέομεν περιεούσι καὶ Αἰγίνη καὶ Σαλαμίνι, ἐν τῆ ἡμίν καὶ λόγιόν έστι τῶν ἐχθρῶν κατύπερθε γενέσθαι. οἰκότα μέν νυν βουλευομένοισι ανθρώποισι ώς το επίπαν εθέλει γίνεσθαι. μη δε οἰκότα βουλευομένοισι οὐκ ἐθέλει οὐδε ὁ θεὸς προσ-

χωρέειν προς τὰς ἀνθρωπητας γνώμας. 44. Ταῦτα λέγοντος Θεμιστοκλέος, αυτις ο Κορίνθιος 'Αδείμαντος έπεφέρετο, σιγάν τε κελεύων τῷ μή ἐστι πατρὶς, καὶ Εὐρυβιάδεα οὐκ έων ἐπιψηφίζειν ἀπόλι ἀνδρί· πόλιν γὰρ τον Θεμιστοκλέα παρεχόμενον ούτω έκέλευε γνώμας συμβάλλεσθαι. ταῦτα δέ οἱ προέφερε, ὅτι ἡλώκεσάν τε καὶ κατείχουτο αὶ 'Αθηναι. τότε δη ὁ Θεμιστοκλέης έκεινόν τε και τους Κορινθίους πολλά τε και κακά έλεγε, έωυτοισί τε έδήλου λόγω ώς είη και πόλις και γη μέζων ήπερ εκείνοισι, έστ' αν διηκόσιαι νέες σφι έωσι πεπληρωμέναι · οὐδαμοὺς γὰρ Ελλήνων αὐτοὺς έπιόντας αποκρούσεσθαι. 45. Σημαίνων δε ταύτα τω λόγω διέβαινε ές Ευρυβιώδεα, λέγων μάλλον έπεστραμμένα Σὰ εἰ μενέεις αὐτοῦ καὶ μένων έσεαι ἀνηρ αγαθός εί δε μη, ανατρέψεις την Ελλάδα. το παν γαρ ήμιν του πολέμου φέρουσι αί νέες. άλλ' έμοι πειθεο. εί δε ταυτα μη ποιήσεις, ήμεις μεν, ώς έχομεν, αιαλαβοντες τους οἰκέτας, κομιεύμεθα ές Σίριν την έν Ίταλιη, ή περ ήμετέρη τέ έστι έκ παλαιού έτι, καὶ τὰ λόγια λεγει ύπ' ήμέων αὐτην δέειν κτισθηναι · ύμεις δε συμμάχων τοιωνδε μουνωθέντες μεμνήσεσθε των έμων λόγων. 46. Ταῦτα δὲ Θεμιστοκλεος λέγοντος ανεδιδάσκετο Εἰριβιωδης. δοκέειν δέ μοι, αρρωδήσας μάλιστα τους 'Αθηναίοις αι εδιδάσκετο μή σφεας απολίπωσι, ην προς τον Ισθμον ανάγη τας νέας. απολιπόντων γαρ Αθηναίων οὐκέτι εγίνουτο αξιόμαγοι οι λοιποί. ταύτην δε αίρεεται την γνώμην, αυτοῦ μενοντας διαναυμαχέειν. Οῦτω μεν οἱ περὶ Σαλαμίνα έπεσι ακροβολισάμενοι, επείτε Ευρυβιάδη έδοξε, αὐτοῦ παρεσκευάζοντο ώς ναυμαχήσοντες. ήμέρη τε εγίνετο, καὶ ἄμα τῷ ἡλίφ ἀνιόντι σεισμὸς ἐγένετο ἔν τε τῆ γη καὶ τη θαλάσση. ἔδοξε δέ σφι εὔξασθαι τοῖσι θεοῖσι

καὶ ἐπικαλέσασθαι τοὺς Αἰακίδας συμμάχους. ὡς δέ σφι ἔδοξε, καὶ ἐποίευν ταῦτα· εὐξάμενοι γὰρ πᾶσι τοῖσι θεοῖσι, αὐτόθεν μὲν ἐκ Σαλαμῖνος Αἴαντά τε καὶ Τελαμῶνα ἐπεκαλέοντο, ἐπὶ δὲ Αἰακὸν καὶ τοὺς ἄλλους Αἰακίδας νέα ἀπέστελλον ἐς Αἴγιναν.

47. "Εφη δε Δίκαιος ό Θεηκύδεος, ανηρ Αθηναίος, φυγάς τε καὶ παρὰ Μήδοισι λόγιμος γενόμενος τοῦτον τὸν χρόνον, επείτε εκείρετο ή Αττική χώρη ύπο του πεζού στρατοῦ τοῦ Ξέρξεω ἐοῦσα ἐρῆμος ᾿Αθηναίων, τυχεῖν τότε ἐων αμα Δημαρήτω τω Λακεδαιμονίω έν τω Θριασίω πεδίω, ίδειν δὲ κονιορτὸν χωρέοντα ἀπὸ Ἐλευσίνος ὡς ἀνδρῶν μάλιστά κη τρισμυρίων · ἀποθωυμάζειν τέ σφεας τὸν κονιορτον ότεων κοτε είη ανθρώπων, καὶ πρόκατε φωνής ακούειν, καί οι φαίνεσθαι την φωνην είναι τον μυστικον ΐακχου. είναι δ' άδαήμουα των ίρων των έν Έλευσινι γινομένων τον Δημάρητον, είρεσθαί τε αὐτον, δ τι το φθεγγόμενον είη τοῦτο : 48. αὐτὸς δὲ είπαι : Δημάρητε, οὐκ έστι δκως ου μέγα τι σίνος έσται τη βασιλέος στρατιή. τάδε γὰρ ἀρίδηλα ἐρήμου ἐούσης τῆς ᾿Αττικῆς, ὅτι θεῖον τὸ Φθεγγόμενον, απο Έλευσίνος ζον ές τιμωρίην Αθηναίοισί τε καὶ τοῖσι συμμάχοισι. καὶ ἡν μέν γε κατασκήψη ές την Πελοπόννησον, κίνδυνος αυτώ τε βασιλέϊ καὶ τῆ στρατιη τη εν τη ηπείρω έσται, ην δε επί τας νέας τρώπηται τας έν Σαλαμίνι, του ναυτικού στρατού κινδυνεύσει βασιλευς αποβαλείν. την δε όρτην ταύτην άγουσι 'Αθηναίοι άνὰ πάντα ἔτεα τῆ Μητρὶ καὶ τῆ Κούρη, καὶ αὐτῶν τε ὁ βουλόμενος καὶ τῶν ἄλλων Ελλήνων μυείται, καὶ τὴν φωνην, της ακούεις, έν ταύτη τη όρτη ιακχάζουσι. 49. προς ταῦτα εἰπεῖν Δημάρητον. Σίγα τε καὶ μηδενὶ άλλφ του λόγου τοῦτου είπης. ἡυ γάρ τοι ές βασιλέα ανενειχθη τὰ έπεα ταῦτα, ἀποβαλέεις την κεφαλην, καί σε

οὖτε ἐγὰ δυνήσομαι ρύσασθαι, οὖτ' ἄλλος ἀνθρώπων cύδὲ εἶς. ἀλλ' ἔχ' ήσυχος, περί δὲ στρατιῆς τῆσδε θεοίσι μελήσει. Τον μὲν δὴ ταῦτα παραινέειν, ἐκ δὲ τοῦ κονιορτοῦ καὶ τῆς φωνῆς γενέσθαι νέφος, καὶ μεταρσιωθὲν φέρεσθαι ἐπὶ Σαλαμῖνος ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τὸ τῶν Ἑλλήνων. οὕτω δὲ αὐτοὺς μαθεῖν ὅτι τὸ ναυτικὸν τὸ Ξέρξεω ἀπολέεσθαι μέλλοι. Ταῦτα μὲν Δίκαιος ὁ Θεοκύδεος ἔλεγε, Δημαρήτου τε καὶ ἄλλων μαρτύρων καταπτόμενος.

50. Οι δε ές τον Εέρξεω ναυτικον στρατον ταχθέντες, επειδή έκ Τρηχίνος θηησώμενοι το τρώμα το Λακωνικου διέβησαν ές την Ιστίαιαν, έπισχόντες ημέρας τρεις έπλωον δι Ευρίπου, και έν έτερησι τρισι ήμερησι έγενοντο έν Φαλήρω. ἐπειδή δὲ παρήγγελλου ἀναπλώειν, ἀνήγου τας νέας έπι την Σαλαμίνα, και παρεκρίθησαν διαταχθέντες κατ' ήσυχίην. τότε μέν νυν οὐκ έξέχρησέ σφι ή ήμέρη ναυμαχίην ποιήσασθαι, νὺξ γὰρ ἐπεγένετο, οἱ δὲ παρεσκευάζοντο ές την ύστεραίην. τους δε Ελληνας είγε δέος τε καὶ ἀρρωδίη, οὐκ ήκιστα δὲ τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου. ἀρρώδεον δε, ὅτι αὐτοὶ μεν ἐν Σαλαμίνι κατήμενοι ύπερ γης της 'Αθηναίων ναυμαχέειν μέλλοιεν, νικηθέντες τε έν νήσω απολαμφθέντες πολιορκήσονται, απέντες την έωυτων αφύλακτον. 51. Των δε βαρβάρων ο πεζος ύπο την παρεούσαν νύκτα επορεύετο επί την Πελοπόννησον. καίτοι τὰ δυνατὰ πάντα ἐμεμηχάνητο, ὅκως κατ' ἤπειρον μη ἐσβάλοιεν οἱ βάρβαροι. ὡς γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα Πελοποννήσιοι τους αμφὶ Λεωνίδεα έν Θερμοπύλησι τετελευτηκέναι, συνδραμόντες έκ των πολίων ές τον Ισθμον ίζουτο, καί σφι έπην στρατηγός Κλεόμβροτος ό 'Αναξανδρίδεω, Λεωνίδεω δε άδελφεός. ίζόμενοι δε εν τῷ Ἰσθμῷ καὶ συγχώσαντες την Σκιρωνίδα όδον, μετά τοῦτο ώς σφι έδοξε βουλευομένοισι, οἰκοδόμεον διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ τεῖχος:

άτε δὲ ἐουσέων μυριάδων πολλέων καὶ παντὸς ἀνδρὸς ἐργαζομένου, ἡνύετο τὸ ἔργου, καὶ γὰρ λίθοι καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ φορμοὶ ψάμμου πλήρεες ἐσεφορέοντο, καὶ ἐλίνυον οὐδένα χρόνον οἱ βοηθήσαντες ἐργαζόμενοι, οὖτε νυκτὸς οὖτε ἡμέρης.

52. Οἱ μὲν δὴ ἐν τῷ Ἰσθμῷ τοιούτῳ πόνφ συνέστασαν, άτε περί του παντός ήδη δρόμον θέοντες, καὶ τῆσι νηυσὶ ούκ έλπίζοντες έλλιμψεσθαι οί δε έν Σαλαμίνι δμως ταῦτα πυνθανόμενοι άρρώδεον, οὐκ οὕτω περὶ σφίσι αὐτοῖσι δειμαίνουτες ώς περὶ τη Πελοποννήσω. τέως μεν δη αὐτων άνηρ άνδρὶ παραστάς σιγή λόγον ἐποιέετο, θωυμα ποιείμενοι την Ευρυβιάδεω άβουλίην, τέλος δε έξερράγη ές το μέσον. σύλλογός τε δη έγίνετο, καὶ πολλὰ έλέγετο περί των αυτών · οί μεν, ως ές την Πελοπόννησον χρεων είη αποπλώειν καὶ περὶ ἐκείνης κινδυνεύειν, μηδὲ πρὸ γώρης δοριαλώτου μένοντας μάγεσθαι, Αθηναίοι δε καὶ Αίγινήται καὶ Μεγαρέες αὐτοῦ μένοντας ἀμύνεσθαι. 53. Ἐνθαῦτα Θεμιστοκλέης, ώς έσσοῦτο τῆ γνώμη ὑπὸ των Πελοποννησίων, λαθων έξέρχεται έκ του συνεδρίου, έξελθων δε πέμπει ές το στρατόπεδον το Μήδων ἄνδρα πλοίφ, ἐντειλάμενος τὰ λέγειν χρεών, τῷ οὖνομα μὲν ἦν Σίκιννος, οἰκέτης δὲ καὶ παιδαγωγὸς ἢν τῶν Θεμιστοκλέος παίδων τον δη υστερον τούτων των πρηγμάτων Θεμιστοκλέης Θεσπιέα τε εποίησε, ως επεδέκοντο οἱ Θεσπιέες πολιήτας, καὶ χρήμασι όλβιον. δς τότε πλοίφ ἀπικόμενος, έλεγε προς τους στρατηγούς των βαρβάρων τάδε. Επεμψέ με στρατηγός δ 'Αθηναίων λάθρη των ἄλλων Ελλήνων (τυγχώνει γαρ φρονέων τα βασιλέος και βουλόμενος μάλλον τὰ ὑμέτερα κατύπερθε γίνεσθαι ἡ τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα) φράσοντα ότι οι "Ελληνες δρησμον βουλεύονται καταρρωδηκότες καὶ νῦν παρέχει κάλλιστον ὑμέας ἔργον

απώντων έξεργώσασθαι, ην μη περιίδητε διαδράντας αυτούς. οὖτε γὰρ ἀλλήλοισι ὁμοφρονέουσι, οὖτ' ἔτι ἀντιστήσονται ύμιν, προς έωυτούς τε σφέας όψεσθε ναυμαγέοντας τους τὰ ὑμέτερα φρονέοντας καὶ τους μή. 54. ό μεν ταῦτά σφι σημήνας εκποδών ἀπαλλάσσετο τοῖσι δε ώς πιστά έγίνετο τὰ άγγελθέντα, τοῦτο μεν ές την νησίδα την Ψυττάλειαν, μεταξύ Σαλαμινός τε κειμένην και της ηπείρου, πολλούς των Περσέων απεβίβασαν, τούτο δέ, επειδή εγίνοντο μέσαι νύκτες, ανήγον μεν το απ' έσπέρης κέρας κυκλούμενοι προς την Σαλαμίνα, ανήγον δε οί αμφί την Κέον τε καὶ την Κυνόσουραν τεταγμένοι, κατείχον τε μέχρι Μουνυχίης πάντα τον πορθμον τησι νηυσί. τωνδε δὲ είνεκεν ἀνηγον τὰς νέας, ίνα δη τοίσι Ελλησι μηδὲ φυγείν έξη, άλλ' ἀπολαμφθέντες έν τη Σαλαμίνι δοίεν τίσιν τῶν ἐπ' ᾿Αρτεμισίφ ἀγωνισμάτων. ἐς δὲ τὴν νησίδα την Ψυττάλειαν καλεομένην απεβίβαζον των Περσέων τωνδε είνεκεν, ώς, επεαν γενηται ναυμαχίη, ενθαύτα μάλιστα έξοισομένων των τε ανδρών και των ναυηγίων (έν γαρ δη πόρφ της ναυμαχίης της μελλούσης έσεσθαι εκέετο ή νήσος), ΐνα τοὺς μεν περιποιῶσι, τοὺς δε διαφθείρωσι. έποίευν δὲ σιγή ταῦτα, ώς μη πυνθανοίατο οἱ ἐναντίοι. Οί μεν δη ταύτα της νυκτός ούδεν αποκοιμηθέντες παραρτέοντο.

55. Των δὲ ἐν Σαλαμῖνι στρατηγων ἐγίνετο ἀθισμὸς λόγων πολλός. ἤδεσαν δὲ οὔκω ὅτι σφέας περιεκυκλέοντο τῆσι νηυσὶ οἱ βάρβαροι, ἀλλ' ὥσπερ τῆς ἡμέρης ὥρεον αὐτοὺς τεταγμένους, ἐδόκεον κατὰ χώρην εἶναι. συνεστηκότων δὲ τῶν στρατηγῶν, ἐξ Αἰγίνης διέβη 'Αριστείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ 'Αθηναῖος μὲν, ἐξωστρακισμένος δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου, τὸν ἐγὼ νενόμικα, πυνθανόμενος αὐτοῦ τὸν τρόπον, ἄριστον ἄνδρα γενέσθαι ἐν 'Αθήνησι καὶ δικαιότατον

ούτος ώνηρ στας έπι το συνέδριον έξεκαλέστο Θεμιστοκλέα, εόντα μεν εωυτώ ου φίλον, εχθρον δε τὰ μάλιστα · ύπο δε μεγάθεος των παρεόντων κακών λήθην εκείνων ποιεύμενος έξεκαλέετο, εθέλων αὐτῷ συμμίξαι. προακηκότε δε ὅτι σπεύδοιεν οι από Πελοποννήσου ανάγειν τας νέας προς τον Ισθμόν. 56. ως δε εξηλθέ οι Θεμιστοκλέης, έλεγε Αριστείδης τάδε 'Ημέας στασιάζειν χρεών έστι, έν τε τώ άλλω καιρώ καὶ δὴ καὶ ἐν τώδε, περὶ τοῦ ὁκότερος ἡμέων πλέω αγαθά την πατρίδα έργασεται. λέγω δέ τοι, ότι ίσον έστὶ πολλά τε καὶ ολίγα λέγειν περὶ ἀποπλόου τοθ ένθευτεν Πελοποννησίοισι. έγω γαρ αυτόπτης τοι λέγω γενόμενος, ότι νῦν, οὐδ' ἡν ἐθέλωσι Κορίνθιοί τε καὶ αὐτὸς Ευρυβιάδης, οιοί τε έσονται έκπλωσαι περιεχόμεθα γάρ ύπὸ τῶν πολεμίων κύκλω. ἀλλ' ἐσελθών σφι ταῦτα σήμηνον. 57. Ο δ' αμείβετο τοισίδε. Κάρτα τε χρηστά διακελεύεαι καὶ εὖ ήγγειλας. τὰ γὰρ ἐγὰ ἐδεόμην γενέσθαι, αὐτὸς αὐτόπτης γενόμενος ήκεις. ἴσθι γὰρ ἐξ ἐμέο τὰ ποιεύμενα ὑπὸ Μήδων. ἔδεε γὰρ, ὅτε οὐκ ἐκύντες ἤθελου ες μάχην κατίστασθαι οί Ελληνες, αέκουτας παραστήσασθαι. σὺ δὲ ἐπεί περ ήκεις χρηστὰ ἀπαγγέλλων, αὐτός σφι ἄγγειλου. ἡν γὰρ ἐγὼ αὐτὰ λέγω, δόξω πλάσας λέγειν, καὶ οὐ πείσω ώς οὐ ποιεύντων τῶν βαρβάρων ταῦτα. ἀλλά σφι σήμηνον αὐτὸς παρελθών ώς ἔχει. έπεὰν δὲ σημήνης, ἡν μὲν πείθωνται, ταῦτα δὴ τὰ κάλλιστα · ην δε αυτοίσι μη πιστά γένηται, όμοιον ημίν έσται. ου γαρ έτι διαδρήσονται, εί περ περιεχόμεθα πανταχόθεν, ώς σὺ λέγεις. 58. Ταῦτα ἔλεγε παρελθων ὁ ᾿Αριστείδης, φάμενος έξ Αίγίνης τε ήκειν καὶ μόγις έκπλωσαι λαθων τους επορμέοντας · περιέχεσθαι γάρ παν το στρατόπεδον τὸ Ελληνικὸν ὑπὸ τῶν νεῶν τῶν Εέρξεω · παραρτέεσθαί τε συνεβούλευε ώς αλεξησομένους. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα

είπας μετεστήκες, των δε αὐτις εγίνετο λόγων ἀμφισβασίη οἱ γὰρ πλεῦνες των στρατηγων οὐκ ἐπείθοντο τὰ ἐξαγγελθέντα. 59. ἀπιστεόντων δε τούτων, ἡκε τριήρης ἀνδρων Τηνίων αὐτομολέουσα, τῆς ἡρχε ἀνὴρ Παναίτιος ὁ Σωσιμένεος, ἥ περ δὴ ἔφερε τὴν ἀληθείην πάσαν. διὰ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον ἐνεγράφησαν Τήνιοι ἐν Δελφοῖσι ἐς τὸν τρίποδα ἐν τοῦσι τὸν βάρβαρον κατελοῦσι. σὺν δὲ ὧν ταύτη τὴ νηὶ τὴ αὐτομολησάση ἐς Σαλαμίνα, καὶ τὴ πρότερον ἐπ' Αρτεμίσιον τὴ Λημνίη, ἐξεπληροῦτο τὸ ναυτικὸν τοῖσι Ελλησι ἐς τὰς ὀγδώκοντα καὶ τριηκοσίας νέας. δύο γὰρ δὴ νεῶν τότε κατέδεε ἐς τὸν ἀριθμόν.

60. Τοίσι δὲ Ελλησι ώς πιστὰ δὴ τὰ λεγόμενα ἢν τῶν Τηνίων ρήματα, παρεσκευάζοντο ώς ναυμαχήσοντες. ήώς τε δη διέφαινε, και οι σύλλογον των επιβατέων ποιησώμενοι, προηγόρευε εὖ έχοντα μεν έκ πάντων Θεμιστοκλέης, τὰ δὲ ἔπεα ἦν πάντα κρέσσω τοῖσι ἔσσοσι ἀντιτιθέμενα. οσα δε εν ανθρώπου φύσι και καταστάσι εγγίνεται, παραινέσας δή τούτων τὰ κρέσσω αίρέεσθαι, καὶ καταπλέξας τὴν ρησιν, εσβαίνειν εκέλευε ές τως νέας. καὶ οῦτοι μεν δη έσέβαινου, και ήκε ή απ' Αιγίνης τριήρης, ή κατά τους Αλακίδας απεδήμησε. ενθαῦτα ανηγον τὰς νέας άπασας οἱ "Ελληνες. 61. αναγομένοισι δέ σφι αὐτίκα ἐπεκέατο οί βάρβαροι. οἱ μὲν δη ἄλλοι Ελληνες ἐπὶ πρύμνην ἀνεκρούοντο καὶ ὤκελλον τὰς νέας, 'Αμεινίης δὲ Παλληνεύς ανηρ 'Αθηναίος έξαναχθείς νης έμβάλλει. συμπλακείσης δὲ τῆς νεὸς, καὶ οὐ δυναμένων ἀπαλλαγῆναι, οὕτω δὴ οἱ άλλοι 'Αμεινίη βοηθέοντες συνέμισγον. 'Αθηναίοι μεν ούτω λέγουσι της ναυμαχίης γενέσθαι την άρχην · Αίγιιηται δὲ την κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀποδημήσασαν ἐς Αἴγιναν, ταύτην είναι την ἄρξασαν. λέγεται δε καὶ τάδε, ώς φάσμα σφι γυναικός έφάνη, φανείσαν δε διακελεύσασθαι, ώστε καί

απαν ακούσαι το των Ελλήνων στρατόπεδον, ονειδίσασαν πρότερον τάδε . ' Ω δαιμόνιοι, μέχρι κόσου έτι πρύμνην ανακρούεσθε; 62. Κατά μεν δη Αθηναίους ετετάχατο Φοίνικες (ούτοι γὰρ είχον τὸ πρὸς Ἐλευσινός τε καὶ έσπέρης κέρας), κατά δὲ Λακεδαιμονίους "Ιωνες · οῦτοι δ' είχον τὸ πρὸς την ηῶ τε καὶ τὸν Πειραιέα. ἐθελοκάκεον μέντοι αὐτῶν κατα τὰς Θεμιστοκλέος ἐντολὰς ολίγοι, οἱ δὲ πλεῦνες ού. έχω μέν νυν συχνών οὐνόματα τριηράρχων καταλέξαι των νέας Έλληνίδας έλόντων, χρήσομαι δε αυτοίσι ουδεν πλην Θεομήστορός τε τοῦ Ανδροδάμαντος καὶ Φυλάκου τοῦ Ἱστιαίου, Σαμίων ἀμφοτέρων. τοῦδε δὲ είνεκεν μέμνημαι τούτων μούνων, δτι Θεομήστωρ μεν διά τοῦτο τὸ έργον Σάμου ετυράννευσε καταστησάντων των Περσέων, Φύλακος δε εὐεργέτης βασιλέος ἀνεγράφη καὶ χώρη οἱ έδωρήθη πολλή. οι δ' ευεργέται βασιλέος οροσάγγαι καλέονται Περσιστί. 63. Περὶ μέν νυν τούτους ούτω είγε, τὸ δὲ πλήθος τῶν νεῶν ἐν τῆ Σαλαμῖνι ἐκεραίζετο, αἱ μὲν ύπ' 'Αθηναίων διαφθειρόμεναι, αί δε ύπ' Αίγινητέων. άτε γαρ των μεν Ελλήνων συν κόσμω ναυμαχεόντων κατά τάξιν, των δε βαρβάρων ου τεταγμένων έτι, ούτε συν νόω ποιεόντων ούδεν, εμελλε τοιοῦτό σφι συνοίσεσθαι οδόν περ απέβη. καίτοι ησάν γε καὶ έγενοντο ταύτην την ημέρην μακρώ αμείνονες αὐτοὶ έωυτων ή προς Εὐβοίη, πας τις προθυμεόμενος καὶ δειμαίνων Εέρξεα, εδόκεε τε εκαστος έωυτον θηήσεσθαι βασιλέα. 64. κατά μεν δη τους άλλους ουκ έχω μετεξετέρους είπειν απρεκέως ώς έκαστοι των βαρβάρων ή των Ελλήνων ήγωνίζοντο, κατά δε Αρτεμισίην τάδε έγενετο, απ' ων ευδοκίμησε μαλλον έτι παρά βασιλέι επειδή γαρ ές θόρυβον πολλον απίκετο τα βασιλέος πρήγματα, έν τούτφ τῷ καιρῷ ἡ νηῦς ἡ ᾿Αρτεμισίης εδιώκετο ύπο νεος Αττικής και ή ούκ έχουσα διαφυγείν, εμπροσθε γὰρ αὐτης ησαν ἄλλαι νέες φίλιαι, ή δὲ αυτής προς των πολεμίων μάλιστα ετύγγανε εούσα, εδοξέ οί τόδε ποιήσαι, το καὶ συνήνεικε ποιησάση · διωκομένη γὰρ ὑπὸ τῆς ᾿Αττικῆς, φέρουσα ἐνέβαλε νηὶ φιλίη ἀνδρῶν τε Καλυνδέων, καὶ αὐτοῦ ἐπιπλώοντος του Καλυνδέων βασιλέος Δαμασιθύμου. 65 εί μεν καί τι νείκος προς αύτον έγεγόνεε έτι περί Ελλήσποντον έόντων, ου μέντοι έγωγε έγω είπειν, ούτε εί έκ προνοίης αυτά έποίησε, ούτε εί συνεκύρησε ή των Καλυνδέων κατά τύχην παραπεσούσα νηθς. ώς δε ενέβαλε τε καὶ κατέδυσε, εὐτυχίη χρησαμενη διπλόα έωυτην αγαθὰ έργάσατο δ τε γάρ της Αττικής νεὸς τριήραρχος, ώς εἶδέ μιν ἐμβάλλουσαν νηὶ ἀνδρών βαρβάρων, νομίσας την νέα την 'Αρτεμισίης ή Έλληνίδα είναι ή αὐτομολέειν έκ των βαρβάρων καὶ αὐτοῖσι ἀμύνειν, άποστρέψας προς άλλας έτράπετο. 66. τοῦτο μέν τοιούτο αυτή συνήνεικε γενέσθαι διαφυγείν τε καὶ μη ἀπολέσθαι τούτο δε συνέβη ώστε κακον έργασαμένην ἀπο τούτων αὐτην μάλιστα εὐδοκιμησαι παρά Εέρξη. λέγεται γαρ βασιλέα θηεύμενον μαθείν την νέα έμβαλουσαν, καὶ δή τινα είπαι των παρεόντων · Δέσποτα, όρᾶς 'Αρτεμισίην, ώς εν αγωνίζεται και νέα των πολεμίων κατέδυσε; και τον επείρεσθαι εί άληθέως εστί 'Αρτεμισίης το έργον, καί τους φάναι, σαφέως το επίσημον της νέος επισταμένους. την δε διαφθαρείσαν ηπιστέατο είναι πολεμίην. τά τε γαρ άλλα, ώς είρηται, αυτή συνήνεικε ές ευτυχίην γενόμενα, καὶ τὸ τῶν ἐκ τῆς Καλυνδικῆς νεὸς μηδένα ἀποσωθέντα κατήγορον γενέσθαι. Εέρξην δε είπαι λέγεται προς τὰ φραζόμενα. Οἱ μεν ἄνδρες γεγόνασί μοι γυναίκες, αί δε γυναίκες ἄνδρες. ταῦτα μεν Εέρξην φασὶ εἶπαι.

67. 'Εν δε τῷ πόνῷ τούτῷ ἀπὸ μεν έθανε ὁ στρατηγὸς 'Αριαβίγνης ὁ Δαρείου, Εέρξεω ἐων ἀδελφεὸς, ἀπὸ δὲ άλλοι πολλοί τε καὶ οὐνομαστοὶ Περσέων καὶ Μήδων καὶ των άλλων συμμάχων, ολίγοι δέ τινες καὶ Ελλήνων. άτε γαρ νέειν επιστάμενοι, τοίσι αι νέες διεφθείροντο, και μή έν γειρών νόμω απολλύμενοι, ές την Σαλαμίνα διένεον. των δὲ βαρβάρων οἱ πολλοὶ ἐν τῆ θαλάσση διεφθάρησαν, νέειν ουκ επιστάμενοι. Επεί δε αί πρώται ές φυγήν ετράποντο, ενθαύτα αι πλείσται διεφθείροντο. οι γαρ όπισθε τεταγμένοι, ές το πρόσθε τησι νηυσί παριέναι πειρώμενοι, ώς ἀποδεξόμενοί τι καὶ αὐτοὶ ἔργον βασιλέϊ, τῆσι σφετέρησι νηυσὶ φευγούσησι περιέπιπτον. 68. Έγένετο δὲ καὶ τόδε ἐν τῷ θορύβο τούτω · τῶν τινες Φοινίκων, τῶν αἰ νέες διεφθάρατο, ελθύντες παρά βασιλέα διέβαλλον τους "Ιωνας, ώς δι' έκείνους απολοίατο αί νέες, ώς προδόντων. συνήνεικε ων ούτω ωστε Ίωνων τε τους στρατηγούς μή απολέσθαι, Φοινίκων τε τους διαβάλλοντας λαβείν τοιόνδε μισθόν · ἔτι τούτων ταῦτα λεγόντων ἐνέβαλε νητ ᾿ Αττική Σαμοθρηϊκίη νηῦς. ή τε δὴ Αττική κατεδύετο, καὶ ἐπιφερομένη Αιγιναίη νηθς κατέδυσε των Σαμοθρηίκων την νέα. άτε δη εόντες ακοντισται οι Σαμοθρίζικες τους έπιβάτας ἀπὸ της καταδυσάσης νεὸς βάλλοντες ἀπήραξαν, καὶ ἐπέβησάν τε καὶ ἔσχον αὐτήν. 69. ταῦτα γενόμενα τους "Ιωνας έρρύσατο · ώς γὰρ είδέ σφεας Εέρξης έργον μέγα έργασαμενους, ετράπετο προς τους Φοίνικας, οία ύπερλυπεόμενός τε καὶ πάντας αἰτιώμενος, καί σφεων ἐκέλευσε τὰς κεφαλάς ἀποταμεῖν, ἵνα μὴ αὐτοὶ κακοὶ γενόμενοι τους αμείνονας διαβάλλωσι. ὅκως γάρ τινα ἴδοι Εέρξης των έωυτου έργον τι αποδεικυύμενον έν τη ναυμαχίη, κατήμενος ύπο τφ ούρει τφ αντίον Σαλαμίνος, το καλέεται Αιγάλεως, ανεπυνθάνετο τον ποιήσαντα, και οί γραμματισταὶ ανέγραφον πατρόθεν τον τριήραρχον καὶ την πόλιν. προς δέ τι καὶ προσεβάλετο φίλος έων

'Αριαράμνης ανήρ Πέρσης παρεών τούτου του Φοινικητου πάθεος.

70. Οἱ μὲν δη πρὸς τοὺς Φοίνικας ἐτράποντο· τῶν δὲ βαρβάρων ες φυγήν τραπομένων καὶ εκπλωόντων προς το Φάληρον, Αιγινήται υποστάντες εν τῷ πορθμῷ ἔργα ἀπεδέξαντο λόγου άξια. οι μεν γὰρ Αθηναίοι εν τῷ θορύβφ έκερώζον τώς τε αντισταμένας και τας φευγούσας των νεων, οί δε Αίγινηται τὰς ἐκπλωούσας · ὅκως δέ τινες τοὺς 'Αθηναίους διαφύγοιεν, φερόμενοι ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Αίγινήτας. 71. Ένθαῦτα συνεκύρεον νέες ή τε Θεμιστοκλέος διώκουσα νέα, καὶ ή Πολυκρίτου τοῦ Κρίου ἀνδρὸς Αἰγινήτεω νηὶ έμβαλοῦσα Σιδωνίη, ή περ είλε την προφυλάσσουσαν επί Σκιάθω την Αίγιναίην, επ' ης επλεε Πυθέης ό Ισχενόου, τον οί Πέρσαι κατακοπέντα άρετης είνεκεν είχον έν τη νηὶ έκπαγλεόμενοι. τον δη περιάγουσα αμα τοίσι Πέρσησι ήλω νηθς ή Σιδωνίη, ώστε Πυθέην οθτω σωθήναι ές Αίγιναν. ώς δε έσείδε την νεα την Αττικήν ο Πολύκριτος, έγνω τὸ σημήϊον ἰδων τῆς στρατηγίδος, καὶ βώσας τον Θεμιστοκλέα επεκερτόμησε ες των Αιγινητέων τον μηδισμον ονειδίζων. ταθτα μέν νυν νητ έμβαλων ο Πολύκριτος ἀπέρριψε ες Θεμιστοκλέα οί δε βάρβαροι, των αί νέες περιεγένοντο, φεύγοντες απίκοντο ές Φάληρον ύπο τον πεζον στρατόν. 72. Έν δὲ τῆ ναυμαχίη ταύτη ἤκουσαν Έλλήνων ἄριστα Αἰγινηται, ἐπὶ δὲ ᾿Αθηναῖοι, ἀνδρῶν δὲ Πολύκριτός τε ὁ Αἰγινήτης καὶ 'Αθηναίοι Εύμένης τε ὁ 'Αναγυράσιος καὶ 'Αμεινίης Παλληνεύς, δς καὶ 'Αρτεμισίην έπεδίωξε. εὶ μέν νυν έμαθε ὅτι ἐν ταύτη πλώοι ᾿Αρτεμισίη, οὐκ αν ἐπαύσατο πρότερον ἡ είλέ μιν ἡ καὶ αὐτὸς ήλω. τοίσι γαρ 'Αθηναίων τριηράρχοισι παρεκεκέλευστο, προς δε και ἄεθλον εκέςτο μύριαι δραχμαί, ος αν μιν ζωήν έλη · δεινον γάρ τι ἐποιεύντο γυναϊκα ἐπὶ τὰς 'Αθήνας

στρατεύεσθαι. αὕτη μὲν δη, ὡς πρότερον εἴρηται, διέφυγε, ήσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι, τῶν αἱ νέες περιεγεγόνεσαν, ἐν τῷ Φαλήρῳ.

78. 'Αδείμαντον δὲ τὸν Κορίνθιον στρατηγὸν λέγουσι 'Αθηναίοι αὐτίκα κατ' άρχὰς, ώς συνέμισγον αἱ νέες, ἐκπλαγέντα τε καὶ ὑπερδείσαντα, τὰ ἱστία ἀειράμενον οἶχεσθαι φεύγοντα, ιδόντας δε τους Κορινθίους την στρατηγίδα φεύγουσαν, ώσαύτως οίγεσθαι. ώς δε άρα φεύγοντας γίνεσθαι της Σαλαμινίης κατά το ίρου 'Αθηναίης Σκιράδος, περιπίπτειν σφι κέλητα θείη πομπή, του ούτε πέμψαντα φανήναι οὐδένα, οὖτε τι τῶν ἀπὸ τῆς στρατιῆς εἰδόσι προσφέρεσθαι τοισι Κορινθίοισι. τήδε δε συμβάλλονται είναι θείον τὸ πρηγμα · ώς γὰρ ἀγχοῦ γενέσθαι τῶν νεῶν, τους από του κέλητος λέγειν τάδε. 'Αδείμαντε, συ μεν αποστρέψας τὰς νέας ἐς φυγην ώρμησαι καταπροδούς τοὺς Ελληνας · οί δε καὶ δη νικωσι, δσον αὐτοὶ ηρώντο επικρατησαι των έχθρων. 74 Ταύτα λεγόντων, απιστέειν γαρ τον Αδείμαντον, αὐτις τάδε λέγειν, ώς αὐτοὶ οἶοί τε εἶεν αγόμενοι όμηροι αποθνήσκειν, ην μη νικώντες φαίνωνται οί "Ελληνες. ούτω δη αποστρέψαντα την νέα, αυτόν τε καί τους άλλους, επ' εξεργασμένοισι ελθείν ες το στρατόπεδον. Τούτους μεν τοιαύτη φάτις έχει ύπο 'Αθηναίων, ου μέντοι αὐτοί γε Κορίνθιοι ὁμολογέουσι, ἀλλ' ἐν πρώτοισι σφέας αὐτοὺς τῆς ναυμαχίης νομίζουσι γενέσθαι, μαρτυρέει δέ σφι καὶ ή ἄλλη Έλλάς. 75. Αριστείδης δὲ ὁ Λυσιμάχου ανηρ 'Αθηναίος, του καὶ ὀλίγφ τι πρότερον τούτων ἐπεμνήσθην ώς ανδρός αρίστου, ούτος έν τῷ θορύβῷ τούτῷ τῷ περὶ Σαλαμίνα γενομένω τάδε εποίεε παραλαβων πολλούς των όπλιτέων, οι παρατετάχατο παρά την άκτην της Σαλαμινίης χώρης, γένος έοντες Αθηναίοι, ές την Ψυττάλειαν υήσου απέβησε άγων, ολ τους Πέρσας τους έν τη νησίδι ταύτη κατεφόνευσαν πάντας.

76. 'Ως δὲ ἡ ναυμαχίη διελέλυτο, κατειρύσαντες ἐς τὴν Σαλαμινα οἱ Ελληνες τῶν ναυηγίων ὅσα ταύτη ἐτύγχανε ἔτι ἐόντα, ἐτοιμοι ἡσαν ἐς ἄλλην ναυμαχίην, ἐλπίζοντες τἢσι περιεούσησι νηυσὶ ἔτι χρήσεσθαι βασιλέα. τῶν δὲ ναυηγίων πολλὰ ὑπολαβῶν ἄνεμος ζέφυρος ἔφερε τῆς 'Αττικῆς ἐπὶ τὴν ἠιόνα τὴν καλεομένην Κωλιάδα· ὥστε ἀποπλῆσαι τὸν χρησμὸν τόν τε ἄλλον πάντα τὸν περὶ τῆς ναυμαχίης ταύτης εἰρημένον Βάκιδι καὶ Μουσαίφ, καὶ δὴ καὶ κατὰ τὰ ναυήγια τὰ ταύτη ἐξενειχθέντα τὸ εἰρημένον πολλοισι ἔτεσι πρότερον τούτων ἐν χρησμῷ Λυσιστράτῷ 'Αθηναίῷ ἀνδρὶ χρησμολόγῷ, τὸ ἐλελήθεε πάντας τοὺς Ελληνας,

Κωλιάδες δε γυναϊκες ερετμοΐσι φρύξουσι.

τοῦτο δὲ ἔμελλε ἀπελάσαντος βασιλέος ἔσεσθαι.

77. Εέρξης δε, ώς έμαθε το γεγονος πάθος, δείσας μή τις των Ιώνων υποθήται τοίσι Ελλησι, ή αυτοί νοήσωσι πλώειν ές του Ελλήσποντον λύσοντες τὰς γεφύρας, καὶ απολαμφθείς εν τη Ευρώπη απολέσθαι κινδυνεύση, δρησμον εβούλευε εθέλων δε μή επίδηλος είναι μήτε τοίσι Ελλησι μήτε τοίσι έωυτου. ές την Σαλαμίνα χώμα έπειράτο διαχούν, γαυλούς τε Φοινικηΐους συνέδεε, ΐνα άντί τε σγεδίης έωσι και τείχεος, αρτέετο τε ές πόλεμον, ώς ναυμαχίην ἄλλην ποιησόμενος. όρέοντες δέ μιν πάντες οί άλλοι ταῦτα πρήσσοντα, εὖ ἡπιστέατο ὡς ἐκ παντὸς νόου παρεσκεύασται μένων πολεμήσειν · Μαρδόνιον δ' ούδεν τούτων έλανθανε, ώς μάλιστα έμπειρον έόντα της έκείνου διανοίης. 78. Ταῦτά τε ἄμα Ξέρξης ἐποίεε, καὶ ἔπεμπε ές Πέρσας άγγελέουτα την παρεουσών σφι συμφορήν. τούτων δε των άγγελων έστι οὐδεν ο τι θασσον παραγίνεται θυητον έόν ουτω τοίσι Πέρσησι έξευρηται

τοῦτο. λέγουσι γὰρ, ὡς ὅσων αν ἡμερέων ἢ ἡ πασα ὁδὸς, τοσοῦτοι ἵπποι τε καὶ ἄνδρες διεστασι, κατά ἡμερησίην όδον έκάστην ίππος τε καὶ άνηρ τεταγμένος, τους ούτε νιφετός, ούκ δμβρος, ού καθμα, ού νύξ έργει μη ού κατανύσαι τον προκείμενον έωυτῷ δρόμον τὴν ταχίστην. ὁ μὲν δη πρώτος δραμών παραδιδοί τὰ έντεταλμένα τῷ δευτέρφ, ό δε δεύτερος τῷ τρίτφ το δε ἐνθεῦτεν ήδη κατ' ἄλλον διεξέρχεται παραδιδόμενα, κατάπερ "Ελλησι ή λαμπαδηφορίη, την τω 'Ηφαίστω έπιτελέουσι. τουτο το δράμημα τῶν ἵππων καλέουσι Πέρσαι ἀγγαρήϊον. 79. Ἡ μὲν δὴ πρώτη ές Σουσα αγγελίη απικομένη, ώς έχοι 'Αθήνας Εέρξης, έτερψε ούτω δή τι Περσέων τους υπολειφθέντας, ώς τάς τε όδους μυρσίνη πάσας έστόρεσαν, καὶ έθυμίεον θυμιήματα, και αυτοί ήσαν έν θυσίησί τε και ευπαθείησι ή δε δευτέρη σφι άγγελίη επεξελθούσα συνέχεε ούτω, ώστε τους κιθώνας κατερρήξαντο πάντες, βοή τε καὶ οἰμωγή έχρεοντο ἀπλέτφ, Μαρδόνιον εν αιτίη τιθέντες. οὐκ οὕτω δὲ περὶ τῶν νεῶν ἀχθόμενοι ταῦτα οἱ Πέρσαι ἐποίευν, ὡς περί αὐτῷ Εέρξη δειμαίνοντες.

80. Εέρξης δὲ ὡς τοὺς παίδας ᾿Αρτεμισίη ἐπέτρεψε ἀπώγειν ἐς Ἔφεσον, καλέσας Μαρδόνιον ἐκέλευσέ μιν τῆς στρατιῆς διαλέγειν τοὺς βούλεται, καὶ ποιέειν τοῖσι λόγοισι τὰ ἔργα πειρεόμενον ὁμοῖα. ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην ἐς τοσοῦτο ἐγίνετο · τῆς δὲ νυκτὸς, κελεύσαντος βασιλέος, τὰς νέας οἱ στρατηγοὶ ἐκ τοῦ Φαλήρου ἀπῆγον ὀπίσω ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, ὡς τάχεος εἶχε ἔκαστος, διαφυλαξούσας τὰς σχεδίας πορευθῆναι βασιλέϊ. ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ ἦσαν Ζωστῆρος πλώοντες οἱ βάρβαροι, ἀνατείνουσι γὰρ ἄκραι λεπταὶ τῆς ἡπείρου ταύτης, ἔδοξάν τε νέας εἶναι καὶ ἔφευγον ἐπὶ πολλόν. χρόνω δὲ μαθόντες ὅτι οὐ νέες εἶεν ἀλλ ἄκραι, συλλεχθέντες ἐκομίζοντο. 81. Ὠς δὲ ἡμέρη ἐγέ-

νετο, ορέοντες οι Ελληνες κατά χώρην μένοντα τον στρατον τον πεζον, ήλπιζον και τας νέας είναι περί Φάληρον, έδοκεόν τε ναυμαχήσειν σφέας, παραρτέοντό τε ώς άλεξησόμενοι. έπεὶ δὲ ἐπύθοντο τὰς νέας οἰχωκυίας, αὐτίκα μετά ταῦτα εδόκεε επιδιώκειν. του μεν νυν ναυτικον τον Εέρξεω στρατον ούκ επείδον διώξαντες μέχρι Ανδρου, ές δε την "Ανδρον απικόμενοι έβουλεύοντο. Θεμιστοκλέης μέν νυν γνώμην απεδείκνυτο, δια νήσων τραπομένους καί επιδιώξαντας τὰς νέας, πλώειν ἰθέως ἐπὶ τὸν Ελλήσποντον λύσοντας τὰς γεφύρας. 82. Εὐρυβιάδης δὲ τὴν ἐναντίην ταύτη γνώμην ετίθετο, λέγων ώς, εί λύσουσι τὰς σχεδίας, τουτ' αν μέγιστον πάντων σφείς κακον την Ελλάδα έργάσαιντο. εί γὰρ ἀναγκασθείη ἀπολαμφθεὶς ὁ Πέρσης μένειν έν τη Ευρώπη, πειρώτο αν ήσυχίην μη άγειν ώς άγοντι μέν οι ήσυχίην οὖτε τι προχωρέειν οἶόν τε ἔσται των πρηγμάτων, οὖτε τις κομιδή τὸ ὀπίσω φανήσεται, λιμώ τέ οἱ ἡ στρατιὴ διαφθαρέεται · ἐπιχειρέοντι δὲ αὐτῷ καὶ έργου έγομένω πάντα τὰ κατὰ τὴν Ευρώπην οἶά τε ἔσται προσχωρήσαι κατά πόλις τε καὶ κατ' έθνεα, ήτοι άλισκομένων γε ή προ τούτου όμολογεόντων. τροφήν τε έξειν σφέας του επέτεου αιεί των Ελλήνων καρπόν. άλλα δοκέειν γαρ νικηθέντα τη ναυμαχίη ου μενέειν εν τη Εύρώπη του Πέρσεα, εατέου ων είναι φεύγειν, ες δ έλθη φεύγων ές την έωυτου. το ένθευτεν δε περί της έκείνου ποιέεσθαι ήδη τον αγώνα εκέλευε. ταύτης δε είχοντο της γνώμης καὶ Πελοποννησίων των άλλων οι στρατηγοί.

83. 'Ως δε εμαθε ότι οὐ πείσει τούς γε πολλοὺς πλώειν ές τον Ἑλλήσποντον, ὁ Θεμιστοκλέης, μεταβαλών προς
τοὺς ᾿Αθηναίους (οὖτοι γὰρ μάλιστα ἐκπεφευγότων περιημέκτεον, ὡρμέατό τε ἐς τὸν Ἑλλήσποντον πλώειν καὶ ἐπὶ
σφέων αὐτῶν βαλλόμενοι, εἰ ὧλλοι μὴ βουλοίατο) ἔλεγέ

σφι τάδε · Καὶ αὐτὸς ήδη πολλοίσι παρεγενόμην, καὶ πολλώ πλέω ἀκήκοα τοιάδε γενέσθαι· ἄνδρας ές ἀναγκαίην απειληθέντας νενικημένους αναμάχεσθαί τε καὶ αναλαμβάνειν την προτέρην κακότητα. ήμεις δε (εύρημα γάρ ευρήκαμεν ήμέας τε αυτούς και την Ελλάδα, νέφος τοσούτο ανθρώπων ανωσάμενοι) μη διώκωμεν ανδρας φεύγοντας. 81. τάδε γὰρ οὐκ ήμεις κατεργασάμεθα, ἀλλὰ θεοί τε καὶ ήρωες, οι εφθόνησαν ανδρα ένα της τε 'Ασίης και της Εύρώπης βασιλευσαι, εόντα ανόσιόν τε καὶ ατασθαλον . δς τὰ ίρὰ καὶ τὰ ἴδια ἐν ὁμοίφ ἐποιέετο, ἐμπιπρώς τε καὶ καταβάλλων των θεων τὰ ἀγάλματα δς καὶ την θάλασσαν άπεμαστίγωσε πέδας τε κατήκε. άλλ' εὐ γὰρ ἔχει ἐς τὸ παρεον ήμιν, νθν μεν έν τη Ελλάδι καταμείναντας ήμέων τε αυτών επιμεληθήναι καὶ τών οἰκετέων καί τις οἰκίην τε αναπλασάσθω καὶ σπόρου ανακώς έχέτω, παντελέως απελάσας του βάρβαρου · αμα δε τώ ξαρι καταπλέωμεν επί Έλλησπόντου καὶ Ἰωνίης. Ταῦτα ἔλεγε ἀποθήκην μέλλων ποιήσεσθαι ές του Πέρσεα, ίνα, ην άρα τί μιν καταλαμβάνη προς 'Αθηναίων πάθος, έχη αποστροφήν τά περ ων καὶ έγενετο. 85. Θεμιστοκλέης μεν ταῦτα λέγων διέβαλλε, 'Αθηναίοι δε επείθοντο επειδή γάρ, καὶ πρότερον δεδογμένος είναι σοφος, έφάνη έων άληθέως σοφός τε καὶ εὖβουλος, πάντως έτοιμοι ἦσαν λέγοντι πείθεσθαι. ώς δὲ ούτοι οι ανεγνωσμένοι ήσαν, αυτίκα μετά ταυτα ο Θεμιστοκλέης ἄνδρας ἀπέπεμπε ἔχοντας πλοίον, τοίσι ἐπίστευε σιγάν, ές πάσαν βάσανον ἀπικνεομένοισι, τὰ αὐτὸς ένετείλατο βασιλέι φρώσαι των και Σίκιννος ο οικέτης αυτις έγένετο. οὶ ἐπεί τε ἀπίκοντο πρὸς τὴν Αττικὴν, οἱ μὲν κατέμενον έπὶ τῷ πλοίῳ, Σίκιννος δὲ ἀναβὰς παρὰ Εέρξεα έλεγε τάδε · Επεμψέ με Θεμιστοκλέης ὁ Νεοκλέος, στρατηγὸς μεν 'Αθηναίων, ἀνηρ δε των συμμάχων πάντωι ἄριστος καὶ σοφώτατος, φράσοντά τοι ὅτι Θεμιστοκλέης ὁ ᾿Αθηναῖος, σοὶ βουλόμενος ὑπουργέειν, ἔσχε τοὺς Ἦλληνας τὰς νέας βουλομένους διώκειν καὶ τὰς ἐν Ἑλλησπόντω γεφύρας λύειν. καὶ νῦν κατ' ἡσυχίην πολλην κομίζεο. Οἱ μὲν ταῦτα σημήναντες ἀπέπλωον ὀπίσω.

86. Οι δ' αμφὶ Εέρξεα, επισχόντες ολίγας ήμερας μετα την ναυμαχίην, εξήλαυνον ες Βοιωτούς την αυτην όδον. έδοξε γαρ Μαρδονίφ αμα μεν προπέμψαι βασιλέα, αμα δε άνωρίη είναι του έτεος πολεμέειν · χειμερίσαι δε άμενου είναι έν Θεσσαλίη, καὶ ἔπειτεν αμα τῷ ἔαρι πειρασθαι της Πελοποννήσου. ως δε απίκατο ες την Θεσσαλίην, ένθαυτα Μαρδόνιος έξελέγετο πρώτους μέν Πέρσας πάντας τους άθανάτους καλεομένους, πλην Τδάρνεος του στρατηγοῦ (οὖτος γὰρ οὐκ ἔφη λείψεσθαι βασιλέος), μετὰ δὲ των άλλων Περσέων τους θωρηκοφόρους και την ίππου την γιλίην, καὶ Μήδους τε καὶ Σάκας καὶ Βακτρίους τε καὶ Ἰνδούς, καὶ τὸν πεζὸν καὶ τὴν ἵππον. ταῦτα μεν έθνεα όλα είλετο, έκ δε των άλλων συμμάχων έξελέγετο κατ' ολίγους · ώστε σύμπαντας τριήκοντα μυριάδας γενέσθαι σὺν ἱππεῦσι. 87. Ξέρξης δὲ, Μαρδόνιον ἐν Θεσσαλίη καταλιπων, αυτός επορεύετο κατα τάχος ες τον Έλλήσποντον, και απικνέεται ές τον πόρον της διαβάσιος έν πέντε καὶ τεσσεράκοντα ήμέρησι, ἀπάγων τῆς στρατιῆς ούδεν μέρος ώς είπειν. ὅκου δὲ πορευόμενοι γινοίατο καὶ κατ' ουστινας ανθρώπους, τον τούτων καρπον άρπάζοντες έσιτέοντο · εί δε καρπον μηδένα εύροιεν, οί δε την ποίην την έκ της γης αναφυομένην καὶ των δενδρέων τον φλοιον περιλέποντες καὶ τὰ φύλλα καταδρέποντες κατήσθιον, όμοίως των τε ήμερων καὶ των αγρίων, καὶ ἔλειπον οὐδέν. ταῦτα δ' ἐποίευν ὑπὸ λιμοῦ. ἐπιλαβων δὲ λοιμός τε τὸν στρατον και δυσεντερίη κατ' όδον διέφθειρε. τους δε και

νοσέοντας αὐτῶν κατέλιπε, ἐπιτάσσων τῆσι πόλισι, ἵνα έκάστοτε γίνοιτο ελαύνων, μελεδαίνειν τε καὶ τρέφειν, έν Θεσσαλίη τέ τινας καὶ έν Σίρι της Παιονίης καὶ έν Μακεδονίη. ένθα καὶ τὸ ίρον άρμα καταλιπών του Διος, ότε έπὶ τὴν Ελλάδα ήλαυνε, ἀπιων οὐκ ἀπέλαβε · ἀλλὰ δόντες οἱ Παίονες τοῖσι Θρήϊξι, ἀπαιτέοντος Εέρξεω, έφασαν νεμομένας άρπασθήναι ύπο των άνω Θρηίκων των περί τὰς πηγάς τοῦ Στρυμόνος οἰκημένων. 88. οἱ δὲ Πέρσαι, ώς έκ της Θρηίκης πορευόμενοι απίκοντο έπὶ τὸν πόρον, έπειγόμενοι τον Έλλήσποντον τησι νηυσί διέβησαν ές "Αβυδον· τὰς γὰρ σχεδίας οὐκ εὖρον ἔτι ἐντεταμένας, άλλ' ύπο χειμώνος διαλελυμένας. ένθαῦτα δὲ κατεχόμενοι σιτία τε πλέω ή κατ' όδον ελάγχανον, οὐδένα τε κόσμον έμπιπλάμενοι, καὶ ΰδατα μεταβάλλοντες, ἀπέθνησκον τοῦ στρατού του περιεόντος πολλοί. οί δε λοιποί αμα Εέρξη απικνέονται ες Σάρδις. 89. Έστι δε και άλλος όδε λόγος λεγόμενος, ώς, έπειδη Εέρξης απελαύνων έξ Αθηνέων απίκετο έπ' 'Ηϊόνα την έπι Στρυμόνι, ένθευτεν ουκέτι όδοιπορίησι διεχράτο, άλλά την μεν στρατιην Υδάρνει έπιτράπει απάγειν ές τον Έλλήσπουτον, αυτός δ' έπὶ νεός Φοινίσσης ἐπιβὰς ἐκομίζετο ἐς τὴν ᾿Ασίην. πλώοντα δέ μιν ανεμον Στρυμονίην ύπολαβείν μέγαν καὶ κυματίην. καὶ δή, μάλλον γώρ τι χειμαίνεσθαι, γεμούσης τής νεος ώστε έπὶ τοῦ καταστρώματος ἐπεόντων συχνών Περσέων των σὺν Ξέρξη κομιζομένων, ἐνθαῦτα ἐς δεῖμα πεσόντα τὸν βασιλέα είρεσθαι βώσαντα τον κυβερνήτην, εί τις έστί σφι σωτηρίη. καὶ τὸν εἶπαι · Δέσποτα, οὐκ ἔστι οὐδεμία, ην μη τούτων απαλλαγή τις γένηται των πολλων έπιβατέων. 90. καὶ Εέρξεα λέγεται ἀκούσαντα ταῦτα εἶπαι. "Ανδρες Πέρσαι, νῦν τις διαδεξάτω ὑμέων βασιλέος κηδόμενος · εν ύμιν γάρ οίκε είναι έμοι ή σωτηρίη. Τον μεν

ταῦτα λέγειν, τοὺς δὲ προσκυνέοντας ἐκπηδᾶν ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ τὴν νέα ἐπικουφισθεῖσαν οὕτω δὴ ἀποσωθῆναι
ἐς τὴν ᾿Ασίην. ὡς δὲ ἐκβῆναι τάχιστα ἐς γῆν τὸν Ἐέρξεα,
ποιῆσαι τοιόνδε· ὅτι μὲν ἔσωσε βασιλέος τὴν ψυχὴν,
δωρήσασθαι χρυσέῃ στεφάνῃ τὸν κυβερνήτεα, ὅτι δὲ Περσέων πολλοὺς ἀπώλεσε, ἀποταμεῖν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

- 91. Οὖτος δὲ ἄλλος λέγεται λόγος περὶ τοῦ Ἐέρξεω νόστου, οὐδαμῶς ἔμοιγε πιστὸς, οὖτε ἄλλως οὖτε τὸ Περσέων τοῦτο πάθος. εἰ γὰρ δὴ ταῦτα οὖτω εἰρέθη ἐκ τοῦ κυβερνήτεω πρὸς Ἐέρξεα, ἐν μυρίησι γνώμησι μίαν οὐκ ἔχω ἀντίξοον μὴ οὐκ ᾶν ποιῆσαι βασιλέα τοιόνδε, τοὺς μὲν ἐκ τοῦ καταστρώματος καταβιβάσαι ἐς κοίλην νέα, ἐόντας Πέρσας καὶ Περσέων τοὺς πρώτους, τῶν δ' ἐρετέων ἐόντων Φοινίκων ὅκως οὐκ ᾶν ἴσον πλῆθος τοῖσι Πέρσησι ἐξέβαλε ἐς τὴν θάλασσαν. ἀλλ' ὁ μὲν, ὡς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, ὁδῷ χρεόμενος ἄμα τῷ ἄλλφ στρατῷ ἀπενόστησε ἐς τὴν 'Ασίην.
- 93. Οι δε Ελληνες, τραπομενοι ες Κάρυστον καὶ δητώσαντες αὐτῶν την χώρην, ἀπαλλάσσοντο ες Σαλαμινα. πρῶτα μέν νυν τοισι θεοισι εξείλον ἀκροθίνια ἄλλα τε καὶ τριήρεας τρεῖς Φοινίσσας, την μὲν ες Ἰσθμὸν ἀναθείναι, η περ ἔτι καὶ ες εμὲ ην, την δὲ επὶ Σούνιον, την δὲ τῷ Αἴαντι αὐτοῦ ες Σαλαμινα. μετὰ δὲ τοῦτο διεδάσαντο την λητην καὶ τὰ ἀκροθίνια ἀπέπεμψαν ες Δελφοὺς, ἐκ τῶν εγένετο ἀνδριὰς ἔχων ἐν τῆ χειρὶ ἀκρωτήριον νεὸς, ἐων μέγαθος δυώδεκα πηχέων. 93. Μετὰ δὲ την διαίρεσιν τῆς λητης ἔπλωον οί Ελληνες ες τὸν Ἰσθμὸν ἀριστητα δώσοντες τῷ ἀξιωτάτῳ γενομένω Ἑλλήνων ἀνὰ τὸν πόλεμον τοῦτον. ὡς δὲ ἀπικόμενοι οί στρατηγοὶ διενέμοντο τὰς ψήφους ἐπὶ τοῦ Ποσειδέωνος τῷ βωμῷ, τὸν πρῶτον καὶ τὸν δεύτερον κρίνοντες ἐκ πάντων, ἐνθαῦτα πᾶς τις αὐτῶν έωυτῷ ἐτίθετο τὴν ψῆφον, αὐτὸς ἔκαστος δοκέων ἄριστος

γενέσθαι, δεύτερα δε οί πολλοί συνεξέπιπτον Θεμιστοκλέα κρίνοντες. οι μεν δη εμουνούντο, Θεμιστοκλέης δε δευτερείοισι ύπερεβάλλετο πολλόν. 94. Οὐ βουλομένων δὲ ταῦτα κρίνειν τῶν Ἑλλήνων φθόνω, ἀλλ' ἀποπλωόντων έκάστων ές την έωυτών ακρίτων, όμως Θεμιστοκλέης έβώσθη τε καὶ έδοξώθη είναι άνηρ πολλον Έλλήνων σοφώτατος ανα πασαν την Ελλάδα. ότι δε νικών ούκ έτιμήθη προς των έν Σαλαμίνι ναυμαχησώντων, αὐτίκα μετά ταθτα ές Λακεδαίμονα άπίκετο έθέλων τιμηθήναι. καί μιν Λακεδαιμόνιοι καλώς μεν ύπεδεξαντο, μεγάλως δε ετίμησαν. αριστήμα μεν νυν έδοσαν Ευρυβιάδη έλαίης στέφανον, σοφίης δε και δεξιότητος Θεμιστοκλέϊ, και τούτῷ στέφανον ἐλαίης. ἐδωρήσαντο δέ μιν ὅχω τῷ ἐν Σπάρτη καλλιστεύοντι. αίνεσαντες δε πολλά, προέπεμψαν άπιοντα τριηκόσιοι Σπαρτιητέων λογαδες, ούτοι οίπερ έππεες καλέονται, μέχρι ούρων των Τεγεητικών μούνον δή τοῦτον πάντων αιθρώπων των ήμεις ίδμεν Σπαρτιήται προέπεμψαν. 93. 'Ως δὲ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος ἀπίκετο ἐς τὰς 'Αθήνας, ἐνθαῦτα Τιμόδημος 'Αφιδυαίος, τῶν ἐχθρῶν μεν των Θεμιστοκλέος έων, άλλως δε ού των επιφανέων ανδρών, φθυνω καταμαργέων ενείκες τον Θεμιστοκλέα, την ές Λακεδαιμονα ἄπιξιν προφέρων, ώς διὰ τὰς 'Αθήνας έχοι τα γέρεα τὰ παρὰ Λακεδαιμονίων, ἀλλ' οὐ δι' έωυτόν. ό δε, επείτε ούκ επαύετο ταυτα λέγων ό Τιμοδημος, είπε. Ούτω έγει τοι ούτ αν έγω έων Βελβινίτης ετιμηθην ούτω προς Σπαρτιητέων, οὖτ' αν σὺ, ὧνθρωπε, ἐων 'Αθηναίος.

96. Ό δε ναυτικός ὁ Εέρξεω περιγενόμενος, ὡς προσέμετ τἢ Ασίη φεύγων ἐκ Σαλαμίνος καὶ βασιλέα τε και τὴν στρατιὴν ἐκ Χερσονήσου διεπόρθμευσε ἐς "Αβιδον, ἐχειμέρισε ἐν Κύμη.

THUCYDIDES.

PYLUS AND SPHACTERIA.

1. Τπο δε τους αυτούς χρόνους του ήρος, πρίν του σίτον έν άκμη είναι, Πελοποννήσιοι και οι ξύμμαχοι έσέβαλον ές την 'Αττικήν, ήγειτο δε 'Αγις ό 'Αρχιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς · καὶ έγκαθεζόμενοι έδήουν την γην. 'Αθηναίοι δε τάς τε τεσσαράκοντα ναυς ές Σικελίαν απέστειλαν, ώσπερ παρεσκευάζοντο, καὶ στρατηγούς τους ύπολοίπους Ευρυμέδοντα καὶ Σοφοκλέα. Πυθόδωρος γὰρ ό τρίτος αὐτῶν ἤδη προαφίκτο ἐς Σικελίαν. 2. είπον δὲ τούτοις καὶ Κερκυραίων αμα παραπλέοντας των έν τή πόλει ἐπιμεληθηναι, οὶ ἐληστεύοντο ὑπὸ τῶν ἐν τῷ ὄρει φυγάδων καὶ Πελοποννησίων αὐτόσε νήες έξήκοντα παρεπεπλεύκεσαν τοις έν τφ όρει τιμωροί, και λιμού όντος μεγάλου εν τη πόλει νομίζοντες κατασχήσειν ραδίως τὰ πράγματα. Δημοσθένει δε, όντι ιδιώτη μετά την άναχώρησιν την έξ 'Ακαρνανίας, αυτώ δεηθέντι είπον χρησθαι ταις ναυσὶ ταύταις, ην βούληται, περὶ την Πελοπόννησον. 3. καὶ ώς ἐγένοντο πλέοντες κατὰ τὴν Λακωνικὴν, καὶ έπυνθάνοντο ὅτι αἱ νῆες ἐν Κερκύρα ἤδη εἰσὶ τῶν Πελοποννησίων, ό μεν Εύρυμέδων καὶ Σοφοκλής ήπείγοντο ές την Κέρκυραν, ὁ δὲ Δημοσθένης ἐς την Πύλον πρώτον έκέλευε σχόντας αὐτοὺς καὶ πράξαντας α δεῖ τὸν πλοῦν ποιείσθαι · ἀντιλεγόντων δε, κατά τύχην χειμών ἐπιγενόμενος κατήνεγκε τὰς ναθς ές τὴν Πύλον. 4. καὶ ὁ Δημοσθένης εύθυς ήξίου τειχίζεσθαι το χωρίον, - έπι τούτφ

γαρ ξυνέπλευσε, - καὶ ἀπέφαινε πολλην εύπορίαν ξύλων τε καὶ λίθων, καὶ φύσει καρτερον ον καὶ έρημον αὐτό τε καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς χώρας · ἀπέχει γὰρ σταδίους μάλιστα ή Πύλος της Σπάρτης τετρακοσίους, καὶ έστιν έν τη Μεσσηνία ποτε ούση γή, καλούσι δε αυτήν οί Λακεδαιμόνιοι Κορυφάσιον. οί δὲ πολλὰς ἔφασαν είναι ἄκρας ἐρήμους της Πελοποννήσου, ην βούληται καταλαμβάνων την πόλιν δαπανάν. 5. ώς δε ούκ έπειθεν ούτε τους στρατηγούς ούτε τους στρατιώτας, υστερον και τοις ταξιάργοις κεινώσας, ήσύχαζεν ύπο ἀπλοίας, μέχρι αὐτοῖς τοῖς στρατιώταις σχολάζουσιν όρμη έπέπεσε περιστασιν έκτειχίσαι το χωρίον. καὶ έγχειρήσαντες εἰργάζοντο, σιδήρια μέν λιθουργά ούκ έχοντες, λογάδην δε φέροντες λίθους, καὶ ξυνετίθεσαν ώς έκαστόν τι ξυμβαίνοι καὶ τὸν πηλον, εί που δέοι χρησθαι, άγγείων απορία έπὶ τοῦ νώτου ἔφερον, έγκεκυφότες τε ώς μάλιστα μέλλοι επιμένειν, καὶ τὸ χείρε ές τουπίσω ξυμπλέκοντες, δπως μη αποπίπτοι. 6. παντί τε τρόπφ ηπείγοντο φθηναι τους Λακεδαιμονίους τὰ ἐπιμαχώτατα έξεργασάμενοι πρίν έπιβυηθήσαι το γιιρ πλέον τοῦ χωρίου αὐτὸ καρτερον ὑπηρχε, καὶ οὐδὲν ἔδει τείχους. οί δε εορτήν τινα έτυχον άγοντες, καὶ ἄμα πυνθανόμενοι εν ολιγωρία εποιούντο, ώς όταν εξελθωσιν ή ούχ ύπομενοῦντας σφας ἡ ραδίως ληψόμενοι βία καί τι καὶ αὐτοὺς ο στρατός έτι έν ταις 'Αθήναις ων επέσχεν. τειχίσαντες δε οί 'Αθηναίοι τοῦ χωρίου τὰ πρὸς ήπειρον καὶ ἃ μάλιστα έδει εν ημέραις εξ, τον μεν Δημοσθένην μετά νεών πέντε αὐτοῦ φύλακα καταλείπουσιν, ταῖς δὲ πλείοσι ναυσὶ τὸν ἐς την Κέρκυραν πλούν και Σικελίαν ηπείγοντο. 7. οι δ' έν τη Αττική όντες Πελοποννήσιοι, ως επύθοντο της Πύλου κατειλημμένης, ανεχώρουν κατά τάχος επ' οίκου, νομίζοντες μεν οί Λακεδαιμόνιοι καὶ Αγις ὁ βασιλευς οἰκεῖον σφίσι τὸ

περὶ τὴν Πύλον · ἄμα δὲ πρῷ ἐσβαλόντες, καὶ τοῦ σίτου ἔτι χλωροῦ ὅντος, ἐσπάνιζον τροφῆς τοῖς πολλοῖς, χειμών τε ἐπιγενόμενος μείζων παρὰ τὴν καθεστηκυῖαν ὥραν ἐπίεσε τὸ στράτευμα. ὥστε πολλαχόθεν ξυνέβη ἀναχωρῆσαί τε θᾶσσον αὐτοὺς καὶ βραχυτάτην γενέσθαι τὴν ἐσβολὴν ταύτην · ἡμέρας γὰρ πεντεκαίδεκα ἔμειναν ἐν τῆ ᾿Αττικῆ.

8. Αναγωρησάντων δε των έκ της Αττικής Πελοποννησίων, οἱ Σπαρτιαται αὐτοὶ μὲν καὶ οἱ ἐγγύτατα τῶν περιοίκων εύθυς έβοήθουν έπὶ τὴν Πύλον, τῶν δὲ ἄλλων Λακεδαιμονίων βραδυτέρα εγίγνετο ή εφοδος, άρτι άφιγμένων ἀφ' έτέρας στρατιάς. περιήγγελλον δε καὶ κατά την Πελοπόνυησον βοηθείν ὅτι τάχιστα ἐπὶ Πύλον, καὶ ἐπὶ τας έν τη Κερκύρα ναθς σφων τας έξηκοντα έπεμψαν, αξ ύπερενεγθείσαι τον Λευκαδίων ισθμον, και λαθούσαι τὰς έν Ζακύνθω 'Αττικάς ναῦς, ἀφικνοῦνται ἐπὶ Πύλον παρῆν δὲ ήδη καὶ ὁ πεζὸς στρατός. Δημοσθένης δὲ, προσπλεόντων έτι των Πελοποννησίων, ύπεκπέμπει φθάσας δύο ναῦς άγγείλαι Εύρυμέδοντι καὶ τοίς έν ταίς ναυσίν έν Ζακύνθο 'Αθηναίοις παρείναι, ώς του χωρίου κινδυνεύοντος. και αί μεν νήες κατά τάχος έπλεον κατά τὰ ἐπεσταλμένα ύπο Δημοσθένους • 9. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι παρεσκευάζοντο ώς τῶ τειχίσματι προσβαλοῦντες κατά τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ελπίζοντες ραδίως αιρήσειν οικοδόμημα δια ταγέων είργασμένου, καὶ ἀνθρώπων ολίγων ἐνόντων. προσδεχόμενοι δε καὶ τὴν ἀπὸ Ζακύνθου τῶν Αττικῶν νεῶν βοήθειαν, έν νῷ εἶχον, ἢν ἄρα μὴ πρότερον ἔλωσι, καὶ τοὺς έσπλους τοῦ λιμένος ἐμφράξαι, ὅπως μὴ ἢ τοῖς ᾿Αθηναίοις έφορμίσασθαι ές αὐτόν. 10. ή γὰρ νῆσος ή Σφακτηρία καλουμένη τόν τε λιμένα, παρατείνουσα καὶ έγγυς έπικειμένη, έχυρον ποιεί καὶ τοὺς ἔσπλους στενοὺς, τῆ μεν δυοίν

νεοίν διάπλουν κατὰ τὸ τείχισμα τῶν ᾿Αθηναίων καὶ τὴν Πύλον, τῆ δὲ πρὸς τὴν ἄλλην ἤπειρον ὀκτὰ ἡ ἐννέα · ὑλώδης τε καὶ ἀτριβὴς πᾶσα ὑπ᾽ ἐρημίας ἦν, καὶ μέγεθος περὶ πεντεκαίδεκα σταδίους μάλιστα. τοὺς μὲν οὖν ἔσπλους ταῖς ναυσὶν ἀντιπρώροις βύζην κλήσειν ἔμελλον · τὴν δὲ νῆσον ταύτην φοβούμενοι μὴ ἐξ αὐτῆς τὸν πόλεμον σφίσι ποιῶνται, ὁπλίτας διεβίβασαν ἐς αὐτὴν καὶ παρὰ τὴν ἤπειρον ἄλλους ἔταξαν.

- 11. Δημοσθένης δε, όρων τους Λακεδαιμονίους μέλλοντας προσβάλλειν ναυσί τε άμα καὶ πεζώ, παρεσκευάζετο καὶ αὐτὸς, καὶ τὰς τριήρεις αίπερ ήσαν αὐτῷ ἀπὸ τῶν καταλειφθεισῶν ἀνασπάσας ὑπὸ τὸ τείχισμα προσεσταύρωσεν, καὶ τοὺς ναύτας έξ αὐτῶν ὅπλισεν ἀσπίσι τε φαύλαις καὶ οἰσυτναις ταῖς πολλαῖς οὐ γὰρ ην ὅπλα ἐν χωρίω έρήμω πορίσασθαι, άλλα και ταῦτα έκ ληστρικής Μεσσηνίων τριακοντόρου καὶ κέλητος έλαβον, οὶ ἔτυχον παραγενόμενοι. 19. όπλιταί τε των Μεσσηνίων τούτων ώς τεσσαράκοντα έγενοντο, οίς έχρητο μετα των άλλων. τους μεν ούν πολλους των τε αόπλων και ώπλισμένων έπι τὰ τετειχισμένα μάλιστα καὶ έχυρὰ τοῦ χωρίου πρὸς τὴν ήπειρου έταξε, προειπων αμύνασθαι τον πεζον, ην προσβάλλη · αὐτὸς δὲ, ἀπολεξάμενος ἐκ πάντων ἐξήκοντα ὁπλίτας καὶ τοξότας ολίγους, έχώρει έξω τοῦ τείχους έπὶ τὴν θάλασσαν, ή μάλιστα εκείνους προσεδέχετο πειράσειν αποβαίνειν.
- 13. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἄραντες, τῷ τε κατὰ γῆν στρατῷ προσέβαλλον τῷ τειχίσματι καὶ ταῖς ναυσὶν ἄμα, οὕσαις τεσσαράκοντα καὶ τρισίν · ναύαρχος δὲ αὐτῶν ἐπέπλει Θρασυμηλίδας ὁ Κρατησικλέους, Σπαρτιάτης ·
  προσέβαλλε δὲ ἦπερ ὁ Δημοσθένης προσεδέχετο. καὶ οἱ
  μὲν ᾿Αθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν, ἔκ τε γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης,

ημύνοντο · οί δε κατ' ολίγας ναθς διελόμενοι, διότι οθκ ην πλείοσι προσσχείν, καὶ αναπαύοντες εν τφ μέρει, τοὺς επίπλους εποιούντο, προθυμία τε πάση χρώμενοι καὶ παρακελευσμώ, εί πως ωσάμενοι έλοιεν το τείγισμα. 14. πάντων δε φανερώτατος Βρασίδας εγένετο. τριηραρχων γάρ, καὶ όρων τοῦ χωρίου χαλεποῦ όντος τοὺς τριηρώργους καὶ κυβερνήτας, εί πη καὶ δοκοίη δυνατον είναι σχείν, αποκνούντας καὶ φυλασσομένους των νεών μη ξυντρίψωσιν, εβόα λέγων ώς οὐκ εἰκὸς εἶη, ξύλων φειδομένους, τους πολεμίους εν τη χώρα περιιδείν τείχος πεποιημένους, άλλα τώς τε σφετέρας ναθς βιαζομένους την απόβασιν καταγνύναι εκέλευεν, καὶ τοὺς ξυμμάχους μὴ ἀποκνήσαι αντί μεγάλων εύεργεσιών τας ναθς τοίς Λακεδαιμονίοις έν τῶ παρόντι ἐπιδοῦναι, ὀκείλαντας δὲ καὶ παντὶ τρόπω άποβάντας, των τε άνδρων καὶ του χωρίου κρατήσαι. 15. καὶ ὁ μὲν τούς τε ἄλλους τοιαῦτα ἐπέσπερχεν, καὶ τὸν έαυτοῦ κυβερνήτην ἀναγκάσας ὀκείλαι τὴν ναῦν, ἐχώρει ἐπὶ την αποβάθραν και πειρώμενος αποβαίνειν, ανεκόπη υπο τῶν 'Αθηναίων, καὶ τραυματισθεὶς πολλὰ ἐλειποψύχησέ τε καὶ πεσόντος αὐτοῦ ές τὴν παρεξειρεσίαν ἡ ἀσπὶς περιερρύη ές την θάλασσαν, καὶ έξενεχθείσης αὐτης ές την γην, οί 'Αθηναΐοι ἀνελόμενοι ὕστερον πρὸς τὸ τροπαΐον έχρήσαντο δ έστησαν της προσβολής ταύτης. οί δ' άλλοι προύθυμοῦντο μεν, ἀδύνατοι δ' ἦσαν ἀποβῆναι, τῶν τε χωρίων χαλεπότητι καὶ τῶν Αθηναίων μενόντων καὶ οὐδεν ύποχωρούντων. 16. ές τοῦτό τε περιέστη ή τύχη, ώστε ' Αθηναίους μεν έκ γης τε και ταύτης Λακωνικής αμύνεσθαι έκείνους έπιπλέοντας, Λακεδαιμονίους δε έκ νεών τε καὶ ές την έαυτων πολεμίαν οθσαν έπ' 'Αθηναίους αποβαίνειν. έπι πολύ γὰρ ἐποίει τῆς δόξης ἐν τῷ τότε, τοῖς μὲν ἡπειρώταις μάλιστα είναι καὶ τὰ πεζὰ κρατίστοις, τοῖς δὲ θαλασσίοις τε καὶ ταῖς ναυσὶ πλεῖστον προέχειν.

17. Ταύτην μεν οὖν την ήμέραν καὶ της ύστεραίας μέρος τι προσβολάς ποιησάμενοι επέπαυντο καὶ τῆ τρίτη έπὶ ξύλα ές μηχανάς παρέπεμψαν των νεων τινας ές 'Ασίνην, έλπίζοντες το κατά τον λιμένα τείχος ύψος μέν έχειν, αποβάσεως δε μάλιστα ούσης έλειν μηχαναίς. έν τούτω δε αί έκ της Ζακύνθου νηες των 'Αθηναίων παραγίγνονται πεντήκοντα · προσεβοήθησαν γάρ τῶν τε φρουρίδων τινές αὐτοῖς των έκ Ναυπάκτου καὶ Χῖαι τέσσαρες. ώς δὲ εἶδον τήν τε ήπειρον ὁπλιτῶν περίπλεων τήν τε νησον, έν τε τῷ λιμένι οὖσας τὰς ναῦς καὶ οὐκ ἐκπλεούσας, απορήσαντες όπη καθορμίσωνται, τότε μεν ες Πρωτην την νησον, η ού πολύ απέχει, έρημος ούσα, έπλευσαν καὶ ηὐλίσαντο, τῆ δ' ύστεραία παρασκευασάμενοι ώς ἐπὶ ναυμαχίαν ανήγοντο, ην μεν αντεκπλείν έθέλωσι σφίσιν ές την εύρυχωρίαν, εί δε μη, ώς αύτοι έπεσπλευσούμενοι. καὶ οἱ μὲν οὖτε ἀντανήγοντο, οὖτε ἃ διενοήθησαν, φράξαι τους έσπλους, έτυχον ποιήσαντες, ήσυχάζοντες δ' έν τη γη τάς τε ναυς ἐπλήρουν και παρεσκευάζοντο, ην ἐσπλέη τις, ώς εν τῷ λιμένι ὅντι οὐ σμικρῷ ναυμαχήσοντες. 18. οι δ' 'Αθηναίοι γνόντες καθ' έκατερον τον έσπλουν ώρμησαν έπ' αὐτοὺς, καὶ τὰς μὲν πλείους καὶ μετεώρους ήδη των νεων καὶ ἀντιπρώρους προσπεσόντες ές φυγήν κατέστησαν, καὶ ἐπιδιώκοντες ώς διὰ βραχέος ἔτρωσαν μεν πολλάς, πέντε δ' έλαβον καὶ μίαν τούτων αὐτοῖς ἀνδράσιν ταις δε λοιπαις έν τη γη καταπεφευγυίαις ένέβαλλου. αί δὲ καὶ πληρούμεναι ἔτι πρὶν ἀνάγεσθαι ἐκόπτοντο. καί τινας καὶ ἀναδούμενοι κενὰς είλκον, τῶν ἀνδρῶν ές φυγην ώρμημένων. 19. α όρωντες οι Λακεδαιμόνιοι καί περιαλγούντες τῷ πάθει, ὅτι περ αὐτῶν οἱ ἄνδρες ἀπελαμβάνοντο έν τη νήσφ, παρεβοήθουν, καὶ ἐπεσβαίνοντες ές την θάλασσαν ξύν τοις δπλοις άνθειλκον επιλαμβανόμενοι

τών νεών καὶ ἐν τούτφ κεκωλύσθαι ἐδόκει ἔκαστος ῷ μή τινι καὶ αὐτὸς ἔργφ παρήν. ἐγένετό τε ὁ θόρυβος μέγας, καὶ ἀντηλλαγμένος τοῦ ἐκατέρων τρόπου, περὶ τὰς ναῦς. οἴ τε γὰρ Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ προθυμίας καὶ ἐκπλήξεως, ώς εἰπεῖν, ἄλλο οὐδὲν ἡ ἐκ γῆς ἐναυμάχουν · οἴ τε ᾿Αθηναῖοι κρατοῦντες, καὶ βουλόμενοι τῆ παρούση τύχη ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐπεξελθεῖν, ἀπὸ νεῶν ἐπεζομάχουν. πολύν τε πόνον παρασχόντες ἀλλήλοις καὶ τραυματίσαντες, διεκρίθησαν, καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰς κενὰς ναῦς πλην τῶν τὸ πρῶτον ληφθεισῶν διέσωσαν. καταστάντες δὲ ἐκάτεροι ἐς τὸ στρατόπεδον, οἱ μὲν τροπαῖόν τε ἔστησαν καὶ νεκροὺς ἀπέδοσαν καὶ ναυαγίων ἐκράτησαν, καὶ τὴν νῆσον εὐθὺς περιέπλεον, καὶ ἐν φυλακῆ εἶχον ὡς τῶν ἀνδρῶν ἀπειλημμένων · οἱ δ᾽ ἐν τῆ ἡπείρφ Πελοπουνήσιοι καὶ ἀπὸ πάντων ἤδη βεβοηθηκότες ἔμενον κατὰ χώραν ἐπὶ τῆ Πύλφ.

20. Ές δὲ τὴν Σπάρτην ώς ἠγγέλθη τὰ γεγενημένα περί Πύλον, έδοξεν αὐτοῖς, ώς ἐπὶ ξυμφορά μεγάλη, τὰ τέλη καταβώντας ές το στρατόπεδον βουλεύειν, παραγρήμα όρωντας, ο τι αν δοκή. και ώς είδον αδύνατον ον τιμωρείν τοίς ανδράσι, καὶ κινδυνεύειν οὐκ εβούλοντο ἡ ὑπὸ λιμού τι παθείν αὐτοὺς ἡ ὑπὸ πλήθους βιασθέντας κρατηθήναι, έδοξεν αὐτοῖς, πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῶν 'Αθηναίων, ην έθέλωσι, σπονδάς ποιησαμένους τὰ περὶ Πύλον, ἀποστείλαι ές τὰς 'Αθήνας πρέσβεις περί ξυμβάσεως, καὶ τους άνδρας ώς τάχιστα πειρασθαι κομίσασθαι. 21. δεξαμένων δε των στρατηγών του λόγον, εγίγνοντο σπονδαί τοιαίδε. Λακεδαιμονίους μεν τας ναθς εν αίς εναυμάχησαν καὶ τὰς ἐν τῆ Λακωνική πάσας, ὅσαι ήσαν μακραὶ, παραδούναι κομίσαντας ές Πύλον 'Αθηναίοις, καὶ ὅπλα μη ἐπιφέρειν τῷ τειχίσματι μήτε κατὰ γῆν μήτε κατὰ θάλασσαν, 'Αθηναίους δε τοις εν τη νήσφ ανδράσι σίτον εαν τους εν

τη ηπείρφ Λακεδαιμονίους έκπεμπειν τακτον καὶ μεμαγμένου, δύο χοίνικας έκάστω Αττικάς άλφίτων καὶ δύο κοτύλας οίνου καὶ κρέας, θεράποντι δὲ τούτων ἡμίσεα, ταῦτα δε όρωντων των 'Αθηναίων, έσπεμπειν, και πλοίον μηδεν έσπλείν λάθρα · φυλάσσειν δε καὶ την νησον 'Αθηναίους μηδεν ήσσον, όσα μη ἀποβαίνοντας, καὶ ὅπλα μη ἐπιφέρειν τῷ Πελοποννησίων στρατῷ μήτε κατὰ γῆν μήτε κατὰ θάλασσαν. 22. δ τι δ' αν τούτων παραβαίνωσιν έκάτεροι καὶ ότιοῦν, τότε λελύσθαι τὰς σπονδάς. ἐσπεῖσθαι δὲ αύτας μέχρι οδ ἐπανέλθωσιν οἱ ἐκ τῶν ᾿Αθηνῶν Λακεδαιμονίων πρέσβεις · ἀποστείλαι δὲ αὐτοὺς τριήρει 'Αθηναίους καὶ πάλιν κομίσαι, ελθόντων δε, τάς τε σπονδάς λελύσθαι ταύτας, καὶ τὰς ναῦς ἀποδοῦναι 'Αθηναίους ὁμοίας οίασπερ αν παραλάβωσιν. αι μεν σπονδαι έπι τούτοις εγένοντο, καὶ αἱ νῆες παρεδόθησαν οὖσαι περὶ ἐξήκοντα, καὶ οί πρέσβεις ἀπεστάλησαν. . . .

τι μάλλον σπονδών, - κομίσασθαι τους ἄνδρας, καὶ σπονδας ποιήσασθαι όπόσον αν δοκή χρόνον αμφοτέροις. 25. οί δε προς μεν την απόκρισιν ουδεν αντείπον, ξυνέδρους δε σφίσιν εκέλευον ελέσθαι, οίτινες λέγοντες καὶ ακούοντες περί έκάστου ξυμβήσονται κατά ήσυχίαν ο τι αν πείθωσιν άλλήλους. Κλέων δε ένταῦθα δη πολύς ενέκειτο, λέγων γιγνώσκειν μεν καὶ πρότερον οὐδεν εν νῷ έχοντας δίκαιον αὐτοὺς, σαφες δ' είναι καὶ νῦν, οἴτινες τῷ μεν πλήθει οὐδεν εθέλουσιν είπειν, ολίγοις δε ανδράσι ξύνεδροι βούλονται γίγνεσθαι· άλλὰ εἶ τι ὑγιὲς διανοοῦνται, λέγειν εκέλευσεν απασιν. όρωντες δε οι Λακεδαιμόνιοι ούτε σφίσιν οδόν τε δυ έν πλήθει είπειν, εί τι και ύπο της ξυμφορας εδόκει αὐτοῖς ξυγχωρείν, μη ές τοὺς ξυμμάχους διαβληθωσιν εἰπόντες καὶ οὐ τυχόντες, οὖτε τοὺς 'Αθηναίους έπι μετρίοις ποιήσοντας α προυκαλούντο, ανεχώρησαν έκ τῶν 'Αθηνῶν ἄπρακτοι. 26. ἀφικομένων δὲ αὐτῶν, διελύουτο εὐθὺς αἱ σπονδαὶ αἱ περὶ Πύλον, καὶ τὰς ναῦς οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπήτουν, καθάπερ ξυνέκειτο · οἱ δ' 'Αθηναίοι έγκλήματα έχοντες - έπιδρομήν τε τώ τειχίσματι παράσπονδον καὶ ἄλλα οὐκ ἀξιόλογα δοκοῦντα είναι — οὐκ απεδίδοσαν, ισχυριζόμενοι ότι δη είρητο, εαν και ότιουν παραβαθή, λελύσθαι τὰς σπονδάς. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι αντέλεγον τε καὶ, αδίκημα ἐπικαλέσαντες τὸ τῶν νεῶν, άπελθόντες ές πόλεμον καθίσταντο. 27. καὶ τὰ περὶ Πύλον ὑπ' ἀμφοτέρων κατὰ κράτος ἐπολεμεῖτο, 'Αθηναῖοι μεν δυοίν νεοίν έναντίαιν αεί την νησον περιπλέοντες της ήμέρας, - της δε νυκτός καὶ ἄπασαι περιώρμουν, πλην τὰ προς το πέλαγος, όπότε ἄνεμος είη καὶ έκ των Αθηνών αὐτοῖς εἴκοσι νῆες ἀφίκοντο ἐς τὴν φυλακὴν, ώστε αἱ πᾶσαι έβδομήκοντα έγένοντο, - Πελοποννήσιοι δὲ έν τῆ ἡπείρω στρατοπεδευόμενοι καὶ προσβολάς ποιούμενοι τῷ τείχει,

σκοπούντες καιρον εί τις παραπέσοι ώστε τους ανδρας σωσαι.

28. Έν δὲ τῆ Πύλφ ἔτι ἐπολιόρκουν τοὺς ἐν τῆ νήσφ Λακεδαιμονίους οἱ 'Αθηναίοι, καὶ τὸ ἐν τῆ ἡπείρω στρατόπεδον των Πελοποννησίων κατά χώραν έμενεν, επίπονος δ' ην τοις 'Αθηναίοις ή φυλακή σίτου τε απορία καὶ ὕδατος οὐ γὰρ ἦν κρήνη ὅτι μὴ μία ἐν αὐτῆ τῆ ἀκροπόλει της Πύλου, καὶ αυτη οὐ μεγάλη, άλλὰ διαμώμενοι τὸν κάχληκα οἱ πλείστοι ἐπὶ τῆ θαλάσση ἔπινον οἱον εἰκὸς ύδωρ. στενοχωρία τε έν ολίγω στρατοπεδευομένοις έγίγνετο καὶ τῶν νεῶν οὐκ ἐγουσῶν ὅρμον, αἱ μὲν σῖτον ἐν τῆ γη ήρουντο κατά μέρος, αί δὲ μετέωροι ώρμουν. 29. άθυμίαν τε πλείστην ο χρόνος παρείχε παρά λόγον ἐπιγιγνόμενος, οθς Φοντο ήμερων ολίγων έκπολιορκήσειν, έν νήσφ τε ἐρήμη καὶ ὕδατι άλμυρῷ χρωμένους. αἴτιον δὲ ἢν οἱ Λακεδαιμόνιοι, προειπόντες ές την νήσον εσάγειν σίτόν τε τον βουλόμενον άληλεσμένον και οίνον και εί τι άλλο βρώμα, οἶον αν ἐς πολιορκίαν ξυμφέρη, τάξαντες ἀργυρίου πολλού, καὶ τῶν Είλώτων τῷ ἐσαγαγόντι ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι. καὶ ἐσῆγον ἄλλοι τε παρακινδυνεύοντες καὶ μάλιστα οἱ Είλωτες, ἀπαίροντες ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου όπόθεν τύχοιεν, καὶ καταπλέοντες έτι νυκτὸς ές τὰ πρὸς τὸ πέλαγος τῆς νήσου. 30. μάλιστα δὲ ἐτήρουν ἀνέμω καταφέρεσθαι · ράον γάρ την φυλακήν των τριήρων έλάνθανον, όπότε πνεῦμα ἐκ πόντου εἶη · ἄπορον γὰρ ἐγίγνετο περιορμείν, τοίς δε άφειδης ό κατάπλους καθεστήκει. έπώκελλον γαρ τα πλοία τετιμημένα χρημάτων, και οί όπλίται περί τὰς κατάρσεις της νήσου έφύλασσον. ὅσοι δε γαλήνη κινδυνεύσειαν ήλίσκοντο. εσένεον δε καὶ κατά τον λιμένα κολυμβηταὶ υφυδροι, καλωδίω εν ἀσκοίς εφέλκοντες μήκωνα μεμελιτωμένην και λίνου σπέρμα κεκομ

μένον · ὧν τὸ πρῶτον λανθανόντων, φυλακαὶ ὕστερον ἐγένοντο · παντί τε τρόπω ἐκάτεροι ἐτεχνῶντο, οἱ μὲν ἐσπέμπειν τὰ σιτία, οἱ δὲ μὴ λανθάνειν σφᾶς.

- 81. Έν δὲ ταις 'Αθήναις πυνθανόμενοι περὶ τῆς στρατιας, ότι ταλαιπωρείται καὶ σίτος τοίς έν τῆ νήσφ ότι έσπλει, ηπόρουν και έδεδοίκεσαν μη σφών χειμών την φυλακὴν ἐπιλάβοι. πάντων δὲ ἐφοβοῦντο μάλιστα τοὺς Λακεδαιμονίους, ότι έχοντας τι ισχυρον αυτούς ενόμιζον οὐκέτι σφίσιν ἐπικηρυκεύεσθαι · καὶ μετεμέλοντο τὰς σπουδας οὐ δεξάμενοι. 32. Κλέων δε, γνους αὐτῶν τὴν ές αυτον υποψίαν περί της κωλύμης της ξυμβάσεως, οὐ τάληθη έφη λέγειν τους εξαγγέλλοντας. παραινούντων δὲ τῶν ἀφιγμένων, εἰ μὴ σφίσι πιστεύουσι, κατασκόπους τινας πέμψαι, ήρεθη κατάσκοπος αυτός μετά Θεογένους ύπο 'Αθηναίων καὶ γνούς ὅτι ἀναγκασθήσεται ἡ ταὐτὰ λέγειν οίς διέβαλλεν ή τάναντία είπων ψευδής φανήσεσθαι, παρήνει τοις 'Αθηναίοις, όρων αὐτοὺς καὶ ώρμημένους τι το πλέον τη γνώμη στρατεύειν, ώς χρη κατασκόπους μεν μη πέμπειν μηδε διαμέλλειν καιρον παριέντας, εὶ δὲ δοκεῖ αὐτοῖς ἀληθη εἶναι τὰ ἀγγελλόμενα, πλεῖν ἐπὶ τους ανδρας. και ές Νικίαν τον Νικηρώτου στρατηγου οντα ἀπεσήμαινεν, έχθρος ῶν καὶ ἐπιτιμῶν, ῥάδιον είναι παρασκευή, εὶ ἄνδρες εἶεν οἱ στρατηγοὶ, πλεύσαντας λαβείν τους έν τη νήσφ, και αυτός γ' αν, ει ήρχεν, ποιήσαι τοῦτο.
- 33. 'Ο δὲ Νικίας, τῶν τε 'Αθηναίων τι ὑποθορυβησάντων ἐς τὸν Κλέωνα, ὅ τι οὐ καὶ νῦν πλέει εἰ ῥάδιόν γε αὐτῷ φαίνεται, καὶ ἄμα ὁρῶν αὐτὸν ἐπιτιμῶντα, ἐκέλευεν ἡντινα βούλεται δύναμιν λαβόντα τὸ ἐπὶ σφᾶς εἶναι ἐπιχειρεῖν. ὁ δὲ τὸ μὲν πρώτον, οἰόμενος αὐτὸν λόγῷ μόνον ἀφιέναι, ἐτοῖμος ἦν · γνοὺς δὲ τῷ ὅντι παραδωσείοντα, ἀνε-

χώρει, καὶ οὐκ ἔφη αὐτὸς άλλ' ἐκείνον στρατηγείν, δεδιώς ήδη, καὶ οὐ κᾶν οἰόμενός οἱ αὐτὸν τολμησαι ὑποχωρησαι. αὐθις δὲ ὁ Νικίας ἐκέλευε, καὶ ἐξίστατο τῆς ἐπὶ Πύλφ άρχης, καὶ μάρτυρας τους 'Αθηναίους εποιείτο. 34. οί δε, οίον όχλος φιλεί ποιείν, όσφ μάλλον ό Κλέων ύπέφευγε τον πλούν καὶ εξανεχώρει τὰ εἰρημένα, τόσφ ἐπεκελεύοντο τῷ Νικία παραδιδόναι τὴν ἀρχὴν, καὶ ἐκείνω ἐπεβόων πλείν. ωστε ούκ έχων όπως των είρημένων έτι έξαπαλλαγή, ὑφίσταται τὸν πλοῦν, καὶ παρελθών οὖτε φοβεῖσθαι έφη Λακεδαιμονίους, πλεύσεσθαί τε λαβών έκ μεν της πόλεως οὐδένα, Λημνίους δὲ καὶ Ἰμβρίους τοὺς παρόντας, καὶ πελταστὰς οι ήσαν έκ τε Αίνου βεβοηθηκότες, καὶ άλλοθεν τοξότας τετρακοσίους · ταῦτα δὲ ἔχων, ἔφη, πρὸς τοις έν Πύλφ στρατιώταις, έντος ήμερων είκοσιν η άξειν Λακεδαιμονίους ζώντας η αυτού αποκτενείν. τοίς δε 'Αθηναίοις ένέπεσε μέν τι καὶ γέλωτος τῆ κουφολογία αὐτοῦ. ασμένοις δ' όμως εγίγνετο τοις σώφροσι των ανθρώπων, λογιζομένοις δυοίν ἀγαθοίν τοῦ ἐτέρου τεύξεσθαι, ἡ Κλέωνος ἀπαλλαγήσεσθαι (δ μαλλον ἤλπιζον), ἡ σφαλείσι γνώμης Λακεδαιμονίους σφίσι χειρώσασθαι.

35. Καὶ πάντα διαπραξάμενος ἐν τῆ ἐκκλησία, καὶ ψηφισαμένων ᾿Αθηναίων αὐτῷ τὸν πλοῦν, τῶν τε ἐν Πύλῳ στρατηγῶν ἔνα προσελόμενος, Δημοσθένην, τὴν ἀναγωγὴν διὰ τάχους ἐποιεῖτο. τὸν δὲ Δημοσθένην προσέλαβε πυνθανόμενος τὴν ἀπόβασιν αὐτὸν ἐς τὴν νῆσον διανοεῖσθαι. οἱ γὰρ στρατιῶται, κακοπαθοῦντες τοῦ χωρίου τῆ ἀπορία, καὶ μᾶλλον πολιορκούμενοι ἡ πολιορκοῦντες, ὅρμηντο διακινδυνεῦσαι. καὶ αὐτῷ ἔτι ῥώμην καὶ ἡ νῆσος ἐμπρησθεῖσα παρέσχεν. πρότερον μὲν γὰρ αὐτῆς οὔσης ὑλώδους ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἀτριβοῦς διὰ τὴν ἀεὶ ἐρημίαν, ἐφοβεῖτο, καὶ πρὸς τῶν πολεμίων τοῦτο ἐνόμιζε μᾶλλον εἶναι · πολλῷ

γὰρ ἄν στρατοπέδω ἀποβάντι ἐξ ἀφανοῦς χωρίου προσβάλλοντας αὐτοὺς βλάπτειν. 36. τῶν δὲ στρατιωτῶν
ἀναγκασθέντων διὰ τὴν στενοχωρίαν τῆς νήσου τοῖς ἐσχάτοις προσίσχοντας ἀριστοποιεῖσθαι διὰ προφυλακῆς, καὶ
ἐμπρήσαντός τινος κατὰ μικρὸν τῆς ὕλης ἄκοντος, [καὶ]
ἀπὸ τούτου πνεύματος ἐπιγενομένου τὸ πολὺ αὐτῆς ἔλαθε
κατακαυθέν. οὕτω δὴ τούς τε Λακεδαιμονίους μᾶλλον
κατιδῶν πλείους ὅντας (ὑπονοῶν πρότερον ἐλάσσοσι τὸν
σῖτον αὐτοὺς ἐσπέμπειν) τήν τε νῆσον εὐαποβατωτέραν οὐσαν, τότε — ὡς ἐπ' ἀξιόχρεων τοὺς ᾿Λθηναίους μᾶλλον
σπουδὴν ποιεῖσθαι — τὴν ἐπιχείρησιν παρεσκευάζετο,
στρατιών τε μεταπέμπων ἐκ τῶν ἐγγὺς ξυμβάχων, καὶ τὰ
ἄλλα ἑτοιμάζων.

37. Κλέων δε, εκείνω τε προπέμψας άγγελον ώς ήξων, καὶ έχων στρατιὰν ην ήτήσατο, ἀφικνείται ές Πύλον. καὶ αμα γενόμενοι πέμπουσι πρώτον ές το έν τη ήπείρω στρατόπεδον κήρυκα, προκαλούμενοι εί βούλοιντο άνευ κινδύνου τους έν τη νήσω ανδρας σφίσι τα τε όπλα και σφας αυτους κελεύειν παραδούναι, έφ' ώ φυλακή τη μετρία τηρήσονται, έως άν τι περί τοῦ πλέονος ξυμβαθή. οὐ προσδεξαμένων δε αὐτῶν, μίαν μεν ἡμέραν ἐπέσχον, τῆ δ' ὑστεραία άνηγάγοντο μεν νυκτός, επ' ολίγας ναῦς τοὺς όπλίτας πάντας ἐπιβιβάσαντες, πρὸ δὲ τῆς ἔω ὀλίγον ἀπέβαινον τῆς νήσου έκατέρωθεν, έκ τε τοῦ πελάγους καὶ πρὸς τοῦ λιμένος, ὀκτακόσιοι μάλιστα ὄντες ὁπλίται, καὶ ἐχώρουν δρόμφ έπὶ τὸ πρώτον φυλακτήριον τῆς νήσου. 38. ὧδε γὰρ διετετάχατο · ἐν ταύτη μὲν τῆ πρώτη φυλακῆ ὡς τριάκοντα ήσαν όπλίται, μέσον δε καὶ όμαλώτατόν τε καὶ περὶ τὸ ύδωρ οἱ πλείστοι αὐτῶν καὶ Ἐπιτάδας ὁ ἄρχων εἶχεν, μέρος δέ τι οὐ πολὰ αὐτὸ τοὖσχατον ἐφύλασσε τῆς νήσου τὸ πρὸς την Πύλον, ὁ ην ἔκ τε θαλάσσης ἀπόκρημνον καὶ

έκ της γης ηκιστα επίμαχον· καὶ γάρ τι καὶ ἔρυμα αὐτόθι ην παλαιὸν λίθων λογάδην πεποιημένον, δ ἐνόμιζον σφίσιν ἀφέλιμον ἂν εἶναι, εἰ καταλαμβάνοι ἀναχώρησις βιαιοτέρα.

39. Οὕτω μεν τεταγμένοι ήσαν. οί δε 'Αθηναίοι τοὺς μεν πρώτους φύλακας, οίς επέδραμον, εύθυς διαφθείρουσιν έν τε ταίς εύναις έτι, αναλαμβάνοντας τὰ ὅπλα, καὶ λαθόντες την απόβασιν, οἰομένων αὐτῶν τὰς ναῦς κατὰ τὸ έθος ες έφορμον της νυκτός πλείν. άμα δε έφ γιγνομένη καὶ ὁ ἄλλος στρατος ἀπέβαινου, ἐκ μὲν νεῶν έβδομήκοντα και ολίγφ πλειόνων πάντες πλην θαλαμίων, ώς εκαστοι έσκευασμένοι, τοξόται τε όκτακόσιοι καὶ πελτασταὶ οὐκ έλάσσους τούτων, Μεσσηνίων τε οι βεβοηθηκότες, καὶ άλλοι όσοι περὶ Πύλον κατείχον πάντες πλην των ἐπὶ τοῦ τείχους φυλάκων. 40. Δημοσθένους δε τάξαντος διέστησαν κατὰ διακοσίους τε καὶ πλείους, ἔστι δ' ἢ ἐλάσσους, των χωρίων τὰ μετεωρότατα λαβόντες, ὅπως ὅτι πλείστη απορία ή τοις πολεμίοις πανταχόθεν κεκυκλωμένοις, καὶ μη έχωσι προς ο τι αντιτάξωνται, άλλ' αμφίβολοι γίγνωνται τῶ πλήθει, εἰ μεν τοῖς πρόσθεν ἐπίοιεν, ὑπὸ τῶν κατόπιν βαλλόμενοι, εί δε τοις πλαγίοις, ύπο των έκατέρωθεν παρατεταγμένων. 41. τοιαύτη μέν γνώμη ὁ Δημοσθένης τό τε πρώτον την απόβασιν επενόει καὶ έν τφ έργφ έταξεν οί δε περί του Επιτάδαν, καὶ ὅπερ ἢν πλείστον των εν τη νήσφ, ως είδον τό τε πρώτον φυλακτήριον διεφθαρμένον, καὶ στρατον σφίσιν ἐπιόντα, ξυνετάξαντο καὶ τοις όπλίταις των Αθηναίων επήεσαν, βουλόμενοι ές χείρας έλθειν έξ έναντίας γὰρ οῦτοι καθεστήκεσαν, έκ πλαγίου δε οί ψιλοί καὶ κατὰ νώτου. τοῖς μεν οὖν ὁπλίταις ούκ ήδυνήθησαν προσμίξαι ούδε τη σφετέρα εμπειρία χρήσασθαι· οί γὰρ ψιλοὶ έκατέρωθεν βάλλοντες είργον, καὶ

άμα ἐκείνοι οὐκ ἀντεπήεσαν ἀλλ ήσύχαζον τοὺς δὲ ψιλοὺς, ἢ μάλιστα αὐτοῖς προσθέοντες προσκέοιντο, ἔτρεπον καὶ οὶ ὑποστρέφοντες ἢμύνοντο, ἄνθρωποι κούφως τε ἐσκευασμένοι καὶ προλαμβάνοντες ῥαδίως τῆς φυγῆς, χωρίων τε χαλεπότητι καὶ ὑπὸ τῆς πρὶν ἐρημίας τραχέων ὄντων, ἐν οἰς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἢδύναντο διώκεν ὅπλα ἔχοντες.

49. Χρόνον μεν ουν τινα ολίγον ούτο προς άλλήλους ηκροβολίσαντο · των δε Λακεδαιμονίων ουκέτι οξέως έπεκθείν ή προσπίπτοιεν δυναμένων, γνόντες αὐτοὺς οἱ ψιλοὶ βραδυτέρους ήδη όντας τῷ ἀμύνασθαι, . . . καταφρονήσαντες και εμβοήσαντες άθρόοι ώρμησαν έπ' αύτους, και έβελλον λίθοις τε καὶ τοξεύμασι καὶ ἀκοντίοις, ὡς ἕκαστός τι πρόχειρον είχεν. γενομένης δὲ τής βοής ἄμα τῆ ἐπιδρομη, έκπληξίς τε ενέπεσεν ανθρώποις αίβεσι τοιαύτης μάχης, καὶ ὁ κονιορτὸς της ὕλης νεωστὶ κεκαυμένης έχώρει πολύς ἄνω, ἄπορόν τε ἦν ἰδεῖν τὸ πρὸ αύτοῦ ὑπὸ τῶν τοξευμάτων καὶ λίθων ἀπὸ πολλῶν ἀνθρώπων μετὰ τοῦ κονιορτοῦ ἄμα φερομένων. 43. τό τε ἔργον ἐνταῦθα χαλεπον τοις Λακεδαιμονίοις καθίστατο · ούτε γαρ οί πίλοι έστεγον τὰ τοξεύματα, δοράτιά τε έναποκέκλαστο βαλλομένων, είχον τε οὐδεν σφίσιν αὐτοῖς χρήσασθαι, ἀποκεκλημένοι μεν τη όψει τοῦ προοράν, ὑπὸ δὲ της μείζονος βοης τῶν πολεμίων τὰ ἐν αύτοῖς παραγγελλόμενα οὐκ ἐσακούοντες, κινδύνου τε πανταχόθεν περιεστώτος, καὶ οὐκ ἔχοντες έλπίδα καθ' ὅ τι χρη ἀμυνομένους σωθήναι.

44. Τέλος δὲ, τραυματιζομένων ἤδη πολλῶν διὰ τὸ ἀεὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἀναστρέφεσθαι, ξυγκλήσαντες ἐχώρησαν ἐς τὸ ἔσχατον ἔρυμα τῆς νήσου, ὁ οὐ πολὺ ἀπεῖχεν, καὶ τοὺς ἑαυτῶν φύλακας. ὡς δὲ ἐνέδοσαν, ἐνταῦθα ἤδη πολλῷ ἔτι πλέονι βοῆ τεθαρσηκότες οἱ ψιλοὶ ἐπέκειντο καὶ τῶν

Λακεδαιμονίων ὅσοι μὲν ὑποχωροῦντες ἐγκατελαμβάνοντο ἀπέθνησκον, οἱ δὲ πολλοὶ, διαφυγόντες ἐς τὸ ἔρυμα, μετὰ τῶν ταύτη φυλάκων ἐτάξαντο παρὰ πᾶν, ὡς ἀμυνούμενοι ἢπερ ἢν ἐπίμαχον. 45. καὶ οἱ ᾿Λθηναῖοι ἐπισπόμενοι περίοδον μὲν αὐτῶν καὶ κύκλωσιν χωρίου ἰσχύϊ οὐκ εἶχον, προσιόντες δὲ ἐξ ἐναντίας ὥσασθαι ἐπειρῶντο. καὶ χρόνον μὲν πολὺν καὶ τῆς ἡμέρας τὸ πλεῖστον ταλαιπωρούμενοι ἀμφότεροι ὑπό τε τῆς μάχης καὶ δίψους καὶ ἡλίου ἀντεῖχον, πειρώμενοι οἱ μὲν ἐξελάσασθαι ἐκ τοῦ μετεώρου, οἱ δὲ μὴ ἐνδοῦναι · ρҳον δ᾽ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἡμύναντο ἡ ἐν τῷ πρὶν, οὐκ οὕσης σφῶν τῆς κυκλώσεως ἐς τὰ πλάγια.

- 46. Ἐπειδη δὲ ἀπέραντον ην, προσελθών ὁ τῶν Μεσσηνίων στρατηγός Κλέωνι καὶ Δημοσθένει, άλλως έφη πονείν σφας εί δε βούλονται έαυτώ δούναι των τοξοτών μέρος τι και των ψιλών, περιιέναι κατά νώτου αὐτοις όδο η αν αυτος ευρη, δοκείν βιάσασθαι την εφοδον. λαβων δε ά ητήσατο, έκ του άφανους όρμήσας, ώστε μη ίδειν έκείνους, κατά τὸ ἀεὶ παρείκον τοῦ κρημνώδους της νήσου προβαίνων, καὶ ή οἱ Λακεδαιμόνιοι χωρίου ἰσχύι πιστεύσαντες ούκ εφύλασσον, χαλεπώς τε καὶ μόλις περιελθών έλαθεν. καὶ ἐπὶ τοῦ μετεώρου ἐξαπίνης ἀναφανείς κατὰ νώτου αὐτων, τους μεν τω άδοκήτω έξεπληξεν, τους δε ά προσεδέγοντο ίδόντας πολλώ μάλλον ἐπέρρωσεν. 47. καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι, βαλλόμενοί τε αμφοτέρωθεν ήδη, καὶ γιγνόμενοι έν τῷ αὐτῷ ξυμπτώματι (ὡς μικρὸν μεγάλφ εἰκάσαι) τῶ ἐν Θερμοπύλαις, — ἐκείνοί τε γὰρ τῆ ἀτραπῷ περιελθόντων των Περσων διεφθάρησαν, οδτοί τε αμφίβολοι ήδη όντες οὐκέτι ἀντείχον, άλλὰ πολλοίς τε ολίγοι μαγόμενοι καὶ ἀσθενεία σωμάτων διὰ τὴν σιτοδείαν ὑπεγώρουν, καὶ οἱ ᾿Αθηναῖοι ἐκρώτουν ἤδη τῶν ἐφόδων.
  - 48. Γνούς δε ό Κλέων καὶ ό Δημοσθένης ότι, εἰ καὶ

όποσονουν μάλλον ένδώσουσι, διαφθαρησομένους αυτούς ύπὸ τῆς σφετέρας στρατιάς, ἔπαυσαν τὴν μάχην καὶ τοὺς έαυτων απείρξαν, βουλόμενοι αγαγείν αὐτοὺς 'Αθηναίοις ζώντας, εί πως του κηρύγματος ἀκούσαντες ἐπικλασθείεν τὴ γνώμη [τὰ ὅπλα παραδοῦναι] καὶ ἡσσηθείεν τοῦ παρόντος δεινού. Εκήρυξάν τε εί βούλοιντο τὰ ὅπλα παραδούναι καὶ σφας αυτους 'Αθηναίοις, ώστε βουλευσαι ο τι αν έκείνοις δοκή · οί δε ἀκούσαντες παρήκαν τὰς ἀσπίδας οί πλείστοι καὶ τὰς χείρας ἀνέσεισαν, δηλοῦντες προσίεσθαι τὰ κεκηρυγμένα. 49. μετὰ δὲ ταῦτα, γενομένης της ἀνακωχης, ξυνήλθον ές λόγους ο τε Κλέων καὶ ὁ Δημοσθένης, καὶ έκείνων Στύφων ὁ Φάρακος, τῶν πρότερον ἀρχόντων τοῦ μεν πρώτου τεθνηκότος, Έπιτάδου, τοῦ δὲ μετ' αὐτον Ίππαγρέτου έφηρημένου έν τοις νεκροίς έτι ζώντος κειμένου ώς τεθνεώτος, αύτὸς τρίτος έφηρημένος ἄρχειν κατά νόμον, εί τι εκείνοι πάσχοιεν. 50. έλεγε δε ό Στύφων και οί μετ' αύτοῦ ὅτι βούλονται διακηρυκεύσασθαι πρὸς τοὺς ἐν τη ηπείρω Λακεδαιμονίους ο τι χρη σφάς ποιείν. καὶ εκείνων μεν ουδένα άφεντων, αυτών δε των 'Αθηναίων καλούντων έκ της ηπείρου κήρυκας καὶ γενομένων έπερωτήσεων δὶς ἡ τρὶς, ὁ τελευταίος διαπλεύσας αὐτοίς ἀπὸ των έκ της ηπείρου Λακεδαιμονίων ανηρ απήγγειλεν ότι οί Λακεδαιμόνιοι κελεύουσιν ύμας αὐτοὺς περί ύμων αὐτων βουλεύεσθαι, μηδέν αἰσχρον ποιο ῦντας. 51. οι δε καθ' εαυτούς βουλευσάμενοι, τὰ ὅπλα παρέδοσαν καὶ σφας αὐτούς. καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα ἐν φυλακῆ εἶχον αὐτοὺς οἱ ᾿Αθηναίοι τη δ' ύστεραία οί μεν 'Αθηναίοι τροπαίον στήσαντες εν τη νήσφ τάλλα διεσκευάζοντο ώς ες πλούν, και τους ανδρας τοις τριηράρχοις διεδίδοσαν ές φυλακήν, οί δε Λακεδαιμόνιοι κήρυκα η έμψαντες τους νεκρούς διεκομίσαντο.

- 52. 'Απέθανον δ' ἐν τῆ νήσφ καὶ ζῶντες ἐλήφθησαν τοσοίδε· εἴκοσι μὲν ὁπλῖται διέβησαν καὶ τετρακόσιοι οἱ πάντες· τούτων ζῶντες ἐκομίσθησαν ὀκτὰ ἀποδέοντες τριακόσιοι, οἱ δὲ ἄλλοι ἀπέθανον. καὶ Σπαρτιᾶται τούτων ἦσαν τῶν ζώντων περὶ εἴκοσι καὶ ἐκατόν. 'Αθηναίων δὲ οὐ πολλοὶ διεφθάρησαν· ἡ γὰρ μάχη οὐ σταδία ἦν. χρόνος δὲ ὁ ξύμπας ἐγένετο ὅσον οἱ ἄνδρες οἱ ἐν τῆ νήσφ ἐπολιορκήθησαν, ἀπὸ τῆς ναυμαχίας μέχρι τῆς ἐν τῆ νήσφ ἐπολιορκήθησαν, ἀπὸ τῆς ναυμαχίας μέχρι τῆς ἐν τῆ νήσφ μάχης, ἐβδομήκοντα ἡμέραι καὶ δύο. τούτων περὶ εἴκοσιν ἡμέρας, ἐν αἰς οἱ πρέσβεις περὶ τῶν σπονδῶν ἀπήεσαν, ἐσιτοδοτοῦντο, τὰς δὲ ἄλλας τοῖς ἐσπλέουσι λάθρα διετρέφοντο. καὶ ἦν σῖτος ἐν τῆ νήσφ καὶ ἄλλα βρώματα ἐγκατελήφθη· ὁ γὰρ ἄρχων Ἐπιτάδας ἐνδεεστέρως ἐκάστφ παρεῖχεν ἡ πρὸς τὴν ἐξουσίαν.
- 53. Οἱ μὲν δὴ ᾿Αθηναῖοι καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἀνεχώρησαν τῷ στρατῷ ἐκ τῆς Πύλου ἐκάτεροι ἐπ' οἴκου, καὶ τοῦ Κλέωνος, καίπερ μανιώδης οὖσα, ή ὑπόσχεσις ἀπέβη: έντὸς γὰρ εἶκοσιν ἡμερῶν ἦγαγε τοὺς ἄνδρας, ὥσπερ ὑπέστη. παρὰ γνώμην τε δὴ μάλιστα τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τούτο τοίς Ελλησιν έγένετο τούς γάρ Λακεδαιμονίους οὖτε λιμῷ οὖτ' ἀνάγκη οὐδεμιᾶ ήξίουν τὰ ὅπλα παραδούναι, άλλα έχοντας και μαχομένους ώς εδύναντο άποθνήσκειν. 54. ἀπιστοῦντές τε μὴ είναι τοὺς παραδόντας τοίς τεθνεωσιν όμοίους, καί τινος έρομένου ποτε ύστερον τῶν ᾿Αθηναίων ξυμμάχων δι᾽ ἀχθηδόνα ἔνα τῶν ἐκ τῆς νήσου αίχμαλώτων εί οί τεθνεῶτες αὐτῶν καλοὶ κάγαθοὶ, απεκρίνατο αὐτῷ, πολλοῦ αν αξιον είναι τὸν ἄτρακτον (λέγων τον οιστον) εί τους άγαθους διεγίγνωσκε, δήλωσιν ποιούμενος ότι ο εντυγχάνων τοις τε λίθοις καὶ τοξεύμασι διεφθείρετο.
  - 55. Κομισθέντων δε των ανδρων, οι 'Αθηναίοι έβού-

λευσαν δεσμοῖς μεν αὐτοὺς φυλάσσειν μέχρι οὖ τι ξυμβώσιν, ην δ' οι Πελοποννήσιοι προ τούτου ές την γην έσβάλλωσιν, έξαγαγόντες αποκτείναι. της δε Πύλου φυλακήν κατεστήσαντο, καὶ οἱ ἐκ τῆς Ναυπάκτου Μεσσήνιοι ώς ες πατρίδα ταύτην (έστι γὰρ ή Πύλος τῆς Μεσσηνίδος ποτε ούσης γης) πέμψαντες σφών αυτών τους έπιτηδειοτάτους, ελήιζου τε την Λακωνικήν και πλείστα έβλαπτον, ομόφωνοι όντες. 56. οι δε Λακεδαιμόνιοι, αμαθείς όντες εν τῷ πρὶν χρόνφ ληστείας καὶ τοιούτου πολέμου, των τε Είλωτων αυτομολούντων, καὶ Φοβούμενοι μη καὶ ἐπὶ μακρότερον σφίσι τι νεωτερισθή τῶν κατὰ τὴν χώραν, οὐ ράδίως ἔφερον, ἀλλὰ, καίπερ οὐ βουλόμενοι ένδηλοι είναι τοις 'Αθηναίοις, επρεσβεύοντο παρ' αὐτοὺς, καὶ ἐπειρῶντο τήν τε Πύλον καὶ τοὺς ἄνδρας κομίζεσθαι. οι δε μειζόνων τε ωρέγοντο, και πολλάκις φοιτώντων αὐτοὺς ἀπράκτους ἀπέπεμπον. ταῦτα μὲν τὰ περί Πύλον γενόμενα.

NOTES.

XENOPHON: ANABASIS.

THE Expedition of Cyrus the Younger against his brother Artaxerxes to wrest from his possession the throne of Persia — the Ana-BASIS — was made in the year 401 B. c. The march from Sardis began in the spring, and about six months later a battle was fought at the village of Cunaxa, some forty or fifty miles from Babylon. In this battle Cyrus was killed in a hand to-hand encounter with his brother; and the Greeks, though victorious over that part of the opposing force which they had attacked, suffered virtual defeat in losing their leader, They had marched more than 1800 miles from Ephesus to Cunaxa. (See ii, 2. 6.) But this route, the only one with which they were acquainted, was closed to them; for the first part of it lay through the desert of Arabia, in which, had they undertaken to return as they came, they would have perished of hunger. They set out, therefore, northward under the guidance of Ariaeus, who had been the commander of the barbarian forces of Cyrus; but subsequently they entered into negotiations with the King which led to a treaty. By the terms of this treaty Tissaphernes, one of the King's four generals in the battle, was to lead them back in safety to Ionia. Beyond the Tigris, however, Tissaphernes treacherously entrapped five of the generals, four of whom were soon after put to death. Great dejection fell in consequence upon the army; but recovering their courage, especially under the exhortations of Xenophon, they elected new generals, and began their retreat along the upper waters of the Tigris and through the highlands of Armenia to the Greek colonies on the Black Sea. This "Retreat of the Ten Thousand" from the river Zapatas to Trapezus was one of incredible hardship, - a constant fight for about 700 miles through an enemy's country in the winter-time. The account of it by Xenophon contains by far the most vivid picture that has ever been given of the temper, discipline, and endurance of those citizen-soldiers who constituted the armies of Greece; and along with that an authentic and most interesting account of the tribes of

Asiatic mountaineers, who lived just outside the circle of the then civilized world. The Greeks reached Trapezus, the modern Trebizond, at the end of the winter of 400 B. C., and after a month's halt proceeded westward, partly by land and partly by sea, to Chrysopolis on the Thracian Bosphorus opposite Byzantium, which they reached in the summer. After passing over into Thrace and subsequently returning to Asia, in the spring of 399 B. C. they joined the army of Thibron, and, as the "Ten Thousand," disappeared from history. Consult more at length, on the events here described, Smith's History of Greece, Chap. XXXVI., or the three excellent chapters of Grote, LXIX.—LXXI. The last constitute a good running commentary on the Anabasis.

Cyrus the Younger, the unfortunate leader of this expedition, was the second of the four sons of Darius II., who was the grandson of Xerxes L. In 407 B. c. he was made by his father satrap of Lydia, Phrygia the Greater, and Cappadocia, and military commander (ráparos) of the forces that mustered at Castolus (Anab. i. 1. 2). He could not have been at this time more than seventeen years of age at most, for he was born after his father's accession to the throne. commission given him by Darius is found in Hell. i. 4. 3: kal Kûpos (80. απήντησεν), αρξων πάντων των έπὶ θαλάττη καὶ συμπολεμήσων Λακεν δαιμονίοις, επιστολήν τε έφερε τοις κάτω πασι το βασιλειον σφράγισμα έχουσαν, εν ή ενήν και τάδε, Καταπέμπω Κύρον κάρανον τών είς Καστωλόν άθροιζομένων. His high position made it possible for him to aid the Lacedaemonians in the war they were then waging with Athens. And he did this, partly at the direction of his father, who had sent with him large sums of money for this purpose, and partly from his own desire. For there is evidence that even at this time he aspired to the throne, and that foreseeing as possible what eventually took place, the succession of his brother, he was preparing to wrest the government from him by violence if need be. He became the warm friend of Lysander; and, on being summoned to his father's bedside at Babylon in 405 B. c., he turned over to the Spartan admiral the money which he had in hand, and placed at his disposal his entire personal revenue from the province of which he was satrap. timely aid thus rendered to the Lacedaemonians did much to hasten the end of the Peloponnesian War. As to the fact that funds were furnished by Cyrus, see Thucydides ii. 65: Κύρω τε (sc. ἀντείχον) υστερον βασιλέως παιδί προσγενομένω, δε παρείχε χρήματα Πελοποννησίοις ες τὸ ναυτικόν. An account of him from this time until his death is given in the first book of the Anabasis. Consult further Smith's Dict. of Biography and Mythology, s. v. CYRUS THE YOUNGER.

Xenophon, the historian of the expedition, was an Athenian gentleman of culture, the pupil and friend of Socrates the philosopher. Neither the date of his birth nor that of his death is known with certainty. It is generally believed, however, that he lived to be more than ninety years of age. From a story that was current in antiquity that he fought at Delium in 424 B. C., it has been concluded that at the time of the expedition of Cyrus he must have been past forty; but judging from the internal evidence afforded by the Anabasis itself, he could not have been at this time more than thirty. He himself relates (Anab. iii. 1) the circumstances under which he came to join the army of Cyrus. His friend Proxenus was already with the Persian prince, and invited Xenophon to come and join him at Sardis, promising to introduce him to Cyrus. Xenophon did this after consulting the oracle at Delphi, and at the urgent solicitations of Cyrus he joined the expedition. He does not appear, however, with any prominence until after the murder of the generals, when his rare qualities became known and he became the inspiration of the army. During their perilous retreat northward to the sea, he always showed that high-born courage and endurance that have since won the admiration of posterity as they then gained him the complete confidence of his fellowsoldiers. When in 399 B. c. the "Ten Thousand" became incorporated with the forces of Thibron, Xenophon appears to have returned to Athens, but in 396 B. c. he was again in Asia, and in 394 B. c. fought at the battle of Coronea with the Spartans against the allies. Though an Athenian, he was anti-democratical, and much more in sympathy with the institutions of Sparta than with those of his native city. He was now banished, and took up his residence in Scillus in Elis, where in entertaining his friends, hunting, and writing, he is reported to have lived a happy life. He was subsequently expelled from Scillus by the Eleans and went to Corinth, where he died. Though the decree of banishment against him was eventually repealed, there is no evidence that he ever returned to Athens. Xenophon was a prolific writer. His most celebrated works besides the Anabasis are the Memorabilia (Memorials of Socrates) in 4 books, the Hellenica (a continuation of the history of Thucydides) in 7 books, and the Cyropedeia (an historical novel) in 8 books. His style is perspicuous and unaffected. Consult also Smith's Dict. of Biography and Mythology, s. v. Xenophon; and on the question of his age at the time of the Anabasis, an interesting article by Professor Morris in the Proceedings of the American Philological Association for 1874.

BOOK FIRST.

THE LEVYING OF AN ARMY. — THE MARCH TO THE NEIGHBORHOOD OF BABYLON, — THE BATTLE AT CUNAXA AND DEATH OF CYRUS.

CHAPTER L

SYNOPSIS: Darius, falling dangerously sick, summons to him his two sons, Artaxerxes and Cyrus (1, 2). On the King's death the former succeeds to the throne, and being persuaded by the satrap Tissaphernes that his brother is plotting against him, he has him arrested. Cyrus, saved from death only by his mother's entreaty, returns disgraced to his province and concerts measures against the king (3, 4). He conciliates all who come to him, sees to his own native troops (5), and secretly collects Greek mercenaries. A part of this army he enlists in western Asia Minor, alleging as a reason that the Greek cities which have put themselves under his protection are in danger from the machinations of Tissaphernes, and lays siege to Miletus (6-8). Other Greek mercenaries are enlisted in the Thracian Chersonēsus (9), in Thessaly (10), and in Greece (11).

- 1. Aspelov, Darius II. or Nothes (vólos, bastard), a natural son of Artaxerxes I., and a man of feeble character. He died late in 405 B. C., after a reign of nineteen years. For the case, a predicate gen. of possession, see G.* 169, 1. — Παρυσάτιδος, Parysatis, the half-sister, as well as wife, of Darius, a woman of an intriguing and cruel disposition, and of great influence with her husband. - ylyvorrau, were born. For this use of the pres., see G. 200, N. 1. - 8úo: there were other sons (thirteen children in all), but these are the two now prominently in the mind of the writer. πρεσβύτερος . . . Κύρος, Artaxerxes (being) the older, Cyrus the younger. These were Artaxerxes II., surnamed Mnemon (µvhµωv), on account of his great memory, and Cyrus the Younger, so named to distinguish him from Cyrus the Great, founder of the Persian empire. - holive, was sick, the impf. to denote the continuance of the state (G. 200). The aor. holivnoe would mean fell sick (G. 200, N. 5 b). dofevéw is a denominative verb (G. 128, 2 b; 130, 2) from a-oberts, weak, and this from a- priv. (G. 131, 4 a) and σθένος, strength. — ὑπώπτενε: peculiar in augment (G. 105, 1, N. 2). Give its derivation (G. 130, 4) and Latin equivalent. — Toû, his (G. 141, N. 2). — The waite: dual, but above, the pl. (G. 33, 1). For the case, see G. 134, 2. - wap-erval, to be by (him), i. e. at Babylon, where he died.
- 2. μèν ... δέ: used to correlate the two sentences. See the lexicon, and cf. the case in § 1. μέν is not to be translated. οδν, now, is here continuative, not inferential. Cf. igitur in Lat. παρὰν ἐτύγχανε, was, as it happened, (already) there (G. 279, 4). μετα-πέμπεται, sends for, sends after (G. 191, VI. 3, end), summons. ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, from his province.

[•] The references under G. are to the sections of Goodwin's Greek Grammar, revised and enlarged edition.

For the prep. and, see G. 191, I. 2. — σατράπην: pred. acc. (G. 166). The satrap was a viceroy, but with great discretionary powers. According to Herod. (iii. 89), Darius I. divided the Persian empire into twenty satrapies. - exologe had made. The Greek was content simply to refer the action to the past, without specifying the time as exactly as we do by the plup. καl . . . δt . . . aπίδειξι and (δt) he had also (καl) appointed him, etc., a transition from a relative to an independent clause; not uncommon in Greek. rai adds the new particular of the investment of Cyrus with military authority (the office of satrap was at first chiefly a civil one); & is the conjunctive word, and the word between the two is emphatic. - wavrev: accent (G. 25, 3, N. 1). - 800, who, lit. (so many) as, the rel. of quantity or number (G. 87, 1). — els . . . depolforras, muster in the plain of Castolus. lit, gather themselves into, etc. For the prep. els, see G. 191, III. 1. aspol-Toyras is not the historical pres., but pres. to denote a standing fact. It is derived from appoor, close together (G. 130, 6). The position of the plain of Castolus, a large and level tract of land in which the troops were annually reviewed, is uncertain, though probably it was in Lydia. — avasalva, aν(βη: this change of tense from the historical pres. to the aor. is common. Note the chiastic arrangement (xuarués, crossing, named from the letter x), άναβαίνα λαβών Τισσαφέρνην, έχων όπλίτας άνέβη. — δ Κύρος: proper name with the art. (G. 141, N. 1 a). — λαβών: the part. denotes the attendant circumstance (G. 277, 6). So two following. - is office: Tissaphernes, at this time satrap of Caria, whom Cyrus had superseded on becoming satrap himself, was in fact his enemy, and Cyrus had him accompany him, probably because he feared to leave him behind. He proved, however, a dangerous companion. — καί . . . δέ: see above. — τῶν Ἑλλήνων ὁπλίτας τριακοσίους: a body-guard selected from the Greeks then in his service. Cyrus knew well the superiority of the Greeks over the Persians as soldiers. The hoplite, lit. heavy-armed (foot) soldier (Enlow), was armed with shield, belinet, breastplate, greaves, spear, and sword. Note the suffix The signifying in denominatives one who has to do with (G. 129, 2 b). - doxorta: appos. (G. 187, N. 4). - Παρράσιον: Parrhasia was a district of Arcadia (in the Peloponnesus) about Mt. Lycaeus.

3. treketryos, had ended (his life), died. See note on trolyose in § 2. This use of the aor. for the plup. is especially common after particles of time like trei, etc. Cf. the Lat. historical (aoristic) perf. with postquam. τελευτάω (G. 130, 1) is derived by successive steps from τέλος: τέλος, τελέω, τελευτή, τελευτάω. — και κατίστη . . . 'Αρταξίρξης, and Artaxerxes had been established in the kingdom, lit. settled into, and so els with the acc. — διαβάλλα, falsely accuses. The current story, that Cyrus had planned to kill Artaxerxes at the time of his coronation, Xenophon evidently believed to be false. For the prep. πρός, see G. 191, VI. 6. — ὑς ἐπιβουλεύοι: opt. by quot. after the idea of saying in διαβάλλα (G. 243; 201, Rem.). Give the dir. form. — ἀστῷ: after the compound verb (G. 187). — ὁ δί, but he (G. 143, 1, N. 2). — συλλαμβάνει: cf. comprehendere in Lat. — ὡς ἀποκτενών, with the avoued object of putting him to death (G. 277, 3, and N. 2a). — ξεαυτησα-

μένη . . . πάλιν: note the diff. between the Greek and English idioms. In Eng., rescues (12) him by entreaty and sends him off again; but in Greek, having rescued (G. 277, 1), lit. begged him off, sends him, etc. The use of the part, is much more frequent in Greek than in Eng., and in translating this fact must be constantly kept in mind. — ἐπὶ τὴν ἀρχήν: for the prep. ėmi, see G. 191, VI. 2.

4. 6 84: cf. note on 6 84 in § 3. — 65, as, when, rel. adv. of time. άπηλθε: accent (G. 26, N. 1). — άτιμασθείς: άτιμάζω is derived (G. 130, 5) from d-τιμος (without honor). Cf. τιμή, τίω. - βουλεύεται . . έκείνου, plans that he may never (G. 283, 2) in future be (G. 217) in the power of (G. 191, VI. 2, 2, end) his brother, but if possible may be king (G. 223) in his stead. For the accent of Sunta, see G. 122, 2, N. 2. For the prep. arti, see G. 191, I. $\mathbf{L} = \mu \ell \nu$: correl. to $\delta \ell$, § 5; his mother's support is contrasted with the steps taken by Cyrus himself to bring about the desired end. — ύπηρχε, supported, followed by the dat. (G. 184, 2). ὑπάρχω, to be a foundation or beginning (ἀρχή): τὰ ὑπάρχοντα, what one can depend on. So fond was Parysatis of Cyrus, who in energy and spirit probably resembled her much more than did his brother, that she had endeavored before the death of Darius to induce him to name Cyrus as his successor to the throne, on the ground that he was the first son born after his own succession. It was on this ground, that he was the first son of the King, that Xerxes I. obtained the sovereignty. — βασιλεύοντα: the simple attributive part. (G. 276, 1) modifying as an adj. the foll. noun.

5. άφικνεῖτο: common usage would require άφικνοῖτο (G. 233, Ν. 1: Moods and Tenses, § 62, N. 1). — mapà Basilius, from the presence of the King, is used with Two as an adj., the noun avones being omitted (G. 141, N. 3). The whole expression is compressed and would read in full: 60715 δ' άφικνείτο παρά βασιλέως τών παρά βασιλεί, κ. τ. λ. For the prep. παρά, see G. 191, VI. 4. - Bariléws: Barilews, when used to designate the king of Persia, commonly omits the art. — #ávras: pl., because of the distributive force of force, -- out Statistics ... worte, so dis-posing (them) that, etc. With δια-τίθημι, cf. Lat. dispono. — αὐτῷ: case (G. 185). So αὐτῷ below at the end. — elva: result (G. 266, 1). — ral... Sé: this position of Sé, so far from the beginning of the sent., is rare. — τῶν βαρβάρων: to give a substantive a more emphatic position, it is often transferred, generally with change of case, from the dependent to the principal clause. E. g. ope to άνδρα, δοτις ἐστίν, and in Eng., "See the learned Bellario how he writes." So here, normally, we should have ἐπεμελεῖτο ώς οἱ παρ' ἐαυτῷ βάρβαροι πολεμείν, κ. τ. λ. For the case of βαρβάρων as it stands, see G. 171, 2. πολεμείν: with iκανοί (G. 261, 1). — ώς είησαν, έχοιεν: object clause with s and the opt. (G. 217, N. 1). — εὐνοϊκώς ἔχοιεν: ἔχω and an adverb are often joined in the sense of the verb to be and an adj., as kalos tyes = kaλόν ἐστιν, it is well, lit. it has (itself) well, bene habet. For the formation and derivation of ed-voikes, see G. 74, 1; G. 129, 13 a.

6. The St. . . Basilia, and he collected his (G. 141, N. 2) Greek force as secretly as possible (lit. concealing himself, G. 277, 2, as most he was able).

that he might catch the King as unprepared as possible. Cyrus knew that an army of Greeks was his only hope for wresting the throne from his brother with all the resources of the empire at his command. Cf. i. 7. 3.— 'Exampunt's: a denom. in 1062 (G. 129, 13 a).

Page 2. — 5rt amapas keuórarov: 5rt or se is very often prefixed in this way to the superlative to strengthen it. (Cf. quam maxime.) In these constructions there is an ellipsis of some form of Sévana. Sometimes in the case of the superlative with is the verb is expressed, as in iii. 4. 48, is έδύνατο τάχιστα έπορεύετο. Cf. with this the simple ώς τάχιστα in i. 3. 14. Cf. also with 5rt whele rous, as many as possible, in this section, is do 86νηται πλείστους in i. 3. 3. — δπως λάβοι: purpose (G. 216). — ωδε, in the following manner. - I route : middle (G. 199, 2). - outloyfy: from outλέγω. — φυλακάς: antecedent attracted (G. 154). Normally τῶν φυλακῶν οπόσων (G. 153) elge, r. τ. λ. The accent shows that φυλακάς is from φυλακή, and not from φύλαξ (G. 25, 1). State the difference in meaning of the two nouns, and for the suffix of pulant, see G. 129, 1. - iv rais πόλεσι: for the prep. έν, see G. 191, II. 1. — φρουράρχοις: φρουρός, watcher, guard (mpó and opáw), and doxw (G. 131, 1 & 3). - haußaver, enlist. — is . . . woker, on the ground that Tissaphernes was plotting against the cities (G. 278, 1). Compare ώς άποκτενών in § 3. — και γάρ . . . τὸ doyalov, and (this was a plausible reason), for the cities of Ionia had originally (to doxator, G. 160, 2) belonged to Tissaphernes (G. 169, 1). Hour: impf. used with to doyaloy of a time prior to the main action. doyalos is derived from doyh, beginning (G. 129, 12; cf. 128, 2 b). - in Barthing Secondras, having been given (G. 277, 6) him by (in to express the agent) the King. For the prep. in, see G. 191, I. 3. - apartheour: the perfect of toτημι was originally σε-στη-κα, which with the ε of the plup. (G. 101, 4) prefixed would become e-or-orn-keep. The o was then transposed and became ', and from this form by contraction came corficer. The form tothким also occurs (G. 101, 4, N.). — Мьхитои: case (G. 191, I. 5). Cyrus had not been invested by his father with the command of the Greek cities of Ionia (Grote, Chap. LXIX.), but these remained, so far as they were subject to Persian control, under the charge of Tissaphernes. When, however, after the accession of Artaxerxes, trouble arose between Cyrus and Tissaphernes, these Greek cities revolted to the former with the single exception of Miletus. See i. 9. 8, 9. This was greatly to the advantage of Cyrus, as it kept his way open to the sea. See the map.

7. προαισθόμενος, having become aware (or in Eng. more commonly, becoming aware) beforehand. — τὰ αὐτά: distinguish carefully from the following ταῦτα (G. 79, 2). In the pl., because the Greek looked at the action of revolting with reference to its parts; but in Eng., this same thing. — βουλευρμένους (sc. τινάς) is in indirect discourse (G. 280). — ἀποστήναι: in app. to the preceding τὰ αὐτὰ ταῦτα. — τοὺς μὲν... τοὺς δέ: relic of the original demon. meaning of the art. (G. 143, 1). — αὐτῶν: part. gen. (G. 168). — ὑπολαβῶν τοὺς φεύγοντας is subordinated to συλλέξας ἐνολι-

έρκα, when he had taken the fugitives under his protection, he collected an army and laid siege, etc. **πολαβῶν καὶ (mark the conjunction) συλλέξας ἐπολιόρκα would mean when he had taken, etc., and had collected, etc., he laid siege, etc. — ἐπολιόρκα: continued action. From πόλις and είργα, to hem in. — καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ δάλατταν, both by land and sea. For the prep. κατά, see G. 191, I V. 2. — ἐκβάλλα, to eject, banish ; φάγα, to flee, be in banishment; κατάγα, to lead back, restore from banishment; ἐκκίπτα, to fall out, be banished. — καὶ αὐτη . . . στράτευμα, and in this again he had (G. 184, 4) another pretext for collecting (G. 262, 2) an army. αὐτη in agreement with the noun in the pred., since otherwise it would be τοθτο.

8. After ... atros: he urged (after, to think after, to claim) on the ground that he was (G. 277, 2) a brother of his, etc. - Soffyou: obj. of **helow** (G. 260, 1), with πόλας for its subj. — oi; the indir. reflex. (G. 144, 2). Accented because it is emphatic (G. 28, N. 1). - doxev: parallel in const. to 8000 was, i. e. he thought it right rather that the cities should be given to him than (he thought it right) that Tissaphernes should control them. — αὐτῶν: case (C. 171, 3). — συνέπραττεν . . . αὐτῷ, co-operated with him in this, lit. did this with (www) him. Why is rawra in the pl.? See note on τὰ αὐτά in § 7. — πρὸς ἐαυτόν: used adj. (G. 141, N. 3). πρός of personal relation that is hostile (G. 191, VI. 6, 3 b). — wore posavero: wore with the ind. after a full stop (G. 237). Cf. worte elvas in § 5. - Troσαφέρνα . . . δαπανάν, but thought that he (αὐτόν, i. e. Cyrus) was incurring expense (G. 260, 2) about his forces, because he was at war (G. 277, 2) with Tissaphernes (G. 186, N. 1). For the prep. audi, see G. 191, VI. 1. - acre ... Tokenovrew, consequently he was not at all (oible, G. 160, 2) displeased at their being at war (G. 278, 1). - wal yap, and (the more) because, involving an ellipsis, as always. Cf. § 6. — ἀποπέμπω, to send what is due (dπ6), remit. — dv: assimilation in case (G. 153). — ετύγχανεν έχων, had previously, as it happened, possessed. Cf. mapor evirgans in § 2. For the tense of ervyxavev, cf. hoav in § 6. Note throughout this sect. the use of the impf. to express continuance.

9. ἐν Χερρονήσφ: the Thracian Chersonesus (χέρρος, later χέρρος, dry land, as opposed to water, and νήσος, island; Lat. peninsula). See map.
—'Αβύδου: case (G. 182, 2). — τόνδε τὸν τρόπον, in the following (G. 148, κ. 1) manner (G. 160, 2), equal to ώδε in § 6. — Κλέαρχος: the general most trusted by Cyrus. An account is given of him in ii. 6. 1-15. — γγάστοη, came to admire (G. 200, κ. 5 b), aor. of άγαμαι. — δίδωσιν: change to the historical pres. Cf. ἀναβαίνει, ἀνέβη in § 2 and κ. — δαρεικούς: the darics mentioned here were gold coins worth about \$5.40. See note on i. 7. 18. — χρυσίον, gold money, more lit. a gold piece, der. from χρυσός with the suffix το- (see G. 129, 8). — ἀπό, by means of. — συνίλεξεν, ἐπολήμαι: note the diff. in tense. — τοξε Θραξί τοξε . . . οἰκοῦσι: position of the attributive adj. phrase (G. 142, 2). Cf. ἐν Χερρονήσφ τῆ, κ. τ. λ., above. The acc. Έλλή τποντον with reference to a preceding state of motion, as in the phrase εἰς τόπον οἰκῶ, to (go into and) dwell in a place. For the prep. ὑπόρ, see G. 191, IV. 3. — εἰς, for, of purpose (G. 191, III. 1 d).

- έκοθσαι: to be translated by an adv. (G. 138, N. 7). - τοθτο...στρά-τευμα, and in this way again this army was secretly supported (G. 279, 4) for him.

Page 3. - 10. Eévos: in the sense often of guest-friend, a citizen of another state with whom one has a treaty of hospitality, used of both parties, though commonly, as here, of the guest as contrasted with the host. The word often means also simply stranger, and again, as below, hired soldier, mercenary. - **o: for this prep., here used to express agency, see G. 191, VI. 7. — olkou: used as adj. (G. 141, N. 3). For its accent, see G. 22, N. 1. άντι-στασιωτών, opponents, antagonists. στασιώτης from στάσις, faction (1-στα-μαι), the suffix σι- signifying action (see G. 129, 3). On the force of the suffix ra-, cf. onlines in § 2 and note. - alret . . . µ10-86v, asks him for pay for (els) 2000 mercenaries (and) for three months (G. 167, 5). Sometimes rendered, asks him for about (els. cf. note on els. i. 2. 3) 2000 mercenaries, etc., but it seems impossible that Cyrus should have been willing to send off 4000 Greeks on so distant an expedition, when his whole aim was to gather Greek troops about him as rapidly as possible. On the other hand, it was an easy matter for him to furnish Aristippus the means for collecting this number. — is . . . artistasier w, on the ground that (cf. the use of is with ἐπιβουλεύοντος in § 6) in this way he would get the better of his opponents. περιγενόμενος αν (G. 277, 2) would, if expressed by a finite mood, be περιγένοιτο αν (G. 211). The prot. to this apod. is contained in ούτω (G. 226, 1). — μή: with the inf. (G. 283, 3). — καταλύσαι, to end (sc. his quarrel). — πρίν αν συμβουλεύσηται: πρίν with the subj. (G. 240, 1 and 2).

11. Hookevov: the particular friend of Xenophon, at whose invitation the latter took part in the expedition. An account is given of him in ii. 6. 16-20. — ώς βουλόμενος, ώς παρεχόντων: the first ώς shows that βουλόμεvos. k. 7. A., gives the cause assigned by Cyrus for his command to Proxenus. the second ώς shows that παρεχόντων does the same for βουλόμενος, while ws further on before πολεμήσων shows that this part, gives the purpose declared by Cyrus for excheurer, k. T. A. The further idea, implied in the first and third cases, that the cause and the purpose were not the true grounds of his action, is derived from the context and is not necessarily implied by this use of is. Neither is there any conditional force in the part. with is. Cf. with these three cases of is with the part., the places where it occurs in §§ 3, 6, and 10. — els, into the country of. — Hiolog: the Pisidians were a marauding race, occupying the western range of Mt. Taurus. See map. — ξένους . . . τούτους, these (G. 137) also being guestfriends (G. 136) of his. — oùr rois bygaon, with the aid of the exiles. with this the simple dat. Trovadépres that precedes (G. 186, N. 1), and for the prep. σύν, see G. 191, II. 2. — As stated in the prefatory note, Cyrus, n coming down to the coast as satrap, had used all the means in his power to get the good-will of the Lacedaemonians. On the termination of the Peloponuesian War in the spring of 404 B. C., many men whose lives had been wholly spent under arms were left without employment. This made it

the easier now for Cyrus to collect the army that he wished, an army of trained veterans that could be thoroughly depended upon in a dangerous enterprise. Some of those who accompanied him were, like Xenophon, men of a superior grade, disheartened by the political condition of things that followed the war, and drawn into this expedition by personal admiration for the prince, or personal attachment to some of his officers.

CHAPTER II.

SYNOPSIS: Cyrus, being now ready to set out inland, assembles his troops at Sardis, announcing, in order to conceal his real object, his intention of expelling the Pisidians from their territory (1-4). The king, informed of the real facts by Tissaphernes, makes ready to meet him. Cyrus sets out from Sardis and marches through Lydia across the Macander to Colossae in Phrygia, where he is joined by Menon (5, 6). Thence he proceeds to Celaenae, a city which the historian describes at some length, where he waits a month and is joined by the rest of his Greek troops. He reviews and numbers these (7-9). Thence he proceeds northwest through Peltae to Kepauw dyopd (11), and then east to Καθστρου πεδίον, where Epyaxa, the wife of the king of Cilicia, meets him and furnishes him money with which to pay his troops (11, 12). Thence southeast to Thymbrium and Tyriaeum, where he reviews his whole army (13-18). Thence through Iconium into Lycaonia (19). From here Menon, accompanied by Epyaxa, proceeds due south into Cilicia; Cyrus northeast to Dana (20). After some delay caused by the king of Cilicia, Cyrus himself crosses the mountains and enters Tarsi, which had been abandoned by the king (21-24). Menon had reached this city five days before, having lost two companies in the passage of the mountains (25). Syennesis the king finally obeys a summons from Cyrus, and they seal their compact of friendship with gifts (26, 27).

1. Encl . . . dru, but when at length it seemed good (not simply it seemed. cf. note on i. 3. 11) to him to proceed (G. 202, with 1) inland. More than a year had been spent in preparation. dvw, up, inland, from the coast. So ava-βairo, ava-βaσις. — την μεν . . . βουλόμενος, he gave as his pretext indeed (that he was going) because he wished. Note the voice of evolution (G. 199, 2). per implies the clause with 84, which if expressed might be. τη δ' άληθεία έπι βασιλέα έπορεύετο. On ώς βουλόμενος, cf. the note on ώς βουλόμενος in i. 1. 11. — ἐκβαλεῖν ἐκ: prep. repeated, as often. παντά-πασιν: der.! — ès èn τούτους, anowedly against these. — το βαοβαρικόν: sc. στράτευμα. So with το Έλληνικόν. Note the suffix κός (G. 129, 13 a), and cf. Efficion, below. - erraida kal ficar, to come there also, i. e. to Sardis, § 4. — λαβόντι, with (G. 277, 6). — δσον . . . στράτευμα, whatever troops he had. Cf. δπόσας είχε φυλακάς in i. 1. 6, with the note, and δ είχε στράτευμα, below. This attraction of the antecedent (G. 154) is a common const. in Eng. also. - 'Aparture: Aristippus did not come in person, but sent Menon (i. 2. 6, and ii. 6. 28). — συναλλαyevra: cf. for the meaning καταλύσαι in i. 1. 10. — ἀπο-πέμψαι: cf. note on antereure in i. 1. 8. — 700 fevico9: sc. στρατεύματος, and for the case

- see G. 171, 3. λαβόντα: so far removed from Ξενία, with which we should expect it to agree (cf. λαβόντι and συναλλαγέντι, above), that it takes the case of the (unexpressed) subject of fixer. See G. 138, N. 8 b (Dat.). πλήν: sc. τοσούτων (G. 191, I. 5) as antecedent to ὁπόσοι (G. 87, 1). ἀκροτόλας: show how ἀκρό-πολις came to have the meaning of citadel.
- 2. exalere: short vowel of the stem retained (G. 109, 1, N. 2b). excheves, urged. Note the chiastic arrangement, ἐκάλεσε δὲ τοὺς πολιορκοῦντας καὶ τούς φυγάδας έκελευσε. — ύποσχόμενος . . . οίκαδε, promising (see ύπισχνέοpan) them, if he should successfully accomplish the objects (G. 152) for which he was taking the field, not to stop until he should restore them to their homes (olkabe, G. 61). Verbs of promising (G. 203, N. 2) may take the infinitive either in indirect discourse (i. e. the future), or not in indirect discourse (G. 202) as here. (The fut. *aioccota: here has only the authority of a correction in one MS.) The dependent verbs, however, except is the dependent verbs, and however, except is the dependent verbs, however, except is the dependent verbs, and however, except is the dependent verbs, and however, except is the dependent verbs, however, except is the dependent verbs, and however, except is the dependent verbs, and however, except is the dependent verbs. are constructed on the principles of indirect discourse (G. 248, 1), and we might have had έὰν καταπράξη and πρίν αν καταγάγη, representing ἐὰν καταπράξω and πρίν αν καταγάγω of the direct form. On the other hand, έστρατεύετο, for which, on the principles of indirect discourse, we might have had either στρατεύοιτο or στρατεύεται (as representing στρατεύομαι of the direct form), is not included in the indirect discourse, but is constructed like an ordinary past verb (like those mentioned in G. 243, N. 2); for a fuller explanation of this, see Moods and Tenses, § 77, 1, N. 2; § 74, 2, N. 2; § 70, N. 2. — πρόσθεν πρίν: cf. i. 1. 10, and Moods and Tenses, § 67, N. 4. — ήδέως: adv. der. from ήδύς (G. 74, 1).
- Page 4.— αὐτῷ: dat. of indir. obj. (G. 184, 2). παρησαν ets, arrived at, i. e. came to (ets) Sardis and were by (παρ-ησαν) it. The army was encamped probably outside the city, so that ets means simply to. Sardis was the capital of Lydia and at this time the residence of Cyrus as satrap. See map.
- 3. τοὺς ἐκ τῶν πόλεων: cf. τῶν παρὰ βασιλίως in i. 1. 5, and the n.— cis, to the number of, with numerals (G. 191, III. 1, c). This word and ἀμφί, about (G. 191, VI. 1, 3), when used in this sense, are still prepositions and take the numeral in the accus. Cf. πελτασταὶ ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους, about two thousand (acc.) peltasts (nom.) below in § 9, where ἀμφὶ...δισχιλίους is an adj. phrase. ἀς and δσον, on the other hand, are in this sense adverbs and do not affect the case of the numeral that follows.— γυμνήτας: the accent determines the dec. to which the noun belongs, the termination—as being long in the first dec. and short in the third (G. 22, 2). The term γυμνής, light-armed soldier (der. from γυμνός, with which cf. the use of ψιλοί in iii. 3. 7), as opposed to hoplite, is generic, and comprehends the πελταστής, targeteer, τοξότης, bournan, and σφενδονήτης, slinger.— ὡς, about, see note on εἰς, above.— Μεγαρεύς: for the suffix see G. 129, 10.

   ἢν: in agreement with the nearer subj. (G. 135, n. 1). τῶν στρατευσμένων: pred. part. gen. (G. 169, 1).
- 4. corror pair: in contrast with those who joined him later (§ 6 and § 9). Sentences in Greek begin in general, contrary to the practice in Eng., with a conjunction. The exceptions to this principle in Xen. are mainly such

sentences as begin with demonstratives or adverbs of place; cf. οὐτοι μὶν, κ. τ. λ., here, τούτου τὸ εὖρος, κ. τ. λ., in § 5, τοῦτον διαβάς, κ. τ. λ. and ἐνταθθα ἄμανεν, κ. τ. λ., in § 6, etc. Such sentences are called cases of asyndeton (ἀ-σύν-δετον, δέω, to bind). — αὐτῷ: dat. of advantage (G. 184, 3). — Τισταφέρνης πορεύεται, κ. τ. λ.: he declares this himself in ii. 3. 19. — κατα-νοήσας, τεπατκίης, seeiny. — ήγησάμενος: der. from the same root as ἄγω. It has, like duco in Lat., the two general meanings of to lead and to think. — εἶναι: quoted inf. (G. 260, 2). — μείζονα ἡ ὡς, too extensive to be, lit. greater than as (it would be, if), etc. — ὡς before βασιλέα, to, used only with the acc. of a person (G. 191, III. 2). — βασιλέα: cf. note on βασιλέως in i. 1. 5. — ἢ... τάχιστα, as rapidly as possible, lit. in what way (sc. ὁδῷ, G. 188, 1) he could most quickly. — ἰππέος: a denominative in ευς (G. 129, 2 a).

- 5. ¶κουσι: with double obj. (G. 171, 2, N. 1). ούς: antec. omitted (G. 152). ὑρμῶτο: the march began in the spring of 401 B. C. ἀπό: not ἐξ, out of, because the army was not encamped within the city. διά, through (G. 191, IV. 1). σταθμούς τρεῖς, three days' journey (G. 161). The σταθμός was properly the halting (ἴσταμαι) place (cf. Lat. sta-bulum), and so the day's journey or march that preceded. παρασάγγας: acc. of extent of space (G. 161). The parasang was a Persian measure equal to 30 stadia (ii. 2. 6), or about a league (3½ statute miles). είκοσι καλ δίο: note the conj. (G. 77, 2, N. 2). This made their rate of travel greater an ordinary; according to vii. 8. 26, the average rate was 5½ parasangs per day. Μαίανδρον: position (G. 142, 2, N. 6). Give the Eng. der. See map. πλέθρα: the plethrum measured about 101 Eng. feet. γέφυρα... ἐπτά, and there was a pontoon-bridge over (ii) made of seven boats (G. 188, 1).
- 6. διαβάs: relatively past (G. 204). Still we render loosely, crossing this, etc. οἰκουμένην, inhabited, many of the cities of Asia being then, as now, deserted, ἔρημοι. «εδαίμονα, prosperous. Give its der. ἡμέρας: acc. of extent of time (G. 161). Μένων: the general sent by Aristippus. An unfavorable account of him is given in ii. 6. 21-29.
- 7. ivravba . . . jv, there Cyrus had (G. 184, 4) a palace. βаσ Олеа: sc. δώματα. With the pl. used in this way of the separate buildings composing the palace, cf. aedes in Lat. Distinguish this word from Barihaa and βασιλεία (both of the first dec.) respectively. — ήν: agreeing with the nearer subj. (G. 135, 2, and N. 1). — παράδεισος: a Persian word meaning properly a walled place. What is the Eng. der.? - θηρίων: limiting πλήρης (G. 180, 1; 172, 1). — and inmov, on horseback, lit. from a horse, because in hunting the attack upon the animal hunted proceeds from the horse. Where this relation is not to be expressed, the phrase is to twee, as in iii. 4. 49, ἐπὶ τοῦ ἴππου ἡγεν, he led them on horseback. — ὁπότε βούλοιτο: a cond. rel. sent. expressing a gen. supposition in past time (G. 233). - 8.d. ... mapabeloov, and through the middle (G. 142, 4, N. 4) of the park, etc. - aὐτοῦ: in the pred. pos. (G. 142, 4, N. 3 a). - πηγαί είσιν ἐκ τῶν βασιhelwy: the more precise statement would be iv tois Basihelois, but the gen. . is used with & with reference to the subsequent flowing of the water out from (under) the palace.

Page 5. — 8. toru: accent (G. 28, N. 1 (1), end). — end, close upon, with the dat. and a verb of rest. So ind (next line), under, at the foot of. - wal ουτος, this also, i. e. the Marsyas as well as the Macander. — ἐμβάλλα, empties, intransitively. — ποδών: pred. gen. of measure (G. 169, 3). — λέyera. . . . ekbeipas, Apollo is said to have flayed, etc., the pers. const. for the impers., λέγεται 'Απόλλωνα έκδειραι. The dir. form of the anecdote would be ένταθα 'Απόλλων έξέδειρε . . . έκρέμασε (G. 246, with note). Maggréay: Marsyas is said to have challenged Apollo to a musical contest. on the terms that the vanquished should be at the mercy of the victor. When Apollo gained the day, he punished Marsyas for his insolence by hanging him to a tree and flaying him alive. (See Marsyas in a Class. Dict.) - ipicorra (G. 277, 2), in a contest. - of as indir. reflexive (G. 144, 2 a) refers to Apollo. — mep(: properly around (G. 191, VI. 5). So in a derived sense here, concerning, Lat. de. - coolas, musical skill, lit. wisdom, der. from σοφός (G. 129, 7). - δέρμα: note the suff. ματ-, signifying the result of the action (G. 129, 4), and for the stem cf. ex-Seipas (Sep-), above. Selps shows the same root that the Eng. word tear does. - 50ev, whence, for 80 or ob, where (G. 87, 2). Cf. clow in § 7 and note. — Sia: with the acc. on account of (G. 191, IV. 1, 2). - Maprias: pred. nom. (G. 136).

9. τῆ μάχη, in the well-known (τῆ) battle (G. 188, 1), that of Salamis, 480 B. c. For the suffix of μάχη, see G. 129, 1.— λέγεται οἰκοδομήσαι: cf. λέγεται ἐκδεῖραι in § 8 and the note.— τοξότας Κρῆτας: the Cretan bowmen were celebrated in antiquity.— Σοφαίνετος: if this is the general mentioned in § 3, the purpose for which he had been left behind must remain in doubt. The numbers given in the preceding sections and the sum total given here (at the end of the section) will not tally.— ἐξέτασιν: from ἐξ-ετάξω, to examine thoroughly, ἐτάξω, from ἐτεός, real.— ἐγένοντο cl σύμπαντες, the whole together amounted to.— ὁπλίται, πελτασταί: a case of part. appos. (G. 137, N. 2). The second of these nouns is used generically for light-armed troops in general, including the γυμνήτες (§ 3) and the τοξόται (mentioned in this section).— ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους: see note on εἰς in § 3.

10. Up to this time the march has been southeast. Cyrus now turns back and marches northwest as far as Κεραμῶν ἀγορά, probably with the double object of increasing his supplies and getting on the main high-road to the east. — ἐν αἶς: sc. ἡμέραις. — τὰ Λύκαια ἔθυσε, celebrated the Lycaea with sacrifice, a festival in honor of Ζεὺς Λυκαῖος, so named from Mt. Lycaeus in Arcadia. τὰ Λύκαια is a cogn. acc. (G. 159). Cf. the phrase πέμπεν Βοηδρόμια, to celebrate the Boedromia by a procession. — ἦσαν: in agreement with the pred. nom. (G. 135, N. 4). — στλεγγίδες: a sort of tiara, made of gold, as here stated, and worn as an ornament for the head. — χρυσαῖ: der. from χρυσός (G. 129, 14). — Κεραμῶν: probably the gen. of Κεραμοί, the Ceramians, though this is uncertain. With Κεραμῶν ἀγορά cf. the Eng. Neumarket. — ἐσχάτην πρός, the last bordering on, on the road to.

11. The rate at which Cyrus marched these three days was very rapid.

His object probably was to meet Epyaxa before his troops became clamorous for their pay. — Καυστρου πεδίον, the name of a town (lit. plain of the Casser), a compound noun like Κεραμῶν ἀγορά, above. Cf. the Eng. names of places, Dartmoor and Springfield. — ἀφείλετο, there was due. — πλέον: used indeclinably for πλεόνων. — δύρας, quarters, just as ἐπὶ ταῖς βασιλίως δύραις in i. 9. 3 means at court. — ὁ δὲ . . . διῆγε, but he continually put them off with the hope (of getting their pay). — ἀνώμενος: quoted after δῆλος ῆν (G. 280, N. 1). — πρός, in accordance with (G. 191, VI. 6, 1 a). — τοῦ Κύρου τρόπου: the article limits τρόπου (G. 142, 1). — ἔχοντα, when able (G. 138, N. 8 b).

Page 6. — an-grouv, ano-sisova: note the force of the preposition. But in § 12 simply souva, because Cyrus had in fact no claims on Epyaxa.

- 12. Syennesis is said to have pursued a double policy and to have endeavored to propitiate both Cyrus and Artaxerxes, determined to keep his throne whichever of the two prevailed. The kings of Cilicia were at this time tributary to Persia. On the Ionic gen. in Συεννέστος, see G. 53, I, N. 3.— του βασιλίως: note the article.— ἐλάγετο δοῦναι: the pers. const., but below ἐλάγετο συγγενίσθαι Κύρον.— οὖν, at any rate, i. e. however he got the money, he at any rate certainly had it to pay his troops with. Cf. οὖν, below, in §§ 22, 25.— στρατιῷ: his Greek army.— φύλακας: note the accent, and cf. the note on ψυλακός in i. 1. 6.
- 13. παρά: with the acc. because of the course of the water, after it has left the κρήνη, along by the road. Cf. πηγαὶ ἐκ τῶν βασιλείων in § 7 and the note. κρήνη . . . καλουμένη, the so-called (G. 276, 1) spring of Midas, lit. the spring called (that) of Midas. τὸν Σάτυρον: Midas, the proverbially wealthy king of Phrygia, is said to have eaught the satyr Silenus (the early protector and constant companion of Bacchus) by making the fountain here mentioned flow with wine, instead of water. Another form of the story appears in the account of the "Gardens of Midas," placed by Herodotus (viii. 158) in Macedonia, in which Silenus is said to have been made prisoner by garlands of roses. οίνφ . . . αδτήν, by mixing wine in it, lit. by mixing it with wine (the means, G. 188, 1).
- 14. Κύρου: genitive object of δεηθήναι (G. 172, N. 1). The object inf. επιδείξαι (G. 280, 1) is in this case the acc. βουλόμενος: Cyrus was the more willing to gratify her, since he saw the advantage of giving Syennesis a vivid impression of the strength of his army. τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων: the article repeated, because the Greeks and barbarians are not viewed as a single army, but as separate forces.
- 15. Δε... μάχην, as their custom (was) for battle (sc. ταχθήναι). νόμος, regulation, custom, law, from νέμω, to distribute, portion out. στήναι, to take their places, not to stand. ἐκαστον: sc. στρατηγόν. ἐπὶ τεττάρων, four deep. This made the front of the army very extended. είχε: in agreement with the nearer subj. (G. 135, N. 1). τὸ μὲν δεξών, κ. τ. λ. the positions were respectively the right, the left, and the centre, name in the order of danger and honor. The right was the most honorable position, because a flank attack on this side left the soldier unprotected, the shield

being carried on the left arm. — cééroper: ce and évope, properly of good name or omen. Hence left, used euphemistically to avoid the ill-omened word approvepés, omens from the left being unlucky with the Greeks.

- 16. πρώτον μέν: correlated by είτα δε in the next line. For the comparison of πρώτος, see G. 73, 2.— κατ' tλας... τάξεις, by (G. 191, IV. 2, 2 c) troops and companies, respectively of cavalry and infantry.— τάξεις (ταγ-σις), properly a drawing up, as of troops, see G. 129, 3.— τοὺς Έλληνας: governed by ἐθεώρα, above.— παρελαύνων: Cyrus rode by the Greeks with Epyaxa rather than have them march by him, probably because in this way they presented a more solid and imposing front.— ἄρμα, chariot (two-wheeled); ἄμαξα, wagon; ἀρμ-άμαξα, casy-carriage (four-wheeled), for women and children.— χαλκά: derived from χαλκός (G. 129, 14).— ἐκκεκαλυμμένας, υπουνετεά, a circumstantial part. of manner (G. 277, 2).
- 17. στήσας: first aorist and so transitive; for its relation to πέμψας, see note on ἐπολαβών in i. 1. 7. πρό, before (G. 191, I. 4 a). μέσης: cf. μέσου in § 7 and note. προβαλέσθαι τὰ δπλα, to present (throw before themselves their) arms. δλην τὴν φάλαγγα, the phalanx in a body (G. 142, 4, N. 5). οἱ δέ, but they (G. 143, 1, N. 2). ἐσάλπιγξε: an impers. verb (G. 134, N. 1 d). ἐκ δὲ . . . σκηνάς, and they (sc. αὐτῶν, G. 278, 1) after this (G. 191, I. 3 b) advancing more and more rapidly with a shout, of their own accord the soldiers (G. 184, 4) began to run toward the camp.

Page 7.— αὐτόματος, acting of one's own will (αὐτός and μάω, to desire eagerly), Eng. automaton.— ἐπὶ τὰς σκηνάς: to give the barbarians the impression that they intended an attack. In the next section the Greeks, it is said, ἐπὶ τὰς σκηνάς ἡλθον, dispersed to their own tents.

- 18. βαρβάρων: subjective gen. (G. 167, 2). With φόβος, sc. ην. και... τε... και: the first και connects the statement that precedes with the double (τε... και, both ... and) one that follows. ol ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἔφυγον, i. e. ol ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἐφυγον. Cf. § 3, and i. 1. 5. λαμπρότητα: from λαμπρός (see G. 129, 7). τὴν τάξιν τοῦ στρατεύματος: position (G. 142, 2, κ. 2, end). ἦσθη: see ἦδομαι. τὸν ... ἰδών, seeing the terror with which the Greeks inspired the barbarians (G. 141, κ. 3).
- 19. ταύτην... Έλλησιν, this country he gave over to the Greeks to plunder (G. 265). It is at this point that Cyrus first gets out of his own satrapy. πολίμιος: from πόλεμος (G. 129, 12). ώς ούσαν, on the ground that it was (G. 277, n. 2).
- 20. την ταχίστην όδόν, by the shortest road (G. 159, N. 5), peculiar use of the cogn. acc. (G. 159) to include the road or way over which motion proceeds. ἀποπίμπα, συνέπεμψεν: cf. note on ἀναβαίνα, ἀνίβη, i. 1. 2. στρατιώτας: without the article, as if attracted into the rel. clause, οὖς στρατιώτας, κ. τ. λ. (G. 154). αὐτόν, himself, i. e. Menon. μετά: properly among (G. 191, VI. 3). Here in company with. Δάνα: a neut. pl. See map for the two routes into Cilicia here mentioned. ἐν ಫ²: sc. χρόνω, and cf. ἐν αἰς in § 10. φοινικιστήν βασιλειον, a wearer of the royal purple (φοῖνιξ), i. e. a nobleman of the highest rank. καὶ ἔτερον . . δυνάστην, and a certain other powerful man of his subordinates. In i. 8. 5

Ariseus is called verspos (lit. subordinate commander). Give the Eng. der. from δυνάστης. — ἐπιβουλεύειν αὐτῷ: his charge was, ἐπιβουλεύουστν ἐμοί (G. 260, 2).

21. ή εἰσβολή: the so-called Πύλαι της Κιλικίας.— άμαξ-ιτός: give the der. and cf. G. 131, 1. - άμηχανος . . . στρατευματι, impracticable for an army (G. 184, 3) to enter (261, 1). — et ris exchuer, if there was anybody to oppose (lit. trying to prevent, G. 200, N. 2) them. — elvas in two disper: not with the intention of real opposition, but to give color to his asserted allegiance to the king. — elvan: quoted (G. 246). — Sid, wherefore, i. e. Sid &. - torrepala: sc. hulpa. For the case, see G. 189. - bre hedowness etn. α. τ. λ.: the messenger's announcement continues to the end of the section. He said, λέλοιπε, or λελοιπώς έστι (see G. 118, 4), Συέννεσιε, κ. τ. λ., Syennesis has left the heights since (encl) he learned, etc., and because (nal 5τι) he heard, etc. The clause beginning 5τι το Μένωνος is quoted after hovero (see on this form G. 247, with N. 2), fix occurring where ein or total would be more regular (G. 243, N. 2). The order of the last of the sentence is, δτι ήκουε (G. 247) Ταμών (G. 42, 2) έχοντα (G. 280) τριήρεις περιπλεούσας. The τριήρεις περιπλεοίσας, being a much more important fact than the Tan iv theore, is put first, and seems to be the clause quoted after fixous. but is not.

22. oδν, at any rate, i. e. whatever the reason was that Syennesis left the heights. Cf. § 12. — οδδενός κωλύοντος, without hindrance, manner (G. 278, 1). — τὰς σκηνάς, the camp, antecedent of the relative adverb οδ, where.

Page 8. — ἐφύλαττον: cf. ἡσαν in i. 1. 6, ἐτύγχανεν in i. 1. 8. — ἀνίβη, κατέβαινεν: mark the change of tense. — ἐπίρρυτον: der.? see G. 15, 2. — δένδρων: with σύμπλεων (G. 180, 1). — σύμπλεων: Attic second dec. (G. 64). — πολύ: agreement (G. 138, N. 1 a). — φέρει: not the hist. pres. Cf. note on ἀθροίζονται. i. 1. 2. — ὅρος (Μt. Taurus) δ' αὐτὸ (i. e. τὸ πεδίον) περιέχει, κ. τ. λ.: see the map.

23. Taprovis, Tarsi or Tarsus, the birthplace of St. Paul. — ἡσαν: irregular agreement (G. 135, 2). Cf. § 7. — μέσον: neut. of μέσος used as a noun, as in the phrase μέσον ἡμέρας, midday. The following gen. is part. (G. 167, 6). — δνομα, εδρος: acc. of specification (G. 160, 1). — πλίθρων: limits ποταμός (G. 167, 5), not εδρος.

24. of evolutovers: substantively (G. 276, 2).—els, enf: with the acc. in each case, because of the subsequent motion implied in Eflutov, abandoned the city for (and fled into) a stronghold up on the mountains.— πλην of ... έχοντες: sc. οδκ Εξιλιπον.— of παρά ... οἰκοῦντες: cf. τοῖς ὑπὸρ Ἑλλήσποντον οἰκοῦσι, i. 1. 9 and note. Those that remained did so for purposes of trade with the army and fleet respectively.

25. προτέρα . . . &φίκετο, reached Tarsi five days (G. 188, 2) before (G. 138, N. 7) Cyrus (G. 175, 1). For the comparison of πρότερος, see G. 73, 2.— εἰς τὸ πεδίον: adjectively (G. 142, 1 N. & 2).— οἰ μέν . . . οἰ δί, some . . . others (G. 143, 1).— ἀρπάζοντάς τι κατακοπήναι, had been cut to pieces (G. 260, 2) while committing some act of plunder (G. 159, N. 2).— τὸ ἀλλο, the rest of (G. 142, 2, N. 3).— εἶτα, then, taking up the two pre-

ceding participles. — οὖν, however that was. Cf. § 22. — ἐκατόν: ordinarily a single λόχος numbered 100 men.

26. οί δ' ἄλλοι, i. e. of Menon's army. Emphatic position, as also below, Κύρος δὲ ἐπεὶ, κ. τ. λ. — τοὺς Ταρστούς: appositive (G. 137). — διήρπασαν: mark the force of the prep. - μετεπέμπετο πρός ξαυτόν, summoned repeatedly to himself. Cf. meranemeran and the apxils, i. 1. 2. - & &' obte ... obre ... Holeke, but he both declared that he had never before, etc., and was then unwilling, etc. The Greek often says our ton there we say he said that he did not go, of onu having the sense I deny. Here over . . . ton ... obre ... ήθελε, lit. he neither declared (i. r. he denied) nor wished, is perfectly regular, though it cannot be translated literally. In our .... ton the direct discourse was ήλθον (G. 246); in οδτε... ήθελε there is no indirect discourse. — obsert (G. 283, 9): the dat. follows els xeipas their (G. 186, N. 1), which implies union or approach, and commonly means to some to a conflict with some one, and here properly to come into close relatims with (or into the hands of) some one. See Lidd. and Scott, s. v. xelo, II. d. — lévai : sc. els xespas. — mply Emeros, thabe (G. 240, 1). Note the change of subject in Aaße.

27. Κύρος δέ: sc. έδωκε. — παρά βασιλεί, at court, i. e. at the great King's, the article being omitted. — χρυσο-χάλινον, with gold-studded bridle (χαλινός). — ἀκινάκην, a short sword.

Page 9.— ἀφαρπάζεσθα: one of the obj. of εδωκε supplied above (G. 260, 1). So ἀπολαμβάνειν in the next line. — τὰ δὲ... ἀπολαμβάνειν, and (the privilege of) taking back the slaves that had been seized, if they (i. e. Syennesis and the Cilicians) should fall in with them (i. e. the slaves) anywhere (G. 223). The apodosis is the inf. (fut. in time) ἀπολαμβάνειν. In place of ἡν που ἐντυγχάνωσιν we might have had εἴ που ἐντυγχάνωσιν (G. 248, 1).

CHAPTER III.

SYNOPSIS: A delay of 20 days at Tarsi is caused by the Greek soldiers, who now suspect that they are being led against Artaxerxes and refuse to go farther. Clearchus, who attempts to force his own troops forward, narrowly escapes being stoned to death. Afterwards, seeming to yield to their wishes, he calls them together and after shadding many hypocritical tears (1-3) details the benefits he has received at the hands of Cyrus, but nevertheless declares his intention to desert him and accompany them wherever they may go (4-6). More than 2000 men desert Xenias and Pasion, and encamp with Clearchus (7). Cyrus sends for Clearchus, who refuses to go but returns an encouraging message (8). archus again assembles his soldiers, and in a cunningly constructed address points out to them the difficulties which lie in the way of their withdrawal from Cyrus (9-12). He is followed by several others (13), one of whom proposes a plan at some length which another immediately proves to be nonsense, both acting at the secret suggestion of Clearchus. They finally agree to send to Cyrus and ask his designs (14-19). Cyrus answers that he wishes to march against Abrocomas, and promises them half again as much pay as before, whereupon they agree to ollow him (20, 21).

- 1. cfn thasar liva, refused to go, said they would not go. Cf. i. 2. 26, and note, and μισθωθηναι δὲ οὐκ ἐφασαν, below. τοῦ πρόσω, forward, a prose use of the gen. of place (G. 179, 2), like the adverbs in ou, as ποῦ, where, ὁμοῦ, in the same place, together, etc. ὑπώπτευον: cf. i. 1. 1. ἐπὶ τούτφ, for this (G. 191, VI. 2, 2 a). πρώτον: he was the first to do it; πρώτον would mean, he did this first, and something else afterwards. πρώτον μέν, on the other hand (correl. to εἶτα δέ below in § 2), means in the first place. Cf. i. 2. 16. ἐβιάζετο: attempted action (G. 200, N. 2). But below the aor. ἡρξατο, (actually) began to move forward. Clearchus is said in ii. 6. 8 to have been a man of stern will. ἔβαλλον, stoned, sc. τοῖε λίθους (J. 188, 1), as appears from καταπετρωθήναι in § 2.
- 2. μικρόν, by a little, narrowly (G. 160, 2). μή: added to the inf. to strengthen the neg. idea contained in ififury (G. 283, 6). καταπετρωθήναι, being stoned to death (κατά). έγνω, had come to know (cf. note on έτελείτησε, i. 1. 3), and so perceived. δτι δυνήσεται: quoted (G. 243; 280, N. 3). ἐκ-κλησία (καλέω): the Eng. der.? ἐδάκρυε . . . ἐστώς, stood (G. 124, 1) and wept a long time (G. 161). τοιάδε: with ref. to what follows (G. 148, N. 1).
- 3. ἄνδρες στρατιώται, fellow-so'diers, ἄνδρες prefixed as a term of respect, as in the phrase of the courts, ἄνδρες δικασταί. Clearchus deals with the difficulty with great skill. μη θαυμάζετε: pres. imperative in prohibition (G. 254). χαλετώς. . . πράγμασιν, am greatly distressed (φέρω intrans.) on account of the present troub'es (G. 188,1). πράγ-μα is properly the thing done (G. 129, 4). ξένος: cf. note on ξένος in i. 1. 10. ἐγένετο, became, not was, cf. i. 1. 9. τά τε . . . καί, both honored in other ways (G. 160, 1) and in particular, etc. οῦς . . . οὖκ . . . ἐδαπάνων, which I did not, when I had received them, lay up for myself (used reflexively) for private use (or, more freely, did not devote to my own personal use), and (lit. but) did not even squander in pleasure (κατά, ἡδύς, πάσχω), but expended (impf.) on you.
- 4. ὑπέρ, for, in behalf of (G. 191, IV. 3, 1 b). ἐτιμωρούμην (sc. αὐτους), took vengeance upon or punished (them). τιμωρέῖν = to avenge, τιμωρέῖνθαι (mid.) = to avenge one's self upon (some one). ἀφαιρεῖνθαι: double ohj. (G. 164, with n. 2). ἴνα. . . ἐκείνου, that, in cresc he should have (we might have had ἐάν τι δέηται, G. 248, n.; Moods and Tenses, § 55, 2) any (G. 172, n. 1) need (of me), I might aid (G. 216, 1) him in return for the benefits I had received from him, i. e. ἀντὶ τούτων ὧν (G. 153, with n. 1) εδ ἔπαδον (G. 165, n. 1²) ὑπ ἐκείνου.
- 5. ὑμεῖς: emphatic (G. 144, 1). So ἐγώ, below. Cf. also the beginning of § 6. ἀνάγκη: sc. ἐστί. φιλία: an instrumental dat. (G. 188, 1, Ν. 2). εἰ, whether (G. 282, 4). δίκαια: der. from δίκη (G. 129, 12). οὖν: cf. note on οὖν, i. 2. 12. δ τι ἀν δέη (sc. πάσχειν): a cond. rel. sent. (G. 232, 3). οὖνστε οὖδείς: emphatic negation (G. 283, 9). ὡς εἰλόμην: quoted without change of mood (G. 243). Give the form of the verb in dir. disc. ἀγαγών, προδούς: for the relation of the two participles, see the note on ὑπολαβὼν τοὺς φείγοντας in i. 1. 7, and cf. στήσας... πίμψας... ἐκλευσε in i. 2. 17.

- Page 10. 6. quol: dat. of indir. obj. (G. 184, 2). 5 T. . . welcoman: for the use of the moods, cf. § 5, above. — Kal... Kal... Kal. equally ... and ... and ... oùv buîv, i. e. if I should remain with you, is the prot. (G. 226, 1) to the following de elect, which stands by quot. (G. 246) for de elyv. In the alternative sentence that follows, the prot. to dv elvas lies in έρημος ών, = el... είην (G. 226, 1; 277, 4). The cond. rel. clause δπου av &, ubicunque ero, presents the supposed future case more vividly than the more regular owov dy would have done, - wherever I may be, for wherever I might be. See Moods and Tenses, § 63, 4, (a). The opt. with dv. it should be remembered, is sometimes merely a softened expression for the fut. indic. (G. 226, 2, N. 1). - times: der. from the same stem with run (G. 129, 12). — bush: gen. after an adj. of want (G. 180, 1). — our dv ikavos elvat (= oik dy ikavos elyv): dy (still belonging to elvat) is repeated after over before each of the dependent infinitives (G. 212, 2). - icheligram, άλεξασθαι: infinitives limiting leavés (G. 261, 1). — is . . . έχετε, be of this opinion, therefore, that I shall go, etc.; or more lit., to show the force of the causal gen. abs. with is (G. 278, 12, end), since, therefore, I shall (as I say, is) go, etc., be of this mind. — on av nat one : sc. inte (Moods and Tenses, § 42, 3, N. 22).
- 7. ταῦτα: with reference to what precedes (G. 148, N. 1).— of τε, the art. receiving the accent from the following enclitic.— oτι... πορεύεσθαι: explanatory of ταῦτα (G. 243). The direct discourse of où φαίη πορεύεσθαι would be où φημι πορεύεσθαι, I deny that I am going (see note on i. 2. 26).— πλείους for πλείους (G. 72, 2, N. 1).— εστρατοπεδεύσαντο: der. from στρατοπεδεύ (G. 131, 1).— Note that παρά occurs in this section with each of the three cases (G. 191, N. 1).
- 8. Tobrois: dat. of cause (G. 188, 1). Transario: gen. with adverb (G. 182, 2, end). advi: indir. obj. (G. 184, 1). Theye Cappelv, bade him not to be discouraged (G. 260, 1): Live in this use is equivalent to makein; so throw when used with the inf. (G. 260, 2, N. 1). is . . . Stor, since this matter would be settled (G. 278, 12) in the right way (G. 139); is (G. 277, N. 2) shows that the participal sentence gives the ground on white Clearchus bade Cyrus to be encouraged. perawépuscou, to continue to send for (him). advis . . Liva, but for himself (modifies subj. of Liva, G. 188, N. 8) he said he should not go. advis marks the opposition of the two persons, the thought being: "You continue to send for me, but still I'll not go."
- 9. μετὰ δί ταῦτα, after this (G. 191, VI. 3, 3 b). 6', i. e. τε (G. 17, 1). τῶν . . . βουλόμενον, any one of the rest (G. 168) that wished (G. 276, 2). τὰ Κύρου: πράγματα omitted (G. 141, Ν. 4). δηλον: sc. ἐστί. οὕτως . . ἐκεῖνον, i. e. his relations to us are in just (περ in ώσπερ) the same position as ours to him. ἐπεί γε, since at any rate. ἡμῖν: with the following noun (G. 185). μισθο-δότης: compound noun expressing the agent (G. 131, 1; 129, 2 b).
- 10. μέντοι: used in sinister sense: "Though our relations are at an end, he may, however, not be done with us."— και μεταπεμπομένου αυτού, though

he continues to send, etc. (G. 277, N. 1b). - To per person, chiefly (G. 160, 2): the correl. follows in trava nat. - aloxuvouevos, from shame. - evenσμένος: quoted after σύνοιδα (G. 280, N. 2). — μη . . . ἐπιθη: obj. clause (G. 218). — δίκην ών . . . ἡδικήσθαι, punishment for those things (sc. τούτων limiting Sterry, G. 153, N. 1) in which (dv for d, cognate acc., G. 159, N. 2) he thinks he has been wronged (G. 260, 2) by me, — i. e. punishment for the wrongs he thinks he has suffered from me.

11. Eugl... Kaleiber, the time, therefore, does not seem to me to be (one) for sleeping (G. 261, 1). Soute in the sense simply of to seem takes the inf. in indir. disc. (G. 246). In the sense of to seem good or best, as in the phrase Sout andvas, below, the accompanying inf. is not in indir. disc. In either case it is the subj. (not obj.) of Soutes. Cf. the uses of videor in Lat. ήμων αθτών, ourselves (G. 80; 171, 2). — δ τι χρή: an indir. question (G. 149, 22). — in toutwe, next (G. 191, I. 3 b), expressing time (sequence) with an implied idea of consequence, in consideration of, in consequence of, the present circumstances. - Eur péroper airoi, as long as, while, we are staying here (autou, adv.). we with the pres. ind. never can mean until. - orention elvas: in the dir. form (G. 246) orention fort (G. 281, 2). άσφαλέστατα: superlative adv. (G. 75). — δπως μένωμεν: an obj. clause after a verb of caring for with the subj. (G. 217, N. 1). But in the alternative sentence we have the reg. constr. (G. 217), &was anuer (G. 200, N. 8 b, öπως Wopev. Many editions have μενούμεν for μένωμεν by conjecture.

Page 11. - avev, without (G. 191, I. 5). - obre ... obsev, neither gen-

eral (G. 167, 1) nor private is of any use.

12. δ 8' ἀνὴρ . . . Φίλος ή, but the man (i. e. Cyrus) is a valuable (lit. worth much, G. 178, N.) friend, to whomsoever he is a friend (G. 233). έχθρός, πολέμιος, i. e. whomsoever he is at war with (ἐν πολέμφ), he comes to hate as a personal enemy, so earnest is he. — ναυτικήν: from ναύτης, α sailor, and that from vais. Note the suff. in each case, skos, Trg. - ouclos: with warres, which we all alike. — δοκοθμέν μοι καθήσθαι: cf. δοκεί in § 11, and the note. - a oroû: construe with moppe, at a distance from him (G. 182, 2). — wpa (sc. tort): cf. § 11, above.

13. ἐκ τούτου, after this, upon this. — ἐκ τοθ αὐτομάτου: cf. ἀπὸ τοθ aυτομάτου, i. 2. 17. — λέξοντες, to say (G. 277, 3); in the next line ἐπιδαkvivres, showing (G. 277, 8 and 6; Moods and Tenses, § 109, 5, last ex.). έκείνου, i. e. Clearchus. — είη: indir. question (G. 243). — ἀπορία: give its

derivation. — μένειν, ἀπιέναι: with ἀπορία (G. 261, 1).

14. είς δὲ δη είπε, but one in particular proposed. Both this man and the one who answered him in § 16 doubtless spoke at the instigation of Clearchus. - iliona: with elme, with which in the sense of propose or command the inf. is not in indirect disc. (Moods and Tenses, § 15, 2, N. 3). Cf. § 8. The six following infinitives, beginning with ayopager an, have the same construction with inota. The conditional sentences dependent on these inf., el μη βούλεται and εάν διδφ (bis), — being dependent clauses in indirect discourse, - might have been each in the opt. (G. 248, 1), although d βούλοιτο would have been ambiguous. So δπως μή φθάσωσι might have

been opt., like de dworldow, above (G. 248, N.). - \$ 8' dyopd . . . otpaτεύματι: thrown in parenthetically by the historian to show the absurdity of the proposition. - alrew: with two accs. (G. 164). - whola: transportvessels, boats. - tay un 8180: the verb of the apod. is alver, which after elve, proposed, is fut. in force. See G. 223. - olders (sc. offers): pred. adj. (G. 138, Rem.). - 50 Tis anake: purpose (G. 236). - unbe, not even (G. 283, 2). - συντάττεσθαι, άγοράζεσθαι, συσκευάζεσθαι: the three uses of the mid. voice (G. 199, 1, 2, 3). — The Taxiotte: adv. acc. (G. 160, 2). - προκαταληψομένους: sc. ανδρας. The part. expresses purpose (G. 277. 3). - The diagram, i. e. of Mt. Taurus, the pass by which they had entered Cilicia. - 5xue 664000: purpose (G. 216). Note the three ways in which purpose has been expressed in this section. - 5 was . . . KatalaBóyres. might not seize them first (G. 279, 4). - ev (the antec. is of Kaines) is a part. gen. with πολλούς, but a poss. gen. with χρήματα (G. 167, 1 and 6). — πολλούς και πολλά χρήματα, many men (as captives) and much property. - Εχομεν άνηρπακότες = άνηρπάκαμεν και έχομεν: notice the sudden change to direct discourse. - Toroutov, so much only (as follows). This refusal to take the lead would embarrass them still more.

15. is utv . . . Levéru, let no one speak of me as likely to be general on this occasion; the part, with is after hevers on the analogy of the constr. explained in G. 280. See also Moods and Tenses, § 113, N. 10, (c), στρατηγίαν: cogn. acc. (G. 159). - μηδείς: prohibition (G. 254). - έν-ορώ, see in the undertaking. - wontfoy: sc. fort (G. 281). Since rouro is in the neut. sing. the construction may be regarded either pers. or impers. at pleasure. - is nelso par: sc. out a leyere from the preceding undels leyere. - 8v &v Engele (G. 232, 3), quemcunque elegeritis. We might have had & dv (G. 158), for which there is slight MS. authority. — ή δυνατόν μάλιστα, to the best of my ability; μάλιστα belonging to πείσομαι, and ή, as (G. 87, 2), to έστί understood with δυνατόν. Cf. Δε μάλιστα, Δε τάχιστα, and note on ou amapas neutrator, i. 1. 6. - Iva elonte: purpose (G. 216). - on kal... averway, that I know how also to submit to authority as well as any other man that lives; μάλιστα άνθρώπων, in the highest degree (best of all men, G. 168), belongs to enforcemen, and is really superfluous to the sense after is res kal dados, (as well) as any other man whatsoever (kal being emphatic). For the latter, of The Kal allos is more common (see i. 4. 15).

16. εὐήθειαν: from εὐήθης, simple-minded, from εὖ and ἡθος. Note the suffix (G. 129, 7). — ἄσπερ... ποιουμένου, just as (we might ask for them, G. 277, N. 3), if Cyrus should make his expedition back again, i. e. should give up his plans and return home, so as not to need the boats longer. Κύρου ποιουμένου = εἰ Κύρος ποιοίτο. — ὡς εὕηθες εῖη, that it was sitly (G. 243), corresponding to τὴν εὐήθειαν in the clause with μέν. In the dependent clause ῷ λυμαινόμεθα there is a change to direct discourse (otherwise we should have λυμαίνονται οr λυμαίνοντο, G. 247), which continues to the close of the speech in § 19. — παρὰ τούτου: in the place of the simple τούτον. (Cf. the const. with αἰτείν in § 14). — ῷ: dat. of dis-

advantage (G. 184, 3). — wpaţis, i. e. wpay-sis (G. 129, 3), i. e. plan of operations.

Page 12.— et πιστεύσομεν (G. 221, N.), if we propose to trust; not equivalent to έλν πιστεύσομεν, if we shall trust.— τί κωλύει... προκαταλαμβάναν (ironical): the order is τί κωλύει (sc. ήμᾶς) καλ κελεύειν Κ. προκ. τὰ ἀκρα ήμῖν; The meaning is, that if they propose to trust Cyrus's guide, they might as well show still greater confidence in Cyrus himself, and tell him to secure the heights for them!

17. by : emphatic. - yap: the sect. states the grounds for the distrust of Cyrus which the speaker would entertain under the conditions supposed. - & δοίη: cond. rel. clause (G. 232, 4); so also & (G. 153) δοίη, following. - μή καταδύση: obj. clause after a verb of fearing (G. 218); so μή άγάγη. following. - attals tale trippear, triremes and all (G. 188, 5). The trireme (Tpeis, dow; Lat. tri-remis) was a war-vessel with three banks of oars. It is hardly possible that the whole, transports for troops, here mentioned, can be soberly called triremes; it is probable that acrais ταις τριήρεσι is added to καταδύση to heighten the absurdity, — "fleet and all," as we sometimes say "horse, foot, and dragoons" or "bag and baggage." There is, however, some MS. authority for omitting acrais. in which case rais τριήρεσι will mean by his own triremes. — φοβοίμην: a stronger word than oxvie, used to indicate a climax of feeling. - 80ev, i. e. exerce over, to the place from which. — obx olov re tora, it will not be possible (G. 151, N. 42). The antecedent of 50ev is obviously definite (note the neg., G. 230). If he had wished to speak less vividly he would have said, been our dy olon to eth. — $d\pi \omega = d d\pi \omega \omega (G. 277, 4)$. — drontos Κύρου, sc. δντος: the adjs. ἐκών and ἄκων are often used in this way without w, as if themselves participles. - haber . . . anable, to get off without his knowing it (G. 279, 4).

18. avspas: subj. of iparav. The whole sentence from avspas to the end of § 19 (except the parenth. ovru... aniouper) is the subj. of somet.—ourses, such as are (sc. elvi). — ti... xphotai, what (G. 149, 2°) use he wishes to make of us (G. 188, 1, n. 2, entire). The same use of the cases in olymp (for olarms by assimilation, G. 153)... rols fively. — mposter: for the time referred to, of. i. 1. 2.

19. της πρόσθεν, than the former one, so. πράξωνς (G. 175, 1). — ἐἀν φαίνηται, ἀξιοθν: note the not infrequent use of the inf. in a future sense as the apod. of this class of cond. sentence (G. 223). A case just precedes in § 18 in ἐἀν ἢ, ἔπεσθαι, and another follows in δ τι δ' ἀν λέγη ἀναγγείλαι (G. 232, 3). — ἀξιοῦν, demand, i. e. the deputies (ἄνδρας) mentioned in § 18. ἀναγγείλαι has the same subj.; but βουλεύεσθαι has ἡμᾶς expressed. — πείσαντα: e. g. by means of greater pay. Cf. § 21. — πρὸς φιλίαν, in friendship. — ἐπόμενοι, ἀπιόντες: these might be respectively εἰ ἐποίμεθα, εἰ ἀπίσιμεν (G. 277, 4). — φίλοι, πρόθυμοι: pred. adjs. Give the der. of πρό-θυμος. — πρὸς ταθτα, with respect to this (G. 191, VI. 6, 3 c).

20. **Εδοξε ταύτα**, this was approved. The ordinary beginning of an Athenian decree was ταύτα εθοξε τῆ βουλῆ καὶ τῷ δήμφ, i. e. de it enacted by the

Senate and the People. — πρώτων τὰ δόξαντα, made the inquiries agreed upon (i. e. d. 1865εν). For the dat. with δοκέω in this sense (to seem good or best), see G. 184, 2. — δτι ἀκούω: he said ἀκούω, I have heard, etc. The Greek, like other languages, often uses the pres. of such verbs as I hear, I learn, I say, even when their action is strictly finished (Moods and Tenses, § 10, 1, N. 5). — ἐχθρὸν ἀνδρα: note the difference between ἐχθρός and πολύμους (see note on § 12, above). — εἶναι, was, as a matter of hearsay, while δντα would have implied more responsibility for the fact on the part of the speaker (G. 280, with N. 3). — ἀπέχοντα . . . σταθμούς, twelve stages off or distant (ἀπέχοντα with 'Αβροκόμαν, G. 276, 1). — πρὸς τοῦτον, to him, with an implied sense of against, which would be expressed properly by ἐπί. — χρήζειν ἐπιθέναι: give the dir. form. — ἡμεῖς ἐπές, κ. τ. λ.: the quot. here becomes direct. It should be noted with what remarkable ease the Greek, contrary to the Eng. idiom, allows this transition from the indirect to the direct form. Cf. § 16.

had, etc. (G. 143, 1, N. 2; 184, 4). — in-opta: the suff. expresses action (cf. G. 129, 3). - 671 dya: quoted without change of mood after role & υποψία ήν = υπώπτευον δέ. But below, after ήκουσεν, with change of mood, δτι άγοι (G. 243). — πρὸς βασιλέα: as πρὸς τοῦτον in § 20. — έδόκει: why εδόκει here, but εδοξε (aor.) in § 20 ! — προσαιτούσι μισθόν, ask additional (πρός) pay. - ήμι-όλιον: der.! - δώσειν: note the tense (G. 203. N. 2). — où, i. e. τούτου où, than that which, où for 8 by attraction : cf. & in § 17 and otames in § 18. The gen. goes with ημιόλιον, which has the force of a comparative, a half more (G. 175, 1, N. 1). - Saperrov: see note on i. 7. 18. — του μηνός, each month (G. 179, 1). — έν τφ φανερφ = φανεpos (G. 139, 2). This implies that there was a secret understanding of the real facts on the part of some. The soldiers accuse the generals of this in i. 4. 12. — By the expedient here described Cyrus led the Greeks nineteen stages farther inland (in place of the twelve proposed in § 20) before announcing publicly his real purpose.

CHAPTER IV.

SYNOPSIS: Cyrus proceeds to the river Psarus, thence to the river Pyramus, and finally reaches Issi upon the sea-coast, the last city in Cilicia (1). Here he remains three days, during which time his fleet arrives. He is also joined by the Greek mercenaries who desert from Abrocomas (2, 3). Hence he proceeds to the Gates of Cilicia and Syria. Abrocomas does not attempt to bar his passage, but retreats towards Babylon (4, 5). Cyrus advances through Syria, and is deserted at Myriandrus by Xenias and Pasion. It is rumored that he will pursue them (6, 7); but calling his Greek generals together, he announces that he shall not do so. This decision pleases the Greeks, and they accompany him with greater alacrity (8, 9). He crosses the Psarus and reaches the sources of the Dardas, where he burns the palace of the Syrian governor (9, 10). At Thapsagus on the Euphrates he announces the real object of his expedition (11).

The troops refuse to go on without extra pay (12), which Cyrus agrees to give them. Menon, in the mean time, urges his troops to cross the Euphrates before the others decide, and so win the favor of Cyrus by seeming most forward in his service (13-15). They comply, and Cyrus expresses his satisfaction (16). He then crosses the Euphrates with the rest of his troops, and proceeds to the Araxes, where he remains three days (17-19).

Page 12.—1. It is now the last of spring, and the army has been on the march four months. The distance from Sardis thus far travelled is 222 parasangs. Review on the map the route travelled up to Tarsi. — στά-διον: the common Greek standard of length, equal to 606½ Eng. feet, somewhat less than a furlong. This was the length of the στάδιον, or course for foot-races, at Olympia, which measured exactly 600 Greek feet. The noun is heterogeneous (G. 60, 2): cf. στάδιοι in § 4. — ἐσχάτην: without the art., where we should use it. Cf. i. 2. 10. — ἐπὶ . . . οἰκουμένην, situated (lit. being inhabited) close upon the sea.

2. Κύρφ: for the case cf. a or φ in i. 2. 4, and note. The fleet is the one already mentioned in i. 2. 21. — in a oracs, over them, but below in § 3 in the vew vew (in with the gen.), on board the ships. — vaú-apxos, admiral (for vau- see G. 131, 1, N.). — ήγειτο δ' a oracs, conducted them (G. 171, 3, N.).— iripas, besides. So often allows. — irolopse, had been besieging; so orwarolips: the subj. of both of these verbs is a pronoun referring to Tamos. Cf. for the tense irúyxavev, i. 1. 8. — öre ήν, since it had been (G.

250). - attóv. i. e. Tissaphernes.

3. μετάπεμπτος, sent for (G. 117, 3), equal to μεταπεμφθείς, and so followed by ὑπὸ Κύρου (G. 197, 1). Chirisophus was sent with these troops from Sparta in return for the aid rendered the Lacedaemonians by Cyrus during the Peloponnesian War. He became in the retreat senior commander. — ων... Κύρου, the command of whom he (now) held under Cyrus. — ώρμουν, lay at anchor, from δρμος, a roadstead. The quarters of Cyrus, it would appear, were pitched close upon the sea. — οἱ παρ' Αβροκόμα: cf. τῶν παρὰ βασιλέως in i. 1. 5, and note. For the gen. ᾿Αβροκόμα, see G. 39, 3. This Doric gen. in Attic is found chiefly in foreign proper names.

- μισθο-φόροι: give its der. (G. 131, 1).

4. πύλας: the article omitted, the noun being used almost as a proper name. The pass itself is here meant. — ήσαν δὲ ταῦτα, and these (gates) consisted of: ταῦτα for αῦται because of τείχη, and ήσαν for ἡν (G. 135, 2) because the two walls were in the writer's mind. — τὸ . . . τὸ πρὸ τῆς Κιλικίας: position of the attrib. phrase (G. 142, 2). After ἐσωθεν, sc. τείχος. — είχε: not, of course, in person. — διὰ μέσου τοῦτων: cf. διὰ μέσου τῆς πόλως, i. 2. 23, and note. — ἄπαν τὸ μέσον, the entire distance between. — τειχών: poss. gen. (G. 167, 1). — ἡσαν agrees with στάδιοι (G. 135, N. 4). — καθήκοντα: to be connected with ἡν, ἡν καθήκοντα being equivalent to καθήκε. — ὕπερθεν, i. e. ονετλαησίης the pass. — ἐφειστήκεσαν πύλαι, gates had been set in each wall. Here πύλαι has its proper meaning of gates, large and double like those in a city wall.

- 5. Ενεκα, on account of (G. 191, I. 5). Commonly placed after the word it governs, or one of the modifiers of that word (as here). ἀνοβιβάσειεν, παρέλθοιεν: change of subj. Diff. between βιβάζω and βαίνω? είσω καὶ ξω, i. e. on both sides of the Syrian wall, that he might attack A. both in front and rear. The distance between the two walls was over a third of a mile (three stades). εἰ ψυλάττοιεν: if the preceding optatives were subjunctives (G. 216, 2) this clause might be ἐὰν ψυλάττωσιν.
- Page 14. δπερ, just the thing which, referring to the clause just preceding. ξχοντα, since he had (G. 277, 2). δντα: quoted (G. 280). Cf. ἀκούει είναι in i. 3. 20, and note. ἀς ἐλέγετο: probably personal, as he was said. Cf. i. 2. 8, note. μυριάδας: Eng. der.!
- 6. ἐμπόριον, mart, Lat. and Eng. emporium, from ἔμπορος (περάω, πέρα, cf. πορεύω), a traveller, merchant, distinguished from the κάπηλος (cf. τὰ καπηλεία, i. 2. 24) by his importing goods in person. ἢν: we might have had ἐστί. Cf. ἀθροίζονται in i. 1. 2, and note. τὸ χωρίον: the subject; the predicate noun (here ἐμπόριον) generally omits the article. αὐτόθι: formed with the suff. % (G. 61). ὁλκάs is (properly) a ship that is towed (ἔλκω), merchantman.
- 7. Meyapeés: a gentile noun (see G. 129, 10). τὰ... ἐνθέμενοι, putting on board (G. 199, 3) their most valuable effects. ἐς μὶν, κ. τ. λ.: the correl. clause with δέ is omitted; but μέν implies that there was another opinion in the camp. ἐδόκουν: personal; cf. note on δοκεξ, i. 3. 11. φλοτιμηθέντες, since they were jealous (G. 277, 2): δτ... εἰα Κῦρος is also causal (G. 250). ἀπελθόντας: see i. 3. 7. ὡς ἀπόντας: purpose (G. 277, 3; 200, Ν. 3 b). Cf. ὡς ἀποκτενῶν, i. 1. 3. και οὐ: sc. ἰόντας from the preceding ἀπόντας. διήλθε λόγος, a report went abroad. ὅτι διώκοι: quoted (G. 243). τριήρεσι: the means (G. 188, 1). ὡς δαλοὺς ... ληφθηναι, that they might be captured, because (in the opinion of οἱ μέν, G. 277, Ν. 2) they were cowards. εἰ ἀλώσουντο: fut. οἱ ἀλίσκομαι. For the mood, G. 226, 4, Ν. 1; 248, 2. For εἰ ἀλώσουντο of the direct form, see G. 223, Ν. 1. Cyrus had already shown how severe he could be. Cf. i. 2. 20. A striking general instance of this is given in i. 9. 13.
- 8. Δλλ ... ἐπιστάσθωσαν, but, however, let them well (emphasized by γt) know. ἀποδεδράκασιν, ἀποπεφεύγασιν: the first means to escape by stealth, like a runaway slave; the second, to escape by rapid flight, so as not to be caught. The clauses that follow make this distinction clear. δπη οξχονται, in what direction (G. 87, 2) they are gone (G. 200, N. 3). τριήρεις, πλοΐον: cf. note on i. 3. 17. ἀστε ἐλεῖν: result (G. 266, 1). μα τοὺς δεούς: note that the oath is neg. (G. 163). οὐδ΄... οὐδείς: emphatic neg. (G. 283, 9). ἔως ἀν παρἢ τις, as long as any one stays by me, general suppos. in pres. time (G. 233). So ἐπειδάν βούληται. αὐτούς: pl. though referring to τἰς. Cf. πάντας, i. 1. 5, and note. κακῶς ποιῶ, mattreat (G. 165, N. 1¹). περί, in respect to, to. φρουρούμενα, guarded, i. e. under the protection of the resident garrison. Though the modifier of both τέκνα and γυναῖκας, φρουρούμενα is neut., since these are looked upon as articles of property. For Tralles, see the map, Lydia. τούτων στερήσονται:

the passive (G. 197, 1) of the const. explained in G. 164, N. 2. — By this unlooked-for elemency Cyrus got the good-will of the Greeks (cf. what immediately follows) and lost little; for though the generals deserted, their troops remained, numbering some 5000 or 6000.

9. et τις ... ἀνάβασιν, if (there was) any one (who) was even somewhat discouraged in regard to the expedition. — την ἀρετήν, the magnanimity.

Page 15.— μετά ταῦτα: mark the asyndeton.— δυτα, which was (G. 276, 1).— πλέθρου: pred. gen. of measure (G. 169, 3) after δυτα modifying ποταμόν, τὸ εδρος being an acc. of spec. (G. 160, 1); but below in § 10 τὸ εδρος is the subj. of ῆν understood, πλέθρου having the same const. that it has here. For still another const., see i. 2. 5.— πραέων, tume (G. 70, N. 2).— ἐνόμιζον, είων: cf. ῆν in § 6, and the note. For the two accs. after ἐνόμιζον, see G. 166.— ἀδικεῖν: sc. τινά as subj.— Παρυσάτιδος... δεδομένα, belonged to Parysatis (G. 169, 1), having been given her for girdle-money (cf. our "pin-money").

10. Δάρδατος: the Dardas. See the map. Cyrus now gets into the valley of the Euphrates, but does not cross this river until eight days later at Thapsacus. — ἡσαν: cf. for the number, i. 2. 23, and note. — ἀρξαντος: note the tense. Belĕsys had probably fled on the approach of Cyrus, who in consequence treated the country as that of an enemy. — αὐτὸν ἐξέκοψε, cut it off; ἐκ-κόππω means lit. to cut trees out of a wood. — κατίκαυσεν: κατα-καίω, to burn down (or, as we sometimes say, to burn up); but ἀνα-καίω, to kindle (kindle up), with reference to the direction of the flames.

11. Cyrus now openly declares the real object of the expedition, which must have already been apparent to the Greeks for some time. Cf. i. 3. 20, and i. 4. 5. They had continued on, however, intending at the Euphrates to demand higher pay (§ 12), which Cyrus now agrees (§ 13) to give them.

— 5τι έσοιτο: note the tense and give the dir. form (G. 243). — εἰς βαβυλώνα: not at Babylon, but connect with ἡ δδὸς έσοιτο directly.

12. π oihoantes ékkanolan: cf. σ unhyayen ékkanolan in i. 3. 2. — éxaléπαινον: a denom. verb in αίνω (G. 130, 7) from χαλεπός. This anger of the soldiers was, doubtless, more or less feigned, to force from Cyrus the greater pay. — στρατηγοίς: case (G. 184, 2). — αὐτοὺς... κρύπτειν: what they said (speaking of them) was πάλαι ταῦτ' εἰδότες κρύπτουσι (G. 200, N. 4), though they have known (G. 277, 5) this for a long time, they have been keeping it secret (G. 246); or, if they addressed them directly, which is more spirited, πάλαι ταῦτ' είδότες κρύπτετε. Eng. der. from κρύπτω! ούκ έφασαν έναι: cf. the same phrase i. 3. 1, and note. — τls: Cyrus, of course. - χρήματα: it was not an increase of their regular pay (μισθός) that they demanded, but a bounty. — worrep: sc. towe, as he had given it. προτέροιs: pred. to άναβασι (G. 138, 7); the verbal form would be of ανίβησαν πρότεροι. Cf. προτέρα, i. 2. 25. The reference is to the 300 Greeks who accompanied Cyrus to Babylon at the time of his father's death. - kal ταθτα, and that too, sc. ἐποίησε. — ἰόντων: sc. ἐκείνων, referring to the οἰ araβarres. The part. lórrer is concessive (G. 277, 5), but καλούντος causal (G. 277, 2); the latter is opposed to eπὶ μάχην, not to ἰόντων.

- 13. intercero δάσειν: he might have used δοῦναι or διδόναι (G. 203, n. 2). πέντε μνᾶς: about \$90.00. The μνᾶ of 100 drachmas was το of a talent; the latter was a weight of silver which at the present day would be worth about \$1080. ἀργυρίου: genitive of material (G. 167, 4). ἐπὴν ἤκωσι: cond. rel. clause (G. 232, 3). So μέχρι ἀν καταστήση (G. 239, 2). τὸν μισθύν: a daric and a half a month (i. 3. 21). ἐντιλή: predicate adj. The der. of ἐν-τελής? τὸ πολύ, the greater part (G. 142, 2, n. 3 b). πριν είναι, before it was (G. 274). This const. occurs again in § 14 (in exactly the words used here) and in § 16. πότερον... ἡ: double indir. quest. (G. 282, 5). σδ: accented at the end of the sentence (G. 29, n. 1). The meaning of the word proclitic? τῶν ἄλλων: case (G. 182, 2). Give the dir. form of all the quoted sentences in this and the preceding section.
- Page 16.—14. πασθήτε: the aor. mid. of this verb is not used, but the aor. pass. has the sense of the mid., obey.— over... πονήσαντες, without either toil or danger (G. 277, 2).— τῶν άλλων: with στρατιωτῶν, the rest of the soldiers (G. 142, 2, N. 3). The gen. is n a sort of double const., first with πλόον (G. 175, 1), and then with προ-τιμήσεσθε (G. 177). The object is to emphasize the great advantage over the rest to be gained by following his advice. προτιμήσεσθε is a mid. with pass. force.— τοὺς Έλληνας: subj. of ἐπεσθαι, which in turn is the obj. of δεῦται.
- 15. ψηφίσωνται, to vote; properly by depositing the white or black pebble (\psi\delta\cops) in the urn, but in fact of much broader application: Indos, a worn stone, pebble, from Iam, to rub. - ineis . . . Siabalver, you (emphatic) will have credit of being the cause of it, since you were the first to cross (G. 262, 2; 171, 1). — υμίν . . . άποδώσει: χάριν οίδα (fut. είσομαι) is the Lat. gratiam habeo, χάριν άποδίδωμι is gratiam refero. Transl. Cyrus will feel his obligation to you and meet it. — extorara: sc. χάριν ἀποδιδόναι. — et τις και άλλος: cf. the clause at the end of i. 3. 15. άπο-ψηφίσωνται, vote "No." -- το τηπαλιν, i.e. τὸ ξμπαλιν (G. 11). -- ώς . . . weeloutvois (G. 277, N. 2) because (as he will feel) you alone carried out his wishes. - miototátois xpríotetai, will treat you as most trustworthy: see note on των πιστών, i. 5. 15. - λοχαγίας: from λοχ-αγός, as στρατηγία from στρατ-ηγός. — άλλου... δέησθε (G. 232, 3), whatever else you may want: allow (for allo) agrees with ourses by inverted assimilation (G. 153, N. 4); it may, however, be explained as a genitive after τεύξεσθε (G. 171, 1), although ruyxáve generally takes the accus. when a gen. of the source is added (G. 176, 1), as Kúpov here.
- 16. ἐπείθοντο, διέβησαν: note the diff. in tense. διαβεβηκότες, that they had crossed (G. 280). ἤσθη: see i. 2. 18. Γλοῦς, Glus, son of the admiral Tamos, ii. 1. 3. Ἐγὰ μὲν . . . μελήσει: note the frequent expression of the pers. pron. in this section to emphasize the contrast. ὅπως ἐπαινέσετε: this obj. clause (G. 217) is in fact here a gen. (G. 171, 2, N. 2).
- 17. εὐτυχήσαι: from εὐ-τυχής, fortunate (G. 130, 2). ἐλέγετο πέμψαι, he was said to have sent, personal construction. μεγαλοπρεπώς, with great liberality, from μεγαλο-πρεπής (G. 74, 1; 131, 1). τὸ ἄλλο στράτευμα ἄπαν: the order of crossing was: Menon's force, Cyrus and the barbarians,

and then the rest of the Greek army. — dvertoe: the comp. of the adverb dve (G. 75, N.1).—των μαστών: μαστός is one of the breasts, στέρνον (i. 8. 26) the breast, chest.

18. of δε ... πλοίοις: what the inhabitants of Thapsacus said, supplying the ellipses necessary to the const., was οὐπάποθ' (οὐ-πά-ποτε) οδτος δ ποταμός διαβαίνω, G. 117, 3) ἐγίνετο πεξῆ εἰ μὴ νῦν (except now, emphasizing οὐπάποτε), ἀλλὰ (διαβατὸς ἐγίνετο) πλοίοις (G. 188, 1). Note the change of νῦν to τότε in passing from dir. to indir. disc. In the same way the person of the quoted verbs is often changed. — ἀ τότε ... διαβῆ: a statement added by the historian. — κατέκαυσεν: plup. in force. ... διαβῆ: note the mood (G. 216, 2). — ἐδόκα δὴ ... βασιλεύσοντι, it appeared accordingly that it (i. e. the lowness of the river) was a divine intervention (G. 189, 1), and that the river had plainty retired before Cyrus, because (he was) about to be king. The sentiment rather of the truculent Thapsacēni than of the historian.

19. descritouro: because they were about to cross the desert of Arabia.

See the map.

CHAPTER V.

SYNOPSIS: The march is continued through the desert of Arabia along the northern bank of the Euphrates (1). The horsemen hunt the wild animals in which the plain abounds (2, 3). The deserted city Corsōte on the river Mascus is reached (4). Thence Cyrus marches thirteen days through the desert, and many of the beasts of burden perish from hunger (5). Grain failing, the soldiers live upon flesh (6). Once during this time the wagons are stuck in the mud, and the Persian nobles assist the barbarians in getting them out (7, 8). Cyrus marches with the greatest speed possible, hoping to find the King unprepared (9). The soldiers cross the Euphrates, on rafts made of skins, to Charmande, where they purchase food and wine (10). Here a dispute arises between the troops of Clearchus and Menon, and Clearchus narrowly escapes being killed (11-14). Cyrus comes up and succeeds in quelling the disturbance (15-17).

Page 17.—1. της 'Αραβίας: occupied by roving tribes of Arabscalled by Strabo "Αραβίας Σκηνίται (from σκηνή). See map.— ξχων, with (G. 277, 6).— ξρήμους, desert. Eng. der.?— τόπφ, region.— ήν μεν... θάλαττα, the ground was wholly a level plain, just like the sea: άπαν to be construed with πεδίον, where we should expect rather άπασα modifying γή. Cf. iv. 4. 1.— άψινθίον: cf. Tristia per vacuos horrent absinthia campos. Ovid. Pont., iii. 1. 23.— άπαντα: plur., though the preceding τι is sing., if there was anything else, etc., they were all, etc. Cf. δστις... πάντας, i. 1. 5.— δένδρον... ένην, but there was no tree (emphatic) in it.

2. πλείστοι, very many.— δνοι άγριοι: Crosby cites Job xxxix. 5–8.— στρουθοί: the στρουθός was properly a small bird of the sparrow kind, but δ μέγας στρουθός, the ostrich. (Note the der. of the Eng. word ostrich.) ή στρουθός also (fem.) was used without μεγάλη in the same sense. Cf. § 3, below.— ἐπεὶ διάκοι, ἔστασων (G. 124, 1): for the opt. see G. 238.

- So trel πλησιάζοιεν, trolove. ταθτόν: for το αυτό (G. 79, 2, N., end). καλ ούκ . . . διαδεχόμενοι, and it was impossible to capture them, unless the horsemen, taking their places at intervals, hunted (G. 225) them in succession (διαδεχόμενοι, εc. άλλήλοις). έλαφείοις: εc. κρέασι.
- 3. πολύ γάρ... χρωμένη, for it withdrew to a great distance in its flight, using its feet in running (manner, G. 188, 1), and its wings (by) raising them like a sail. ἀν (i. e. ἀλν) ἀνιστῆ, τοτι (G. 28, N. 1, end): general supposition in present time (G. 225). ἦν resumes the narrative style.
- 4. πλεθριαίον: we might have had πλέθρου (cf. i. 2. 23). ἐρτ'μη: not uninhabited as opposed to οἰκουμένη (i. 2. 6), but abandoned. δνομα δ' αττ' (sc. ἐστί) has Κορσωτή as pred. nom., as if it were ἀνομάζεται δέ (Krüg.). For a different const. used to express the same thought, cf. i. 4. 11. περιερρέτο: the pass. of a verb made trans. (the simple ῥέω, to flow, is intrans.) by the prep. in comp., as in Eng., was flowed about. κύκλφ: manner (G. 188, 1). ἐπεσιτίσαντο: Corsöte thus appears to have been a depot of supplies in the midst of the desert.
- 5. Πύλας, i. e. τὰς Βαβυλωνίας, the pass into Babylonia, on the north of the Euphrates. See map. ὑπὸ λιμοῦ, from hunger (G. 191, VI. 7, 1 c). ἄλλο, besides. οἰδὶ οἰδὰν (G. 283, 9). ὄνους ἀλίτας, mill-stones. From the ass, as a beast of burden, the term ὄνος came to have various derived meanings, as windlass in Her. vii. 36 (ὄνους ξυλίνουσι), and here the upper mill-stone: ἀλίτας is a noun used adj., lit. grinders. παρά τὸν ποταμόν: why the acc.?
- Page 18.—6. Av8(a: Cyrus the Great, after subduing the Lydians, forbade them, at the suggestion of Croesus himself (Her. i. 155), the use of arms, and required them to teach their sons the arts of music and selling at retail. So they became a race of hucksters.—καὶ πρίασθαι ...σ(γλων: expressed in full this would be καὶ πρίασθαι (τὸν σῦτον) οὐκ ῆν, εἰ μὴ ... βαρβαρικῷ (πρίασθαι ῆν) τὴν καπίθην, κ. τ. λ.— ἀλεύρων: gen. of material (G. 167, 4).— τεττάρων σίγλων: gen. of price (G. 178).— δύναται, is worth, transitive. The siglus was worth in our money about 22½ cts.— 'Αττικοὸs: in agreement with ὁβολούς, though modifying also ἡμιωβόλιον.— ἐχώρα, held, lit. had room (χώραν) for. The choenix was about a quart, and this amount of meal or flour cost about 45 cents in the desert, or more than fifty times as much as it cost at Athens about this time. (See Boeckh's Public Econ. of the Athen., Bk. I. § 15.)— κράι... διεγίγνοντο, the soldiers subsisted therefore by eating (or simply on) flesh.
- 7. ἡν.. οῦς, some of these marches, ἡν οῦς being a past form of the common forus of (G. 152, N. 2). In such irregular phrases the verb keeps a fixed form, without regard to the unexpressed subject. οῦς: cogn. acc. (G. 159) to ἡλαυνεν. μακρούς: pred. adj. (G. 138, Rem.). ὁπότε βούλοιτο: cf. ἐπεὶ διώκ... ταξε ἀμάξαις δυσπορεύτου, hard (G. 131, 4 b) for the vagons (G. 184, 8) to get through. στρατοῦ: part. gen. with a verb (G. 170, 1). στν-εκ-βιβάζειν, to aid in getting out. So two lines below συνεκισπεύσαι, to aid (σέν) in hurrying on.

- 9. το σύμπαν, upon the whole, in general (G. 160, 2). δήλος . . . σπεί-Seev. Cyrus himself (is) showed that he was making haste (G. 280, N. 1 and N. 4). — δδον: acc. of extent of space (G. 161). — άναγκαίου: from άνάγκη (G. 129, 12). — 50. . . . . tanto, the . . . the (G. 188, 2). - 500 . . . . maxelobar: the thought of Cyrus was, in the dir. form, 500 αν θαττον ίλθω, τοσούτω . . . μαχοθμαι (G. 247). — απαρασκευοτέρω: pred. adj. - oxodalrepov: comparative adv. (G. 75) formed as if from σχολή rather than σχολαίος. See the lexicon. — συναγείρεσθαι: in the dir. form, δσφ αν σχολαίτερον έλθω, τοσούτω πλέον συναγείρεται βασιλεί στράτευμα, the greater (will be the) army (that) is now collecting for the King, where συναγείρεται expresses an action in progress, but implies the future size of the army which is now collecting, and would, therefore, be a natural apod. to δσφ αν έλθη (G. 232, 3; cf. 223). — και συνιδείν . . . οδon but further (kal), the attentive observer could see at a glance (our-idely) that the King's empire was strong in its extent of territory and number of inhabitants, etc. συνιδείν is first introduced as subj. of fiv, it was possible to see, and the natural constr. would have been the doubt io wood of our. But after vòv vouv the writer's point of view changes, and the rest of the sentence is constructed (by anacoluthon) as if for συνιδείν ήν the nearly equivalent 8 han fiv had been used (G. 280, N. 1). - wpourker tor vour, animum advertere or animadvertere. - while, both extent and number. takes the two gen. by zeugma (Levyna, joining). - Siev mávoa: perf. -8id ταχέων, with speed, lit. through quick (measures). — el . . . ἐποιεῖτο, i. e. in case of a vigorous attack.
- Page 19.—10. πέραν τοῦ ποταμοῦ, across the river (G. 182, 2), i. e. on its southern bank. κατά, over against, opposite. ἐρήμους σταθμούς: see § 1 and § 5, above. δνομα δὲ Χαρμάνδη: see note on § 4, above. διφθέρας: Eng. der.? σκεπάσματα, as coverings (G. 137, N. 4). διφθέρας, χόρτου: double obj. (G. 172, 2). συνέσπων: see συ-σπάω (G. 16, 5, N. 3). ἀς μὴ ἀπτεσθαι: result (G. 266, N. 1). ἐκ, ἀπό: the one out of, the other off of (G. 191, I. 2 and 3). τοῦτο . . πλείστον, for this (thing) was very abundant in the country, τοῦτο neuter, though referring to μελίνης.

- 12. ἡμέρς: dat. of time (G. 189). διάβασιν: a crossing, first the act (see G. 129, 3) and then, as here, the place. την άγοράν, the marketing (see § 10). σύν . . αὐτόν, with few (G. 138, Rem.) about him, lit. with those about him (being) few. προσ-ήλανις, διαλαύνοντα (G. 280): note the force of the prepositions in comp. ξησι τῆ ἀξίνη, hurls his axe at him, lit. sends (at him, sc. αὐτοῦ, G. 171, 1) with his axe (G. 188, 1). αὐτοῦ (G. 171, 1). λίθψ: sc. ζησι.
- 13. καταφεύγα: diff. in meaning from ἀπο-φεύγα, i. 4. 8?— αὐτοῦ, there, i. e. where they were. τὰς ἀσπίδας... θέντας: the left knee was slightly advanced, the shield set firmly in rest upon it, and the spear held in readiness for defence. Clearchus saw that he might be repulsed and obliged to fall back upon his heavy-armed troops. τοὺς ἱππέας: not mentioned in i. 2. 9. οἱ ἦσαν αὐτῷ = ούς εἶχεν. οἱ πλεῦστοι: sc. ἦσαν. ἐκπεπληχθαι, were thoroughly frightened (G. 202, 2, N. 2; 266, 1). οἱ δἱ, but others, as if τοὺς μέν stood with τρέχειν. ἔστασαν, stood (still). See G. 124, 1. τῷ πράγματ: cause (G. 188, 1).
- 14. Fruxe...προσιών, happened to be coming on later (G. 279, 4).—
  αὐτῷ (G. 186).— ἐπομένη: in the same construction as προσιών. Fruxe...
  ὁπλυτῶν is parenthetic, and οὖν resumes the narration.— εἰς τὸ μέσον,
  between.— ἀγων: sc. τὴν τάξιν.
- Page 20.— ibero rd 5πλa, halted under arms. ribersa rd 5πλa literally means to ground arms, i. e. to stand with the spear and shield resting on the ground. But it sometimes means to take up any military position or simply to appear under arms (properly in military line), where the original meaning disappears. In § 17, below, κατά χάραν ibero rd 5πλα means they moved back to their former places, i. e. to their quarters, where they had been before the quarrel. It is probable that ribersa rd 5πλα never means to stack or pile arms.— αὐτοῦ . . καταλευσθήνα, when he (i. e. Clearchus) had barely escaped, lit. had wanted little (G. 172, 1) of, being stoned to death.—λίγοι: optative in a causal sentence (G. 250, N.).— αὐτοῦ refers to Clearchus; but the preceding use of αὐτοῦ is strange, and Krüger proposes to omit it. Others have αὖτοῦ here.— ἐκ τοῦ μέσου, out from between (them).
- 15. ἐν τούτψ, during this time (sc. τῷ χρόνψ), meanwhile. καὶ Κύρος, Cyrus also. τῶν πιστῶν: part. gen. (G. 168). The trusty counsellors of attendants of a Persian prince were called ol πιστοί. In the Persians of Aeschylus, the twelve elders who form the chorus say of themselves (vs. 1) τάδε... Πιστά καλεῦται (for καλούμεθα Πιστοί).
- 16. Hoofer: Proxenus now seemed more prominent than Menon. Katakerster and shall be instantly cut to pieces (G. 200, N. 9). Kakûs . . .

έχόντων = έλν τὰ ήμέτορα κακῶε έχη (G. 226, 1). — τῶν παρὰ βασιλεῖ όντων, i. e. ή οἱ παρὰ βασιλεῖ όντες.

17. ἐν ἐαντῷ ἐγένετο, came to himself, recovered his senses, Lat. ad se rediit. — παυσάμενοι: sc. τῆς μάχης. — κατὰ χάραν ἔθεντο τὰ ὅπλα: see note on § 14, above.

CHAPTER VI.

SYNOPSIS: As the army advances, traces of the King's cavalry are observed. Orontas, a Persian nobleman, turns traitor to Cyrus and offers to go forward with a thousand horse and cut off the cavalry that is laying the country waste by fire, and to this Cyrus consents (1, 2). Orontas then writes to the King, saying that he shall desert to him with his command; but his messenger betrays him and carries the letter to Cyrus, who arrests the traitor and summons seven Persian noblemen and Clearchus to his tent to try him (3, 4). Clearchus afterwards relates how the trial was conducted (5). Cyrus, he says, stated how Orontas had on two previous occasions proved false to him, but had been again received into favor, and then asked the prisoner if he had since received any injury from him. Orontas acknowledged that Cyrus had never been unjust to him, and that he had no reason to expect further mercy (6-8). Cyrus then referred the case to those present, and Clearchus advised that the culprit should be put to death, in which opinion the others concurred. Orontas is led away to the tent of Artapätes, and is never seen again (9-11).

- 1. Έντεῦθεν: from opposite Charmande. See map. προϊόντων (sc. aδ-τῶν), as they advanced, but two lines below, προϊόντω, kceping ahead (of the army). ψαίνετο, there appeared continuously (G. 135, 2, and n. 1). ἀς... ἐντων, of about 2000 horse (G. 169, 1). οῦτοι: to be referred to the ἐντωῦς implied in ἔντων. εἶ τι ελλο, i. e. whatener else (cf. i. 5. 1). γένα: dat. of respect (G. 188, 1, n. 1). But for βασιλοῦ, see G. 184, 2. τὰ πολόμια λαγόμενος, reckoned, in matters pertaining to war (G. 160, 1). Παρσῶν: part. gen. (G. 168). καλ πρόσθεν, previously also. πολεμήσας, καταλλαγείς δέ (G. 277, 6).
- 2. el αντῷ δοίη, κ. τ. λ.: Orontas said, el ἐμοὶ δοίης, ἡ κατακάνοιμι (see κατα-καίνω) ἀν ἡ τλοιμι, κ. τ. λ. (G. 245). ὅτι: in unusual pos.; we should expect rather ὅτι el αὐτῷ, κ. τ. λ. ἄν: to be taken also with each of the following opts. (G. 212, 4). τοῦ κάκν ἐπιόντας, from attacking (ἐπιόντας modifying the subj. of κάκν) and burning (G. 263, 1). τοιήσειεν... δύνασθαι, would cause that they should never be able, etc. ώστε would generally be omitted in this construction. ταῦτα: subj. of ἔδόκε.
- 3. Afor, δύνηται: change of mood in part (G. 247, N. 1). is de δύνηται πλείστους (G. 232, 3) might have been simply is πλείστους. See note on i. 1. 6. iπο-δέχεσθαι: for the force of iπό in comp., cf. iπο-λαβών, i. 1. 7. iν-ην iν: cf. i. 2. 1, and i. 5. 8.

Page 21. — της πρόσθεν: cf. i. 3. 19, and i. 4. 8. — δ & but he (G. 143, 1, N. 2).

4. έπτά, seven of them, added to restrict τους άριστους. — θέσθαι τὰ δπλα, to stand under arms. Cf. έθετο τὰ δπλα in i, 5, 14, and note. —

TRISCIPLE 18 THE Great number of men detailed (one quarter of the entire Greek force) would seem to show apprehension on the part of Cyrus. Orontas was a man of influence, and doubtless had many friends among the barbarians. It should be noticed, however, that some of the seven Persians summoned to judge Orontas were his relatives (cf. of Tryyevers in § 10).

- 5. καl αὐτῷ καὶ τοις άλλοις, not only to him (i. e. Cyrus) but also to the rest (i. e. of the Persians); that is, it was generally known that Clearchus was the most prominent man among the Greeks. τῶν Ἑλλήνων: part. gen. with μάλιστα (G. 168), the thought being strengthened by πρό in προτιμηθήναι, was honored before (the rest). τὴν κρίσιν ὡς ἐγένετο: for ὡς ἡ κρίσις ἐγένετο, how the trial was conducted. Cf. note on τῶν βαρβάρων in i. 1. 5. κρίσις (see G. 129, 8). οῦ γὰρ ἀπόρρητον ἢν, i. e. ὡς ἡ κρίσις ἐγένετο. τοῦ λόγου, the conference (G. 171, 1).
- 6. στον τρεν βουλευόμενος, taking counsel with you. 5 τι ... ανθρώπων. whatever is just, etc., rel. clause, summed up emphat. in rouro. - wpós, in the sight of (G. 191, VI. 6, 1, a). — wpáto: subj., not fut. (G. 216, 2). τουτουί: with an emphatic gesture (G. 83, N. 2). - ἐμός: with the art. (G. 147). — elva: purpose (G. 265). — euol: with innicoov (G. 185). — is ton auros, as he himself said (G. 145, 1). In such cases auros is always adj. (= ipse), never substantive; although in English we can often render it (as here) by an emphatic he. Cyrus discredits the statement. Cyrus. probably, in his capacity of military commander (Kápavos) of Western Asia Minor had put Orontas in charge of Sardis. When, therefore, Artaxerxes became King and Orontas renounced the authority of Cyrus, it was an easy matter for him to take forcible and absolute possession of the city. and two twolners, and I brought it about, dependent on twel, above. The principal clause begins at merd raura in § 7. — asrov: not the obj. of προσπολεμών, which takes the dat. Cyrus began to say, έγω αθτον (him, emphat.) προσπολεμών (manner) έποίησα τοῦ πρός έμε πολέμου παύσασθαι (airón being subj. of maioaofai), but changed the constr. to an anacoluthon by inserting Sorte Sófal toutw (on which see note on § 2). — Sefidy ... There : among the Persians a pledge of especial solemnity.
- - 8. άδικηθείε (G. 277, 2), though pass., has τί as cogn. accus. (G. 159;

197, 1, N. 2). So, below, σύδὶν άδικηθείς, and σύδὶν άδικούμενος in § 7. — ἐπιβουλεύων (G. 280, N. 1): cf. δήλος ἡν ἀνιόμενος in i. 2. 11.

Page 22. — ούδλν άδικηθείς: either a direct quotation, or an indirect quotation with ἐπιβουλεύων . . . γέγονε understood. — περὶ ἐμέ: cf. περὶ ἡμᾶς, περὶ ἐκείνους in i. 4. 8. — γεγενήσθαι (G. 246). — "Η γάρ, (I confess) for in truth, etc. — ἄν γένοιο (G. 226, 2 b). — ἀδελφῷ (G. 186). — ὅτι (G. 241, 2, Ν.).

- 9. πρός ταῦτα, in view of this, thereupon. πρῶτος, the first: what would πρῶτον mean? ἀπόφηναι: voice? Distinguish from ἀποφήναι and ἀποφήναι. δ τι στο δοκεξ: indir. quest. depending on the idea of declare in ἀπόφηναι γνόμην. τοῦτον: expressed three times, contemptuously. ἐκποδῶν ποιεῦσθαι, to put out of the way. ἐς δέη, ἢ: final (G. 216). ἡμῖν, i. e. to you and me, said arrogantly. Why dat? τὸ κατά τοῦτον είναι, as far as this fellow is concerned (G. 268, N.). τοὺς . . . τούτους, these (with a gesture) who are your friends of their own free will, lit. these your volunteer friends (ἐθελοντάς, noun, not ἐθίλοντας). εὐ ποιεῦν: cf. κακῶς ἐποίας in § 7.
- 10. Ιφη, i. e. Clearchus, when the trial was over. Λαβον... 'Ορόνταν, took Orontas by the girdle (G. 171, 1, N.). ἐπὶ θανάτφ, as a sign that he was capitally condemned, but, below, ἐπὶ θάνατον, with a verb of motion, to execution. καί, even. οἰς προσεκάχθη, to whom it was appointed, sc. ἐξάγαν. προσεκάνουν, προσεκάνησαν: why a change of tense? προσεκώνουν in application to Orientals means to prostrate one's self. καίπερ εἰδότες, although they knew (G. 277, N. 1 b). ἄγοντο: why opt.?
- 11. σκηπτούχων: der.? Der. of σκήπτρον? ούτε ούδείς: emphatic neg. (G. 283, 9). So σύδε ούδείς, following. δπως (how) ἀπίθανεν: perhaps he was buried alive; see Her. vii. 114, where the historian states that this was a Persian custom. είδώς, from his own knowledge. άλλοι άλλως, some in one way, others in another.

CHAPTER VII.

SYNOPSIS: Cyrus proceeds through Babylonia, and at the end of the third day's march reviews his troops (1). He receives information respecting the King's army, and assembles his Greek officers for consultation (2). He exhorts them to display their zeal in his service (3), describes the manner of a Persian onset, and promises to reward them magnificently in case of victory (4). Gaulites says there are doubts as to the sincerity of Cyrus and his ability to fulfil his promises (5), whereupon the latter reviews the extent of country he hopes to conquer and promises a crown to each Greek (6, 7). The Greeks are much encouraged by these assurances (8). Cyrus expresses a decided opinion that his brother will not refuse to engage with him (9). The Greeks and barbarians are numbered (10), and some account is given of the King's forces (11-13). Cyrus advances a day's march further, and at midday comes to a deep trench dug by the King, beyond which he succeeds in making his way (14-16). The King does not come to an engagement, and traces of his retreat are observed (17). Cyrus rewards the soothsayer Silanus (18), and, concluding that the King has given up the intention of fighting, proceeds with less caution (19, 20).

- 1. Everible: probably from near Pylae (i. 5. 5). See i. 6. 1, and note.—

  µéras vértas, midnight, pl. with reference to the various watches (†µAaral)

  into which the night was divided.—456xs, he thought. See lexicon, Sonés.

  —els... is, at daybreak (G. 42, 2, N. 1); els with reference to the time

  when the dawn shall have been reached (G. 191, III. 1, b).— µaxoéµevov:

  future (G. 277, 3).— népos: form and case? See G. 56, 2; 171, 3.— τοῦ

  εὐωνόµου, i. e. of the Greeks, who were next the river. Cyrus drew up

  (διέταξε, disposuit) his barbarian force (τοὺς ἐαντοῦ) on the left of the en
  tire Greek force.
- ήμέρα: case (G. 186). αὐτό-μολοι: αὐτός and μολ-, go; cf. ἔμολον,
   aorist of βλώσκω. See also G. 131, 1.

Page 23. — $\pi \hat{a}s$ &v... $\pi o \cdot s \cdot t$, how (G. 282, 1) he should make the fight, i. e. if there should be one (G. 226, 2b). — $\pi a \circ t \cdot t$ and encouraged them as follows (G. 148, N. 1).

- 3. ἀνθρώπων: with ἀπορῶν (G. 172, 1), not because in want of barbarians. He adds ἀνθρώπων contemptuously to βαρβάρων, but calls the Greeks ἄν-δρες. See note on § 4. ἀμείνους καὶ κρείττους, braver and mightier (der. from κράτος). διὰ τοῦτο: takes up νομίζων, because I thought, . . . on this account. προσ-θλαβον: force of the prep.! ὅπως ἔστοθε: sc. σκοπεῦτε (G. 217, N. 4, ex.). ἡς . . . . ἡς, which (G. 153) you possess (see κτά-ομαι) and on account of which (G. 173, 1), etc. ὑτε: see οίδα. ἐλοίμην ἄν: prot. not expressed (G. 226, 2 b.— ἀνθ' ὧν . . . πάντων, in preference to all that (G. 154, N.) I have. The Persian government was an absolute despotism, and regarded all in dependence upon the King as his slaves. In i. 9. 29, Cyrus is called the δοῦλος of Αττακέτες. πολλαπλασίων: a multiplicative in πλάσιος, derived from πολύς. Cf. δι-πλάσιος, twice (δίς) as many, etc.
- 4. δπως . . . είδητε (see οίδα): not object clause, as above (δπως έσεσθε). but final (G. 216, 1). — els olov . . . dywa, into what sort of a struggle you are going; indir. quest. (G. 282, 1). Cf. below, olous γνώσεσθε ἀνθρώπους. -τὸ πλήθος: sc. ἐστί, -- ἐπίασιν (G. 200, N. 3 b). -- ταῦτα, i. e. their numbers and outcry. — Takka . . . averance, as to all else, I feel (lit. seem to myself to be) even ashamed (when I think) what sort of men (average with emphasized contempt at the end of the sentence) you will find those in our country are (G. 280). — hulv is the ethical dat. (G. 184, 3, N. 6). — busin 82 . . . yevouévov, but since you are (G. 277, 2) men (emphatic), and if you shall prove yourselves (= idv yévnobe, G. 277, 4) of good courage. With άνδρών and άνθρώπους here cf. what Herod. (vii. 210) says of the Medes at Thermopylae, δτι πολλοί μέν ανθρωποι είεν, όλίγοι δὲ ανδρες. — ύμών τον βουλόμενον, whoever of you (G. 168) shall wish (G. 276, 2). — τοις οίκοι, his friends at home (masc.); but, just following, Two olkon (neut.), things at home. Tois ofker is a dative of the agent with the verbal [nhartes; this is the regular construction with the verbal in -rées (G. 188, 3 and 4).
- 5. πιστός δὲ Κύρφ, in the confidence of Cyrus. It was probably at the direction of Cyrus that Gaulites spoke. καὶ μὴν: lit. and in truth; free Eng., but yet. διά... προσιόντος, on account of your being (G. 262, 1)

at such (a critical point) of the danger that is approaching. mushive limits τοιούτφ (G. 168), but προσιόντος is still causal (G. 277, 2), the thought being, you promise, etc., because the danger is approaching. — an ed γενηταί τι: a purposely vague ref. to his present undertaking. — μεμνήσισθαι (fut. perf.), serving as simple future to μέμνημαι (G. 200, n. 6). — true de: sc. φασί. — οίδ' el... δένασθαι άν (G. 211), not even if, etc., would you be able (G. 246; 224). — μεμνήο: formed without connecting-vowel (cf. G. 118, 1. n.), μεμνη-μην, μεμνήμην, μεμνή-μην, μεμν

6. Form (G. 28, N. 1, end) πρός μεσημβρίαν, is (extends) towards the south. ήμεν is a dat. of advantage (G. 184, 3). Derivation of μεσ-ημβρία: — μέχρι οἱ, to the point at which (down to where), neut. relative with prep. (G. 191, I. 5): in full μέχρι τούτου τοῦ τόπου ἐν Δ. — τὰ... πάντα,

but all between these (limits): cf. to peror two taxes in i. 4. 4.

7. τούτων: with executes (G. 180, 1). — μη ούκ έχω δ τι δώ (indirect question, G. 244), that I shall not (G. 215, N. 1) know (lit. shall not have) what to give; the direct form for 5 n 80 would be n 80; what shall I give? (G. 256). So our tye o to elwe (or ti elwe), non habeo quod (or quid) dicam. Here ook to is nearly equivalent to amopo, to be at a loss, and the indirect question in 5 7. 80, etc. is plain. But the analogy of the familiar expression our tye 5 Tt 80, I have nothing to give (in which the interrogative and relative constructions are sometimes hard to distinguish), gave rise occasionally to the corresponding expression tx & 5 T. & a. I have something to give, in which the relative character greatly preponderates; and here we have (below) two inavous ols So, I have enough to give to, where the construction is purely relative. See Moods and Tenses, § 65, 1, N. 3 (a). αν εθ γένηται (sc. τα πράγματα). — στέφανον: not, of course, as a badge of sovereignty, but as a mark of distinguished military service, like the medals and crosses of to-day. A crown was often bestowed in this way as a reward of merit among the Greeks.

Page 24.—8. ήσων, i. e. the generals and captains. Cf. § 2.—σφίσυν: indirect reflexive (G. 144, 2).— έμπιμπλάς την γνώμην, satisfying the mind.

- 9. παρεκελεύοντο ... τάττεσθαι: had Cyrus followed this advice, the whole course of Persian history might have been changed. μάχεσθαι, i. e. in person. ἐαντῶν: with δπισθεν (G. 182, 2). γάρ: with ref. to an unexpressed statement: (all this advice is unnecessary) or (there is no real danger) for do you think, Cyrus, etc. We should say, What! do you think, etc. Νη Δία (G. 163), Yes, by Zeus (he will fight), sc. μαχείται. ἐμὸς ἀδελφός, α brother of mine: ὁ ἐμὸς ἀδελφός would be my brother. ταθτα: with a gesture.
- 10. &ν τῆ ἐξοπλισία, under arms, in procinctu. ἐγένετο, was found to be. ἀσπλε... τετρακοσία, 10,400 shield, just as we say "a thousand horse."— The sum total here given cannot be made to tally with the numbers previously given separately; and it is unsatisfactory to speculate on the causes of the discrepancy.

- 11. ἐκατὸν καὶ ἀκοσι μυριάδες: probably overstated. Ctesias, the King's private physician (mentioned in i. 8. 26), gave the number as 400,000.— άλλοι, besides. Cf. i. 5. 5.— αδ, moreover.
- 12. του: with στρατεύματος. άρχοντες... ήγεμόνες: notice καί before both the last two titles, while the proper names below have no conjunction. These are both common forms in Greek, while in English we generally use and only before the last noun in such a series. μάχης: after ἐστέρησε (der. from ὕστεροε) implying comparison (G. 175, 2). ἡμέρεις (G. 188, 2).
- 13. oi... βασιλίω, those who had deserted from the ranks of (lit. out of) the enemy from (the side of) the great King, etc. τῶν πολεμίων, at the end of the section, depends on of (G. 168). The number of prepositional phrases in this short section is worthy of note.— ταθτά: distinguish carefully from ταθτα above.
- 14. συντεταγμένφ τῷ στρατεύματι: the noun is a dat. of accompaniment (G. 188, 5), and the part. expresses the attendant circumstance (G. 277, 6). This force of the part. will be easily seen, if the idea of accompaniment is dropped and the gen. abs. is substituted, συντεταγμένου τοῦ στρατεύματος.
- Page 25.— μέσον (G. 142, 4, N. 4).— τάφρος: the word in itself signifies an artificial ditch (cf. θάπτω, τάφρος), but this idea is emphasized by δρυκτή.— δργυιά: in apposition to τάφρος, where we should expect rather δργυιών (G. 167, 5). Cf. ποδών at the end of § 15. The δργυιά, the length of the outstretched arms (δρέγω, to stretch out), measured about a fathom (6 feet) and was equal to four πήχας.
- 15. παρετέτατο (G. 109, 6 and 4).— ἐπί, upon, over, to the length of.
   τοῦ τείχους: see note on ii. 4. 12. The ditch was dug northward, obliquely (not at right angles, like the wall) to the Euphrates, which here runs about S. E.— διάρυχες: sc. εἰσί. Derivation of δι-ἀρυξ?— ῥίουσαι, νολιέλ flow (G. 276, 1).— ῥίουσαι, πλεί (G. 98, Ν. 1).— σττ-αγωγά: derivation? See also G. 131, 1.— διαλείπουσι, are distant (from one another), lit. leave an interval.— ποταμοῦ, τάφρου (G. 182, 2).— Why the ditch had not been completed to the river is not stated. The most reasonable of the many conjectures that have been made with reference to this is, that Cyrus had surprised the King by his rapid marching, and that the latter had in consequence abandoned the work in alarm when almost completed.
- 16. προσελαύνοντα (G. 280). παρήλθε και έγένοντο: the point of view shifts; Cyrus being prominent as subject of παρήλθε, and the whole army as subject of έγένοντο.
- 17. μέν: see τῆ δὲ τρίτη in § 20. ἦσαν: plural, perhaps, because two kinds of tracks are mentioned.
- 18. 'Αμβρακιώτην: force of suffix? See G. 129, 10. μάντιν: der.?— δαρεικούς: the στατηρ Δαρεικός, commonly called Δαρεικός, was a Persian gold coin, containing about 125.5 grains of gold. It would, therefore, now be worth about \$5.40 in our gold (\$1.00 having 23.22 grains). Here Cyrus pays a bet of 10 talents (60,000 drachmas) with 3000 Darics, which shows that the Daric was worth 20 drachmas, or \$3.60 in silver. The difference in these two results comes from the change in the proportional values of

gold and silver. In antiquity the proportion was about 10:1; now it is about 16:1. As the Daric was a gold coin, of course the former value (about \$5.40) is the correct one. The Daric is commonly supposed to have derived its name from Darius, the father of Xerxes. In the same way we have Napoleon, Louis d'or, etc., as names of coins. — όπ' ἐκείνης, i. e. before that (day). — ὅτι τῆ . . . εἶνεν: causal (G. 250). — ἡμφῶν (G. 179, 1). Cf. ἡμέρη, above (G. 189), and σταθμόν, § 14 (G. 161). — Οὐκ . . . μαχεῖται, he will not fight then at all (lit. hereafter); see οὐκ ἔτι in lexicon. — οὐ: οὐ rather than μὴ μαχεῖται (G. 219, 3, Ν.), because he is consciously repeating the statement of Silānus (G. 223, Ν. 1). — ἀληθεύσης, shall prove to be speaking the truth; the future apodosis is in δώσεων οτ δοῦναι understood with ὑτισχνοῦμαι. — παρῆλδον: see note on i. 1. 3.

19. ἐκώλυε: attempted action. — ἔδοξε: personal. — ἀπεγνωκέναι τοῦ μάχεσθαι, to have abandoned the idea of fighting (G. 262, 2; 174). — τῆ ὑστεραία: sc. ἡμέρα. — ὥστε ἐπορεύετο (G. 237). — ἡμελημένως: adverb formed from the perfect passive participle of ἀμελέω.

20. καθήμενος, έχων: manner (G. 277, 2). — αὐτῷ: a dative of disadvantage, but στρατιώταις, just below, one of advantage (G. 184, 3).

CHAPTER VIII.

SYNOPSIS: Near the station where he intends to halt for breakfast, Cyrus is met by Pategyas riding at full speed, who calls out that the King and his army are approaching (1). Great confusion ensues (2), and Cyrus gives orders for all to arm and fall into line (3). They begin to form as quickly as possible (4, 5), and Cyrus stations himself at their centre (6, 7). The enemy approach slowly and in silence, prepared for battle (8-11). Cyrus calls to Clearchus to attack the centre where the King is, but he is unwilling to do so (12, 13). The King's army continues to advance, the Greek force being not yet completely in line. Cyrus surveys both armies, and tells Xenophon, who rides up to him, to announce that the sacrifices are favorable (14, 15). The watchword is passed along the ranks of the Greeks, and then they advance chanting the paean (16, 17). They begin to move more and more rapidly, raising a shout to the God of War, at which the barbarians on the right of the King's army give way and take flight (18-20). Cyrus is pleased at the sight, but does not join in the pursuit. He directs his attention towards the King, who is beyond his extreme left, and then, in fear that he may be encircled, moves directly upon him, putting to rout the troops in front (21-24). He attacks the King in person and wounds him, but is himself struck with a javelin and killed. Artapates dies upon his body (25-29).

ἡν (G. 134, N. 1 c). — ἀγορὰν πλήθουσαν, the time of full market, i. e. from nine or ten o'clock in the morning until noon. Four parts of the day were designated, πρώ (ii. 2. 1), ἀγορὰ πλήθουσα, μέσον ἡμέρας (§ 8), and δείλη (§ 8).

Page 26.— σταθμός: here halting-place. Cf. note on σταθμούς, i. 2. 5.

- ξμελλε, i. e. Cyrus. For ξμελλε καταλύειν, expressing past intention, see G. 118, 6; Moods and Tenses, § 25, 2, N. 2.— καταλύειν, to halt (i. e.

for breakfast), lit. to unyoke, to loose the horses. Cf. καταλόσομεν Έπτους, Odyss. iv. 28; and καταλύει παρ' έμοι, he lodges at my house.— προ-φαίνεται ... κράτος, comes into view in front, riding at the top of his speed (lit. up to his might). — ίδρούντι τῷ ἔπτφ (G. 188, 5), with his horse in a suceat: the part. expresses attendant circumstance (G. 277, 6). Cf. συντεταγμένφ τῷ στρατεύματι in i. 7. 14, and note.— ὡς εἰς μάχην, apparently for battle.

2. αὐτίκα: construe with ἐπιπεσείσθαι; put first for emphasis. — και πάντες 84, and all too, i. e. Persians as well as Greeks (cf. i. 1. 2, and note).

- σφίσιν (G. 144, 2). - ἐπιπεσεῖσθαι, i. e. the King (G. 260, 2).

3. Note in the first two lines the repeated use of the article as a possessive pronoun (G. 141, N. 2). — τὰ παλτά: each Persian horseman carried two javelins into battle. Cf. i. 5. 15.

4. τὰ δεξιά τοῦ κέρατος, the right (sc. μέρη, parts) of the wing. κέρας here must mean the right wing, τὸ Ἑλληνικόν, of the entire force of Cyrus, as opposed to the left wing where most of the barbarians stood (§ 5). This distinction is plain in ἐν τῷ δεξιῷ and ἐν τῷ εἰωνύμφ (§ 5). But below, τὸ εἰωνύμφν κέρας τοῦ Ἑλληνικοῦ means the left wing of this same Greek division (or κέρας). — πρός, in front of, near. — ἰχόμενος, next to, lit. holding on to, sc. Κλεάρχου (G. 199, N. 3; 171, 1). Cf. ἐχόμενοι τούτων in § 9.

5. του βαρβαρικού: part. gen. with invests (G. 168). — ets: cf. i. 2. 3, and note. — fornouv, took their position. The Paphlagonian cavalry and Greek peltasts were stationed here to support the hoplites under Clearchus and follow up the advantage in case these slower troops should put the

enemy to rout.

6. Κύρος ... ἐπλισμένοι (sc. ἐστησαν), i. e. stood armcd. — δσον, (so much) as = about. Cf. note on els in i. 2. 3. — θώραξι μὲν αὐτοὶ ... Κύρου, (the men) themselves on their part (μέν) with breastplates, cuisses (thigh-pieces), and helmets — all except Cyrus. The exception refers only to κράνου, as appears from the following Κύρος δί, κ. τ. λ. οἱ δ' ἵπποι (in § 7) corresponds to θώραξι μὲν αὐτοί. Κύρου: case (G. 191, I. 5). — ψιλήν ... κοφαλήν, with his head unprotected (G. 138, Rem.). Ctesias (in Plutarch, Artaz. 11) says that Cyrus wore a tiara in place of a helmet.

 Notice the derivation of προ-μετ-ωπίδια and προ-στερνίδια. — μαχαίρας: difference between the μάχαιρα and ξίφος?

8. Cf. the beginning of this section with that of § 1. — ἡνίκα . . . ἐγίτγνετο, but when it began to be (lit. was becoming) afternoon. Cf. note on § 1. The battle was fought between this time and dark.— ἐφάνη, there was seen.
— κονι-ορτός: der.?— χρόνφ . . . πολύ, but some time (G. 188, 2) later (the dust appeared) just like a sort of blackness in the plain for a great distance (ἐπὶ πολύ). — χαλκός τις ήστραπτε, here and there (τὶς) their bronze armon began to flash.

9. λευκο-θώρακες: probably of linen; cf. λινοθώρηξ, Il. ii. 539.

Page 27.— Łyómevos τούτων: cf. note on Łyómevos in § 4. — κατά έθνη, nation by nation (G. 191. IV. 2, 2 c). — Łκαστον το Εθνος: in appos. to ούτοι, but attracting ἐπορεύστο into an agreement with it: but these were all proceeding (normally ἐπορεύοντο) nation by nation, each nation in the form of a solid square.

- 10. αρματα: sc. ην. καλούμενα: cf. note on unhousery in i. 2. 18. bx τῶν ἀξόνων: inserted into the projecting extremity of the axle and stationary. els πλάγιον, sideways. βλέποντα, pointing. ὡς διακόπταν: result (G. 266, Ν. 1). ὅτψ (i. e. φτιν, G. 86). ἐντυγχάνοιεν (G. 248, 2). ἡ δὶ γνώμη ἡν ὡς. . . ἐλῶντα (see ἐλῶνω), κ. τ. λ., and they were designed to drive, etc.; the partic. are nomin., as if γνώμην είχεν had preceded, and ὡς is used (G. 277, Ν. 2) as if the chariots themselves had the design. The covinni, or scythe-chariots of the ancient Britons, are well known.
- 11. δ μέντοι, what however, taken up in τεῦτο, two lines below. καλέσας . . . "Ελλησι: we might have had (cf. i. 7. 18) καλέσας τοὺς "Ελληνας παρεκελεύετο αὐτοῖς, but in Greek the obj. is regularly expressed but once. ἐψεύσθη τοῦτο, in this (G. 160, 1) he was mistaken. κραυγῆ: manner: so σιγῆ, ήσυχῆ: σιγῆ ὡς ἀνυστόν, with as little noise as possible; in full ὡς ἀνυστόν ἡν προσιέναι σιγῆ: see note on ῇ δυνατόν μάλιστα in i. 3. 15. ἐν ἰσψ, with even step, sc. βήματι: cf. ὁμαλῶς in § 14.
- 12. αὐτός, i. e. attended only by Pigres and the few others mentioned.

   ἄγειν: obj. inf. not in indirect disc., following ἐβόα as it would ἐκόλειε (G. 260, 1). τὸ τῶν πολεμίων (G. 142, 2). ὅτι εἰη: causal (G. 250, N.). κῶν (καὶ ἄν) νικῶμεν (G. 223). The apod. πεποίηται, though a perf. in form, refers vividly to the fut. (G. 200, N. 7), our whole work is (will be) done. ἡμῦν (G. 197, 2¹).
- 13. δρών το μέσον στίφος, though he saw the compact body at the centre (στίφος from στείβω, to tread), i. e. the 6000 cavalry mentioned in i. 7. 11. ἀκούων is also concessive (G. 277, 5). Κύρου: gen. of source (G. 171, 2, n. 1). The clause ξω δντα (G. 280) . . . βασιλέα constitutes the obj. acc. τοῦ εθωνύμου: with ξξω (G. 182, 2). τοσούτον . . . ξξω ήν: parenth. πλήθα, in numbers (G. 188, 1, n. 1). ἀλλ΄ δμως, but still, resuming after the parenthesis, with emphatic repetition of δ Κλίαρχος. μή κυκλωθείη, that he might be encircled (der. from κύκλος; cf. Eng. cycle). Why opt.!— δτι αντῷ . . . ἔχοι: he said ἐμοὶ μέλα (G. 184, 2, n. 1, the clause that folws being the object gen.) δπως καλώς ἔχη (G. 217, n. 1). If Clearchus had been less cautious and obeyed orders, the result of the battle might have been very different. Plutarch (Artax. 8) says of Clearchus: δ δ΄ αὐτῷ μέλειν εἰπὸν δπως ἔξει κάλλιστα, τὸ πῶν διάφθειρεν.
- 14. τὸ βαρβαρικὸν στράτευμα: the King's army. ὁμαλῶς: cf. ἐν ἴσψ in § 11, and note. συνετάττετο . . . προστώντων, was forming its line from those still coming up. οὐ πάνυ πρός, by no means near, at some distance from. πρὸς αὐτῷ τῷ στρατεύματι means near the army itself, αὐτῷ strengthening the idea of nearness. ἐκατέρωσε (with ἀποβλέπων): cf. ἐκατέρωθεν in § 13, and see G. 61. κατεθεῖτο, took a survey: ὁράω, to see in general; βλέπω, to turn the eyes, look; θεάομα, to gaze at.
- 15. Ευνοφών: the first mention of Xenophon in the Anabasis. ώς συναντήσαι: purpose (G. 266, N. 1). εί τι παραγγέλλοι, whether (G. 282, 4) he had any commands (G. 243). επιστήσαι (sc. τον ίππον), pulling up.

Page 28. — lepá, omens from inspecting the inwards of the victims; roa, omens from the acts and movements of the victims.

- 16. λέγων, while saying (G. 277, 1). τίς ... είη, what the noise was (G. 243); but two lines below, δ τι είη, κ. τ. λ. (G. 149, 2²). δ Κλίαρχος: Clearchus had ridden up in the mean time; some MSS. have Εκυφών. σύνθημα, a thing agreed upon (συν-τίθημι), watchword. παρέρχεται: what might have been the mood? Cf. ταραγγίλλει and είη, below. Secrepov: the watchword passed first down the line from man to man, and then back again to make sure that it was understood. καί δε, and hε, i. e. Cyrus (G. 151, Ν. 3²). τίς ταραγγίλλει, i. e. who was giving it out without his approval.
- 18. •• 8 δ . . . φάλαγγος, but when, as they (sc. αὐτῶν) proceeded, a part (sc. μέρος with τὶ) of the phalanx (G. 168) surged forward (beyond the rest), lit. billowed out (κύμα, a wave), etc. δρόμφ δείν, to go on the run, double quick (dat. of manner).— οἰόνπερ . . . ἰλελίζουσι, just as they raise the warcry to Enyalius (Ares): ἰλελίζω, to shout ἐλελεῦ. καὶ πάντες δέ: cf. § 2 and note. φόβον . . . ἐπτοις (G. 277, 6), thereby frightening (lit. causing fright among) the horses (G. 184, 3).
- 19. πρίν δέ... Εξικνείσθαι: lit. before an arrow reached them, i. e. before the Greeks got within bowshot of them (G. 274).— κατὰ κράτος: cf. ἀνὰ κράτος in § 1.— θείν δρόμφ: here involving the idea of confusion and disorder (cf. § 18).
- 20. τὰ δ' ἄρματα, i. e. of the enemy. τὰ μέν, τὰ δέ: in partitive apposition to ἄρματα (G. 187, N. 2). ἡνιόχων (G. 180, 1): derived from ἡνία, a rein, and ἔχω. ἐπεὶ προίδοιεν, διίσταντο, stood apart (separated), whenever they saw them in front of them (G. 233). ἔστι δ' ὅστις: we should expect rather ἡν δέ τις δε. Cf. the expressions in G. 152, N. 2, and ἡν οἰς in i. 5. 7, with note. κανιλήφθη ἐκπλαγείς, was caught (i. e. by not getting out of the way of a chariot) in his consternation. ἰπποδρόμφ: derivation? καὶ . . . ἰφασαν, and yet, in fact (καὶ μέντοι), they said that not even he suffered any harm (οὐδέν, G. 159, N. 2). οὐδὲ . . . δέ: the negative expression corresponding to καὶ . . . δέ. Cf. i. 1. 2, and note. οὐδ' οὐδεὶς οὐδὲν: emphatic negation (G. 283, 9). So just preceding οὐδὲν οὐδεί. τὶς, probably, a single man.
- 21. δρών, when he saw. νικώντας, διώκοντας: pred. participles in indirect discourse (G. 280). τὸ καθ' αὐτούς: sc. πλήθος or στράτευμα. ἡδόμενος, although he was pleased. οὐδ' ὡς (G. 29, Ν. 1), not even then (under these circumstances).— ξήχθη, was led on, tempted (ξάγω). συνεστεραμένην: cf. note on ἐκκεκαλυμμένας in i. 2. 16: σπεράομαι, to be coiled το, from σπέρα (cf. Eng. spiral). ποιήσει, would do, might have been ποιήσοι (G. 243). ἥδα αὐτὸν ὅτι ἔχοι, knew him that he had, i. e. knew that

he had. Cf. i. 1. 5, and note. The thought could be expressed also in this way, ¶δα αὐτὸν ἔχοντα, but not αὐτὸν ἔχον (G. 280, and N. 3).

Page 29.—22. το αύτῶν (G. 142, 2; 167, 1). — ἡγοῦνται, command, i. e. they always hold this position in commanding their armies. — οῦτω, thus, takes up the idea of μέσον ἔχοντες το αὐτῶν, and is itself further defined by ἡν ἢ ... ἐκατόρωθεν, thus, viz. if part of their force is on either side of them: οῦτω has besides a conditional force on αἰσθάνεσθαι ἄν.— ἐν ἀσφαλεστάτω: εc. τότω. — εἶναι (G. 260, 2) is apod. to the general — ἐν ἀ (G. 225). — ἡ ἰσχὺς αὐτῶν (G. 142, 4, Ν. 3). — εἰ χρήζοιεν ... ἀν αἰσθάνεσθαι (G. 246; 247, Ν. 3): cf. also G. 226, 3; 211.— ἡμίσει χρόνω: more commonly ἐν ἡμίσει χρόνω (G. 189, Ν. 2).

23. δη τότε... δμως, i. e. the King accordingly (δή) on this occasion held (G. 277, 5) the centre, but still, etc. — ἐκ τοῦ ἀντίου (sc. μέρους), from the opposite side. — αὐτοῦ: with ἔμπροσθεν (G. 182, 2). — ἐπέκαμπτεν... κύκλωσιν, wheeled round (lit. against), as if to encircle them. By this movement the King's left, from being at right angles to the river, came to face it. —

κύκλωσιν (G. 129, 3).

24. μη κατακόψη (G. 216, 2; 201, Rem.).— ἐλαύνει ἀντίος, advances against him (G. 138, N. 7). — τοὺς ἐξακισχιλίους: identical with τοὺς πρὸ βασιλίως τεταγμένους, but expressed to emphasize the contrast between the two forces, 600 on one side, 6,000 on the other. — αὐτὸς τῆ ἐαυτοῦ χειρί, himself with his own hand.

25. τροπή, the turning of an enemy, rout (G. 129, 1). — els τὸ διώκειν, in pursuit (G. 262, 1). — πλήν: here a conj. Cf. its use as a prep. in i. 2. 1. — σχεδόν . . . καλούμενοι, chiefly his so-called (cf. note on i. 2. 13) table-

companions.

26. τὸ ἀμφ' ἐκεῖνον στῖφος: the King's ὁμοτράπεζοι, probably, in turn, who, now that the 6,000 had fled, formed a crowd (στῖφος) about him for his protection. — ἡνέσχετο: double augm. (G. 105, 1, N. 3). — καὶ ἱᾶσθαι . . . • ἡσι, and he says that he himself healed (he said ἰώμην, G. 203, N. 1) the wound. The present infinitive can be used for the imperfect only when something in the sentence or in the context makes it plain that this is the case: here (as often) the well-known time of the event makes the meaning plain. (See examples in Moods and Tenses, § 15, 3.) We should expect here a relative sentence. The conjecture has been made, δς καὶ ἰωσθαι, κ. τ. λ., who says also, etc.

27. αὐτόν, i. e. Cyrus. — ὑπὸ τὸν ὁφθαλμόν, under the eye (implying motion towards the eye). — μαχόμενοι . . . ἐκατέρου: the construction begun by these subjects is not finished, except so far as it is partially resumed in Κῦρος δέ; but it breaks suddenly off in the indirect quest. ὁπόσοι . . . ἀπέθνησκον — ἀπέθνησκον refers to several being killed at different times, whereas ἀπέθανε is used of Cyrus alone. — Κτησίας λέγει: we should say,

this I leave for Ctesias to tell. - EKENTO, lay dead, jacebant.

28. ὁ πιστότατος θεράπων, the attendant most in his confidence.— πεπτωκότα: quoted after είδε (G. 280). — περιπεσείν αὐτῷ: lit. to have fallen about him (G. 187), i. e. so as to embrace him. Cf. Q. Curtius, viii. 11. 16: super amici corpus procubuit.

29. καὶ . . . Κύρφ: construe in the Greek order. — ἐπισφάξαι αὐτὸν (Artapates) Κύρφ (G. 187), to slay him over Cyrus, i. e. as a sacrifice. See ἐπισφάξω in lexicon. — ἐαυτὸν ἐπισφάξασθαι: strongly reflexive, slew himself by his own hand, ἐαυτόν being added to the verb already in the mid. Note the force of σπασάμενον (G. 199, 3). — εύνοιαν, πιστότητα: substantives formed with suffixes expressing quality (G. 129, 7).

CHAPTER IX.

Biographical Sketch of Cyrus.

SYNOPSIS: Cyrus is agreed to have been the most worthy to reign of all Persians since Cyrus the Great (1). When a boy he excelled all others (2). The sons of Persian nobles are educated at the King's palace, and early learn to govern and obey (3, 4). Here Cyrus was remarkable for his modesty and obedience, as well as his love of horses and for learning warlike exercises (5). When older, he was fond of the chase (6). While satrap, he was careful to keep his promises (7); and cities, individuals, and even enemies had the greatest confidence in him (8). In his warfare with Tissaphernes all the cities, except Miletus, put themselves under his protection; and the inhabitants of Miletus feared him, because he showed by deeds and words that he would not desert the exiles whom they had banished (9, 10). He was always anxious to outdo those who did him either a kindness or an injury (11). A great number confided to his charge their property, cities, and persons (12). He was unsparing in his punishment of the criminal and unjust (13); but paid honor to warlike talents and bravery (14, 15), and rewarded those who loved justice (16). Foreign generals in his employ found it profitable to serve him well (17), for diligence was never unrewarded (18). Skilful and just managers of his lands were never deprived of their earnings (19). He was successful in attaching friends to himself, and ready to assist them in their own purposes (20, 21). He received and gave many presents, surpassed his friends in kind attentions, and was universally beloved (22-28): in proof of this no one deserted from him to the King (29). His virtues and his quickness in discerning the trustworthy are proved by the fact that, when he died, all his most intimate friends, except Ariseus, fell fighting in his behalf (30, 31).

Page 30.—1. μέν: without correlative. — οῦτως: what would ῶδε mean? — ἀνὴρ ἄν, α man (G. 137) who was, etc. — Περσῶν γενομένων (G. 168): the Persians meant are those of the royal line born (γενομένων) after the time of (μετά, G. 191, VI. 3, 3 b) Cyrus the Great. — βασιλικώτατος: note the suffix μως – (see G. 129, 13). — παρά: with the gen. of the agent in place of ὑπό (G. 197, 1, Ν. 1). — τῶν δοκούντων γενέσθαι, those who are reputed to have become (γενέσθαι, G. 260, 2). — ἐν πείρα Κύρου, i. e. intimately acquainted with Cyrus.

2. πρώτον μέν: correl. to ἐπεὶ δέ in § 6, which marks the second period in his life, and to ἐπεὶ δέ in § 7, which marks the third.— ἔτι παῖς ἄν, while (G. 277, 1) still a boy.— ἐπαιδεύετο: derivation and suffix? See G. 130. 4.

3. ἐπὶ... θόραις: as we say, at court. — σωφροσύνην, self-control, derfrom σώ-φρων (σῶς, σῶος, and φρήν) with the suff. σύνα- (see G. 129, 7). — καταμάθει ἄν (G. 226, 2 b). — αἰσχρὸν ... ἔστι (G. 28, Ν. 1, end): for the construction cf. ἡν ἰδεῦν ... ἀνθρώπους in § 13, below, and οὐκ ἡν λαβεῖν in i. 5. 2. — οὐδὲν οὖτε ... οὖτε (G. 283, 9).

4. CENTUL KAL AKONOVOL, they see some (Sc. TIVAS) honored and hear of them (G. 280).— cibis walks byres (G. 277, N. 1), in their very boyhood.—

μανθάνουσιν άρχειν, learn how to rule (G. 280, N. 3).

5. alδημονέστατος: put first for emphasis, displacing μέν: otherwise the order would be πρώτον μέν αlδημονέστατος.— έδόκει είναι, had the reputation of being.— τοις τε... πείθεσθαι, and of being more obedient to his elders than (were) even those inferior to himself in rank.— φιλιππότατος (G. 136, n. 3 a) with έδόκει είναι, but χρήσθαι with έδόκει alone. — έκρινον: they (i. e. men in general) judged him, etc. — έργων: with the two superst the end of the sect. (G. 180, 2).— ἀκοντόσεως: force of the suff. στς?— Give the derivation at length of αιδήμων, ήλικιώτης, όποδεής, φίλιππος, τοξική, ἀκόντισις, φιλομαθής, and μελετηρός.

6. ήλικία (G. 184, 2). — μέντοι, moreover. So below at the end. — ἐπιφερομένην, that rushed upon him (G. 276, 1): ἄρκτος is epicene (G. 33, 2, N. 2). — οὐκ ἔτρεσεν, was not afraid of, did not shrink from. Cf. τρέω, τρέμω, tremo, tremble. — συμπεσών: the idea is that of grappling, not of falling to the ground, with the bear. — τὰ μέν: cogn. acc. (G. 159, N. 2), suffered somewhat, received some wounds. Often a different word takes the place of the article in one part of the correlation ὁ μέν . . . ὁ δέ (G. 143, 1), as here τίλος δέ (G. 160, 2). — πολλοίς: dat. of the agent with the verbal

adi, μακαριστόν (from μεκαρίζω, μάκαρ).

7. κατεκμφθη: why κατά? — σατράπης, as satrap. See, with ref. to the facts here mentioned, i. 1. 2, and the prefatory note. — στρατηγὸς δὲ καί: cf. with ref. to pos. καὶ στρατηγὸν δέ in i. 1. 2. — οῖς: dat. of indir. obj. after καθήκει (G. 184, 2). — πρῶτονμέν: weakly correlated by δέ in § 11. — ἐπιδειξεν αὐτὸν ὅτι, κ. τ. λ., he showed himself, that he made, etc., emphatic attraction. Cf. note on τῶν βαρβάρων, i. 1. 5. — ὅτι. . ποιοῦτο, that he made it of the greatest importance, regarded it most important; that direct form of the sent. being περὶ πλείστου ποιοῦμαι, τάν τῷ σπείσωμαι (G. 225) καὶ . . συνθῶμαι καὶ . . ὑπόσχωμαί τι, μηδὲν ψεύδεσθαι (G. 247). — τῷ: what other form was possible? See G. 84. — σπένδομαι of making a treaty (by libations); συντίθεμαι of entering into an agreement; ὑπισχνέομαι of promising in the common sense.

8. και γάρ, and (proof is at hand) for. — σπεισαμένου, temporal. — μηδέν αν παθείν, in direct form οδδέν αν πάθοιμι (G. 211; 226, 2 b): for the

change of neg. see G. 242, 4.

ť

Page 31.—9. τοιγαροῦν, therefore.— ἐκοῦσαι (G. 138, Ν.7).— Μιλησίων: we should expect Μιλ: ΄του. — οὖτοι δὲ... αὐτόν: a proof, drawn from an enemy, that Cyrus was to be trusted.— προίσθαι, to abandon (see προίημι).

10. Kal yao... Dayse, for he both (kal... Kal in correlation) showed repeatedly by what he did, and declared repeatedly, or, more freely, showed

repeatedly both by word and deed. — προοίτο (G. 127, III., N. 1). — traf is once for all; but ποτέ, once on a time (§ 6), some time, ever. — oth el... γένουντο, not even if they should become still fewer, i. e. should be cut down in numbers by their misfortunes.— δτι ... πράξααν: in direct form σέκ ἄν ποτε προοίμην, ἐπεὶ ... ἐγενόμην, οόδ' el... γένουντο ... πράξααν (G. 247, N. 2 and N. 3).

- 11. φανούς δ' ήν και περώμενος, but it was obvious also that he strove (G. 280, N. 1). εἰ ποιήσειεν: prot. to πειρώμενος. The fact made evident (i. e. the direct discourse) is λέν τίς... ποιήση, πειρώμει (G. 225). For the two accusatives after ποιήσειεν, see G. 165. For the parallel construction at the end of the section, see G. 165, N. 1, and cf. § 10. ἐξόφον, reported. ὡς εὕχοιτο: quoted (G. 243) after εὑχὴν ἐξόφον, which involves the idea of saying. They said, εὕχεται (i. e. he sometimes prays) ξῆν ἔστ' ἀν νικῷ (G. 239, 2; 232, 3); the future apod. to ἔστ' ἀν νικῷ is ζῆν. For the change by quot. of the subj. νικῷ to the opt., see G. 247. νικψη ἀλαξόμενος, should outdo in returning like for like.
- 12. και γαρ οδν: as in § 8.— § 4: with the superlative, just as μέγιστος § 6 means the very greatest. The phrase ἐνί γε ἀνδρί also (ἀνδρί, of course, is grammatically in app. to αὐτῷ) logically modifies the superl.; the number, i. e., was the very greatest in view, at least (γί), of the fact that it was a single man (ἐνὶ ἀνδρί) that was in question. τῶν ἐψ΄ ἡμῶν, of the men of our time, part. gen. with αὐτῷ, but affected also by the superlative πλαστοι, as if it had been said he was trusted most of all the men of our day. For this meaning of ἐπί, see G. 191, VI. 2, 1 b. προίσθαι, to intrust. Cf. § 9.
- 13. of μèr (= μèr) δη oisi, nor yet now in truth. ἀφιδίστατα πάντων, most unsparingly of all. ῆν ίδων, it was possible to see, you might see. ποδών, χειρών, ὀφθαλμών: why gen.? μηδέν άδικοθντι, if in no respect (G. 159, N. 2) a wrong-doer (G. 277, 4). δ τι προχωροίη, whatever it was to his advantage (G. 233) to have (sc. έχειν). For ήθελεν (which might have been ἐθολοι), see G. 238, N. 1.
- 14. μέντοι, however.— ὑμελόγητο, he had been (and so was) acknowledged, pers. const. (cf. § 20). ἢν αὐτῷ πόλεμος: principal sentence where we should expect a dependent one, such as δυτος work αὐτῷ πολέμου; for πρώτον μέν, notwithstanding its position, goes with άρχοντας ἐποίει and is correlated by ἔπατα. καὶ αὐτός, even in person. ἐδόλοντας: cf. ἐκοῦσαι in § 9, and note, and ἐδόλοντάς in i. 6. 9, and note. ἢς κατεστρέφετο χώρας (G. 154, N.).
- 15. Government, so that (in his dominions) the good appeared (G. 266, 1) most prosperous, and the bad were deemed fit to be their slaves: palves a would regularly either stand within the clause with use or else belong to both subjects. close : for the mood of spoxwooly in § 13. alconoreas quoted (G. 260, 2).
- 16. γε μην, certainly at least, adding a case in the general testimony to the high character of Cyrus that could not be controverted; more simply, moreover.—de δικαιοσύνην (see G. 129, 7 and 12): with embelieves θαι,

to distinguish himself for uprightness.— d γίνοιτο, έποιετο (G. 225).—
βουλόμενος: quoted. Cf. φανερός ήν πειρώμενος in § 11.— περί παυτός έποιετο: cf. περί πλείστου ποιοίτο in § 7.— τούτους: pl. because of the distributive force of τ\s to which it refers.— &κ τοῦ άδίκου, by injustice (G. 189, 2).

Page 32.—17. Sixalws, with fidelity.—Sixxeiglero, were managed, lit. were had in hand.— kal... expriouro, and he secured the services of (G. 200, N. 5 b) an army worthy of the name, justo exercity.—Industry: coming as mercenaries across the sea.—Interview, because they judged it, etc. (G. 250).— undapxely (G. 131, 2 a).— to kard phys képôos is in the same construction as undapxely, the subject of elvas, which might have been to use (G. 259 and N.). For kard phys, monthly, see G. 191, IV. 2, 2 c.

18. et τίς γί τι: one proclitic, three enclitics. The proclitic takes the accent of τὶs; for the accent of the enclitics, see G. 28, N. 2. — τίς γε, any one (emphatically), no matter how insignificant. — τὶ: with ὑπηρετήσειν, did him (G. 184, 2) any (G. 169, N. 2) good service. With ὑπηρετήσειν cf. γίνοντο in § 16, and the ref., and also ὁρψη in § 19.— σύδενὶ... προθυμίαν, he never let his (lit. any one's, G. 184, 3) zeal (see G. 129, 7) go unrewarded. — κράτιστοι δή: cf. πλείστοι δή in § 12, and note. — ὑπηρέται, supporters. — Κύρφ... γενίσθαι, Cyrus was said to have had, lit. were said to have been (become) to Cyrus (poss. dat., G. 184, 4).

19. τινά όντα, that any one was (G. 280). So the two participles that follow. — οἰκονόμον, manager, Eng. eco-nomist. Note the derivation. — ἐκ τοῦ δικαίου, according to justice, or we may freely transl. δεινόν . . . δικαίου, a skilful and just manager. — ἢε ἄρχοι is part of the conditional relative sentence (= εἴ τινος ἄρχοι) and follows the construction of ὁρψη. See Moods and Tenses, § 64, κ. 2.— χώρας (G. 154).— οὐδίνα ἀν . . . ἀφ-ελέτο, he would never deprive (G. 206) him (lit. any one) of (his territory, sc. χώραν, and see G. 164). The ἀν belongs equally to προσεδίδου (G. 212, 4). Τόστη with ἀν, since it expresses a customary action, is a natural apodosis to εἰ ὁρψη. See again G. 225, and Moods and Tenses, § 51, Rem.— ἐπίπατο (see πάομαι, to acquire): cf. the use of the perf. and plup of κτάομαι. — αῦ, moreover. — Κῦρον (G. 164). — σῦ φθονῶν ἐφαίνετο ἀλλά περώμενος, it was clear that he did not envy, but strove, etc. (G. 280).

20. Φίλους: emphasized by position and the following particles; obj. of θεραπεύειν. — δσους ποιήσαιτο (G. 233): the apodosis is θεραπεύειν (not γενέσθαι). This use of the optative, as also the corresponding one in conditional clauses not relative (G. 225), occurs repeatedly in this chapter and should be watched for. — δντας: cf. δντα in § 19. — ἰκανοὺς συνεργοὺς δ τι τυγχάνοι, competent co-workers in whatever he chanced, etc. — δ τι τυγχάνοι (= εί τι τυγχάνοι): see note on ἡς ἄρχοι in § 19. — βουλόμενος: cf. παρών in i. 1. 2, and note. — πρός, by (G. 191, VI. 6, 1 b, end). — κράτιστος δή: cf. § 12 and § 18. — γενέσθαι: in the dir. form ἐγίνειο (G. 260, 2).

21. abrò τοῦτο οὖπερ ἔνεκα, κ.τ.λ., he tried to secure for his friends that very object for which he thought that he needed friends himself,—viz. that he might have co-workers,—he tried (I say) also on his own part to be a most

vigornus co-worker with his friends, etc. αὐτὸ τοῦτο would naturally have been the object of some verb like πράττειν after ἐπει, ατο, but for this simple αὐτὸ τοῦτο πράττειν the amplified expression συνεργὸς...είναι... ἐπιθυμοῦντα was substituted, to express the same idea more fully. Cf. α΄... καίς ουσιν in iii. 5. 5.— τούτου: emphatic (G. 152).— ὅτου (i. e. οὖτινος, G. 8 δ) is not gen. by assimilation, but gen. independently (G. 171, 2).— ἐπιθυμοῦντα: quoted after αἰσθάνοιτο (G. 280).

22. olpat: by syncope for olopat. The word is here parenthetic, like our I think.— els γε ων ἀνήρ: cf. ἐνί γε ἀνδρί in § 12, and note.— διά πολλά, for many reasons.— δι-εδίδου, dis-tributed.— και ὅτου: sc. πρός and the indef. antecedent of ὅτου.— δεόμενον: how is the part. to be construed?

23. κόσμον: in app. to δσα (G. 137, N. 4). — ħ...ħ, either...or. — ώς εἰς πόλεμον: the ώς marks the purpose for which the objects were sent (εἰς πόλεμον) as subjectively conceived by the sender. Cf. ώς εἰς μάχην in i. 8. 1, and ώς εἰς κυκλωσιν in i. 8. 23. — καλλ-ωπισμόν: der.? — καί, moreover, with the following sentence as a whole. — λίγεν: an imperfect infinitive with ξφασαν (G. 203, N. 1): they said tλεγε, he used to say. Cf. ἐλέχθησαν γενέσθαι in § 18. — δύναιτο (G. 245); νομίζοι (G. 243). Cyrus said οὐκ ἄν δυναίμην... φίλους δὲ... νομίζω.

24. καὶ τὸ μὲν... ποιοῦντα, and his surpassing (G. 259, N.) his friends in conferring great (with emphasis) benefits, etc. τὰ μεγάλα is cognate acc. with εδ ποιοῦντα, benefiting (G. 159, N. 2). — ἐπιμελεία: dative of respect (G. 188, 1, N. 1). — Φίλων (G. 175, 2).

Page 33. — τῷ προθυμεῖσθαι : parallel in construction to τῷ ἐπιμελείᾳ (G. 262, 2). — ταῦτα takes up τὸ περιεῖναις κ. τ. λ.

25. of you (G. 167, 4). — ήμι-δεεῖς (δέω, to want). — οὐπω δή πολλοῦ χρό-you, not for a long time (G. 179, 1), lit. not as yet now within a long time. — δτι . . . . έπντύχοι represents ἐπέτυχον, κ. τ. λ., in the words of Cyrus (G. 243); but the next sentence gives the actual words of the messenger, who in delivering the gift would say: Κύρος οὐπω δή πολλοῦ . . . ἐπέτυχεν τοῦτον οῦν σοι ἔπεμψε, κ. τ. λ. Ο f. the last half of § 26, τούτοις ήσθη Κυρος · βούλεται, κ. τ. λ. — ἐκπιεῖν, to drink it up (lit. out): cf. Germ. austrinken. — σὺν οἰς (G. 153, Ν. 1).

26. ἡμιβρώτους: der.? — ἡμίσεα, halves (G. 139, 1). — ἐπι-λέγειν, to say in addition (to presenting the gifts), to add. — τούτων γεύσασθαι, to take a taste of (note the force of the aorist) these (G. 171, 2).

27. **ἐδύνατο**: there is some MS. authority for δύναιτο. See G. 233, N. 1, and *Moods and Tenses*, § 62, N. 1. — δια-πέμπων: force of διά? — ώς μή άγωσιν: subj. of purpose after a secondary tense (G. 216, 2). The student will note that a clause of *negative* purpose can be introd. either by the simple μή, or by μή preceded by ἴνα, ώς, ὅπως, the meaning in both cases being simply that not, lest. Cf. the examples under G. 216, 1.

28. πλείστοι, very many. — μέλλοιεν όψεσθαι: see i. 8. 1, and note. — έσπουδαιο-λογείτο, he engaged in earnest conversation (with them), a denom. verb (G. 130, 2) der. from σπουδαίος and λέγω, and σπουδαίος from σπουδή, σπεύδω (G. 129, 12). — ώς δηλοίη οῦς τιμά (τιμά indic.), that he might show

(G. 216, 1) whom he honored (G. 248, n., end). The purpose in his own mind was, is δηλώ (subj.) ούς τιμώ (indic.).— & iv άκούω, from what I hear: cf. άκούω in i. 3. 20, and note.— Έλληνων, βαρβάρων: with σύδενα.
29. τούτου, τόδε: diff. of use?— δούλου όντος, though he was a slave. Cf. i. 7. 3.— πλήν: conj. Cf. i. 8. 25.— καὶ οδτος ... εὖρε: the order is, καὶ σότος δη ταχύ ευρε αὐτὸν δν φέτο, κ. τ. λ. Cf. i. 6. 3. For oi, see G. 144, 2.— ψιλαίτιρον: for the more common φίλτιρον (G. 73, 1, 10).— τη αὐτοῦ: the King. — άγαπώμενοι: άγαπώω is properly to show by outward signs that one regards - ψιλίω (§ 28, end), on the other hand, is used of the love of friends.— τυγχάνων &ν is quoted after νομίζοντες (G. 246): the protasis lies in δντες = εἰ εῆσαν (G. 226, 1).

30. τὸ αὐτῷ γενόμανον, what happened to him, so toτί: τεκμήριον is pred. — τοὺς . . βεβαίους: the article is expressed but once, because the writer is speaking of a single class of persons possessing all the qualities

mentioned, those who were faithful, well-disposed, and constant.

31. συν-τράπεζοι: cf. δμοτράπεζοι in i. 8. 25. — imip, over, in behalf of (G. 191, IV. 3, 1 b). — τεταγμένος: what use of the part.? Explain the use also of πεπτωκότα in the next line.

CHAPTER X.

SYNOPSIS: The head and right hand of Cyrus are cut off; the King falls upon his camp, and the troops of Ariaeus flee (1). The camp is pillaged, except where a few of the Greeks, who have been left on guard, make a successful stand (2, 3). Both armies proceed as if victorious, the Greeks pursuing, the Persians plundering (4); but when they discover one another's movements, the King collects his forces, and Clearchus consults with Proxenus (5). The King is seen approaching; but instead of making an attack upon the rear of the Greek army, as is expected, he leads off his troops to the left (6), joined by Tissaphernes, who has charged through the Greek lines (7, 8). The Greeks fall back upon the river (9). The King draws up his troops opposite, but is again put to flight (10, 11). His cavalry rally upon a hill, but on the approach of the Greeks abandon this also (12, 13). Clearchus sends a scout upon the hill to report their movements (14), who brings back word that they are flying at the top of their speed (15). The Greeks abandon the pursuit, and wonder at the absence of Cyrus (16). They resolve to return to their camp (17); but finding this plundered, they encamp supperless for the night (18, 19).

Page 84.—1. The narrative is resumed from Chap. viii.— ἀποτήμνεται... δεξιά: a Persian custom. In iii. 1. 17 it is stated that the head and hand of Cyrus were exposed to view fixed on a stake.— ἀποτήμνεται, διώκων, εἰσπίπτει: note and explain the number and agreement of these words.—Κύραον: an adj. in place of the more common poss. gen. Κόρου.— στρατόπεδον: merely the place where they had halted in the hurry of the unexpected engagement (i. 8. 1 sq.).— οἱ μετὰ 'Αριαίον, Ariaeus and those with him, like the phrase οἱ ἀμφὶ Τισσαφέρνην, iii. 5. 1: μετὰ 'Αριαίον implies participation (G. 191, VI. 3, 1), but σὰν ἀδτῷ above implies accom-

paniment (G. 191, II. 2).— Ever spaper: on the morning of the battle. It will be remembered that the battle was fought on the afternoon of the third day (i. 7. 20) after the midnight review mentioned in i. 7. 1, and that this review was held on the night after the third day's march from Pylae. Cf. note on everever, i. 7. 1. — retrapes . . . 8500, and the distance was said to be four parasangs, lit. there were said to be four parasangs of the road.

2. wolld: pred., to a great amount. — The Dematta...etva, the Phocaean woman, the concubine (G. 137) of Cyrus, who was said (Tip...leyopleys = 1...leyopleys = 1...leyop

Ionia. See the map. — λαμβάνει: with βασιλεύς, above.

3. ἡ νεωτέρα, the younger (of the two). — γυμνή, lightly clad, without her mantle. — τῶν Ἑλλήνων: sc. τινάς (a rare omission). — ἐν τοῖς σκευφόρους (neut.), i. e. among the baggaye. — ὅπλα ἔχοντες, under arms, standing guard (G. 279, 4). — καὶ ἀντιταχθέντες (sc. οὐτού). — οἱ δὲ καὶ αὐτῶν, and some also of their own number: οἱ δὲ is correl. to πολλοὺς μέν. Cf. note on τὰ μέν in i. 9. δ. — ἐντὸς αὐτῶν, within their lines. — ἐγένοντο: plural from the influence of ἄνθρωποι.

άλλήλων: why gen.? — οί "Ελληνες: the main body. — οἱ μέν: referring chiastically (see note on ἀναβαίνει... ἀνέβη in i. 1. 2) to οἱ "Ελληνες. — ὡς πάντας νικῶντες, thinking that they were victorious over all (G. 277, N. 2), but below, ὡς ... νικῶντες, thinking that now they were all victorious.

- 5. This entire section consists of four clauses arranged chiastically, 1) referring chiefly to the Greeks, 2) chiefly to the King, 3) to the King, and 4) again to the Greeks. ετη: why opt.? Τισσαφέρνους: stationed at the King's extreme left (i. 8. 9), he had charged through the right of the Greeks and joined the King in the camp of Cyrus in the rear (§ 7). νικφέν, οίχονται: one verb changed to the opt. by quot., the other not; for which see Moods and Tenses, § 70, 2, Rem. 1, end. Cf. also G. 247, N. 1. πλησιαίτατος: comparative how formed? (G. 71, N. 2). πέμποιεν, ίσιεν: in the direct questions, πέμπωμεν, ίωμεν; (G. 256; 244). For εί... ή, introducing the double indirect question, see G. 282, 5.
- 6. δήλος ήν προσιών: cf. δήλος ήν ἀνώμενος in i. 2. 11, and note. • ἐδόκα ὅπισθεν, i. e. apparently from their rear. — στραφέντες, facing about. It will be remembered that the two forces were somewhat more than three miles apart (§ 4). — παρεσκενάζοντο . . . δεξόμενοι, prepared themselves with a view to his advancing in this way (i. e. ὅπισθεν) and to their receiving (him so): • ἀς (G. 277, Ν. 2) belongs not only to δεξόμενοι (part. of purpose), but also to προσιόντος (part. of cause). προσιόντος (sc. αὐτοῦ) is the genitive abs.; δεξόμενοι modifies of Ἦλληνες. See, further, Moods and Tenses, § 111. — ἢ δὲ παρήλθεν, κ. τ. λ.: cf. i. 8. 28. The aor. is a pluperfect in force. Cf. i. 1. 2. — ἀπήγαγεν, marched back.

Page 35.—7. διήλασε... πελταστάς, charged along (παρά) the river into (κατά) the Greek peltasts and through them.— διέλαίνων δί, and as he drove through them. For the force stationed at the extreme right of Cyrus when the battle began, see i. 8. 5.— Εταιον: probably with their swords.

— advots: the cavalry of Tissaphernes.— 'Αμφιπολίτης, of Amphipolis, an important Greek city on the Strymon in Thrace.— illyero... γενίσθαι, was said to have proved himself (G. 260, 2) sagacious (to have shown his wisdom) by pursuing this course of tactics.

8. odv, at any rate. Cf. i. 2. 12. — is . . . dπηλλάγη, after he had come off (note the force of the tense) with the worst of it, lit. having less. — τὸ τῶν Ἑλλήνων (G. 142, 2). — δμου πάλιν ἐπορεύοντα, proceeded back

together.

- 9. τὸ εδόνυμον: the historian has the position of the Greeks when the battle began in mind, their right then resting on the river. They had now faced about (στραφέντες, § 6). μη προσάγοιεν, κατακόψειαν: why opt. ? ἀναπτύσσεν τὸ κέρας: lit. to fold back the wing. The object was to bring their line parallel to the river. At present they are at right angles to it. For the const. of ἐδόκει ἀναπτύσσειν, cf. i. 3. 11, and note, and with ἀναπτύσσειν, to fold back, cf. περιπτύσσειν, to fold about, enfold, above.
- 10. ἐβουλεύοντο: before the Greeks had even begun to change their position, while they were as yet simply planning it, the King was already executing relatively the same manœuvre, with the intention of presenting his front to the river. This shows that the apprehension of the Greeks, mentioned in § 9, ἔδεισαν... κατακόψειαν, was well grounded. It is not implied by ἐβουλεύοντο that the Greeks did not subsequently effect their change of position.— καὶ δὴ... συνήμε, the King in truth also, changing his line of battle to the same form (i. e. τοῦς Ἑλλησιν), stationed it opposite, just as at first he had met them for battle.— ὄντας, παρατεταγμένους: what use of the participles?— αδθες: see the description of the first charge of the Greeks in i. 8. 17 sq.— τὸ πρόσθεν: adverbial accusative (G. 160, 2). Cf. τὸ πρώτον, above.
- 11. ἐκ πλείονος, when at a greater distance from them.— ἐπ-εδίωκον: note the force of the preposition.— κώμης τινός: possibly Cunaxa (Κούναξα), the village near which, as Plutarch says, the battle was fought.
- 12. ἀνεστράφησαν, rallied. πετοί (without article), predicate, sc. δντες. The const. changes at τῶν δὲ ἰππέων, where we should expect ἰππεῖς δὲ, ὧν δ λόφος, κ. τ. λ. τῶν . . . ἐνεπλήσθη: the passive of the construction explained in G. 172, 2. τὸ ποιούμενον: τὸ γιγνόμενον is more common in this sense. μὴ γιγνόσκεν: sc. τοὺς Ελληνος. ἀετόν . . . ἀνατεταμένον, (probably) a kind of (τινά) golden eagle, with wings extended, perched on a bar of vood (and raised) upon a lance. πέλτη, which commonly means a shield or target, is also used for δόρυ οr λόγχη; and ἐπὶ ξόλου may refer to a horizontal piece of wood on which the eagle was perched. So ἐπὶ ξόλου καθεύδεις, roost like a fowl, Aristoph. Nub. 1431. The ξύλου with the eagle was then raised on the point of a lance (ἐπὶ πέλτη). In the Cyrop. vii. 1. 4, the Persian standard is called ἀετὸς χρυσοῦς ἐπὶ δόρατος μακροῦ ἀνατεταμένος. Curtius, iii. 3. 16, calls it auream aquilam pinnas extendenti similem.
- 13. ένταθθα: for έντανθος, just as we use here or there in the sense of hither or thither. άλλοι άλλοθεν, some from one part (of the hill), others

from another, or, as we should say, some in one direction, others in another.

— τῶν ἰππίων: with ἐψιλοῦτο, was cleared of the horsemen. Cf. τῶν ἰππίων ἐνεπλήσθη in § 12. — τίλος: cf. i. 9. 6.

14. ψw αὐτόν, at the foot of it. — κατ-ιδόντας: note the preposition.

Page 36. — τ to $\tau \nu$: in what other mood might the verb have been? What case of the same sort is there in the next section?

- 15. σχεδόν... ήν, i. e. and about this time.
- 16. θέμενοι τα δπλα: see note on i. 5. 14. φαίνοιτο, παρείη: optative in a causal sentence (G. 250, N.). τεθνηκότα: cf. πεπτωκότα in i. 8. 28. διώκοντα οίχεσθαι, had gone (G. 246) in pursuit (G. 279, 4, N.). καταληψόμενόν τι προεληλακέναι, had pushed on (give the direct form) to take possession of (G. 277, 3) something.
- 17. el άγοιντο ή άποιεν: cf. el πέμποιεν ή tour in § 5, and note. δορπηστόν, supper-time (although they went supper-less, § 19): derived from δόρπον, which in Homer is the common name for the afternoon or evening meal, Lat. coena, the chief meal of the day. In the primitive Homeric times there were two regular meals, άριστον, an early meal, breakfast, and δόρπον, a late meal, supper. Either could be called δεύπνον, which in Attic Greek meant the chief meal of the day, and as this came late in the afternoon, δεύπνον took the place of the older name δόρπον. Cf. ά-δευπνοι in § 19. The Attic άριστον was a midday meal, lunch, or dinner.
- 18. διηρπασμένα (G. 279, 1). ε τι... ήν, whatever there was to eat or drink (ποτόν, verbal adjective from πίνω). μεστάς: predicate adjective, sc. of σες, (that had been) full (G. 204, N. 1). τὰς ἀμάξας and the τοῦτο that is to be understood as the antecedent of the clause et τι... ήν are, along with τα πλεῦστα, objects of καταλαμβάνουσι. εἰ λάβοι (G. 248, N.). ἄμαξαι: predicate to ήσαν, αυται being the subject. καὶ ταύτας... διήρπασαν: this is partly a repetition of what has already been expressed in διηρπασμένα. τότε: see § 2.
- 19. ἄδωπνοι ἡσαν ἡσαν ἀνάριστοι: what is such an arrangement of the parts of a sentence called? Note also the case that follows, καταλύσαι τὸ στράτευμα, βασιλεὺς ἐφάνη. Cf., concerning the fact stated in πρίν γὰρ... ἐφάνη, i. 8. 1. and note. μέν: correlative to δέ in ii. 1. 2.

BOOK SECOND.

NEGOTIATIONS WITH THE KING, — CONCLUSION OF A TREATY. — BEGINNING OF THE MARCH HOMEWARD. — TREACHEROUS SEIZURE OF THE FIVE GENERALS. — THEIR CHARACTERS.

CHAPTER I.

SYNOPSIS: The preceding Book is reviewed in outline (1). At daybreak the generals meet and express surprise that Cyrus neither appears himself nor sends

them orders. They resolve to march forward and meet him (2); but just at sunrise messengers bring word that he is dead, and that Ariaeus proposes to set out on the next day for Ionia (3). The Greeks are afflicted at the death of Cyrus, but, accepting the facts, send word to Ariaeus that they will make him king (4). Chirisophus and Menon go back with the messengers (5). Clearchus awaits their return, and the troops slaughter the beasts of burden for food (6). Heralds arrive from the King (7), who announce that he commands the Greeks to give up their arms and sue at his gates for favor (8). Clearchus, replying briefly, leaves the rest to answer while he returns to conclude a sacrifice (9). Various replies are made, some threatening, others conciliatory (10-14). Clearchus returns and shrewdly asks the advice of Phalinus, one of the heralds and himself a Greek, hoping that he will advise them not to surrender (15-18). But he replies that they have no chance for life except from the King's mercy (19). Clearchus contemptuously replies that they will keep their arms (20). Phalinus then informs them that the King will consider that a truce exists between himself and them, as long as they remain where they are; but otherwise, war (21). Clearchus bids him report that this is a satisfactory arrangement (22), but refuses to give any intimation of his intentions (23).

1. The first section of Book II., and the similar introductions prefixed to most of the following books, are generally supposed to be the work of an editor who divided the Anabasis into books.— is ... iστρατεύετο: the first of five indirect questions, subjects of δεδήλωται.— οδυ: to introduce the recapitulation.— Κύρφ: dative of advantage (G. 184, 3), not of the agent.— iκοιμήθησταν: κοιμάω, to put to sleep, is akin to κείμαι.— τὰ πάντα, at all points (G. 160, 2). Why is the subject of νικάν omitted? (G. 134, 3).— νικάν: their thought was, νικώμεν, we have conquered (are victorious), a pres. with an approach to the signif. of the perf. (Moods and Tenses, § 10, Ν. 4).— ἔμπροσθεν (G. 141, Ν. 3).— λόγφ, narrative, i. e. in Book I.

2. ἄμα δὶ τῆ ἡμόρα: cf. i. 7. 2, and reference. For δί, see note on μέν in i. 10. 19: the editor above-mentioned (note on § 1) probably used the μέν at the beginning of § 1 without noticing the preceding sentence.

Page 37.— 8τι πέμποι, φαίνοιτο: cf. the opt. in i. 10. 16, and note. — σημανούντα: what does the part. express?—els τὸ πρόσθεν: cf. i. 10. 5.
— ἔως συμμίξειαν: optative in a dependent clause by quotation (G. 248, 3).
What other mood might we have had, and why? What would then be added to ἔως?

3. ἐν ὁρμῷ ὅντων, when they (sc. αὐτῶν and cf. i. 2. 17) were on the point of starting. — ἡλίφ: the names of the heavenly bodies, like proper names, may omit the article. Cf. ἡλίος in i. 10. 15. — Προκλῆς: of the third dec. (G. 52, 2, N. 3). — Τευθρανίας: a town and district in Mysia. — γεγονώς, descended from. — Δαμαράτου, Damarātus, a Spartan king, deposed in 491 B. c., who settled in southwestern Mysia. See a dict. of biography. — Τλοῦς: mentioned in i. 4. 16. He had now gone over to Artaxerxes. For Tamas see i. 2. 21, and note. — τέθνηκεν might have been τεθνήκοι (G. 243): cf. the optatives that follow, είη, λέγοι, φαίη. — σταθμῷ: cf. i. 10. 1. —

- 6θεν = & οδ. ήμέραν (G. 161). περιμείναεν αν . . . μέλλοιεν: in the dir. form (G. 247), περιμείναιμι αν αὐτοὺς, εἰ μέλλουσιν ήκαν (G. 227, 1). τῆ άλλη, on the next day. ἀπιέναι (G. 200, N. 3b) φαίη: cf. with λέγοι δτι, κ. τ. λ., above, and see G. 260, N. 1. ἐπὶ Ἰωνίας, in the direction of Ionia (G. 191, Vl. 2, 1 a).
- 4. ἀκούσαντες of στρατηγοί και of άλλοι "Ελληνες πυνθανόμενοι: chiastic. 'Αλλά: often begins a speech opposed to one that precedes. cf. i. 7. 6. ἀφελε . . . ζήν, would that Cyrus were living (G. 251, 2, N. 1). How else might the thought have been expressed? νικώμεν: cf. the note on § 1, and cf. also § 8, § 9, and § 11. εἰ μὴ ἤλθετε, ἐπορευόμεθα ἄν: the prot. referring to the past, the apod. to the present (G. 222). καθείν, see καθίζω (G. 110, II. N. 1 c). τῶν νικώντων: predicate genitive of possession (G. 169, 1). τὸ ἀρχειν: subject infinitive with the art. (G. 259, N.).
- 5. ταῦτα: why did the Greeks use the plural, and why do we translate by the singular? τοὺς ἀγγέλους: Procles and Glus, § 3. καὶ γάρ: cf. i. 1. 6, and note.
- 6. oi μέν: asyndeton. See note on i. 2. 4, and cf. i. 2. 25. δπως, as, = ώς ξύλοις, for fuel (G. 137, N. 4). μικρὸν... οῦ, going forward a short distance (G. 161) from the main body, to where, etc. olorots, arrows, derived from the root that appears in olow, the future of φέρω. Lit. then olorots is that which is borne or shot. ἡνάγγκαζον: had compelled: cf. ἐποίησε in i. 1. 2, with note, and ἐπολιόρκα, συνεπολέμα in i. 4. 2. τοὺς αὐτομολοῦντας: cf. i. 10. 6. φέρεσθαι ἔρημοι, left to be carried away, i. e. for fuel (G. 265). See Moods and Tenses, § 97, N. 1, end. κρέα: object of both participle and verb.
- Page 38.— 7. και ήδη ... άγοράν: cf. i. 8. 1, and note. οἱ μὰν άλλοι: in apposition to κήρυκες. We should expect εἶς δ' αὐτῶν Φαλίνος Έλλην to follow.— βάρβαροι: predicate to ὅντες to be supplied.— ἐντίμως ἔχων, to be in honor. Cf. note on εὐνοϊκῶς ἔχοιεν, i. 1. 5. ἐπιστήμων: derivation? τῶν ἀμφὶ τάξεις = τῶν τακτικῶν. For the case, see G. 182, 1. ὁπλο-μαχίαν, the art of fighting in heavy armor (G. 131, 1).
- 8. δτι... άγαθόν: what changes of mood are possible in this sentence? (G. 247): λέγουσιν has the force of an historical tense (G. 201, Rem.).—νικών: what use of the part.? Cf. also note on νικών in § 1. παραδόντας: for the relation of this part. to the following lóντας εύρίσκεσθαι, cf. note on ὑπολαβών in i. 1. 7. εύρίσκεσθαι . . . άγαθόν, to seek to get whatever (lit. if any) favor they could (G. 223).
- 9. βαρέως, with anger. δμως: Clearchus, though himself angry, nevertheless, etc. εξη: why opt.? ξφη, continued he. δ τι: cogn. acc. to άποκρίνασθαι to be supplied with ξχετε. ήξω, will return. Cf., as to meaning, έλθόντες in § 1. δπως... εξηρημένα, that he might see the entrails (after they had been) taken out. θυόμενος: why middle?
- 10. πρόσθεν ή παραδοίεν: πρόσθεν ή (where πρίν might have been used) with the opt. (G. 240, with N.; 232, 4). There is no change of mood in quoting what Cleānor said (G. 245; 247, N. 3). θαυμάζω, should like to know. πότερα . . . ή: double indirect question (G. 282, 5). ώς κρατών:

force of is! — ή is... Süpa, or as gifts (G. 137, N. 4) on the alleged (is) ground of friendship, as if he had said is φίλος iv. — τί... ελθόντα, rohy should he ask for them and (why should he) not (où, not μή) come and take them? — τείστας, by persuasion, opp. to is κρατών. — τί έσται... χαρίσωνται: cf. i. 7. 8, τί... κρατήσωσιν.

11. πρὸς ταῦτα, in reply to this.— αὐτῷ: with ἀντιποιεῖται (G. 186, N. 1).— ἔστιν: why accented?— ἀρχῆς: causal genitive (G. 173,1, N. 2).— ἐαυτοῦ: pred. gen. of poss. (G. 169, 1).— μέση τῆ χάρα: cf. μέσου τοῦ παραδείσου in i. 2. 7, and note.— οὐδί: the οὐ goes with δύναισθε ἄν, the δέ (even) with εἰ... ὑμῖν.— παρέχοι: sc. ἀποκτεῖναι.

12. el μή, except, after a neg. Cf. i. 4. 18; i. 5. 6. — ξχοντες = el ξχουμεν (G. 226, 1). — αν: with χρήσθαι (G. 246). So the αν that follows

belongs to stephenous, and maraboutes = et maraboutes.

Page 39. — μή: the neg. with the imperative is always μή (G. 283, 2). — παραδώσεν: sc. ήμᾶς as subject, which would have been expressed if ήμῖν had not preceded.

- 13. 'Αλλά... ἀχάριστα: ironical. On 'Αλλά, see § 4. When Phalīnus calls him a "philosopher," he means to stigmatize his remarks about ἀρετή and ἀγαθά as unpractical. The literal meaning of φιλό-σοφος? ὅν, that you are (G. 280). περιγενέσθαι ἄν, could (under any circumstances) prove superior (G. 246; 226, 2 b). δυνάμεως: case (G. 175, 2).
- 14. **ξφασαν**: Xenophon writes as if he had not himself been present.

   λέγειν: cf. λέγειν in i. 9. 23, and note. ὑπο-μαλακιζομένους, losing courage somewhat (ὑπό). The underlying word is μαλακός, soft. For ὑπό, see G. 191, VI. 7, end. τὶ (G. 188, 1, N. 2): cf. i. 3. 18, and note. συγκαταστρέψαιντ' ἄν: serving loosely as an apodosis to the first protasis also, εἴτε θέλοι, but belonging more fitly to the second.
- 15. el, whether (G. 282, 4). ἀποκεκριμένοι εἶεν: periphrastic perfect (G. 118, 1). Why opt.? Οὐτοι: in partitive appos. to the phrase άλλος άλλα (G. 137, N. 2). άλλος άλλα, some one thing, others another, lit. another other things. Cf. άλλοι άλλως in i. 6. 11, and άλλοι άλλοθεν in i. 10. 13, and the notes. λέγεις, mean, intend.
- 16. The sparring that follows to the end of the chapter shows much Greek humor. ἀσμενος (G. 138, N. 7). οίμαι . . . πάντες, and all the rest also, I think. οίμαι is parenthetic and does not affect the construction. ἡμεῦς: sc. "Ελληνές ἐσμεν. πράγμασι: cf. i. 1. 11.
- 17. 8 τι: the antecedent of this word is a cogn. acc. to συμβούλευσον, give us whatever advice, etc. ἐπειτα: to be how construed? λεγόμενον (by conjecture for ἀναλεγόμενον), ὅτι Φαλῖνός, κ. τ. λ.: when reported as follows, viz. "Phalinus once," etc. (G. 241, 2, Note). συμβουλευομένοις συνεβούλευσεν: why a difference in voice? The same distinction above. τάδε, the following advice (G. 148, N. 1), would be followed by the actual advice, if the report should ever be made in Greece. What sort of an accusative is τάδε? ὅτι ἀνάγκη (sc. ἐστΟ, that it is inevitable.
- 18. ὑπ-ήγετο, craftily (ὑπό) suggested this. εὐλπιδες: declined like thπίς (G. 66, N. 3). ὑπο-στρέψας, turning advoitly, avoiding the trap. παρά την δόξαν αὐτοῦ, contrary to what he had expected (G. 191, VI. 4, 3 d).

19. d... forn, if you have one chance in ten thousand (G. 77, 2, N. 3²).

— σωθήναι: limits έλπίς, to be supplied with μία τις (G. 261, 1). In the second line below, the noun σωτηρίας is used in the same sense.— ἄκοντος: used almost like a participle. Cf. i. 3. 17, and note.

Page 40.—20. πρὸς ταθτα: cf. § 11.— 'Αλλά: cf. § 4, and note.—
ταθτα: cf. with τάδε in the next line (G. 148, N. 1). Cf. also § 21, beginning.— ἡμεθε: emphatic, opposing what the Greeks thought to what the King had demanded (§ 8).— είναι: sc. ἡμῶς as subj.— πλείονος (G. 178, N.).— ἔχοντες: a second protasis (G. 226, 1) to ἀν είναι, which is quoted (G. 246): see note on ἔχοντες and παραδόντες in § 12.

21. atro0: adv. — δτι . . . etησαν, that there was (not would be) a truce, etc., the direct form being μένουσι (partic., sc. ύμιν, = ην μένητε) σπονδαί είσιν, there is a truce for you (i. e. for you to depend on), if you remain (G. 223). See § 22, "Ην μένωμεν. Cf. below, σπονδαί είσιν αίτει μενείτε. — είπατε: insperative of the first aor. είπα, not of the second aor. είπον. See the lexicon, and the Appendix to G., s. v. είπον. — πότερα . . . ή: cf. § 10. — ότ. . . . άγγελώ, shall I announce from you that there is war? lit. assuming that there is war, shall I announce it from you? (G. 280, N. 4, ex.).

22. ταὐτά: not ταῦτα. — ἄπερ: sc. δοκεί. — ἀπεκρίνατο: note the asyndeton. — σπονδαί: sc. εἰσίν (see note on § 21).

23. 5 7. woifor (indirect quest.): the fut. opt. is never used except as the representative of the fut. indicative in indirect discourse (G. 203, N. 8).

CHAPTER II.

Synopsis: Phalinus departs; and Chirisophus and a messenger return from Ariaeus, who refuses to be made king, and again tells the Greeks that he shall set out early next morning (1). Clearchus declines to say whether they will join him or not (2). At sunset he tells the generals and captains that the sacrifices were extremely favorable for joining Ariaeus (3), and gives directions how they shall proceed (4). From this time on, Clearchus assumes virtual command (5). Computation of distances (6). Miltocythes deserts to the King (7). The Greeks join Ariaeus about midnight, and give and receive pledges of good faith (8, 9). Ariaeus shows that it will not do for them to return as they came (10, 11), and adds that at first they must make their marches as long as possible (12). At daybreak they begin their march northward (13). In the afternoon they think they see the enemy's cavalry (14); but scouts bring back word that what they see are only beasts of burden, and it is concluded that the King is encamping near by (15). Clearchus nevertheless advances straight on, and encamps in certain villages (16). In the darkness and confusion the Greeks make much noise and frighten the enemy (17), of whom, on the next day, no traces are to be seen (18). During the night the Greeks also suffer a panic (19). Clearchus by a stratagem succeeds in quieting them, and at daybreak they again fall into line (20, 21).

1. αδτοῦ παρά 'Αριαίφ: cf. αδτοῦ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ in iv. 3. 28. Glus also remained: cf. ii. 1. 3, 5. -- Ελεγον, φαίη: the first takes a clause with

5τι, the second the inf. (G. 260, N. 1). — βελτίους, of higher rank. — οὐς οὐκ ἀν ἀνασχέσθαι: for οἱ οὐκ ἀν ἀνάσχοιντο, a rel. clause with the inf. by assimilation (G. 260, 2, N. 2). — αὐτοῦ βασιλεύοντος: pred. part. after a verb of enduring (G. 279, 1). For the case see G. 171, 2. Cf. further Moods and Tenses, § 112, 2, N. 2. — ἀλλ' εἰ, κ. τ. λ.: a change to the direct discourse. — ἡδη, immediately. — εἰ δὲ μή, otherwise, i. e. if you do not come, = ἐἀν δὲ μἡ ῆκητε. See § 2. In such alternatives, εἰ δὲ μἡ is regularly used in the second clause, even when a subjunctive or an affirmative verb would be required if the ellipsis were supplied. See Moods and Tenses, § 52, 1, N. 2. — αὐτός (G. 138, N. 8), himself, adj. pron. emphasizing the omitted subj. of ἀπιέναι, which is fut. in force (G. 200, N. 3 b).

2. οὖτω: with ref. to what follows as well as to what precedes. — χρη ποιείν: sc. ήμας, referring to both Greeks and barbarians. — ͽϭπερ λέγετε: understand before this χρη ήμας ήκειν της νυκτός. — εἰ δὲ μή: see note on εἰ δὲ μή in § 1. — πράττετε is more animated than χρη ὑμας πράττειν would have been. — ὁντοῖον τι: τὶ adds to the indefiniteness of ὁποῖον, whatsoever. — οὐδέ, i. e. not even to the friendly barbarians, just as before he had sent Phalinus off without satisfying him (ii. 1. 23, end).

3. Uva:: purpose (G. 265). Construe with our tylyvero, did not result (favorably) for going. This phrase is interpreted by καλά ήν at the end of the section. — άρα, as it seems. — έν μέσφ, between. Cf. i. 7. 6, and note. — ναυσί-πορος (G. 131, 1, N.).

Page 41. — οὐ μὲν δή, nor yet indeed. — γέ: force? — οἰόν τε: sc. ἐστίν, is it possible (G. 151, N. 42). — ἔστιν: accent?

- 4. δειπνείν: explanatory of δδε ποιείν. The infinitive const. changes to the imperative in συσκευάζεσθε, κ. τ. λ. Cf. πράττετε in § 2, and note. σημήνη: cf. ἐσάλπιγξε in i. 2. 17, and note. ός ἀναπαύεσθαι (with σημήνη), shall give the signal for going to rest (G. 266, N. 1). τὸ δεύτερον: cogn. acc. to σημήνη to be supplied. ἀνατίθεσθε: mid. (G. 199, 3). ἐπὶ τῷ τρίτφ, at the third signal. τῷ ἡγουμένφ, the van (neut.) = τοῖς ἡγουμένοις. πρός, towards: note that the genitive follows (G. 191, VI. 6, 1 a). τὰ δπλα = τοὺς ὁπλίτας. Cf. ἀσπίς in i. 7. 10.
  - 5. το λοιπόν: adv. (G. 160, 2). δεί: sc. φρονείν.
- 6. This entire section is thought by many to be an interpolation. άριθμὸς της ὁδοῦ, amount of the way, distance. της Ἰωνίας, in Ionia (G. 167, 6). μάχης, scene of the battle, battle-field. So below. ἐλέγοντο είναι, there were said to be, it was said that there were.
- 7. έπει σκότος έγένετο, when it became dark (G. 134, N. 1 c). Cf. ήμέρα έγένετο in § 13, and δψέ ήν in § 16. εις, ώς: cf. note on εις in i. 2. 3.
- 8. τοις άλλοις: dative (G. 184, 3) after ήγειτο in place of the genitive (G. 171, 3). κατά τὰ παοηγγελμένα, in accordance with his previous instructions. For these see § 4. παρά 'Αριαίον: why acc.! μέσας νύκτας: cf. note on i. 7. 1. ἐν ... δπλα, halting under arms in line of battle. Cf. i. 5. 14, and note. Θέμενοι modifies the following nominatives, the officers being said to halt when they order their men to do so. οἰ κράτιστοι, the highest in rank. Cf. βελτίους in § 1. μήτε ... τί, not only not

- ... but also: the correlatives are merely τε...τε. προδώσειν, ἔστεσθαι, ήγήστεσθαι: quoted (G. 202, 3 a). —προσ-ώμοσαν, swore besides (G. 191, VI. 6, end).
- εἰς ἀσπίδα, i. e. the blood was caught in the hollow of a shield. of "Ελληνες, οἱ βάρβαροι: subjects of ωμοσαν.
- 10. End St rd more typero, but when the pledges had been given (aor. with force of plup.); with the pledge here given (an oath and offering) cf. ii. 3. 28, where the pledge is an oath and the giving and taking of the right hand, and iv. 8. 7. where it is an oath and the exchange of spears.

Page 42. — πότε ον . . . ή: how used? — ήντερ: sc. δδόν, and for the construction of this accusative with ήλθομεν, cf. note on δδόν in i. 2. 20.

- 11. ἀπόντες: prot. = εἰ ἀπίοιμεν (G. 226, 1). παντελώς, utterly, der. from παν-τελής (τέλος). ὑπὸ λιμοῦ: cf. i. 5. 5, and note. ὑπάρχα ἡμίν, we have to depend on: for the meaning of ὑπάρχα, cf. note on i. 1. 4. ούδὲν τῶν ἐπιτηδείων, nothing in the way of provisions. ἐπιτακίδεκα γάρ: γάρ is doubly related, introducing not only a ground for παντελώς. . . ἀπολοίμεθα, but also one of the causes of ὑπάρχε. . . ἐπιτηδείων. σταθμῶν: the σταθμός is here looked upon as a period of time. Cf. for the case ἡμερῶν in i. 7. 18. ἐγγυτάτω: adj. (G. 141, n. 3; 142, 2). ἔνθα, there. νῦν δ' ἐπινοοῦμεν, i. e. I and those with me. νῦν δί corresponds to ην μὲν ἡλθομεν, and τῶν δ' . . . ἀπορήσομεν to μακροτέραν μέν. μακροτέραν: sc. δδόν; cf. note on ἡνπερ in § 10. ἐπιτηδείων: why genitive?
- 12. πορευτέον: sc. έστί (G. 281, 2). σταθμούς: cognate acc. to πορευτέον, we must make our first marches, lit. march our first marches. ώς . . . μακροτάτους, as long as possible. Cf. note on i. 1. 6, and ώς πλεῖστον just below. μακροτάτους is predicate (cf. G. 142, 3). ἀποσπασθώμεν: explain the accent and mood. στρατεύματος: why genitive? ἄπαξ: cf. note on i. 9. 10. δύο: here indeclinable (G. 77, 1, N. 1). ἡμερῶν: genof measure (G. 167, 3). ἀπόσχωμεν: why subj.? οὐκέτι μὴ δύνηται: emphatic fut. affirmation (G. 257). στρατεύματι: dat. of accompaniment (G. 188, 5), equiv. to ἐὰν ἔχη ὁλίγον στράτευμα, corresp. to πολύν δ' ἔχων (below) = ιὰν ἔχη. σπανιεῖ: fut. of σπανίζω (G. 110, II. N. 1 c). ἔγωγε is expressed for emphasis, and further emphasized by γέ and by its position.
- 13. *Hv δυναμένη, amounted to, meant: ούδὲν ἄλλο δυναμένη stands like a pred. adjective after ἡν, the expression differing little from ἐδύνατο. στρατηγία, plan of operations. ἀποδράναι ἡ ἀποφυγεῦν: cf. i. 4. 8, and note. τὸν ἡλιον, ἡλίφ: cf. note on ἡλίφ in ii. 1. 3. τοῦτο: cf. ἐψεύσθη τοῦτο in i. 8. 11, and note.
- 14. En Si, but furthermore. Selλην: cf. note on i. 8. 1. τῶν Ἑλλήνων: depends on the omitted (indefinite) antecedent of of (G. 152). of μή ἐτυχον: a conditional relative clause (G. 232, 1: 231, end).
- 15. elσίν, νέμοιτο: partial change of mood in quotation. Cf. note on i. 10. 5. εστρατοπεδεύετο: impf. (not plup.), was encamping. και γλρ καί: an unusual connection of particles, and (they were sure of this) for emoke also, etc.
  - 16. απαρηκότας, were weary, as pf. of απ-αγορεύω, to renounce, give up,

grow weary: the perf. dw-elonus, to have grown (and so to be) weary. Cf. i. 5. 3. — ot . . . dweeling, he did not, however, even (be in orbs) turn aside, much less retreat.

Page 43. — εθύωρον, straight on, an uncommon word. — els: with ref. to the previous marching into the villages. — καί... ξόλα, even the very timbers in (from) the houses (G. 191, N. 6). Cf. τοὺς ἐκ τῶν πόλεων in i. 2. 3, and note.

17. δμως: notwithstanding the villages had been pillaged. — τρόπφ τινί, after a fashion. — σκοταίοι, in darkness (G. 138, N. 7). — ἐτύγχανον: sc. αὐλιζόμενοι. — ἄστε ἀκούειν, ἄστε ἔφυγον: in the second case the result is stated as an independent fact, rather than merely as a result (G. 266, 1; 237).

18. και βασιλεύς, even the King, and not only of έκ τῶν σκηνωμάτων φεύγοντες. — ofs (G. 153, with N. 1).

19. τοῖς Έλλησι: after the compound verb (G. 187). — olov: masculine accusative, subject of γίγνεσθαι, qualem par est fieri.

20. τῶν τότε: sc. κηρύκων. Homer says (*Īitad* v. 786) that Stentor (cf. Eng. stentorian), the "brazen-voiced," was able to shout as loud as fifty other men together. — τοθτον: taking up Τολμίδην. — τὰ δπλα: in a Greek camp the arms (heavy shields and spears) were generally stacked in one place. — ὅτι λήψεται: cf. i. 6. 2, and note. — ὅτι λήψεται: conditional relative sentence referring vividly to the future (G. 232, 3). — τάλαντον ἀργυρίου: cf. i. 7. 18.

21. els τάξιν τὰ δπλα τίθεσθαι, to get under arms in (lit. into) line of battle. Cf. i. 5. 14, and note. — ήπερ είχον, just as they were (or stood). — ή μάχη, i. e. the battle of Cunaxa.

CHAPTER III.

SYNOPSIS: At sunrise the King sends heralds to propose a truce (1). Clearchus arranges the army so as to present the most formidable appearance, and, coming forward (2, 3), asks what they want (4). He directs them to tell the King that they must fight first, as the Greeks have had no breakfast (5). The heralds depart, but soon return with word that, if the truce (which is to be general) should be concluded, the Greeks will be furnished provisions (6, 7). Clearchus thinks best to conclude the truce, and commands the heralds to lead the way (8, 9). They come upon ditches and canals, over which they are obliged to construct bridges (10). Clearchus punishes those who loiter, and himself takes part in the work (11), so that the older men also give their assistance (12). Clearchus suspects that the King has flooded the plain with a purpose (13). They arrive at certain villages where they procure provisions (14-16). They remain here three days, and Tissaphernes comes to confer with them (17), and says that he has asked the King to allow him to lead them back to Greece (18, 19), but that the King wishes to know why they took the field against him (20). Clearchus explains how they were drawn into the expedition (21, 22), but says that now, however, they wish simply to return (23). Tissaphernes reports this to the King (24), and on the third day returns saying that the King consents to his leading them home in safety (25). He swears on his part to do this faithfully and to furnish provisions; and the Greeks swear to do no harm to the country on their way (26-28). Tissaphernes then goes back to the King, promising to return after completing his preparations (29).

- 1. *O . . . εγραψα: in ii. 2. 18. τώδε, from what follows (G. 188, 1; 148, N. 1). πέμπων: sc. κήρυκας (cf. ii. 1. 7).
- 2. τοὺς προφάλακας, the pickets. ἔξήτουν: diff. in use between this word and αἰτέω on the one hand and ἐρωτάω on the other? τυχών, ἐπισκοπῶν: classify these partic. εἶπε, told. Cf. ἔλεγε θαρρεῖν in i. 3. 8, and note. ἄχρι ἄν σχολάση: on the principle of indirect discourse we might have ἄχρι σχολάσει (G. 248, 3).
- 3. Kartornoe, had drawn up. sore... worrhy, so that it should be (G. 266, 2) well arranged to be seen (G. 261, 2) everywhere as a compact line (i. e. to have this appearance in all parts).
- Page 44. $\mu\eta\delta\ell\nu\alpha$: why not observe? $\ell\nu\alpha$: in the same construction with the preceding $\ell\chi\alpha\nu$. $\tau\ell$, $\tau\ell$: the first $\tau\ell$ is correlative to the $\kappa\alpha\ell$ before $\tau\delta\iota\delta\epsilon\sigma\tau\dot{\alpha}\tau\sigma\nu$. $\tau\alpha\dot{\nu}\tau\dot{\alpha}$, i. e. $\tau\rho\circ\lambda\delta\epsilon\dot{\nu}$, κ . τ . λ .
- 4. πρός, in front of (G. 191, VI. 6). fixore, had come, the direct form is fixore (G. 200, N. 3) divores of times described (G. 247, N. 1). See Moods and Tenses, § 74, 1, N. 1.
- 5. μάχης: genitive of want (G. 172, 1).— ὁ τολμήσων, the man that will dare (G. 276, 2), subj. of the preceding fort...— μη πορίσας = ἐἰν μη πορίση (G. 226, 1).— Notice άριστον at both beginning and end of the last sentence.
- 6. \$: the antecedent is the preceding sentence, ħκον ταχύ. δοκοίν, ħκοιν: the direct discourse would show the person of each verb: εἰκότα δοκείτε... και ῆκομεν... οἱ ἀξουσιν ἐνθεν ἔξετε. οἱ ... ἐπιτήδεια, who would conduct them (the purpose for which the guides were brought), if there should be a truce, to a place (sc. ἐκεῖσε) from which they would get (the object in view) provisions. For this use of the fut ind. with relative words (here οἱ and ἔνθεν) to express purpose or object, see G. 236, with N. 3. For the partial change of mood in the quoted sentence ὅτι... ἐπιτήδεια, see note on ὅτι... ἐπιτήδεια in § 4.
- 7. et... ἀπιοθοιν, whether he was making a truce merely (αὐτοῖς) for the men (as they were) coming and going, i. e. for the King's envoys. The direct question was σπένδομαι... ή ... ἔσονται. τοῖς ἄλλοις (G. 184, 3 or 4). διαγγελθή: why subjunctive? Force of διά?
- 8. μεταστησάμενος, had them retire, and, etc. (G. 191, VI. 3, end). εδόκει ποιείσθαι: cf. εδόκει πορεύεσθαι in i. 2. 1, and note. καθ' ήσυχίαν, i. e. without being harassed by the enemy. Force of the suffix in ήσυχία: επί, after, in order to get, involving the idea of purpose, but below, in § 9 at the end, πρός in the sense simply of to.
- 9. διατρίψω (sc. χρόνον). ἀποδόξη: why subj.? For the force of ἀπό, cf. ἀπο-ψηφίσωνται in i. 4. 15, and note. καιρός, proper time, whereas χρόνος is time in general.

(

10. el μεν: correlated by ΚΜαρχος μέντοι. — ταφρους: cf. for the case, ele, i. 8. 1. — αξλώσιν, canals. — εἰν μὰ δύνασθαι, so that they were not able, ele with the inf. to express result (G. 266, N. 1). Cf. i. 5. 10, and note. — ἐποιοῦντο: sc. γεφύρας. — ἦσαν ἐκπεπτωκότες: periphrastic pluperfect (G. 118, 4), which makes the idea of being on the ground more prominent than that of falling.

Page 45.—11. Κλίαρχον... ἐπιστάτει: lit. to learn Clearchus well, how he commanded. Cf. note on τῶν βαρβάρων, i. 1. 5, and also i. 6. 5.—
τό δόρυ, his spear, but in the next line βακτηρίαν, a staff or stick, without the art., because the staff was no part of his regular equipment as a soldier. Give the stem from which βακτηρία is derived.— et δοκοίη: why opt.?—
τον ἐπιτήδειον: sc. παίειν (G. 261, 1).— ἔπαισεν ἄν: an iterative acrist (G. 206). For the use of the stick in Spartan military discipline, see i. 5. 11, and note.— αὐτὸς προσελάμβανεν, took hold himself.— μη οὐ (G. 283, 7): the μή negatives the following inf. regularly; the οὐ (here very irregular) strengthens the neg. idea underlying alσχύτην είναι, were ashamed, were un-willing (Moods and Tenses, § 95, 2, N. 1, Rem.).

12. πρός: cf. i. 9. 20. It is doubtful whether we should read αὐτοῦ or αὐτό. MSS. αὐτόν. — ol... γεγονότες here must mean those that were thirty years old and less, which would regularly be ol εἰς τριάκοντα ἔτη (as in vii. 3. 46). For the case of ἔτη, see G. 161. — σπουδάζοντα, in

earnest. — προσελάμβανον: cf. § 11.

13. ἐποπτεύων: cf. i. 1. 1, and note.—μή: in the direct form οὐ (G. 242, 4).— ἄρδειν: with ola (sc. τοιαύτη), on the principle of G. 261, 1: it was not the proper season for watering, etc. Cf. Moods and Tenses, § 93, 1, n. 1.— ἤδη, forthwith, at the very start.— els, with reference to, for.— τούτου ἔνεκα: taking up ΐνα προφαίνοιτο. Cf. G. 215, Rem.— ἀφεικέναι: вее ἀφίημι.

14. δθεν: cf. ii. 1. 3, and note, and below, § 16. As an adverb δθεν goes with λαμβάνειν; as a relative it introduces the sentence.— ἀπίδειξαν λαμβάνειν, gave them notice to take.— οίνος φοινίκων, palm wine. Cf. i. 5. 10. — ὅξος . . . αὐτῶν, a sour (cf. ἀξύς) drink made from the same by

boiling (¿ww, to boil).

15. αὐταὶ al βάλανοι, the dates themselves (opposed to the wine, etc.), in partitive appos. (G. 137, N. 2). — τοις οικέταις: with ἀπέκειντο (G. 184, 3). οικέτης, from 10κος (G. 129, 2 b), properly a house-servant. — ἐπέκειντο, were set apart: equiv. to pass. of ἀπετθεσάν, below. — καλλους: gen. of cause (G. 173, 1). — τλέκτρου: abridged for τλέκτρου όψεως. Cf. the similar case explained in G. 186, N. 2. — τοις δέ τινας, but some (τινάς) others. — τραγήματα, for sweetmeats, to be eaten at dessert (G. 137, X. 4). — καὶ τρ. . . τδο μέν, and these (the τραγήματα, G. 135, 2) were a palatable thing (G. 138, N. 2 c) also at a symposium (πότον, not ποτόν). — κεφαλ-αλγές: derivation? See G. 131, 1.

16. τον εγ-κέφαλον, the crown (lit. brain), a large terminal cabbage-like growth at the top of the stem of the palm-tree.— ιδιότητα, peculiar-ity (see G. 129, 7).— ηδονής, flavor. Cf. ηδύ, above.— ιξαιρεθείη: why opt.?

- 6hos, entirely (G. 138, N. 7): We sometimes sav. it all dried un.

- 17. δ... ἀδελφός: note the position of the genitives (G. 142, 1). γυναικός: by name Statīra. αὐτοῖς: case (G. 186). Cf. Έλλάδι in the next section.
- 18. γείτων: predicate nom. to οἰκῶ (G. 136; cf. 137, N. 4). οἰκῶ: see Hellen. iii. 2. 12, Καιία, ἔνθαπερ ὁ Τισσαφέρνους οἶκος.
- Page 46. πελλά κίμήχανα (i. e. καὶ άμ.), many difficulties, lit. many and inextricable (straus, G. 141, N. 4): ἀμήχανα = ἐν οἶε οὐδεμία μηχανή. εὕρημα, α piece of good fortune; from εὐρίσκω (εὐρ-, G. 129, 4). εἰ δυναίμην: we might have had ἐὰν δύνωμαι (G. 248, 2; 226, 4, N. 1), as the context implies, I thought it would be a εὖρημα, οἰμαι... ἔχεν, for I think it would not be a thankless labor for me (G. 246). For ἀχαρίστως ἄν ἔχεν, cf. note on i. 1. 5, end. πρὸς ὑμῶν: as if a passive had preceded in place of ἀχαρίστως ἔχεν.
- 19. ἐπιστρατεύοντα: quoted after ήγγαλα (G. 280). For the fact mentioned, see i. 2. 4. και μόνος, κ. τ. λ.: cf. i. 10. 7 and 8. σὺν τοίσδε: with a gesture. αὐτῷ: the King.
- 20. βουλεύστοθαι: what other tenses might be used? (G. 203, N. 2).—
  εὐ-πρακτότερον: verbal adj. (G. 117, 3) in the comparative. The subj. of
  εὐπρακτότερον j is διαπράξασθαι understood, the διαπράξασθαι expressed
  being the object of δύνωμαι.
- 21. μεταστάντες: second aor. Cf. μεταστησάμενος in § 8. Κλέαρχος δ' έλεγεν, i. e. C'earchus was their spokesman. ώς βασιλεί πολεμήσοντες, with the intention of warring with the King (G. 186, N. 1). When, as here, the subject of the leading verb is also the speaker (cf. G. 277, N. 2), ώς simply emphasizes the cause or purpose denoted by the participle.
- 22. The speaker is referring in this section, probably, to the agreement entered into at Thapsacus, i. 4. 11 13.— θεούς, ἀνθρώπους: objects of ήσχύν-θημεν (G. 158, N. 2). The infinitive προδούναι is a second obj. of the same verb (G. 260, 1).— παρέχοντες (sc. αὐτῷ), when we had offered (G. 204, N. 1).— εὖ ποιεῦν: purpose (G. 265; 165, N. 1).
- 23. ἐπεί: here, since; above, in § 22, when. βασιλεί ... ἀρχής: cf. ii. 1. 11. τὴν χάραν κακῶς ποιεῖν: cf. ii. 4. 8, and note. Cf. below, ἡμᾶς εδ ποιῶν. εἶ τις ... λυποίη, i. e. if no one should molest us: τὶς is like French on and German man, with no exact English equivalent. ἀδικοῦντα: sc. τινά, and cf. βουλευομένους in i. 1. 7. ἡμᾶς ... ὑπάρχη, shall take the first step also (καί) in doing us good (G. 279, 1), καὶ εδ ποιῶν emphatically opposed to ἀδικοῦντα. εδ ποιοῦντες (G. 277, 2).
- Page 47.—24. ¶κω: mood?—al... μενόντων, let the truce continue.
   άγορὰν παρέξομεν, will provide a market, i. e. an opportunity for the Greeks to buy provisions.
- 25. els: cf. els & , i. 7. 1, and note. διαπεπραγμένος (cf. διαπράξασθαι in § 20): with δοθήναι as its object. δοθήναι αὐτῷ: cf. the corresponding active δοῦναι ἐμοί in § 18. καίπερ: with the following concessive part. (G. 277, n. 1 b). ἀξιον βασιλεῖ, befitting the King (G. 185; 184, 2). Cf. G. 178, n.
  - 26. τέλος: cf. i. 10. 13. παρέξειν: sc. ήμας. The inf. is quoted after

the idea of promising in word (G. 202, 3 a). So dwdfew. — Swou 8' dv µh : why not où?

- 27. πορεύσεσθαι, Κειν: both quoted after ὁμόσαι. Cf. the two future infinitives in § 26. ώς δια φιλίας (sc. χώρας), as (you would go) through a friendly country.
- 28. ταθτα έδοξε: cf. note on i. 3. 20. ώμοσαν . . . έδοσαν: cf. note on πιστά in ii. 2. 10.
- 29. Se βασιλία: cf. i. 2. 4. διαπράξωμαι, shall have accomplished, with future perfect force (Moods and Tenses, § 20, N. 1). & δίσμαι: sc. διαπράξασθαι. Se άπάξων και άπιων (G. 200, N. 3 b): cf. note on Se πολεμήσοντες in § 21.

CHAPTER IV.

SYNOPSIS: The Greeks and Ariaeus remain encamped near each other for more than twenty days, during which time the barbarians receive visits from their friends (1). The Greeks grow uneasy and ask their generals why they remain, and express their suspicions of the King's intentions (2-4). Clearchus answers that it will not do to go away, as that would break the truce and they would be left without provisions, guide, or friends (5); that, moreover, the Euphrates bars their way, and that they have no cavalry (6). He declares his faith in the King's oath (7). Tissaphernes and Orontas arrive with their armies (8). The Greeks proceed with Tissaphernes as guide (9), but are suspicious of the Persians, and march apart from them. Mistrust increases on both sides, and they sometimes come to blows (10, 11). They arrive at the wall of Media (12), and from thence a march of two days brings them to the Tigris. The Greeks encamp near Sitace, and the barbarians cross the river (13, 14). After supper a man brings a warning from Ariaeus to the Greeks to beware of a nightattack, and to guard the bridge over the Tigris (15-17). Clearchus is greatly alarmed (18); but the story is observed to be inconsistent (19, 20), and after questioning the messenger it is concluded that he has been sent with an ulterior object (21, 22). Nevertheless, a guard is sent to the bridge (23). At daybreak the Greeks cross the bridge (24), and proceed in four days to the river Physcus. Near Opis they are met by an illegitimate brother of the King, who views them as they pass, and is amazed at their number (25, 26). They proceed through Media, plundering the villages of Parysatis (27), and along the right bank of the Tigris, procuring provisions from Caenae, a city across the river (28).

- 1. είκοσιν: sc. ήμέρας. οἱ άλλοι ἀναγκαῖοι, his other relatives: ἀναγκαῖος (from ἀνάγκη, see G. 129, 12) is the Lat. necessarius. δεἰάς, assurances, pledged by the person who brought them with the right hand. μὴ... αὐτοῖς, that the King would bear them no ill-will (μνησι-κακήσειν: μιμνήσκω, stem μνα-, and κακός). The inf. is quoted after δεξιάς; cf. παρέξειν in ii. 3. 26. ἐπιστρατείας: gen. of cause (G. 173, 1). τῶν παροιχομένων, of what was past (G. 200, Ν. 3).
- 2. of περι 'Aριαίον, Ariaeus and those with him (G. 141, N. 3). Cf. of aμφι Τισσαφέρνην, iii. 5. 1. ἔνδηλοι . . . νοῦν, evidently paid less regard to the Greeks. For προσέχοντες, cf. ἀνιώμενος in i. 2. 11, and note.

- Page 48.—3. § may introduce the second part of an alternative question (G. 282, 5), even when the former part is only implied (here πότερον άλλως έχα). Cf. the use of an in Lat. περὶ παντὸς ποιήσαιτο: cf. περὶ πλείστου ποιοῦτο in i. 9. 7, and note. ἢ: subj. of purpose (G. 218). The opt. referring to the future has the force of a primary tense (Moods and Tenses, § 34, 2). στρατεύαν: dependent on φόβος (G. 261, 1, with n. 1). We might have had of άλλος "Ε. φοβώνται . . . στρατεύαν. ὑπάγεται: cf. ii. 1. 18. διεσπάρδαι: see διασπείρω and G. 262, 1. ἀλισθῆ: cf. διαπράξωμαι, ii. 3. 29. ούκ . . . ἡμῦν, ii is not possible that he will not attack us, lit. there is not how (introducing the indir. quest.) he will not, etc. (G. 283, 8).
- 5. ἐπὶ πολέμφ = πολέμήσοντες. ἔπατα, moreover, introducing πρώτον μέν, αἰθις δέ, etc. δθεν, (a place) from which. ἐπισιτιούμεθα: purpose (G. 236). ἄμα and εὐθύς (G. 277, N. 1) both qualify ἀφεστήξει, which is a future perfect (G. 110, IV. c, N. 2; 200, N. 9). Cf. below, λελείψεται. δντες: sc. Φίλοι.
- 8. ποταμός: emphatic, as if he had said, but as to rivers, I don't know whether (εl), etc.— διαβατέος: the verbal in -τέος used personally (G. 281, 1).—οὐ μὰν δή: cf. i. 9. 13, and note.— ἄν, i. e. ἐάν.—οὐ . . . ἐἰσιν: implying also, nor will there be.— τῶν δὲ . . . ἄξιοι, whereas the enemy's horse are very numerous (lit. the most, compared with those of other nations) and very efficient.— νικῶντες = εἰ νικῷμεν; but ἡττωμένων, to which πωθηναι is apod., = ἐἀν ἡττώμεθα, or perhaps εἰ ἡττώμεθα (see Moods and Tenses, § 54, 2 b).—οἰόν τε: sc. ἐστίν.
- 7. σύμμαχα, helps. δ τι, on what account (G. 160, 2; 149, 2⁸). αυτόν: repeating βασιλία. θεούς: cf. θεούς in ii. 3. 22, and G. 158, N. 2. Page 49. 8. ώς ἀπτών (G. 277, N. 2): here the writer and the subj. of the leading verb are not the same person (cf. note on ώς πολεμήσοντες in ii. 3. 21, and ii. 3. 29), so that ἀπτών expresses the intention professed by Tissanharmes. There is nothing in the use of ώς to indicate the history
- by Tissaphernes. There is nothing in the use of ως to indicate the historian's opinion as to the honesty of this profession. See note on ως βοηθήσων in § 25.— εἰς οἶκον = οἴκαδε: see note on οἰκῶ in ii. 3. 18. Besides Caria he now had the satrapy of Cyrus.— ἢγε, i. e. Orontas. Cf. iii. 4. 13.— ἐπὶ γάμφ, in marriage, as his wife.
- 10. atrol... exápour, proceeded [themselves] by themselves. εστρατοπεδεύοντο: the Greeks and barbarians. ἄσπερ πολεμίους (sc. φυλαττόμενοι), just as (if they were guarding against) enemies (G. 277, N. 3).
- 11. τοθ αύτοθ : sc. τόπου, and cf. i. 8. 14. πληγάς ἐνέτεινον : cf. i. 5. 11.
- 12. Telxos: mentioned in i. 7. 15. If we suppose that the southern part of this wall, which reached from the Tigris to the Euphrates, was in ruins, it is easy to account, first, for Xenophon's not describing it in i. 7. 15, but here; and, secondly, for the King's digging the ditch for the purpose, on

that assumption, of completing the line of defence furnished by the northern part of the wall. In the retreat Tissaphernes led the Greeks westward on the southern side of the ditch, in order that they should not see the rich plain of Babylonia, and so brought them outside of the wall again, which they now pass within (παρήλθον) on their way to the Tigris. — ήν ψκοδομημένον = ψκοδόμητο (G. 118, 4). — καμένου, lying: we say laid. — ποδών: why gen! — μήκος δ' ἐλέγετο, but in length, it was said, etc. —

13. την δ'... ἐπτά, and the other (by its having been) bridged over (means, G. 277, 2) with seven boats. See note on § 24. — ἦσαν ἀπό: cf. εἰσὶν ἐκ in i. 2. 7. — ἄσπφ: sc. κατατέτμηνται.

14. δένδρων: with παράδεισος (G. 167, 4). If it went with δασέος it would be δένδροις (cf. iv. 7. 6). — οἱ δὲ βάρβαροι: sc. ἐσκήνησαν,

Page 50. — 15. Etuxov... Evres, happened to be walking. — wod two swhen: cf. note on ii. 2. 20. — our lights, did not ask for, ask to see. — kal tabta &v: cf. i. 4. 12, and note.

- 16. δτι: introducing direct discourse. Cf. i. 6. 8, end, and note. **Exemple: agreement (G. 135, N. 1). πιστοί: cf. note on i. 5. 15. μη επιθώνται (G. 216).
- 17. Sa Savocata, since T. intends, etc.; but in the next line is, in order that. The Sapras: the second of the two mentioned in § 13; over this there was only a pontoon bridge, which could be destroyed easily.
- 19. vear/space tie: conjectured to have been Xenophon himself. σόκ ἀκόλουθα, inconsistent. τό τε ἐπιθήσεσθαι καὶ λόσειν, i. e. the two stories of an intention to attack, and at the same time to destroy the bridge: we should expect τὸ also before λόσειν. For the unusual fut. inf. see G. 202, 3 b; also Moods and Tenses, § 27, N. 2 b.— νικᾶν: sc. αὐτούς as subject. τί δεί... γίφυραν: why need they destroy the bridge? implying what good will it do them, etc.? It is thus a proper apod. to the future prot. ἐὰν... νικᾶντι (G. 223). ἀν (i. e. ἐἀν) ἀστιν, ἔχοιμεν ἄν: a subj. in the prot. (G. 223), with an opt. with ἄν in the apod. (G. 224), the latter belonging to an implied prot. in the opt., such as, if we should wish to escape (G. 227, 1; Moods and Tenses, § 54, 1 α²). The où in οὐδί, not even, modifies ἔχοιμεν ἄν, the meaning being, even if there are (shall be) many bridges, we should not know, etc. Cf. for this meaning of οὐκ ἔχω, i. 7. 7, and note; and see also ούχ ἔξουσιν in § 20.
- 22. ὑποπέμψειαν, had sent with a false message (ὑπό): the dir. form was ὑπέπεμψαν (G. 243). ἔνθεν μέν, ἔνθεν δέ, on this side, on that. πολλης ... ἐνόντων, since it was extensive and fertile, and since there were men in it to work it.

Page **51.**— ε τις βούλοιτο: might have been ε άν τις βούληται (G. 248, N.).

23. ἐπὶ μέντοι... ὅμως, yet they nevertheless, etc., i. e. notwithstanding that they now knew the man's statements were false. Cf. ii. 2. 17. — ἀπήγγελλον, i. e. the next morning.

24. ξευγμένην: the Greek could say ζευγνύναι γέφυραν (G. 159), to build (lit. join) a bridge, or ζευγνύναι ποταμόν (or διώρυχα), to bridge a river (or

(channel); for the latter see § 13. — is... πεφυλαγμένως, as guardedly as possible: supply ήν with οίον τε (= δυνατόν). — τών παρά Τισσαφέρνους Ελ.: cf. τών παρά βασιλέως, i. 1. 5, and note. — διαβαινόντων (sc. αὐτών): we should expect the dat. after έπιθήσεσθαι, rather than the gen. absolute. In the same way διαβαινόντων occurs in the next line, notwithstanding the following αὐτοῦς. — σκοπών: participle. — διαβαίνουεν: in the direct form διαβαίνουσι (G. 243), to see whether they were crossing. — ڜχετο άπελαύνων, went riding off (G. 279, 4, N.); ڜχετο, lit. was off (G. 200, N. 3).

25. πλέθρου: cf. πλέθρων, i. 2. 23. — ψκεῖτο: cf. οἰκουμένην, i. 4. 1. — ἡ ὄνομα τηπς: cf. i. 5. 4, and note. — πρὸς ἡν: why accusative? — ὡς βοηθήσων (G. 277, N. 2): ὡς shows only that the partic. gives the purpose which is professed by the subject (ὁ ἀδελφός). See note on ὡς ἀπιών in § 8, and on ὡς πολεμήσοντες in ii. 3. 21. Cf. also i. 1. 11, and note.

and on we more in in 3. 21. U. also 1. 1. 11, and note.

26. els δύο, two abreast (G. 191, III. 1 c). They marched by in column. — άλλοτε... ἐφιστάμενος, halting now and then. — τὸ ἡγούμενον (object): cf. ii. 2. 4, and note. — ἐπιστήσαε: why opt.? — ἐπίστασιν: force of the suffix σις? — ἐκπεπλήχθαι: see note on i. 5. 13.

27. Κύρφ ἐπεγγελῶν, insulting Cyrus (G. 184, 2) besides (ἐπί), i. e. besides gratifying the Greeks. Cf. ἐπι-λέγειν, i. 9. 26. — διαρπάσαι . . . ἐπέτρεψε: cf. i. 2. 19, and note. — πλην ἀνδραπόδων, i. e. except that the men in them were not to be made slaves.

CHAPTER V.

SYNOPSIS: They arrive at the river Zapatas, and Clearchus sends a messenger to Tissaphernes and requests an interview (1, 2). When they meet, Clearchus expresses his hope that they shall be able to dispel the mutual distrust of the Greeks and barbarians (3, 4); mentions cases where great evil has been done through misunderstanding (5, 6); refers to their oaths and the vengeance of the Gods should they break them (7); details the facts which render it necessary for the Greeks to retain the friendship of the Persians (8-12), and the advantages to the barbarians of an alliance with his Greek army (13, 14); and finally he asks to know who has excited the suspicions against them (15). Tissaphernes assures Clearchus that the Greeks have no cause for distrust (16), showing how completely they are in the power of the Persians (17-19), and how unnecessary it would be for the latter to resort to perjury if they wished to destroy their former enemies (20, 21). He expresses great personal friendship for the Greeks, and hints at an especial service they may do for him (22, 23). Clearchus believes him sincere, and when he promises to disclose the names of those who have sought to create distrust between them, if Clearchus with the rest of the generals will come to him, the Greek general consents (24-26). The next day he returns to camp and states what has been agreed upon, and, though opposed by some of the soldiers, finally persuades five of the generals and twenty captains to accompany him (27-30). The generals are invited to enter the tent of Tissaphernes, and not long after they are seized and those without murdered (31, 32). Nicarchus alone escapes, and flees terribly wounded to the Greeks (33), who run to arms (34). Ariaeus with 300 Persians approaches the camp, and calls for some general or captain (35, 36). Cleanor, Sophaenetus, and Xenophon come forward (37). Ariaeus tells them that Clearchus, having violated the truce, is dead, but that Proxenus and Menon are in great honor, and that the King demands their arms (38). In answer Cleanor reproaches him for his treachery, and Xenophon skilfully asks that Proxenus and Menon may be sent to the Greeks to advise them (39-41). The barbarians leave without making answer (42).

Page 53.—1. irrollar, feelings of distrust. — carefa, pred. to icalvero, is specially opposed to irrollar.

- 2. Trovadépre: cf. τούτφ in i. 1. 9. et δύναιτο, κ. τ. λ. (G. 248, 2), in case he could in any way stop, etc. The apod., suggested by wavour, would be tra wavour or the like. See Moods and Tenses, § 53, N. 2, for further details of this important construction. πρλν γενέσθαι (G. 274). ξρούντα (G. 277, 3).
- 3. Τισσαφέρνη: a heteroclite voc. (G. 60, 1 b). άδικήσαν: cf. μνησικακήσαν in ii. 4. 1, and note. φυλαττομενον ήμας, are on your guard against us (G. 280). ώς πολεμίους, as (you would be against) an enemy.
- 4. οὐ δύναμαι οὅτε: we should expect οὕτε δύναμαι to correspond to ἐγώ τε οίδα. See note on μήτε... τε in ii. 2. 8. πειρώμενον (G. 280). ὅτι... οὐδέν, that we on our part do not even think of any such thing (G. 280, N. 3). εἰς λόγους στοι ἐλθεῦν, to have an interview with you (G. 186, N. 1, end). εἰ δυναίμεθα (G. 248, N.). Cf. § 2. ἀλλήλων (G. 174).
- 5. ex, in consequence of. of ... exolησαν: we should expect φοβηθέντας ... βουλομένους ... ποιήσαντας (G. 280), but such an accumulation of participles would be harsh. φθάσαι: sc. ποιήσαντές τι (G. 279, 4). μέλλοντας, intending, transitively. αξ, i. e. what is more.
  - 6. dyvopos vas, misunderstandings (G. 129, 7).
- 7. πρώτον . . . μέγιστον, for first and chiefly. Cf. i. 3. 10. The correl. of μέν is δέ in § 8. θεών (G. 167, 8), oaths (sworn) by the Gods, as we say δμνύναι θεούς. είναι (G. 263, 1). τούτων, i. ε. τών θεών δρκων (G. 171, 2). παρημεληκώς (G. 280, N. 2): cf. ἐψευσμένος, i. 3. 10, and note. τὸν θεών πόλεμον, the Gods' war (G. 167, 2). ἀπό, with, by the aid of. φεύγων, flying; but ἀποφύγοι ἄν, could make his escape. For ἀποφύγοι and ἀποδραίη, cf. i. 4. 8, and note.
- Page 53.— δπως . . . ἀποσταίη, how he could retire to a strong place, i. e. to a place that would prove really έχυρόν against the Gods. For the three apod. with prot. implied, see G. 226, 2 b.— πάντη πάντα: cf. πάντων πάντα in i. 9. 2, and the πανταχή πάντων following.— θεοίς (G. 185; 184, 2). With this section compare Psalm exxxix. 7-12.
- 8. περί μὲν δή: μέν is repeated from πρώτον μέν in § 7. παρ' οὖs (i. e. τοὺs θεοὺs). . . κατεθέμεθα, in whose hands we have deposited the friendship which we have compacted. τῶν δ' ἀνθρωπίνων, but of human things (G. 168). ἐν τῷ παρόντι, in the present crisis.
- 9. πασα δδός, every road; but following, πασα ή δδός, all the way. αὐτης: with οὐδέν. φοβερώτατον (G. 138, N. 2 c).
  - 10. άλλο τι (sc. ποιοίμεν) αν ή: άλλο τι ή or the simple άλλο τι is

equivalent in asking a question to σε or ἀρα σε. Lat. nonne (G. 282, 3).—
εδ-εργέτην, bene-factor (suff. τα-).— ἐφεδρον, a fresh opponent, a successor in
the contest, prop. of an odd combatant in the public games, who remained
without an adversary when the others had been paired by lot, and sat by (ἐπί
and ἔδρα) ready to engage (of course at a great advantage) with any athlete
who should beat his adversary.— ταῦτα repeats the indirect question.

11. τῶν τότε (G. 141, N. 32). — δν βούλοιτο (G. 247; 233) might be δν δν βούληται. — ἔχοντα, σώζοντα, σὖσαν (G. 280). — ἢ ... ἐχρῆτο, which Cyrus found hostile. — ταύτην: repeating τὴν ... δύναμιν with emphasis.

- 12. τούτων ... δντων, but since this is so. δστις ού βούλεται: result (G. 237, N.). άλλλ μήν begins the sent. as if the parenthesis έρω ... είναι were to be followed by a sentence like και ήμεις ύμας πολλά άφελειν δυνησόμεθα. (Krüger.) This is really said in other words in § 13 and § 14.
- 13. οῦς νομίζω ἀν παρασχεῖν, whom I think I could render (παράσχοιμι ἄν): cf. i. 3. 6. So παῦσαι ἄν (G. 134, 3). ἐν-οχλοῦντα, disturbing, lit. cronoding (ὅχλος) upon (G. 279, 1). οῖς: with τεθυμωμένους, incensed (G. 184, 2). κολάσαισθε: doubtful emendation for κολάσεσθε, made on acc. of ἄν (G. 208, 2). τῆς . . . οὕσης = ἢ τῆ . . . οὕση.
- 14. ώς μέγιστος (sc. φίλος), the very greatest: cf. note on στι άπαρασκευότατον, i. 1. 6.
- Page 54. ξχων ύπηρέτας = el ξχοις, κ. τ. λ.: additional protasis to both αν είης and αν άναστρέφοιο. της χάριτος: with ξνεκα. ην αν ξχοιμεν: χάριν ξχω is exactly the Lat. gratiam haboo: cf. note on i. 4. 15.
- 15. οδτω θαυμαστόν, so surprising. τοδνομα τίς: a mingling of two constructions, ήδιστ' αν ακούσαιμι τίς, κ. τ. λ., and τοδνομά τινος δστις, κ. τ. λ. Rehdantz, however, explains the words: I would gladly hear by name, who is so skilled, etc. απημείφθη, replied, a form found only here. It reminds us of απαμειβόμενος and αμείβετο in Homer.
- 16. 'Aλλά: cf. ii. 1. 4, and note.— ηδομαι άκούων: cf. ησθη ίδων, i. 2. 18. άκούων σου λογους (G. 171, 2, N. 1). γιγνώσκων, since you know. μοι δοκείς must be transl. impers, it seems to me, in order to bring in κακόνους αν είναι, that you would be evil-minded, in Eng. ώς αν μάθης (G. 216, N. 2).
- 17. el έβουλόμεθα, supposing it was our wish, i. e. when we made the treaty (G. 221); to this the apod. is ἀπορεῖν (= ἀπορεῖνεν) quoted after δυκοῦμεν. Cf. ἀπορεῖν ἄν in § 18, and note. ἐν ἡ, by means of which. ἀντιπάσχειν: with κίνδυνος (G. 261, 1); sc. εἰη ἄν.
- 18. ἐπιτίθεσθαι: with ἐπιτηδείων. ἀπορεῖν ἄν (= ἀποροῖμεν ἄν): cf. note on § 16, and ἀπορεῖν in § 17, and note. τοσαῦτα: with a gesture. ὅντα, though they are. ὑμῖν ὅντα πορευτέα, must be crossed by you, quoted after ὀρᾶτε (G. 280): direct form, ὑμῖν πορευτέα ἐστίν (G. 281, 1). Cf. with the active of this const., ὅρη πορεύεσθαι, the note on ὁδόν in i. 2. 20. ταμιεύεσθαι, to parcel out, like a steward (ταμίας), and so to have by themselves, to deal with at once, etc.; sc. τοσούτους, antec. of ὁπόσους.
- 19. ἀλλά, sti'l. δυ κατακαύσαντες (causal). οὐδ' εἰ, not even if: the οὐ goes with ἀν δύναισθε; the δέ (even), with the conditional clause.

- 20. Exerce: conditional (note in the next line μηδένα) = εἶ Εχομεν. For εἰ ἔχομεν ἐξελοίμεθα ἄν, see G. 227, 1. ἐπειτα: cf. εἶτα in i. 2. 25, and note. πῶς ἀν . . . ἀν ἐξελοίμεθα (G. 212, 2). πρός (G. 191, VI. 6, 1 α).
- 21. **arriamo...iori, but it is characteristic of (belongs to, G. 169, 1) those altogether without resources.
- Page 55.— nal τούτων, and that too.— είτινες ἐθέλουσι: used as if thropol elou, n. τ. λ. preceded; we should expect simply ἐθέλουν, to be willing. Cf. ii. 6. 6.
- 22. If on, when it was possible, acc. absolute (G. 278, 2). οὐκ . . . fillow, did we not proceed to do it? Ipous, earnest desire: sc. toti. τούτου refers to οὐκ . . . fillow, τὸ . . . to χυρόν: the whole infin. clause stands as an object acc. after the verbal idea in Ipous: trans. my desire that I may secure the confidence of the Greeks (cf. note on i. 7. 4, end), and with that mercenary force (G. 154) with which (G. 188, 5) C. made his expedition . . . with this (τούτψ) I may return to the coast, etc. μισθοδοσίας and εὐφηγεσίας (see G. 129, 3) are accusatives.
- 23. Soa: with χρήσιμοι (G. 160, 1). toτt, are by anticipation, and so for toτοθι. τὰ μὰν . . . είπας, some you also have mentioned. τιάραν: a steeple-shaped head-dress of distinguished Persians, worn upright (ὁρθήν) only by the King; when worn by others, the point was bent forward. τὴν δ' . . . tχοι (so. ὁρθήν): as it was the outward sign of royalty to wear the tiara upright on the head, so wearing it upright in the heart means aspiring to royal dignity, i. e. bearing the royal symbol in the heart. though not on the head. T. thus intimates his intention to revolt from the King by the aid of the Greeks, in order to blind Clearchus to his real plans.
- 24. εἶπεν (i. e. Clearchus): repeated in ξφη. οὐκοῦν, therefore, in questions implies an affirm. answer, and is generally to be rendered by not then. τοιούτων ύπαρχόντων, when such grounds exist. παθείν (G. 261, 1).
- 25. ol...λοχαγοί: in app. to the subj. of βούλεσθε. ἐλθεῖν ἐν τῷ ἐμφανεῖ, i. e. so that it shall be apparent to both armies that we trust one another. Cf. ἐν τῷ φανερῷ in i. 3. 21.
- 26. σοί (accented) is emphatic.— at, in turn.— 60er, from what quarter.
  27. ἐκ, after, in consequence of, Germ. in Folge. Cf. i. 3. 11.— δηλός τ΄ ἢν οἰόμενος: cf. i. 2. 11.— πάνν ψιλικώς διακεῖσθαι. that he was on very
- ην οιόμενος: cf. i. 2. 11. πάνν φιλικώς διακεῖσθαι, that he was on very friendly terms with. ἐκελευσε (subj. Τισσ.): sc. ἰέναι. οῖ ἀν ἐλεγχθῶσι: the verb might have been in what other mood? Could ἐκελευσε have been so changed? See G. 247, with N. 2.— διαβάλλοντες (G. 280). τῶν Ἑλλήνων: with οἴ. οἰ... αὐτούς: cf. δν ... αὐτόν in i. 9. 29: αὐτούς is added for emphasis.
  - 28. αὐτῷ, i. e. Clearchus. ὅπως . . . † (G. 216, 2).
- Page 56. 29. Έχειν την γνώμην, to be devoted. τοὺς παραλυπούντας, troublesome rivals (note the prep.). μη lέναι, μηδέ πιστεύειν (G. 260, 1): the underlying idea is that of a command, not that of a statement of fact.
- 30. Ισχυρώς κατέτεινεν, insisted strenuously.— έστε διεπράξαντο (G. 289, 1). ώς εἰς ἀγοράν, i. e. without arms.

- 32. ἀπό, at. el ἐνδον, el ες (G. 141, n. 3³). φτινι πάντας: cf. i. 1. 5, and note.
- 33. Ιππασίαν: force of the suff.! ημφεγνόουν (G. 105, 1, N. 3). els την γαστέρα: the accusative with reference to the motion of the weapon.
- 36. et τις ... λοχαγός, i. e. whatever general or captain there was (G. 248, 1), direct et τίς έστιν, suggests the subject of προσελθείν. ἀπαγγείλωσι: why subjunctive?
- 37. τῶν Ἑλλήνων: depending on the proper names. στρατηγοί μἶν, σὸν αὐτοῖς δί: the first two are contrasted, as generals, with Xenophon. Ξενοφῶν: cf. iii. 1. 4 sq. τὰ περί, the fate of.
- Page 57.—38. Ιστησαν els ἐπήκοον, got within hearing distance.—
  ἐπιορκῶν, λύων (G. 280).— ἔχει τὴν δίκην, has received his deserts.— αὐτοῦ (G. 142, 4, n. 3).— ἀπαιτεῖ (G. 164).— ἐαυτοῦ (G. 169, 1).— εἶναι: sc. τὰ ὅπλα.— δούλου: cf. i. 7. 3, and note.
- 39. Theye 8è Kheávap: cf. ii. 3. 21.— Όρχομένιος, of Orchomenus, a city of Boeotia, famous in the ancient legends of the Minyae. of άλλοι: in app. to ύμεῖς understood, you others. Cf. § 25. θεούς, άνθρώπους: cf. ii. 3. 22, and note. οἴτινες ἀπολωλέκατε, ἐρχεσθε: causal (G. 238). ἡμῖν: with ὁμόσαντες; cf. oís, below. τοὺς αὐτούς (sc. ἡμῖν), the same that we should: the position of ἡμῖν expressed forbids its being taken with τοὺς αὐτούς. φίλους καὶ ἐχθρούς (G. 137, N. 4). νομιεῖν (G. 110, II. N. 1 c) τοὺς ἄλλους ἡμᾶς, the rest of us.
- 40. γάρ, (we are not that) for. ἐπιβουλεύων: cf. i. 6. 8.
- 41. ἐπὶ τούτοις, upon this.— εἰ... Ελυε (G. 221). Πρόξενος, Μένων: in emphatic position before ἐπείπερ: we should render, but as to P. and M., since indeed they are, etc.— εὐεργέται: force of the suffix?

CHAPTER VI.

Biographical Sketches of the Five Generals.

SYNOPSIS: Of the five generals, who after their seizure are taken to Babylon and beheaded, Clearchus was the most prominent; a man well qualified for war and fond of it (1). He fought during the Peloponnesian War against the Athenians, and at its close undertook an expedition to Thrace (2). When ordered to return by the Ephors, he disobeyed (3) and was condemned to death. Being now an exile, he went to Cyrus and received from him 10,000 darics (4), with which he collected an army and plundered the Thracians until summoned to Asia (5). Summary of the evidence that he was fond of war (6) and fitted for it (7). As evidence that he was fitted for command, notwithstanding his gloomy and harsh disposition, he was skilful in providing supplies for his army and an excellent disciplinarian (8-10). In time of danger his soldiers willingly obeyed him, but left him, when the peril was over, for a general of less harsh disposition (11, 12). No one was personally attached to him, but his troops were excellent soldiers (13, 14). He was about fifty years of age when he died (15). -Proxenus was ambitious from boyhood (16). He joined Cyrus, hoping to gain wealth, influence, and a great name (17), but was unwilling to acquire any of

these by unjust means (18). He was able to command well-disposed men, but could not inspire ordinary soldiers with fear or respect; he was thirty years old when he died (19, 20). — Menon was avaricious, stooping to perjury, false-hood, and deceit to gain his ends (21, 22). He respected and spared an enemy because he was dangerous, but ridiculed and plundered his friends (23, 24). He respected perjury and injustice, but looked upon the pious and truthful as fools (25). He took pride in deceit and ridicule of friends (26), and sought to be honored and courted by showing his power and willingness to do wrong (27). Even in extreme youth he was notoriously licentious (28). He was not put to death with the others, but died like a malefactor, after being tortured alive for a whole year (29). — Agias and Socrates were both courageous in war and faithful to their friends; and at the time of their death each was thirty-five years old (30).

- 1. μέν: cf. μέν in i. 10. 19, and note. οῦτω, so, as above described. τὰς κεφαλάς (G. 197,1, Ν. 2, last ex.): the corresp. active constr. would be αὐτοῖς ἀποτέμνουσι τὰς κεφαλάς. εἶς: in app. to (part of) στρατηγοί. μέν: correl. to δέ in § 16. ὁμολογουμένως ἐκ πάντων, as was agreed by (cf. ἐκ in i. 1. 6) all. αὐτοῦ (G. 182, 1; 180, 1). δόξας γενέσθαι, i. e. who appeared to have been (lit. to have become or to have shown himself). Cf. with this section i. 9. 1.
  - 2. πόλεμος: the Peloponnesian War (431 404 B. C.).
- Page 58. τοὺς Ελληνας: the Greek colonists in the Thracian Chersonesus. διαπραξάμενος παρά τῶν ἐφόρων, having secured (his object) from the Ephors. ὡς πολεμήσων: cf. i. 1. 11, and note.
- 3. μετα-γνόντες πως, changing their mind for some reason. έφ-οροι (over-seers), Ephors. Ἰσθμοῦ: of Corinth. ἔχετο πλέων: cf. ἔχετο ἀπελαύνων in ii. 4. 24, and note.
- 4. ἐθανατώθη, was condemned to death (G. 130, 3): cf. θάνατος, θνήσκω.
   τελών, magistrates, the ἔφοροι. ἄλλη: no such arguments (λόγοις) are given in the Anabasis. Cf. i. 1. 9, and i. 3. 3, 4. δαρεικούς: cf. note on i. 7. 18.
- 5. βαθυμίαν, a life of ease (βάβιος and θυμός). ἀπό ... χρημάτων: cf. i. 1. 9. ἀπό τούτου, from this time on. Ιφερε καλ ήγε, plundered, or pillaged: φέρω properly of objects that can be carried off, άγω of cattle; Lat. ferre et agere. πολεμῶν διεγένετο, went on warring (G. 279, 1).
- 6. φιλο-πολέμου (G. 131, 1): cf. πολεμικός (W. 55, **1**, 2, a) in § 7. δστις αίρεται: cf. οἴτινες ἐθέλουσι in ii. 5. 21, and note. ξόν: cf. ii. 5. 22. αίσχόνη, βλάβη (see G. 129, 1). αίρεται, chooses. ώστε πολεμείν, i. e. provided that he may be (laboring) in war (G. 266, 2). els παιδικά, upon a favorite. δαπανάν, to make outlays.
- 7. ταύτη, herein, in these regards. ήμέρας και νυκτός, by day or night (indifferently, G. 179, 1). ἄγων: like the two adjectives, with ήν, ready to lead. πανταχοῦ πάντες: cf. ii. 5. 7, and note.
- 8. ώς δυνατόν ... είχεν, so far as was possible with (i. e. for a man of) such a temper as he certainly (και) had. ώς ... άλλος: cf. i. 3. 15, and note. δπως έχοι (G. 217, Ν. 1). αὐτῷ (G. 184, 3, Ν. 6). ἐμποιῆσαι τοῖς παρούσιν, to inspire in those present (the feeling). ὡς παιστίον είη = ὡς δέοι αὐτοὺς πείθεσθαι, that they must obey (G. 243; 281, 2).

- 9. & To 3... Evan, by being severe (G. 262, 1; 138, N. 8).— Spar (see G. 261, 2).— Sp (G. 266, 2, N. 1).
- Page 59.— 100° 5τε, sometimes, lit. there is when: cf. evicte just preceding (G. 152, N. 2), and the note on ην... ους in i. 5. 7. γνώμη, on principle, systematically: note καί before γνώμη.— ἀκολάστου, undisciplined.— στρατεύματος... δφελος: cf. i. 3. 11.
- 10. λέγειν αὐτὸν ἔφασαν: Xen. states the facts not on his own authority. Cf. i. 9. 23. τὸν ἄρχοντα, his commander. εἰ μέλλοι, if he were either to, etc. (G. 247): the dir. form would be δεῖ φοβεῖσθαι . . . εἰ μέλλα, κ. τ. λ. φυλακάs: why acc.? ἀ-προφασίστως (πρό-φασις), boldly, promptly, lit. without making excuses.
- 11. τὸ στυγνόν, the sternness, gloom (G. 139, 2): cf. τὸ χαλεπόν and τὸ ἐπίχαρι, below. φαιδρόν: pred. to φαίνεσθαι. ἐν τοῖς προσώποις (poetic plural): connect with τὸ στυγνόν. ἐρρωμένον, something strong or vigorous; like vigor.
- 12. **5τε γένοιντο** (G. 233). πρὸς άλλον άρχομένους άπιέναι, i. e. to go away into the service of another. διέκαντο, were disposed. The active is expressed by διατίθημι (i. 1. 5).
- 13. και γάρ οδν: cf. i. 9. 8. τεταγμένοι . . . κατεχόμενοι (sc. παρείναι αὐτῷ). σφόδρα . . . έχρητο (G. 98. N. 2), he found exceedingly obedient, i. e. these yielded him implicit obedience.
- 15. σύ μάλα ἰθέλειν: as we say, did not like very much. ἀμφὶ τά · cf. the note on εἰs in i. 2. 3.
- 16. εὐθός (G. 277, N. 1). Γοργία: the brilliant rhetorician of Leontini in Sicily, who lived about 485-380 g. c. His fee (ἀργύριον) was 100 minae (about \$1,800).
- 17. επεί συνεγένετο αὐτῷ, after he had been his pupil: συνείναι τινι often means to be one's pupil or disciple. φίλος... πρώτοις, while he was on friendly terms with those of highest rank. εἰεργετῶν: cf. ἀλεξόμενος in i. 9. 11. ψετο κτήσεσθαι, expected to get (G. 246).
- 18. ἐπιθυμῶν (G. 277, 5). ἐνδηλον . . . εἰχεν, he moreover made this also evident.
- Page 60. τῷ δικαίφ καὶ καλφ: cf. τὸ στυγνόν in § 11, and note. The principle of G. 139, 2, is illustrated often in this chapter.
- 19. καλών κάγαθών: as we should say, "gentlemen." See Lidd. and Scott, s. v. καλο-κάγαθός. alδώ έαυτοθ, respect for himself (G. 167, 3). στρατιώταις (G. 187, end; 184, 1). Cf. § 8. στρατιώταις: cf. θεούς in ii. 5. 39, and note. φοβούμενος: what use of the part.? See G. 280, n. 1, and cf. δήλος ήν έπιθυμών in § 21, and στέργων φανερός ήν and ένδηλος λγίγνετο ἐπιβουλεύων in § 23. See also i. 2. 11, and note.
- 20. πρός τό ... δοκείν, for being, and having the reputation of being, fit to govern (G. 262, 1). This coust. occurs several times below. αρχικόν modifies τινά understood, the subject of the infinitives. ἐπαινείν (bis): subject of ἀρκείν (G. 259). ἐτῶν (G. 169, 3).
- 21. μέγιστον: adverbially with δυναμένοις, the most powerful.— ἀδικών: cf. for the tense the note on i. 5. 11. So ἀδικούντα in § 20. μη διδοίη δίκην, might not pay the penalty: cf. έχα την δίκην, ii. 5. 38.

- 22. ὧν (G. 152). τῷ ἡλιθίφ (G. 186). Cf. note on § 18, above (at the end).
- 23. τούτφ, taking up the relative clause, is to be connected in construction with ἐπιβουλεύων. ἔνδηλος ἐγίγνετο: how different from ἔνδηλος ἡν and ἔνδηλος ἐγένετο! οὐδενός (G. 177). τῶν συνόντων, his associates: connect with καταγελῶν; διελέγετο would require the dative (G. 186).

24. póvos . . . &v, he thought that he alone (G. 138, N. 8) understood that it was (G. 280) easiest.

26. ἀγάλλεται ἐπί: below, with ἡγάλλετο, we have the simple dative of cause), τῷ δύνασθαι, κ. τ. λ. (G. 262, 2). For the formation of the three nouns after ἐπί, expressing quality, see G. 129, 7. — ψευδή: from ψευδής, not ψευδος.

Page 61. — τῶν ἀπαιδεύτων: partitive; cf. τῶν στρατευομένων, i. 2. 3, and note. — διαβάλλων τοὺς πρώτους, by slandering those who were already

first (in their friendship). - rovrous: takes up the relative clause.

27. το... παρέχεσθαι (G. 199, 2): obj. of έμηχανατο. An obj. clause with δπως would be more common (G. 217).— έκ: cf. § 9.— ήξίου, expected.— ἐπιδακνύμενος (G. 277, 2).— δτι δίναιτο και ἐθίλοι ἄν: in direct form δύναμαι και ἐθίλοιμι ἄν.— εὐεργεσίαν δὲ κατίλεγεν, and he accounted it against (the person) an act of kindness (G. 129, 3).

28. τὰ δη ἀφανη Εξεστι ψεύδεσθαι, i. e. there is room for false statements, it is true, about doubtful matters (G. 159). — τάδε, the following. — ταρὰ 'Αριστίππφ: with ἄν; cf. for the facts stated i. 1. 10, and i. 2. 6, and note. — ξένων (G. 171, 3). — ήδετο, i. e. Ariaeus.

29. σῶκ ἀπέθανε: to be connected with the genitive absol. above, which expresses time (G. 277, 1). — κεφαλάε: cf. § 1, and note. — ζῶν . . . ἐνιαυ-

Tov, after being tortured alive for a year.

30. Note the interchange of the dual and plural in this section (G. 33, 1).

— και τούτω: emphatic repetition of the subject in the form of a pronoun.

— αὐτούς is irregularly inserted before ἐμέμφετο, as this verb cannot govern the gen. τούτων, which by its position would naturally be the object of both the clauses with οὔτε. — ἔτη ἀπὸ γενεᾶς, years from birth, years of age.

The third and fourth books of the Anabasis give an account of the retreat of the Greeks, after the loss of their commanders at the river Zapatas, through a savage and mountainous country inhabited only by barbarians, until they beheld the welcome sight of the sea and reached Trapezus, a friendly Greek city on the Euxine. The three remaining books continue the narrative of the return of the Greeks from the arrival at Trapezus until the union of the Greek force with the army of Thibron in Asia Minor in the spring of 399 B. c. From the beginning of the third book, Xenophon himself becomes an important person in the councils of the Greeks.

HELLENICA.

[Book II.]

THE Peloponnesian War lasted twenty-seven years, from B. C. 431 to 404, of which the first twenty are included in the narrative of Thucydides, and the remainder in the Hellenica of Xenophon. It arose from the fear and jealousy felt by Sparta and other Greek states at the power and glory of the Athenian Empire, aided by the uneasiness of the subject allies of Athens herself under what they believed to be an oppressive rule. Since the formation of the confederacy of Delos in 477 B. c. — which was a defensive union of voluntary allies under Athens as presiding city, made to secure the Aegean against the possibility of another Persian invasion, — the maritime power of Athens had steadily increased, and the smaller states had gradually been changed from independent allies to subjects of an imperial city. This change is well explained in Chapters XLIV. and XLV. of Grote's History of Greece. The splendor of Athens reached its height under Pericles, the most illustrious of her statesmen (who died in 429 B. c.); and her Dorian neighbors in Sparta, Corinth, Megara, and Thebes were now ready to combine for her destruction. In 432 B. c. the disputes between Corinth and Athens about the Corinthian colonies of Corcyra and Potidaea gave a plausible pretext for war, and war was at once declared. But, as Thucydides tells us, the war arose chiefly from the alarm felt by Sparta at the extent of the Athenian power. and her dread of its further increase. The war began in the spring of 431 B. c.; and it ended in the spring of 404 B. c. with the surrender of Athens, which is described in the first extract from the Hellenica. The power of Athens had been seriously crippled by the disastrous expedition to Syracuse (B. c. 415-413); it was finally broken by the destruction of the Athenian fleet at Aegospotami, as related in the chapter immediately preceding the narrative here given.

Aegospotami, or Goat's River, was a station on the European side of the Hellespont, opposite the Asiatic town of Lampsacus, which had just been captured by Lysander, the Spartan commander. It was "an open beach, without harbor, without good anchorage, without either houses or inhabitants or supplies"; and was chosen by the Athenian commander, merely to compel Lysander to an engagement. Each morning the fleet would cross the strait in line of battle, but the Spartan forces kept close under shelter of their port. Each day it withdrew to its anchorage, followed only by a few scoutboats to watch the disembarking; and then the men would stray on

shore for provisions, as far as Seston, a few miles below. For five days the same scene was repeated. In vain Alcibiades, then living in exile near by, warned the generals of the exposed condition of their fleet, and urged that they should at least fall back to the safe and friendly harbor of Sestos; he was dismissed with the taunt that they were now in command, not he. "At length, on the fifth day, Lysander ordered the scout-ships, which he sent forth to watch the Athenians on their return, to hoist a bright shield as a signal as soon as they should see the ships at their anchorage, and the crews ashore in quest of their meal." The moment he beheld this welcome signal. he gave orders to his entire fleet to row across the strait as swiftly as possible, while the land forces marched along the strand in case of need. The fleet was taken by complete surprise. A squadron of twelve vessels under Conon, with the sacred ship called Paralos, escaped. All the remainder, nearly one hundred and seventy in number, were captured on the shore, defenceless, and seemingly without the least attempt on the part of any one to resist. This sweeping victory was won without the loss of a ship, almost without the loss of a man. Of more than thirty thousand prisoners, all the Athenians, some three or four thousand, were put to death. It had been charged against them that they had resolved, if victorious, to cut off the right hands of all their prisoners; and one of their generals, Philocles, had put to death the captured crews of two ships, allies of the Lacedaemonians, by hurling them headlong from a precipice. Charges like these, at the end of a long and obstinate war, account for the vindictive and bitter temper of the conquerors. (See Grote, Ch. LXV.)

The battle at Aegospotami was fought in September, B. c. 405. Byzantium surrendered directly after; Lysander permitting its garrison, with other Athenians found there or elsewhere, to sail to Athens, "but nowhere else," says Xenophon, "for he knew that the more there were gathered in the city and Piraeus, the sooner they would be brought to straits by famine."

II. 3. Παράλου: the Paralos ("Seaboard") and the Salaminia were two sacred vessels maintained by Athens, and used in the service of the government. They carried deputations to the sacred festivals, and embassies; and were sometimes used to bring state criminals to Athens, as in the case of Alcibiades in 415 B. C.—νυκτός (G. 179, 1).— ἡ ξυμφορά (= συμφορά), the disaster to the fleet at Aegospotami: ξόν is often used for σύν in the older Attic.— Παραιώς, the Piracus was the principal port of Athens; it was fortified, and connected with the city (ἀστυ) which was four and a half miles distant by the two long walls of Pericles. (See the plan at the end of the volume.)— ὁ ἔτερος ... ταραγγάλλων: we should expect the gen. absol., but the nominative is in apposition with the

nominative implied in the verbal noun equays (as if squarer had been used).

Page 62. — πενδούντες, agreeing with the subject implied in office, as if it had been, all were sleepless. — πείσεσθαι, that they were to suffer (G. 246). — οἰα ἐποίησαν: see G. 247 (last example) and N. 2. — Μη-λίους: Melos, a Spartan colony, had been subjugated by Athens in 416 B. C.; the men of military age were put to death, and the women and children were enslaved.

- 4. 18οξε, they voted, lit. it pleased them: the expression is the same which was used in the Athenian decrees, 18οξε τῆ βουλῆ καὶ τῷ δήμφ. ἀποχώσται (v. ἀποχώννυμ), to block the channel. περὶ ταῦτα, thus employed.
- 5. ναυσίν (G. 188, 5). κατεσκενάσατο, established, i. e. in the form of "an oligarchy of ten native citizens, chosen from among his most daring and unscrupulous partisans, to govern in conjunction with the Lacedaemonian harmost." τὰ ἐπὶ Θράκης, often without χωρία, a common expression for the coast of Thrace.
- 6. ἀφειστήκα, had (already) revolted.—'Αθηναίων (gen. governed by ἀπο- in ἀφειστήκα, G. 193), from the Athenians.— σφαγάς... ποιήσαντες, having made a massacre of the aristocrats: this massacre took place eight years before, but was recent enough to forbid the Samians to hope for mercy.
- 7. Δεκθειαν: a post in Attica, whence Agis, the Spartan king, was now threatening the city. δτι: understand λέγοντάς τινας, or άγγθλοντας after ἐπεμψε. προσπλεί (G. 243). τοῦ ἐπέρου, the other of the two kings, Agis being one.
- 8. &ν τἢ 'Ακαδημία τῷ καλουμίνο γυμνασίο, the common reading, would be an unusual expression for in the gymnasium called the Academy. Perhaps we may insert a comma after 'Ακαδημία, and take the following words in apposition with 'Ακαδημία, in the Academy, viz. in the gymnasium thus named. Many scholars consider the last three words as an interpolation. The Academy (i. e. the grove of the hero Academus) was northwest of the city, on the Sacred Way leading to Eleusis. It was afterwards made famous by Plato, who used it as his place of instruction; and its name is thus a familiar word in all modern languages.
- 9. Alyuva: in the first year of the Peloponnesian war (431 B. c.), the Athenians expelled the Aeginetans with their families from their island, and the Spartans allowed them to settle in Thyrea. ἀπέδωκε implies that Lysander restored Aegina to its former inhabitants. δσους έδύνατο πλείστους, the greatest number which he was able (to collect), like ώς πλείστους οτ δτι πλείστους. ώς αδτως, likewise, adv. of δ αὐτός, the same. Μηλίσις: see note on § 3 above. τῆς αὐτῶν, sc. χώρας (G. 141, N. 4). πρὸς τὸν Πειραιά, he came to the Piraeus and anchored there.
  - 19. τί χρη ποιών (G. 243).

11

- Page 68.— δντων (G. 277, 2.) σωτηρίαν τοθ μή παθείν, security against suffering, the μή strengthening the negative idea (of prevention) implied in σωτηρίαν (G. 263, 1). δ... μικροπολίτας, what they had not done for punishment, but had done unjustly (ήδικουν) through insolence to men of the small states: δ is direct object of ἐποίησαν and cognate object of ἡδίκουν. οἰδ΄ ἐπὶ μιζ, more emphatic than ἐπ΄ οἰδεμιζ. ἐκείνοις, the Lacedaemonians.
- 11. ἀτίμους ἐπιτίμους ποιήσαντες: they passed a vote of amnesty, restoring to full civic rights all who had forfeited any of those rights (i. e. who had become ἄτιμοι) either as public debtors or by sentence of the law. After this vote, the citizens met in the acropolis and pledged themselves to harmony. ἀποθνησκόντων (G. 277, 5.) ἔχοντες, keeping. ἐπὶ τούτοις, on these conditions.
- 12. elva, sc. tήη. κύριος αὐτός (G. 136, N. 8 a): αὐτός is adjective pronoun, himself (145, 1).
- 13. πλησίον της Λακωνικής: as Sellasia is generally said to be in Laconia, πλησίον should perhaps be omitted here. ola, sc. τοιαύτα. αὐτόθεν, instantly. el δέονται (G. 247). τι, at all. κάλλιον (G. 75).
- 14. ήκον (G. 200, N. 3). ένέπεσε, ν. έμπίπτω. έως αν πέμπωσιν, while they should be sending (G. 247; 202, 1): έως πέμπωσιν might have been used.
- 15. Λακεδαιμονίοις, dat. with εἰρήνην ποιείσθαι (G. 186, N. 1). ἐφ' εἰς προεκαλοῦντο, on the terms which they offered (G. 153, N. 1). ἐκάτερον, i. e. each of the two long walls leading to the Piraeus; see note on § 20, below. μη ἐξείναι depends on the verbal force of ψήφισμα (G. 261, 1, N.).
- 16. el βούλονται, if they wished (G. 247): the direct form of the sentence following δτι would be, el βούλεσθί με πέμψαι, ήξω είδὰς πότερον ἀντέχουσι, &c. Λακεδαιμονίους is by anticipation object of είδώς, instead of being subj. nominative of ἀντέχουσι. ή connects βουλόμενοι (G. 277, 2) to πίστεως ένεκα (in order to secure good faith).
- Page **64.** 5 τι τις λίγοι, whatever any one might propose (G. 248). δμολογήσειν (G. 202, 3, N.).
- 17. τίως, for some time. κατέχοι and κελεύοι are instances of the rare imperfect optative, representing κατέχει and ἐκέλευε of the direct discourse, which would regularly be retained in such cases (G. 243, N. 1). είναι, sc. ἔφη. κύριος (G. 136, N. 3 a). δν ἐρωτῷτο, of what he (Lysander) was asked (G. 153, N. 1), the direct form being δν ἐρωτῶμαι (indic.). δέκατος αὐτός, a common expression for one of ten, generally applied to the principal person in the number mentioned.
- 18. ἀγγελοῦντα (G. 277, 3) δτι ἀπεκρίναιτο, to inform them that he had replied, &c. (the message was ἀπεκρίναιτο Λόσανδρος, &c.).
  - 19. Ent tim hopp, in what capacity. nakely excherge, gave orders to

summon them. — μη σπίνδεσθαι, [urging] to make no terms. — ξαιράν, sc. την πόλιν.

- 20. con that we would not enslave, dc. It is said that, when a Theban delegate advocated the destruction of Athens, a Spartan replied, that he would not put out one of the eyes of Greece, and leave her ἐτερόφθαλμον. The same argument was used at Athens in favor of helping Sparta, after the battle of Leuctra, in 371 B. c. ἀνδραποδιεῦν (G. 110, II. N. 1 c). ἐποιοῦντο, offered to make (G. 200, N. 2). ἐψ΄ ❖ . . . ἔπεσθαι (G. 267). τὰ μακρὰ τείχη: probably only the two long walls leading to the Piraeus are meant; as the third or Phaleric wall, leading to the old port of Phalerum, was now of less account, since the Piraeus had been strongly fortified and connected with the city by two walls. καθέντας (ν. καθίημι), restoring. τὸν αὐτόν, &c., lit. regarding as foe and friend the same with the Lacedaemonians.
- 21. μη ήκοιεν, lest they might have come (G. 200, N. 3; 202, 2). οδ γάρ ἔτι ἐνεχώρει μένειν, for there was no longer room (χώρα) for delay.
- 22. & ofs... wowlvro, the terms on which (they said) the L. offered to make peace; wowlvro representing wowlvras of the direct form (G. 248, 4): see knowlvro in § 20, above.

Page 65. — ὑπ' αὐλητρίδων, to the music of flute-girls.

- III. 1. τῷ ἐπόντι ἔτει, the year beginning at midsummer 404 B. C., the first year of the ninety-fourth Olympiad. —δν...οὐκ δνομάζουσι, whom the Athenians do not name, i. e. among the ἄρχοντει ἐπόνυμοι: the first of the nine Archons gave his name to the year, whence he was called the Εροηγημις. ἀναρχίαν: the word ἀναρχία was entered in the public records for this year instead of the name of Pythodorus. There are strong reasons for believing all of § 1, except τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει, to be an interpolation; it will be seen that the other words break the construction of the sentence, which becomes grammatical only by taking τῷ... ἔτει with ἔδοξε in § 2.
- 2. εδοξε τῷ δήμφ, the people voted: see note on II. 4, above. οτ... ξυγγράψουσι (G. 236, n. 3), who were to compile, &c.: see note on § 11, below.

The omitted sections (4-10) refer to matters in Thessaly and Syracuse (under the tyrant Dionysius), to the surrender of Samos to Lysander, and to Lysander's return to Sparta.

- 11. ἐφ' ἦτε ξυγγράψοι (G. 267), equivalent to of ξυγγράψουσι in § 2. πολιτεύσοιντο is an indirect statement (G. 248, 4) of the idea of the Athenians in choosing the Thirty: in § 2 the indicative of the direct form is retained. For the middle voice, see G. 199, N. 1. ἀελ ξμέλλον, they continually delayed.
- 12. ζώντας and δντας (G. 246; 280). βαρείς, odious. ὑπηγον θανάτου, arraigned capitally (G. 178, last example). αὐτῶν (G. 173, 2, x.).

Page 66. - 5001 Evriflerav ... 6vres (G. 280, N. 2).

- 13. Saws an ifelm... Saws βούλοιντο, how they might get the power to treat the city as they pleased; indirect question, representing was de ifelm have τη πόλει χρησθαι δανες βουλοίμεθα (G. 245; 247, N. 3). The first δανες is an indirect interrog tive (like was); the second is relative (G. 232, 4). φρουρούς σφίσι ξυμπράξαι ίλθεν, to help bring it about that guards should come to them, i. e. to aid in having guards sent them: σφίσι refers to the Thirty (G. 144, 2). ενς ... καταστήσαιντο (G. 239, 2; 248, 3). δρόψειν (G. 17, 2, N.; 203, N. 2). Compare αύτοις πεμφθηναι with σφίσιν έλθεν above: as Λύσανδρος is subject of ξυνέπραξεν, σφίσιν would have been incorrect here.
- 14. ἐς... πράττοιεν (G. 248, n.): the idea of the Thirty was ἐς πάντα ἐπαινῆ ἀ ἄν πράττοιεν (σr ὰ πράττοιεν), that he may praise everything which we may do (or everything which we do). τῶν φρουρῶν, depending on the omitted antecedent of οῦς. ἤκιστα... ἀνέχεσθαι, representing ἤκιστα... ἀνέχεσθαι, they [are men who] least endure being thrust out (unless ἄν is omitted by accident before ἀν-έχεσθαι, or unless ἄν in the next clause affects ἀνέχεσθαι also). πλείστους ἀν... λαμβάνειν, would get most adherents (G. 211): the protasis is expressed in ἐπιχειροῦντας, = εἰ ἐπιχειροῦν (G. 226, 1).
- 15. ἐπὶ τὸ... ἀποκτείνειν (G. 262, 1). ἄτε... φυγών, inasmuch as he had been exiled (G. 277, N. 2): φεύγειν often means to be exiled; hence ὑπὸ τοῦ δήμου follows, as if the verb were passive (G. 197, 1). ε τως ἐτιμᾶτο... εἰργάζετο, in case one was honored, da. depends as protasis on ἀντέκοπτε λίγων, and not on εἴη: if it belonged to the indirect discourse after ὅτι, we should expect τιμῶτο οτ τιμᾶται, &c.
- 16. elkeles exports, treated as a friend. δτι ούκ έγχωροίη, that it was not possible (lit. there was no room). μη ούκ έκτοδών ποιείσθαι, not to put out of the way (G. 288, 7): when we should have (affirmatively) έγχωρεί μη τούτο ποιείν, we may have (negatively) ούκ έγχωρεί μη ού τούτο ποιείν. ήττόν τι belongs to έπιμελείσθαι. ἄσπερ τυραννίδος, as a tyranny: the meaning is, if you think that our large number prevents our government from being in spirit a tyranny (properly a rule of one), and from requiring the same vigilance as a tyranny, you are a fool.
- 17. Show, evidently (G. 138, N. 7; 280, N. 1). furrer duevo, banding together (in a threatening way).
- Page 67.— ε μή... λήψοιτο,... ἔσοιτο, representing ε μή... λήψεται (G. 223, N. 1), άδύνατον ἔσται (G. 202, 4).— τις, they (by the English idiom); for we should say unless we take for ε μή τις λήψεται in the direct form.
- 18. συρρυείησαν, ν. συρρέω. καταλέγουσι, register them in the list (κατάλογος, catalogue) mentioned in § 20. τοὺς μεθέξοντας δή, who (as they said) were to take part in the administration (G. 277, 8): we might have had et μεθέξουσι (see § 2. above).

- 19. KOLYMPOÙS HOLAGRAGIA belongs at once with Boulouévous and with rproxixlovs, that, wishing to make the best of the citizens partners, they made three thousand of them partners. — To before wparov belongs to works as the which is the subject of Socoin: we should expect another infinitive after Exerc. St. but after the new verb open the construction changes to that of the participle (G. 280). - wower . . . elvas, as if this number (three thousand) must needs be honorable men: Exav avayunv riva moiet ri is to be under some necessity of doing something (G. 261, 1, N. 1). For the accusative absolute see G. 278, 2, N; for wormen, G. 277, N. 3. - older te and is irregularly added, by an entire change in the form of the sentence, as if et Eyos had been used after worms in the preceding clause, instead of the conditional participle Exorta (G. 277, 4). Here olov te ov would have been the regular form after women (without el), as if it were possible; eln representing et ... toriv in the words of Theramenes, as Socia (above) represents Sone. - yeverbar has rivas understood as its subject, and is followed by σπουδαίους and πονηρούς in the predicate. — κατασκευαζομένους is added, by a sort of apposition, to explain жра́ттоутая. — ग्रॅंगरоуа ты̂у do youkway, weaker than its subjects.
- 20. of δ' ἐξέτασιν, &c. The meaning of this obscure description seems to be as follows. The Thirty held a general review of all the citizens capable of bearing arms; but while the Three Thousand were reviewed together in the market-place, the other citizens were scattered over the city in small detachments (ἀλλων άλλαχοῦ). Then, while the ordinary citizens were dismissed for dinner or some other purpose (ἀπληλόθεσαν), leaving their arms stacked at the places of review, a general call to arms was suddenly sounded (κελεύσαντες ἐπὶ τὰ ὅπλα); on which the Spartan garrison (φρουροί) and those citizens who understood the plot rushed and seized the arms of the unsuspecting citizens before the latter could return and secure them. ἐκεῖνοι, those who were ἔξω τοῦ καταλόγου. ἐν τῷ ναῷ, in the temple, i. e. the Parthenon.
- 21. Δs ξόν, since (as they thought) it was in their power (G. 277, N. 2).

  δ τι βούλοιντο (G. 248). τ ν μετοίκων, resident foreigners, living at Athens chiefly for purposes of trade, without political rights; as many of them were rich, they were selected as victims. Lysias (in Eratosth. § 2) says that the Thirty seized ten μέτοικοι in this way, including two poor men in the number lest the purity of their motives should be suspected. ἀποσημήνασθαι, to confiscate (properly to put a seal upon).

During this reign of terror, the orator Lysias was arrested by order of the Thirty while he was entertaining friends at dinner; but he escaped from custody and fled to Megara. His brother Polemarchus, however, was arrested in the street by Eratosthenes, one of the tyrants, and was put to death without trial, and without so much as hearing the offence with which he was charged. The house of Polemarchus was plundered, even the golden ear-rings were torn from the ears of his wife, and his family were dependent on the charity of friends for the means of giving him a decent

- burial. Lysias describes these terrible scenes in his oration against Eratosthenes, whom he afterwards prosecuted for the murder of Polemarchus.
- 22. δυτινα βούλοιτο (G. 248, 1): this use of the optative must not be confounded with that seen in παρ' ών λαμβάνοιεν, below (G. 233). φάσκοντας, while we declare.
  - Page 68. µŋôśv (G. 283, 4). τῷ παντί, in every way.
- 23. ψμποδών τῷ ποιείν (G. 262, 2; 185). ίδία... άλλος πρὸς άλλον, privately; one to this man, one to that.
- 24. πλέονας τοθ καιροθ, more than is fitting (lit. seasonable). μεθίστανται, are changing. τοξε... μεθίσταστ, those who are changing (the government). διὰ τὸ... εἶναι, because the city is; διὰ τὸ... τεθράφθαι, because the people have been reared (G. 202, 2).
- 25. τοις olois ήμιν, to such as we (G. 153, N. 5). oi βέλτιστοι, the aristocracy (the better class), opposed to the δήμος, the mass of the people.
  - 26. Edw alobavápeba (G. 225). Ektrobár troioúpeba, put out of our way.
- 27. ols δύναται, by whatever means he can. is δε ταθτα άληθή, and (as a proof) that this is true. See § 33, below. ήν κατανοήτε (G. 223); but δταν βουλώμεθα (G. 233). el έγιγνωσκε, if he had this opinion (G. 221), has two apodoses, ήν and ένομίζετο άν. The latter has its main protasis implied in δικαίως, if he were just'y estimated, to which it conforms (G. 222). See G. 227, 1; and Moods and Tenses, § 54, 1 (a).
- Page **69.** 28. τοῦ δήμου, of the democracy. τοῖς... els ἡμᾶς, on those who were first brought before us (for judgment), follows ἐπιτιθέναι (G. 187). αὐτῷ ἀρέσκα, by anacoluthon, where τοῖς γιγνομένοις ἀρέσκεται would be expected. ἐν τῷ ἀσφαλεῖ, in safety (G. 139, 2).
- 29. δσφ... φανφοῦ, by as much as what is secret is harder to guard against than what is open. ξχθιον (v. ξχθρός), more hostile. οῦτε ἐσπείσατο οῦτ' ἐπίστευσε, gnomic sorists (G. 205, 2; see N. 1): the subjunctive λαμβάνωσι (G. 233) depends on these sorists, as they are primary tenses (G. 201, end). τοῦ λοιποῦ, for the future (G. 179, 1).
- 30. ἀναμνήσω (v. ἀναμμνήσω) here takes two accusatives (G. 164); this verb may also take the accusative and the genitive (G. 171, 2, N. 3). κατὰ τὸν πατέρα, i. e. as his father had been. τοὺς τετρακοσίους, the oligarchy of the Four Hundred was established in Athens in 411 B. C.; it lasted only four months. See Grote, Chap. LXII. ἀντίπαλόν τι τῷ ἀλιγαρχία, a party hostile to the oligarchy.
- 31. κόθορνος, a high buskin, worn by tragic actors: see the cut in Smith's Dict. of Antiq. s. v. Cothurnus. ἀποβλέπει, it is adapted to both feet, as the man who is said to resemble it has an eye to both sides. ἄνδρα τὸν ἄξιον ζῆν, the man (who is) fit to live (G. 142, 2). οδ... μεταβάλλεσθαι: οὐ belongs (grammatically) to δεί, and δεινὸν εἶναι προάγειν and μεταβάλλεσθαι both depend on ον δεῖ, while προνοείσθαι depends on δεί alone ἄως ἀν... καταστώσιν, until they get into fair sailing (G. 239, 2; 233). ἀνειδών τι ἀντικόψη: we should expect the optative, by assimilation to

- which (G. 235), and we must translate it like one. See Greek Moods and Tenses, § 34, 1 (b).
- 32. Show, no doubt. Theirros... drohabiva, you are in part to blame that very many who were on the side of oligarchy have perished at the hands of the people: alrios rivi rivos means the cause of something to some one; and alrios may take the simple infinitive (G. 261, 1) as here, or the infinitive with roo (G. 262, 2).
- Page 70. drakiosa (v. draspie), to take up or recover. νανμαχία, the sea-fight at Arginusae, B. C. 406, in which the Athenian fleet was victorious, but sailed away leaving, besides the slain, more than a thousand perishing upon the wrecks: the commanders were afterwards brought to trial before the people, and six of them sentenced to death, for this neglect; but the trial was hasty and informal, and their execution was regarded by many as a public crime. drikteness advois, caused their death: Theramenes, who was one of the commanders, joined in the accusation of the others.
- 33. τοῦ πλεονεκτεῖν, gain; τοῦ καλοῦ, honor. τούτου, gen. after ϕ είστασθαι, v. ϕ είδομαι (G. 171, 2). $\dot{\eta}$ μᾶς ταὐτό, the same to us (G. 165).
- 34. καλλίστη: Critias, who was a very able man, a kinsman of Plato and a friend of Socrates, wrote a treatise on the excellence of the Spartan constitution. dvrl...πιθεσθαι, instead of yielding to the majority. τοις πραττομένοις, the acts of the government. dv before oteobe belongs to dξιωθήναι (G. 211). πολλούς... έμεν, would make many of those who hold views (γιγνωσκόντων) hostile to you haughty. τῶν ξέω, the political exiles, those who afterwards restored the democracy.
- 35. ἀποκτείναι (G. 203). οδκ ήρχον κατ' ἐκείνων λόγου, i. e. my charge against them did not begin the controversy. προσταχθέν, when it was ordered (G. 278, 2). ἀπολογούμενος, alleging in defence. οδεί, not even. μή δτι, not to say, much less. Εδοξα... λέγαν, was acknowledged to have spoken (seemed to speak) reasonably.
- Page 71. προέμενοι, ν. προέημι. ἀπολέσθαι (G. 265). ἀποπλίοντες όχοντο, sailed away (G. 279, 4, N.).
- 36. παραντομηκέναι, has acted unlawfully (i. e. in accusing me); for which some editors suggest the milder παραντνοηκέναι, has erred in judgment. πενέσται, serfs (like the Laconian Helots): the charge of exciting a democratic revolt would be particularly galling to a proud aristocrat like Critias.
- 37. δν, sc. έκείνων, depending on μηδέν. μηδέν . . . γένοιτο, may nothing of the kind be done here. όμῶς, obj. of παθσαι, depose you (see § 43, below). δίκαιον είναι explains τάδε, the obj. of ὁμολογῶ. εί κατανοήστες see last note on § 31.
- 38. μέχρι . . . καταστήναι, until you became established in the magistracy (βουλείαν): μέχρι τοῦ belongs also to ἀποδειχθήναι and ὑπάγεσθαι (cf. § 33); but with the present ὑπάγεσθαι, μέχρι must be transla ed while.
  - 39. Νικηράτου, son of the famous Nicias, who fell in Sicily B. c. 413.

- 40. δεόπτως Εριαν, would be suspicious (G. 202, 4). Εκαστον, see § 21. τούτων ἀπολομένων (G. 226, 1) represents the protessis to εσοιντο: in the direct form, ἐὰν ούτοι ἀπόλωνται, πολέμιοι εσονται.
- Page 72.—41. παρηρούντο, took away (see § 20, above). δπως... δφελείν, in appos. with τούτου ένεκα (G. 215, Rem.). — μηδέν, in nothing. — Εθν γάρ, &c., for if they had wanted that, they might have left no one (G. 222, N. 2) by distressing [the city] with famine a little longer (Ετ.): πιέσαντας agrees with the understood subj. of λιπείν (G. 138, N. 8 b).
- 42. con as isome μοι, again, I did not approve. το dιντίπαλον, the opposition, of which the head-quarters were with the exiles. ούτως, in this way, referring to the following protasis. εί... προσγενήσοιντο... φανήσοιντο: μέν and δέ show that εί belongs to both verbs. In the direct form the protasis would have the fut. indic. (G. 223, N. 1).
- 44. & έγω λέγω and d ούτοι πράττουσιν are subj. of γίγνεσθαι. ἄν belongs to βούλεσθαι (G. 211). ούτοι, i. e. the Thirty, represented by Critias. αὐτούς, i. e. the exiles. χαλεπόν . . . χώρας, that they think it would be hard to get even a footing anywhere in the country: ήγεισθαι, like νομίζειν, depends on οίμαι (αὐτούς); and χαλεπόν ἄν είναι (= χαλεπόν ἄν ἡν) depends on ἡγείσθαι.
- 45. olos, [such a one] as, with infin. (G. 261). ā, sc. ἐκεῖνα (G. 160).

  Page 73. τετρακοσίων, see § 30, above. πάση πολιτεία, any form of government (G. 184, 2).
- 46. the two of the defear, they (the Spartans) relaxed nothing of their hostility.—of dμφl, &c. the party of the oligarchy (G. 141, N. 3).— μρυμα: this was a fort on the mole (χώμα) which commanded the entrance of the harbor of Piraeus, built under pretence of defending the city from a hostile fleet, but really to introduce a Lacedaemonian force to uphold the tyranny of the Four Hundred.— ὑφ ἀὐτοῖς ποιήσασθαι, make subject to themselves.
- 47. dποκαλεί, nicknames. ώς παρώμενον, because (as he says) I try. τί ποτε, what in the world?
- 48. οὐ πρόσθεν... πρίν, not... until. καl οἱ δοῦλοι... μετέχοιεν, until even the slaves, and those who for poverty would sell the state for a drachma, should receive a drachma, i. e. have a seat in the Senate, the pay of a senator being a drachma (17 cts.) a day. Or the passage may mean simply, until all who would sell the state for a drachma should have an opportunity to do so, i. e. should have a drachma offered them. εἶναι ἄν represents εἶη ἄν, and πρὶν... μετέχοιεν stands like a conditional relative sentence (G. 240, 1, third example). οἰ ... ἀν ἀπόδοιντο. ἐγγενέσθαι ἄν (= ἐγγένοιτο ἄν), could arise or be formed. εἰς τὸ ... τυραννεῖσθαι, lit. into the [condition of] being under the tyranny of a few. τὸ μίντοι ... πολιτείαν, but with the help of the powerful, both by horses and by shields, to aid the government (I say) by these means; all this is the subject of εἶναι, if the

text is correct. But 8th refrew is thus a mere repetition of what precedes, and the words have probably been corrupted in copying.

- 49. ἐἀν . . . ἐλεγχθῶ . . . πράττων . . . πετοιηκώς, if I am (shall be) convicted of doing . . . or of having done (G. 280): the apodosis δικαίως ἀν ἀποθνήσκαν, that I should justly die, has another protasis implied in παθών (= εἰ πάθοιμι); see note on § 27, above. ἐσχατώτατα (double superlative), extremest.
- 50. δήλη... ἐπιθορυβήσασα, let it be seen that it applauded with favor (G. 280, N. 1).
- Page 74.— el ἐπιτρέψε: some MSS. have ἐπιτρέψοι, corresponding to ἀποφεύξοιτο (see G. 247, N. 1). οὐ βιωτόν, intolerable. τοὺς . . . ἔχοντας, the young men mentioned in § 23. φανερώς τῷ βουλῷ (G. 185). δρυφάκτοις, the railing, which separated the Senate from the spectators.
- 51. προστάτου... olou δεί, that it is the duty of a leader who is what he ought to be (for τοιούτου οἰον είναι δεί). δε ἀν... μή ἐπιτρέπη, not to permit: irregular for τὸ ... μή ἐπιτρέπαν. οίδε, the young men above mentioned. τῶν ὅντων, dep. on μηδένα. κυρίους ϐανατοῦν, competent to put to death. ξυνδοκοῦν, since it is agreed on (G. 278, 2).
- 52. 'Εστίαν: the altar of Hestia (Vesta), the Goddess of the Household, "the senatorial hearth, the altar and sanctuary in the midst of the Senate house."— ἐπὶ Κριτία, in the power of Critias.
- 53. bμών, obj. of θαυμάζω (G. 171, 2). καλ ταθτα γιγνώσκοντες, and that too, when you know. obser (G. 160, 2). το ύμων έκάστου, that of any one of you.
- 54. τους ένδεκα, the Eleven, who had charge of prisons and executions.

   ἐπὶ τὸν Θηραμένην, to seize Theramenes. ἐκείνοι, nom. without verb.
- Page 75. où 8et, to the proper place, with drayayorres. rd & ros-rew, what follows from this, i. e. execution.
  - 55. τὸ ἔμπροσθεν, the space in front.
- 56. δηλοῦντα ola ἐτασχε, proclaiming aloud the treatment he was suffering. οὐκ... οἰμάξομαι, shall I not suffer? The word, as used by Satyrus, meant that he would suffer for it if he did not keep quiet. τὸ λειτόμενον, i. e. the last few drops of hemlock. ἀποκοτταβίσαντα, jerking out: the κότταβος was a sort of toast, in which the guest flung out a few drops of wine, at the same time calling the name of his beloved; the sound of the wine, as it struck the mark aim d at, was accepted as an omen, or sign of favor. ἐκενο τοῦ ἀνδρός, this quality of the man. τό belongs to ἀπολιτεῦν, in appos. with ἐκενο.
- "The scene just described," says Mr. Grote, "is one of the most striking and tragical in ancient history. The atrocious injustice by which Theramenes perished, as well as the courage and self-possession which he displayed in the moment of danger, and his cheerfulness even in the prison, not inferior to that of Socrates three years afterwards, naturally enlist the warmest sympathies in his favor. But . . . he was a selfish, cunning,

- and faithless man; ready to enter into conspiracies, yet never foreseeing their consequences; and breaking faith to the ruin of colleagues whom he had first encouraged, when he found them more consistent and thoroughgoing in crime than himself."
- IV. 1. προείτον μή εἰστέναι, i. e. excluded or expelled from the city.—
  ήγον, arrested: it was said that as many as fifteen hundred prisoners suffered death. Among the banished were the most eminent intellectual teachers, native or foreign, Socrates being hardly spared.— φενγόντων, genitive absolute.— ἐνέπλησαν (ν. ἐμπίπλημι), i. e. the Thirty caused Megara, &c. to be filled with the fugitives (ὑποχωρούντων).
- 2. Δε σύν, with about. Φυλήν, Phyle, a frontier fortress among the hills, on the road to Thebes, about fifteen miles from Athens.
- Page 76. 3. The runte nal The torrepale, during the night (G. 179, 1) and on the next day (G. 189). \$\tilde{\tau}6, [taken] by.
- 4. Amharfarour, would forage (i. e. those in Phyle). oulds: the Attic army was mustered according to the ten tribes.
- 5. συναλεγμένων (v. συλλέγω), as there were gathered, gen. aba. with περὶ ἐπτακοσίους.
- 6. description, i. e. the forces of the Thirty. Stron, to [the post] where (after description, which implies motion), i. e. each to his own work. Stranger, encampment. Ison ple our, some (G. 152, N. 2).
- Page 77.— 8. ev τους ίππευσι, under guard of the cavalry. πόσοι είν, i. e. the people of Eleusis. προσδεήσοιντο (G. 243), how much additional garrison they would need (i. e. in consequence of the seizure of Phyle). τὸν ἀκὶ ἀξιόντα, every one as he went out. ξυναλημμένοι (v. συλλαμβάνω), seized. A similar visit and seizure of prisoners was made at Salamis. τοῦς ἔνδεκα, i. e. for execution.
- 9. 'Ωιδείον: not the Odeum of Pericles, but the older building near the Ilissus, once used as a theatre. τοὺς ἄλλους, those not mentioned in § 4 and § 6. ταὐτά ἡμῖν, the same with us (G. 159, N. 2; 186, N. 2).
- 10. Sorois. . Eucker, to such as cared only for gain. The number thus put to death, says Lysias, was about three hundred. Εβοήθουν, went to their relief (i. e. that of their party in Piraeus). Επατα, i. e. on approaching the Piraeus. ἀναφέρουσαν, leading up, i. e. to the high ground.
- 11. un druivan airois, not to let them come up, i. e. upon any of the high land of the peninsula. κύκλος, the whole circuit of the fortifications which surrounded the Piraeus. The name Piraeus was given to the whole peninsula with its three harbors; this included Munychia, which was the high hill on the east side of the peninsula, directly overlooking the smallest of the three harbors, the little bay of Munychia. The town of Piraeus occupied part of the larger lower hill south of the great harbor (the harbor called Piraeus), and extended across the isthmus along the shore, and over the low land west and northwest of Munychia, to the place at which the two long walls from Athens joined the fortifications of the Piraeus. In

this northern part of the town of Piraeus was the market-place named for Hippodamus of Miletus, who was employed by Pericles to lay out the new town of Piraeus. Hippodamus astonished the Athenians by his broad straight streets, crossing each other at right angles. One of these was the street here mentioned, leading from the great square (the ἀγορά) up the hill of Munychia; on which hill stood the temple of Artenis Munychia and that of the Thracian Artenis (Bendis). [On many maps the relative positions of Munychia and Piraeus are reversed, and Phalerum is wrongly made one of the three harbors of the peninsula of Piraeus.]

- 12. Arrandalyour, i. e. Thresybulus and his men filled the upper part of the same street to oppose them. in abrois, behind them. abrider, from that quarter. iv &, while. birden, to rest the shield on the ground. orde, taking his stand (not standing): see G. 200, N. 5 b.
- 13. etcl τῶν προσιόντων, &c., there are among those who are advancing against us (G. 169, 1), first, those on the right, whom, &c. ἡμέραν πέμττην, four days ago (G. 161, N.). See Anab. 4, V. 24. ἀπεσημαίνοντο, marked for death: this word usually means to put a seal on property taken for confiscation (see above, II. 21, with note). ου, where, explained in the next section.
- 14. **Exercise... καθέσταμεν, we stand** in front of them, with arms in our hands. δτ... Ευνιλαμβανόμιδα, because we were seized while dining, &c. ol δὲ καί, some of us also. οὐχ ὅπως ἀδικοῦντες, not only when we were guilty of no wrong: lit. not to speak of our being guilty of any wrong: in full οὐ λίξω ὅπως (= ἀς) ἀδικοῦντες ἐψυγαδευόμεδα. χαμώνα, &c., see §§ 3 and 6 (above).

Page **79.**—15. ἐξιξόμε**θα, ν. ἐξικνόομαι**: it governs the gen. by G. 171, 1.

- 16. φετο αν τις, one might suppose (G. 226, 2).— aμαρτήσεται, will sais: the object αντών (antec. of ών, § 288) is understood.— Spaweres-σουσιν, will skulk, a word used in contempt of fugitive slaves.— εναλλομένους, leaping or rushing upon them, agrees with ήμας, the omitted subject of ανατρέπαν, instead of agreeing with ήμεν understood after εξίσται (G. 138, N. 8).

- 18. & payre: the article is used because the prophet or diviner had his official place in the host. twestay. . . Sores, the words of the diviner.
- 19. τθαπτα, lies buried. τῶν δίκα, chiefs of the force established by the Thirty. Χαρμίδης: he was an uncle of Plato, from whom one of Plato's dialogues is named. πολλοί, many [of both parties].
- Page 80 20. δ τῶν μυστῶν κῆρυξ, the herald of the [Eleusinian] mysteries, belonging to one of the ancient priestly families. (See Eumolpidae in Smith's Dict. of Antiquities). καταστωπησάμενος, having proclaimed silence. ξυγχορευταί, companions in the choral dance.
- 21. πρός, in the name of. δλίγου δείν, almost (G. 268). ἀπεκτόναστιν, ν. ἀποκτείνα. μησίν, ν. μήν. δέκα έτη, the last ten years of the Peloponnesian war, the Decelean war.
- 22. των ἀποθανόντων, part. gen. after έστιν οδε. άλλά και . . . κατεδακρόσαμαν, some of them we too greatly lamented. — ol λοιποί, the survivors of the Thirty.
- 23. ξυνακάθηντο, v. συγκάθημαι. διεφέροντο, disputed, wrangled. βιαιότερον (sc. τοθ προσήκοντος), unusually or unduly violent.
- Page S1. τοις τριάκοντα, dat. after πείθεσθαι. τὸ τελευταίον, finally (G. 160, 2). ἐκείνους καταπαῦσαι, to depose them (the Thirty).
- 24. Executivist (G. 61), see § 8, above. Tûr ir dotte, those in the city (gen. following itemplators). idistruction, they patrolled. Tò mir dd'iomipas (G. 161), after dark. Tò sì mpòs spopor, but towards morning, an exception to the preceding statement.
- 25. ofrives, [to] whoever: understand an antecedent dative after forestand, depending on moral Sources, giving pledges that all who, &c. should have equal rights. The direct discourse would be [maour] ofrives av fupmoleujouses, and the fivo down, brother forent.

Many exiles came to their aid, others sent money or arms, — the orator Lysias sending two hundred shields and two thousand drachmas in money, and hiring, besides, 300 fresh soldiers; there was one loan of five talents in money (\$5,400), afterwards repaid by the people.

- 26. έστιν δτε, at times. ληστάς έχειροῦντο, roughly handled foragers. Αιζωνέων, men from Aexone, a town (or deme) on the coast of Attica. πολλών ιππίων, i. e. many of the men under Lysimachus.
  - 27. τῶν ἰππίων, possessive gen. (sc. δντα) after Καλλίστρατον.

Page 82.— el & ... δεί εἰπεῖν, if I may be permitted to speak: the apodosis (ἐρῶ, I will speak) is omitted.— τοῦ μηχανοποιοῦ depends on τοῦτο.— κατὰ τὸν ἐκ Λυκείου δρόμον, over the race-course leading from the Lyceum. The Lyceum was a gymnasium just outside of the city walls on the east; and it was used in the next century by Aristotle as his place of instruction, as the Academy was used by Plato (see note on II. 8, above).

For this reason the word is a familiar one in modern languages, though in a somewhat different meaning. — δπου βούλοιτο (G. 248). — του δρόμου, partitive gen. after δπου. — πράγματα, trouble.

- 28. δτ... ετη, that it was possible (not would be): the direct discourse was οίον τε έστιν... ελν άποκλεισθώσιν (G. 223). αύτοις, the oligarchy at Athens.
- 29. μέγα ἐφρόνουν ἐπὶ τῷ Λυσάνδρῳ, were highly elated with hopes of Lysander. προχωρούντων (sc. τῶν πραγμάτων), when matters were thus going on. εἰ . . . εἰδοκιμήσοι . . . ποιήσοιτο (G. 248, 2; 226, 4, κ. 1). πείσαι, by consent of. φρουράν (in its Spartan sense), an armed force.

Lysander's selfish policy had already disgusted the general feeling of the Greeks; and a party in Sparta, jealous of his authority, were resolved that he should not plant his own creatures a second time as rulers of Athens. On his arrival at Athens, Pausanias was beset with prayers for protection and redress by those who had suffered from the tyranny of the oligarchs, which strongly inclined him to make terms with the patriot party.

- 30. δτι ξγίγνωσκον, because they were of opinion: they suspected that Pausanias meant to make Attica a separate province of Sparta (olkslav καὶ πιστήν). 'Αλιπίδυ, the low land near Piraeus.
- Page \$3.—31. ἐπὶ τὰ ἐαντῶν, to their homes. δσον ἀπὸ βοῆς ἔνεκεν, only for appearance' sake (lit. as far as shouting went, implying with no real purpose). One preposition is superfluous, and the simpler δσον ἀπὸ βοῆς is found in later Greek. δηλος . . . ὅν (G. 280, Ν. 1). κωφὸν λιμένα, the still harbor, probably the small cove west of the principal harbor of Piraeus. πῆ εὐαποτείχιστος, i. e. where was the best line for blockading the Piraeus (i. e. on the side towards Athens).
- 32. **evivras** (v. **evin**μ), at full speed, used intransitively. **τούs** ... **fβηs**, i. e. those who had been ten years of the military age; referring to the civic **eφηβία**, which began in the eighteenth year.
- 83. ἐπὶ πόδα, backward (without turning). el τεθαμμένοι (v. θάπτω) ἐν Κεραμεκῷ, i. e. whose graves are in the Ceramicus. The outer Ceramicus is described by Thucydides as "the most beautiful suburb" of Athens. It was northwest of the city, and the road to the Academy (see note on II. § 8, above) passed through it. On this road (as on the Roman Via Appia) were many monuments of illustrious men, especially of such as had fallen in battle.
- 34. ἐπὶ ὁκτώ, eight deep. ἔξεώσθησαν, v. ἔξωθέω. ἐν ταῖς 'Αλαῖς: this must refer to the marshy district at the junction of Piraeus with the mainland, not to either of the Attic demes called 'Αλαί.
- Page S4. 35. oi8' s, not even under these circumstances: s for even s is rare in Attic prose (G. 29, N.). ola is object of λέγοντας, which belongs to πρέσβεις. διίστη, divided (by making discord). "It seems plain that this is not a correct account. Pausanias did not create this dis-

- cord, but found it already existing, and had to choose which of the parties be would adopt. The peace-party was already uppermost in Athens, and it was both easiest, and most for the Lacedaemonian interest, to follow the course he did." Grote.
- 36. voultora, it is according to [Spartan] custom. της γνώμης δυτες, being of the opinion.
- 37. Δπὸ τοῦ κοινος, i. e. those representing the government, the Ten (§§ 23, 24), the first embassy being sent by Pausanias. χρήσθαι δ τι βούλονται, to deal with as they pleased (G. 248). Δξιοῦν, thought fit.
- 38. Exav (G. 267). awives, &c., i. e. no man should be molested for past acts, except the Thirty, &c.
  - 39. Sifice (v. Silnju), disbanded.
- Page 85.—40. ek rol dorsos dibbes, i. e. those who had fought against Thrasybulus. prêvai buâs across, to come to know yourselves. ent rive... povintiov... üste, on what ground you have a right to be (so) presuming, as, dc. Sikaios vivis observation in the score of justice.
- 41. η ώς, than the manner in which. of γε would naturally be the subject of σίχονται, but it is disregarded after the clause ωσπερ...παραδιδύασιν, and κάκεινοι is introduced (by anacoluthon) after σύτω. The subject of παραδιδόασιν is τινές understood. ἀπιόντες (G. 279, 4, N.).
- 42. δ ἀνδρες: here he addresses his own followers, who had just taken the oath in the Acropolis. οὐ ... ἀξιῶ... παραβήναι οὐδίν, I adjure you not to violate any part of the oath which you have taken (ων οὐδίν = οὐδίν ἐκείνων ἄ.). Οὐκ ἀξιῶ sometimes means I ask some one not to do something (like οῦ φημι, I deny): here οὐδίν (not μηδίν) merely repeats the negative ides expressed in οὐ ... ἀξιῶ. ἐπιδιῦξαι depends on ἀξιῶ (without οὐ).
- 43. ἀρχάς, magistrates (authorities): the chief Archon then chosen, the Eponymus of the year 403 402, was Euclides, whose year is a famous era in Athenian history. τοὺς ἐν Ἑλευσῖνι: see § 24, above. ἢ μήν, a formula often prefixed to an oath. μὴ μνησικακήσαν, not to remember evil, i. e. they declared an amnesty (a. and μνήστις). A part of the oath was as follows: καὶ οὐ μνησικακήσω τῶν πολιτῶν οὐδενὶ, πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἔνδεκα. δμου πολιτεύονται, they conduct the government in harmony, i. e. the oligarchical party and the democracy.

After these events, Athens was still left comparatively weak, disabled by the loss of her fortifications and of the long walls connecting the city with the port, until the great naval victory of Conon at Cnidus (B. c. 394) enabled him to rebuild the walls, and restore to the city something of its ancient glory and strength.

[Book VII.]

The peace of Antalcidas (B. c. 387) had left Sparta still supreme in Greece. But a few years later (B. c. 379) the patriot party in Thebes, by a fortunate surprise, expelled the Spartan garrison, and made the city independent. Under Epaminondas, her one great general and statesman, Thebes rapidly rose to power; and for nearly ten years after the great victory of Leuctra (B. c. 371) she held the first rank among the Greeian states. In 369 B. c. Epaminondas invaded the Peloponnesus, and established Arcadia as an independent power, with a strong military frontier against Sparta. It was to secure this that the second invasion was made, resulting in the battle of Mantinea, which closed the long period of the domestic wars of independent Greece. The battle of Mantinea was fought in 362 B. c.

Mantinea was a town about forty miles north of Sparta, and the head-quarters of the Peloponnesian army. Tegea was about ten miles farther south. Epaminondas had made a rapid march upon Sparta, and had actually entered the outskirts of the city, which was without walls; and, says Xenophon, "had not a Cretan providentially (θεία τινὶ μοίρα) come and told Agesilaus that the army was at hand, he would have taken the city, all defenceless, like a nest of young birds. But Agesilaus was warned, and beforehand in the city; and the Spartans, though very few, held their ground in good order." At this point the narrative begins.

- V. 11. Page 36.— interpretable for the had entered, &c.— ταύτη, antecedent of δπου.— βληθήσισθαι, to be hit with missiles.— οὐδ' ὅπου... πολλοί ὄντες, nor where they (the Thebans) being many would have no advantage in buttle over the small number (of the enemy).— τοῦτο λαβάν... κατίβαινε, &c., i. e. he took possession of this place (and held it until he was driven from it, as is described in § 12), and descended to the low land, without going up (farther) into the city. Sparta was built on a line of hills along the right bank of the Eurotas. Epaminondas must have ascended these hills to enter even the outskirts of the city; and he was obliged to descend to the bank of the river to take the road to Teges and Mantinea.
- 12. τὸ ἐντεῦθεν γενόμενον, what ensued, accusative (G. 160, 1) for the regular genitive (G. 173, 2): ἐντεῦθεν refers to χωρίον λαβών, not to κατέβαινε. ἔξεστι, we may. τοῖς ἀπονενοημένοις (G. 187), the desperats (lit. those who have lost all thought, i. e. for life).— ᾿Αρχίδαμος, son of the great king Agesilaus. ὅπερ . . . κώλυμα, i. e. difficult ground. πῦρ πνέοντες refers to the excitement of the Thebans on actually entering Sparta.
- 13. περιεγέγραπτο, a limit had been set (lit. a line had been drawn). acrois, the Spartans (see beginning of § 12).

- 14. el'Aprése, i. e. the Peloponnesian army at Mantinea. άλλως τε και, especially. εδτυχηκόσι, victorious, in the conflict just narrated. τῶν 84, &c., while they (the Thebans) had failed (G. 148, 1, N. 2). δεηθείς αδτῶν, urging them.
  - Page 87. clade, sc. ely or toriv. the abroad, exposed.
- 15. If Exercises: they had accordingly marched between fifty and sixty miles the first day; and after passing the night at the Isthmus, they had come nearly forty miles without food that day (avaphoros). irryxaver specificres, i. e. they happened to arrive just as the Thebaus were coming up from Sparts.
- 16. as, as well, i. e. as that of the Spartans. δυστυχήματος: the Corinthians were at peace with Thebes, and probably inflicted some annoyance on this hostile troop. is elso: the Thebans were within a mile of the town. συνέρραξαν (ν. συρρήγνυμ and συρράσσω). έρῶντες, eager.
- 17. alriei...σωθηναι, it was through them that the Mantineans saved all their out-door possessions. άνδρες άγαθοί: among them was Gryllus, son of Xenophon, who was represented in a picture made at the time in the act of killing the Theban commander; hence the story that in the battle which followed he slew Epaminondas with his own hand. δηλον δπ (sc. ἀπέπτεναν), manifestly, is parenthetical, as usual. οὐ προήκαντο (ν. προίημι, G. 110, 111, 1, Ν. 1). did not leave unburied. ην ούς (G. 152, Ν. 2), some, imperfect of έστιν οἰ.
- 18. Έπαμενώνδας would naturally be subject of some verb meaning thought: but after the long participial sentence, the construction changes to "στε ούκ έδόκει αὐτῷ. εἰ δὲ καταλείψοι οἰς ἡλθοι... πολιορκήσοιντο: the direct discourse would be εἰ καταλείψω οἰς ἡλθον (G. 247 with n. 2) ... πολιορκήσονται. ἔσοιτο λελυμασμένος represents ἔσομαι λελυμασμένος, I shall have ruined, periphrastic fut. perf. mid. of λυμαίνω (G. 109, 6, κ.); the fut. perf.act. is generally formed thus (G. 118, 3).— δόξη (G. 184. 2).
- Page SS. τοῦ συνεστάναι, of the alliance (between those mentioned). οἰκ . . . δυνατόν: as if he had come with any other object than fighting. ἀναλύσοντο, would make good (properly, undo, cancel, hence, restore to the former condition): see G. 199, 2. περωμένω (sc. ἐαντῷ), after καλήν.
  - 19. ές... ἀποκάμναν, so as to shrink from no labor (G. 266, N. 1).
- 20. ἐς... ἐσομένης, because, as he said, there was to be a battle (G. 277, N. 2; 278). ἐπεγράφοντο... ῥόπαλα, probably, painted the figure of a club (as the arms of Thebes, in memory of Hercules as a Theban hero) on their shields, thus identifying themselves with the Thebans (ἐς Θηβαῖοι ὅντες). There is equally good authority for reading ῥόπαλα ἔχοντες, which would imply a sneer at the Arcadian "heavy-infantry," armed only with clubs (see Grote's note), and ἐπεγράφοντο would then seem to mean, they inscribed their shields (†) as if they were Thebans, i. e. with the letter Θ.

- 21. The sweeperdays (so. 886v), the directest way. The apple to whom the hills on the west are that part of the range of Maenalus which faces Teges. The great eastern plain of Arcadia, which is two thousand feet above the sea and surrounded by high mountains, may be compared in its shape to an hour-glass, its two parts the plain of Mantinea and the plain of Tegea being separated by a narrow passage about a mile wide. When Epaminondas marched with the greater part of his army from Tegea (see § 14), instead of taking the direct road to Mantinea (ten miles distant), he turned to the left, approaching the hills which enclose the plain of Tegea on the northwest.
- 22. πρὸς τῷ ὅρα... ὑπὸ τοῦς ὑψηλοῦς refer to the part of Maenalus which was near the narrow pass leading into the valley of Mantinea.
- Page 89.— en kepes, in column. τὸ ἐμβολον, the attacking column: ἔμβολον commonly means the pointed beak with which a ship makes an attack (see § 23). This attack was made from the Theban left wing. πεισομένοις (sc. τισ(ν), men likely to suffer.
- 23. Δντίπρφρον, "bows on."— τῷ ἰσχυροτώτω, i. e. the Thebans and other Boeotians, under Epaminondas himself. τὸ ἀσθενίστατον, i. e. the Argives. ἄσπερ... βάθος, i. e. "only with the ordinary depth of a phalaux of hoplites (four, six, or perhaps eight deep)." Grote. πτζών ἀμίππων, infantry mixed with the cavalry, light-armed, and running beside the horses.
- 24. νενικηκὸς ἐστεθαι, fut. perf. (see note on § 18, above, and G. 118, 8). ἐπειδάν... ὁρῶσι (G. 232, 3) refers to the fut. ἐθελήσοντας as its apodosis: it might have been opt. (G. 248). τὸ ἐχόμενον, the next adjacent part of the army. ὑς... ἐπικισουντο (G. 202, 4) depends as indirect discourse on φόβον ; fear that these would attack them, for the common construction, fear lest they might attack, φόβον μὴ ἐπικίσυντο. See Greek Moods and Tenses, § 46, N. 6 (a). εἰ βοηθήσωσιν represents ἐὰν βοηθήσωσιν of the direct discourse (G. 247). συμβολήν, the attack.
- Page 90.—25. φυγόντων acrois, having taken flight for them (G. 184, 3), i. e. when they had put them to flight.—διέπεσον, &c., they slipped through the retreating enemy in their terror.— ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου, i. e. of the enemy.
- "The calculations of Epaminondas were completely realized. The irresistible charge, both of infantry and cavalry, made by himself with his left wing, not only defeated the troops immediately opposed, but caused the enemy's whole army to take flight. It was under these victorious circumstances, and while he was pressing on the retiring enemy at the head of his Theban column of infantry, that he received a mortal wound with a spear in the breast." Grote.
  - 26. Toivartior où, the opposite of what (G. 153, N. 2).
  - 27. οὐδὰν πλίον: the campaign of Mantinea, however, secured the

independence of the Arcadian allies of Thebes, and of the anti-Spertan frontier, including Messene.

The death of Epaminondas — one of the purest of patriots, and the most eminent military genius of Greece — was soon followed (361-360 B. c.) by that of Agesilaus, the last of the kings who maintained the ancient glory of Sparta. In the next year (360-359 B. c.) Philip of Macedon ascended the throne, and the whole course of Greek history was suddenly changed. The struggles for supremacy among the Greek states gave way to a long and hopeless struggle for independence, which ended in the fatal battle of Chaeronea (338 B. c.) and the subjugation of Greece to Macedonia.

MEMORABILIA.

The trial and death of Socrates took place in the year B. 0. 399. At this time Xenophon was still absent, on the expedition recorded in the "Anabasis." Soon after his return to Athens, while his grief and indignation were still fresh, he wrote that interesting defence of his master's reputation, and illustration of his manner of teaching, given in the "Memorabilia" (Memorials). In this work he begins with a full and distinct denial of the charges made at the trial, followed by personal anecdotes of Socrates and specimens of his conversation. Xenophon is chiefly anxious to prove that he was a good citizen, in religious belief as well as in way of life; while the later accounts given by Plato in his dialogues show him much more clearly as an original and independent thinker. Both agree in testifying the highest veneration and the warmest personal regard.

Socrates was about seventy years old when brought to trial. He had served the state as a soldier in several campaigns in the Peloponnesian war; and he once saved the life of Alcibiades—one account says, of Xenophon also—in battle. He also served as presiding officer in the public assembly when the generals who had been victorious at Arginusae (406 s. c.) were put on trial on the charge of neglecting the shipwrecked and the dead after the battle; and the cool determination of the old philosopher was never better shown than by his stern refusal to put the question of condemnation to the people in an illegal form. (See note on § 18, below.) He had also incurred the hate and distrust of the Thirty Tyrants by resisting their tyranny; and the revolution under Thrasybulus saved his life from their resentment.

The general teering against Socrates was part of the conservative reaction after the democracy was restored. Twenty years before this time Aristophanes had ridiculed him in the "Clouds," as one of the contemptible but dangerous innovators in morals and belief; and the prejudice then so pointedly expressed seems to have been felt at the time of his trial. For at least a quarter of a century he had been in the habit of discussing with all sorts and conditions of men, in streets and public walks or at private entertainments, in a manner very pointed and free, on any question of opinion or practice that might come up. In particular, he was unsparing in forcing his antagonists to push their conclusions to absurd lengths, and driving them into a corner by his sharp questions. In this way he made some jealous and bitter enemies. Besides, he had been intimate with several men afterwards declared to be public enemies, - particularly Alcibiades, the most dangerous of politicians, and Critias, chief of the Thirty Tyrants, The formal charge against him was, that he did not acknowledge or worship the Gods whom the city worshipped, but introduced new divinities of his own; and that he corrupted the youth of Athens. Each of these counts is distinctly met and replied to in this defence. which gives us the most clear and interesting portrait that has been left us of any of the remarkable men of antiquity. The portion here given is the first chapter of the first book, with the closing paragraph of the work.

I. 1. τίσι λόγοις, by what reasonings (G. 149, 2).—el γραψάμενοι, those who made the charge. The middle γραφέσθαι in Attic commonly means to indict. The accusers of Socrates were Meletus, a poet of poor reputation; Anytus, a wealthy tradesman, who resented the influence of Socrates to draw his son from his own trade of tanner; and Lycon, a popular orator and demagogue. Meletus is said to have been put to death, and the others banished, a few years later, when the people repented of their judgment.— ἡ γραφή, the bill of indictment.— τῆ πόλα (G. 184, 3).

Page 91. — ovs... voulte, not regarding as Gods those whom the city so regards. See note on Anab. 4, II. 23.

- 2. ἐνόμιζεν depends on the verbal noun τεκμηρίφ. μαντική, divination. διετεθρύλητο, it was notorious. το δαιμόνιον, the divinity the daemon of Socrates, as he believed, manifested itself by signs or indications, never urging him to any act, but constantly warning him against things wrong or dangerous. 50εν δή, on which very ground, indeed.
- 3. τῶν ἄλλων, than others [do]. φήμαις, omens from words; συμβόλοις, from signs or accidents; θυσίαις, from sacrifices.
- ξυνόντων, associates. is, on the ground that (G. 277, N. 2). τοιε
   συνέφερε, to those persuaded by him, it was an advantage: μη (G. 283,
   μετέμελε, repented (G. 184, 2, N. 1).

- 5. Boins dr, he would have seemed, supply elvas. The imperfects here and in the next sentence refer to past time (G. 222). elva, then, after all this. rasva, i. e. as to the future.
- 6. dlld μήν, but moreover. τάδε, the following (see G. 148, N. 1). τὰ ἀναγκαΐα, things which must be done, opposed to τὰ ἄδηλα in the next clause. και πράτταν: the force of και would be plainer here if ούτως preceded, as he believed, &c., so also to do them.
- Page 92. apist' an apaxenna = apist' an apaxenn (G. 211). saws anotherite, indirect question for nos anotherite; et nointa (sc. dorin or eth), whether they (i. e. tà abha) were to be done (G. 281, 1).
- 7. προσδείσθαι, needed besides. τεκτονικόν, &c. (pred. after γεγέσθαι), capable of building, &c. ἀνθρώπων, gen. after ἀρχικόν, able to govern men (G. 180, 1). πάντα . . . μαθήματα repeats the preceding idea, τεκτονικόν . . . γενέσθαι. και ἀνθρώπου γνώμη αίρετία είναι, could be grasped even by the mind of man, i. e. by man's mind without divine help. The clause τεκτονικόν μέν, &c. refers to the mere acquisition of these arts, as opposed to τὰ δὲ μέγιστα τῶν ἐν τούτους, which follows.
- 8. καταλείπεσθαι, reserved. ar obser elva (for etη or eστί), by assimilation to καταλείπεσθαι (G. 260, 2, N. 2). τῷ...λαβόντι, to him who has gained powerful connections by marriage in the state. et... στερήσεται, i. e. whether he will not be banished for being thus connected, in case of political troubles.
- 9. Salpovav: notice the play upon this word and Salpóviov. partecopérous... Siakpívelv, who seek by divination [to know] what the Gods have granted to men to understand by learning. olov, for example. in Levyos, i. e. for taking charge of a team. The valv, his ship. d lecture... eldeval, what may be known by counting, &c. ole (G. 152). doil (G. 247 and 233). Theo, propitious (G. 64).
- Page 93.—10. περιπάτους, porches or public walks. πληθούσης dyopâs, at the time of full market, towards noon (G. 179, 1). Έλεγε ώς τὸ πολύ, he was generally talking.
- 11. Σωκράτους, gen. after both είδεν and ἤκουσεν, by zeugma, taking the case required by ἤκουσεν. τῆς τῶν πάντων φύσεως, about the nature of the universe. ὅπως . . . ἔχει, how what sophists call the World (lit. Order) is constituted. The sophists were professional teachers of rhetoric, philosophy, &c., whom it was the special delight of Socrates to convict of ignorance in what they assumed to teach. ἀνάγκαις, necessary laws. μωραίνοντας (G. 280).
- 12. πρώτον μέν: this corresponds to ἐσκόπει δέ in § 15. αὐτῶν ἐσκόπει, he used to inquire, in regard to them, dc.: αὐτῶν is a possessive gen. (G. 167, 1), depending on the following clause as on a substantive; cf. σκοπεῖν αὐτῶν τόδε, to examine this in (or about) them. In § 15 we have ἐσκόπει περὶ αὐτῶν. πότερα... ἡ (G. 282, 5). παρέντες (v. παρίημι), neglecting.

- 13. Pasimate et, he wondered that (G. 228), not he wondered whether. On the principle of indirect discourse we might have had et et here (G. 248, examples under 2). τοὺς μέγιστα φρονοῦντας ἐπί, those who take most pride in. δοξάζειν depends on ἔφη implied in ἐθαύμαζε: see, however, § 8, above. τοῦς μαινομένοις... διακεῦσθαι, i. e. their relation to each other is like that of madmen (G. 186).
- 14. Tur. . . mainoméren tous mér, for of madmen, some, &c. (G. 143, 1). — οίδ' . . . είναι, not to seem disgraceful, &c., even in public. — ότιοῦν, anuthing whatever: a relative becomes an indefinite by the addition of -ovv. — Eithteon elvai (= Eivai Selv), that they ought to come out (G. 281, 2). — τὰ τυγόντα, which they may chance to find, i. e. accidental. — τῶν τε... μεριμνώντων, part. gen. (corresponding to των τε μαινομένων, above) depending on tols per and tols be, which is twice repeated. - &v povov to δν είναι, that all Being (τὸ δν) is but one. — ἄπειρα, pred. after είναι, referring to τὸ ὄν, i. e. that Being has countless forms. — οὐδὲν ἄν ποτε κινηθήναι, that nothing could under any circumstances (ποτέ) be moved (or move): the direct form would be oider av more king bein (G. 211). This refers to the paradox of Zeno the Eleatic (460 B. C.), which attempted to show the impossibility of motion. - γίγνεσθαί τε και ἀπόλλυσθαι, referring to the doctrine that all things are generated (or created) and are (in time) destroyed, as opposed to the doctrine that there can be neither generation nor decay in the universe. — οὐτ' . . . ἀπολέσθαι, = οὐτ' ἀν γένοιτο . . . ουτ' (dv) απόλοιτο (G. 212, 4). Socrates compares these opposing doctrines of the physical philosophers with the different opinions held by different madmen on the matters mentioned in the beginning of the section.
- Page 94.—15. dpa introduces a direct question (G. 282, 2): a second part of the same question is introduced by ¶. In the former part, the leading clause is ol... voultoworv. worhour 5 to 2v makeov, that they are to practice (do) whatever they have learnt; but worhour dripous, &c., that they are to create winds, &c., ¶, how (as indir. interrogative).
- 16. τοιαθτα, i. e. as above. d is object of both eldoras and dyvoolvras, as is shown by the position of μέν and δέ. δικαίως dν κεκλήσθαι (= κεκλημένοι dν είεν), would justly be called (G. 211, and 200, N. 6).
- 17. el μη τούτων ένεθυμήθησαν, that they paid no regard to these (G. 171, 2). See § 13 above.
- 18. βουλεόσας, chosen senator (G. 200, N. 5 b), equivalent to βουλευτής γενόμενος. The Senate (βουλή) of Five Hundred was chosen annually by lot, and contained fifty members from each of the ten Attic tribes. Each set of fifty were called Prytanes (πρυτάνεις) during a tenth part of the year (called πρυτανεία); and it was then their duty to remain through the whole day in the Tholos (or Rotunda, near the Senate House), where their meals were provided them at the public expense. Every morning they chose one of their own number to be the Epistates, or President of the day, who (besides other duties) presided at any meeting of either the Senate or

96 PLATO.

the Assembly of the people which was held on that day. The Assembly met regularly on four days in each prytany; on other days, except holidays, the Senate met.* It thus appears how Socrates, by being chosen senator for the year, happened to be the presiding officer in the Assembly (dπιστάτης εν τῷ δήμφ γενόμενος) on the day in question. It was the memorable day (in 406 B. C.) when the generals who had gained the naval battle of Arginusae were tried and condemned by the Athenian Assembly acting as a court. (See Grote, Chap. LXIV.; and note on Hell. 2, III. 32, above.) — ήν . . . βουλεύσειν: one of the clauses in the senatorial oath was κατά τοὺς νόμους βουλεύσω. I will act as a senator in accordance with the laws. - ma thou by a single vote: the illegality against which Socrates protested was chiefly (if not wholly) that of condemning several persons by one decree. When Socrates refused to bring the illegal proposition (which had already passed the Senate) before the Assembly (except**down).** it seems that the other Prytanes interfered and appointed some less scrupulous member of their body to act as president. — mepl wheleves, of greater account.

19. ovy &v rpówov, not, however, as (G. 160, 2, and 154).

Page 95. — 20. τοιαθτα... olá τις άν... elη, such, that any one saying and doing them would be, &c.: άν belongs to both elη and νομίζοιτο (G. 212, 4), and λέγων και πράττων contains the protasis, = εί λέγοι και πράττοι (G. 226, 1).

IV. Chap. VIII. — 11. Σωκράτην... olos ήν, accus. of anticipation: cf. Mark i. 24, oldá σε τίς εί, "I know thee who thou art." — ol dperής έφιμενοι is limited by τῶν γιγνωσκόντων. — ποθούντες (G. 279, 2, Ν.). — ός ὅντα (G. 277, Ν. 2). — έμοί, dat. after έδόκα (in the tenth line below). — οῦτως is understood with δίκαιος, ἐγκρατής, &c. — παραβάλλων ... κρινέτω, let him compare the character of some other man with these (i. e. the qualities just mentioned) and then (οῦτως) judge.

PLATO. — 1. APOLOGY.

The "Apology" of Plato probably contains very nearly the actual defence spoken by Socrates before his judges. It is not a formal reply to the indictment, but a protest against the falsehood of the charge

^{*} In the following century, in the time of Demosthenes, we find a different system, by which the Epistates chose by lot nine senators daily, one from each of the tribes except his own, who were called πρόεδροι and presided (as a board) in both Senate and Assembly.

in general.* Socrates claims that, so far from being a disbeliever in the Gods, he was fulfilling an express divine commission in instructing his fellow-citizens; nay, if his life should be spared on condition of refraining, he could not so disobey the command of the divinity. The Delphic oracle had pronounced that there was no wiser man than he. Astonished at this, he had tried to satisfy himself what it meant; until he learned that his wisdom consisted in knowing his own ignorance, and in the wish to learn. He had never professed to be a teacher; he had no part in the opinion of such natural philosophers as Anaxagoras; he had never received pay for his teaching, like the "Sophists"; he had done the duties of a good soldier and citizen, in the face of danger and public prejudice; he could have had no motive - as he shows in a brief dialogue with his principal accuser, Meletus - to mislead or injure any of the young men who came under his influence. These are the main points of this celebrated Defence, which he closes by distinctly, even haughtily, refusing any appeal to the compassion of his judges to violate their oath requiring an honest verdict, for this would be practical atheism; and by "leaving it to them and to God to judge concerning him, as should be best both for him and them."

The Defence, thus far, occupies about three fourths of the "Apology." When it was closed, Socrates was declared guilty by a mas jority of about 60 out of 501 votes. The penalty proposed by his prosecutors was death. But, in the class of trials to which this belonged, the defendant was called on to propose a penalty for himself, the court appearing to be bound by custom, if not by law, to choose between the penalties thus proposed. If Socrates had now proposed a sentence which the court had been likely to accept, his life would doubtless have been spared. Instead of this, he first proposed a public maintenance in the Prytaneum, - the city hall, where the hospitalities of the state were given to foreign ambassadors and other public guests, and where certain private citizens, as a reward for special services, were allowed to take their meals at the public table, - the highest civil honor which could be paid. He next declared that a life spent in exile, or under restraint of free speech, would be more intolerable than death; and finally proposed, as a money fine, one mina (about seventeen dollars), which, at his friends' suggestion, he increased to thirty minae. Upon this, the vote of the court was again taken, and the death penalty was decreed by a majority which (ac-

^{*} The genuine indictment is given by Xenophon in the first section of the Memorabilia. See page 91.

98 PLATO.

cording to one account) was larger by eighty votes than that by which he was found guilty at first.

The portion of the Apology here given contains the last words of Socrates before his judges, spoken after the sentence of death had been pronounced.

- Page 96.—1. οδ... χρόνου, for the sake of no long time, since Socrates was now an old man. ώς... άπεκτονατε, indirect discourse after the idea of saying implied in δνομα ξετε και αιτίαν. ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, of itself. πόρρω τοῦ βίου, advanced in life (G. 168): his age is said to be advanced, and near death. ἐμοῦ... δάνατον (G. 173, 2, κ.).
- 2. dπορία... τοιούτων, have been condemned through tack of such words, &c. πολλοθ γε δεί, not at all. τοῦ ἐθέλαν, one of the genitives depending on dπορία. dκούειν (G. 261, 2). θρηνοῦντος, &c. (G. 277, 6): these words explain λίγαν, &c.
- 3. τότε, then, in making my defence. ἀνελεύθερον, slavish (unworthy of a freeman). ἀπολογησαμένω (G. 277, 2; 184, 2, N. 1). ἐκείνως, so, i. e. by an unworthy defence. ὅπως ἀποφείξεται (G. 217). πῶν ποιῶν, by any and every means. ἀφείς (G. 277, 2).
- Page 97.—4. μη οὐ ή (G. 218, N. 2).— πονημίαν, sc. ἐκφυγείν.—
  θᾶττον...θεί, baseness runs faster than death.— ἄτι ἄν, as being (G. 277, N. 2).— ὑπὸ τοῦ βραδυτέρου ἐάλων, I have been (was) overtaken by the slower (Death).— ὁφλών, convicted (v. ὁφλισκάνω): lit. failing in a suit, and so condemned to pay the debt or penalty; here, death (θανάτου). We find ὀφλείν ζημίαν, to incur a penalty; ὁφλείν χρήματα, to incur a fine (as ἄφλε χιλίας δραχμάς, in the former part of the defence); ὀφλείν κλοπής δίκην (also ὀφλείν κλοπής δίκην (also ὀφλείν κλοπής δίκην (also ὀφλείν κλοπής δίκην, to incur laughter, disgrace; ὀφλείν μορίαν, to incur hearge of folly: so ὡφληκότος μοχθηρίαν, below.— τῷ τιμήματι, the sentence (the result of τίμηστς, which is the act of settling the amount or kind of penalty).— οῦτω σχείν, to come out thus.— μετρίως, well enough.
- 5. χρησμφδήσαι, to utter my oracle. δταν μέλλωσιν αποθανείσθαι (G. 202, 3, N.), depending on χρησμωδούσιν, where we should expect a phrase meaning simply at the point of death, explaining ένταύθα. οΐαν (sc. τιμωρίαν) is cognate accus, after άπεκτόνατε, such punishment as you have inflicted in condemning me to death. τοῦ δίδόναι (G. 262, 2). τὸ δί, but the fact (G. 143, 1, N. 2).
- 6. ἀποκτείνοντες (G. 138, N. 8). τοῦ ὀνειδίζειν (G. 263, 1). ὑμὶν (G. 184, 2). οὐ . . . οὐτε . . . οὐτε (G. 283, 9). ὅπως ἔσται (G. 217).
- Page **98.**—7. ἐν ῷ... ἄγουσι, while the officers are busy. of, whither, i. e. to the prison. διαμυθολογήσαι, to have a talk; opposed to the formal judicial arguments which had preceded. τί ποτε νοεί, what it means.
- 8. δικασταί: his address before had been "Athenians"; to those who voted justly he now speaks as "Judges."— εἰωθυῖα (v. ٤θω), accustomed.— του δαιμονίου: Socrates believed that there was a divine voice within him

(δαιμόνιόν τι), which often warned him not to do certain things, but never urged him to any positive act. — πάνυ έπι σμικροίε, in very little things. — εί τι μέλλοιμι (G. 225). — οιηθείη αν τις, one might think. — και νομίτεια, and (what) is generally thought, α (as nom.) being understood.

- 9. λέγοντα μεταξύ (G. 277, N. 1).
- 10. κινδυνεύα... γεγονέναι, seems likely to be (lit. runs a risk of being). Plato uses κινδυνεύω nearly in the sense of δοκέω, so that the infin. after it stands in indirect discourse (G. 203), as here. οὐκ ἐσθ' ὅπως, it is not (possible) that, &c.
- 11. δυοίν θάτερον, one of two things. olov μηδέν elvau, (such) as to be nothing (i. e. like annihilation). τὰ λεγ΄μενα, the common saying.
- Page 99. 12. und' ovap undév, not even any dream. imadav . . . ood depends on fort understood with unvos (G. 233). For the whole sentence, see G. 227, 1. - eyà yàp de oluca: the force of de falls upon espete, several lines below, where it is twice repeated (G. 212, 2): ofpas is also repeated after the long protasis, and Siot is repeated before exchineror. -The sentence reads, I think, if one were obliged to select that night in which he slept so soundly as to have no dream at all, and, comparing with that night the other nights and days of his life, were obliged to examine and say how many days and nights in his life he had lived better than that night, (I think) not only any private person, but the great King would himself find these easy to count (i. e. very few), compared with his other days and nights. The conditional sentence (without olum) would be: el béor riva ... elwer, εύροι αν. μή δτι is elliptical for μή λέγωμεν δτι (let us not say that, dc.), not to speak of, i. e. not merely; it is often used, as here, where on forms no part of the construction of the sentence, and where the origin of the expression was probably not thought of.
- 13. ούδὲν πλείων, no longer. εἰ δ' αι, but if, on the other hand. elov ἀποδημήσαι, like a migration.
- 14. "Aιδου (sc. δώμα), the (realm) of Death, or Hades. For the proper names which follow, see a classical dictionary; Triptolemus was not usually counted one of the judges in Hades, and Socrates probably follows some local Attic myth. έγίνοντο, proved themselves. ἐπὶ πόσφ, at what price!
- 15. Εμοιγε και αυτώ, to myself also. δπότε εντύχοιμι, when I should meet (G. 232, 4), like εί ποτε εὐτύχοιμι. διά κρίσιν άδικον, in consequence of an unjust judgment: referring to the contest for the armor of Achilles between Odysseus and Ajax, after which the defeated Ajax killed himself; this is the subject of the Ajux of Sophocles. εξετάζοντα: Socrates delights in the thought that he can go on examining and cross-questioning and exposing false pretensions to wisdom in Hades, as he had done in Athens.
- Page 100.—16. τον... άγαγόντα, i. e. Agamemnon.— ἢ Σίσυφον, ἢ άλλους μυρίους (as the sentence might be written): instead of con-

100 PLATO.

tinuing the question by adding other names, he changes the form of the sentence, and adds, one might mention ten thousand others, &c. — ols is the object of deriden only by zeugma. — duncand others, a vast amount of joy. — ol luci, i. e. those who dwell below. — routou treea, i. e. especially rou thera, or which Socrates implies that he is to suffer death.

- 17. οδτε . . . τελευτήσαντι, either during life (pres.) or after death (201.). άπο τοῦ αύτομάτου, of its own acc. rd, i. e. by chance. ἀπηλλάχθαι πραγμάτων, to be free (lit. to have been freed, G. 202, 2) from troubles. τὸ σημείου, the divine sign, the same as τὸ δαιμόνιου. τοῖς κατηγοροις (G. 184, 2). οἰέμενοι βλάπτειν, thinking that they were doing me an injury (G. 203). τοῦτο αὐτοῖς μέμφεσθαι: τοῦτο is cognate acc.; for αὐτοῖς, see G. 184, 2. μέμφομαι sometimes takes the simple object-accusative.
- 18. δίομαι (G.172, N.1). τιμερήσασθε, take your vengeance on. ταὐτὰ ταθτα λυποθντες, rexing them in this same way (G. 159, N. 4). ἐὰν... ὄντες, if they think themselves to be something when they are nothing. ἀνεδίζετα αὐτοῖς (G. 184, 2). ἀν δεί, sc. ἐπιμελείσθαι. σύδενδς: compare this use of σόδεν in a causal sentence with μηδὲν ὄντες in the conditional sentence above (see G. 283, 1 and 2). δίκαια πετονθώς ἔσομαι, I shall have been justly treated (G. 98, 2, N.). αὐτός τε καὶ οἱ νίεῖς, both myself and my sons; apposition, as if the latter were included in ἐγά. ἕρα ἀπένει, time to depart (G. 261, 1, N.).

The circumstances of the imprisonment of Socrates, and the occasion of the long delay in the execution of his sentence, are given in the extract from the "Phaedo" which follows.

2. Phaedo.

During his thirty days' confinement, Socrates was freely visited by his friends in prison. As the time of his execution drew near, they were anxious for his escape; and one of them, Crito, a man of wealth, and near his own age, had prepared a plan of rescue, with the connivance of the friendly jailer. Socrates, however, refused to avoid his fate, on the ground that the highest duty of a citizen, especially in a free state, is absolute obedience to the laws, accepting his sentence as the voice of the State itself,—which he sets forth in the brief dialogue called "Crito." On the morning of the day of execution, several of his friends gathered in his prison,—among them Phaedo, who afterwards tells his friend Echecrates and others the occurrences of the day in the Dialogue bearing his name. Much the largest part of it is taken up with discussing the views of Socrates on the nature and immortality of the soul. The portion here given

is the introductory narrative, and the conclusion, containing that story of his last hours, "which," says Cicero, "I often read with tears."*

The dialogue between Phaedo and Echecrates is supposed to take place at Phlius in Peloponnesus, the home of Echecrates.

- Page 101.—1. ħ... ἡκουσας; or did you hear it from some one else!— αὐτός: Phaedo was a citizen of E.is, a disciple of Socrates, and afterwards the head of a philosophical school in his native place.— τῶν πολιτῶν Φλιασίων οὐδείς, no one of the citizens— Philusians: the position of Φλιασίων shows that it is not a mere adjective.— ἐπιχωριάζει 'Αθήναζε, ever goes to Athens to live at all (πάνυ τι).
- 2. ἐστεμμίνη, v. στέφω, wreathed with laurel, which was sacred to Apollo. πέμπουσι, send in state, i. e. every year. θεωρία, a sacred embassy.

Page 102. — πάχωσιν ἀπολαβόντες, happen to hinder them (G. 279, 4): compare ἐτυχεν... ι τονός (belaw), happened to have been done (perf.).

- 4. τὸ μεμνήσθαι, to commenorate, i. e. in conversation, as he explains it in αὐτὸν (sc. ἐμὲ) λέγοντα και ἄλλα ἀκούοντα. τοιούτους ἐτίρους, others of the same mind (with yourself). ὡς ἄν δύνη (G. 232, 3) ἀκριβίστατα, as accurately as you can: by omitting ἄν δύνη, we have the usual form ὡς ἀκριβίστατα (see ὡς σαφέστατα, above).
- 5. θανμάσια έπαθον, I was marvellously affected. theos elories, did pity enter [ny mind]. τοῦ τρόπου καὶ τῶν λόγων, causal gen. after εὐδαίμων (G. 173, 1). ὡς (= Ϭτι οὕτως), i. e. he died so fearlessly, &c. (G. 238). ιστε... παρίστασθαι, so that it came into my mind, that he, &c. tival and πράξειν are both futures after παρίστασθαι (G. 203). ἀνευ θείας μοίρας, i. e. uncared for by the Gods. ἐκὸς παρόντι πένθα, natural vorpas, i. e. uncared for by the Gods. ἐκὸς παρόντι πένθα, natural to the present at suffering. ἡδονή, sc. elσήμα. ὡς . . . ὄντων, i. e. from the thought that we were engaged in philosophical discussion (G. 277, Ν. 2). τοιοῦτοί τινες, on some such subject (i. e. as philosophy). ἀτεχνῶς, absolutely or simply.

Cuius morti illacrimari soleo, Platonem legens. Nat. Deor. III. 33.

- Page 108.— interpretary, agreeing with mos, when I reflected.— for mir... twore Si, at one time, and at another: notice the accent of for (not fre) when it has this sense.— 'Anoldospos: he was a man of melancholy and excitable temper, sometimes called the Fanatic. Among those present at the death of Socrates are Antisthenes, the founder of the Cynics, and Euclides, the founder of the Megaric school. The absence of Aristippus, the founder of the Cyrenaics, is remarked. Plato excuses his own absence, § 6.
- Alylen, in Aegina (G. 190, N.). σχέδον τι . . . παραγενέσθαι, i. e. I
  think these are about all who (lit. about these) made up the company (G. 246).
  - 7. τως ἀνοιχθείη (G. 239, 2): see ἐπειδή ἀνοιχθείη, below.
- Page 104.—8. eine mappévar (G. 260, 2, N. 1), he bade us wait (ξήη παριμένειν would mean he said he was waiting).— ξως δν... κελεύση, until he should himself give us orders: ξως... κελεύσεω might have been used after the past tense (G. 240).— λύουσι: from this it appears that Socrates had been kept chained.— παραγγέλλουσιν, they are giving him directions.— ὅπως ἄν (G. 216, 1, N. 2).— εἰστόντες, as we entered.— Ξανθίπηη, the well-known termagant wife of Socrates.— ἀνευφήμησε, uttered cries of lamentation, such as were held to be of bad omen: the word is taken, as similar words often were, in the opposite of its proper sense. Thus the left, which was ill-omened, was called εὐώνυμον, good-omened.— ὅτι before a direct quotation (G. 241, 1).— τῶν τοῦ Κρίτωνος, of Crito's attendants.
- 9. ώς . . . elva, how curiously it is related to what seems its opposite. τῷ . . . παραγίγνεσθαι, that they will not come to a man together: τῷ belongs also to ἀναγκάζεσθαι (G. 262, 2). συνημμένω (v. συνάπτω), i. e. attached to one head. δύ δντε, while they are two. μύθον ἀν συνθείναι (= μύθον ἀν συνθείναι, would have composed a fable (G. 211).
- Page 105. \$ αν παραγένηται (G. 233). σστερ . . . τοικεν, as then I too believe (i. e. l, as Aesop would have done). ύπο τοῦ δεσμοῦ, on account of the chain. ήκειν φαίνεται, appears to have come: φαίνομαι generally takes the participle.
- 10. ἀναμνήσος: for the peculiar use of the aorist partic., see G. 204, N. 2. ἐντείνας (τόνος), versifying. τὸ . . . προοίμων, the proemium (or hymn used at the beginning of a festival) in honor of Apollo: the Homeric Hymn to Apollo is an example of such a poem. καὶ ἄλλοι . . . Εὐηνός, not only had certain others previously asked me, but also Euenus, &c. ὅ τι διανοηθείς, with what intention. σοι μέλει τοῦ ἔχειν (G. 184, 2, N. 1). ἐμέ is subject of ἔχειν.
- 11. Δυτίτεχνος, rival. τί λέγει, (to see) what they meant. Δφοσιούμενος... ποιείν, clearing my conscience in case they (the dreams) should perchance command me to compose music of this kind (G. 248, 2). ἄλλοτ' ἐν ἄλλη ὅψει, at different times in different shapes.
- 12. αὐτό, it, i. e. the vision, subject of παρακελεύεσθαι (to urge one to the act) and ἐπικελεύειν (to cheer one in the act). τοῖς θέουσι, runners in a race. καὶ ἐμοὶ... ἐπικελεύειν: supply ὑπελάμβανον from the preceding

PHAEDO. 103

elause: the follows therefore. — is ... of σης (G. 277, N. 2): this contains the ground on which the vision urged Socrates. — μεγίστης μουσικής, the highest form of music, i. e. music in its wide Greek sense, including all literature and accomplishments. — τοῦτο πράττοντος, making this (philosophy) my business: cf. Lat. hoc agere and aliud agere. — πριν ἀφοσιώσασθαι, before performing my pious duty, — δσια ποιήσαι: πρίν here takes the infinitive, when it might have taken the subjunctive or optative as depending on a negative sentence (G. 240, 2).

Page 106. — ποιήσαντα and πειθόμενον denote the means.

- 13. μόθους ἀλλ' οὐ λόγους, fables, but not [mere] narratives: here μύθος has its special sense of fables, and λόγοι its wider sense of narratives, while above (§ 10) Aesop's fables are called by Cebes by the more general name of λόγοι.— οὐκ ἡ (sc. ἐγώ) represents the same in the direct discourse (G. 243, N. 1).— τούτους ἐποίτους, I put these into verse.— οἰς πρώτους ἐνέτυχον, the first which I came upon (for τοὺς πρώτους οἰς ἐνέτυχον), added as further explanation of τούτους, to which the principal relative clause ούς ... Αἰσώτου also belongs.— ταῦτα φράζε, καὶ ἐρρῶσθαι, tell him this, and also (bid him) farewell.
- 14. olov is exclamatory (G. 155).— ἐκὰν είναι, a peculiar phrase in which είναι seems superfluous, meaning willingly (G. 268, N.).— ὅτψ... μέτεστιν, who worthily shares in this thing (philosophy).— βιάσεται αὐτόν, i. e. by committing suicide: the first part of the following discussion (here omitted) refers to suicide, against which the authority of Philolāus (a celebrated Pythagorean) is quoted.
- 15. αμα λέγων (G. 277, N. 1). το μή θεμιτον είναι (G. 262, 2) differs very slightly in meaning from οι θεμιτον είναι in indirect discourse: it means its not being right. In the following clause, έθθειν αν (= έθθειν αν) depends directly on λέγεις: that the philosopher should be willing (G. 226, 2) to follow, &c. μυθολογείν, to talk (familiarly): see Apology, § 7.

Here follows the celebrated dialogue on Immortality, ending with a striking parable, or myth, which sets forth the Greek imagery of the judgments of the future world, where "they who are sufficiently purified by philosophy live without the body forevermore, and come into dwellings fairer than these, which it were not not easy to describe, nor is there time enough at present."

- Page 107.—16. τούτων, &c. referring to the discourse just ended. καλον γὰρ τὸ ἀθλον, for noble is the reward. φαίη ἂν ἀνὴρ τραγικός, i. e. as a tragedian would express it. λουσάμενον, after bathing. λού- αν depends on the verbal idea in πράγματα, as we often say, to take the trouble to do a thing.
- 17. elev, well then (lit. let this be as it is, G. 251, 1). tenorthles is appropriately used of the last commands of one about to die. 5 rt &v ...

wordper, i. e. which we should especially gratify you by doing: an belongs to wordper. — obder καινότορον, in English, simply = nothing new. — busin action enquicoments = tiv... enquelyoof, corresponding to tak δε than per action apalyte, below (G. 226, 1): in the latter clause μέν is irregular, and is omitted in many MSS. — oth tak δρολογήσητε, not even if you useen, dc. — πλέον ποιάν = to profit.

18. όπως &ν βοόλησθε, as you pleuse (G. 232, 3). — ἐρωτῷ ... θάπτη, he asks how he shall bury ME: the subjunctive here represents the interrogative subjunctive πῶς θάπτω; (G. 256) of the direct question, as it is seen above in θάπτωμεν, &c. (G. 244). — ἄλλως λίγαν: ἄλλως is here equivalent to μάτην, idly, or without meaning.

Page 108.—19. ἐγγόην (G. 159, N. 4).—οὖτος ... παραμενείν, for λε [gave surety in court] that I would remain, i. e. would not escape: ἡ μήν is especially used in oaths and other solemn statements.—οἰχήσεσαι ἀπωντα (G. 203, N. 2) represents οἰχήσομαι ἀπών of the direct discourse (G. 279, 4, N.).— ὡς ... Σωκράτη, that it is Socrates that he lays out for burial.— ἡ δ' δς (G. 151, N. 3).— τὸ ... λέγειν, &c. to speak wrongly is not merely a mistake as regards the act itself.— καὶ θάπτεν (sc. χρὴ) οντως, &c. and [you must] bury it in such a way as shall be, &c. (G. 232, 3).

20. ἀνίστατο εἰς οἰκημά τι, arose [and went] into a room. — δση (sc. ἡ ξυμφορὰ)... εἰη, i. e. how heavy [a calamity] had befallen us: indirect question. — ἀτεχνῶς... στερηθέντες, exactly as [we should have done] if we had been bereft of a father (G. 277, N. 3: 226, 1). — οἰκεῖαι, of the family.

21. Step άλλων καταγιγνάσκω, (the fault) which I find with others (G. 173, 2, N.). — ἐπεδάν παραγγέλλω (G. 233), referring to different cases.

Page 109. - all ekelyois, sc. tois altiois.

22. el τέτριπται, if it is mixed. The hemlock was first bruised in a mortar; hence the use of τρίβω. — δ ἄνθρωπος (at end), i. e. a servant.

23. πίνοντας, sc. τὸ ψάρμακον (G. 280). — ἐπειδὰν παραγγελθῆ, after the order has been given them, depends directly on the following participles, δειπνήσαντας, &c., but indirectly on πίνοντας, which is frequentative. — σύδὲν . . . ὀφλήσειν, that I gain nothing except [this] that I shall make myself ridiculous in my own estimation: see note on Apol. § 4. — φειδώμενος . . . ἐνόντος, sparing when nothing is left. Hesiod (Works and Days, 362) asys, δειλή δ' ἐνὶ πυθμένι φείδω, which Seneca thus translates: Sera parsimonia in fundo est; 't is a sorry thrift at the bottom of the cup, i. e. when only the dregs are left.

Page 110.—24. Les dv... γένηται, until a heaviness shall be felt (G. 239, 2).— και ούτως αὐτό ποιήσα, and then it [the poison] will do its own work: αὐτό is nominative (G. 145, 1).

25. καὶ 62 (G. 151, N. 3).—τοθ χρώματος (G. 170, 1).—ταυρηθόν, fixedly.—πρὸς τὸ ἀποσπείσαι, as regards pouring a libation from it.—

γενέσθαι, after εξχεσθαι (G. 203, N. 2). — γένοιτο (G. 251, 1). — ἐπισχόμενος (v. ἐπέχω), holding it (to his lips).

- 26. τὸ μὴ δακρύεν (G. 263, 2). ἐμοθ γε βιῷ καὶ αὐτοθ, even in spile of myself. οἰου = ὅτι τοιούτου (G. 238). ἐστερημένος εἰην (G. 248; cf. 250, Note). ἀναβρυχησάμενος, sobbing aloud. οὐδίνα ὅντινα οὐ (G. 153, N. 4), every one. κατάκλασε, pierced to the heart (lit. broke). ἐν εὐφημία, here in a negative sense, when no sounds of evil omen are heard: a common proclamation of silence before a religious ceremony was εὐφημία δοτω. Τhe saying ἐν εὐφημία χρὴ τελευτῶν is called Pythagorean. τοθ δακρύειν: after ἐπέσχομεν we might have had τοθ μὴ δακρύειν without change of meaning (G. 263, 1).
- Page 111.—27. outes δ δούς, this man [of whom I spoke] who had given, &c. διαλιπών χρόνον, from time to time: see note on the same expression in § 28.— ἐπανιών, going upwards.— ὅτι ψύχοιτο, that he was becoming cold.— αὐτὸς ἡπτετο, he felt of himself.— τότι οἰχήσεται, then he should be gone (in direct discourse οἰχήσομαι), one of the phrases used by the Greeks to avoid the mention of death.— ᾿Ασκληπιῷ ἀλεκτριώνα: those who recovered from sickness often sacrificed a cock to Acsculapius. Socrates suddenly remembers a neglected sacrifice; or, possibly, he asks Crito to make an offering in gratitude for his release from life.— μὴ ἀμελήσητε (G. 254).
- 28. δλίγον διαλιπών, after a little while: the same phrase is general (= at intervals) as used above, because there it is joined with the imperfect διοκόπα. και δε, i. e. Socrates. ξοτησεν is active, and the meaning is, his eyes became fixed. ξυνίλαβε, closed. τῶν τότε... ἀρίστου, the best of his time whom we knew.

HERODOTUS.

The chief events of the great Persian Wars are the capture of Euboea and the battle of Marathon, B. c. 490; the defence of Thermopylae and the sea-fights at Artemisium and Salamis, B. c. 480; and the battles of Plataea and Mycale in the following year. The narrative of these events makes the most interesting and important part of the History composed by Herodotus in the generation immediately following.

Herodotus was born at Halicarnassus, one of the Doric cities on the western coast of Asia Minor, about the year 484 B.C. In his manhood he travelled extensively in Asia, Egypt, and Greece, a keen, intelligent, and accurate observer. His history is one of the earliest, and is much the most curious and interesting, of our sources of knowl-

edge as to the countries, people, customs, history, local politics, and family traditions of the century before his own day. It is in nine Books, named for the nine Muses. It is full of illustrations of the religious beliefs, omens, oracles, customs, and feelings of the time. The conflict between Asia and Europe appears in Herodotus as part of a great drama, in which the Argonautic expedition and the Trojan war had been successive acts, which was watched at every point and guided by the manifest direction of the Gods; while in the earlier parts of his History he is constantly tracing proofs of that divine judgment, which humbles the pride and punishes the crimes of men.

Asia Minor, with the Greek colonies on its western coast, had been added to the Persian dominions by Cyrus the Great, who conquered Croesus, king of Lydia, B. c. 546. About the year B. c. 500, the Ionic cities, with Miletus at their head, revolted against the Persian rule; and, with the help of allies from Greece, especially the Athenians, captured and burned the Lydian capital, Sardis. The war continued about six years, and ended in a complete Persian victory. The Ionic city of Miletus was captured and reduced to slavery, to the passionate grief of its generous allies in Athens. But the attention of the Persians had been drawn to the free states and islands towards the west, and these hostilities led the way to their two formidable invasions. Meanwhile the tyrant Hippias, son of Pisistratus, had been driven from Athens (B.c. 510), and had taken refuge at the Persian court. He was now a feeble old man: but his hate of the Athenians and desire of revenge made him eager to serve the invader, whom he accompanied himself to the plain of Marathon.

Although Herodotus was a Dorian by birth, he wrote his History in Ionic Greek. His intercourse with the Ionic cities in his immediate neighborhood must have made him familiar with their speech, even if we reject the account given by Suidas of his long residence as an exile in the Ionic island of Samos. But he probably chose the Ionic dialect chiefly because it had been used by the historians or annalists who preceded him. The dialect of Herodotus is known as the New.Ionic, which, where it differs from the Attic, is very similar to the Old Ionic of Homer. Its general peculiarities should be learnt by the beginner from the grammar.* Others will be seen in the Lexicon; as the use of π for π in κῶς, ὅκως, κότε, &c., for πῶς, ὅκως, πότε, &c., and the interchange of aspirates in ἐνθαντα, ἐνθεντεν, κιθών, for ἐντανθα, ἐντενθεν, χιτών. The chief peculiarity in syntax is the use of

^{*} See G. Introduction, pp. 1 and 2; §§ 30; 39; 44; 59; 67, Note 1; 70; Notes to 76-86; §§ 119; 120; 126; Notes to 127; see also §§ 140, Note 4; 148, Note 4. Much of the detail in the notes can be learnt by practice while reading.

the forms of the article beginning with τ as relative pronouns (G. 140, N. 4), which must be kept constantly in mind.

The story of the Persian Wars is begun in the sixth book of Herodotus, and is continued in the three following books. The extracts here given include the battle of Marathon and the battles of Thermopylae, Artemisium, and Salamis, and end with the retreat of Xerxes to Asia after his defeat at Salamis. They begin with VI. 48, to which V. 105 is prefixed by way of introduction.

I.

- Page 112.—1. βασιλεί, uncontracted form for βασιλεί (G. 53, 3).—

  δε, when. Σάρδις = Σάρδεις (G. 53, 1, Ν. 3), accus. plural. Ἰώνων . . .

  ποιησάμενον, making no account of the Ionians. μετα δέ, but afterwards (G. 191, Ν. 2). πυθόμενον, like δς ἐπύθετο above. εἴρεσθαι, used to usk, imperfect infinitive (G. 203, Ν. 1). ἀπεῖν... for ἀφεῖνιι (ν. ἀφίημι: G. 17, 1, Ν.), let fly. μίν for αὐτόν (G. 79, 1, Ν. 4), i. e. the arrow. βάλλοντα, as he let it fly (G. 204). ἐκγενέσθαι, infinitive for optative in a wish (G. 270), be it granted. προστάξαι depends on λέγεται (third line). ἐς τρίς, thrice. ἐκάστοτε, i. e. every day at supper. μέμνεο (for μίμνησο), as if from a present μέμνομαι: the form μέμνη is found in Homer.
- 2. µerd 8è τοῦτο: Darius had sent an army and a fleet in 492 B. C., under his son-in-law Mardonius, to subdue Eretria and Athens, reducing the Greek populations on the way. Some, including the Macedonians, were subdued by the army; but as the fleet beat about Mount Athos, "there fell on them a north wind, great and ungovernable, which treated them very roughly, dashing many of the ships against Athos; three hundred of them are said to have perished, and more than twenty thousand men. And as this sea about Athos is most full of monsters, many were seized and devo red by them, and some were crushed against the rocks; and some could not swim and so were lost; and some perished with cold. So then fared that fleet." (Hdt. VI. 44.) After some successes in the south of Thrace, Mardonius returned to Asia. — 8 n. Exouv, indirect question. κότερα = πότερον. - έωυτ $\hat{\varphi} =$ έαυτ $\hat{\varphi}$. - σφέας αὐτούς = έαυτούς. - ὧν = οδν, therefore. — άλλους άλλη τάξας, i. e. ordering them to different places. — πόλιας = πόλεις (G. 53, 1, N. 3). — véas μακράς, ships of war, naves longas.
- 3. τὰ προίσχετο αlτίων, what he put forward as his demand. ἐς τοὺς ἀπικοίατο εἰς οὖς ἀφίκοιντο (G. 233). καὶ δη καί, lit. and moreover also, an emphatic formula very common in Hdt. Here it stands for the usual καί in the expression ἀλλοι τε...καί. σφί = σφίσι (G. 79, 1, N. 2), used like αὐτοῖς in Attic (G. 144, 2.) ἐπεκίατο (G. 127, VI. N.). ἐπὶ σφίσι ἔχοντας, aiming a blow at them (as English, "have at them").
- Page 113. is . . . orpareterra, so as to join the Persians in marching upon them. The jealousy thus roused threatened a war which would

have divided and weakened Greece: it was composed in season, and the men of Aegina fought bravely against the Persians at Salamis and Plataca.

— TA TENDAGEMENT, what [as the Athenians said] they had done (G. 248, 4, last ex.). — Green's the active form Green's They had done (G. 248, 4, last ex.). — Green's the active form Green's They had done (G. 248, 4, last ex.). — Green's the active form Green's They had done (G. 248, 4, last ex.). — Green's the active form Green's They had done (G. 248, 4, last ex.). — Green's They had done (G. 248, 4, last ex.). — Green's They had done (G. 248, 4, last ex.). — Green's They had done (G. 248, 4, last ex.). — Green's They had done (G. 248, 4, last ex.). — Green's They had done (G. 248, 4, last ex.). — Green's They had done (G. 248, 4, last ex.). — Green's They had done of Green's They had been done of they had been's they had brought two statues of sacred olive-wood from Athens, paying therefor a yearly service at the shrine of Erechtheus. After these had for many years been effectual to avert the barrenness of the land, they were stolen by Aeginetans, colonists of Epidaurus, and the tribute ceased. The Athenians then sent to demand it at Aegina; but, while they were attempting to drag away the sacred statues, a violent storm burst forth, with an earthquake, so that their whole expedition, struck with frenzy, fell upon one another and perished, except one man who fled to tell the tale.

4. ώστε is used with the participle by Hdt. in the same sense as άτε in Attic (G. 277, N. 2 b); not in the sense of έξ. — Πεισιστρατιδέων, i. e. Hippias and his household. Pisistratus, the father of Hippias, became tyrant at Athens B. c. 560. Hippias was expelled and the democracy restored B. c. 510, twenty years before the battle of Marathon. — προσκατημένων — προσκαθημένων. — ταύτης . . . προφάσιος, adhering to this purpose. — Έλλά.os, partitive genitive with τοὺς μὴ δόντας. — φλαύρως πρήξαντα, cf. κανῶς πράττειν (G. 165, N. 2). — παραλύα, "relieves." — ἀποδέξας having appointed. — Δᾶτιν, 'Αρταφέρνεα, in apposition with στρατηγούς.

Here follows the expedition of the fleet against the Grecian islands, and the capture of Eretria, in Euboea, the inhabitants of which were colonized by Darius eastward of the Persian Gulf.

5. Is the 'Attiche: Eretria was opposite the northern point of Attica, across the strait, which is here about five miles wide. — κατέργοντες = καθelpyovres, hemming in the Athenians greatly: the word is doubtful. — Soktovres . . . Tá, expecting to do the same by the Athenians, as, &c. (G. 165). - kal . . . yáp: here the separate force of these particles can be seen, and ... for. Generally, however, kal yap means simply for surely (more emphatic than yao alone), the original ellipsis of a clause with rat being forgotten. - & Mapadóv: "the plain of Marathon is about six miles from north to south, and of varying width, having the eastern declivities of Pentelicus on the west, and the sea on the east." Felton. twenty miles northeast from Athens, and fifteen southeast from Eretria. ένιππεύσαι, i. e. for cavalry movements. — κατηγέετο = καθηγείτο. — σφί (G. 171, 3, N.). - Séka, i. e. one from each Attic tribe. - Sékatos, one of ten (not tenth). - Too, whose. - Katelaße, it befell: its subject is duyer, which means properly to get banished (norist), while properly is to be in exile: φείγω is of course transitive, lit. to flee from, hence Πασίστρατον.

6. There is The Xeprovisou: this refers to the Thracian Chersonesus (on the west side of the Hellespont), where Miltiades had been several years governor or "despot." Hence Byron's familiar lines,

"The tyrant of the Chersonese," &c.

His uncle, Miltiades, the so-called olarovia (or founder of the Chersonese), had led the first Athenian colony to this region during the reign of Pisistratus. Miltiades the younger, according to Herodotus, had advised breaking down the bridge on the Danube, and leaving Darius to perish in his campaign against the Scythians (about 516 B. C.): hence the king's enmity against him, and attempt to seize him, described below.

- Page 114 πρὶ πολλοθ ἐποιεθντο, made great efforts. τὸ ἐνθεθτεν, thereupon. ἐποδεξάμενοι, watching for his return: the simple ἐδεξάμενοι in Ionic Greek, as in Attic, belongs to δέχομαι: but in compounds care must be taken to avoid confusion with this and similar Ionic forms (as ἐδέχθην) belonging to δείκνυμι. ἀπεδέχθη, was appointed.
- 7. τοῦτο μελετῶντα, i. e. this was his profession. τῷ = ῷ, dative after τεριπίπτα, falls in with (G. 187). βάσαντα (v. βοάω), calling. Πᾶνα, subject of κελεθσαι, which depends on tλεγε understood: Pan was the Pelasgic (i. e. aboriginal) deity, whose chief seat of worship was the Pelasgic district of Arcadia. ἀπαγγείλαι, to carry this message (implying to ask). διότι (= διὰ τί)... ποιεθνται, why they paid no reverence to him. τὰ δέ is used before έτι as if τὰ μέν stood before πολλαχώ. καταστάντων ... πρηγμάτων, when their affairs were now restored to good condition. είναι: the subject is ταθτα after πιστεύσαντει. ἰρόν, shrine: this was a grotto below the Acropolis, with a descent of 47 steps. ἀπό, in consequence of. λαμπάδι, a torch-race.
- 8. Sevrepaios, within two days: the distance is about 140 miles.—περιπεσούσαν (like περιπεσούν), aorist participle without time (G. 279, 3). πρόε, at the hands of. πόλι, dative of difference (G. 188, 2): Greece is become poorer by one notable city. ἐαδε, v. ἀνδάνω. ἀδύνατα ἡν, it was impossible, a common expression for ἀδύνατον ἡν (G. 135, 2).
- Page 115.— ἱσταμένου τοῦ μηνός: the lunar month was divided into three parts, called ἱστάμενος, μεσῶν, Φθίνων.— εἰνάτη = ἐνάτη, ninth. It is supposed that in this particular month occurred the Carneia, the great Dorian festival in honor of Apollo, lasting from the seventh to the fifteenth (i. e. till the full moon), during which no Dorian might bear arms. It occurred generally in August, but this year early in September.— μη οἰ (G. 283,7, Rem.)... τοῦ κύκλου, while the moon's disk was not yet full.
- 9. συνευνηθήναι τῆ μητρί: this he understood to mean, that he should sleep in the grave in his native land. γηραιός, in his old age. κατελθών (G. 138, N. 8).
- 10. τοῦτο μὲν . . . τοῦτο δέ (G. 148, N. 4). ἀπέβησε, put ashore. καταγομένας, brought to land: the corresponding ἀνάγεσθαι is to put to sea. οἱ, to him, dutive following ἐπηλθε. ἐώθει for εἰώθει, v. 10ω. οἰα

- (G. 277, N. 2 b) with born, since he was. πρεσβυτέρφ, rather old. ξεληλυθέναι, had come to pass (lit. had come out).
- 11. &ν τεμένει 'Ηρακλέος, i. e. in Marathon. Πλαταιέες, the city of Plataea was about twenty-five miles northwest from Athens, in the territory of Boeotia. ἀναραιρέατο, for ἀνήρηντο, ν. ἀναιρέω, had undertaken (G. 119, 3). ἐκαστέρω, too far off (to be of any use to you).
- Page 116. τοιήδε... ψυχρή, such a service would prove to be cold, i. e. too weak to be of use. φθαίητε... ήμέων, for you might be enslared many times before any of us would hear (G. 279, 2): πυθέσθαι here follows φθαίητε ή from the force of πρίν implied in the verb (G. 274, N.); a rare construction. τιμωρίειν οὐ κακοίσι, no cowards to help. συνεστεῶτας, v. συνίστημι, coming in collision. Βοιωτοίσι: especially Thebans, who would object to the proposed union of Plataea and Athens.
- 12. obe hatorgoup, i. e. they followed their advice. roleivron is temporal. temperature apportion, both sides choosing them umpires. object for apporar, v. opto. tav... relien, that the Thebans should leave at liberty (tav) those of the Bosotiums who were unwilling to belong to the Bosotian league, which was under the exclusive control of Thebes.
- 13. ἐπεθήκαντο (G. 110, III. 1, N. 1). ἐσσώθησαν (for ήσσ-, ν. ήσσάθμαι), were defeated. τοὺς . . . οὄρους, the boundaries which, &c.: τούς is relative.
- 14. ἐγίνοντο δίχα, were divided. τῶν μέν, &c., one part voting not to engage. ὁλίγους, too few. τῶν δέ, &c., the other, including Miltiades, urging it. ἐνίκα ἡ χείρων, the more timid was likely to prevail (imperfect). κνάμφ λαχών, elected by lot (lit. by the bean). The polemarch was the third in rank of the nine archons, and he was originally (as his name denotes) a military commander. Soon after the Persian Wars, however, his duties were confined to the management of the affairs of foreigners resident at Athens, and military matters were left to the board of ten generals (στρατηγοί).
- Page 117.—15. oist, &c., not even Harmodius and Aristogiton, who delivered Athens by slaying Hipparchus, the son of Pisistratus and brother of Hippias, who was then tyrant: they were from the same deme with Callinachus (Aphidnae).—δέδοκται τὰ πείσονται, it is already determined what they shall suffer: i. e. the tyranny of the Pisistratidae will be restored and the democracy abolished.— περιγένηται, shall get the victory.— o'n τί έστι (G. 151, N. 4).— ἀνήκει ἐς σί, has come up to you [for decision].— έλπομαι, I anticipate.— στάσιι, commotion or civil conflict.— ώστε μηδίσαι, so that they will favor the Persians, i. e. prove traitors to the national cause: in this verb μηδίζω, and often elsewhere, the Persians are incorrectly called Medes by the Greek writers.— πρίν τι... ἐγγενέσθαι, before there come anything rotten (cowardly or corrupt) into one and another of the Athenians.— θεῶν ... νεμόντων, if the Gods judge justly.— ἡν ίλη, if you prefer (v. αἰρίω).— τῶν ... ἀγαθῶν (for ῶν ... ἀγαθῶν), by attraction and assimilation (G. 154, N.) for τῶν ἀγαθῶν (G. 181, N.) ἀ κατάλεξα.

- 16. μετά & (G. 191, N. 2). πρυτανητη της ήμέρης, command for the day, which passed in rotation through the whole board of ten generals: as one general belonged to each tribe, it is likely that the same order was followed here as in the ordinary succession of the tribes in the πρυτανεία, which was determined annually by lot (see note on § 17, below, and on Xen. Mem. § 18). δεκόμενος δεχόμενος ού... κω = ού... πω, not yet. πρίν, until (G. 240, 1).
- Page 118.—17. τότε, &c.: the right wing was the post of honor, as being most perilous, that side being unprotected by the shield; it was anciently assigned to the king. ἀς ἡριθμίοντο, in order, as they were numbered; see note on § 16, above. ἀπὸ ταύτης ... σφι μάχης, from their fighting in this battle: for σφί (the Plataeans) see G. 184, 3, N. 4. θυσίας ... γινομίνας, when the Athenians celebrate the sacrifices and festivals which take place every four years: this refers especially to the greater Panathenaic festival. λίγων is parenthetical, and γίνεσθαι depends on κατεύχεται (G. 203, N. 2). ἔξισούμενον, extended to equal length. ἐπὶ τάξιας δλίγας, but a few ranks deep.
- 18. δε σφι διετέτακτο, impersonal (see G. 188, 3, second ex.) ἀπείθησαν (ν. ἀφίημι), were allowed to advance (lit. let go or sent forth) "like racers in the course" (Stein). μανίην ... ἐπέφερον, they imputed madness: in fact, only the admirable training of the Athenians saved them from being thrown into disorder, by which they must flave perished. Υππου (fem.), cavalry. ἀνίσχοντο ὁρίοντες, endured to behold. ταύτην ἐσθημένους, wearing it (a peculiar word: G. 134; 197, 1, Ν. 2). τίως, till then. φόβος ἀκοῦσαι (G. 261, 2, Ν.).
- 19. μαχομένων, genitive absolute denoting time, while they fought.—
  τὸ μέσον (G. 160, 1), at the centre, like κατὰ τοῦτο ἐνίκων just below.—
  τῷ, where.— Σάκαι: these were Scythian bowmen, serving probably as mariners in the fleet, and efficient in land service.— ἐτετάχατο = τεταγμένοι ἡσαν.— ῥήξαντε, breaking through.
- 20. άπο δ' tθανε, the verb is άπίθανε, the prepositions being separated by tmesis (G. 191, N. 3). γενόμενος, having proved himself. Κυνέγειρος, a brother of the poet Aeschylus: he was attempting to climb into the ship by the stern-works (άφλάστων). την χεῖρα (G. 197, 1, N. 2).
- 21. **ξανακρουσάμενοι**, backing water. ἀπικόμενοι (G. 279, 4). αΙτίη, &c., an accusation became current (ξοχε) that they plunned this by contrivance of the Alemaconidue: this was a powerful family in Athens, at feud with Miltiades,— the same to which, in the next generation, Pericles belonged. ἀναδίξαι ἀστίδα, displayed a shield (G. 203): this depends on the idea of saying in αΙτίη. This shield, "discernible from its polished surface afar off, was seen held aloft upon some high point of Attica, perhaps on the summit of Mount Pentelicus. . . . A little less quickness on

the part of Miltiades in deciphering the treasonable signal and giving the instant order of march, —a little less energy on the part of the Athenian citizens in superadding a fatiguing march to a no less fatiguing combat, — and the Persians, with the partisans of Hippias, might have been found in possession of Athens. . . . Nothing could have rescued her, except that decisive and instantaneous attack which Miltiades so emphatically urged." Grote.

22. **ποδών** (G. 168, N. 3), genitive following τάχιστα, i. e. at the top of their speed. — ἐφθησαν ἀπικόμενοι (G. 279, 4). — πρὶν ἢ ἤκαν (G. 274, N.). — Κυνοσάργει, a grove and gynnasium, eastward of the city, like the Academy (see note on Xen. Hellen. ii. 2. 8). — ὑπεραιωρηθέντες, lying off (lit. above): in the same way the Greeks spoke of a vessel leaving the shore by ἀτάγεσθαι, and of one approaching the shore by κατάγεσθαι. Compare the active expression νέας ἀνακωχεύσαντες, keeping the ships at anchor, just below. — Φαλήρου, the old port of Athens (see map, and note on Xen. Hell. p. 42): at this time the Piraeus had not been fortified.

23. συνήνεικε, ∇ . συμφέρω, it befell.

Page 120. — πληγέντα, struck with sword or pike; βληθέντα, hit with arrow or javelin. — σκιάζειν (G. 260, 2, N. 2).

24. **ξχοντες... ούτω**, making such haste to reach Athens in time for the battle. — τριταίος, on the third day from Sparta (i. e. two days after leaving Sparta). Plato says that they arrived the day after the battle. — θηήσασθαι (v. θεάομαι).

After the victory at Marathon, Miltiades procured an armament of seventy ships under his own command, for secret service, — which proved to be an attack on Paros, to revenge, says Herodotus, a private quarrel. He returned unsuccessful, and was impeached of treason by Xanthippus, father of Pericles. The penalty of death was commuted for a fine of fifty talents; and before this was paid, he died of a wound or bruise received in his escape from Paros. Meanwhile, the Greeks were left in security and peace, and the next invasion, under Xerxes, was delayed for a period of ten years.

The date of the battle of Marathon, according to the most satisfactory calculations, is September 12, s. c. 490. The account of the battle in Herodotus, although it is the best that we have, is very far from satisfactory. We have no detailed description of the movements, no account of the feeling in Athens either before or after the victory, no statement (even on conjecture) of the numbers engaged on either side. This silence on some points probably arose from the fact that the invasion of Xerxes was the chief object of interest in his history, and the invasion of Darius was looked upon chiefly as introductory to this. But on other points, especially as to the numbers, we may safely presume that he is silent simply because he had no authentic

information. He is very minute in giving the numbers of the slain, one of which at least (that of the one hundred and ninety-two Athenians) he could have known from inscriptions. As to the numbers of the Persians, hardly a guess can be made: they are variously stated by later historians from 600,000 to 110,000, which last is the estimate of Cornelius Nepos. The same historian gives the number of Greeks as 10,000, including 9,000 Athenians and 1,000 Plataeans. Others give 10,000 Athenians and 1,000 Plataeans. If this estimate included only the heavy armed, and the usual addition is made for light armed, we shall make the whole Greek force consist of 20,000 or 22,000 men. (See Rawlinson, Appendix to Book VI.)

Herodotus does not mention cavalry in the battle, although he states that the field of Marathon was selected by the Persians because it was excellent for cavalry movements (ἐνππεῦσαι). We may suppose the cavalry to have been absent foraging on the day of the battle, which the Persians were not expecting (as Rawlinson suggests); or it may not yet have been landed, for some reason not given. At all events, no account is given of its re-embarkation, which would have been difficult after the defeat.

By the view given in Blakesley's "Excursus," the landing at Marathon was meant only for a lodgement. The region near held many partisans of Hippias, who were also formidable in the city; and if their expected movement had taken place, the Persians might have landed their cavalry, destroyed the little army of the Greeks, and occupied the country at their leisure. This plan was foiled by the generalship of Miltiades, who, after the two armies had held each other several days in check, suddenly extended his wings, and struck his blow so promptly that the Persians were beaten by sheer surprise. They even drove the Athenian centre in rout, as Herodotus says, into the interior (μεσόγαιαν); the wings, alone, had fled in "panic" flight. and perished in the marshes on the flanks, - the service rendered, at this crisis, by the god Pan. On the whole, the main force must have come off with small loss and in good order, the greatness of the victory being exaggerated by the patriotic pride of the Greeks. ships lay moored, stern to the shore, and were easily got off, only seven of the whole fleet being taken or sunk. The battle was won, not by the mere superior valor of the Greeks, but by the skill and energy of their commander, who for many days kept his little army safe from attack, in a well-chosen position, and fought when a longer delay might have been fatal; for the Persians were expecting a demonstration from the disloyal faction in Athens, which was prevented only by the promptness and completeness of his victory.

П.

- Page 120.—1. αεχαραγμένον, exasperated, lit. sharply cut: the same verb (χαράσσω) from which our own word character is derived. δευότρο έποίε, comparative of δευλ ποιείν, to take (a thing) ill, aegre ferre.
- Page 121 isoviero, was kept in commotion ("din"). is... orparrous option, since they were to attack Greece: this phrase gives the reason of aptorus.
- 2. τετάρτω έτει, i. e. probably in the summer of B. C. 487. Καμβύcree: Cambyses, son and successor of Cyrus the Great, had made Egypt a Persian province in 525 B. C. — μάλλον ώρμητο, was the more eager (lit. had been the more impelled). — TELLOUEVOV, about proceeding, i. e. getting ready his στόλος. — παίδων: the dispute was between Xerxes and Artabazanes. Xerxes, though the younger, was son of Atossa, daughter of Cyrus the Great, the queen of Darius. Through her he inherited his own claim of sovereignty, and she was now all-powerful at the Persian court. He had, besides, the claim of having been "born in the purple," after Darius came to the throne, — Artabazanes being son of a former wife. — iyemoving, precedence as to the succession. - is See depends on the idea of demanding vaguely implied in στάσις έγένετο. — ούτω refers back to άπο-Ségavra: the meaning is, that after nominating a successor he should so set forth, i. e. he should not set forth until he had done this. - mapao kevalóμενον agrees with Δαρείον, which is subject of αποθανείν. — συνήνεικε, it happened.
- 3. Kal Zépens: Herodotus represents that Xerxes was at first indifferent to the expedition against Greece, but was urged to it by Mardonius (afterwards slain at Plataea), who hoped to become satrap of Greece. In a royal council held after Egypt was subdued, Xerxes declared his intention to make the invasion by way of the Hellespont, and was supported by Mardonius, but dissuaded by his uncle Artabanus, his wisest counsellor, who, however, yielded to the terror of a vision, which "threatened to burn out his eyes with hot irons" for his opposition to the will of destiny. He now "openly favored the expedition; and so Xerxes gathered together his host, ransacking every corner of the continent." - int reore, a trea, four full years, counting from the reduction of Egypt in B. C. 485. — avouévo (v. ανω), advancing, i. e. in the course of the year. — χειρί μεγάλη πλήθεος, with a mighty (hand of) force: with this use of xelp cf. Latin manus. στόλων: this refers to the expedition of Darius against the Scythians, the great Scythian invasion of Media, the war of Troy, and the conquest of Thrace and Northern Greece, still earlier, by the Mysians and Teucrians; "yet not all these," says Herodotus, "nor all others which have ever been, were worthy to be compared with this single one." - of utv. &c., i. c. the several nations and districts subject to Xerxes. — is πεζον έτετάχατο, had orders for foot soldiers: 70 megov means foot soldiers when opposed to

- cavalry, but land force (in general) when opposed to a naval armament. επισς (fem.), cavalry, "horse." — αμα (G. 277, N. 1). — γεφύρας, see bolow, § 10.
- 4. τοῦτο μέν (G. 148, N. 4), here with no correlative τοῦτο δέ. ἐς implies that προσπταισάντων gives the reason of Xerxes for digging the canal through Athos (G. 277, N. 2): for προσπταισάντων, see note on I. § 2. προστοιμάζετο (impersonal), preparations were made in advance. ἐκ τριῶν ἐτέων, from a time three years back. Ἐλαισῦντι, Elacus, at the extreme southwest point of the Chersoneus, was the base of the naval operations at Athos; the military head-quarters were at Sestos, about eighteen miles above. ἄρμων is from ὀρμών, while ὀρμώρμου is an Ionic form (= ὁρμώρμου) from ὀρμών. ὑτὸ μαστίγων, i. e. driven to their work by scourges. ἐκ τριῶν see below, § 21; and III. § 44, where Hdt. describes the Persians at Thermopy!ae as driven into the battle by scourges. παντοδαποί, various detachments. διάδοχοι, in relays.
- Page 122.—5. σχοινστενίε, a straight line (as if by a stretched cord).
   βαδέα (for βαδεία): at the greatest depth, the canal would be about sixty feet below the surface. βάθρων, stagings: the Phoenicians, according to Herodotus, were the only ones skilful enough in engineering to avoid the caving in of the banks by beginning the excavation with double the width required at the bottom. πρητήριον, Ion. for πρατήριον, a market, a place for selling, from πρα- (stem of πυπράσκω). ἀληλεσμένος (ν. ἀλέω), ready ground.
- 6. ώς... εύρισταν, so far as I can find out (G. 268): in fact, it was not a very difficult work, and was highly politic, especially in case Greece should be subjugated. The canal, which has been traced, "is about a mile and a quarter long, and twenty-five yards across; it has been much filled up with mud and rushes." παρεόν (G. 278, 2), when it was in his power. διαρύσαι, to haul across, an operation easily performed with the light vessels of the ancients. εὐρος ώς... πλώαν, of [such] width that two trirecmes could pass through (G. 266, N. 1). ἐλαστρευμίνας (for ἐλαυνομένας), driven by oars. ξεύξαι γεφυρώσαι, simply to bridge the river: the Greeks said ποταιμόν ξεύξαι (§ 8) and ποταιμόν γεφυρώσαι, and Hdt. has even γεφύρας ξευγνύων.
- Κριτάλλων, the frontier town of Cappadocia. γην τε καὶ ὕδωρ, see below, § 28. δεῖπνα, see below, § 25.
- Page 123.—8. el δί: those who had charge of the work (see τοίσι προσεκέστο below). ἐξεύγνυσαν, were (in the mean time) building. τὴν μὲν... τὴν δί: understand γέφυραν from ἐγεφύρουν above. βυβλίνην, of papyrus: this plant was used by the Egyptians for ropes as well as for paper. ἔστι... στάδιοι (G. 135, N. 5).
- 9. ἐπικέσθαι μάστιγι (= μαστιγωσαι), to scourge, here takes πληγάς as a cognate accusative (G. 159), to strike the stream three hundred blows with a lash. Understand τινάς as subject of both ἐπικέσθαι (v. ἐφικνέσμαι) and κατείναι (v. καθίημι). ποταμφ: the current, about three miles an hour, gives the Hellespont the aspect of a river.

10. The 81, the bridges. — but, under, as a support. — Ethnorth Te nal Transcring: the upper bridge may have been made stronger (of three hundred and sixty vessels) to resist the greater force of the stream; or it may have been at a broader part of the channel, which is here about a mile wide. (See Grote's note.) - Tou per . . . Kata poor, at right angles with the Pontus, and in the line of the current of the Hellespont (to diminish the resistance). - Iva drawayeon, that it [this arrangement of vessels] might ease (i. e. by lifting) the strain on the tackle: avakexein (kindred to artyw) means to hold up, with the idea of relieving or keeping quiet (see avakux elevares ras vias, keeping the ships off the coast, in I. § 22): so drawny in means a truce. It is hard to see why (according to the common interpretation, that the force of the stream might keep up the tension of the cables, i. e. keep them taut) there should be any anxiety to provide for the tension of cables which were stretched over a strait a mile wide, and rested on vessels in a stream running three miles an hour! - our of vres is repeated after the long parenthesis. - ras per . . . The erions, [they cast] those (dyripas) of [the ships forming] one bridge towards the Pontus. - elverer, to guard against. — tower, i. e. from the Euxine. — The Se exigns, i. e. the anchors of the other bridge. — wods towings, sc. kathkay. — evpou, votou: these were southeast and south winds, both blowing more or less up stream.

Page 124. — διέππλοον: the small craft (πλοΐα λεπτά) would pass in and out underneath the cables.

- 11. χωρίε ἐκάτερα, i. e. the flaxen cables and those of papyrus. ελκε, weighed: if the talent here meant is the Euboean, or old Attic, a cubit (eighteen inches) weighed nearly eighty pounds. τῶν ὅπλων τοῦ τόνου, the stretching of the cables, i. e. the cables, as they were stretched across the strait. ἐπαξεύγνων, joined them above, either by ropes or by strips of wood.
- 12. χυτοί, breakwaters. ἡηχίης, surf: the tide in this sea being very slight. ὁ flatos: no eclipse of the sun, visible at Sardis, took place in B. C. 480, if the latest astronomical calculations can be trusted; the story here told may belong to the departure from Susa in the preceding year, when there was such an eclipse. The date of the invasion of Xerxes (B. C. 480) is too well established to admit of doubt. ἐπινεφέλων ἐόντων, genitive absolute: the indicative would be ἐπινέριλα ἐστιν, it is cloudy (G. 135, 2). αἰθρίης (noun), in fair weather, is genitive of time (G. 179, 1). τὸ ἐθέλοι (= τί ἐθέλοι), τό being relative used interrogatively (G. 282, 1). προδέκτορα, verbal of προδείκνυμι, that which designates or foreshows.

Page 125.—13. Δναμίξ, i. e. not divided into separate bodies, as they marched according to cities or provinces.— διελέλειστο, impersonal.— οδτοι, these, who marched in advance.— προηγεύντο, i. e. led the part of the army which accompanied the king; opposed to οδτοι.— κάτω τρέψαντες, this was a mark of respect to the king, who followed them.— δρμα Διός: by Zens Hdt. means the chief God of the Persians, Auramazda or Ormuzd.

- 14. Abyos, choice or fancy.— and vouce, i. e. with point upward.— coros, the ten thousand just mentioned.— points, pomegranates, probably as sacred emblems.— avri supportions, in the place of points at the lower end.— ol... rpanoves (Ion. for rpanoves, present), those who preceded the Nisaean horses (§ 13).
- Page 136.—15. Σκάμανδρον, the Scamander of the Iliad: here a shallow brook, in a bed about two hundred feet broad; in the dry season only three feet deep. βέεθρον (G. 160, 1). οδδ΄ ἀπέχρησε... πινόμενος, and did not have water sufficient for the army to drink (lit. did not suffice when drunk, &c.). ὁς ἀπίκετο repeats the genitive absolute ἀπικομένου after the long relative clause.
- 16. "On this transit from Asia into Europe, Herodotus dwells with peculiar emphasis; and well he might do so, since when we consider the bridges, the invading number, the unmeasured hopes succeeded by no less unmeasured calamity, it will appear not only to have been the most imposing event of his century, but to rank among the most imposing events of all history." Grote. kal... yáp are here to be separated, and as (for) a seat had been erected for him here, &c. (See note on 1. § 5, above.) 48netro = 48earo. ispa = 4.50a, imperfect of òpás.
- 17. whip = 6 drip. sparsels, perceiving (see Lexicon). is . . . draptistal, the direct exclanation would be, $\pi \hat{\omega}_s$ . . . driv, it reptistal; how short is the whole of man's life, if no one . . . is to be alive, dec. (G. 221, N.).
- Page 127.— the second σύτω qualifies εὐδαίμων.— τῷ (G. 287, N.).—
  γλυκόν γεύσας τὸν αἰῶνα, after giving [man] a taste of the sweetness of life,
  lit. a taste of life as (being) sweet.— φθονερός, jealous, i. e. lest man should
  vie with him in blessedness.
- 18. τῶνδ' ἐγὰ ὑμέων χρητζων, wanting this (G. 148, N. 1) of you: so δίσμαι occasionally takes two genitives, instead of the common construction (G. 172, N. 1). ξυνὸν... σπεόδεται, for this which we are seeking is for the good of all in common: the construction being τοῦνο γὰρ σπεόδεται (passive) [δν] ἀγαθὸν πῶσι ξυνόν: the adjective ξυνός = κοινός. ἐντεταμένως, vigorously (adverb formed from participle of ἐντείνω). τῶν (= ὧν) for και τοῦνων. οῦ μή τις... ἀντιστῆ (2 aorist), an emphatic future expression (G. 257). λελόγχασι (v. λαγχάνω), have in charge (as if assigned by lot): cf. Latin sortiti sunt.
- 19. Tov fixer, the Sun, under the name of Mithra, was one of the chief objects of worship in the Persian religion.
- Page 128. ή μιν παίστα (G. 236). πρότερον ή ... γένηται, = πρ\υ αν ... γένηται (G. 240, Ν.). ακινάκην, a short, straight-pointed sword, or dirk. μαστιγάσαντι (G. 277, 2).
- 20. en 82 auros Hiptys, i. e. after the chariot. dryyorro, put off form the shore.

- 21. elbheroz, likening thyself; blueroz, taking to thyself. lffp . . . worler (G. 222, N. 2).
- 22. τὸν Ἑλλήστοντον, accusative governed by the phrase ξω πλώων, as if it were a compound verb like ἐκλέναν, which takes the accusative. πρήσσων τὰ ἔμπαλιν τοῦ περοῦ, taking the opposite direction from the land force (lit. doing the opposite), i. e. sailing southwest towards the Aegean, while the army marched northeast into Thrace. Δορίσκον: this was a strong Persian fortress, which had been held since the invasion of Scythia by Darius. (See note on I. § 6.)
- Page 129.—23. πλήθιος ἀριθμόν, number of people.—τοῦ παροῦ, of the fool-soldiers (as we know from Hdt. VII. 184, where the cavalry are estimated at 80,000 in addition to this number.—τὸ πλήθος: by this reckoning, 1,700,000 men, a very uncertain estimate, as the numbers might easily be exaggerated in the loose way of counting. Ctesias makes 800,000, and Aelian 700,000; but "we may well believe," says Mr. Grote, "that the numbers of Xerxes were greater than were ever assembled in ancient times, or perhaps at any known epoch of history."—συννάξαντες ταύτην, i. e. τὴν μυριάδα. Compare κατανάξαντες τὴν γῆν in § 11, above.— ὕψος (G. 160, 1).
- 24. διεξελάσας (G. 138, N. 8) δηήσασθαι, to see them in review (G. 204, N. 2). μετά, afterwards. ἀπέγραφον οἱ γραμματισταί: these lists, it has been thought, may have fallen into the hands of the Greeks, and been the authority for the account of Hdt. (see Rawlinson). δσον τε τέσσαρα, about four; τέ being used by Hdt. after δσος, as it is even in Attic Greek after οἰος, able (G. 151, N. 4). ἀνεκώχευον (ν. ἀνακωχεύω). See I. § 22.

Page 130. - ivros, between, governs both mpupier and alyeahou.

25. τοὺς... ἐμποδών, whoever came in his way. — ἐς πῶν κακοῦ, into all sorts of distress. — ἀνάστατοι ἐγένοντο, lost house and home. — ὅκου (= ὅπου), at which time. — Θασίοισι... ἀπόδεξε (v. ἀποδείκνυμι), rendered an account to the Thasians for 400 talents spent (about \$400,000). Compare ἀποδεικνύναι λόγον. — ἀραιρημένος (v. αἰρέω), appointed (to manage the business).

Herodotus adds: "As soon as the herald's message came, the people would distribute their stores of grain, and proceed to grind wheat and barley-flour for many months' supply; then buy up and fatten the finest cattle; feed poultry and waterfowl in pens and coops for the service of the army; and provide gold and silver drinking-cups and bowls. These things for the king's table only; for the others, food alone. When the army arrived, a tent stood ready spread, in which Xerxes took his rest, while the troops remained in the open air. When dinner-time came, great was the toil of the entertainers; and after spending the night well fed, the army next day tore down the tent, and carried off all it held, leaving nothing."

26. έπος εδ εἰρημένον, a saying well expressed, a bon mot. — καὶ τὸ λοιπόν, also for the future (as they had done in the present case). — παρέχεν ἄν, = παρέχεν ἄν (G. 211); depends on the idea of saying implied in

συνεβούλευσε: for it would have subjected them to the alternative, &c. — κάκιστα, &c., by the worst fute that ever befell men. (G. 168.)

27. Φμομένειν, to wait (for him). — ἀπηκε (v. ἀφίημι), sent off. — Θέρμη δέ τῆ . . . οἰκημένη, and [I mean] Therma which is situated, &c.

The account of the march of Xerxes from Doriscus (§ 25) to Acanthus (§ 27), which is chiefly descriptive, is here omitted. Acanthus is just northwest of the Isthmus of Mount Athos, through which the canal (§ 4) had been dug by order of Xerxes. Here therefore, as is stated in § 27, the king separated from his fleet, sending it through the canal and round the two western capes of Chaicidice to the head of the Gulf of Therma. The only account given by Herodotus of the passage of the fleet through the canal is in the words (VII. 122), Suffixhard the Supplement of the coast of Thessaly (p. 137, § 5).

Meanwhile Xerxes marched with his army across Chalcidice, from Acanthus to Therms. On the way (according to Hdt. VII. 125) the camels which carried the provisions were attacked by lions (?). On reaching Therma, they encamped on the shore of the Gulf, the camp extending from Therma to the mouth of the Haliacmon on the western coast. South of this river and north of Mount Olympus was Pieria, celebrated as the birthplace and the home of the nine Muses. In this region Xerxes remained (§ 28), until he began his march of eleven or twelve days to Thermopylae (p. 140, § 13).

28. Khpukes: see p. 122, § 7. — Kelvol (= Kevol), empty-handed.

Page 131. — Γταμον δρκιον: cf. Latin ferire foedus. — καταστάντων cf. having come into (i. e. being in) a good condition. — σφί (G. 184, 3, N. 4). — δεκατεύσαι (causal) depends on δρκιον είχε, as if it were they took an oath to, &c. (G. 271).

29. Δαρείου πίμφαντος: see p. 112, § 2. — ol μέν, the Athenians. τὸ βάραθρον, the pit: this was a deep hole at Athens, like a well, into which the dead bodies of executed criminals (and sometimes even living criminals) were cast, iron hooks in the sides tearing the body to pieces as it fell. Miltiades is said to have counselled this act, wishing to commit the city to inexpiable hostility against Persia. — συνήνεικε (v. συμφέρω) γενέσθαι, chanced to befall. — ανεθέλητον, lit. unwelcome, belongs to 8 7. - In later times it was believed that the misfortunes of Miltiades were the retribution of this impiety. In Sparta, the wrath of the hero Talthybius, herald of Agamemnon, fell upon the state, and would not be appeased until two noble Spartans had offered themselves in expiation, and surrendered themselves to the Persians; Xerxes, however, generously spared their lives. But their sons, when proceeding as Spartan envoys to Persia, during the Peloponnesian War, were captured by the Athenians and put to death. Then at length, sixty years after it was committed, the crime against the ambassadors of Darius was atoned.

80. nariero, was sent forth. — oider mewoperon dxape, likely to suffer no harm.

31. **Expression** I am constrained. Herodotus is writing some fifty years after the Persian wars, when Athens was unpopular in consequence of the extent of her empire.

32. The tol, deforehand (G. 143, 2). — β asilées êtikratéovtes, protasis to $\hat{\eta}v$ $\hat{u}v$, = el β asilées êtikratée (G. 226, 1). — $\hat{u}v$ its léyav: $\hat{u}v$ belongs to àmartave: see last note on § 31, above. — τοῦτο τὸ Ἑλληνικόν (accusative after èye(ραντες) = τούτους τοὺς Ἑλληνας.

Page 133. — 33. The oracles are in hexameter verse (G. 295, 4), and the language is generally an imitation of the Homeric; the constructions are often confused, as would be expected from the fact that the verses were (or purported to be) spoken under the inspiration of the moment. (1.) devy is addressed to the whole people represented by the messengers, as if it were but one person. - to xara yalns, to the ends of the earth (G. 162). (2.) δώματα and κάρηνα are governed by λιπών. — τροχοει-Séos refers to the walls of Athens, which made an irregular circuit around the Acropolis or citadel. (3.) Eumedov (as adverb), firm, in its place. (4.) μέσσης (for μέσης), sc. πόλεως. (5.) κατά belongs to έρείπει (G. 191, N. 3). (6.) Zupinyevés, i. e. Assyrian: the Persians, who were highlanders, having learned the use of chariots from the Assyrians of the plain. - быжов, driving: in the Persians of Aeschylus (vs. 83), Xerxes is said to come Σύριον άρμα διώκων. (7.) απολεί, sc. "Αρης. (8.) ίδρωτι ρεούμενοι, dripping with sweat, in their terror. (9.) κατά belongs to κέχυται: the meaning seems to be that blood falls in showers from the temple roofs, in which case the dative δρόφοισι must be explained as in certain Homeric constructions (G. 184, 8, N. 1-4). But karayin generally takes the dative in Homer (as the genitive in Attic) in the sense shower down upon, which does not suit the present passage as well, but perhaps is correct. -(10.) προϊδόν, foreboding, as if the blood were itself terrified. (11.) Υτον, apparently addressed to two messengers; but the plural follows immediately. - imikibvate, &c., deluge your souls with woes (perfundite animum malis, Stein); or (as Liddell and Scott translate), spread a brave spirit

- aver your ills: the former suits the context better: κίδνημι is kindred to σκεδάννυμι, scatter.
- 34. explore, felt themselves in. προβάλλουσι σφίας αὐτούς, abandoning themselves to despair (dat. after συνεβούλευε). iκετηρίας (ράβδους), the suppliant olive-branches. iλθόντας agrees with the omitted subject of χρᾶσθα, instead of taking the case of σφί (G. 138, N. 8). ἀναξ (= ἀναξ): for the special sense of the title ἀναξ in Homer, see Gladstone's Juventus Mundi, p. 152, according to whom it corresponds nearest with the partly religious and partly reudal term Lord. ἔστ' ἄν τελευτήσωμεν (G. 239, 2).
- 35. λίγουσι (dative), as they spoke. (2.) λισσομένη (G. 277, 5). (3.) dδάμαντι πελάσσας (sc. αὐτό), making it like (i. e. firm as) adamant. (4.) σόρος may be either for δρος, nount, hill, or for δρος, boundary · it may mean, therefore, either the Acropolis of Athens or the bounds of Attica. Cecrops is one of the early (mythical) kings of Athens, in whose reign (says Hdt.) the people were called Κεκροπίδαι. (5.) Κιθαιρώνος, the boundary of Attica towards Delphi (see map). (6.) τείχος ξύλινον, this is the celebrated wooden wall of the oracle. (8.) μένειν, infinitive for imperative.
- Page 134. (10.) in ... toon, yet a day shall come (nort) when thou shall meet him. (12.) Rawlinson translates
  - "When men scatter the seed, or when they gather the harvest."
- 86. συνεστηκυΐαι, opposed, like wrestlers who stand together in the ring.

   ρηχῷ, palisade: there were a few who clung to this interpretation, and perished on the sacred hill (see IV. § 34). κατὰ τὸν φραγμὸν... εἶναι, was (used) with reference to, &c. τοῦτο, this expression. συνεχέοντο, were confounded (con-fusi).
- 37. Θεμιστοκλέηs, a Greek of the Greeks, able, keen-witted, patriotic, and unscrupulous: the man who by his single counsel proved the deliverer of Greece.— εἰ... ἐόντως, if the saying had really been uttered with reference to the Athenians (εἰχε... εἰρημένον = εἴρητο: Stein).— οὐκ ἄν... χρησθήναι = οὐκ ἄν ἐχρήσθη (G. 211).— μὶν δοκέειν, (he said) that he believed.— τῷ θεῷ, by the God (G. 188, 3).
- Page 135. συλλαμβάνοντι κατά τὸ ὁρθόν, to one judging rightly (G. 184, 5): Themistocles may probably have devised the oracle, as well as the interpretation, wishing to impress the deepest terror at the real danger, so as to overcome the timid clinging to the city, and persuade the people to accept the only chance of safety. τούτον, this, refers to παρασκευάζεσθα. . . νανμαχήσοντας: i. e. the ships (here implied) were the wooden wall of the oracle. Εγνωσ ιν, decided (G. 200, N. 5 b): σφί belongs to αίρετώτερα. τὸ σύμπαν είναι (G. 268, N.), in short.
- 88. ἐς καιρὸν ἡρίστευσε, prevailed (proved to be best) seasonably. τῶν ἀπὸ Λαυρείου (G. 191, N. 6) belongs to μετάλλων. ὀρχηδόν, in shares, to each male citizen. If Hdt. is right (V. 97) is estimating the Athenian

citizens at thirty thousand, the sum must have been fifty talents (about fifty thousand dollars). — δέκα δραχμάς, about two dollars. — χρημάτων, genitive of price. -- Sinkowias: as Athens had only two hundred ships at Salamia, and must have had a fleet before this resolution of Themistocles (Miltiades sailed to Paros just after the battle of Marathon with seventy ships), and as fifty talents are an incredibly small sum for building two hundred ships of war, we must understand Hdt, to mean that this money was used (with other sums from the treasury) in building the fleet of two hundred ships which fought at Salamis. Plutarch (Them. IV.) says the money from the mines was used in building one hundred ships. - Tor mode Alyurhras . see above, I. § 3. The Aeginetans at this time had the finest pavy in Greece, and they were called balas ookparopes, rulers of the sen, during the ten years from 490 to 480 B. C. Plutarch says of them at this time, κατείχον οἱ Αίγινηται πλήθει νεών την θάλασσαν. - ès τό, for what (for the purpose for which). - is Siov, nearly equivalent to is knipov, seasonably. - τοίσι βουλομένοισι (G. 186).

39. *s τὰντό, into one place, probably the Isthmus of Corinth, afterwards the place of meeting of various councils of war (see below, III. § 1).

— σφίσιν, to each other, as reflexive in sense of reciprocal (G. 146, N. 3; 144, 2).

— πρῶτον... πάντων, pirst of all things: according to Plutarch, Themistocles proposed this general reconciliation.

— ἐγκεκρημένοι (which is an emendation for ἐγκεκρημένοι), from ἐγκεράννυμι: the wars are said to have been mixed up or concocted. See πόλεμος συνήπτο above, I. § 3.

Page 136. — πρηγμάτων, objective genitive. — φρονήσαντες εί κως έν τε γίνοιτο, &c.: the sense is, they resolved to send these spies and messengers, having formed a wise plan (φρονήσαντες) in case the Greek race should in any way become united, &c. The apodosis to εί... γίνοιτο... πρήσσοιν is suppressed (G. 226, N.), being implied in the context: i. e. their plan would succeed (or the like) in case of union. See Hdt. VI. 52: βουλομένην εί κως ἀμφότεροι γενοίατο βασιλίες, wishing that both might in some way become kings, lit. having a wish (which would be realized) in case both should in some way become kings. (See Greek Moods and Teness, § 53, N. 2). — ὧς... ἐπιόντων gives the ground on which the Greeks acted (G. 277, N. 2).

In the narrative which follows, the spies sent to Persia are taken and brought before Xerxes, who "gave orders to his guard to take them round the camp, and show them all the footmen and all the horse, letting them gaze at everything to their heart's content; then, when they were satisfied, to send them away unharmed to whatever country they desired,"—thinking he was thus surest to terrify the Greeks from all thought of resistance. Argos jealously refused the alliance, unless she should have equal command with Sparta, claiming that the supreme authority was justly hers, by right of decent from Agameinnon. She was even charged with having invited the Persians to the invasion of Greece. Gelo (whose exploits in Sicily are told at length) refused his aid, unless he should be put in supreme com-

mand, — to which the Greeks retorted that they came "to ask for an army, and not a general"; so Gelo stood ready to submit if the Persians were victorious. He afterwards claimed, however, that he would have helped the Greeks but for the embarrassment of a war with Hamilcar of Carthage. Corcyra promised help, but kept back her fleet (under pretence of head winds) till the crisis was past. The Cretans refused to assist, having once suffered calamity from Minos (who had perished in his pursuit of Daedalus) for the aid given by Idomeneus in the Trojan war. And the Thessalians submitted, reluctantly, to overwhelming force.

III.

- Page 136.—1. τη (= η), where (in what region).— iv elocal χάρειση, on what sort of ground.— iσβολήν, i. e. from Thessaly into Central Greece.— της is Θεσσαλίαν, i. e. the pass of Tempe, at the mouth of the Peneius. Herodotus gives three reasons why the pass of Thermopylae was preferred: the second (καὶ μία), that it was single, refers to the Persians having entered Thessaly by another route, and not by Tempe as was expected; and to justify the choice on this ground, he mentions the ignorance of the Greeks as to the mountain pass, την άτρατον, by which Thermopylae was finally turned.— 'Ιστιαήτιδος, the territory of Histiaea (afterwards Oreus) in the north of Euboea. (For the bearing of these places, see a map of Greece.) This position was chosen to prevent the Persian fleet from taking the flank or rear of their force at Thermopylae.
- 2. τοῦτο μὲν, τὸ 'Αρτεμίσιον, first, as to Artemisium: τοῦτο μέν corresponds to ἡ δὲ αδ ... ἔσοδος (i. e. the pass of Thermopylae) below. ἐκ ... Θρηϊκίου, after (coming from) the Thracian sea. συνάγεται (sc. τὸ πέλαγος) ἐς ... τὸν πόρον, it (the sea) contracts into the strait, dc. ἐκ τοῦ στεινοῦ δέκεται, i. e. after passing the strait, the shore (of) Artemisium in Eudoca (possessive genitive) comes next: δέ. εται is used like ἀκδέχεται and ὑποδέχεται (§ 3), excipit. ἡμίπλεθρον, about 50 feet. The line of the coast is now much farther from the hill, owing to the deposits made by the river. Rawlinson says: "The pass is now separated from the sea throughout its entire extent by a tract of marshy ground, a mile or two in width." τὸ στεινότατον τῆς χώρης τῆς ἄλλης, the narrowest part of the whole pass: τῆς ἄλλης is used as Thucydides speaks of the Peloponnesian which had preceded it; and as we often hear a thing called "the most perfect of all others." See map of Thermopylae at the end of the volume.
- Page 137.—3. το προς ἐσπέρης (G. 160, 2), towards the west: in fact, more nearly towards the south; Hdt. thought of the coast as lying from north to south.—χότρους, caldrons: of these there are two, enclosed in masonry. The hot springs of Thermopylae are salt, and of the

temperature of 100° Fahr. — 'Heard'es: it was said that these springs were created miraculously that Hercules might have a warm bath after one of his labors. — The Alolie, the Acolian land, the more ancient name of Thessaly. This irruption of Thessalians from Epirus is one of the earliest movements mentioned in the traditions of the race afterwards called Hellenic. Thucydides (I. 12) speaks of the migration of Bocotians from Arne in Thessaly into the land afterwards called Bocotia, a result of this Thessalian migration; and he assigns the sixtieth year after the capture of Troy as its date. — Express, conducted (by trenches). — So &v: Homer and Hdt. sometimes used So &v and Sous &v with the optative, as all writers do with the subjunctive, without affecting the sense (G. 216, 1, N. 2). Here the &v belongs to the particle, not to the verb (G. 207, 2); in Attic Greek, such an &v would belong to the verb and form an apodosis.

4. &ν Πιερίη: see note on II. § 27, above. — διαλυθέντες έκ τοῦ Ἰσθμοῦ, breaking up [at, and departing] from the Isthmus.

Page 138.—5. 100 Σκιάθου (G. 182, 2). — Τροιζηνίη: this ship was captured by the Persians, who (as Hdt. adds) "took the handsomest man on board, and sacrificed him at the ship's prow," reckoning it a good omen,—the more so as the man's name was Leon. The two other triremes were taken; but the crew of the Athenian ship escaped. On hearing of this advance of the Persian fleet, the Greeks left their anchorage at Artemisium, and retreated to Chalcis on the western coast of Euboca.

6. περί τό έρμα, upon the reef: this still lies in the mid-channel. — κομίσαντες, having brought it (the column) for this purpose. — καθαρόν, removed, i. e. by being made harmless. — ἔνδεκα ἡμέρας: see note on II. § 27, above. — πανημερόν πλάοντες: the distance is about 100 miles. — τῆς Μαγνησίης χάρης, possessive genitive with the following accusatives. — στρατός, the whole armament (army and navy).

In the estimate which follows (VII. 184-187, here omitted), Herodotus makes the whole Persian armament, including army and navy, before the battle of Thermopylae and before the storm, to consist of 2,641,610 men. To the number of 1,700,000 foot-soldiers counted in the review at Doriscus (see above, 11. § 23), he now adds 80,000 for the cavalry, 517,610 for the crews and marines of the fleet, 20,000 for Arabs with camels and Libyans with chariots, and lastly 324,000 for the land and sea forces furnished by the Thracians, Macedonians, and Thessalians, whom Xerxes had pressed into his service since he entered Europe (see II. § 25). This immense total of 2,641,610 Herodotus proposes to double, to include all the noncombatants (attendants, crews of corn-vessels, and camp-followers). giving a grand total for the entire host of 5,283,220! Rawlinson, on various grounds, reduces the estimates for the military force to about 1,500,000, taking no account of the still greater exaggerations in the number of noncombatants. "Of all these myriads," says Herodotus, "there was not one who for beauty and stature better deserved to hold this vast power than Xerxes himself."

7. πρόκροσται ... vias, they lay at anchor, arranged alternately (or in a quincunx), heading seaward, and eight rows deep. The scholia on II. XIV. 35 explain προκρόσται (sc. νήαι) δρυσαν as follows: άλλην πρό άλλης παραλλήλως ἀνείλκυσαν κλιμακηδόν, i. e. they drew them up in parallel rows like steps; Aristarchus adds, that this would give the appearance of a theatre, κρόσται γλρ αι κλίμακε. This means the seats of the Greek theatre, which were steps like those of a modern circus; and we may

refer κλιμακηδόν (= πρόκροσσαι) to the general appearance of the ships from the sea, which, if they were arranged (for example) as in the figure, might suggest the idea of a cuneus in the theatre, especially if the shore were curved, and if the inner rows

of ships were drawn up (as here) on a sloping beach. In II. 125, Hdt. says that the steps on the outside of the pyramids of Egypt were sometimes called κρόσσαι. We may, however, refer κλιμακηδόν to the irregular lines in which the ships were arranged from front to rear (as in the second figure). For another explanation, opposed to that of Aristarchus, see Liddeil and Scott, s. v. πρόκροσσοι. — ούτω (sc. ορμεον). — ζεσάσης, λινίης become seething (i. e. before the storm oburst). — ἀ τηλιώτης (ἀπό-ήλιος), properly an east wind, here (east-northeast, referring to the Έλλησποντίας. — τοΐσι... δρμου, who were so anchored (as to allow ii): for ουτω είχε δρμου (impersonal), see G. 168, κ. 3. — οί δε (G. 234; 227, 2), these. — ἀνασπάσαν τες (G. 279, 4). — μεταρσίας, at sea. — Łαβε (sc. ὁ χειμών). — Ἰπνούς, Ovens: see below. — τοῦ χειμώνος χρήμα, the matter of the storm, a common expression for the storm: cf. ύδς χρήμι μέγα, a huge wild boar (Hdt. I. 36).

Most writers place Sepias, the rocky headland on which the Persian fleet was wrecked, near the southeastern point of Magnesia, or even (as Grote) beyond that point upon the southern coast. For the following account of the topography we are indebted to Professor Sophocles, who was born on the coast of Magnesia, and who has known the whole shore as a boy and studied it as a scholar:—

The east-northeast wind, the 'Ελλησποντίαs of the ancients, is still the terror of navigators on the "harborless coast of Pelion" (Eurip. Alcest. 595). But it is dreaded chiefly north of Cape Nekhóri; a vessel overtaken by the wind south of this point can easily enter the channel between Thessaly and Euboea. The rocky headland directly east of the highest point of Pelion agrees best with the accounts of Sepias. Between this and the probable site of Casthanaia (four miles below) are two beaches, separated by a point of rocks. North of Sepias is another small beach, beyond which are several caves in the steep cliffs (ἐν Πηλίφ), which are probably the 'Ιπνοί or Ovens. On these three beaches the fleet must have been drawn up, and here the disaster must have occurred.

- Page 180.—8. 'Ωροίθνιαν: Orithyia, daughter of the Attic king Erechtheus, was said to have been carried off by Boreas (the northeast wind), as she was picking flowers on the banks of the Ilissus. The story is pleasantly told in the beginning of P ato's Phaedrus.— άρμητω, has gone forth or spread.— πωρι "Αθων: see above, I. § 4, and note on I. § 2.
- 9. Alyows Statesphyra is understood with our Elasowas. ynoxform, being a landholder (yhoxos or yathoxos). kal tourov, him too (as well as other men), object of Aureura. outhoph . . . watsohovos, a calamity afflicting him by the death of a child (or children): this seems to imply that he was accidentally the cause of his child's (or children's) death.
- 10. con duty declines, there was no reckoning. narasiborres γόησι, singing incantations by enchanters: γόησι is suspected by many recent editors. dripe belongs to both participles. Θίτι, Thetis, the sea-goddess, mother of Achilles. It was said that the place at which Thetis was seized by Peleus was called Sepias, because she there changed herself into a cuttle-fish (σηπία) to escape her lover.
- Page 140.—11. δαίσω ἡπείγοντο: see note on § 5, above.— ἐπωνυμίην... νομίζοντες, keeping up the name, i. e. continuing to invoke Poseidon with this title of Saviour.
- 12. την άκρην: the southeast cape of Thessaly, often mistaken for Sepias itself. 18ίαν (sc. δδόν), straight. φέροντα, leading (Pagasae being at the head of the bay, the Gulf of Volo). εδτ'... ἐπλεον, i. e. on the Argonautic expedition, τὸ κῶας being the famous Golden Fleece. 'Αφεταί, Aphetae, or place of departure, from ἀφίημι (through ἄφετος) in its neuter sense seen in ἀφήσειν, to set sail.
- 13. πορενθείς: see note on II. § 27, above. is Μηλιίας, i. e. into the land of the Malians, at the head of the Gulf of Malis, in whose territory was the outer end of the pass of Thermopylae. τὸ ρίεθρον (G. 160, 1) belongs to ἀπίχρησε: see note on II. § 15, above.
- Page 141. obros is not antecedent to borns, but repeats the idea of the relative clause for emphasis.
- 14. Δμπωτίς τε και ρηχίη, ebb and flow of the tide, which is seldom sufficient to be noticed in the Mediterranean. ίδντι (G. 184, 5). βοηθίοντα, as an aid: the future is more common in this sense (G. 277, 3). καιομίγω, when he burnt himself on Mount Octs. ἀποφανήναι (G. 203).
- 15. κατ' å, at which = where, referring to ταότη (where ¶ would have been more regular). δισχίλια ... πλίθρα, 22,000 plethra, i. e. in surface: the πλίθρον is a long measure of 100 (Greek) feet in length, or a square measure of 10,000 square feet; the Trachinian plain, therefore, must have contained nearly 8 square miles.
- 16. 'Aswree, not to be confounded with the Boeotian Asopus (see above, 1. § 13).

- Page 142.—'Αμφικτόσσι, i. e. for the Amphictyonic Council, which met twice in each year, once at Thermopylae and once at Delphi. The word 'Αμφικτύσσες (the same as duφικτίσσες) originally meant neighbors, and shows the origin of this and other similar assemblies. The hero Amphictyon, whose temple is here mentioned, was probably invented to connect the foundation of this famous council with the Greek mythology.
- 17. Θερμο-πύλαι, from the hot springs. φερόντων (like ἐχόντων just before it), extending: see note on § 12, above. τὸ ἐπὶ... ἡπείρου (G. 160), as regards what was on this continent (Greece): see above, § 3.
  - 18. τοσοθτοι μέν, i. e. the 2120 just mentioned.
- 19. ¶κοιεν represents ¶κομεν of the direct discourse (G. 200, N. 3). οδ γλρ θεὸν εἶναι: the indirect discourse changes here from the optative to the infinitive (G. 246). τῷ (= ಫ) . . . συνεμίχθη: this aorist, being in a dependent clause, could not be changed to the optative (G. 247, N. 2). ὁφειλοιν . . . πεσεῦν ἄν, ought to fall: ἄν may belong to ἀφειλοιν (= ὁφειλοι ἄν), it would be his due to fall; or it may belong to πεσεῦν (πέσοι ἄν), it is his due that he should fall (if he should test his fortune). In the former case it is very irregular in its position; in the latter, in its construction. (See Greek Moods and Tenses, § 42, 2, N.; § 41, N. 4.)
- Page 143.—20. Hdt. honors Leonidas, the king of Sparta who belonged to the elder branch of the royal family, by giving his genealogy through the line of Spartan kings up to Aristodemus, the great-grandson of Hercules, one of the semi-fabulous Heraclidae who led the Dorian invasion of Peloponnesus. The twin sons of Aristodemus Eurysthenes and Procles founded the two lines of Spartan kings. (See Smith's larger History of Greece, Chap. IV.)
- 21. **Epowos yóvou** (G. 180,1, N.2): Leonidas became king in 491 B. C. elxe, i. e. in marriage. roùs karesteâras, the established number of 300, this being the regular body-guard of a Spartan king; Leonidas, however, knowing the desperate nature of the present undertaking, instead of taking youths, as usual, now took only those who had sons living, that no family might become extinct.
- 22. κατηγόρητο, impersonal (G. 134, N. 2), it had been charged against them, μηδίζειν being the subject. έντε συμπεμψουσι: the future optative might be used (G. 243). άλλοφρονέοντες, reluctantly, or leaning to the other side.
- 23. Iva... στρατεύωνται (G. 216, 2); subj. on the principle of indirect discourse. μηδέ, and not, sc. Iva: and that these too might not join the Persians in case they should learn, &c. (G. 248). ὑπερβαλλομένους, backward, milling off. Κάονεια, the same festival which kept the Spartans from Marathon: see note on 1. § 8. ὑρτάσαντες, after keeping the festival.

- Page 144. intervero (v. vois). is it and . . . and abrol frepa reactor, pleonastic. our recover (like an adjective with iv), coincident: the Olympic festival occurred every fourth year on the first full moon after the summer solstice, about a month before the Spartan Carneia.
- 24. Ologor (G. 138, N. 8). περισπερχεόντων, being much incensed: the word is very doubtful, and most probably a mistake for περισπερχθέντων (see Liddell and Scott). ἀλέξασθαι depends on δλίγων, too few.
- 25. δκόσοι ... ποιέσιεν (G. 243): the direct questions would be πόσοι εἰσίν; and τί ποιούσιν; τοὺς ήγεμόνας (G. 160, 1), by anticipation, instead of being subject of εἴησαν. 'Ηρακλείδης: see above, § 20. πῶν μὰν οὸ, not the whole, in antithesis to ὁ δὲ τοὺς ἔξω. ἀλογίης ... πολλής, i. e. very little notice was taken of him. ὁπώπει (v. ὁρῶω).
- Page 145.—26. dλλà...γάρ, but...since. Δημάρητον: Demaratus was king of Sparta in the younger or Proclid line, but was declared illegitimate and succeeded on the throne (491 B. c.) by the next heir, Leotychides; soon after which he left his country to join the Persians. He proved the most sagacious counsellor of Xerxes, but was almost always overruled by the jealousy of the Persian court-officers. γίλωτά με εθευ, you made fun of me. ἀγὰν μέγιστός ἐστι, it is my utmost endeavor.
- 27. νόμος, (here) custom. σύτω έχων, of this nature. τοσούτοι, so few. χράσθαι (G. 269).
- 28. Tapeffice (v. Tapefigue), let pass. perfuevol, impetuously. theories are up to succeed them (this). rainep (G. 277, N. 1 b).
- Page 146. πολλοι μέν άνθρωποι, όλίγοι δ' άνδρες, many people, but few men.
- 29. τρηχίως περιείποντο, were roughly handled: περιέπειν = to follow round, to tend, to treat, dc. ἐκδεξάμενοι, succeeding: see note on § 2, above. ἀθανάτους, Immortals: this body of 10,000 picked Persians were so called because the vacancies in their ranks were immediately filled, so that the number always remained the same (Hdt. VII. 83). κατεργασόμενοι, sc. τοὺς Ἑλληνας. οἱδὲν πλέον ἐφέροντο, gained no more: see below, § 32, μέγα τι οἴσεσθαι.
- 30. δλλα τε ... καί, showing, both in other ways, and especially [in this]. Εξεπιστάμενοι, used (like an infinitive) with dποδεικνύμενοι, showing that they thoroughly (Ε-) understood how to fight, &c. (G. 280). δκως εντρέψειαν (G. 233). φεύγεσκον (G. 119, 10). δήθεν implies that the flight was a pretence. ἀν belongs to ὑπίστρεφον in the iterative construction (G. 206), not in apodosis. καταλαμβανόμενοι, when they were overtaken (in their pretended flight). είναι (G. 265). Εδυνέατο (G. 126, 5; 119, 3), imperfect for ἐδύναντο.
- 31. dvaδραμείν, leapt. "With the grave Orientals, nothing could so completely indicate an all-engrossing feeling of fear or horror as a gesture of this kind." Blakesley. κατατετρωματίσθα, indirect discourse with

tweedar after thateaures. — την άτραπόν, the secret path mentioned above in § 1. — ἐνώρων (ν. ἐνορώω).

- Page 147.—32. δ τι... πρήγματι (G. 244; 188, 1, Ν. 2).—διφθαρε, brought destruction upon. — Πυλαγόρων, a portion of the delegates to the Amphictyonic council were so called. The meeting of the council was called Πυλαία from Πύλαι (see note on § 16, above), even when it met at Delphi.
- 33. Πυλαγόροι: there is also a form Πυλαγόραι. πάντως κου... πυθόμενοι, having certainly gained the most accurate knowledge. Many names were current of persons said to have betrayed the pass to Xerxes; probably it may have been made known by more than one, in a region where many favored the invasion, and many more were in terror of the invader. τοῦτο δί, and secondly. εί... ὁμιληκὸς είη, if he should have had much to do with the region, i. e. as a consequence of having had much to do with it (G. 202, 2): for the force of the rare perfect optative, see Greek Moods and Tenses, § 18, 1, with Note.
- 34. ήρεσε (v. dρέσκω). τῶν ἐστρατήγεε (see note on § 29). ὧρμέατο (G. 119, 3), for ὧρμηντο. περὶ λύχνων ἀφάς, about lamplight.
- Page 148. τότε (see note on § 3, above). ἐν σκεπη τοῦ πολίμου, sheltered from the war (G. 167, 3). ἐκ . . . χρηστή, at so remote a period (see G. 191, N. 6) had it (the path) been shown by the Malians (G. 188, 3) to be a pernicious thing: οἰδὲν χρηστή (commonly οἰδὲν χρήσιμου), of no good, is a euphemism for bad: these words are sometimes understood to refer to the pass of Thermopylae itself (ἐσβολήν), and to mean that the Malians had so long ago shown the pass to be useless.
- 35. Μελάμπυγον: this was an epithet of Hercules, implying manliness and strength. Κερκάπων: these Cercopes were droll, mischievous dwarfs, who appear often in the stories of Hercules, sometimes amusing and sometimes tormenting the hero. In the local legend of Thermopylae, they appear as footpads lurking about the pass (hence their seats, εδρας, at the narrowest place), where they steal the arms of Hercules while he is sleeping. Hercules seizes two of them and ties them to a pole, which he throws over his shoulders and walks away with them. They have been warned by their mother to beware of the Μελάμπυγος; and on seeing this characteristic of Hercules as they are swinging behind him, they make such sport of him that finally he too begins to laugh at their jokes and releases them. A bas-relief taken from a temple at Selinus in Sieily represents Hercules carrying the two Cercopes on his shoulders. The stone called Μελάμπυγος probably had some imaginary resemblance to the sleeping Hercules.
- 36. τὰ Oltalev: the mountain (usually called Callidromus) over which the path led forms a part of the Thessalian range of Octa: the words ἐν δεξιῆ refer to the march southward and eastward after crossing the Asopus.

   ἡνόμενοι, keeping guard (as protectors). ἡρουρέοντε, guarding (as sentinels). ἡ κάτω ἐσβολή (G. 141, N. 3), i. e. Thermopylae itself. †ποδεζάμενοι, having pledged themselves (or given a promise) to Leonidas.

- 37. dναβεβηκότας (G. 280). ide, as follows, belongs to Epadov. dvidovov . . . evdouplyous (G. 199, n. 1): as they were putting on their own armor, the middle is more exact. of βάρβαροι is subject of eyévovto. φανήστοθαι (G. 203, n. 2).
  - 38. μή . . . two, lest they might prove to be (G. 218; 216, 2).
- Page 149. φείγοντες (G. 279, 4, N.). doχήν, originally, i. e. on purpose to attack them. παρεσκευάδατο (G. 108, 4, I.).— of δέ refers to Πέρσα, the subject of the preceding clause: this is not an Attic usage (G. 143, 1).
- 39. hot (G. 55, N. 1). twi, besides (G. 191, N. 2). obtos, the diviner and the deserters. obs two, forbade.
- 40. obe tank (G. 203, N. 1), depends on λέγεται, by a change of construction (G. 260, 2, N. 1). ἀρχήν: see § 38, above; ἀρχήν may often be translated at all, like Latin omnino. τῆ γνώμη πλείστός εἰμι, I am most strongly inclined to the opinion: so πολύς εἰμι (see Liddell and Scott). κελεύσαι (G. 203) depends on the phrase τῆ γνώμη πλείστός εἰμι. αὐτῷ, intensive. ἔχειν (G. 203, N. 1). ἐλείπετο, awaited. οὐκ ἐξηλείφετο, remained undiminished.
- 41. yevicla... arehicla: we should expect these to be in the future, on the principle of indirect discourse (G. 203); but verbs signifying to give an oracle are exceptional, probably because they imply a command. (See Greek Moods and Tenses, § 23, 1, N. 2).—"The notion which gave rise to this oracle seems to be the one, that in a dire extremity the anger of the deity was only to be propitiated by a most costly offering." Blakesley. It was related that Leonidas, before he left Sparta, gave instructions to his wife Gorgo for her conduct in widowhood; and that "funeral games were performed, as over him, in his presence."
- Page 150.— (2.) Περσείδησι, descendants of Perseus: Herod. (VII. 61) says that the Persians received their name from Perses, son of the Greek hero Perseus; a mere device to unite the two similar names.—(3.) το μὲν οὐκὶ...δέ, not this, but, &c.—(4.) οὖρος (= δρος, boundary), Sparta's bounds.—(5.) τόν (G. 140), him, i. e. the invading Persian.—(7.) ἐτερον, one or the other.— δια-δάσηται (ν. δατόρμαι οτ δαίομαι).— ἀποπέμψαι and οίχεσθαι depend on τῆ γνώμη πλεῦστός εἰμι in § 40, being partly a repetition of κελεῦσαι, &c. in that passage. All from μένοντι δέ (§ 40) through the oracle is a sort of parenthesis.
- 42. τὰ ἀνέκαθεν, by descent. οὐκ ἀπελείπετο, remained not behind, i. e. did not separate himself from the army. Krüger.
- 43. Θηβαῖοι ἀκοντες: as unwilling hostages, they could have been of little service; it is probable that this is the representation made afterwards by the Thebans, to reconcile themselves with the Persian conqueror. (See § 55.) Their politics were at this time "essentially double-faced and equivocal." Grote. A later orator, confounding Thespians and Plataeans, says of the latter, that one half the adult citizens perished in the pass,

- and the remainder fought in the Athenian fleet at Artemisium and Salamis.

   ook toaway, said that they would not, dc.— awoliwores (G. 138, N. 8).
- 44. es dyophs . . . πληθώρην, until about full-market time, i. e. the last part of the forenoon, before μεσημβρία.
- Page 151. χώρος, here = space to be passed over. τὸ μὸν γὰρ... ἐψυλώσσετο refers to the fight of the two preceding days.
- 45. πολλοί refers to the Persians: but the subject changes suddenly at die γάρ. τοῦ ἀπολλυμένου, the dying. ρώμης δσον είχον μέγιστον, their utmost strength; like ώς μέγιστον expanded into ώς (or δσον) έδύνωντο μέγιστον. παραχρε΄μενοι (sc. τοῖς σώμασιν), making their lives of no value. ἀπίοντες, reckless. κατεηγότα (v. κατ-άγνυμι). οἱ δί, referring to τοῖς πλέοσι, not Attic (see note on § 38, above).
- 46. γενόμενος, having proved himself (not having been). τὰ οὐνόματα: the names of the 300 could still be read on a column in Sparta in the time of Pausanias, 600 years afterwards. οἰκον, his estate. ώς ἐούσης gives the reason of Artanes himself.
- Page 152.— τοῦτον ὑπιξείρυσαν, rescued his body. The bones of Leonidas were carried to Sparta forty years later, according to Pausanias; when the column just mentioned was erected.— τοῦτο συνεστήκες, this kind of battle continued.
- 48. πλην Θηβαίων: see below, § 55. λίων, with reference to the name Λεωνίδης. τοίσι ... περιεούσαι, such of them as happened still to have them (μάχαιραι) left. και χερσι και στόμασι, as we say "tooth and nail," but of course with no comic idea. εξ εναντίης, in front. περισταδόν (adv. from stem of περιστημι), so as to surround them.
- 49. πριν ή (G. 274, N.). τοσοῦτο ... είναι depends on ton implied in what precedes. τον δέ, but he, irregularly inserted, as if the sentence had not been introduced by the relative τόν, to which πυθόμενον belongs. ώς ἀγγέλλοι depends on the past tense είπειν (G. 203; 201, N. 2). εί ... εσοιτο represents εί εσται in the direct form (G. 221, N.), if it was to be (not if it should be).
- 51. αὐτοῦ ταυτή τή περ ἔπεσον, there (i. e. at Thermopylae), on the spot where they fell. σφί refers to the Spartans and Thespians. πρότερον ή ... οίχεσθαι, like πρὶν ή in § 49: the subject of οίχεσθαι is τοὺς συμμαχους understood, which is also implied (in the genitive) after τοῦς πρότερον τελευτήσασι. ἐπιγέγραπται: this verb applies especially to inscriptions, properly called ἐπιγράμματα (see below, after the inscriptions).
- Page 153. Πελοποννάσου: the Doric form, with ā for η (G. 30, 1). In the preceding verse, τῆδε and τριāκοσίαις are sometimes substituted (on conjecture) for the Ionic forms of the MSS., which can hardly be correct. χιλιάδες τέτορες: the number who fought (ἐμάχοντο), although Herodotus elsewhere speaks as if 4,000 fell (VIII. 25). The inscription refers only to those from Peloponnesus, who (according to § 18) amounted to 3,100. But

later writers speak of 700 or 1,000 Lacedaemonians besides the 300 Spartans; and these must be included, although Herodotus makes no mention of them. The whole question of the numbers at Thermopylae is much disputed. The stern simplicity of the second inscription has made it especially famous. — ἀγγάλλων is used for the imperative (G. 269). — In the third inscription, Μεγωνιά is Doric genitive (G. 39); and οὐκ ἐνλη = scorned (Rawlinson). — Εφω ή, εκεκρι. — Σαμωνίδης: Simonides, the great lyric poet of Ceos, was often considered the author of all three epigrams. His still more famous ode on the heroes of Thermopylae (or perhaps only a fragment) is preserved by Diodorus: —

Των έν Θερμοπύλαις θανόντων εὐκλεὴς μέν ά τύχα, καλὸς δ΄ ὁ πότμος, βωμὸς δ΄ ὁ τάφος, πρό γόων δὲ μνᾶστις, ὁ δ΄ οἶκτος ἔπαινος. Ἐντάφιων δὲ τοιοῦτον οὕτ εὐρως οῦθ΄ ὁ πανδαμάτωρ ἀμαυρώσει χρόνος, ἀνδρῶν ἀγαθῶν. Ὁ δὲ σακὸς οἰκέταν εὐδοξίαν Ἑλλάδος εἶλετο · μαρτυρεῖ δὲ Λεωνίδας ὁ Σπάρτας βασιλεὺς, ἀρετᾶς μέγαν λελοιπως κόσμον ἀέναὸν τε κλέος.

"Of those who at Thermopylae were slain,
Glorious the doom, and beautiful the lot;
Their tomb an altar: men from tears refrain,
To honor them; and praise, but mourn them not.
Such sepulchre nor drear decay
Nor all-destroying time shall waste; this right have they.
Within their grave the home-bred glory
Of Greece was laid; this witness gives
Leonidas the Spartan, in whose story
A wreath of famous virtue ever lives."

Translated by Sterling.

52. παρεόν = παρόν (G. 278, 2). — μεμετιμένοι (see μεθίημι in Cat. of Verbs). — ούκ έθελησαι depends on λέγεται in the first line. — τὸν είλωτα, his Helot servant: each Spartan soldier was entitled to be accompanied by seven Helots, and probably many of these fell in the first battles at Thermopylae, unmentioned by the historian (see, however, VIII. 25). — λειποψυχέοντα, (here) faint-hearted.

53. el... fiv, if it had been the case. — nombhv, return: see nombles for the case.

Page 154. — προσθέσθαι άν (= προσίθετο άν) depends on λέγεται in § 52. — προφασίος (G. 171, 1).

- 54. ήτίμωτο, he was disgraced, as the perfect ήτίμωται means he is disgraced. èν Πλαταιῆσι, i. e. at Plataea, in the following year (479 B. C.). ἀνέλαβε, he made up for. ἐντυκχθεῖσιαν (ν. ἐνιφέρω).
  - 55. ώς . . . μηδίζουσι . . . dπικοίατο (G. 248).
- Page 155.—56. πλεῦνας = πλέονας. σχόντα... Πλαταιέων: this attack of the Thebans on Platara was the first hostile act committed in the Peloponnesian War (431 B. c.).
- 57. τῆ ἀληθείη, truthfulness. τὰς διεξόδους, "the ins and outs." cla βασιλεύς γενόμενος, since you were once their king. (See note on § 26, above.) The counsel of Demaratus (here omitted) was that Xerxes should occupy with part of his fleet the island of Cythera, off the south coast of Laconia, which would draw off the Spartans from the defence of the 1sthmus, and put all Greece in his power. This wise counsel was overruled by the Persian Achaemenes. It was followed afterwards by the Athenians, in the Peloponnesian War.
- 58. dποταμόντας, sc. τινάς. δήλα . . . γέγονε (G. 135, 2). τῶν (= ων) . . . dπθρώπων (G. 154, Note).

IV.

- Page 156.—1. ναυτικόν στρατόν: the return of the Greek fleet from the Euripus to its position at Artemisium has been mentioned in III. § 11. After describing the battle of Thermopylae in the Seventh Book, Herodotus begins the Eighth Book with the sea-fight at Artemisium, which took place on the same three days with the battles at Thermopylae (see below, § 15).— Iλαταιίες: see I. §§ 11-13.— πεντηκοντέρους: these were vessels of the older style with fifty oars, all in one row; while the triremes, the more modern ships of war with three banks of oars, were specially called νήες, sometimes νήες μακραί.
  - 2. ἐπ' Aρτεμίστον (G. 191, N. 6). ήγεμονεύη, be commander-in-chief.
- 8. ἐς Σικελίην: see II. § 39. εἰ στασιάσουσι, ὡς ἀπολέεται (G. 223, n. 1; 247). τοσούτφ...δοφ (G. 188, 2).
- Page 157. μέχρι... ἐδέοντο, so long as they (the Athenians) were in extreme need of them (the Peloponnesian allies): μέχρι δσου here = δσου χρόνου. The desertion of these allies, all of whom acknowledged the headship of Sparta, would have withdrawn 113 ships. περὶ τῆς ἐκείνου, i. e. to liberate the Greeks in Asia Minor and the islands: this refers to the beginning of the Confederacy of Delos (about 477 B. C.). See notes, p. 31.
- 4. 'Aperás: see III. § 12, above. παρὰ δόξαν . . . ἡ ὡς κατεδόκεον, pleonastic for otherwise than as they expected, παρὰ δόξαν being more emphatic than the simple ἐτέρως. δρησμόν, a retreat, which would have betrayed the force at Thermopylae to destruction, besides leaving Euboca.

- unprotected against the Persian fleet. προσ-μείναι ... χρόνον, to wait a little longer. Θεμιστοκλία: Herodotus is writing after Themistocles had died in exile, when even his disinterested acts were liable to be suspected of corruption. But whatever we may think of his personal motives, we may easily believe that he used money furnished by the richer Euboeans in the way described in § 5. ἐπ' ❖ . . . ποιήσονται (G. 236, N. 2 and 3).
- 5. ἐπισχεῖν (G. 265). ἡσπαιρε, struggled, i. e. resisted. ἀπολιπόντι represents el ἀπολίποις, as protasis to πέμψαε ἄν (G. 226, 1). ἡπιστέατο, imperfect, supposed (G. 126, 5; 119, 3): cf. ἐδυνέατο above, III. § 30.
- Page 158.— 6. « κως λοιν (G. 226, 4, N. 1), in case they should capture them, i. e. to capture them if they could. καταλάβοι, should close in about them (and save them), an unusual meaning. καὶ ἔμελλον δῆθεν . . . περιγενίσθαι, and they were likely (as the Persians thought, δῆθεν) to make their escape (i. e. if their flight was not hindered); whereas (δί), according to their (the Persians') talk, not even a torch-bearer was to come off alive. The torch-bearer in an army or fleet kept alive the sacred fire which was brought from home, and his person was held sacred. His fall, therefore, implied the utter annihilation of the whole army. It was a common saying that "not even a torch-bearer escaped" (ούδὶ πυρφόρος ἐλείφθη), implying utter destruction.
- 7. πρὸς ταῦτα ἀν: this corresponds to ἐκ μὲν τῆς ἀντίης in § 6, taking the place of a clause with δί. ὡς ἄν (G. 216, 1, Ν. 2). οἱ μέν, i. e. those who sailed round Euboea; σφεῖς δί, and they, i. e. the main force; both in apposition with the subject of περιλάβοιεν. ἐξ ἐναντίης, in front, like ἐκ τῆς ἀντίης in § 6. τὰς ταχθείσας, i. e. the two hundred.
- 8. αὐτὸς περιεβάλετο, ηο' for himself. ἀλλ' οὐ γύρ οἱ παρέσχε ὡς τότε, but [had not done so], for he had never had [such] an opportunity as then. ἔτι, at length.
- Page 159.— is oyoścovra: a swim of about nine miles! This is matched by another later story, that, during the storm at Sepias, the same man with the help of his daughter (also a diver) destroyed many Persian ships by diving down and loosening their anchors.
- 9. ἀποδεδέχθω, v. ἀποδείκνυμι (G. 202, 2, N. 1).— ώς γένοιτο, that it had taken place (G. 243).
- 10. ἐπενείκαντες, ascribing or imputing. καταφρονήσαντες ταθτα, resolved on this; καταφρονείν has this rare sense only in Ionic Greek. ἐς μέσον implies that they hoped to get the Greeks into the circle which they were about to make. ἐπιστάμενοι, feeling sure ἀπονοστήσει, would return safe. ἡδομένοισι ἡν (G. 184, 3, Ν. 6). ὅκως . . . λάμψεται depends on the idea of striving in ἄμιλλαν ἐποιεθντο (G. 217).
- Page 160.—11. is in infinite when the signal was given (G. 184, N. 1, d).—is το μέσον: the sterns were brought together as the prows were turned toward the enemy on every side.— Ιργου είχοντο, held to the work.— κατά

- στόμα, beak to beak. Σαλαμινίων: the Salamis in Cyprus is meant; but έν Σαλαμίνι below refers to the island near Athens.
- 12. μέσον θέρος, midsummer: της αρης is partitive genitive. The battles of Thermopylae and Artemisium took place in July, 480 B. c. κατιστέατο, imperfect, = καθίσταντο. ἐλπίζοντες, apprehending. ἐς οἶα = ὅτι ἐς τοιαῦτα, causal relative (G. 238). ῥεύματα ἰσχυρά, swollen torrents.
- Page 161.—13. Same dv (G. 216, 1, N. 2).—7d. Kotha, the Hollows of Euboca are probably on the southwest side, opposite Attica.
- 14. ἐπεβώθεον, came as reinforcement: these 53 ships, added to those mentioned in § 1, raised the Athenian fleet to the full number of 200. την αυτήν ώρην, the same time of day (see § 9, above).
- 15. σφι λυμαίνεσθαι, should hurass them (G. 184, 2). τὸ ἀπὸ শέρξες, schat Xerxes might do. οἱ μέν refers to the Greeks both at Thermopylae and at Artemisium; οἱ δέ to the Persians at both places: πόρου refers to the passage by sea and that by land. δκως κρατήσουσι (G. 217, N. 2).
- Page 162.—16. παραπλήσιοι, equally matched, not in numbers, but as is explained in the next sentence.— αὐτὸς ὑπ' ἐωυτοῦ ἔπιπτε: a Corinthian speaker in Thucyd. I. 69 speaks of the armament of Xerxes as αὐτὸν περὶ αὐτῷ σφαλέντα.— τράπεσθαι (lonic present passive), in apposition with χρήμα.
- 17. παλήσεις, should suffer: cf. ήν τι καταλαμβάνη (G. 248). σημαίνειν depends on προσετέτακτο and also on έτοτμον. ές ἀναβολάς, with delay. The fleet had suffered so severely in the engagements, half of the Athenian ships being disabled, that it had already determined to withdraw; and, by advice of Themistocles, the Greeks were slaughtering the cattle of the Euboeans for their own supplies.
- 18. περί τὰ πότιμα ΰδατα, i. e. on the northern shore of Euboea, where the Persians would land for drinking-water. ἐπὶ τοὺς πατέρας: Attica was called the parent city of the Ionians in Asia Minor. μάλιστα μέν, best of all. ἐκ τοῦ μέσου ἡμεν ἔξεσθε (G. 184, 3, Ν. 6), i. e. be neutral.
- Page 163. καὶ αὐτοί, opposed to τῶν Καρῶν. ἡ ἔχθρη . . . γέγονε: i. e. in the assistance given by Athens in the Ionic revolt. βασιλέα, object of λαθόντα. ἐπείτε ἀνενειχθῆ: Herodotus occasionally omits ἄν in this construction, contrary to the usage in Attic prose (G. 234; 223, N. 2). διαβληθῆ (sc. τὰ γράμματα), should be misrepresented (G. 248, N.).

In the interval which follows, Xerxes is said to have brought the soldiers of his fleet to Thermopylae, that they might view the Grecian dead, — concealing the trenches where 20,000 of his own dead lay buried, — "truly a laughable device," says Herodotus, "which deceived nobody; on one side a thousand men lying about the field [as if these were all the Persians had lost], and on the other four thousand crowded together into one spot." He is also related to have asked of some Arcadian deserters what the Greeks were doing. "Holding the Olympic games," was the reply, and "seeing

wrestling and chariot-races." "And for what prize?" he asked. "An olive-wreath to the winner." Upon which a Persian officer exclaimed, "What men are these against whom we are brought out to fight?—men who contend with one another for honor, and not for gain!" At this time, too, the Thessalians (who had an old border-feud with the Phocians) sent a messenger into Phocis, offering, for a ransom of fifty talents, to save the district from being ravaged by the Persians: to which the Phocians replied, that they were free as the Thessalians to make friends with the Medes, if they chose; but they would never of their own will be traitors to the liberties of Greece. This heroic answer greatly endeared them in later times to the Athenians; but the opinion of Herodotus was, that their ancient hate would have led them to choose the side opposite to the Thessalians, whichever that had been.

- 19. Is την Δωρίδα: it is strange that Herodotus represents the whole army of Xerxes as marching into Boeotia by the road which leads through Doris and Central Phocis by the valley of the Cephissus, a road which, by crossing a mountain ridge, avoided the pass of Thermopylae altogether. Stein remarks, that probably a part of the army at least passed through Thermopylae and took the upper road, which appears from the names of towns on that route which were burned by the Persians. This road also would be the only one practicable for the cavalry. ποδεών, footlet or spar (see Lexicon). ή τωρ refers to Doris. μητρόπολιε, i. e. the starting-place of the Dorian emigration: the earlier home of the race was in Thessaly. ούκ δόσεε, i. e. the Thessalians advised against it.
- 20. ¶ κορυφή, the name Tithorea was given to one of the summits in the mass of mountains called Parnassus: the place here mentioned was probably a natural fortress described by Plutarch (Sull. 15), below the highest peak of Tithorea; the present Velitza. κατά Νέωνα, at (or above) Neon. καμένη ἐπ' ἐωντῆς, lying by itself, i. e. a solitary peak. ἀνηνείκαντο, understand their possessions.
- 21. Παραποταμίους, "Riverside," a town and people of the same name on the Cephiseus.

Page 164. — τὰς δὶ πόλις... ἐσωζον, were protecting their cities, i. e. when the Persians entered Bocotia.

23. είτε... κατορύξωσι, (G. 244): the direct question being κατορύξωσι»; shall we bury them? (G. 256). — αὐτός before είναι is adjective (G. 138, N. 8). — πέρι (G. 191, N. 4). — πέρην, i. e. across the Gulf of Corinth. — Κωρύκιον άντρον, the Corycian cave, sacred to Pan and the nymphs, was high above Delphi, in the side of one of the heights of Parnassus. It is described as about 300 feet deep, 40 feet high, and abounding in stalactites.

Page 165.—24. anapeov, were in sight of.— Hoovnins, a title of the Delphian Athena (Attic Hoovaia), who was so called because her temple stood on the way leading to the great temple of Apollo, being thus before

- the temple (mpd vace). Sid wavrev, above all: Sid has occasionally (in Herodotus as in the poets, not in Attic writers) a meaning of pre-eminence, of going through or beyond.
- 25. δύο κορυφαί (G. 138, N. 6), great masses of rock detached from the mountain and thrown down, probably, by the defenders: many such fragments are now to be seen in the pass. 16ù Βοιωτών (G. 182, 2). μέτονας ή κατά άνθρώπων φύσιν, of more than human stature: ξχοντας cannot be correct here unless there is some error in the preceding words.
- 26. τούς and δύο belong to ήρωας. της Κασταλίης, the famous fountain of Castalia, which flows from the cleft between the two lofty peaks, the Φαιδριάδες, which overhang Delphi. One of these peaks was called Hyampeia. These two peaks above Delphi have caused the idea that the chief peak of Parnassus, Lycoreia, has a double crest.
- Page 166.—27. τὸ ποιητέον = 8 ποιητέον, as indirect question.—
  ἐπὶ τοῖσι κατήκουσι (ν. καθ-ήκω) πρήγμασι, on the circumstances that had arisen (or come in), like the Attic τὰ καθεστώτα.—τῶν . οὐδέν, nothing of the kind.— οἱ δέ, the Athenians: see note on III. § 38, above.—ἀπιέναι (ν. ἀφίημι) depends irregularly on ἐπινθάνοντο, which takes the participle τειχέοντας regularly (G. 280).
- 28. 'Adyvalor to tie δύναται σώζειν, for 'Adyvalor τινά τ $\hat{\eta}$ (= $\hat{\eta}$) δύratal oratev. - is Toolfiva: Troezen, on the Argolic coast, was a seafaring place, sacred to Poseidon, and inhabited by an Ionic people kindred to the Athenians. It deserves to be remembered to the honor of the Troezenians, that they received the Athenian exiles "with eager good-will," and "passed a vote that they should be maintained at the public charge by a daily payment of two obols to every one, and leave be given to the children to gather fruit where they pleased, and schoolmasters paid to instruct them." (Plutarch, Them. 10.) -- τῷ χρηστηρίφ, that with reference to the "wooden walls." — έν τῷ ἱρῷ, in the temple of Athena Polias, which formed part of the Erechtheum on the Acropolis of Athens. Here was preserved the olive-wood statue of the Goddess, which was believed to have fallen from heaven, and which was decorated with the costly peplus at the great Panathenaic festival. - is to the serpent as actually existing, implying some doubt of his reality on the historian's part. — imphyta, monthly food-offerings. - ws . . . anolehounulns: it was a common ancient belief, that a city could not be taken or destroyed unless first forsaken by its divinity. Thus the Romans had a formula for summoning forth the Gods of the cities they were about to attack; while the true name of Rome and that of its tutelar divinity were said to be kept as a mystery, lest they should become known to an enemy who might thus disarm the city of its protector. (See Macrobius, Sat. III. 9.)
- Page 167.—30. προθέντος (for the more common λόγον προθέντος), having given notice, the usual formula for opening a debate. $\tau \hat{\omega} \nu = \hat{\omega} \nu$) χωρέων, by attraction for δκου χωρέων τῶν ἐγκρατέες εἰσί, in which of the places they were themselves masters of. ἐπιλέγοντες, as if Lλεγον or ἔγνωσαν

- had preceded. tra, where. πρὸς δὲ τῷ Ἰσθμῷ, supply έδντες from the clause with μέν.
- 31. Inc., had (already) come (G. 200, N. 3); but www.hisofa. (regular present), was burning: so with nex and info below.
- Page 168.—32. τρισί μησί: it was now September, B. C. 480, on the 20th of which the battle of Salamis was fought.— ἄρχοντος, being Archon, i. e. Eponymus for the year: see note on Xen. Hell. 2, III. 1.—τὸ ἄστυ, the city proper, all within the circuit of the walls.—ταμίας, stewards, having charge of the temple-treasures.
- 33. 'Aphior rayor, the Areopagus, or Mars' Hill. Skus ... awaar (G. 233). evel-kouto, did they entertain them, i. e. the proposals of the exiled family of Pisistratus.
- 34. ἐκ τῶν ἀπόρων: ἀπορα is used like ἀπορίαι. ἴμπροσθε: the north side of the Acropolis is still sometimes called 'the front; the gateway and the only entrance are on the west side. ἡλπισε has here so much force of apprehension that it takes μή and the optative like ἐφοβήθη (G. 218): for ἡλπισε ἀν, see G. 226, 2. ἰρὸν . . 'Αγλαόρου: the Aglaurium, a sanctuary which commemorated the place where Aglaurus, daughter of Cecrops, was said to have thrown herself from the Acropolis.
- Page 169. πρὸς τὰς πύλας, the gates of the temple, in the precincts of which they had ascended.
- 35. 'Αρταβάνφ: an uncle of Xerxes, who had been left in chief authority at the Persian capital, although he had attempted to dissuade Xerxes from his expedition against Greece.
- 36. γηγενίος, born of the Earth: see II. II. 548, τέκε δὲ ζείδωρος άρουρα. The temple of Erechtheus was one of the three temples united in the building commonly called the Erechtheum; a second was the temple of Athena Polias (see note on § 28, above); the third was the Pandroseum, which contained the sacred olive-tree planted by Athena, and the salt spring (θάλασσα) made by the stroke of Poseidon's trident. These were proofs (μαρτύρια) offered by the rival deities in their famous contest for the possession of Athena, which was represented by Phidias in the group of statues on the western pediment of the Parthenon. δσον τε, about, like ως with words denoting number or size: the τέ is a poetic addition (not Attic) allowed by Herodotus (G. 151, N. 4).
- 37. κυρωθήναι depends on ξμενον, which sometimes takes the infinitive in the sense of waiting for something to be done. πρήγμα, subject of discussion (see § 30, above).

Page 170. - ral of (G. 151, N. 3).

38. περί σύδεμιής... ναυμαχήσεις, i. e. you will no longer have any country to fight for (for σύ... σύδεμιής, see G. 283, 9). — μή σύ (G. 283, 7). — άναγνώσει, to prevail upon: this meaning of άναγγνώσειω is not found in Attic.

- 89. σ-μμίξαι, communicare. δωντοθ ποιεύμανος, making (or representing) them as his own.
- 40 τῶν «ἴνεκεν (relative), = τούτων ὧν, &c.: τούτων depending on λόγον. πολλός, frequent or urgent; i. e. he had much to say. ἀπολυόμενος, in his defence, seese purgans. οἱ ἐγκαταλευτομενοι, they who do not enter the lists.
- Page 171.—41. ἀναζεύξης, break un, move off: lit. yoke up, used properly of moving by land. ἀναπεπταμένω, open (as a bird with its wings spread), in contrast with the narrow waters at Salamis. ἐς τό (relative), supply ἀνάγεων or some similar verb. βαρυτέρας (if correct) must mean heavier in movement, not larger. σφέας, the Persians. κινδυνεύσεις... Έλλδε: compare κινδυνεύων τῆ ψυχῆ, in III. 27.
- 42. τοσάδε, the following (G. 148, N. 1). πρὸς ἡμέων, for our advantage.

   ἐς τήν (G. 191, N. 6). ἐν αὐτοῖσι (as above), i. e. in what I propose.

   μένων = ἡν μένης (G. 226, 1).
- 43. περικούσι: cf. περιγίνεται in § 42. λόγιον refers to the oracle, II. § 35. νοικότα is object of βουλευομένοισι, and is also understood as subject of Μέλα, which here is used like φιλεί = solet. βουλευομένοισι before ούκ έθλει is dat. commodi, i. e. for their sake.
- Page 179. προσχωρίων... γνώμας, conform (go over) to human ideas.

  44. τῷ μή ἐστι (G. 238): μή shows that there is a conditional as well as a causal force in the relative clause. ἐπιψηφίζειν ἀπόλι ἀνδρί, to put a question to vote fr (i. e. on the motion of) a man without a country. ούτω συμβάλλωσθαι, then (i. e. after declaring his country) to join in proposing opinions. ἐωντοῖσ·, to himself and his fellow-citizens. ἔστ' ἀν, so long as: the subjunctive in the direct discourse depends on ἐστί (here changed to ϵη), which has a future (as well as present) sense; the idea being, we can certainly be said to have a country, so long as we have 200 ships to show.
- 45. ἐπεστραμμένα (v. ἐπιστρέφω), pressing, emphatic.— el μενέεις καὶ ἐσεαι: the apodosis is suppressed, it will be well.— τὸ πᾶν... φέρουσι, i. e. with them rests the whole firtune of war.— οἰκέτας, (here) our households.
   Σῖριν, a town near Sybarir in Southern Italy.— καὶ... αὐτήν, and which (G. 156): a relative is seldom repeated in a new case, but a personal or demonstrative takes its place.
- 46. δοκέαν, used absolutely (C. 268). μη ... ἀπολίπωσι (G. 218; 216, 2). σύκέπ belongs to ἀξιόμαχοι. οἱ περί Σαλαμίνα (G. 141, N. 3): ἀκροβολισάμενοι, after skirmishing.
- Page 178.—Alax6as: among the descendants of Aeacus were Peleus and his son Achilles. It is not to be supposed that the ship was sent for images of these heroes; but it was believed that they would come in person, though unseen, to help the Greeks.
- 47. Δημαρήτφ: see note on III. § 57. Θριασίφ πόλφ, hetwern Parner and Eleusis. δτεών κοτε είη, indirect question. like ε τι είη (below). πρόκατε (= πρόκα τε), suddenly, all at once. κακχον, the song sung by

the procession of the initiated (pierral or perunpivos) as they marched along the Sacred Way from Athens to the temple at Eleusis at the annual festival of Demeter: the name comes from the frequent recurrence of the verse "Iakx", 3 "Iakxa, in which Dionysus (or Bacchus) was invoked under the name of Iacchus.

48. αὐτός belongs to the omitted subject of είναι (see G. 138, N. 8):
Εψη is still understood. — φρήμου έούσης, causal. — Μητρί και τῷ Κούρη,
to Demeter (the Earth-mother or Ceres) and Core (the Daughter, Proserpine or
Persephone; Κόρη, lonic Κούρη). — μυείται, is initiated: the term probably refers to the candidates for initiation having their eyes closed or covered. — τὴν ψωνήν (G. 159).

Page 174.—49. oblices, no unus quidem, more emphatic than the simple oblice.— έκ του κονιορτου, after the dust.— έκι Σαλαμίνος, towards Salamis; but έκι τὸ στρατόπεδον, into the camp.— καταπτόμενος, calling to witness; properly used of clinging to the image of a God who is invoked.

50. δηησάμενο: see note after § 18, above. — Φαλήρφ, the old port of Athens; see map, and note on Xen. Hell. ii. 4, 11.

Herodotus now describes a discussion (here omitted), in which an immediate attack on the Greek fleet at Salamis was urged by all the Persian commanders except Artemisia, the queen of Halicarnassus. She advised distracting the Greeks by threatening various parts of their coast with attack. But her counsel seemed timid and slow, and was overruled by the majority, whom Xerxes followed. Herodotus also remarks, that the army and navy of Xerxes, when they reached Attica, were as numerous as they had been before the storm at Sepias and the battles at Artemisium and Thermopylae, the losses being made up by accessions from the Greeks. This, however, may well be questioned.

The movement mentioned in the words anyour tas vias in the Ealaulva, seems to have consisted in sailing across to some position southeast of Salamis, from which an attack could be made the next day on the Athenian fleet, which was lying in the Bay of Salamis (on the east side of the island). — 57... pillour (G. 250, N.).

51. Exoperero, began its march. — συγχώσαντες, having destroyed (dug away): the road along the shore from Megara to Corinth is here artificially made on the steep side of the Scironian cliff (Σκρωνίδες), and it is still rendered impassable by an ordinary rain-storm. This is the place at which the robber Sciron kicked travellers into the sea, until he was himself served in the same way by Theseus. (He has resumed his old business in later years, and a new Theseus is sadly needed there.)

Page 175. — φορμοί ψάμμου πλήρεις, gabions.

52. περί του παντός δρόμον θέοντες, running a race for the whole, i. e. having everything at stake. — άνηρ άνδρι παραστάς, each man with his neighbor. — τέλος (G. 160, 2). — Εξερράγη, the excitement broke out (like a storm). — εί μέν, as if πολλοί Ελεγον preceded; to this corresponds 'Αθη-

water δέ, &c. — ἀμόνεσθαι depends on some word like κελείοντες understood with 'Αθηναίοι, &c.

53. λαθών, secretly. — ἐπεδίκοντο πολιήτας: after the great losses sustained at Thermopylae and later at Plataea, Thespiae was obliged to admit new citizens. This Sicinnus was an Asiatic by birth, and probably spoke Persian. — λάθρη = λάθρη (G. 182, 2). — φρονίων τὰ βασιλίος, favoring the King's cause. — παρέχει, affords you an opportunity.

Page 176. — mepilonre diadparras, allow to escape: notice the tense of the participle (G. 279, 3). — mpds dawrous, against each other (G. 146, N. 3).

The first object of Themistocles was certainly to make a retreat of the Greek fleet impossible, as he believed that thus only could the progress of Xerxes be checked. He also wished to divert the attention of the Persian commanders from their original plan of attack to an entirely new one of cutting off a retreat, thus making them careless at the critical moment, and perhaps inducing them to divide their fleet. It can hardly be doubted, however, that here—as in his later stratagem (§ 85)—he had a crafty scheme for "laying up treasure" (ἀποθήκην μέλλων ποιήσεσθαι, § 84) with the King, in case the Greek cause should fail or he himself (as actually happened) should be driven to seek the protection of Persia.

54. τοῦτο δέ, secondly. — ἀνήγον . . . Σαλαμίνα, they brought their west wing up to Sulamis, sailing round the island (or surrounding the island, i. e. with ships stationed at important points). This refers to the ships which formed the west wing as they were stationed the evening before the battle (see note on § 50). — of auch . . . Kundroupan rerayulvon, those who had been stationed about Ceos and Cynosura: it is now generally agreed that this Cynosura must be some point of Salamis, and not the Cynosura of the bay of Marathon. The word (lit. doy's tail) means simply a long point of land, and the eastern point of Salamis suits the description better than any other. Ceos must be some place or point in the immediate neighborhood. - Katel-**ΥΟΥ** . . . πορθμόν: the ships just mentioned, which were lying off Cynosura at nightfall, now advanced and blockaded the channel between Salamis and the peninsula of Piraeus (in which is Munychia). — ἀπεβίβαζον τῶν Περσέων (cf. πολλούς των Περσέων, above), sc. τινάς (G. 170, 1). — ώς ... Ecocropévov, because (they thought) both the men and the wrecks would be especially likely to be brought ashore here. — έν πόρφ, &c., i. e. in the passage where the battle was to be fought.

The description of Herodotus, thus interpreted, agrees in all essential points with that of Aeschylus. The great tragedian, who had fought in the Athenian ranks of Marathon, was also in the battle of Salamis. It is to be assumed that no account of the position of the Persian fleet on that eventful morning can be correct, which does not agree with his description in the "Persians." This tragedy, exhibited in Athens in 472 B. C., contains a graphic account of the battle, which a messenger, just arrived at the Persian court from Salamis, narrates to Queen Atossa, the mother of

Xerxes. The three principal points mentioned by Herodotus in § 54 are prominent in Aeschylus. The landing of Persian troops on Psyttaleia, and their slaughter, are made a most important part of the story (see note on § 75). The stratagem of Themistocles is mentioned as the chief cause of the Persian defeat. In consequence of this, Xerxes first orders a triple line of ships "to guard the passage out and the roaring straits" (i. e. the southern entrance of the straits of Salamis); then "others ("to guard," or "to sail") in a circle round the isle of Ajax" (i. e. Salamis). The former are the ships described by Herodotus as holding "all the channel as far as Munychia"; the latter must be "the west wing," which the Persians bring round to Salamis (xuxλούμενοι). This last is made clearer by the statement of Diodorus, that Xerxes sent round the Egyptian ships to blockade the passage between the northwest point of Salamis and the mainland of Megara. This is the movement to which Aristides refers in § 58. may suppose that other ships were placed at other points around Salamis, where they would be of service if the Greeks made their expected attempt to escape by night. Aeschylus then describes the disappointment of the Persians when no signs of flight appeared; and their consternation, at break of day, when, as the sun rose, they heard the solemn paean - the war-cry of the Greeks - and the blast of the trumpet echo from the hills of Salamis. He represents the attack as begun by a Greek ship. The battle seems to have been fought chiefly within the straits, so that the Persian right extended towards Eleusis, and their left towards Piraeus (§ 62). Persians probably advanced in line from the open sea into the narrows, where they were soon thrown into confusion from want of room. Aeschylus speaks of the stream (peopa) of the Persian fleet, which probably refers to their mode of entering the straits. The Persians were so soon thrown into confusion, that the fight must have rapidly lost its regularity, and probably no systematic plan of the Greek commander was carried out. This explains the confused accounts which we have of the progress of the battle, as to which Herodotus (§ 64) confesses himself unable to give details.

The battle of Salamis was fought on the 20th of September, 480 B. C.

55. συνεστηκότων, in conflict (see note on II. § 36, above).— 'Aptores'-878: Aristides, who had been one of the generals at Marathon, was banished from Athens by ostracism (see Dict. of Antiquities) in 482 B. C.; but his sentence had been revoked since the invasion of Xerxes had begun, on the notion of Themistocles, his bitter enemy and rival. Recalled too late to return to Athens, he thus joined the Athenians in their camp at Salamis the night before the eventful battle, bringing news of the movement of the Persians which was most welcome to Themistocles.

Page 177.—56. mept rov, &c., on the question, &c.—toov tort, it is all one.— Heronoundloor is to be joined with anomalous.

57. ἐξ ἐμέο, at my instigation. — παραστήσασθαι, to bring them over, i. e. to my opinion. — ώς οὐ ποιεύντων . . . ταθτα, because (as they will say) the barbarians are not really doing this (G. 277, N. 2).

58. Hear eal tenhoru, indirect discourse for the eal diffuhers. — Toos troppiorus shows that the sea between Salamis and Aegina was occupied during the night by part of the Persian fleet (see note on § 54).

Page 178. - inclove here takes the accusative, as in II. § 34.

- 59. ἐς τὸν τρίποδα: this tripod was erected after the battle of Plataea. A portion of the pedestal, 16 feet high, is now in Constantinople; and the names of the states which "overthrew the Barbarian" (including the Tenians) are still to be read in the Doric inscription. (See Rawlinson's Herodotts, IV. p. 395.) τῆ Δημνίη: see § 11, above. κατέδεε, supply τὸ ναντικόν.
- 60. τῶν Τηνίων is adnominal genitive with βήματα where we should expect ὑπό and the genitive with λεγόμενα. καὶ οἱ (G. 151, N. 3) . . . ποιησάμενοι, used irregularly for the genitive absolute, as if other speakers besides Themistocles were to be mentioned in apposition. ἐπιβατίων, marines, fighting men on a ship, as opposed to sailors and rowers: ἐπιβαίτης originally means any one who embarks (ἐπιβαίναι); see below, § 89. προηγόρεια εὖ ἔχοντα ἐκ πάντων, i. e. made the best speech of all. τὸ δὲ ἔπεα . . . ἀντιτιδίμενα, and his words throughout contrasted things baser. δσα refers to τούτων. καταστάσι, constitution. καταπλέξας, having brought to an end. τριήρης: see § 46, above. ἀνήγον, got under way, i. e. began to advance: in the next line, the middle is used in the same way, without νέας.
- 61. Arekato, were close upon them.—And mpourm dramposectal (also without Ant) is to back water: the statement is, that most of the ships at first backed water and were on the point of running ashore on the island behind them.—Aganages, advancing from the line. Ameinias is said to have been a brother of Aeschylus; another brother, Cynegeirus, fell at Marathon (I. § 20).— pareforar agrees with yuraka implied in the preceding accusative.

Page 179. — avakposerse (G. 200, N. 7).

- 62. κατά, opposed to. πρὸς ἐσπέρης and πρὸς τὴν ἡῶ here are northwest and southeast; Eleusis and the Piraeus giving the general direction of the Persian line. Θεμιστοκλέος ἐντολάς; see § 18, above. χρήσομα. . . . οὐδέν (G. 188, 1, Ν. 2). εὐεργέτης ἀνεγράφη: "Recording the name is repeatedly spoken of in the inscriptions of Assyria and Babylonia as the highest object of man's ambition. See Esther vi. 1." (Rawlinson.)
- 63. τῶν νεῶν, i. e. Persian, as τούτους refers to certain Persians. ξμελλε... συνοίσεσθαι, the result was bound to be such, frc. ἡσαν και ἐγένοντο, were and proved themselves. αὐτοὶ ἐαντῶν, compared with themselves (i. e. at other times): the comparative here takes two constructions, a genitive and a clause with ἡ, the former being inserted merely for emphasis.
  - 64. pereferépous, individuals. Aprepariny: as Artemisia was queen

of Halicarnassus, the birthplace of Herodotus, he makes more special mention of her. (See also note on § 50, above.) — καλ ή: see below.

- Page 180.— imports γάρ: the clause introduced by γάρ ends with toogra, after which toogs of, it pleased her, irregularly takes the place of a personal verb belonging to και ή.— πρὸς ... μάλιστα, close upon.— τὸ και συνήνεικε, which succeeded too: see § 66, below.— φέρουσα, bearing down.— ἀνδρών τε ... καί: this implies that the ship was not only (τέ) manned by Calyndians, but also (καί) bore the king (?) of Calynda (a Carian town): ἐππλώοντος is genitive absolute.
- 65. el μεν και τι... έγεγόνες, even if we admit that she had had some quarrel with him, still, frc. μέντοι is used like bé in apodosis (G. 227, 2). παραπεσούσα: Herodotus used συγκυρέω (as well as συμπίπτω) with the participle, like τυγχάνω in Attic (G. 279, 4).
- 66. Δπό τούτων, by what she had done (not especially κακόν). και τόν (G. 143, 2): so και τούς. φάναι, assented (imperfect). ἐπισταμένους, recognizirg: but ήπιστέατο, believed (wrongly). αθτή συνήνεικε, proved fortunate for her (Krüger), as in § 64, above; γενόμενα being causal: but συνήνεικε may perhaps be taken with γενόμενα, happened to result fortunately, like συνεκύρησε in § 65 (we have, however, συνήνεικε γενέσθαι in § 66). και τό . . . γενέσθαι, and especially the circumstance, that, ήσ., referring to τά τα άλλα. γεγόνασί μοι (G. 184, 3, Ν. 6).
  - 67. dπὸ δέ (sc. Εθανον) = dπέθανον.
- Page 181. ἐν χειρῶν νόμφ, in the hand-to-hand conflict. ἀποδεξόμενοι here belongs to ἀποδείκνυμι, as ἀποδεξαμενοι m II. § 17: see note on I. § 6.
- 68. Δε... ἀπολοίατο (G. 122, 2), i. e. that the collision was not accidental. Δε προδόντων, sc. τῶν Ἰώνων, because (as the Phoenicians charged, Δε) they had been traitors: the genitive absolute is more emphatic than the simpler Δε προδόντας would have been. τοιόνδε, as follows. κατεδύστο . . . κατέδυσε: notice the difference in the voice and the tense. τῆς καταδύστόης νεός, the ship which had sunk them. ἔσχον, took possession (not had or held).
- 69. ἐκέλευσε, sc. πνάς as subject of ἀποταμείν. αὐτοί refers to the Phoenicians generally, who were to be taught a lesson. δκως... εδοι, whenever he saw (G. 233). ὑπό, at the foot of: the eminence on which Xerxes sat during the battle is low compared with the higher mountain of which it is a projection. πατρόθεν, i. e. adding his father's name to his own, in the Athenian style. προσεβάλετο... πάθεσε, i. e. he contributed somewhat (π) to this disaster of the Phoenicians (G. 170). φίλος ἰών, sc. τοῦς Τωστ.
- Page 183: 70. ἐν τῷ πορθμῷ, between Psyttaleia and the Piraeua. The battle was fought between Salanis and the mainland, so that this remote position of the Aeginetans could still be called in the channel: hence ἐκπλωσύντων and ἐκπλωσύντων.

- 71. διάκουσα νία, (sc. πολεμίην). την προφυλάσσουσαν έπι Σκαθθφ: see note on III. § 5. κατακοπέντα, bad'y mangled, cut up. της στρατηγίδος, the flag-ship (of Themistocles). ές τὸν μηδισμόν refers to the charges made against the Aeginetans before the battle of Marathon: see I. § 3. ὑπό, to the protection of.
- 72. ήκουσαν άριστα, gained the greatest glory: eð (or κακῶε) ἀκούων = bene (or male) audire. 'Αρτεμισίην: see § 65, and note on § 64. πρότερον ή είλε = πριν είλε, befure he had captured, prinaquam cepisset (G. 240, 1; 232, 2). ή after μιν = or. 8ε ἀν λη, [to anybody] who should take her alive (G. 248). γυναίκα: so Demosthenes afterwards resented the Athenians' fear of the later queen Artemisia of Caria (the builder of the Mausoleum), calling her βάρβαρον ἄνθρωπον, καὶ ταῦτα γυναίκα, a barbarian, and a woman at that.
- Page 183.— ήσαν δί... Φαλήρφ repeats the statement of the last sentence in § 71, after the digression.
- 73. & δὶ . . . γίνεσθαι, and when they came, fc. (G. 260, 2, N. 2). ίρὸν 'Αθηναίης Σκιράδος: this was probably on the southern point of Salamis. οὐτε τι . . . elδόσι for οὐδέν τε . . . elδόσι ἡρῶντο (v. dpde-μαι), prayed.
- 74. old re, ready. in' iterpassulvous, after all was over. of pierros, ic.: Herodotus, who evidently disbelieved this story, (as Rawlinson remarks) "recorded imore on account of its poetic character than from ill-will towards Corinth."
- 75. karepóvevorav: this is represented by the messenger in the *Persians* of Aeschylus as taking place after the battle, and as the worst disaster of the day. The Persian here slain are called "the finest, the bravest, the noblest, and the first in the King's confidence." (See § 54, above.)
- Page 184.—76. Κωλιάδα: this was on the Attic coast, a little more than two miles southeast of Phalerum. dποπλήσαι, to fulfil, governs τὸν χρησμόν, which is explained by τόν τε άλλον... Μουσαίφ, and irregularly by τὸ εἰρημένον, &c.: for the latter we should expect τὸν κατὰ τὰ νανήγια... εἰρημένον. ἐλελήθες, had escaped the notice of. φρύξουσι in the oracle must mean shall roast (i. e. cook) with the wood of the oars which shall drift ashore. The MSS. have φρίζουσι, which might mean shall shudder at the sight of oars (?). The following words, dπελάσαντος βασιλίος, favor the common emendation φρύξουσι.
- 77. χῶμα διαχοῦν, to build a mole or dam from the Attic shore to Salamis. He also (τί) began a bridge of boats, and pretended to be preparing for another sea-fight, while he was really planning a retreat (δρησμόν). ἐκ παντὸς νόου, in real earnest. πολεμήσειν is irregular after παρεσκεύασται (G. 202, 3.
  - 78. παραγίγνεται, travels (lit. comes in, arrives). obrw, with such skill.

    Page 185. δσων ἀν ἡ (G. 225). μὴ οὐ (G. 283, 7; 263, 1, Ν.). —

- κατ' άλλον, by one after another, a strange expression (perhaps a mistake) for κατ' άλλον και άλλον. λαμπαδηφορίη, torch-race, like λαμπάς (1. § 7).
- 80. Mapδόνιον: see below, § 86. πειρεόμενον, in attempt, i. e. so far as he could, belongs to the subject of ποιέειν. ές τοσούτο έγίνετο, thus fur did matters advance. ώς τάχεις είχε (G. 168, N. 3). διαφυλαξούσας... βασιλίζ, to guard the bridges for the King's passage (G. 265). Ζωστήρος: Zöster is a promontory of Attica about half-way between the Piraeus and Sunium. έπλ πολλον, to a great distance.

Page 186.—81. #Aunter, they supposed, followed by elvas in indirect discourse (G. 203).

- 82. el λόσουσι ... τοθτ' &ν ... έργασαιντο: the direct form would have the same tenses and moods (G. 227, 1). ήσυχίην μή έχειν, to avoid keeping quiet άγοντι μέν = ἐἀν μὲν ἀγη (G. 226, 1). οὐτε ... ἔσται, neither can anything succeed. κομιδή, return. τὸν ἐπέτεον alel καρπόν, the harvest of each successive year. ἀλλά belongs to ἐατέον είναι (sc. ἔφη). ἐς δ ἔλθη, until he comes, without ἀν (G. 232, 3; 234).
- 83. μεταβαλών, turning, i. e. from the others to the Athenians. δρμέστο, were eager (set out). και έπι σφέων αυτών βαλλόμενοι, even taking it upon themselves, i. e. on their own responsibility. ώλλοι = οι άλλοι.
- Page 187. πολλοίσι, many occasions. ἀναλαμβάναν, retriere. εύρημα, good luck or godsend: the idea is, that the rescue of ourselves and of Greece is a piece of special good fortune.
- 84. καταβάλλων τὰ ἀγάλματα: the Persian religion, like the Jewish. was uncompromisingly hostile to idols (iconoclastic). A Persian therefore might commit acts with no sacrilegious intent which would be gross impiety in the eyes of a Greek. - drepartywer: see II. § 9, above. dλλ' ... γάρ, but, since. — ἐπιμεληθήναι (G. 270), let us care for: we should expect & here. — και τις (G. 150, N.). - αποθήκην: see note on § 53. τά περ έγένετο: Themistocles took refuge in Persia after the death of Xerxes, when he claimed the favor of the King on the ground of the services rendered to the Persian cause at this time, confessing and boasting that his action had been treacherous to the Greeks. It may be doubted whether he deceived the Greeks, or the Persians, or both. Grote remarks: "There existed in the mind of this eminent man an almost unparalleled combination of splendid patriotism, long-sighted cunning, and selfish rapacity. . . . Moreover, a clever man tainted with such constant guilt might naturally calculate on being one day detected and punished, even if the Greeks proved successful."
  - 85. διέβαλλε, deceived them. Connect σιγάν τα (= a) ένετείλατο.
- Page 188. dπίπλωον όπίσω: after this, Themistocles sent threatening messages to many of the Greek islanders, by which he extorted large sums of money, which laid the foundation of his great wealth of 80 or 100 talents. At Andros he demanded payment in the name of "those mighty Gods of Athens, Persuasion and Necessity"; but the Andrians refused in

the name of their "two unprofitable Gods, who never desert their island, Poverty and Helplessness," and submitted to a siege, in which they baffled all the efforts of the Athenians.

- 86. Εδοξε with προτεμφαι (G. 202) means it seemed good; but with circu (G. 203) it means it seemed, and so with the following infinitive. ούκ εφη, i. e. said that he would not. τριήκοντα μυριάδας: this is the army which remained in Greece during the winter, and was defeated at Plataes in the following year (479 B. C.).
- 87. obliv µ4pos, i. e. no important part, compared with the host with which he entered. of 84 (G. 227, 2).
- Page 189.— (να... γίνοιτο έλαύνων, wherever he happened to come in his march, depends on the frequentative force of ἐπιτάσσων (G. 233).— ἄρμα τοῦ Διός: see note on II. § 13, above.— ἀπέλαβε, receive back: so ἀποδίδωμι means give back or repay.— νεμομένας, as they were in pasture, refers to the eight white mares (called simply ίπποι λευκοί in II. 13) which drew the sacred chariot: compare the poetic use of ἀφ΄ ίππων, &c., referring to the chariot.
  - 88. τησι νηυσί: see §§ 80 and 96. έμπιπλάμενοι, gorging themselves.
- 89. δδε, as follows, after λεγόμενος; not δδε λόγος (without δ): this is probably a specimen of the tales current in Greece which were invented to malign the servile temper of the Asiatics. χαμαίνεσθαι (sc. τὸν βασιλέα), was suffering from the storm. ἄστε = ἄτε (G. 277, N. 2). ἐπιβαττέων, here probably simply passengers: see note on § 60.
  - 90. κηδόμενος (G. 280). οἶκε = Εοικε.

*.≤

312

1.

ener.

rube:

-10

4::

1. F

iii 🖝

. . #

-

12'

.TC 1

(8)

187

4

'n

机机

1

- Page 190 d mos with var, was brought safe. is $81 i \kappa \beta \eta var$ (G. 260, 2, N. 2).
- 92. τραπόμενοι, after the fruitless siege of Andros: see note on § 85. eyévero dvôpids, a statue was made.
- 93. τῷ γενομένφ, to him who had shown himself.— Surviporto, gave their votes; lit. distributed among themselves, because all voted for some of those present.
- Page 191.—Setrepa (adverb), in the second place.— overferenter, happened (fell out) to agree: see § 30.— incorporate, had but one vote apiece.
- 94. display, in active sense: Krüger, however, interprets it unjudged, with their merits undecided. doisthis in we must understand dispansations or some such word; Plutarch says (Them. XVII.), Espusiden mir

dispelse, index (i. e. Themistocles) St codies describe Bosse. (Stein will even insert the word in the text.)— inwis: the 300 knights were the regular body-guard of a Spartan king when he went into battle; Leonidas, however, chose a special band of 300 to accompany him to Thermopylae (see note on III. § 21).

95. •• Σου depends on the idea of saying in ενείκει. — Τιμόδημος: we must suppose this man to have been a native of Belbina, a little island near Sunium, and to have been made an Attic citizen and enrolled in the deme of Aphidnae. Plato and many other writers tell the same story of a Seriphian, without making him a citizen of Athens. — εόν, if I were, — εἰ ψι (G. 222; 226, 1), and if thou wert. — Αθηναίος must here mean born in Athens.

96. vauruos, so. στρατός. — δ Είρξω περιγενόμενος, unless δ is inserted before the participle, will mean which remained to (belonging to) Xerxes. — προσέμιξε, arrived at. — Κόμη, in Aeolis, on the coast of Asia Minor.

In the following spring, the army of Mardonius re-entered Central Greece, and again occupied Athens; the Athenians, as before, retreated to Salamis. At the great battle of Plataea, in which the Greeks were commanded by the Spartan Pausanias, Mardonius was defeated and slain, and his army nearly annihilated. This disaster, with the defeat in the sea-fight at Mycale, on the same day, was the final act of the Persian wars in Greece.

THUCYDIDES.

Thuordides is by universal consent acknowledged to be the first of Greek historians. The conscientious care with which he collected and sifted his materials, the calm unprejudiced spirit in which he judged both events and persons, the clear conception which he formed of the tendencies of his age, and of the secret springs of political action, and the acuteness displayed in the philosophic observations with which (unfortunately too seldom) he accompanied his narrative, have rarely been equalled and never surpassed. His sole work is the History of the Peloponnesian War, in eight books, which includes the period from the beginning of the war in 431 B. c. to the middle of 411 B. c., where it breaks off suddenly. Xenophon finished the history of the war, and continued the narrative to the battle of Mantinea (in 362 B. c.), in his Hellenica, a work which makes the greatness of Thucydides conspicuous by striking contrast.

Little is known of the life of Thucydides: in the first sentence of

his history he calls himself "an Athenian," and states that he began to write his account of the Peloponnesian War at the very beginning of the struggle, foreseeing its magnitude and the importance of the prize at stake. He elsewhere tells us that he continued his labors until after the end of the war in 404 s.c. (See page 117.)

The passage here given is taken from the fourth book. It contains the account of the fortification of the Messenian Pylus in 425 B. C. by the Athenians under Demosthenes (the same general who twelve years later fell a victim in the disastrous Sicilian expedition), the attempt of the Spartans to dislodge them, the blockade of the Lacedaemonian force in the little island of Sphacteria, the appointment of Cleon to the chief command, and the final surrender of 292 Lacedsemonians, including 120 real Spartans, - such a prize as had never before fallen into an enemy's hands. The account is especially enlivened by the brilliant and amusing episode of Cleon, the leather-dresser and politician, the great popular leader of the day at Athens, who complained bitterly (and probably with reason) of want of energy in the siege of Sphacteria, saying it would be easy to take the island "if the generals were men," and he would have done it himself if he had been general. Nicias resigned his office of general, and nominated Cleon as his successor. The latter accepted unwillingly, and only in consequence of the clamor of the people; but he did it with the characteristic boast, that within twenty days he would either bring home the Lacedaemonians as prisoners or leave them dead on the island. This promise he actually performed to the letter, and the Spartan prisoners were brought back as Cleon's prize. Thus the attempt of Cleon's enemies to make aim ridiculous and to ruin him ended in giving him still greater glory and wider influence.

The present extract begins with the second chapter of the fourth book, and ends with the forty-first. About one third of the whole passage, as it stands in Thucydides, is here omitted.

- Page 192.—1. Too hoes, i. e. the spring of 425 B. C. hyerro & & & C., a form of words often used by Thucydides in describing the Peloponnesian invasions of Attica, of which this was the fifth. ros... vaos, i. e. the ships mentioned at the end of Book III. In the preceding winter Athens had voted to send 40 ships to Sicily, and had chosen three commanders, one of whom, Pythodorus, went immediately; whence the two others are called here ross troodraws.
- 2. άμα παραπλίοντας, as they coasted along (G. 277, N. 1). Corcyra (Corfu) lay on the route by which the Athenians usually sailed to Sicily, following the coast as far as possible. φυγάδων: these were of the expelled oligarchial party, restored and sustained by the Spartans: they had already (B. C. 427) provoked a bloody and desperate revolution in Corcyra. —

- adviors, i. e. to Corcyra. και λιμού έντος, &c.: here και connects τιμοροί and νομίζοντες, while έντος is causal. κατασχήσειν τὰ πράγματα, that they should gain the mastery. ἐξ 'Ακαρνανίας, Demosthenes had commanded an army in Acarnania the year before. αὐτῷ δεηθέντι, at his own request.
- 3. extrovro... narà rip A., arrived off the coast of Laconia. inner-yerra, wished to press on (G. 200, N. 2).
  - 4. After, called upon them, asked them.
- Page 193. εὐπορίαν, sc. οὖσαν (G. 280). ἐπὶ πολύ τῆς χάρας, i. e. a large extent of the country: ἐπὶ πολύ is used as a neuter noun and one of the subjects of ὄν (see § 16). σταδίους, i. e. about 46 miles. ποτὰ σόση (G. 204, N. 1). τὴν πόλιν δαπανάν, to put the state to expense.
- 5. "στερον... κοινάσας, implying that he communicated his plan to them without success. ὑπὸ ἐπλοίας, i. e. detained by the storm which brought them into Pylus. πρωττάσιν, coming round, of setting to work (Arnold), agreeing with στρατιώταις. λογάδην, picking the stones, an adverb of manner. ὑς... ξυμβαίνοι, as each piece happened to fü (G. 233). πηλόν, mortar. ἐγκεκυφότες (sc. οὐτως) ὡς, stooping [in such a way] that, as a final clause; οτ ὡς μελλοι may be taken like ὡς... ξυμβαίνοι, above (G. 233). ὅπως μὴ ἀποπίπτοι (G. 216).
- 6. τὰ ἐπιμαχότατα, the parts most exposed to attack. ἐξεργασάμενοι (G. 279, 4). αὐτό, of itself, naturally ἐποιοῦντο, sc. τὸ πρᾶγμα. ἐκ. . . οὐχ ὑπομενοῦντας σφᾶς, accusative absolute (G. 278, 2, N.; 277, M. 2), in the belief that they (the Athenians) would not withstand them (σφᾶς, martans). ληψομενοι agrees with the subject of ἐποιοῦντο, and is therefore not in the accusative absolute. ἐν ταῖς ᾿Αθήναις, in Attica, all of which was politically a part of Athens: see, below, ἐν τῆ ᾿Αττικῆ.
- 7. ώς ... καταλημμένης, we should expect the acc. (G. 280); but the genitive is occasionally used, as this case generally follows πυνθάνομαι (G. 171, 2). οἰκείον στφίσι (sc. είναι), as we say, it came home to them.
- Page 194. πρφ ἐσβαλόντες refers to the invasion of Attica. χαμών, bad weather.
- 8. of έγγύτατα τῶν περιοίκων, i. e. those who were nearest to the city of Sparts. The perioeci were descendants of the old Achaean population of Laconia, which had been subjugated by the Dorian invasion; they formed an intermediate class between the Dorian aristocracy (of Σπαρτίαται αὐτοί) and the Helots (who were slaves). ὑπερονεχθείσαι, carried over the isthmus by machines. A canal had been cut through this clausadian isthmus about two centuries before, but it had since been choked by sand so as to be impassable. πεζός here means land force, as it opposed to naval forces: see note on Herod, II. § 23. προσπλεόντων (temporal). φθάσας, hastily. ἀγγείλαι (G. 265).
- 9. Kal connects elegactiver and every, as both contain reasons for Antiqueres ... alphoan. #v ... Duon might have been el... Dauge (G. 248). de adrór (G. 191, N. 6).

- 10. Σφακτηρία, the long island now called Sphagia, which nearly closes the entrance to the great bay of Navarino. The channels on both sides, however, are now much wider than they were in 425 B.C. See plan of Pylus.

  —τη μέν...τη δέ, on one side (i. e. the northern), and on the other.
- Page 195. όκτὸ ἡ ἐννέα, sc. ναυσὶ διάπλουν, i. e. eight or nine ships could sail through the channel abreast. ἀντιπρώρους, with their prows facing (any one entering the bay).
- 11. τῶν καταλαφθασῶν: of the five ships left him (§ 6) two had been sent to summon Eurymedon (§ 8). προσεσταύρωσε, he built a stockade (to defend them) in addition to the protection afforded by the fort. παραγενόμενοι (G. 279, 2).
- 12. ἡν προσβάλλη, sc. ὁ παζός (G. 248). ἐκαίνους, i. e. the Lacedae-monians.
- 13. dparts: Thucydides often uses also intransitively (perhaps with wass or ortolor understood) of making a movement with a fleet or an army.
- Page 196.—of & ... ἐποιοῦντο: the meaning is, that they made divisions, each containing few ships; and made their attacks with single divisions, allowing the others to rest in the mean time. ἐν μέρει, in turn, belongs equally to ἀναπαύοντες and to the following words. εί πως ... Σλοιεν, in case they should succeed in capturing the fort, &c. (G. 226, 4, N. 1).
- 14. έγένετο, made himself (not was). σχείν, like προσσχείν above, to effect a landing. ἀποκνοῦντας follows ὁρῶν (G. 280). τῶν νεῶν (sc. τινάς) belongs to ξυνδιατρίψωσιν. ξύλων, (mere) timbers. φειδομένους belongs to the omitted subject of περιιδείν. πεποιημένους (G. 279, 8). όκειλαντας belongs to τοὺς ξυμμάχους, which is subject of κρατήσαι as well as of ἀποκνήσαι.
- 15. τοιαύτα and πολλά (G. 159, N. 2). παράκρεσία was applied to those parts of the ship (either at the bow or the stern) which were beyond the seats of the rowers, the της elperias. περιερρή (ν. περιερρίω), slipped from around (his arm). προσβολής depends on δ, being attracted from the antecedent clause where it would depend on τρόπαιον. τῶν ᾿Αθηναίων . . . ὑποχωρούντων (G. 277, 2), connected by καί with the causal dative χαλεπότητι.
- 16. και ταύτης, and that too, as often και ταῦτα. ἐπὶ πολὸ τῆς δόξης is nearly equivalent to πολὸ μέρος τῆς δόξης, ἐπὶ πολύ being used almost like a substantive (see § 4). The meaning is, it made at that time much of the glory of the one (the Spartans) that they were peculiarly an inland people, frc., and of the others (the Athenians) that they were maritime, frc. ἐν τῷ τότε (G. 141, N. 3). ἡπαρώταις, predicate after εἶναι (G. 138, N. 8); so δαλασσίοις, sc. εἶναι.
- Page 197.—17. παρ-έπεμψαν, sent along (the coast).—'Ασίνην, on the Messenian Gulf.— ἐλπίζοντες... μηχαναῖς: the principal idea is in ἐλπίζοντες... ἐλεῖν (G. 203, Ν. 2), while ὕψος μὰν ἔχειν interrupts the main construction, depending loosely on the idea of thinking implied in ἐλπίζοντες...

- (G. 203), hoping, although the wall was high, still to take it by their engines, since it was particularly easy to land (treedy and bases μάλιστα ήν). δπη καθορμίσωνται (G. 244, last ex.). ήν μèν... εθέλωσι, sc. οἱ Δακεδαιμόνιοι (G. 247); an apodosis like és ναυμαχήσοντες, to have a sea-fight, is to be supplied from és ént ναυμαχίαν. εἰ δὲ μή, otherwise; see Greek Moods and Tenses, § 52, 1, N. 2: the full sentence would be ήν δὲ μή εθέλωσι. ές αυτοί έπιστηλευσούμενοι, with the intention of themselves sailing in against them (G. 277, N. 2). καὶ οἱ μέν, i. e. the Lacedaemonians. ἐ διενοήθησαν: see § 9. φράξαι, in apposition with the antecedent of δ. οὐτε ... έτυχον ποιήσαντες (G. 279, 4), nor did they happen to do.
- 18. γνόντες, perceiving, i. e. that the entrances were open. ἐκάτερον: see § 10. καὶ μετεάρους . . . ἀντιπρώρους, both already afloat and with proves pointing towards them. is διὰ βραχίος, as (was likely) at so short a distance, belongs to what follows. trρωσαν, disabled, seldom used of ships. αὐτοῖς ἀνδράσιν (G. 188, 5, N.). ἐν τῆ γῆ, where we should expect ἐς τὴν γῆν; by a mixture of two expressions, ἐν τῆ γῆ οὐσαις and ἐς τὴν γῆν καταπεφευγυίαις. Krüger remarks that this use of ἐν for ἐς is found in Attic Greek only with the perfect. πληρούμεναι, i. e. as they were taking their crews on board. ἀναδούμενοι, making fast to them (G. 98, N. 1).
  - 19. ἐπεσβαίνοντες, see ἐπεσπλευσούμενοι in § 17, above.
- Page 198. των νεών, genitive after ἐπιλαμβανόμενοι (G. 171, 1), instead of accusative after ἀνθείλκον. ἐν τούτω. .. παρῆν (for ἐν τούτω τῷ ἔργω. .. ῷ τινι μὴ καὶ αὐτὸς παρῆν), each man believed that there had been slow progress in any work in which he had not been personally present: κεκωλῦσθαι represents the impersonal κεκώλυται, there has been a hindrance, of the direct discourse; for ῷ μή τινι παρῆν, see G. 232, 1. ἀντηλλαγμένος, mutually changed. περὶ τὰς ναῦς belongs to ἐγένετο θόρυβος. ὡς ἐπὶ πλείστον, as far as possible. περιέπλεον, they sailed round the island, in token of defiance. καὶ ἀπὸ πάντων, i. e. from all, as well as from the few mentioned in § 8.
- 20. τὰ τθλη, the magistrates, used like al ἀρχαl, the authorities: it takes masculine participles (G. 138, N. 4). ὡς ἐπὶ συμφορῷ μεγάλῷ, upon what they acknowledged (ὡς) to be a great calamity. παραχρῆμα, on the spot, belongs to ὁρῶντας; and δ τι ἀν δοκῷ το βουλεύειν. ἀδύνατον ὄν (G. 280). παθείν and κρατηθῆναι depend on κινδυνεύειν. παθείν τι is a common euphemism for θανείν. τὰ περὶ Πύλον is used as if σπεισαμένους preceded, having made a truce for the neighborhood of Pylus: like σπένδευθαι ἀναίρεσιν τοῖς νεκροῖς, to make a truce for the removal of the dead (Thucyd. III. 24).
- 21. Δακεδαιμονίους . . . παραδούναι (G. 271). δπλα ἐπιφέρειν, like πόλεμον ἐπιφέρειν.
- Page 199. στον τακτόν και μεμαγμένον, meal (lit. grain) in a fixed quantity and ready-kneaded: a χοίνιξ was about a quart, and a κοτύλη about half a pint. κρέας, a piece of meat, of course limited in size. ઉκρά-

worres are Helots. — δράντων τῶν 'Αθηναίων, under the inspection of the Athenians. — δσα μὴ ἀποβαίνοντας, so far us (they can) without landing.

22. δ τι δ' &ν . . . ταραβαίνωσιν και ότιοῦν, and whatever of these terms either party shall transgress, even in any particular, = ήν τι . . . παραβαίνωσιν (G. 232, 3). — λελώσθαι, shall (at once and beyond question) be void (G. 202, 2, Ν. 2). — ἐσταξοθαι αὐτάς, that it (the treaty) shall be considered as having been made. — μέχρι οὺ, until, takes the subjunctive or optative like the simple μέχρι (G. 239, 2): for &ν omitted, see G. 239, 2, Ν. 1. — οἱ ἐκ τῶν ᾿Αθηνῶν, lit. the ambussadors from Athens, by prolepsis (πρόληψις, anticipation). — ἔλθόντων (sc. τῶν πρίσβων), on their return. — λελύσθαι, perfect (as above), shall be (finally) void; while ἀποδοῦναι is the aorist infinitive in its ordinary use (G. 202), shall return. — ὁμοίας οἱασπωρ refers to the condition of the ships. — παραλάβωσιν refers to the future (G. 232, 3), its apodosis being found in ἀποδοῦναι. — ἐπὶ τούτοις, on these terms.

Four chapters here omitted contain the speech of the Spartan embassy in the Athenian assembly. "Their proposition was in substance a very simple one, — Give up to us the men in the island, and accept, in exchange for this favor, peace, with the alliance of Sparta." Grote.

- 23. τοσαθτα (G. 148, N. 1) refers to the speech here omitted. ἐπθυμιτν, κωλύεσθαι, δέξεσθαι, and ἀποδώσειν represent in the direct discourse ἐπεθύμουν, ἐκωλύοντο (G. 203, N. 1), δέξονται, and ἀποδώσουσιν. σφῶν, the Spartans (G. 144, 2). διδομένης, offered (G. 200, N. 2). τὰς σπονδὰς. . . ποιείσθαι πρὸς αὐτούς, that they now had the treaty in their own power, to negotiate it with them (the Spartans) whenever they might please. ἐτοῦμος is here declined with two terminations (G. 63, N). ποιείσθαι is middle, and has σπονδάς understood as its object.
- 24. τοὺς ἐν νήσφ is subject of κομισθήναι: ὅπλα and σφᾶς αὐτούς are objects of παραδόντας. ἐλθόντων, see § 22, above. Λακεδαιμονίους, subject of κομισασθαι, recover. ἀπὸ . . . ξυμβάσεως, i. e. by the Thirty Years' Truce, made in 445 B. c., by which Athens gave up all her rights in Peloponnesus. (See Thucyd. I. 115; Grote, Vol. V. Chap. 45.) κατὰ ξυμφοράς, in consequence of defeats. δεομένων . . . σπονδῶν, being then somewhat more in need of a truce: for τι, see G. 160, 2.
- Page 200.—25. ξυνέδρους, i. e. a committee. σφίσιν (G. 144, 2), i. e. for the Spartans. οἴτινες . . . ξυμβήσονται (G. 236, N. 3). πολὺς ἐνέκευτο, was vehement against them (G. 138, N. 7). γιγνώσκειν . . . πρότερον, imperfect infinitive (G. 203, N. 1). ξχοντας . . . αὐτούς (G. 280). οἴτινες, causal relative (G. 238). εἰ διανοοῦνται (G. 248, 1). τι belongs to ξυγχωρείν (G. 159), to make any concession. οὐ τυχώντες, not having gained [their object]. ποιήσοντας, like ὄν, depends on ὁρῶντες.
- 26. Ισχυριζόμενοι, maintaining stoutly (Ισχυρώς). λελύσθαι, used as in § 22. άδίκημα, as an act of injustice, follows τὸ τῶν νεῶν.
- 27. τὰ περὶ Πύλον ἐπολεμεῖτο, passive for τὰ περὶ τὸν Πύλον πολεμεῖν, to carry on the war about Pylus (G. 198). ὁπότε . . . εἴη, belongs only

to the preceding clause, except, in case of a wind, fc. (G. 233). — έβδομ4-κοντα, see § 17.

Page 201.—d res reparteres (sc. naipés), in case one should occur (G. 226, 4, n. 1), not an indirect question.— sore... o socal, connected with maipés.

- 29. obs, causal, = terl abrobs (G. 238). ημερών (G. 179, 1). to νήσφ, sc. δυτας. αbτιον ήν (G. 135, N. 4). τον βουλόμενον, quemvis, subject of toάγειν. άληλεσμένον, ν. άλέω (G. 102). τάξαντες, &c., having fixed [its price] at a large sum, i. e. offering a high price for it. toαγαγόντι, past to the future idea of giving implied in ύπισχνούμενοι. τής νήσου, partitive genitive.
- 30. ἐτήρουν ἀνίμφ καταφέρεσθαι, they watched [for a chance] to be carried in by the wind: opposed to δσοι δὶ... ἡλίσκοντο. The intermediate words explain ἀνίμφ καταφέρεσθαι. τοῖε δέ, as if τοῖε μέν (referring to the Athenians) had preceded ἄπορον. ἀφειδήε, reckless, without regard to risk: the following clause with γάρ gives the reason of their recklessness. τετιμημένα χρημάτων, rated in money, i. e. since it was understood that a certain sum would be paid for them if they were injured (G. 142, 3). οἱ ὁπλίται, i. e. of the besieged. ἐφέλασσον, were watching (for them). κατὰ τὸν λιμένα, i. e. on the side of the great harbor. καλωδίφ, by a cord, diminutive of κάλως. μήκωνα, poppy-seed, which mixed with honey was taken to relieve hunger. λίνου σπίρμα, flax-seed.

Page 202. — σφάς (G. 144, 2) is the object of λανδάναν, to which τοὺς ἐσπέμποντας οτ τὸ ἐσπέμπον is understood as subject.

- 31. την φυλακήν επιλάβοι, might come upon their blockade. ξχοντάς τι lo χυρόν, having some strong ground of confidence. δεξάμενοι (G. 277, 2).
- 32. κωλόμης, see § 24. ταὐτὰ οἶς διέβαλλεν = ταὐτὰ ἐκείνοις οὖς (G. 153, N. 1). for the case of εἰπάν and ψευδής, see G. 138, N. 8. βανήσεσθαι may depend on ἀναγκασθήσεται, in the exceptional construction noticed in G. 202, 3 (see Greek Moods and Tenses, § 27, N. 2, a); or it may depend on γνούς irregularly, and by a change of construction. καὶ ἀρμπμένους . . . γνώμη, even somewhat more inclined in mind. ἀπεσήμαινεν, he alluded. βάδιον είναι depends on the idea of saying implied either in ἀπεσήμαινεν or in ἐπιπμῶν. παρασκευῆ, with a (proper) force. εἰ ἄνδρες εἶεν, if the generals were men, representing εἰ ἄνδρες εἶεν, if the generals were men, representing εἰ ἄνδρες εἰεν, if the direct form (like εἰ μὴ πιστεύουσι and εἰ δοκεί above); not the same with εἰ ἄνδρες ἡσαν. αὐτός γ ἀν . . . παιήσαι τοῦτο, he would have done this himself, if he had been in command. See G. 211 and 222 (ποιήσαι ἄν = ἐποίησα ἄν). αὐτός is adjective (G. 145, 1); for its case see G. 138, N. 8.

- 33. Is to Khlova, against Cleon. 5 to 6 . . . whia, [asking] why he did not sail, even as things stood. I have to if it appeared, might have been I halvotto, like I . . . It in § 32. to to opin sival, so far as they (the generals) were concerned (G. 268, N.). Individual, resigned. wapa-boostorta (desiderative of wapabloomic), wished to transfer it [the command].
- Page 203. obe ton ... strathystv (G. 138, n. 8). obe dv olómevos ... tolmhoun, here tolmhoun dv = tolmhounv dv (G. 211): compare tolhou dv in § 32.
- 34. Eaverage (transitive), sought to escape from what he had said. obe Ever brus . . . Marahlava, indirect question for mus Marahlava; (G. 244). not knowing how he should longer evade, frc. - ούτε φοβείσθαι . . . πλεύσεσθαί τε λαβών, &c. represents ούτε φοβούμαι . . . πλεύσομαί τε λαβών, &c., of the direct form; so below, ταῦτα ἔχων ἡ άξω . . . ἡ αὐτοῦ ἀποκτενώ. For λαβών and tywe see G. 138, N. 8. — the Te Alvou, from Aenos, on the coast of Thrace; this τέ would naturally stand after πελταστάς. - ήσαν βεβοη-Onkores, periphrastic pluperfect (G. 118, 4). - autou, on the spot. doubles exigreto, were pleased with what had happened, lit. it happened to them pleased (G. 184, 3, N. 6). - TOO erepou, one or the other (of two). άπαλλαγήσεσθαι depends (in sense) on λογιζομένοις, being in apposition with τεύξεσθαι. - χειρώσασθαι would regularly stand in the same construction (i. e. in the future), but it depends on the idea of hoping implied in the preceding words (see G. 203, N. 2): translate & σφαλείσι . . . xelpagas or, if they should be disappointed in this calculation (i. e. in getting λείσι = εἰ σφαλείμεν (G. 226, 1).
- 35. διαπράξαμενος and προσελόμενος belong to Κλέων understood. προσ-ελόμενος, taking, in addition to himself; so προσ-ελαβε. ώρμηντο, were enger. ρώμην . . . παρέσχεν, also the burning of the island gave him encouragement. στρατοπίδω follows προσβάλλοντας. βλάπτων αν depends on ένόμιζε, to be supplied from the preceding clause.
- Page 204.— 36. τοις ἰσχάτοις προσίσχοντας (G. 138, N. 8): the Athenians were obliged to land on the edge of the island to take their meals.— διὰ προφυλακής, under guard (lit. an outpost).— κατὰ μικρὸν τής ὕλης, a smuli extent of the forest: cf. ἐπὶ πολύ, § 4, above, and note.— Łαθε κατακαυθέν (G. 279, 2): for [καί] see below.— Łλάστοσι, for a less number than they pretended: ὑπονοῶν (with πρότερον) is imperfect participle (G. 204, N. 1).— τήν τε νήσον... οὖσαν: this clause is transferred from its usual place after ποιείσθαι by Classen, on Krüger's suggestion: καί above is enclosed in brackets by Classen. Without these changes the passage is hardly intelligible.— ἀξιόχρεων... ποιείσθαι, i. e. a thing which deserved greater pains on the part of the Athenians.
- 37. & ήξων (G. 280, N. 4). αμα γενόμενοι = ξυνελθόντες. σφίσι, the Athenians. κελεύειν παραδούναι depends on προκαλούμενοι, but is also understood with βούλοιντο: summoning them, if they wished, to command,

- fr. 44° \$\display\$, on condition that (G. 236, N. 2): τηρήσονται, as passive. ξυμβαθή: the active would be συμβαίναν τι, to make some agreement (G. 159, N. 2). See \$\display\$ 55, 56. νυκτός, i. e. before daybreak, included in τη τοτυραία. δλίγον belongs to πρό της ξω. της νήσου, partitive genitive after έκατάρωθαν, which implies that they landed from both sides.
- 38. 384, as follows. διετετάχατο (G.118, 5, N.). και δμαλώτατόν τε και περί το ύδωρ, and what was at the same time (τέ) most level and near the water. αύτο τούο χατον, the very farthest [corner] of the island, explained by το προς την Πύλον.
- Page 205.— λίθων (G. 167, 4).— λογάδην: see § 5.— εἰ... κατα-λαμβάνοι, i. e. if they should be driven to a forced retreat; βιαιοτέρα: the comparative implies greater compulsion than they then had reason to expect.
- 39. ols ἐπίδραμον (G. 187), see δρόμφ, end of § 37: ἐπιτρέχω in this sense may take the accusative. λαθόντες τὴν ἀπόβασιν, not being perceived in their landing (G. 160, 1): although this belongs to 'Αθηναΐοι, it is connected by και to the other descriptive clause ἐν τε ταις εὐναῖς ἔτι, which refers to φύλακας. αὐτῶν refers to φύλακας: the participal clause is more prominent in the genitive absolute than if the participale agreed with its noun. ἐς ἔφορμον: see § 27. ἄμα δὲ ἔφ (G. 186). θαλαμίων: these were the rowers of the lowest bench of a trireme, those of the upper and middle benches being called θραψέται and ζυγέται. ὡς ἔκαστοι (sc. ἔτυχον), in various ways. κατείχον (neuter), were stationed.
- 40. διέστησαν, divided themselves πρὸς δ τι ἀντιάξωνται, indirect question (G. 244). ἀμφίβολοι, properly, in a position in which they were attacked on every side (πανταχόθεν βαλλόμενοι); here perhaps simply in perplexity, not knowing which way to turn: see § 47, below. ἐκατέρωθεν: on either side.
- 41. ol περί (G. 141, N. 3). δπερ ην πλείστον = τὸ πλείστον, or oi πλείστοι, the greater part ἐξ ἐναντίας, in front of them, opposed to ἐκ πλαγίου, on the sides. ούτοι, i. e. ol ὁπλίται, called ἐκείνοι below.
- Page 206. προσκίοιντο (G. 233; see 127, VI.). καὶ οἰ, and they (G. 151, N. 3). προλαμβάνοντες τῆς φυγῆς, getting the start in flight (lit. securing beforehand a part of their flight), like προλαμβάνοιν τῆς δδοθ (G. 170), τραχίων δντων, sc. τῶν χωρίων, expressing the cause of προκαταλαμβάνοντες, and connected by καί to the causal dative χαλεπότητι. δπλα, i. e. the heavy arms of δπλιται.
- 42. προσπίπτοιεν, sc. οἱ ψιλοί (G. 233). ὅντας (G. 280). τῷ ἀμόννισθαι, in their defence. νεωστὶ κεκαυμένης, see § 36. ἐχώρει πολὺς ἄνω, rose thick. τὸ πρὸ αὐτοῦ, what was before him, αὐτοῦ referring to τινά understood as subject of ἰδεῖν.
- 43. πίλοι, cuirasses of filt (Liddell and Scott), or perhaps "stuffed clothing of wool or felt" (Grote).— Ιστεγον, were proof against: στέγω (cf. Latin tego) means to keep out what is outside (as applied to a ship which does not

leak), or to hold a liquid without leaking. — βαλλομένων, when they (the Lacedaemonians) were hit. — σύδιν . . . χρήσωσθαι, compare τι τούτοις χρήσυμαι; (G. 188, 1, Ν. 2). — τοῦ προορῶν (G. 262, 2): τῷ δψα adds little to the meaning of προορῶν, to look forward with the sight. — κινδύνου τε . . . καὶ σύκ ἔχοντες, these two clauses denote the circumstances of what precedes (G. 277, 6). — καθ' δ τι . . . συθήναι, indirect question depending on δλπίδα; the idea being, they were in despair when they thought how they could defend themselves and be saved.

44. ἀναστρέφεσθαι (like Latin versari), to move about in a place; sometimes simply to be.— ξυγκλήσαντες, closing their ranks, forming a close body.— ἐνέδοσαν, gave way, retired— πολλφ̂ (G. 188, 2).

Page 207. — παρὰ πῶν, sc. τοῦ ἐρύματος. — ἡπερ ἡν ἐπίμαχον refers to παρὰ πῶν, as if this were an adverb like πανταχή.

- 45. χωρίου ίσχόι, owing to the strength of the place. περίοδον αὐτῶν καὶ κύκλωσιν οὐκ εἶχον = περιιέναι αὐτοὺς καὶ κυκλοῦσθαι οὐκ εἶχον : with the verbal nouns ἔχω has the same force as with the infinitive. For αὐτῶν, see G. 167, 3. ἐξ ἐναντίας, in front, i. e. directly upon them ἄσασθαι, like ξελάσασθαι below. σφῶν τῆς κυκλώσεως, like αὐτῶν κύκλωσιν above. ἐς τὰ πλάγια, the act of surrounding, κύκλωσις, implies an attack upon the sides (G. 191, N. 6).
- 46. ἀπέραντον ἡν, it (the business) was endless ξφη, &c.: the direct discourse would be: ἄλλως (in rain) πονοῦμεν ἡμεῖς : εἰ δὲ βούλεσθε ἐμοὶ δοῦναι . . . μέρος τι, περιμέναι (G. 265) . . . δδῷ ἡ ἄν αὐτὸς εὐρω, Θοκῶ βιάσασθαι (I have a mind to force) τὴν ξφοδον. When δοκῶ has this meaning, the dependent infinitive does not stand in indirect discourse (G. 202 and 203). κατὰ νάτου αὐτοῖς, in their rear (G. 184, 3, Ν. 4). κατὰ τὸ ἀεὶ παρεῖκον . . . νήσον, i. e. wherever he could find a place which offered a foothold on the steep cliffs of the island; ἀεὶ being used as in ὁ ἀεὶ βασιλεύς, whoever was king. περιελδών ἱλαθεν, he got round unobserved (G. 279, 4). τοὺς μέν, the Lacedaemonians; τοὺς δέ, his friends. τῷ ἀδοκήτω, by the unexpected act, or by the unexpectedness of the act (G. 139, 2).
- 47. γιγνόμενοι ... ξυμπτώματι, falling into the same mischance: σύμπτωμα (rare in classic Greek) means properly the coincidence of one thing with another (whence our symptom); then accident, muschance. ώς εκάσαι (G. 268). τῷ ἐν Θερμοπύλαις, ες. ξυμπτώματι, depending on τῷ αὐτῷ (G. 186). οὖτοί τε corresponds to ἐκεῖνοί τε, and the following words (through ὑπεχώρουν) belong to it, leaving οί Λακεδαιμόνιοι without a verb. πολλοῖς τε. .. καὶ ἀσθενεία σωμάτων gives two reasons for ὑπεχώρουν, and διὰ τὴν σιτοδείαν gives the reason for ἀσθενεία.
- 48. γνούς (G. § 138, N. 2, b) would regularly have been γνόντες: see Επαυσαν. (G. 135, N. 1.)

Page 208.— δτι . . . διαφθαρησομένους: after γνούς we might have either δτι διαφθαρήσονται (-σοιντο) or διαφθαρησομένους without δτι (G. 280); a mixture of constructions like this in so simple a sentence probably comes from mere carelessness.— ε πως ἐπικλασθείεν (G. 226, 4, N. 1;

- 248, 2), in case they should be broken in spirit: if [rd δπλα υπραδούναι] is not an interpolation here (as it seems to be), it must depend on the idea of compulsion or persuasion implied in the preceding words. τοῦ δεινοῦ (G. 175, 2). υπραδούναι may depend on ἐκήρυξαν or on βούλουντο (or on both): either they proclaimed (to them) to surrender, frc., if they wished; or they proclaimed (to them), if they wished to surrender, frc., to do so. δετε βουλεύται, on condition that (G. 266, 2) they (the Athenians) should determine. 5 τ · · · δοκῆ (G. 232, 3). υπρήκαν · · · ἀνέσεισαν, lowered their shields and waved their hands, to signify assent. προσίεσθαι, assent to (lit. admit): the participial construction common with δηλόω (G. 280) is not used here, as the expression δηλούντες προσιέμενοι would be awkward.
- 49. διαίνων, the Lacedaemonians. εφηρημένου, chosen as successor (έπ.-). εl... πάσχουν, in case anything should happen to those (the other two).
- 50. διακηρυκεύσασθαι, to send heralds over (δια-), implying to ask; on which idea δ τι... ποιείν depends. έκεινων... άφέντων, the Athenians not letting any one of them (the Lacedaemonians) go on this errand. ἀπήγγειλεν δτι (G. 241, 1, end): the quotation is here direct, and δτι is not to be translated. μηδέν αισχρόν ποιούντας, provided ye do nothing diagraceful.
  - 51. Succeptanto, carried their dead over (Sia-) to the mainland.
- Page 209. 52. δκτά, genitive with ἀποδίοντες (G. 77, 2). Σπαρτιάται: of the 292 prisoners, about 120 were full-blooded Spartan citizens, some of them of the first families in Sparta; the others were Lacedaemonian perioeci (see note on § 8). οἱ σταδία, not a regular hand-to-hand battle, pugna stataria. ἰν αἰς... ἀπήσσαν, while the ambassadors went away; but the emendation ἀπήσαν, were absent, is generally accepted here. λάδρα, as described in § 30. ἐνδιεστέρως... ἔξουσίαν, i. e. more sparingly than the state of his supplies required.
- 53. ἀπέβη, was fulfilled (lit. came out). ἄσπερ ὑπέστη, as he undertook to do: see § 34. μάλωτα qualifies παρά γνώμην. ἡξίουν... παρα-δοῦναι, i. e. they did not think it possible for the Lacedaemonians to surrender their arms (lit. they did not expect the Lacedaemonians to surrender, &rc.). ἀποθνήσκειν, sc. ἡξίουν.
- 54. μη είναι (G. 283, 6). καί τινος... τῶν ξυμμάχων: Thucydides seems to wish to relieve the Athenian citizens from the charge. δι' ἀχθη-δόνα, to annoy him. εί... κάγαθοί: the question was asked in a way which implied that those who were not killed were not καλοι κάγαθοί. είναι ἀν = ἡν ἄν. τὸν ἄτρακτον, the shaft, used both for a spindle and for an arrow; the words λίγων τὸν οιστόν imply that ἄτρακτος was not the common Attic name for arrow. ὁ ἐντυγχάνων ... λίθοις, he who happened to be struck by (lit. he who met with) stones, δτ.
- Page 210. 55. μ fxpi où ti ξ u μ β $\hat{o}$ riv (G. 239, N. 1), until they should have come to some (τ_i) agreement: see § 37 $(\sigma \circ \mu \beta \circ \theta)$. i ξ a γ a γ o γ res

- (G. 138, N. 8). is is πατρίδα ταύτην, for is ταύτην is is πατρίδα, to be joined with πέμψαντες. These "Messenians of Naupactus" were settled in this place (in Ozolian Locris, north of the Corinthian Gulf) by the Athenians, who took them under their protection after the surrender of Ithome (in Messenia) in 455 B. C. (For the revolt of the Helots and the long siege of Ithome, see Grote, Chap. XLV.) οδοτης, shown by ποτί to be imperfect (G. 204, N. 1), which was a part, ic. See § 4, above; and imaginary is a part, ic. See § 4, above; and imaginary is a part, ic.
- 56. μη ... τι νεωτερισθή, lest some revolution of still greater magnitude should be stirred up for them in the country: this represents an active construction νεωτερίζειν τι τῶν κατά τὴν χώραν, to revolutionize some of the affairs in the country. For σφίσι, see G. 184, 8, N. 4. ἔνθηλοι είναι: a participle is understood, to be supplied from οὐ ράδίως ἔφορον (G. 280, N. 1). κομίζεσθαι, to recover. φοιτώντων, genitive absolute with a pronoun to be supplied from αὐτούς. See note on § 39, above. ἀπράκτους, active, = οὐδὸν πράξαντας.

In the year after the taking of Sphacteria (B. c. 424), the historian Thucydides was appointed to a command in Thrace, where he had a family estate in a district rich in gold mines. While he was in command, Amphipolis was suddenly attacked by the Spartan Brasidas. Thucydides was summoned to bring aid; but Brasidas entered Amphipolis a few hours before Thucydides with his fleet sailed into the mouth of the Strymon, at Eion, about three miles below Amphipolis. For this misfortune or fault the historian was banished from Athens. His exile (of "twenty years," as he says) he spent in regions under the Spartan rule, chiefly in Peloponnesus, gathering the materials of his history. His death took place about B. c. 401, when he was near the age of seventy.

SOME OF THE IMPORTANT DATES OF GREEK HISTORY.

Legislation of Solon
Tyranny of Pisistratus and his Sons
Conquest of Asia Minor by Cyrus
Hippias, son of Pisistratus, expelled 51
Democratic Constitution of Clisthenes
Iouic Revolt in Asia Minor
Defeat of the Revolt: Miletus taken
First Persian Invasion: Battle of Marathon 49
Invasion of Xerxes: Thermopylae and Artemisium (July),
Salamis (September)
Battles of Plataca and Mycale
Athens fortified by Themistocles 478
Confederacy of Delos (about) 47
Cimon banished: Ascendency of Pericles
Thirty Years' Truce between Athens and Sparta 44
Peloponnesian War
Death of Pericles
Seditions at Corcyra
Pylus and Sphacteria
Peace of Nicias (Truce for Fifty Years)
Sicilian Expedition
Revolution at Athens: Oligarchy of 400 41
Sea-Fight at Arginusae
Battle of Aegospotami
Capture of Athens: Thirty Tyrants
Athenian Democracy restored
Retreat of the Ten Thousand
Death of Socrates
Battle of Leuctra: Spartans defeated by Epaminondas 371
Battle of Mantinea: Death of Epaminondas 362
Accession of Philip of Macedon
Phocian or Sacred War
Amphissean Sacred War
Battle of Chaeronea: Death of Isocrates
Death of Philip: Accession of Alexander 336
Campaign of Alexander: Conquest of Persia
Death of Alexander
Death of Demosthenes

INDEX

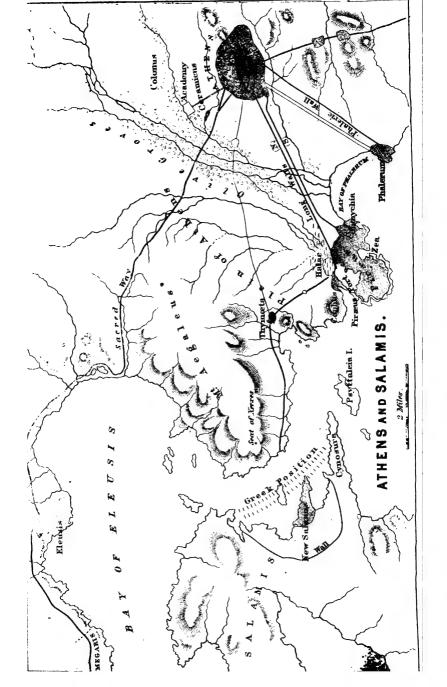
TO THE SYNTAX OF GOODWIN'S ELEMENTARY GREEK GRAMMAR, WITE PARALLEL REFERENCES TO HADLEY'S AND CROSBY'S GRAMMARS.

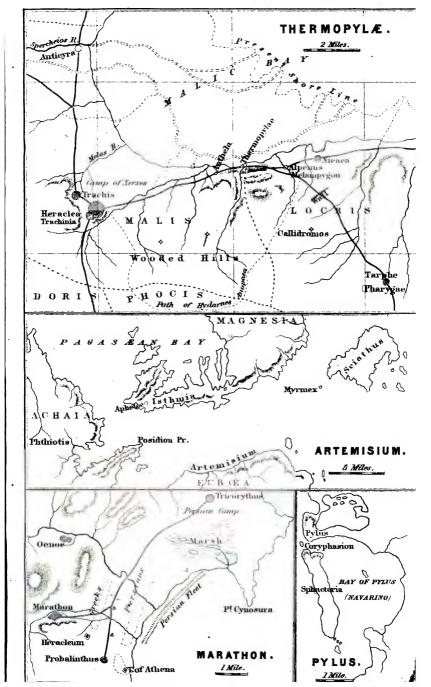
Goodwin.	Hadley.	Crosby, 1871.	Goodwin.	Hadley.	Crosby, 1871.
§ 133	485	57 s	§ 157, 1	589	400
134	485	400, 571, 666 s	2	548	484
135, 1	497	568	158	544	472
2	515	569	159	547	477 s
8	514	493 s	160, 1	549	481
186	540	59 a, 898 b	2	552	483
187	499	898 s	161	550	482
N. 1	675	894 c	162	551	472 g
2	500	898 d	163	545	476 d
8	501	896	164	553	480 c
4		894 b	165	558	480 b
138	498	504, 498 8	166	556	480 a
139, 1	498	506	167	558	485 s
2	495	507	168	559	415 s
140	524	516 s	169	570	421 B
141	525	520 s	170	574	423 s
N. 1	580	522 s	171, 1	576	424 8
2	527	530 e	2	_	482
8	492	526	8	_	407
4	509	527 s	172	575	414
5	_	527	178, 1	577	429
6	-	664	2	_	481 c
142, 1	588	523, 1	8		429 f
2	_	523, 2, 8	174	579	404 B
8	_	528 b	175	585	408
4	538	524	176	582	412
148	525	518 s	177	588	699
144, 1	667	536	178	578	481
ં 3	668	539	179	591	433
145	669	540 s	180	587	444
146	670	537	181	587	437 b
147	675	538	182	588	445
148	678	542 s	183	790	675
149	682	564	184	594	452 s
150	683	548	185	595	452 s
151	503	549 s	186	603	449 s
152	510	551	187	605	699
N. 1	811	551 f	188, 1	606	466 s
2	812	559 a	2	610	468
158	818	554 s	8	600	461
154	817	551 s	4	600	458
155	815	564 b	5	604	465 s
156	808	562	189	613	469 a

INDEX.

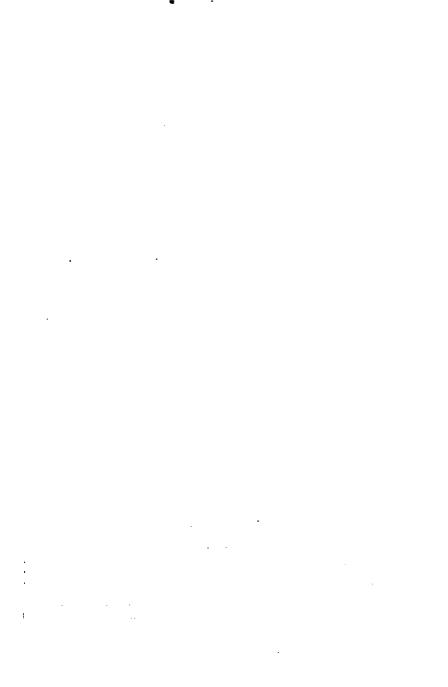
Goodwin.	Hadley.	Crosby, 1871.	Goodwin.		rosby, 1871.
§ 190	612	469 b	§ 286	710 c, 885 a	642
191	614	688 s	287	771, 875 f	671 d
192	620	688 a	238	822	558 a
198	614	699	239	755, 758	641 đ
194	_	685 s	240	771	703 d
195	684	577	241	783 s	62 k
196	698	80 a	242	735, 783	643 e
197	698	586 s	243	785 s	643 ಟ
198	694 b	586	244	787	647
199	687	578 s	245	785 c, 786 a	646
200	695	590 s	246	714, 788	659 s
N. 1	699	609	247	788	648 s
2	702	594	248	729, 731	648 e
8	698	612	249	863 b	701 i
4	699	604	250	869, 877, 73	l 701 j
5	701	591 s	251	721, 884	638
6	712	268	252	723, 755	655 s
7	_	609 s	258	720 a, 833	628 a
8	_	597	254	720 b, 723 a	628 c
9	_	601	255	720 e	617 b
201	696		256	720 c	647
202	720	590 в	257	845	627
203	783	648 s, 659 s	258	768	663 s
204	788	660	259	763, 778	663 a.
205, 1	697	602	260	764	663 d
2	707	606	261	767	668 d, e
206	746	616	262	780 – 8 2	663 f
207	744	618	268	580, 764	664, 718
208	745	620	264	778	522 d
209	747	619	265	765	664
210	748	618	266	770	671
211	783	658 a	267	613	671
212	757	621 s	268	772	665, 671 C
±18	719	613 s	269	784	670
214	727	623	270	508 Ъ	670
215	789	624 s	271	id.	670 a
216	789	624 s, 650	272	779, 541	670 b
217	756	624 b	278	508Ъ	669
218	748	624 s, 650	274	769	708 d
219	782	631 s	275	785	678
220	745	631 s	276, 1	785	678
221	744	681 a	2	786	678
222	746	681 b	277	788	674
223	747	681 c	278	790	675
224	748	631 d	279	796	677
225	729 b, 74		280	808	659, 677
226		788 685 s	281	804	682, 3
227	750	649 s	282	824	687
228	880	639	283, 1	882	686 b 686 a
229	755	549	2 3	833 837	686 c
2 80	755	640	4	885	686 d
281	757	641	5	840	686 e
232 233	761, 757		6	888	718 d
284	758 799	641	7	846	718 a 718 f
285	759, 738 760 d	641	8	848	
400	100 a	649	1 0	090	713 a, j

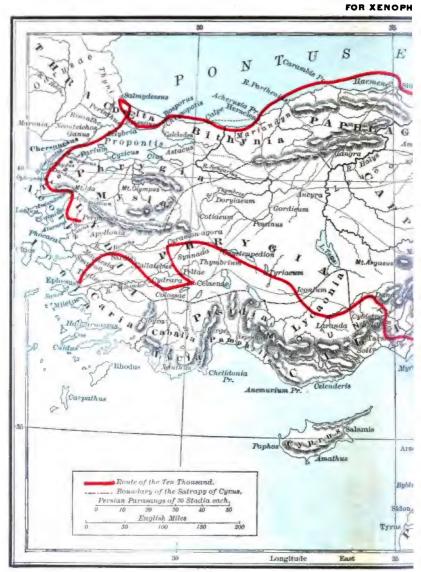

MARCH OF THE TE

THOUSAND GREEKS.

